

22

IOANNIS
RAVISII TEX-
TORIS OFFI-
CINÆ.

TOMVS SECVNDVS.

CVM COPIOSISSIMO RERV
& verborum Indice.

LVGDVN I,
APVD ANTONIVM
GRYPHIVM.

1585.

3

S E R P E N T V M
Q V O R V N D A M
N O M I N A.

PYTHON, à poëtis serpens fuisse dicitur, natus ex putredine terræ post diluuium Deucalionis. Hunc Apollo interfecit, & ab interfecti nomine dictus est Pythius. De hoc Ouid. libri. Metæ. Sed te quoque maximè Python. Tum genuit, populisq; nouis incognite serpens Terror eras, tantum spâij de mōte tenebas. Hunc Deus arcitenens, & nunquam talibus armis Antè, nisi in damis, capreisq; fugacibus vsus, Mille grauem telis exhausta penè pharetra Perdidit effuso per vulnera nigra veneno.

Hæmorrhōis, serpens morfu sanguinem elicit. Moratur in petrosis recessibus, colore partim sanguineo, partim nigro. Tardè pigreque serpit, nec nisi obliquo itinere. Luca. lib. 9. At non stare suum miseris passura cruorem, Squamiferos ingens hæmorrhōis explicat orbes. *Salpinga* formam habet tube, eiusq; latebra calcata mortifera est. Lucanus lib. 9. Quis calcare tuas metuat Salpinga latebras?

Basiliscus in solitudinibus Africæ habitat. Candida in capite macula velut diademate quodam, ornatus est. Acutissimū habet caput, os rude, oculos & colorem ad nigredinem vergentes. Palmū non excedit: solo tamen halitu serpētem quālibet magnum suffocat, tāta est veneni acuitate. Eum si quis vel baculo attigerit, paulò post moritur. Hinc Plin. Regulum vocat. Sibilō omnes fugat serpentes. Nec flexu multiplici, nec vt reliquæ corpus impellit, sed celsus & erectus in medijs incedens. Necat frutices: rumpit saxa: non contactas modo verū & affatas exurit herbas. Talis vis malo est. Huic tamen exirio est mustellarum virus etas canernis illatū. Hominem si inspicat, solo intuitu perimit. Lucanus lib. 9. Sibilāque exundens cunctas terrentia pestes Antè venena nocens, latè sibi submolet omne Vulgus, & in vacua regnat Basiliscus arena.

Cerastus in corpore eminere dicuntur quadrigena cornicula, quorum motu, reliquo corpore occultato, sollicitat ad se aues. Lucanus lib. 6. Aut viuētis adhuc Libyæ membrana Cerasta. Silius lib. 11. Crinalem attollit longo stridore cerasten.

Geminum caput habet *Amphisibena*, hoc est ad caput, & ad caudam tanquā parum esset vno ore fundi venenum, inquit Plinius, Capite intrinsecus nitibando, serpit tractibus orbicularis. Luc. lib. 9. Et gravis in geminum surgens caput amphisibena.

Demorsis ab *Aspide* nullum est remedium, præterquam si confestim partes contactæ amputentur. Vnde natū adagiū, Morsus aspidis de malo immedicabili. Nā vt ait *Ælianus*, eius morsus immedicabilis est, præcipue si de rana gustarit. Nec ab vilo vincitur, præterquam a muliere, quæ vel aspectu contactuq; solo necat. *Nicander* apud *Erasmū*: *Aspida* crudelem cuius super omnia morsus immedicabilis est. *Aspis* nunquam vagatur sine cōpare. Quod si contigerit alterā interimi, protinus altera persequitur percussorem in mediis quoq; fori tutbis agnitum. Ictus ab hoc serpente intra quatuor horas emoritur. Color huic niger, quādoq; cinereus, interdum fuluus. Bellum gerit internecinum cum *Ichneumone*; cui quoniā se imparem videt *Ichneumon*, multo se tergorat luto: Itaq; vbi ad certamen venit, *aspis* nihil potest arripere morsu præter lorica m terrena: quo fit, vt obliquo capite hostē speculatus *Ichneumon*, eius fauces arripiat monstrumq; exanimet. *Lucanus* lib. 4. *Aspidas* vt *Pharias* cauda sollertior hostis *Ludit*, & iratas incerta prouocat vmbra, &c. Porro *Ægyptij* reuerentur *Aspidem*, & in deliciis vnā cum pueris educant, adeo mansuefactum, vt mēsis assistat, & vnā comedat pultem farinæ ex melle appositam. Eorum reges in diademate *aspidis* figuram portant, quod imperij firmitatem portendat. *Aspis* quos percussit, in mortiferū somnū redigit: vnde somnifera dicitur. *Lucan.* lib. 7. *Aspida* somniferā tumida ceruice leuauit. *Cinna* apud *Gellium*: Somnulosam vt *Pœnus* *aspidē* *Psyllus*. Percussit omnes difficultates, permeat spatia, nec nisi amnibus arceretur, aut præcelerī fuga. *Hebetes* habet oculos non in fronte, sed in temporibus. Gigni quandoque *Aspidas* quinū cubitorum, in libris est obseruatum.

Ichneumon nascitur in *Ægypto*, *Aspidem* odit vsque ad bellum, eiusq; oua sectatur, & inuenta perdit, vt a fœtu sibi timere desinat. *Martialis* lib. 7. Delectat *Marium* si perniciosus *Ichneumon*.

Vipera fœtus enecta matre prodeunt, vt inter pisces *Acus*. Mas in coitu exanimatur, capite in os fœminæ inserto præq; voluptate ab ea exciso. Sola serpentium *Vipera* terra conditur: ceteræ arborū aut saxorum cauis: Oua parit vnus coloris, & mollia, vt pisces. Tertia die intra vterum catulos includit: deinde singulos diebus singulis parit, viginti ferē numero. Itaque ceteri tarditatis impatientes, præ-rumpunt latera, & matrem enecant. *Mantuanus*. Et emoriens infans sto *vipera* partu. *Viperam* ferunt exustam & in cinerem dilapsam mederi suo morsu. *Author* *Lactātius*. *Apollonius* apud *Philostrophū* *viperam* esse visam refert, serpentes quos peperisset, lambentē, quasiq; expolientē. Legitur in *Theophrasti* monumētis *viperarū* moribus tibicinē scitē modulateq; adhibutum mederi. Ab iis demorsos ferunt nemini vulnus suū velle patefacere, nisi quos eadē vi morbi quando

quandoq; iactatos compererint, ceu qui nō experti sunt, naturam morbi nesciant. In *Phœnicia* solo *Viperarū* halitu perneantur homines. Quod radicū illic succrescentium potentia creditur fieri.

Hydri in qua viuunt, nulli serpentium inferiores veneno. Horum iecur seruatum aduersus percussos ab iis, auxilium est. Poëtæ fingunt, *Hydram* serpentem fuisse numerosis capitibus, quorum quū vnum ab *Hercule* demetebatur, mox renascebantur gemina. Percussis ab *Hydro* odor grauis excitatur: afficiuntur insuper obliuione rerum, videnturque nebulam præ oculis habere, in horrorem ac rabiem agi. Tertia demū die pereunt.

Stellio serpens est *Lacertæ* similis, circulis quibusdam, & velut lucentibus guttis, in modum stellarum depictus. Eius morsus hominem stupidum facit, rarō tamen interficit. Fel in aqua tritum mustellas congregare dicitur. Rore tantum viuit. Nullum animal fraudulentius est. Vnde crimen *Stellionatus*, & *Stellatura* dicuntur.

Salamandra figuram habet *Lacerti*, nunquam nisi magnis imbrisbus provenit, a serenitate deficiens. Huic tantus rigor, vt ignem tactu extinguat, non alio modo quā glacies. Populos improvidos necare potest. Nam si arbori irrepsit, omnia poma inficit veneno, & eos qui ederint, necat frigida vi, nihil *aconito* distans. Quinimō, si contracto ab ea ligno vel pede crusta panis incoquatur, idē veneficiū est, vel si in puteum cadat. Eius venenum ab iis extinguitur, qui vescuntur illa.

In *Cantharidum* genere non reperitur fœmina. Mas in orbem finatus sese dies xvi i. fouet, mox fœtus paulatim excludit. Propterea *Ægyptij* statuis virorum fortium hoc animal impresserunt, quod nulla muliebri mollitia virtus effœminata viris conueniat.

Anger genus est serpētis, q aliter *Cruciator*, & *Spartari* dicitur. *Cecilia* serpens est, qui a cæcitate meruit nomen. *Columella* lib. 7. Est & magnorum animalium noxium virus, nā & *Vipera*, & *Cæcilia* sæpe quum in pascuis bos improvidē supercubuerit, laceffita onere morum imprimit.

Chersydros serpens tam in aquis, quā in terra moratur. *Lucanus*: Natus & ambigua coleret qui Syrtidos arua *Chersydros*.

Cecilia parua est & gracilis serpens, nullius propē veneni. *Chelydros* eundo sese conuoluit per terram. *Luc.* Tactiq; via fumante *Chelydri*. Emittit fumum qua serpit. *Mantuanus*: Clades fumosa *Chelydros*. *Pamphilus*: O quæ fumiuomos geris *Chelydros*. *Dipsas* minor est *Vipera*, quos momordit, inardescunt siti: quam quum multo potu volunt extinguere acius incendunt, & ea paulo post emoriuntur. Vnde & nomen traxit. *Dipsa* enim Græcè dicitur siti, & *Dipsao* sitio. Duas habet in cauda nigras lineas,

Serpentum

corpore reliquo albicante. Eius venenis resistunt Lauri folia, cortex, & baccæ De Diplade Lucanus libr. 9. Stabant in margine sicæ Alpidæ, in mediis stiebant Diplades vndis.

Echidna putatur eadē esse, quæ & vipera. Capitur & pro hydra ab Hercule occisa. Quid. lib. 3. Fast. Sanguine Centauri lernæ sanguis Echidnæ Mixtus, ad auxilium tempora nulla dabat. Capitur & pro quocunque serpente. Ouid. lib. 9. Metamorph. Pars quoque lernæ serpens eris vnus Echidnæ.

Lacertarum duo sunt genera. Maiores, quæ & virides dicuntur. Minores, quas Calceides vocant. In vtroque genere mas Lacertus dicitur. Verg. Nunc viride etiam occultant spineta Lacertos.

Natrix serpens aquas inficit veneno. Lucanus lib. 9. Et Natrix violator aquæ. Mantuan. in Alphonso: Et Natrix inimicus aquis.

Nepa scorpionum significat. Cicero lib. 5. de Finibus: Serpere anguiculus, natat anaticulas, volare merulas, cornibus vti videas boues, nepas aculeis, suam cuique esse naturam.

Pharias dum serpit, sulcum in terra facit cauda, & super eam ferè ambulat. Fulvus est colore, oculis velox, ore lato, morsu non maligno. Propterea veteres Æsculapio sacræ fecerunt. Pedes habet prope caudam. Luca. lib. 9. Et contentus iter cauda sulcare Pharias.

Propter quem momordit, exemplo reddit immobilem, & alienum mente mox pilis defluentibus cum pruritu ac ventris solutione absumit. Lucanus lib. 9. Oraque distendens avidus spumantia preter. Idem Nasidij à prestere percussit mortem hoc modo describit: Nasidum Maris custodem torridus agri Percussit prester: illi rubor igneus ora succedit, tenditque eum pereunte figura, Miscens cuncta tumor toto iam corpore maior: Humanumque egressa modum super omnia membra Efflatur sanies late tollente veneno. Ipse later penitus congesto corpore mersus, Nec lorica tener distenti corporis æstum. Mantuanus. Et inflatis prester qui faucibus æstus Expuit.

Seps, modicus est serpens, cuius tamen ictu percussa putrescunt membra: nam quicquid momordit, in putredinem resoluitur. Lucanus lib. 9. Ossaque dissolvens cum corpore tabificus Seps. Colorem quem attingit, reddit. Quatuor dentibus armatus est.

Boa, serpens in tantam excrevit magnitudinem, vt in aluo occisus repertus sit infans imperante Claudio. Alitur primo bubuli lactis succo, vnde meruit nomen. Mantua. Turpi Boa flexilis aluo.

Cenchris crebras habet maculas in milij similitudinem. Recte serpit. Luca. lib. 9. Et semper recto lapsurus limite Cenchris.

Crocodilus quadrupes est. Fit ex minimo maximus. Ex ovo enim ad xxi cubitos excrevit. Quatuor menses hyemales non comedit. Elinguis est ventre, dorso & cauda prælongus, squamis prædu-

rus, ostrearum modo obiectus. Audax in fugientes, in persequentes timidus. Sexagenis diebus oua parit sexagena, totidemque diebus fouet. Dentes habet, & menses viuit eodem ferè numero. Insidiatur his qui aquatum eunt. Si in potu hirudines hauserit aduersus solem in litore dehiscens extenditur: mox auis Trochilus, dapis illecebra captus, rostri oris prælongo hirudinem extrahit: quinetiam dormientem excitat Crocodilum, si ab Ichneumone hoste parari videat insidias. Hoc animal venerantur Ægyptij, eique sacros dies statuerunt. Et si contingat liberos ab eo rapti, parentes lætantur, tantquam se deo placere existimantes cui escam genuerunt. Contra vero Tentyri populi reijciunt, captumque arbore suspendunt, & multis prius affectum verberibus, postmodum comedunt. Reperitur in Nilo. vnde Plinius, Crocodilum, inquit, habet Nilus, quadrupes malum. Oua parit humi, Diem in sicco agit, totam noctem in flumine. Oculos habet suillos, dentes magnos prominentes atque ferratos. Inferiorem maxillam non mouet, sed superiorem inferiori admo-uet. Ungues habet robustos, pellemque circa tergum impenetrabilem. Inter aquas cæcus, sub dio perspicacissimus.

Enydris serpens est masculus & albus. Viuit in aquis. Gaza Lutræ conuertit.

Iaculus arbores subit, è quibus vi maxima turbinatus penetrat quocunque animal obuium fecerit fortuna. Luca. Et Natrix violator, quæ, iaculi que volucres.

Scincos similis est Crocodilo, minor Ichneumone contra venena præcipuum antidotum. Idem ad inflammandam virorum venerem. Nascitur in Nilo.

Scytale tanta præfulget tergi varietate, vt notarum gratia videntes rerar det. Et quoniam reptando pigrior est, quos assequi nequit, miraculo sui capit stupentes. Pellem exiit hyberno tempore. Luca. Et Scytale sparilis etiam nunc sola pruinis Exuias positura suas.

Sepa species est lacertæ, quæ in vino pota morsus suos sanat.

Spondylus serpens omnes persequitur radices. Plinius.

Acroncia teli modo serpendo ruit.

Sipedon reptilis est, Hamorrhoidæ aliquanto velocior, iter obliquat, Morsu profundè penetrat, plaga mox putrescente.

Porphyrus palmi est magnitudine, capite candidissimo, reliquo corpore purpureo. Innocuus est morsu, quia edentulus. Inuenitur in vadosis India locis. Captum incolæ cauda suspendunt, & dentem ex ore viuientis liquorem excipiunt vasculis æreis.

Draco bellum, & odium genuinum exercet in Elephantem, cuiusque oculos & iugulum petit, donec humi concidens Elephas, simul & Draconem mole corporis occidit. Oculos habet æstimatione

gemmarum, Dentes graciliores apro. Cristati sunt mares. Vnde Ouid. lib. 4. Meta. Lubrica perlucet cristati colla draconis. Ferunt Indorum regem duos Dracones aluisse, alterum octogenum, alterum verò nonagenum cubitorum magnitudine. Epyrotæ Dracones in Apollinis templo venerabantur ob interfectum Pythonem. Tranquillus scribit, Tiberium imperatorem habuisse Draconem in oblectamentis, quem ex consuetudine manu sua cibaturus, quum consumptum à formicis inuenisset, monitus est, ut vim multitudinis timeret. Plin. lib. 32. scribit, Draconem non habere venena, & primum eius spondylum, id est, vertebra, mulcere aditus potestatum, cuiusque adipem à venenatis refugium. Aciem habet clarissimam, unde & feruandis thesauris plerumque adhibitus est, ut pomis Hesperidum, & auro velleri apud Colchos sicuti volunt poëtae. Antiqui præterea Æsculapio sacrum fecere, ut vigilantissimum, quod febri maxime conuenit. Aciem habet peracutam. Ferunt Herodæ apud Iudeos principante, puellam iam nubilem, & conspicuam forma, adamantam à Dracone, ipsumque Draconem amatoris instar prurientem ad virginis lectum plerumque accessisse, & inibi decubuisse. Cuius rei tædio simul & horrore percita puella, secessit longius, & integrum mensem absuit, ut tam turpi bellæ amoris obliuionem induceret. Res tamen aliter se habuit: Nec enim desijt quotidie ad amasie reditum usque, eò loci deuolare. Quum ergo rediisset exoptata pridem puella decumbentis curibus se implicuit Draco, eamque conuerberauit cauda: molliter tamè & amatorie, ut interim palpo ferisset zeoloty. Si quis in hoc mihi derogeret fidem, sciat me ipsum veritatis loco asserere nolle, sed cum Græcis loqui & scribere quibus mentiri proprium est, & genuinum. Potrò oculis Draconis inueteratis, & cum melle tritis inunctos non pauescere ad nocturnas imagines etiam pauidos cordis ait Plin. Apud eundem Xanthus historiæ autor testis est, occisum Draconis catulū reuocatum ad vitā à parente, herba quæ Balim nominat. Dracones habet India tantæ magnitudinis, ut elephantes (quibuscum certat) circumflexu facili ambiant, nodique nexu perstringant: Indicis pares habet Æthiopia, vicenium cubitorum. Apud Asachæos Æthiopum populos nascitur maximi qui cratium modo impliciti erectis capitibus velificant ad meliora pabula.

Serpens later hyberno tempore, æliuo prodit. Senectutem feratur exuere, quod in angusto foramine (cui per vim se impenetrat) veterem deponat pellem. Tibullus: Crudeles diui, serpentes nouis exiit annos, Formæ non illam fata dedere moram. Visum longo situ amissum, fœniculo recuperat. Ferunt serpentem baculo semel percussum, exanimem reddi: sed si iterum feriatu reuiuiscere. Plutarchus ait, Serpentes ex hominum cadaueribus, medijs medullis gigni

gigni, sicut apes ex bubus gignuntur, ex equis fuci, ex asinis crabrones. Terra, auctore Plinio, Serpentem non recipit homine percusso. Serpentū morsus non petit serpentes. Ferunt ictas saliuæ, maxime hominis ieiuni, ut feruentis aquæ contactum fugere: quod si in fauces penetraverit etiam mori. His inimicissima est mustella. Serpentes Psyllis, Maris que populis non nocent. Nunquam in trifolio aspiuntur. Habentes Onichilum & Staphilinū herbas non feriunt. Lysimachia herbæ odorem fugiunt. Inclusæ circulo Beticæ herbæ, nequeunt exire, quin sese interimunt flagellando. Dextri earum oculi adalligati contra epiphoras prosunt, si viux dimittantur. Ægre extrahuntur, præterquam laxa manu. In India adolescunt ad tantam magnitudinem, ut solidos hauriāt ceruos, taurósque. Apud Rhindacum amnem in ponto superuolantes, quamuis altè perniterent, alites haustu raptas absorbent. Earum frequentia nomen fecit Ophiusa insule. Populi sunt Orientales Candei nomine, qui vescuntur serpentibus. His aduersantur cancri. Quum sol est in Cæro torquentur, Oua pariunt. Cocunt amplexu adeo circumuolutæ sibi, ut vna existimari biceps possit. Cornus ceruini odore fugantur & nidore galbani. Vinum appetunt. Plinius ait, visas esse pedibus asferinis. Hederam amant, & Fraxinum oderunt. De remedijs aduersus earum morsus, vide Plinium.

Coluber umbras nemorum incolit. Bibiturus venenum prius cuomit, ne ipsum cum aqua exhauriat. Nudum hominem reformidat, audacior in vestitum. Colubri in aqua viuents fel habentibus & adipem, Crocodilus nihil potest nocere. Plinius lib. 32. cap. 4. Dicitur & colubra in fœmineo. Ouidius in Ibin: Pectoraque vnixerunt herebæ felle colubræ.

Ammodites serps est concolor arenis, quibus se impenetrat. Lucanus lib. 9. Concolor exustis, atque indifferetis arenis Ammodites. VEHICVLORVM GENERA.

Eseda currys erant Britannis peculiare, quibus utebantur in bello. Vnde & Cæsar in commentariis, Esedarios vocat milites Britannos, qui ex Esedis pugnabant, & ex his interim desiliebat, rotarumque strepitu Cæsarianorum ordines conturbabant. Prop. lib. 2. Eseda cælaris siste Britanna iugis. Ouidius: Paruæque quam primum rapientibus Eseda Mannis. Horum tamen curruum inuentum Gallis acceptum refertur. Propterea Vergil. lib. 3. Geor. inquit: Belgica vel molli melius feret Eseda collo. Interim Esedum promiscuè pro quouis curru accipitur. Sueto. in Augusto. Nos in esedo panem & palmulas gustauimus. Esedarij vocantur ductores esedorum. Idem in Caligula: Quum quodam die muneris esedario Porio ob prosperam pugnam seruum suum manu mittenti

studiosius plausum esset.

Petorium Gallica vox est, autore Gellio, significans aliud quoddam vehiculi genus, quatuor rotis ductile. Plin. lib. 34. Cœpere deinde & asseda, & vehicula, & petorita exornare. Hora. lib. 1. Ser. Atq; caballi Pascendi, ducenda petorita, nunc mihi culto Ire licet mulo.

Veha dicitur plaustrum, quo quid vehitur. Etymo satis noto.

Vehes etiam dicitur, ut placet nonnullis, qui apud Plinium legunt & scribunt lib. 36. cap. 15. Amplitudinem cauis eam fecisse proditur, ut Vehem sceni largè onustam transmitteret. Idem sibi vult *Vehiculum*, vocabulum generale.

Arcirna plaustrum est exile, aptum ferendis hominibus. Blondus Arceram vocat, aitque rusticum esse plaustrum, testum vndiq; quo senes & ægroti vectari solent. Phauorinus apud Gellium: Si homo in ius vocatus, morbo aut ætate æger ad ingrediendum inualidus est, arcera non sternitur, sed ipse aufert, & iumento imponitur.

Baserna vehiculum est itinerarium, quod mollibus stramentis compositum à duobus equis, aut alijs animalibus deportatur. Ammianus Marcellinus: Quo comitatu, inquit, matronæ complures coopertis capitis & balternis per latera ciuitatis cūta discursit.

Benna vocabulum est Gallicum, significans quoddam vehiculi genus, in quo qui vehuntur, dicuntur Combennones, id est, sedentes in eadem benna.

Bigæ currus dicitur duobus equis volubilis, ut *Triga* tribus, *Quadriga*, quatuor. Diciturq; Biga quasi biuiga. Plinius: Bigas primum iunxerunt Phrygij, Quadrigas Eriethonius. August. Vinclos duos equos bigas vocamus. Suetonius in Tiberio: Natalem suum plebeis incurrentem, Circensibus vix vnus bigæ adiectione honorari passus est. Nota argentei nummi fuerunt bigæ atque quadrigæ. Inde Bigati & Quadrigati dicti. Grammatici contendunt Bigas pluratiuo solum numero dici debere, quoniam multitudinis numero tenentur. Nam sicut quatuor equi iuncti quadrigas faciunt, ita iunctos duos equos bigas vocamus. Grammaticorum autem opinioni refragatur autoritas veterum, qui bigam & quadrigam singulari numero dixerunt. Statius: Roriferum gelida tenuauerat aëra biga. Plin. In summo mausoleo est quadriga marmorea. A Triga fit Trigarium, id est trigarium certamen. Plin. Ne equos quidem in trigarijs præferri vllis vernaculis animaduertit. De quadrigis sic ait Gellius: Quadrigas Cæsar (etiam si currus vnus equorum quatuor vincitorum agmen vnum sit) pluratiuo semper numero dicendas putat.

Eiotum, vehiculum est duas habens rotas, ut aperta dictionum monstrat compositio.

Est & *Cantherium* genus vehiculi. Seneca Epistola 3. M. Caro Cento

Censorinus, inquit (quem è Repub. tam fuit nasci, quam Scipionē: alter enim cum hostibus nostris bellum, alter cum moribus gessit) cantherio vehabatur Æthiopico. Canthus verò ferrum est, quo rotæ vinciuntur, teste Quintiliano. Persius Satyr. 5. Nam quamuis prope te, quamuis remone sub vno Vertentem sese frustra sectabere Canthum.

Carruca, vehiculum est cuius actores dicuntur Carrucarij. Spartianus de Alexandro Seneca: Carrucas Romæ & rhedas senatorib. omnibus ut haberent argenteas permisit: interesse Romanæ dignitatis putans, ut his tantæ urbis senatores vestarentur. Antiquitus Carrucæ ex argento cælabantur. Plin. Carrucas quoque ex argento cælari inuenimus. Nero nūquam paucioribus mille carrucis iter fecisse dicitur. Mart. lib. 3. Aurea quod fundi pretio carruca paratur.

Carpentum vehiculum est Petorito propè simile, dictū quasi Carmentum, mutatione vnus literæ, à Carmenta Euandri matre. Vnde Ouid. lib. 1. Fast. Nam prius Ausonias matres Carpentia vehabant, &c. Cor. Tacitus, Suum quoque fastigium, inquit, Agrippina altius extollere, Carpentum capitolium ingredi, qui mos sacerdotibus & saceris antiquis concessus, venerationem augebat forminx.

Thense sacra erant vehicula, quæ in Circensi pompa deferebantur. Tranquillus in Augusto: Accidit votiuis Circensibus, ut correptus valetudine, lectica cubas Thensis deduceret. Sernius ait Thensam currum esse, quo Deorum portantur simulacra. Cicero in vltima Verrina: Omnes Dij, qui vehiculis Thensarum solennes cœtus ludorum initis. Thense autem dicuntur, quod ante eas linthea tenderentur, quæ manu tangere gaudebant ductores. Asconius, Thense, inquit, sunt sacra vehicula pompa ordinum & officiorū. Sic hodie vocari possunt gestatoriola, quibus Eucharistia & sanctorum reliquiarum in supplicationibus circumferuntur.

Cisium vehiculum est duabus rotis volubile. Vnde Cisiarius, id est Carrucarius. Cicero 2. Phil. Inde Cisiso celeriter ad urbem aduectus, domum venit capite inuoluto. Vitruuius: Sunt innumerabiles moderationes machinamentorum, ut sunt rotæ, folles fabrorum, Rhedæ, Cisisa, torni.

Comba Sabinorum lingua, significat lecticam.

Couinus, currus erat Britannicus, qui sine auriga equis pusillis trahabatur. Martial. lib. 12. O incunda Couine solitudo, Carruca magis, Esedoque gratum. Sulpitius ait Couinum currum esse cameratum Gallorum lingua, vbi carmen illud Lucani ex lib. 1. Pharf. declat. Et docilis rector monstrati Belgæ Couini.

Carrus dicitur vehiculum, quo veteres ad cursum utebantur. Hoc propriè veteres in bello, rusticiſque, & alijs necessitatibus utebantur.

bantur. Plutarchus tamen de Cæsare, Quæ per Italiam, inquit, Cæsar curru veheretur, semper Antonium vnâ secum habuit. Diminutivum est Curriculus, vel Curriculum. Curtius: Aliorû turbati equi in amnem præcipitauerunt curricula. Capitur etiam pro cursu. Cicero pro Rabirio: Exiguû nobis vitæ curriculum natura circumscriptum.

Rheda vocabulum est Gallicum, significans carrucâ: vnde Rhedarius, id est, Auriga. Erat Rheda duarû semper rotarum, sed multiplicium quandoque ingorum, quæ omnibus etiam abiectissimis vilicuit, & multi simul ea commodè vehébantur, dummodo molarum & equorû iuga adhiberentur, quæ sufficere possent oneri. Cicero pro Milone: Quum hic Milo cum vxore veheretur in Rheda penulatus, magno est impedimento ac muliebri & delicato ancillarum puerorûque comitatu. Porro mulis ad vehicula vsos fuisse veteres ostendit Lampridius de Commodio Imp. scribens: Dedit & vehicula cum mulabus & mulionibus & iuncturis argenteis, vt ita à conuiuio redirent. A Rheda fit vocabulum compositum & bigenû ex Græco & Gallico *Epirhedium*, significans idem aut simile vehiculi genus. Verg. Triorûque trahunt Epirhedia collo.

Pilentum, vehiculum erat, quo ferebantur matronæ. Erat consimile Petorito. Varro scribit ipsum venisse in cõsuetudinem sua primæ ætate. Ita autem fiebat, vt ibidem confidentes in puluinis feminæ pensiles esse viderentur, & in aëre agitari. His aut similibus adhuc vtuntur Italæ mulieres. Olim quatuor rotis volebatur vnde nomen illi inditum, lingua Oseorum volunt. Nam imperatores Osci quatuor vocant. Solæ castæ utebantur Pilentis. Pensilia gestatoria sunt, quos tremulos currus vocamus.

Sarracum vehiculum est, quo ligna & lapides vehi consueverunt. Iuuenal. Sat. 3. Scinduntur tunicae sarracæ, modo longa coruscant Sarraco veniente abies, atque altera pinum Plaustra vehunt.

Traba vehiculum est sine rotis, quo vtuntur coloni, dictum à trahendo. Vergil. Tribulaq; trahatq;, & iniquo pondere rastro. vbi Epenthesim fecit.

Tribula, seu Tribulum, vehiculum est à tribus nuncupatum lateribus, quo frumenta teruntur in area. Augustinus: Sub eadem tribula testæ comminuuntur.

Vestibulum dicitur à vestando, vt à vehendo Vehiculum, & accipitur pro lectica illa volubili, qua circumferuntur mulieres.

Octophorum fuit octo rotarum vehiculum, quo solus vsus est Caligula. Vnde Suetonius: Interdum segnitè & delicate incescit, vt Octophoro veheretur. Alij Octophorum vocant lecticam delicatam, quam octo serui humeris suis ferebant, iacentibus resupinis ibidè magnatibus. Martialis: Octophoro sanus portatur Aute Philip

Philippus: Hunc tu si sanum credis Aute, furis. Vt etiam Hexaphorum lectica dicebatur, quæ à sex ministris ferebatur. Martial. lib. 2. Laxior hexaphoris tua sit lectica licebit. De hac intellexisse videtur Iuuenalis scribens: Quum iam sexta ceruice feratur. Hinc atque inde patens.

Plaustrum, currus dicitur, in quo palam est, & patès quicquid vehitur. Vnde tracta est origo nominis. Sunt qui Ploustrum dicant, propter cognationem, quæ est inter au, & o, vt Aula & Olla: Lautus, pro Lorus: & contra Ausculum, pro Osculum: Cautes, pro Cotes. Propterea Vespasianus (vt est apud Trāquillum) quum videret Florum velle emendare consuetudinem priscorum vocabulorum, & Plaustrum dicere, quum prius Ploustrum diceretur, die postero Flaurum salutauit. Horatius Ploustrum dixit lib. 2. Ser. vbi ait: Ædificare casas, ploustrum adiungere mures.

Burdones fuerunt vehiculi genus vnico homini ferendo idoneû. *Lectica* frequentissimum fuit apud priscos vehiculum, quo nobiles viri & feminæ utebantur. Integebatur velis oculos à puluere, Sole, & ventorum statu defendentibus: quorum aliqua erant desiora, ad arcendam pluuiam, grandinem, & alios rigores hyemis. Erat duorum capax: ea tamen vnicus homo quandoque ferebatur. Suetonius de Nerone: Matris sæpe Lectica per publicum simul vestus est: Ei succollabant deni duodenique serui, quibus longo itinere vicarium in laborem alij succedebant, conficiebanturque eo vestationis modo & longa simul, & inquieta, & quam libuisset accelerata itinera. Seneca: Non faciet te beatum turba seruorum lecticam tuam per itinera vrbana aut peregrina portantium. Iuuenal. Namq; facit somnum clausa Lectica fenestra: Diminutivum est Lecticula. Suetonio in Augusto: A cœna in lecticulam se lucubratoriam recipiebat. Lecticarij dicuntur serui, qui dominum in lectica portant. Idè in Caligula: Ad primum tumultum Lecticarij cum asseribus in auxilium accurrunt. Curtius ait Alexandrum Magnum crure vulneratum, vsus fuisse Lectica militari in expeditione.

Fuit & *Staticulum* vehiculi genus, vt ostendunt Plinij verba libro 34. scribentis: Cœpere inde Esseda & vehicula & petorita exornari. Simili quoque modo ad aurea & argentea staticula luxuria peruenit.

VASORVM DIVERSA GENERA.

Amphiterum fuit poculi genus, ita factum, vt quauis ex parte possum stare, nullumque certum haberet fundum. Hinc sumptum est adagium: Ex amphithero bibisti, in eum, qui liberius potaret, ac meracius.

Athenum vas est ære factum. Horat. Sub noctem gelidam lignis calefact

calefactat ahenum. Vergil. Aut foliis vndam tepidi despumat aheni.
Ampulla vas erat olearium, quo in balneis utebantur. Apuleius in Floridis: Hippas prædicauit ampullam quoque oleariam (quam gestabat) semet sibi fabricatam. Hoc genus vasis turgidum erat & ventrosum. Hinc Horatius in Arte ampullas vocat verba turgida, ubi ait: Projicit ampullas & sesquipedalia verba. Suetonius in Domitiano, Ampullam accepit pro vase vitreo, ubi ait: Quoties otium esset, alea se oblectabat, etiam profestis diebus, matutinisque horis, ac lauabat de die: prandebatque ad satietatem, ut non temere super cœnam præter Martianum malum, & modicam in ampulla portunculam sumeret.

Amula vasculum erat, quo ferebatur aqua Lustralis causa religionis & expiandorum scelerum. Sumpsitque nomen ab amolendis, id est auferendis malis. Vnde & Amuletum remedium aduersus inuidiam, & veneficia vocabatur.

Anacusa dicebatur ab antiquis vasa celata, à circuncidendo. Quæ signis erant aspersa, vocabantur *Anaglypha*.

Aristophorum dicitur vas, quo prandium defertur. Latine vocatur *Discus*.

Armillum, vas erat vinarium, aptum sacris: ita dictum, quod armo, id est humero deportaretur. Varro apud Nonium: Etiam pocula, quæ vocant capulas & Capides, quod est poculi genus: item armillum, quod vrceoli genus vinarium.

Amphora vas est vinarium, quod qui ferunt, vocantur Amphorarii. Horat. in arte: Amphora cœpit Institui, currenre rota, cur vrceus exit: Martialis: Amphora non meruit tam pretiosa mori. Repetio etiam Amphoras dictas fuisse de vasibus aut foricis excrementitiis. Monumentis enim proditur, Romæ in Angiporis & angulis vicorum amphoras fuisse collocatas, in quibus transitores ebrii & vinolenti merere solebant. Quod indicat Caius Titius Lucilij contemporaneus, in oratione, qua legem Faniam suavit: Dum meriunt (inquit) nulla est in angiporcu amphora, quam non impleant quippe qui vesicam vini plenam habeant. Ad hoc faciunt verba Suetonij scribentis, Vespasianum nouum, sordidumque tributum reperisse, pro amphoris in vrbe reficiendis quibus vesicæ cœmentium exoneraretur.

Athana vas erat, quo recodebantur eorum cibaria, qui ad Theorias, id est rem diuinam Delphos mittebantur.

Anphotum vas erat verinque ansatum.

Aconita Græcis dicuntur vasa non illita, quæ calido diluta humore aquam in se trahunt.

Alabaster, seu Alabastrum, dicitur perlucidum marmor, quo antiquitus vasa fiebant vnguentaria. Interdum tamen pro ipso vase capit

capitur. Martialis libr. 11. Quod Cosmi redolent alabastra, focique decorum. Cic. lib. 2. Quæst. Acad. Quibus etiam alabaster plenus vnguenti putere videtur.

Arsanas, *Aristras*, & *Aristichos* pro cyathis inueniri scribit Callius, facta ab hauriendo nomenclatura.

Antlia vas est hauriendis aquis idoneum. Hinc *Exantlare* verbum id est haurire. Mart. libr. 9. Curua laboratas Antlia tollit aquas.

Bacchar vas est vinarium, quod & Baccharum dici potest, à Baccho ut etymum docet.

Est & *Bacchium* nomen vasis vinarij, quo in sacrificiis Bacchi utebantur.

Bascauda, vas fuit peregrinum, & Britannis peculiare. Mart. Barbara de pictis veni Bascauda Britannis. Sed me iam mauult dicere Roma suam.

Batrias vas est longo manubrio, quod *Trullam* nonnulli vocant.

Est & *Batiola* nomen vasis. Plaut. apud Nonium: Batiolam auream octo pondo habebat, accipere noluit.

Brochus, vas est vinarium, Gallis peculiare, deorsum versus rotundum & capax, sursum versus vero angustum. Brochus (inquit Budeus) vas fundendo vino accommodatum, implendis deplendisque culeis & vasibus conditoriis.

Carchesium poculum erat forma procera, & circa mediam partem compressa, ansis à summo ad infimum pertinentibus. Nomen & formam accepit à similitudine cuiusdam nauigij: Nam mediam veli partem Carchelon, summam vero Carchesium vocabant veteres. Macrobius ait, Carchesium poculum Græcis tantummodo fuisse notum. Cui hæc in re non est adhaerendum: nam Liuius Andronicus, Latinorum poetarum vetustissimus, hoc verbo usus est, ubi ait: Florem antlabant liberi ex Carchesijs. Pherecides apud eundem Macrobius ait, Iouem Alcmææ præmum concubitus Carchesium aureum dono dedisse. De Carchesijs Vergil. Cape Meonij Carchesia Bacchi, Oceano libemus, ait. Idem: Hic duo rite mero libans Carchesia Baccho.

Ciboria proprie dicuntur Colocasia: folia, in quorum similitudinem pocula facta, idem traxerunt nomen. Horat. lib. 2. Carm. Obliviosa leuia Massico Ciboria exple.

Concha ab eodem Horatio pro vase ponitur, ubi ait: Funde capacibus Vnguenta de conchis.

Cacabus appellatur vas, in quo pulmentarium coquimus. Nomen traxit à sono, quæ supra ignem positus facit. Apitius: Capita porro tum simul elixabis in Cacabo nouo, ut aqua ad tertiam deferueat.

Cadus vas est vinarium, quo vinum ipsum conditur. Vergil. in Copp

Coppa: Est ut vappa cado nuper diffusa picato. Ouid. lib. 5. Fastor. Promit fumoso condita vina cado. Rustici cados ligneos circulis cinctos primi in Alpibus excogitauerunt. Diminutivum est *Cudiscus*, significatque vasculum, quo suffragia colliguntur.

Calathus vas est vimineum, in quo mulieres suos fusos & pensa reponunt, aut violas. Vnde Verg. de Camilla: Non illa colo calathive Mineruæ Fœminas afflueta manus. Idem in Buc. Tibi lilia plenis Ecce ferunt nymphæ calathis. A calathus fit diminutivum *calathiscus* eiusdem significationis cum primitiuo. Catull. Vellera virgati custodiebant calathiscis. Politianus in Ru. Aut cista exportant aut rasilibus calathiscis.

Caldarium dicitur ahenum, quo calida hauritur aqua. Nam Caldam, veteres calidam aquam dixerunt.

Calix vas est vinarium, licet Varro dictum velit ab aqua calida, quam veteres in eo bibebant: conuiuiis enim antiquitus Calida & frigida adhibebantur. Iuuenal. Calidæ gelidæq; minister. De Calice Horat. lib. 4. Prodat perspicuus ne duo vina calix. Interdum Calix accipitur pro vase, in quo legumina coquuntur. Ouid. lib. 5. Fast. Stant calices, minor inde fabas, olus alter habebat.

Calpar vas est fictile seu dolium. Varro apud Nonium: Quia antequam nomen dolij prolatum, quum etiam id genus vasorum Calpar diceretur.

Canistrum, seu Canister, dicitur Cista, seu fiscella contexta vimine: Ouid. lib. Met. 8. Prunaq; & in patulis redolentia mala canistris.

Cantharus proprium est Liberi patris poculi. Verg. de Sileno: Et grauis attrita pendebat cantharus ansa. Nomen autem sumpsit à similitudine nauigij eiusdem nominis: Nam Cantharum nomen esse nauigij ostendit Macrobius, ex Menandri testimonio.

Capis capidis, nomen est poculi, dicti à capiendo. Diminutivum est *Capidula*. Hac dictione usus est M. Cato.

Cista vas erat mysticum, quo utebantur in sacrificiis Bacchi. Catull. Pars obscura canis celebrabant orgia cistis. Nunc pro capsa capitur, aut vase negotiatorio. Iuuenal. Iamq; vetus Græcos seruabat cista libellos. Hinc Cistifer Mercenarius dicitur. Martial. lib. 5. Nupsi Gellia cistifero. Diminutivum est *Cistella*, capiturque pro vase, quo suffragia populi in creandis magistratibus, legibusq; ferendis colligebantur. Cic. ad Heren. Saturninus legem ferre cepit, col lege intercedere ille nihilominus cistellam derulit.

Capsa, à capiendo dicitur, significatq; loculamentum seu vasculum quo aliquid includitur. Diminutivum est *Capsula*.

Capsaces, capitur pro Lecytho & oleario vase. Cyprianus lib. 2. Epist. Fidelia farris non deficiet, & capsaces olei non minuetur.

capula

Capula, vas est vinarium, quo utebantur veteres: Ansatum erat, & manu facile capiebatur: vnde inditum nomē Varro: Capis & minores Capulæ à Capiendo nominantur, quod ansatae sint. Est & aliud eiusmodi, quod *Capisterium* dicitur.

Caprunculum, vas est fictile, deopto à capacitate etymo.

Carthallum, Hieronymus in Deuteronomio posuit pro canistro. Tolles (inquit) de cunctis frugibus tuis primitias, & pones in Carthallo.

Corbis, cista est viminea, qua vtuntur messores. Propert. lib. 4. Corbis in imposito pōdere messor eram. Cic. in oratione Pro Seftio: Messoria se corbe contextit. Diminutivum est *Corbula*. Cato dicit Corbulas amerinas quatuor villico necessarias esse. id est, ex amerina salice cōtextas, fuit enim Ameria vrbs vmbrie, quodā salicibus ferax: vnde Verg. Atq; Amerina parit lente retinacula viti.

Catinus, seu *Catinum*, vas dicitur, in quo iurulentum aliquid ad escariam mensam reponitur. Horat. lib. 2. Serm. Augustōque vago pisces vrgere Catino.

Chytra, seu *Chytron*, Latine dicitur olla. Idem sibi volunt Chytrapos, & Chytrapida.

Cistimbium, dicitur ligneum, oculum ex hēdera, quod Homerus Cyclopi ab Vlysse datū scribit. Huius poculi Euripides & Calimachus apud Macrob. meminerunt.

Clepsydra, dicebatur vas vitreū modico foramine pertusum horas demetiens, in cuius fundo erat canalis guttatim aquam emittens. Nunc Clepsydras plerique vocant ea vascula multis subter foraminibus pertusa quibus æstiuo tempore horti irrorantur.

Coculum, vas æneum aptum actionibus. Plaut. Æneis coculis excocta est mihi omnis materia. Marcus Cato vtitur.

Colum, vas est vinarium, contextum viminibus, dictum à colando. Virg. Colaſque prælorum fumosis diripe testis.

Cophinus, Græca est dictio. Corbe Latine interpretatur Priscianus. Iuuenal. Satyr. 3. Iudæis quorū Cophinus, scœnūmq; supellex.

Cotyla, vas est aptū bibendæ aquæ aut vino, quo Diogenē vsum fuisse ferunt. Capit autem sex uncias. Martial. lib. 8. Posthunc in Cotyla rala selibra data est. Capitur etiam Cotyla pro manus cōcinitate Cotyla animalia dicuntur garrula.

Crateram, Nonius ait esse vas vinarium: Crateram verò olearium. Ego differentiam hanc credo nihil fieri ab auctoribus Virg. Crateras magnos statuunt & vina coronant. Idem: Craterasque duos statuam tibi pinguis oliui. Ouid. 2. Fast. Coruus inauratum pedibus cratera recuruis Tollit. Rarissimè Cratera ferreum reperitur, si reperitur.

E

Creterra, vas est aptum hauriendæ aquæ, nos situlam vocamus. Neuius apud Nonium: Vidimus præter amnem creterris sumere aquam ex ponte.

Cucuma, vasa sunt ænea ad calefaciendam aquâ. Ambrosius, Diti aut ærei sunt, ex quibus Cucumæ melius sunt ad vsum hominû.

Culigna, vas est potioris. Cato: Culignam in fornograceo ponito ut bene oleat. In eo vinum tantum reponebatur.

Cumera, vas est frumentariû, seu quo frumeta reconduntur. Horatius lib. 1. Serm. Cur tua plus cumeris laudes granaria nostris.

Cuppe, dicuntur maiora vasa ex ligno ad condiendum vinum in quibus vinotres pedibus primum vas calcant. Lucan. lib. 4. Nanque ratem vacuâ sustentant undique cuppe.

Cyathus, paruum est poculum vinarium. Hinc Cyathissare Plautinû vocabulum, id est, bibere. Stare ad cyathû, dicuntur pincernæ & prægustatores, qui principibus vinum præministrant. Hora. Puer quis ex aula capillis Ad cyathum statuetur vnctis? C. Memmius obiecit Iulio Cæsari, quod ad cyathum & vinû Nicomedi fecisset. Authore Tranq.

Cymbium, poculum est vinarium à cymbæ similitudine nuncupatum. alij Cymbium per syncopam dictû putant, quasi Cyssimbium, ut est apud Macrobiû. Varro apud Nonium: Item erant (inquit) vasa vinaria, sicut cymbium. Aquilina pateræ, gutti, Sex-tarij. Est tamen Cymbium lacti quoque poculû, Verg. Infernus tepido spumantia Cymbia lacte.

Crossus, vas est cui oleum & vnguenta imponuntur. Plutarch. in Aristide: Subsequuntur lactis & vini libationes in amphoris, Olei quoque ac vnguenti Crossos liberi adolescentes deferunt.

Cyrtum, vas est piscatorium, quod in alueorum angustius terræ infigitur, ut eo se intromittant pisces.

Cottabus, vocatur phiala seu pelvis ænea. Interdum capitur pro genere portionis.

Cirnea, vas est vinarium. Plaut. in Amphitr. Cadus erat vini, inde impleui Cirneam.

Culluli, calices erant fictiles, quibus pontifices virginisque Vestal. in sacris utebantur. Horat. lib. 1. Carm. Diues & aureis Mercator exsiccat Cullulis Vina Idem in Arte: Reges dicuntur multis virgere cullulis Et torquere mero, quem perspexisse laborant.

Cratæon, *Cranion*, *Cylichmides*, pocula sunt apud Cælium Apud Lacones fuit *Corbon*. Vnde Acratocorthonas vocant merum ybertim haurientes. Et ebrietas Corthonismus dicitur. Sunt & *Canonia*, de artificis nomine.

Cybellum, dicitur à Græcis poculû ad interna proclynatum. Vocatur

catur & *Amphicypellum*, velut undique intro inflexum.

Depista, fuit poculi genus, quo utebantur vetustissimi.

Diota, vas erat fictile, & utrinque anatum, aptissimum seruandæ vino. Hora. lib. 1. Car. Atque benignius Deptomè quadrimum Sabina O Thaliarche merum diota.

Discus, vas est escariû in quo reponuntur carnes & alia cibaria. Apul. Cœnarum reliquiis discus ornatus. Capitur etiam pro ludo & rotundo lapide, quem in sublime iaculabantur iuvenes. Ouid. lib. 10. Splendescunt, latique ineunt certamina disci, Quem prius aërias libratum Phœbus in auras Misit, & oppositas dissecit pondere nubes.

Dolia (inquit Nonius) vasa sunt grandia, in quibus vinû reconditur. Cato de re Rust. Eos conculcatos in dolia picata indito.

Decemmodia & *Trimodia*, vasa sunt rustica, quibus rustici in ferendo frumento vtuntur. His vocabulis vtitur Columella.

Fiscina, vas est vimineum, aut iunco textum. Plinius: Frondarias fiscinas quatuor implere fundatorê iussu esse autumat. Est autem propriè vasculû illud quo exsiccatur casei. Vergilius in Coppa: Sunt & caseoli, quos iuncea fiscina siccat. Diminutiû est Fiscella, itidem vasculum virgulatû significans, quo lac colatur, dum caseus imprimitur. Verg. 1. Et gracili fiscellam textit hibisco. Tibullus lib. 2. Tunc fiscella leui dextera est vimine iunci. Vtraque etiam d'ctio capitur pro vase, in quo maioris summæ pecuniæ reponitur. Asconius: Spartæ, Sportulæ, & Sportellæ nummorum sunt receptacula. Et Sacci, Sacculi, & Saccelli, Crumenæ, Manticeæ, & Marsupia, Item Fisci, Fischeinæ, & Fiscellæ.

Fideliam, Nonius ait vas esse Samium ad plurimos vsus. Plautus in Aulularia: Multi congialem plenam tibi faciam fideliam.

Frixorium, dicitur sartago, in qua quid frigitur. Nomen à sono deductum.

Futis, vas erat, aquariû, quo aqua in triclinium infundebatur.

Guttus, poculus erat, quo in sacrificiis utebantur, quod fortè oris esset angustû, & guttatim distillaret. Plin. lib. 16. ca. 39. Manius Curius iuravit se ex præda nihil attigisse, præter guttu faginum, quo sacrificaret.

Gabata, vasa erant concauata, in quibus reponebantur pulmentaria & edulia. Mart. lib. 7. Transcurrunt Gabatæ, volatque læces; Has vobis epulas habere lauti.

Gutturnium, vas est gutturosum, ex quo aqua guttatim manat ad lauandas manus. Pluit autem stillat, in propter oris angustias.

Gaster, genus est vasis. Gasteriû dixit Aristophanes: Qualis esset forma non reperi.

Hydria Latine vocamus urnā aquariam. Budæus: *Lagena* vas est ea forma, qua hydriae fictiles hodie à Bellouacis importantur. *Heracleum*, dici volunt poculum, in quo enauigauerit Hercules, ac esse Solis proprium. In eo genere sunt *Ethanum* & *Hemitoma*. Fuit & *Holmon*, poculi genus Ceratio simile.

Isthmus, poculum erat Cyprii peculiare, teste Cælio.

Linter, genus est dolij rusticani. Tibul. lib. 1. Aut mihi fertur abtatis plenius in linteribus uas. Est etiam lignum cauatum instar nauiculae. Vnde & pro naui solet accipi.

Lanx, vas est latum & rotundum, minus excavatum quam patina. Aptā erat lanx rebus diuinis. Vergil. lib. 2. Georg. Lācibus & pādīs fumantia reddimus exta. Capitur etiam pro vase escario. Iuuenalis: Aspice quā magno distendat pectore lancem.

Lasanum, vasculum est ad euacuandum ventrem. Horat. Te pueri Lasanum portant Oenophorumque.

Lebetes, dicuntur vasa aenea apta coquendis carnibus, aut alijs rebus. Ouid. lib. 12. Et prima pocula pugna Missa volant, fragilēq; cadi, curūque lebetes. Virgil. lib. 3. Aen. Ingens argentum, Dodonaeūque lebetes.

Larces, vas est, in quo feruntur carbones.

Lecythus, vocatur ampulla olearia. Hinc prouerbiū: *Lecythus* pinguior, Hiero. lib. 3. Reg. Hydria farinae non deficiet, & *Lecythus* olei non est imminutus.

Lepista, vas est ampullae simile. Varro de vita patrum apud Nonium: Aliqui venditāt oleum, *Lepistae* etiam nunc Sabinorū, fani, pauperioribus plerisque aut fictiles sunt, aut aeneae.

Luter, vas est, quo diluitur vinū, & immiscetur aqua. Hieronymus in Iouinianum utitur.

Labrum, vas est aptum balneis & thermis. Dictum à lauando. Cicero in Episto. Labrum si in balneo non est, fac ut sit.

Lebasium, & *Lesbium*, Cælius reponit inter pocula, & *Lyciurget* inter phialas.

Lagena, vas est fictile, ad formam hydriae tereti enim collo distenta laxitas sensim ad imum gracilescit. Mart. Nulla catenatis pila est praecincta lagenis.

Mallunium, seu malluntia, vas est, in quo lauantur manus.

Mansisterna, vrceus est aquari. Pla. Effer mansisternā cū aqua foras.

Matella, vas est urinarium, & in quod emittitur lotium. Mart. lib. 10. Dispeream si tu Pyladi praestare matellam Dignus es, aut porcos pascere Pirithoi. Diminutiū est *Matellio*, eiusdē significationis, Varro: Postularet Trulleum, matellionem, pelium. *Mergus*, mergoris, nomen est vasis à mergēdo dicti. Capitur fortē p. situla.

Metretas

Metretas, nomen est mensurae. Interdum accipitur pro amphora vinaria seu alio vase. Martialis lib. 5. Plurimus Hispanas mittet tibi nauta metretas. Iuue. Saty. 3. At his tignum capiti incutit, ille metretam.

Mistarius, vas quo vinum aqua miscebatur. Lucil. Vrceus aut gemina longus mistarius urna.

Mortarium, vas est in quo aliquis tunditur pistillo. Plaut. in Aul. Cultrū, securim, pistillū, mortariū, quae vtenda vasa semper vicini rogant. Aqua in mortario tundere: adagium est de inani opera.

Mulstra, quandoque capitur pro vase in quo mulgetur. Virg. lib. 3. Georg. Quā magis exhausto spumauerit vberē mulstra, Lata magis pressis manabunt vbera mammis.

Metaniptrum, calix erat quo post cenam utebantur veteres, ubi lauisent.

Mastus, à Paphiis nuncupatur poculum.

Matallides, quoque eiusdem sunt vsus.

Nassa, vas est piscatorium, quo quum intravit piscis, egredi nequit. Cic. ad Atti. lib. 15. Ex hac nassa exire constituit, non ad fugam, sed spem mortis meliorem.

Nasiterna, vas est aquarium, anfatū, ac patens. Varro de Re rustica: Ut ex are, athena, vrceos, nasiternam faceret.

Nanum, vas est breue & latum. Calepinus ait, aliter dici Situlum barbatum.

Nesforida, Cælius ait poculum fuisse, quo sit vsus Nestor.

Obba, genus est poculi. Pōta. in Leppidina: Obbam lactis, & haec fumanti facta canistro.

Oenophorum, vas est vinarium, aptum ferendo vino, vt Graeca compositio docet. Iuuenalis: Tandem illa venit rubicundula totum Oenophorum sitiens.

Olla, Genus est vasis. Varro: Cato ait urnā vimineā in ollis commodissime condi. Plinius lib. 34. Quidam in ollis fictilibus tulam vrunt ac lauant mortariis, postea siccant. *Aula* in eadem significatione potest accipi. Vnde Plautinae Aululariae inditum nomen.

Orca, vas est capacissimum, Hispanis peculiare, quo salsamenta, vinum & oleū & falgama condebantur. Nomen traxit ab Orce marinae similitudine. Persius: Anguste collo nō fallerorca. Item Varro apud Nonium.

Oxybaphum, dicitur vas acetarium. Cratinus posuit pro poculo.

Onyx, calix erat ligneus.

Patella, vas est latum & aptum condendis opsoniis. Horat. lib. Epist. Nec modica cenare times olus omne patella.

Peluis, vas est aquarium, in quo proprie pedes lauantur, quam-

uis etiam dicatur de aliis rebus.

Perfillum vas erat picatum, in quo seruabantur vnguenta.

Phiala, vas erat vinarium, aut aquarium. Iuuen. Saty. 5. Virro tenet Phialas, tibi non committitur aurum. Consilabatur enim auro. Nostri phialas vocant vasa vitrea, in quibus acetum, aut aliquid simile reconditur.

Patera, poculum est latum ac patens. Verg. lib. 4. Aene. Ipsa tenens dextra pateram pulcherrima Dido.

Patina, vas est in quo dapes elixae & iurulentae feruntur ad mensam: a petendo, ut liquet.

Pelluum, seu Pelluina vas quo lauantur pedes, a perluendo.

Poculum vas quo bibitur. Verg. Pocula bona noua spumantia late quotannis. Idem lib. 2. Georg. Pocula si quando sanae infecere nouerca. Diminutiuum est Pocillu. Plautus: Tecum vna postea, tecum & pocilla potiter. Hinc Pocillatores dicuntur pincernae.

Pollubrum, vas aquatile ad lauandas manus. Fabius Pictor apud Nonium: Aquam manibus dato, pollubru sinistra manu teneto. *Præfricium*, vas erat aneum sine ansa, & patens, quod in sacrificiis solebant præferre.

Plycter, vas est ad vsum mensae celebre, teste apud Caesium Polluce. Ipsum refrigerandi commoditatibus destinatum erat. Plycteres tamen Nicander posuit pro vmbrosis locis. Plutarchus pro vase, in vita Alexandri magni: Glaucum medicum (inquit) in Theatro nactus absentem, caprum prandit assitum, & ingentem vini Plycterem hausit.

Pyrrophorum, vas est grandius, cui succensa imponuntur ligna.

Podoniptum, vas est, in quo pedes lauantur: unde & vocabulum inditum a Graecis.

Panathenaicum, nomen est poculi, apud Possidonium, quo etiam in genere sunt Pellicae.

Pella, seu Pellides, vasa sunt quibus excipitur lac, dum mulgetur. Inter pocula etiam numerantur *Pristis*, *Prochytis*.

Panaria, dicuntur vasa viminea, quibus panes inferuntur ad mensam. Statius lib. 1. Syl. Hi panaria, candidasque mappas subuectat, epulasque lautiores. Diminutiuum est *Panariolum*. Mart. Cum panariol's tribus redisti.

Paropsis vas est escarium. Mart. Cui portat gaudens ancilla paropside rubra Alecem.

Quallus vas est vimineum, per quod vinum è prælo guttatim defluit, quum calcatur vva. Verg. Tu spisso vimine quallos, Collaque prælorum fumosis diripetectis. Capitur etiam Quallus pro calathio, in quo virguncula suos reponunt fufos.

Rhy-

Rhytium vas est lunari specie. Martial. In Rhytio poteris Phoebe lauire pedes.

Sympnium vas erat vinarium, quo utebantur in sacrificiis. Iuuen. Sat. 6. Sympnium ridere Numae, paruumque catinum.

Sagana dicitur vas in quo aliquid teritur. Nomen est etiam venetae apud Horatium.

Salinum, vasculum est in quo sal reponitur ad mensam vsum aut sacrificia Horatius: Viuitur paruo bene, cui paternum splendet in mensa tenui Salinum. Persius: Purum & sine labe salinum.

Sartago dicitur patella, in qua caro frigitur, aliter vocatur *Frisorium*. Hieronymus: Iussit ignem admoueri, & adhuc spirante torreret in sartagine.

Scaphium, vas est excrementitium, & ad recipiendam corporis fecem. Aliter vocatur *Matella*. Iuuenalis Saty. 6. Et ride positus scaphium quum sumitur armis. Capitur quadoque pro omnivase lati orificij. Lucretius li. 6. Et arma simul ferri, furere intus ahenis in scaphiis.

Scyphus vas est potorium Herculi dictum, quo veteres in conuiuiis & sacrificiis utebantur. Celsus ait, Scyphos quasi Scythos, a Scythiis populis, quibus frequens est ebrietas. Hinc Scythi scire, id est inebriari. Inter Scyphos laudantur in primis Bæotij, quibus Her. Scyphus est inebriari. Deinde Rhodiaci, sequentibus, Syracusis. De Scypho Ver. Et sacer impleuit dextra scypho.

Scutula, seu Scutula, vas est forma rotunda aliquanto minor disco. Martialis accepit pro vase octo vnciarum. li. 8. dicens: Bessalem ad scutulam longo peruenimus aëro. Nos etiam Scutellam dicimus.

Scutrisca vas est item rotundum, quod a scuta videtur deduci. Consule Catonem de re Rustica.

Seria, vas est oblongum & fistile. Luvius: Et in vico histrio, fontem tanta vi aquae fluxisse, ut serias, doliaque (quae in eo loco erant prouoluta) velut impetus torrentis tulerit.

Sitarchia, vas est repositorium cibi. Hieron. lib. 1. Regum: Panis deficit Sitarchiis nostris, & Sportulam non habemus.

Situla cista erat, qua suffragia populi colligebantur in creandis magistratibus, ligibusque ferendis. Dicimus & Sitella. Cic. pro Cornelio Neg. maius est legere codicem quum intercedatur, quam sitellam ipsam ipso cum intercessore deferre. Situla etiam capitur pro vase quo aqua hauritur Plautus: Si hanc situlam accepero, omnem illi puto animam inter traxero.

Sporta, seu Sportula, vas est vimineum, canistro non dissimile. Aliter potest vocari *Corbis*. Sallustius lib. Histor. E muris canes Sportis demittebant. Capitur etiam pro distributione pecuniae in populum, aut cibis ipsis qui distribuuntur. Iuuenal. Satyr. 1.

Nunc sportula primo Limine parua fedit.

Suturnium, vrceolus est, seu guttus, ex quo aqua in pelluuiā distillat.

Sytropes, Sytropedis, vas est fictile tribus sultum pedibus.

Strigilecula, est genus vas. Apuleius: luxtaq; honestam strigileculam recta fastigatione clausula, flexa tribulatione ligula, vt & ipsa in manu capulo, &c.

Solium, vas erat, quo lauabantur, qui nolebant in thermis sudare. Factum est olim tanto sumptu, vt esset argenteū, quo mulieres lauabantur. Mar. lib. 2. Zoile quid solii subluto podice perdis.

Syriscum, vas erat plexile, in quod coniciebantur fici.

Seleucides, Athenæus pro poculis posuit.

Stammium, à Polluce numeratur inter vasa vinaria.

Sinum, vas erat sinuosum, aptum condendo lacti. Virg. Sinu lactis, & hæc tibi liba Priape quotannis.

Synthesis, vas est fictile, ex diuersis vasis compositū. Statius li. 4. Syl. Vnam mittere synthesisin quid hortet Alborū calicem, atque cacaborum?

Tepidarium, vas est in quo aqua temperatur.

Tinnia, apud antiquos vasa fuerunt vinaria.

Triental, vas est, certiam partem sextarii capiens.

Trua, seu diminutium Trulla, genus est vasis, dictū à terendo. Eo vase aqua fundebatur in lauatinam. Fiebat Trulla ex ære Corinthio, & argento. Martialis posuit pro Scaphio li. 9. dicēs, Clinicus Herodes Trullam subduxerat egro. Horatius pro vase portorio, dicens: Qui Veictanum festis potare diebus Campana solitus Trulla, nappamque profestis.

Trulleum, vas est latum & aquatile, quo perluuntur manus. Varro apud Nonium: Itaque ea sibi modò ponere ac suspendere quæ utilitas postulare, Trulleum, matellionem, peluim, nasiternam.

Talarus, vocatur calathus, qui cõtexitur viminibus, in quo coagulatur caseus.

Thragelus, dicebatur olla, in qua percoquebantur fructuum primitiæ in honorem Apollinis.

Thragelaphum, Cælius numerat inter pocula.

Thericleum, poculum est vinariū, in quo bibitur, à Thericle quodam inuentore nominatum. Hinc natū adagium, Thericlei amicus: in parasitos, & amicos mensæ.

Vannus, forminei generis, vas est latum & vimine contextum, quo sordes à frumētis auferuntur. Alij cribrū cereale vocant. Columella: Ipsæ autē spicæ melius fustib. tundunt, vānis expurgantur.

Vrna, vas est fictile, quo hauritur aqua. Pontanus. Non rini crepitant.

pitantis opem non fictilis vrne. In vrna etiam quandoque vinum & oleum reconduntur. Cato de re Rustica: Vrnæ oleariæ, vrcei aquarii, vinariæ vrnæ, & alia vasa anea Capuæ. Dicimus etiam Vrnarium, Testis apud Nonium Varro.

Vrceus, vas, quo aqua effunditur in vrnam. Diminutiū est Vrceolus. Cato de re Rustica, de hoc & aliis cōpluribus sic ait, Item in cella olearia hæc opus sunt: Dolia olearia, & opercula, & labra olearia xiiii. Conchas maiores duas, & minores duas, Trullas aneas tres, Amphoras olearias duas, vrceum aquarium vnum, vrnam quinquagenariam vnam, testarium olearium vnum, Labellū vñ, infundibula duo, Spongas duas, Vrceos fictiles vrnales duos, Trullas ligneas duas.

VESTIMENTORVM GENERA.

Aolla vestis erat tragica & grauiorum personarū. Ea utebantur externi reges: erat enim magni splendoris & pretij. Martialis lib. 4. Carea quæ nudi tegit vxor Abolla grabati. Idem lib. 8. Nescit cui dederit Tyriā Crispinus abolla. Suetonius scribit Pompeiū quendā baculo percussū fuisse à Caligula, quod spectacula ingressus cōuertisset omnium oculos fulgore purpureæ Abollæ. De hac Iuuenalis Saty. 3. Atque audi facinus maioris Abollæ.

Adasus, tunica erat ab humeris non confuta.

Amictorium, indumentū erat pectoris, quo dormientes se tangebant, ne nocturno frigore offenderentur. Erat autem ex lino, mulieribusque maximè in vsu.

Aulea, teste Nonio, genus erat vestis peregrinæ. Nos Auleum dicimus velamen beluatis intextum picturis. Aliter dici potest. *Peripetasma*, *Peristroma*, & *Tapes* seu *Tapetū*. Virg. li. 1. *Ænei*. Aulæis iam se Regina superbis Aurea composuit sponda.

Amphitape, dicuntur vestes, villos vtrinque habentes, Lucilius apud Nonium: Amphitape villis ingētibus molles, & si aliud quid deliciarum.

Asineum, authore Festo, ornamentum erat capitis mulieris.

Anaxyrim, Cælius ait indumentum fuisse Persis peculiare. Nos Pileum dicimus.

Brachialia, dicuntur brachiorum tegumenta, vt Tibialia tibiarum. Plinius lib. 25. Nec villo malo medicamento lædi posse, aut veneno (si quis in brachiali habeat) arbitrantur magi.

Erat & *Burrhanicum* genus cuiusdam vestis.

Braccha, vestimentum erat Gallis quondam peculiare. Vopiscus: Gallici, inquit brachis ornatus Tetricus in triumphū est ductus. Lampridius ait, Alexandrum principem inter militaria vestimenta brachchas donasse. Hoc etiam utebantur Sarmatæ.

Bardocucullus, vestis erat Gallica, vnicuique temporis idonea, cum qua milites imbrium tempore iacebant in castris, & in agris rusticis. Lucanus lib. 2. *Vrbica* Lingonicus, *Tyriasthina* bardocucullus.

Batrachides, vestes erant viriles & floridæ, quæ nomē traxerunt à colore ranæ, quæ *Batrachos* Græcè dicitur. Similis propè erat *Bardiacus*, sed sine cucullo, id est capitis ligamento.

Birri genus est vestis Gallicæ, quo capita integuntur.

Cyclos vestis est femineæ, & in rotunditatem formata. Sidonius ait, pronubam *Cyclade* honorari, sicut toga senator honoratur. *Alexāder Romanus Imp.* (Autore *Lāpridio*) dicere solebat, matronas regias contentas esse debere *Cyclade*, quæ sex viciis auripilus non haberet. De *Cyclade* *Iuuenalis* *Satyr* 6. Hæ sunt, quæ tenui sudant in *Cyclade*. *Cycladati* dicuntur induti *Cyclade*. *Trāquillus* de *Caligula*: Sæpe depictas, gemmatasque indutus *Penulas*, manuleatus & armillatus in publicum processit. Aliquando *seriatus* & *Cycladatus*.

Cento vestis est crassa variisq; panis & partibus cōfuta, ad quā alluisse videtur *Horatius* in *Arte* dicens: *Purpureus* lati qui splendeat vnus & alter *Assuitur* pānus. *Iuuenalis Satyr* 6. de *Mellalina Imperatrice*: Intrauit calidum veteri *Cetone* lupanar. *Nomades*, autore *Strabone*, tentorii vtuntur *Centonum* instar pilo cōtextis. *Centones* per similitudinem vocātur carminis genus, ex diuersis carminibus, & carminum fragmentis hinc atque illinc accersitis, confutū: qualis est *Ausonij Ceto nuptialis*, ex *Vergilianis* carminibus concinnatus. Hinc natum adagium. *Farcire ceto* nes: id est: commētitiis nugis auditores ludere. *Plautus* in *Epidico* *Quin tu*, inquit, alium quæras, Cui centones farcias, id est, quæ tu gloriosis mendaciis expleas.

Calantica, tegmen erat capitis muliebre. *Tullius* in *Clodiana*: Quum *calanticam* capiti accommodares.

Caliga, tegumentum est tibiariū. Hinc *Caligati*, caligis induti. *Imperator Caligula* nomē sumpsit à caligis quas margaritis refertas primus portauit. *Ausonius*: *Caius* cognomen *caligæ* cui castra dederunt.

Calippa, gen^o erat vestimēti, quo mulieres tegebant sua capita. *Calula*, vestis nomen sumpsit à *Calta* herba, seu *viola* coloris lutei.

Capitia dicuntur tegumēta capitum. *Varro* apud *Nonium*: Nec *capitia*, nec *strophia*, neque *zonas*.

Capidulum, idem significat quod *capitium*.

Castula dicebatur palliolū, quo puellæ nudæ infra papillas prægingebantur. *Varro*: *Castulam* mulier sumpsit pro *lucula*. Hæc etiam

etiam *Perizonium*, & *Præcinctorium* appellatur.

Causia, seu *Calea*, tegmen est capitis ad calores. *Valerius Maximus*: Quomodo autem *Autigonus* caput *Pyrri* textit *Causia*, qua velatum caput more *Macedonum* habebat.

Chalasis tunica erat laxa & muliebris. (vel vt alij malūt) nodus tunicæ muliebris, quo connexa circa cernicem tunica sumitur.

Campestre dicitur *lumbare*, seu *subligar*, quo integuntur lumbi. *Horat* lib. 1. *Epist.* *Penula* solstitio, *campestre* nivalibus auris.

Chirodita vocatur tunica prolixa, vltra brachia manus operiēs. *Peculiaris* est *Dalmatarum* genti. Eius pānus *Galli Dalmascum* vocant.

Chlamys, dicitur vestis militaris pallio strictior, & breuior. *Val. Flac.* lib. 6. Non auro depicta *chlamys*, non flaua *galeri* *Cæsaries*. *Plautus* ad ornatū militis ait opus esse *chlamyde*, *machæra* & *petaso*. *Trāquillus* in *Tiberio* accipit pro veste puerili: *Munera*, inquit, quibus à *Pōpeia*. *Pōpeij* sorore, in *Sicilia* donatus est, *chlamys*, & *fibula*. In *Caligula* verò posuit pro veste militari, dicens: Vt sæpe *chlamyde*, *peltrāque*, & *galea* armatā, & iuxta ad equitatē militibus ostenderit. *Chlamydati* dicuntur induti *chlamyde*. *Plaut* in *Pseudolo*: Quis hic homo *chlamydat* est, aut vnde est?

Chalna vestimētum erat, quod aliis omnibus superponebatur. Nos *Lænam* dicimus.

Colobium, tunica erat sine manicis, qua utebatur quōdā *Romani*. *Crocotula* vestis crocei coloris *Plautus*. *patagiatam*, *Calulam*, aut *Crocotulam*.

Crocoton, genus est vestis rotunda, ac simbricata, qua utebantur diuites matronæ. Numeratur à *Festo* inter delicatas vestes. Hinc adagium natum, *Feli Crocoton dare*, quū indignis honor exhibetur.

Candys, indumentum erat persicum, & regis quidem *Haliporphyros*. *Plutarchus* in *Alexandro Magno*: Nunquā tamē vt *Macedorum* amictum barbarum nimis & ab se alienum assumeret, induci potuit, semper *anaxyridas*, *Candyn*, *tyarāmque* repudiāns.

Cucullus, vestis erat quæ implicabatur collo. *Nostri* monachorum gestamen vocant, quod relinquere planè sit nefas. *Cucullā* tamē dicere malunt fratres heremitani. De *Cucullo* *Martialis* li. 10. *pullo* *Meui*? alget in *cucullo*. *Iuue. Satyr* 6. *Sumere nocturnos* meretrix *Augusta* *cucullos*. *Geor. Valla* ait breue esse tegmen, & vile, quo caput humerique ad arcendam pluuiam conteguntur.

Chiton vestis erat prætenuis, & simplex, quæ fiebat lino. *Capitur* etiam pro thorace: vnde & *Homerus* *Chalcochitonas* *Achæos* vocauit, tanquam æneis præmunitis tunicis.

Conopeum, genus erat tentorii ad culices prohibendos, quo maxime utebantur Alexandrini, qui Conopeis lectos operiebant, ne à culicibus infestarentur. Proper. lib. 3. Fœdâq; Tarpeio Conopea tendere saxo. Horat. in Epo. Interq; signa turpe militaria Sol aspexit Conopeum.

Cinctus Gabinus, toga erat sic in tergū reiecta, ut lacinia eius reuocata hominem cingeret. Ea utebantur Romani cōsules bellum indicturi. Virg. lib. 7. *Æneid.* ipso quirinali trabea cinctūq; Gabino Insignis referat stridentia limina Consul. Porro Cinctus virorum erat, Cingulum mulierum.

Castium, lintheolium erat purū, & candidum, sic dictum, quod oras haberet circuncisas, auctore Nonio.

Carbasus, (inquit idem) pallium est quo flumina amiciuntur, aut opulentia. Sericeum erat, aut lino tenui. Virg. lib. 8. *Æn.* Eum tenuis glauco velabat amictu Carbasus.

Culcuram Nonius ponit inter genera vestimentorū. Est autem tela illa, seu lintheum, quod dormientibus nobis ad quietem supponimus, cuique plumam inculcamus. Mart. Fraudata tumeat facili tibi culcitra pluma.

Casaca, nomē est vestis, qua utebatur Græci milites. Casianam vocauit Eustathius, à nomine Casij montis.

Capyris, tunica erat Persarum manicata.

Calasim, fuit itidem Persarum vestis omnium pulcherrima. Herodotus in Euterpe: Vestibus amiciuntur lincis circa crura simbratis, quas Calasires appellat, super quas candida ferunt amictula tanquam superiecta.

Massiliensium erat *Cortheus*, Babyloniorum *Cammaces*.

Diphthera, pastoritium erat indumentum ex pellibus. Herodotus scribit Ionas Biblos dicere Diphtheras, quod aliquando Biblorum, seu papyri penuria, pellibus uterentur tum caprinis, tum ouillis, Alio nomine vocatur *Beta*.

Diplois, dicitur duplex pallium, ut dictio monstrat. Diploidion Calius numerat inter vestes mulierum proprias.

Dalmatica, genus est vestis, quæ à Dalmatis populis (apud quos frequens fuit usus) nomen sumpsit. Hac dictione usus est Lamprius: Dalmaticatus, inquit post cœnam ambulabat.

Dextrocheria, dicuntur dextrarum manuum ornamenta. Alio nomine vocantur *Dextrariola*. Iulius Capitolinus scribit, Maximum Imperatorem pollice fuisse ita vasto, ut vxoris dextrocherio uteretur pro annulo.

Dorsualia, dicuntur tegmenta, quibus integuntur equi. Iul. Capitol. Procefferunt. &c.

Endromis

Endromis, vestis erat hirsuta & longiore villo, quibus utebantur in gymnasio & theatro ad munera arenæ exercenda mittebatur autem ex Gallia ob peritiam textorum, qui illic habebatur præstantissimi. Martial. lib. 4. Dona peregrinam mittimus Endromidem. Hæc vestis exigui erat pretij, licet à diuitibus tantū vsurparetur. Nam soli diuites in gymnasiis solebāt exerceri. Idem Martial. Pauperis est munus, sed non est pauperis vsus, Hanc tibi protogula mittimus Endromidem.

Encimibomata, vestes erāt quædā puellares, Caro de liberis educandis apud Nonium: Ut puellæ habeant potius in vestitu chlamydes. Encimibomata & Parnacidas, quàm togas.

Ephestris, à Græcis dicitur, quàm milites armis superponunt.

Epitogium, dicitur pallium, quod superponitur togæ. Verbum est bigenum ex Græco & Romano compositum.

Exomides, erāt vestimenta quædā, quæ aliis tunicis superponebantur. Sunt qui Comitorum fuisse putent.

Flammea, erāt indumenta capitis, quibus matronæ & nubentes utebantur ad velandum pudorem in nuptiis. De his videtur intellexisse Seneca. Cui cōiugio corpora velas captiue pudor. Lucan. lib. 2. Lutea demissos velarunt flammea vultus.

Forensia, vestimenta erant, quibus Romani utebantur in foro, Aliter vocantur togæ forenses. Suet. in Augusto: Forensia autem, & calceos nunquam non intra cubiculum habuit.

Feminalia, seu Femoralia dicuntur feminum seu femorū tegumenta. Femina enim pro femoribus capiuntur. Plin. Prioribus pedibus femina onerāt, propter id natura scabra. De feminalibus Suet. in Augusto: Hyeme quaternis cū pingui toga tunicis & subucula, & thorace laneo, & feminalibus & tibialib⁹ muniebatur.

Gausapina, vestis erat villosa, non tamen onerosa. Martialis: Et dolet, & queritur, sibi non contingere frigus, Propter sexcentas Baccara Gausapinas.

Galericulum, capitis indumentum, quo crines operiebantur. In vsu erat palæstritis, ne capilli eorum caromate cōtaminarentur. Suet. scribit Othonem Galericulum capiti propter raritatem capillorum adoptasse: ubi Galericulū accipit pro adulterina coma, quæ ex alienis capillis instar galeri compingitur, & ita graphice capiti annectitur, ut à vera coma internoici nequeat. De hoc Mart. Ne luter immundum nitidos, caroma capillos, Hac poteris madidas condere pelle comas.

Galerus, dicitur capitis tegumentum factum instar galeri. Poeta fingunt Mercurium in ferendis Deum mandatis uti galero. Claudianus lib. 1. de Raptu: Cyllenius astitit ales Somniferam qua-

quatiens virgam, testusque galero.

Gabanium, habitus est Græcanicus oblongis manicis, quo nuntiantur plerique Itali.

Hemitogium dicitur media pars togæ. Ratio dictionis nota.

Hypothochos dicitur subucula, estque potius. Autore Hieronymo.

Hemidipluchion numeratur inter muliebres vestes.

Lanthina dicitur vestis violacea. Mart. Coccinea formosæ domas & Lanthina mœchæ.

Impluvia, vestis erat, qua sacerdotes per imbrē utebatur. Varro. Salu quoque sereno tempore Impluvia amictu fuisse criminabatur.

Indusium vestis erat, quæ super subuculam induebatur. Indusiatius id est, indusio vestitus.

Insula, dicebatur fasciæ factæ instar diadematum, è quibus vtrique dependebant vittæ. Verg. Nec te tua plurima Pantho Labente pietas, nec Apollinis insula textit. *Insulati* dicuntur insula operiti.

Ias, nomen est vestis apud Herodotum, scribentem: In quam quum alia ratione animaduertere non possent, vestem illarum in eadem mutauerunt.

Lacerna vestis erat militaris, & coccinea. Erant & Lacernæ albae apud veteres, quibus utebatur in spectaculis, & ad vsus theatrales. His albentes togas (vt indicat Epigrammaticus) contegebant. De his intellexit Suetonius in Augusto, dicens: Ne quem posthac de cætero pateretur, in foro circove, nisi positus lacernis togatū consistere. Plin. lib. 16. Statimque auget lacernarum pretia. Proper. lib. 3. Tu tamē iniecta tectus vesane Lacerna. vbi de militari intelligitur.

Lena vestimentum erat, quod superponebatur tunicis omnibus. Verg. Tyriūque ardebat murice lena Demissa ex humeris. Greci *Epigraphon* dixerunt. Ab huius vestis vsu nomen traxerunt *Lænetes* Romani.

Lanetum, genus erat vestimenti confectum ex lana succida.

Latisclausus, vestis erat senatorij ordinis insigne, vt & Calceus lunatus. Tunice purpuræ Plinius Latum clauum appellat. Suetonius in Augusto: Summi virilem togæ tunica laticlavi resita ex utraque parte ad pedes decedit. Clauus etiā & Latisclausus (quod etiā Laticlavius dicitur) capitur pro senatoria dignitate: vt lus annulorum aureorum, pro equestri ordine. Ouid. Curia restabat clavi mensura coacta est. Tunica laticlavi texti cepit Plinij temporibus, qui latiore clauo Tullum Hostilium è regibus primo vsu perdidit. Dicitur est autē à textura, qua in mappis vsos fuisse docet Martia. Et lato variata mappa clauo. Ab hoc vestimento Laticlavi dicitur senatores, & senatorum filij Suetonius in Augusto: Binos plerunque laticlavios preposuit singulis aliis.

Limb

Limbis erat vestimentum muliebre, purpuram in imo cōsutam habēs. Verg. lib. 4. Æn. Sidonia picto chlamydē circumdata limbo.

Lumbare quo integuntur lumbi. Hieronymus: Sicut tu posuisti lumbare istud ad lumbos tuos.

Leuidensæ genus est vestis vile raro tenuisq; textu. Hinc Munus leuidensæ, prouerbiali figura dicitur munus minimi pretij. Cicero ad Dolab. lib. 9. Epist. Sed ego hospiti veteri & amico, munusculum mittere volui Leuidensæ, crasso filo, cuiusmodi ipsius solent esse munera.

Mastruge, seu Mastrucæ vestes erant Sardis peculiares. Plautus Mastrugatus & plenus puluere.

Mollicina vestis à mollitie nomen sumpsit.

Multitia, vestes erant tenues & lucidæ & delicatis aptissimæ: Fiebant serico. Dicebantur autem Multitia, quia suauitate sua mulcerent. Iuuen. Satyr. 2. Non facient alij, quum tu multitia sumas.

Mantile dicitur lintheū, quo terguntur manus. Verg. Tōsisque ferunt matilia villis. Dicimus & Mantelum. Plautus: Nec his syncophantiis, nec fucis vllum mantelum obuiam est.

Manice, dicuntur manuum tegumenta. Hinc Manicatae vestes, quæ olim probro datae sunt, & mollitiæ. Verg. Et tunicæ manicæ, & habent ridimicula mitræ.

Mammillare, indumentum erat ad compescendas papillas mulierum mammosarum Martia. Taurino poterat pectus constringere tergo, Nam pellis mammas non capit ista tuas.

Myoton Armeniorum fuisse vestimentum dicunt, muris figura varie ornatum.

Erat & *Mandya* vestimenti genus, quo se vt lorica muniebant, Latini *Mantellum* dicunt.

Nebrides, vestes erant villosæ factæ pellibus cervorum, quibus in sacrificiis Bacchi utebantur. Sidonius: Rotat Enthea thyrsū Bassaris & maculis Erithræ Nebridos horrens.

Oibo, apud Homerum nomen est candidi amiculi ex lana non ex lino, inquit Cælius.

Paludamenta, ornamenta erant, & insignia militaria. Ideo quum ad bellum exit Imperator, Paludatus dicitur proficisci. Cic. in Pisonem & Gabiniū: Exierunt duo paludati vulturi. Paludamēta dicuntur à palam, quia his induti palam conspicerentur. Plin. scribit, Coccū fuisse dicatū paludamentis Imperatoriis. Licet autem bellicum & castrense Imperat. esset indumentum, paludati tamē erant lictores. Liuius: Cum paludatis lictoribus profectus ab urbe Brundisium venit. Paludati, (vt iā exemplis docuimus) dicuntur paludamētis ornati. Iuuenal. Satyr. 6. Cūque paludatis ducibus prælen

presente marito, Ipsa loqui recta facie, strictisque mamillis. Paludamentum hodie Cottam armorum vocamus, inquit Budæus.

Penule, vestes erant seruorum, & pauperiorum. Optima texebantur ex lana Appula. Ea utebantur, ad arcendam pluuiam, sed nunquam Imperatores. Galba amico roganti Penulam, non pluit, inquit, non opus est tibi: Si pluit, ipse utar. De Penulis Lampridius in Alexandro Severo: Penulis intra urbem frigoris causa, ut senes vicerentur, permisit quod id vestimenti genus semper itinerarium, aut pluuiæ fuisset. Matronas, tamen intra urbem penulis uti vetuit, in itinere permisit. Horat. lib. 1. Epist. Incolumi Rhodos & Mitylene pulchra facit quod Penula solitio brumale nivalibus auris. Notatus est Caligula, quod penulis uteretur, quæ Imperatoris minime decebat. Suet. Sæpe depictas, gemasque indutus penulas, manuleatus & armilatus in publicum processit. Augustinus Penulam accepit pro grammaticorum indumento lib. 1. Cōfessio vbi ait: Quis penulorum magistrorum, inquit, audit aure sobria, ex eodem pulvere hominem clamantem & dicentem, fingebar hæc Homerus. Vlpianus Iurisconsultus inter communia vestimenta (quibus vir & mulier promiscue utuntur) penulas numerat. Penularium dicitur penulæ repositorium, & Penulati penulis vestiti. Mart. lib. 1. Non ipse Codrus alpha penulorum.

Puluinar, Puluinus, & Puluillus dicitur, quod dormientium capitibus supponitur, a plumis pullorum, quibus fit. Catullus posuit pro plumeo, & geniali thalamo, in quo noua nupta quiescit um sponso, vbi ait Puluinar verò diuæ geniale locatur. Idem: culinæ complexa suo velabat amictu.

Palla, dicitur honestæ mulieris vestimentum. Stat. lib. 7. Thebaid. Et fibula ratilis auro Tænarum fulua mordebat Iaspide pallam. In Gallia viri etiam utebantur palla. Martialis. Dimidiaque nares Gallica palla tegit.

Parnacides, vestes erant puellares. Varro apud Nonium.

Patagium, erat chlamys aurea, quæ pretiosis tunicis superinduit solebat. Patagiarum dicuntur vestimenti huius textores, Patagiati eo induti.

Peplum, seu Peplus, vestis erat solennis, quæ viro vel femine iniiciebatur. Plautus. Nunquā ad ciuitatem veni, nisi quum inferitur peplū hodie Verg. Crinibus Illiades passis, peplūq; ferebant. Lactatius grammaticus ait: peplū dici vestem, eā dore eximio, auricis distinctā clauis sine manicis, quam vestitores deorum simulachris iniiciebāt. Peplū primò instituerunt Athenienses. Texebatur matronarū manibus, intraq; triennium numini offerebatur, sed Mineræ in primis. Seruius ait peplum pallā esse femineā Mineræ consecratam

erat, Xenophon scripsit Peplū etiā cōuenisse viris. Lactatius Peplus dixit in masculino genere. His peplos, inquit, & indumenta pretiosa, quibus usus velaminis nullus est, his auri & argenti cōsecrati.

Periscelis, dicitur pectoralis mulierum fascia, seu simile aliquod indumentum puellare, aut (ut alij malunt) brachiorum est ornamentum, quod aliter Dextrocherium vocatur. Horat. lib. 1. Epist. Nota refert meretricis acumina, sæpe catellā, sæpe Periscelidem raptam sibi stentis. Mænader scripsit puellas gestare periscelidas. *Genitalia* vocat Cælius.

Perizonium pallium est præcinctum, quo nudæ virginis infra pupillas præcinguntur. Aliter *Præcinctorium* vocatur.

Pileus, seu Pileum, dicitur virile regumentum. Persius: Hanc nobis Pilea donat. Cælius Sabinus iuris peritus testis est apud Gellium pileatos seruos veni solitos ire: quo indicabāt veteres, venundandi legem non esse operiendā, Corona signum erat captiuorum venalium: Pileus vero impositus demonstrabat eiusmodi seruos venditari. Hinc pileus interim pro libertate capitur, cuius insigne est. Lin. Postremo die serui ad pileam vocati, & carcere victi, emissi. Suet. in Nerone: Tantūq; gaudium publicè præbuit, ut plebs pileata tota urbe discurreret. Idem in Tiberio: Serui ad pileum frustra vocatis in Siciliam profugit. Serui enim (qui manumittebātur) accipiebant pileū capite raso. Sex. Aurelius: Omnes (inquit) Roma adeo interiti Neronis exultauit, ut plebs induta pileis manumissionum tanquam sæuo exēpta domino triumpharet. Mart. lib. 1. Permittis puto pileata Roma. In Saturnalibus ad exprimendā libertatē pileata erat Roma: vnde idem Mart. Dumq; decet nostrū pilea sumpta louē.

Petasma, dicitur potius capitis tegmē, seu umbraculum ad instar pilei formatū. Suet. in Augusto: Domi quoque nō nisi petasatus sub dio spariabatur. Cicero ad Cassium: Sed tabellarij petasati veniunt, comites ad portas expectare dicuntur. Plin. lib. 26. scribit in summo labyrinthi Italici Petasum vñ omnibus Pyramidibus impositū fuisse.

Poderis, dicitur talaris tunica duplici syndone. Iosephus Byssinam vocat. Hæc adeo arcta est, & strictis adeo manicis, ut nulla ut in veste ruga. Tales interdum habent milites, ut onere expediti aptiores sint torquendis hastis, aut vibrandis sagittis.

Polymitus nomen sumpsit à multiplici liciorum varietate: nam mito, Græcè, filū dicitur Latine. Hinc *Polymita* vestis dicitur multis licis contexta. Plin. plurimis verò licis texere, quæ Polymita appellant, Alexandria instituit. Polymitarij dicuntur, qui huiusmodi vestimenta conficiunt.

Prætexta, vestis erat patriciorum, ab eo dicta quod purpura prætexabatur. Hinc prætextatus papyrius dictus est ab loquendi, ta-

cedendique prudentiā in aetate praetexta. Et praetextatus sermo dictus ab antiquis, qui nihil haberet obscenitatis. Pōp. Sexrus lib. 16. de verbis priscis: Nefas, inquit, apud veteres habitū est, vti praetextati pueri verbis obscenitatis vterentur, ideoque praetextatū sermonem appellarūt, qui nihil obscenitatis referret. Quā sententiā apud Macrobiū videtur probare Vestius praetextatus: Nam toga, inquit, praetexta ea ratione pueris additur, vt ex colore purpure ingenuitatis pudor regeretur. Diūque negatum libertinis fuit, vti praetexta. Vnde etiam Praetextatę fabulę apud antiquos dictę sunt quibus pręcepta & monitiones ad optimos mores pueris tradebantur. Hora. in Arte: Vel qui praetextas, vel qui docuere togatas. Contra tamen Suetonius in Titio Vespasiano, verba praetexta vocat impudica, qualibus solent vti lasciuētes pueri: Erat, inquit, dicacitatis plurimę & sic scurrilis ac sordidę, vt ne praetextatis quidē abstineret. M. Tullius in oratione pro Murena scribit, filios triumphantū maximē praetextatos sedere cōsueisse in equis triumphatoris.

Pallium, vestimentum erat Gręcis peculiare. Hinc Palliarię comedię, quę scriptę sunt secundum ritus & habitus Gręcorum Palliatorum. Palliati, & Pallioli dicuntur induti pallio. Suet. in Cæs. Dictatore: Vno quo sagati palliativę, altero quo togati cum illustrioribus prouinciarum discumberent. Martialis: Hanc volo quę facilis, quę palliolata vagatur. De pallio Suet. in Augu. Togas insuper ac pallia distribuis. Idem in Cæsare Tiberio: Redegit quę se deposito patrio habitu ad pallium & crepidas.

Pallium quoque vestimentum erat philosophicum. Herodes (vt est apud Gellium) quendam barbatum, palliatumq; (qui ex eo habitu philosophus videri volebat) ita taxauit: Video barbā & pallium, philosophum nondum video. Diminutiuum est Palliolum. Iuuenal. Satyr. 3. Vxorem comēdus agit, vel Dorida nullo Culei palliolo. A Palliolo fit aduerbius Palliolatim. Plaut. Palliolatim amictus sic incessi ludibundus.

Phelonem pro quodam tunicę genere accipit Cæl.

Perinefa antiqui vocabant indumenta, in quorum extremitatibus assuta esset purpura, quadam infusę imaginē.

Rhenones vestes erant pelliceę, quibus, Autore Cæsare, Germani utebantur. Sidonius: Viridantia saga limbis marginata puniceis, penduli ex humeris baltei vel gladij balteis supercurrētibus struxerat clausa bullatis latera Rhenonibus.

Ralla vestis dicta est a raritate filorum. Plautus apud Nonium: Tunica Ralla, toga spissa.

Rechidimna, seu Recidipna, vestes erant peregrinę quibus utebantur in Gymnasiis Iuuenalis Saty. 2. Rusticus ille tuus sumit recidipna

cidipna Quirinę.

Recinium vestis fuit antiquissima quadrata, cuius mediā partem iaciebant post humeros. Eadem Ricinus, & Ricinium dicitur a reiciēdo. Festus: Recinium est omne vestimentum quadratū.

Regilla vestis erat regia, vnde etiam tractum nomen. Ea erat auro, & purpura intexta, & regibus peculiaris. Plautus: Basilicam aut Regillam induam tunicam.

Richa vestimentum erat, quod nos sudariū dicimus. Serenus. Aut Zonulam, aut anem, aut richam.

Reticulum capitis tegmen muliebre. Varro: Suisq; suspendit lari-bus marinas molles pilas. Reticula & strophia. Capitur etiam pro quodam instrumento, quo antiquitus panes ferebatur. Iuue. Satyr. 12. Mox cum reticulis, & pane, & ventre ligena.

Rhiza vestimentum fuit Thracium.

Strophium dicitur fascia pectoralis ad deuinciēdas puellarum mammas. Nonius ait, Strophium breuē esse fasciā, quę virginearum papillarum cōercet errorem. Mart. alii Fasciā vocat pectoralem, vbi ait: Fasciā crescentes domina compesce papillas. Vt si quod capiat nostra tegatq; manus. De Strophio Catullus: Non tereti strophio lactantes vineta papillas. Capitur etiā Strophium pro religiosa, quadā corona, quā utebantur antiqui sacerdotes. Plinius: Tenuioribus coronis utebantur antiqui, strophia appellātes. Diminutiū est Strophiolum. Autor hymni (qui in honorem diui Iohannis Baptiste canitur) posuit strophium pro villosa corporis tegumento, vbi ait: Præbuit hirtum tegmen Camelus Artubus sacris, Strophium bidentes.

Sagum erat militare vestimentum, quod teste Cicerōne, sumi solebat in bello. Et quando in sagis tota ciuitas erat, consulares viri solebant esse rogati. Martialis lib. 1. Ibis ab excusso missus in astra sago. Plin. lib. 27. Sacerdos candida veste cultus arborem scandit, Falce aurea demetit: Candido id excipitur Sago. Iuuen. Sat. 6. An saga vendenti nuba caupone relicto. Sagati dicuntur sago induti. Sagarii dicuntur venditores sagorum.

Sagulum diminutiū est a sago. Verg. lib. 8. Æn. Virgatis lucent sagulis, tum lactea colla Auro innestitur. Hinc etiam Sagulati sagulo induti. Suet. in Vitellio: Vrbē quoq; ad clausicū intrōit paludatus, ferroq; succinctus inter signa atq; vexilla sagulatis militib.

Semitogium vocatur breuis & dimidia toga. Vnde Semitogati dicuntur. *Stragulum* vestis est, quę lecti, sternuntur, colorum & figurarum multitudine variegata. Tibullus lib. 1. Nā neque tunc pluuię, nec stragula picta sopore, Nec sonitus placidę ducere possēt aquę Martialis: Stragula purpureis lucet villosa tapetis. Idem tamē accipit

Stragulū pro Ephippio, vbi ait: Stragula succincti venator sume veredi. Varro: Quicquid insternebant, à sternendo stragulū appellabant. Hier. posuit pro veste muliebri: Stragulatam (inquit) vestem fecit, Byllus & purpura indumentum eius.

Strigium, vestis erat Hispanica Plautus: Nudus est, iurat se strigium oppignerasse.

Subucula vestis erat interior, quæ sub alia induebatur. Varro: Postquā binas tunicas habere ceperunt, instituerunt vocare subuculam. Horatius lib. 1. Epist. Rides, si forte subucula pexæ Trita subest tunica, vel si toga dissidet impar.

Sudarium dicitur lintheum ad detergendum corporis sudorē, & purgandas nares. Suetonius in Nerone: Neque quicquam serio iocōve egerit, nisi astatē Phonaeco, qui moneret, parceretq; artēriis, ac sudariū ad os applicaret. Ex Serabi Hispaniæ vrbe mittebatur optima linthea, quæ Sudaria dicebantur. Catullus: Nā sudaria Setaba ex Iberis Miserūt mihi muneri Fabullus & Veranius. Dū inutiū est Sudariolū. Apuleius: Quāti sudores innocētibus hoc vno sudariolo afferatur, possunt equidē pluribus disputare.

Syma, vestis erat, quæ in recitandis grauioribus poematibus trahebatur ab histriionibus Mar. lib. 4. Musa nec insano Symate nostra tumet. Ea veste maximē utebantur Tragedi, quod etiam inuit illud distichon Mart. lib. 12. Transulit ad tragicos se nostra Thalia cothurnos, Aptasti tragicum tu quoque Syma tibi.

Supparus, seu Supparum dicitur levis & angusta toga. Festus ait vestimentum esse puellare ex lino. Nos *Subuculam* & *Camissiam* dicimus. Nonius ait, Supparum esse lintheū femorale vsque ad talos pedēs, q̄ subtus appareat. De Supparo Afranius: Puella nō sum, supparos in induta sum Luca. lib. 3. Humerisque hærentia primis Suppara. Seneca pro velis accepit in Medæa: Et alto rubicundā tremunt suppara velo.

Subligaria vestes erant, quæ coxas vsq; ad vmbilicū à genibus contegebant. His utebantur Mimi in theatro. Mart. lib. 3. Iuven. Stat. 6. Aliter vocatur *Subligaculum*. Cic. in offic. Scenicorum quidem mos tantam habet vetere disciplina verecundiam vt in scena sine subligaculo prodeat nemo. Imperitus subligaculum indutus omnibus id ostentat. Adagium est in eos, qui propter insolentiam etiam ineptissimis rebus effertur.

Syndones, vestes erant candidæ ex lino, quibus magis utebantur. Erant autem subtilissimæ, & tenuissimis filis intextæ. Mart. lib. 4. Nec sic in Tyria syndone tutus eris. Syndones verò populi sunt Meotidis confinio, teste Domponio Mela.

Subarmalia, saga erant & chlamydes, quibus arma superinduebant

Singulis

Singuliones, genus erat vestis barbaræ, inquit Baptista Egnatius. *Stola*, erat talaris tunica, qua matronæ utebantur. Tibull. lib. 1. Quamvis nec vitta ligatos impediāt crines nec stola longa pedes. A stola pudor dicitur Stolatus, id est, matronæ conueniens, Mart. lib. 1. Et stolatum permittit meretricibus pudorem.

Instita, erat fasciola, quæ partem vnam stolæ ampiebat. Hor. Sunt qui nolunt tetigisse nisi illas, Quarum subsuta talos tegit instita veste.

Synthesis, genus est vestis brevis & negotiis aptæ, qua Romani omnes toga deposita in Saturnalibus utebantur. Consuta erat & composita quadam compositione versicolori, vnde inditū nomen. Mart. De nostra prafina synthesis empta toga. Synthesianus hac dicitur indutus veste.

Toga, cōmūnis erat Rom. vestis, qua vtriusque sexus homines utebantur. Accipitur interdū pro peculiari habitu clientū, & saluatorū, qui togati salutatum habent, vt sportulam cōsequeretur. Mart. Mane vel à media nocte togatus ero. Toga prætexta vestis erat magistratū. Togatæ fabulæ, quæ scriptæ sunt secundum ritus & habitus Romanorum, Earum scenici actores vocantur Togatarij. Toga pura & virilis dicebatur, quam adolescentes tyocin j die, posita prætexta puerili sumebant in Capitolio. De Toga Mart. lib. 3. Gallia Romanæ dicta togæ.

A Toga Romani dicuntur Togati. Vergil. Romanos rerum dominos, gentēque togatam.

Tyara, tegumentum erat capitis, Persarum genti peculiare, quo reges & sacerdotes utebantur. Simile propē erat mytræ aut galero, Iuue. Sat. 6. Et Phrygia vestitur bucca tyara. Hier. ad Fabio: lam: Quartum genus est vestimenti rotundum pileolum quale picta in Vlyssæo conspicimus, quasi sphaera sit diuisa & pars vna ponatur in capite: hoc Græci & nostri Tyaram, nonnulli Galeū vocāt. Nō habet acumen in summo, nec totum vsque ad comas caput tegit sed tertiam partem à frōte inopertā relinquit. Atq; ita in occipitio vitta cōstrictus est, vt nō faciliē labatur ex capite. Est autē Byssinū & sic fabre operatum lintheolo, vt nulla æcus vestigia forinsecus pateant. Ouid. lib. 11. Tempora purpureis tentat velare Tyaris. Reperitur etiam in masculino genere, & frequentissimē Verg. Sceptrumque, sacēque Tyaras.

Tibyalia, dicuntur Tibiarum indumenta, atque etiam arma, quibus crura muniuntur. Suer. in Augustos Subucula & thorace laneo, & feminalibus, & tibialibus muniatur. Paulus Iurisc. Si tibiale, vel humerale miles alienauit castigari verberibus debet.

Tunica, vestis erat breuior, & sine manicis, qua utebatur viri.

Manicata dicebat feminas, vt arguit illud Verg. Et tunice manicas, & habet redimicula Myrræ. Plautus: Manuletâ tunicâ habere hominē decet. Gellius lib. 7. Tunicis (inquit) vti virum prolixis vltra brachia, & vsq; in primores manus, ac propē in digitos Romanæ, atq; omni in Latio indecorū fuit; Propterea Pub. Afric. Pauli filius. P. Gallo, homini dilicato probō dedit, quod tunicis vtretur manus totas operientibus. Diminutivū ēst Tunicula. Gell. l. 1. Elegas illa vestis & molles tuniculæ ab æmulis aduersariisq; probro datæ. Tunicati dicuntur tunica induti. Horat. li. 1. Epist. Vili vendentem tunicato scruta popello. Tranquillus in Augusto: Vt stare interdum per totum diem iuberet ante prætorij tunicatos. Tunicæ talaris est, quam Græci vocant Poderim. Idem Suet. Cū palla, tunicæque talari prosiliuit.

Tyrianthæ, vestes erant purpureæ, sumpto nomine à Tyriis, qui vī purpuræ claruerunt. Mart. Urbica Lingonicus, Tyriarchina bardocu. ull. s.

Tapetum, seu Tapes, vocatur tegmen diuersis coloribus & figuris variegatum, quo præcipuē aulae & cubicula diuitū ornari solent. Aliiter vocatur Auleum, peristroma, peripetasma. Verg. 7. Instratos ostio alipedes, pictisque taperis.

Trabea, vestis erat togata purpura circumducta sub regmine puniceo, quā aureæ fibulae annectabant. Verg. Ipse quirinali lituo, paruaq; sedebat Succinctus trabea. Ouid. 1. Fast. Hoc igitur vidit trabeati cura Quirini. Trabeatus dicitur trabea indutus.

Ventrale, ventris tegumentum, vt femorale, femoris, brachiale, brachij, humerale humerorū, tibiale, tibiæ, Plinius: Patris mei memoria cœpere Amphimalla nostra, sicut Villosa, etiā ventralia.

Vesica, tegumentū erat & mitella capitis subtilissima, quæ Germanorum crines contegebantur. Mart. l. 1. 8. Fortior intortos seruas venfica capillos.

Vmbella, itidem erat indumentum capitis, quo radij Solis arcebantur. Mart. lib. 11. Umbellam luseæ Iygide feras dominae.

Xerapellæ, vestes erant matronales dictæ ab Ampellino colore, qui mediū est inter cocum & muricem. Merula ait Attrabicas fuisse appellatas. Iuue. Sat. 6. Ex Xerapellinas vestes donauerit ipsi.

Xystis, autore Cælio, dicitur talaris tunica & muliebris. Alij Tragicum putant indumentum. Xystus vero appellatur lata porticus, in qua athletæ hyberno tēpore exercebantur. Vnde & Xysti ei athletæ dicti sunt. Sue. in Aug. Nec tamen eo minus aut Xysticorū certationes, aut gladiatorū pugnas se verissimē semper exegit.

Porro acū vestes facere Phryges inuenerunt, ideoque Phrygiones appellati: aurū intexere in Asia inuenit Attalus rex Pergamū: vnde nomen

nomē Attalicis. Colores diuersos picturæ intexere Babylo celebravit, & nomen imposuit. Martial. Nō ego prætulerim Babylo-nica picta superba Texta, Semiramia quæ variatur acu. Plurimis licuit texere, quæ Polymita appellant, Alexandria instituit. Scutulis diuidere, Gallia. Autor Plin. l. 8. cap. 48. Vestimentorū sunt omnia aut lanea, vel lineæ, vel serica, vel bōbicina, Omnia item aut virilia, aut puerilia, aut muliebria, aut cōmunia, aut familiaria. Afri, Mauri, Saraceni, Scythæ, gaudent colorum varietate, Græci crepidati incedebant. Fuerunt & priuata quorundam vestes Adam & Eva priusquam peccassent, degebāt nudi: post peccatū texere foliis verenda, crudis pellibus humeros amittit. Ioānes Zachariæ filius in heremo vtebatur veste camelorū seris contexta, scorteaq; cingebatur zona. Vnica fuit Christo vestis incōsutilis, quæ nullo vsu detrita est. Pallium Bartholomæi per annos xx. neque sordes vllas, neque vetustatē sensit. Iacobus apostolus, qui à corporis similitudine frater Christi dictus est, lineo vtebatur amiculo. Idē intonsus vixit, nunquam cinctus, nunquā balneo vsus. Paulus primus heremita vestem habuit palmaceis cōtextam foliis. Mortui exuias induit Antonius abbas dieb. solū festis. Capilli texerunt Timotheum Anachoretam, & adeo deformarunt, vt à Panutio in solitudine reposita fera, primo aspectu sit credit? nō homo. Onophris heremita cōsumpta veste nudus egit, foliis verenda tegētib. Franciscus Assisius crassi panni tunicam induit, quā funiculo compressit: nudis pedibus ligneos subiecit socculos. Maria Ægyptia cōsumptis vestibus, nuda egit in heremo. Herculem Nemæi leonis exuiio indutum Græcia fabulata est. Diogenes vnico pallio vixit cōtentus. Portius Cato nūquā toga vsus est, pluris quā cētum drachmis empta. Pythagoras alba vtebatur veste & coronam gestabat auream. Empedocles Agrigentinus vtebatur veste purpurea, greisq; calceamētis. Hippas & Gorgias purpureis. Porphyrius à purpurea nomē sumplit, quū Maichus diceretur. Fuit Aristoteles victu vestitūq; deliciosus, & ob id Platoni aliquatū infensus. Cethegi exerto nudosq; erat brachio. Cæsar laxiore tunicæ. Augustus hyberno tempore thorace laneo, tibialibus & quaternis tunicis, Mecœnas mollioribus vestibus: vnde & Malacinus ab Augusto cognominatus est. Demosthenem Gellius scribit fuisse cultu corporis nitido, & nimis acurato. Hortensium quoque multa cum munditia & circumspecte fuisse indutum.

De coloribus vestimentorum nūc aliquid adiciamus. Cymatilem colorem dixerunt marinum, & cæruleum. Glaucus pro viridi ponitur, habetque virori cōmixtum alborem. Hinc glauci oculi, glaucæ salices & oliuæ. Impluiatus color, quasi fumato stilicidio

Crocus & Croceus à Croco. Hinc croceata vestis. Cerinus à ceræ colore. Ferrugineus, à ferro. Ostrinus, subruber. Murex fuit purpureus, Anthracinus niger. Anthrax Græcè dicitur carbo. Amethylinus ut viola prope purpureum ponit. Plin. Molochinus dixerunt colorem similem malug, Luteum croceum à luto herba.

VESTES GENTIVM

PROPRIÆ.

Pallium Gabinium: Cafiaca Græcorum: Toga & Prætecta Romanorum: Mastruga Sardorum: Braccæ, Bardocucullus, Galorum: Germanorum Rhenones: Aulæa Britannorum: Strigium Hispanorum: Artineum, Tyara, Candis, Capys persarum: Choræus Mafilentium: Myoton Armeniorum: Dalmatica Dalmatarum: replum Troadum: Caunaces Babyloniorum.

VESTES QUÆDAM

MEMORABILES.

Antisthenes Sybarita vestem elaboravit, in qua variæ deorum effigies erant depictæ: hæc quotânis in Licinæ Iunonis templo suscipiendi miraculi causa solebat. Athenienses magno pretio eandem sibi compararunt.

Lollia, Paulina tunica habuit ex margaritis æstimatâ quadringentis sestertiis. Plin. cap. 35. & 48. lib. 8. & 9.

Tarquinius Priscus aurea triumphavit tunica, testis Verrius apud Plinium.

Habuit **Nero** triclinaria Babylonica ecce milibus empta. **Sylphon** vestem habuit, quam quum Dario Hystapis filio dono dedisset, totâ eo & urbem & insulam Samiorum in hostium muneris accepit. Autor Valerius Max. de Gratiitudine. Saxo Grammaticus scribit **Frontoni** cuidam vestem fuisse, qua circumamictus nullo telorum acumine lædi poterat.

CALCIAMENTORVM

GENERA.

Calopodium genus est calciamenti lignei, alio nomine dicitur Soccus.

Sandalium, genus est calciamenti Etruscis peculiare, ut docet Iul. Pollux. Legimus in li. ludib. quemadmodum illa induit sandalia in pedibus suis, assumpsitq; dextrariola & in aures. De Sandalio, Terentius, Communi tibi Sandalio caput, Apollo Sandaliarius dictus est à vico eiusdem nominis, ubi Athenis colebatur. Et Sandaliarii etiam dicantur calceolarij.

Peronem Servius ait esse rusticum calciamentum è crudo corio. Verg. li. 7. Crudus tegit altera peronem Iuue. Sat. 14. Nil vetitum fuisse voluit, quem non pudet alto per glaciem perone tegi. peronatus

natus dicitur perone indutus.

Socci, dicuntur calceamenta Comædorum, ut Tragedorum Cothurni. Actores enim in Comædiarum, proscenium intrabant cum soccis, ut hi cothurnis. Hinc soccus plerumque capitur pro versu comico. Horat. in Arte. Hunc socci cepere pedes, gradusq; cothurni. Diminutivum est Socculus. Idem Sueton. in Vitellio: pro maximo munere à Messalina petiit, ut sibi pedes præberet ex calcæidos, detractumq; socculum dextrum inter togam tunicasq; gestavit assidue, nonnunquam osculabundus.

Cothurnus, aptus est utriq; pedi, si bātq; in modum crepidarum, Hinc analogum natum: Cothurno versatilior, in homines incōstans. Cogruerat hoc calceamentum viris pariter & mulieribus. Verg. purpureoq; alte furas vincere cothurno. Quod interim pro tragico versu accipitur, varia docet exempla. Statius lib. 3. Syl. Tersilico super intonare cothurno.

Carpatae, calceamentum erat rusticum, quod fiebat ex recentibus coris bubulæ: sic appellatum à Caribus, ut scribit Iul. Pollux li. 9. ad Commodum Cæsare. Aristoteles in 2. de Animalium historia scribit, canelos calcari carpatis, ne in exercitu longiore satisfiat itinere. Catull. Cullos & crepidas lingere Carpatinas. Sunt qui Crepidas carpatis dicant esse calceamenta stercoreata.

Hopisto, crepidæ genus est calceamenti feminei.

Hypodæsis, seu hypodema, calceum Latine significat.

Mullei, primum fuerunt calcei regum Albanorum, purpurei coloris, qui postea patriciorum. Vopiscus, Calceos mulleos, & hederaceos, & albos omnibus viris abstulit, mulieribus reliquit.

Sculponeæ, calcei sunt ex lana cōfecti. Plautus: Qui quæso potius quam Sculponeis, quibus batuatur tibi os. Nævius: Sculponeis batuenda sunt latera. Cato scribit Sculponeas bonas alternis anni dari oportere familiæ rusticæ.

Tentipellium, calceamentum est ferratum, quo extenduntur pelles.

Solea, calceamentum est, quo calces plantarum obteguntur. ceteris pedum partibus prope nudis, ipsi tamen pedibus coriaceo vinculo supernè vinctis. Plautus: Dare iam soleas, atque intrò me acturum ducite. Fuit etiam ex ferro, quæ pedibus equorum & mulorum subiciuntur. Solea interdum pro calceo ponitur. Propertius: Proflit in lata nixa pedem solea. Soleati soleis induti.

Crepida, Græcicum fuit calceamentum coriaceis superinectum ligulis. Persius: Non hic qui in crepidis Graiorum ludere gessit. Gellius lib. 13. ca. 20. ait Crepidas & Crepidulas esse, quas Romani soleas vocant. Cicero apud eundem Gallicas vocat, dicens: Cū Gallicis & lacerna cucurrisset. Eius item sutores Crepidarios dixerunt.

runt. Sempronius Asellio lib. 14. rerum gestarum: Crepidarium, inquit, cultellum à crepidario futore.

Crupeja, autore Calio, tibicinum sunt calceamenta.

Nymphides, calceamenta sunt muliebria & sponfalica.

Harpides calceamēta sūt multiplici futura: similes sunt crepidis.

Carpicum, seu Carpisculum, genus est calceamēti, autore Flauto Vopisco, qui ait Aurelium absentē à senatu vocatū fuisse Carpicum. Hodie quoque Itali Scarpos vulgo crepidas vocant.

Phecasi dicebantur veterum sacerdotum calcei.

Græcici calcei ex Polluce sunt Basilides, quibus utebatur Athenis. Crepides gestamē militare. Embades sumptuosum calceamētum. Crotopezium ligneum calceamentum, dictum à sonitu. Sūt item Schistæ, singæ, Cōpodes, Afircæ, Embades, vtrique sexui cōmunes. Hypocelma virile calceamētum, Proschema senile, Peribates ancillarum. Ploearia & Acontia meretricum. Radia varium & circūuolutum erat. Baucides sumptuosorum. Rursus Crocotides, Aphractæ, Opitocrepides, Amphispheya, Acrosphyra, Canobia, Gynecodia, Nychipedes. Mesoperfice, Phytacides, Seleucides, Nissides, Ambracides, muliebria fuerunt. Vtrique sexui cōmunia, Phares, Ledarium, Chiton, Xystis.

LATRONES, ET SACRILEGI.

Prometheus Deucalionis pater & Iapeti filius post factos homines, auxilio Mineræ ascendit in cœlum, & ignē ferula de rota Solis surripuit, quem hominibus indicauit. Quapropter irati Diij febres & morbos terris immiserunt. Prometheus autem per Mercuriū Caucaſo alligauerūt adhibita aqla, quæ eius cor exederet. Ver. in Buo. Caucaſeſq; refert volucres, furtūq; Promethei.

Scyro latro fuit prope Athenas, qui hospites è saxo præcipitabat in mare. Hunc interfecit Theseus & in mare deiecit, vbi eiusdem ossa mutata sunt in saxa, quæ propterea vocantur Scyronia.

Cacus Vulcani filius, boues & armenta suffurabatur in Auentino monte, quæ versis vestigiis cauda trahebat in suam speluncam, vtrū furtum non agnosceretur Hunc Hercules dedit morti. Propert. lib. 4. Sed non infido manserunt hospite Caco Incolumes, furto polluit ille locum, &c.

Autolius Mercurij & Lychiones filius, euasit clarissimus latro, imitatus patrem.

Proculus latro fuit insignis in Attica, qui hospites interimebat. Tandem & ipse interfectus ab Hercule. Ouidius li. 7. Vidit & imitem Cepheſias ora Proculstem.

Scimis latro fuit in Isthmo Corinthiaco, qui homines arboribus alligatos discerpebat in frusta. Hunc Theseus interemit.

Brennus

Brennus, dux Senonum, cupiditate prædæ inflammatus, Apollinis Delphici templum inuasit. Propert. lib. 3. Torrida sacrilegum testantur lumina Brennum, Dum petit intonsi Pythia regna dei.

Martialis lib. 6. Epigrammatu arguit furti *Cilicem* quendam his verbis: Fur notæ nimium rapacitatis Cōpilare Cilix volebat hortū.

Autolius, Mercurij fuit filius, qui proxima Parnaso loca furtis infestauit. Martialis lib. 8. Non fuit Autolyce tam piceata manus.

Martialis lib. 12. incesit *Hermogenem* & *Massam* fures, hunc nummorum, illum mapparum: vbi ait:

Hermogenes tantus mapparum Pontice fur est,

Quantus nummorum vix puto Massa fuit, &c.

Spartacus fuit latro quispiam & gladiatorum princeps, qui collecta fugitiuorum & perditorum hominum manu, bellum Romanis intulit. Hunc vicit P. Crassus. Lucan. li. 2. Vt simili causa caderes, qua Spartacus hostis.

Tityras latro fuit & plagiarus in Arcadia, qui res alienas (quas furto abstulerat) vèdebat, cōque quaestu diues factus est. Zenodotus apud Erasimum.

Cercyon Atticam regionem latrocinii infestauit. Ouid. Cercyonis lethum vidit Cerealis Eleusis.

Capiton latro quum aliquandiu latrocinii vacasset, pertæsus vitæ illius, transiuit ad heremum, vbi annis quinquaginta durauit in quodam antro.

Sisyphus, Æoli filius, latro fuit in Isthmo, quem Theseus occidit. *Stamatus* homo Cretensis, sancti Marci thesaurum Venetiis ex-pilauit. Autor Volaterranus.

Dauid, latro fuit apud Hermopolim, qui cum aliis triginta prædonibus quaestum solo parabat furto. Tandem meliore ductus spiritu, inelusus se monasterio, vbi ad mortē vsq; sanctissimè vixit.

Dismas fuit latro, qui ad Christi dexteram in cruce pependit, & scelcerum veniam impetrauit.

Tortellianus ait *Marchilam* fuisse latronem in sylua Dodonæa. Antiquitus *Argini* furacitatis infamia laborarunt: vnde adagiū Argini fures.

Pamphilus veteris Comædiæ conuiciis notatus est, quod ærarium explasser.

Poëtæ faciunt *Mercurium* furem, atque etiam Deum furum. *Lactantius*: Fur ac nebulo Mercurius, quid ad famam sui reliquit, nisi memoriā fraudum suarum? *Mantuanus*: Theridōsq; cubile *Peleus* incestat, rector *Neptunus* aquarum *Phorcida*, *Deucalidem* fraudis, furumque magister *Mercurius*.

Bargulus, nomen est latronis apud Cicronem lib. 2. de Offic. qui propter

propter æquabilem prædæ partitionē magnas opes affecutus est.
Fuit & *Viriatus* Lusitanus latro, cuius ferocitate *Lælius* prætor fregit, & comminuit.

Voranus, fuit *Q. Lucatij Catuli* furacissimus libertus, quē nummularius nummos de mensa subtrahentē, & in calceos infarciētem, deprehendit. *Cælius* lib. 10. cap. 49.

L. Tubullus, fuit homo admodum flagitiosus, & rapinator egregius, qui quod multis sacrilegiis & puculatibus vitā infamasset, multamq; pecuniā malo cepisset dolo, *Lucilij* satyris notatus est. *Asconius Pedianus* ait virum fuisse prætorium ætate parum *Ciceronis*, qui propter multa flagitia de exilio accersitus, ne in carcere necaretur, venenum hauerit.

Eurybatus latro fuit astutia singulari, quem deprehensum quum custodes vellent cogere, vt ostenderet quibūsnam modis cōfueret domos conscendere, ille aptatis spongiis, & stimulis, ferreisque retinaculis irrepit in parietem, & spectantibus illis, artificisque nouitatem mirantibus, prehensio laqueari per regulas effugit, eoque modo periculum euasit. Hinc *Eurybati* scire verbum, id est malis moribus vti.

Attabas & *Numenius* latrones fuerunt famosissimi, qui sequenti adagio locum fecerunt: Conuenerunt *Attabas* & *Numenius*, quoties improbus aggregatur cum improbo. Autor *Diogenianus* apud *Erasmum*.

Ammianus Marcellinus scribit *Asaceum* Parthorum regem inter adolescentiæ rudimenta doctorem fuisse latronū, verum mutato postea in melius proposito, multa gloriōse & fortiter egisse, superato etiam *Nicanore Seleuco Alexandri* successore.

Anasis, *Herodoto* teste, quum pecunia voluptati non sufficeret, solebat circūcundo furari. Et quum reposceretur ab his, quos expilauerat, eosdem ad oraculum sistebat, a quo tamen sæpe conuictus est, & frequenter absolutus. Neque tamen deorum templa habuit curā, qui furtis eius pepercerunt.

Balista ludimagister quispiam ob infamiam latrociniorum lapidibus coopertus est, in quē *Verg.* hoc disticho luit: Mōte sub hoc lapidū tegitur *Balista* sepultus, Nocte diēq; tuū carpe viator iter.

Barrabam fuisse latronem docent sacrosancta *Euangelistarum* verba.

Tetrinius, teste *Suetonio*, fuit latro, qui quum postularetur, & qui postulerent *Tetrinius* esse ait *Caligula* Imperator, hoc est ipsos accusatores latrones esse & tales qualis dicebatur *Tetrinius*.

Expilauit *Nero* provincias, spoliatis etiā in vrbe templis, quod triumphus & religioni vniuersus populus Romanus in metu sacrauerat.

uerat. Per *Asiam* & *Achaiam*, nō dona tantum, sed ipsa etiam numinum simulachra quantuliscunq; ornata diuitiis abripuit. Autor *Corn. Tacitus*.

Dionysius Siciliæ tyrannus sana deorum expilauit, eosdē iocularibus verbis irridēs. Nā (vt est apud *Valerium*) quum sanum *Proserpinæ* Locris spoliato, secundo vento veheretur, ridens amicis, *Viderisne*, inquit, quā bona nauigatio ab ipsis diis immortalibus sacrilegis tribuatur? *Consule* *Valerium* *Max.* de religione.

C. Verres Siciliam expilauit, sublati deorum simulachris, ornamentisque fanorum. Eum propterea *Cicero* comparauit *Dionysio*, *Lactantius* lib. 2.

Pyrhus ē thesauro *Proserpinæ* Locrensis pecuniam sustulit. Viescente demum numine, saxis illis in mari naufragium fecit. Idem *Lactantius* eodem lib.

Fuit etiam *Harpalus* insignis & felix prædo, qui, autore *Tullio* lib. 3. de *Natura* deorum, diis illudebat, quod in illa fortuna tādū viueret.

Sambicus latro tēplum *Dianæ* expilauit in *Elide*. Quod flagitiū qui fateri nollit, annum perpetuum exquisitissimis cruciatibus ad mortem vsque tortus est. Hinc adag. ū. *Sambico* grauiora pati.

Leo Imperat. Filius *Cōstantini* *Capronymi* coronam *Mauricio* principe deo dicatam nefario capiti imposuit, captus gemmarum & auri splendore *Bap. Egnatius*.

Fulvius *Flaccus* *Censor* tectum marmoreum *Iunonis* *Lacinix* spoliavit, vt eadē (quam dedicauerat *Equestri* *Furtunæ*) regeret. *Liuius* lib. 42.

PYRATÆ.

Pyratæ dicuntur prædones marini, qui nauigia cum mercibus mulant, eoque furto quæstum faciunt. In his *Basilus* a *Lucano* ponitur, vbi ait, Et *Batillum* videre ducem noua furta per æquor. *Sextus Pompeius*, *Pompeij Magni* filius, pyratice itidem exercuit. Idem *Lucanus*: *Sextus* erat magno proles indigna parente, Qui mox *Seyllæis* exul grassatus in vndis, polluit æquoreos *Siculas* pyrata triumphos.

Cepalum *Tortellius* inter pyratas numerat.

Icaron quoque nomen fuit scruissimi pyratæ.

Mnas quoque fuit pyrata, qui sub *Sexto Pompeio* oras *Italix* & omne circum pelagus prædatoria classe infestabat.

Saxo *Grammat.* *Rothonem* quendam inter pyratas numerat. Ea tempestate, inquit, *Rotho* *Rutenorum* pyrata patriam nostram rapinæ & crudelitatis iniuriis profligabat.

Eodem teste *Thomæ* & *Bexo* pyratice munus exerceuerunt.

Cyprianus apud Calium prodit *Vngulam* fuisse tormenti genus, atq; *Ascias* & *Runcinas* inter saxatæ tormenta reperiri. Rota tormenti est Germanis peculiare. Aristophanes apud *Cælium*. Rota torquere te illic necesse est, vt exculpat, quod peccatam fecisti. Erat autē seruire supplicium. Rotæ inferebatur noxijs & membratim radijs rotarum consiliu leta morte perimebantur.

Centra stimuli erant, quæ admovebantur reis.

Scala Gemoniæ, seu Gemonij gradus, locus erat eminens, qui gradibus quibusdam conscendebatur. Eo trahebantur damnatorum corpora. Legimus enim M. Claudio (quod fœdam cum Coris pacem fecisset) adeptam libertatem, mox & spiritum extinctum. Corpus demum contumelia carceris & detestanda gemoniarum scalarum nota sedatum. Dicuntur autem Gemoniæ a loco gemitus & calamitatum. Suetonius in Cæs. Tyberio: Imputavit etiam, quod non laqueo strangulatum abiicerit in gemonias.

Suspensum, est supplicij genus, quo ducti ad furcas malefici faucibus laqueo constrictis, infelicem reddunt spiritum. Quæ mors maxime erat probrosa. Nam in pontificalibus libris cautum fuerat, vt tales insepulti abiicerentur. Vnde & Vergilius de Amata Lavinia matre sic ait. Et nodum informis lethi trabe necit ab alta. Plerique mortem hanc præposteram vocant. Ea hodie apud nos puniuntur latrones & homicidæ.

Vncus, etiam nomen est tormenti: nam infames multisq; flagitijs adobrutis, post mortē vncō trahebantur in sentinas, & sordium receptacula. Mortuo Commodō Imperatore, senatus hūc in modum acclamavit: Qui senatum occidit vncō trahatur: Qui omnes occidit vncō trahatur: Qui tēpla spoliavit vncō trahatur. Hoc & alia instrumenta Carnificinæ quæ ostēderet Carnifex, ferunt Neronem ad voluntariam mortem coactum. Suetonius de Vitellio scribens ait: Tādē apud gemonias minutissimis ictibus excarnificatus, & confectus est, & inde vncō tractus in Tiberim.

Fustuarium, dicitur castigatio fustium, virgarumq; supplicium. T. Luvius: Fustuarium meretur, qui signa relinquit, aut præsidio deccedit. Antiquitus in militari disciplina duo fuerūt suppliciorū genera, Fustuarium, & Decimatō. Eum qui virgis cædit, Plautus Virgatorem vocat. Liberum erat, cædi fustibus, virgis, seruire. Erat & Crates supplicium apud priores, quo quis deiectus in aquam crate superne iniecta, sagis congestis obruebatur.

Paulanias *Anchoram* ferream eorum cervicibus adalligabat, quos crudelius vellent castigare, eaq; affectos ignominia ynverso populo

populo videndos exponebat.

Nervus ferreum erat vinculum quo impediabantur pedes. Eo etiam ligabantur ceruices. Hinc Cato apud Gellium festiuè dicit, priuatos fures in nervo & compedibus vitam agere, publicos in auro & purpura viti.

Icon erat instrumentum, quo martyres cruciabantur.

Paratimos supplicium erat, quo pauperes in adulterio deprehēsi puniebantur. Diores enim pecunia se redimebant, vt constat ex verbis Ciceronis, qui scribit, Sallustium venalem exposuisse domum paternam, vt se adulterij crimine purgaret.

Aporaphanidosis supplicium erat, quo Raphani in pudendas reorum partes impingebantur.

Cyphon ligneum erat vinculum aut ferreum, quo maleficorum colla inuoluebantur. Cynophilinus ipsum est supplicium. Hoc adhuc nostra ætate visitur.

Archinus, seu Archium, locus est, ad quem damnati ducebantur, in quo qui legum placita risui habuisset, diebus viginti vinctus Cyphone perieuerabat nudas, melle & lacte delibutus, quod molestæ essent illi apes & muscæ.

Draco vnique, & quantulocunque furto extremum supplicium, id est, mortem irrogauit.

Colasis genus erat pœnæ, quæ adhibebatur causa castigandi, aut emendandi.

Colus, masculini generis, tormentum erat carnificinæ sæueritatis quo rei flagellabantur, ipsum erat Coriaceum. Autore Festo.

Crurifragium supplicium erat, quo crura maleficis mutilabantur, & infringebantur. Apul. lib. 9. Tunc vxor egregia diras in eum deuotiones deprecata, & crurifragium eius abominata exagui formidine trepidantem adulterum abscondit. Eodem modo Plautus *Lumbifragium* vocat Lumborum fracturā in Amphit. dicens: Nam si me irritassis, hodie Lumbifragium hinc auferes à me.

Damnari ad metalla supplicium fuit apud antiquos, quo vincti fontes in opus metalli trahebantur, seu in metallicas mittebantur fodinas. In Calciariam quoque & Sulphurariam damnabantur aliqui. Nam Iurisconsulti inter pœnas metalli nominant Sulphurariam & Calciariam, hoc est, fodinas calcis & sulphuris. Item Lathomiam vbi cæduntur lapides. Plautus: Tyndarus in Lathomias lapideas ab Egione damnatur. Fuit & Lathomia locus carceris Romæ, & Syracusis carcer. De Metallorum pœna Tranquillus in Caligula: Multos honesti ordinis deformatos prius stigmatū notis ad metalla & munitiones viarum, aut ad bestias condemnauit, aut bestiarū more quadrupedes cauea coercuit, aut medios ferro dissecuit.

dissecuit. Plinius in Epist. Erat fustibus caesus, damnatus ad metallum, strangulatus in carcere.

Culeus, sacculus erat, in quo Simia, serpens, canis, & gallus gallinae cum parricida includebantur, ac demum praecipitabatur in aquas. Iuue. Satyr. 8. de Nerone: Cuius supplicio non debuit vna parari Simia non serpens vovus, non culeus vnus. Valerius scribit M. Tullium duumvirum culeo insutum in mare abire iussu esse à Tarquinio rege, ob librum secreta sacrorum continentem, quae exscribendum dederat.

Stigma dicitur nota, quae inuritur fronti reorum, in perpetuum probris monumentum. Martial. Frons haec stigmate non meo notanda est. Iuue. Satyr. 10. Mitius id sane, quod non & stigmate dignum Credidit. Quintianus in Cleopoli: Nota nulla dolosi Criminis haec pressio signabit stigmate frontem. Suet. de Augusto: Valerium Catullum (a quo sibi versiculis de Mamurra perpetua stigmata imposita non dissimulauerat) satisfaciens eade die adhibuit cenae. Vbi stigma metaphoricè posuit pro infamia & fustigatione. A stigma hic Stigmaticus, id est, publica notatus infamia. Cic. O miserum, & infideliorum & barbarum & stigmatum putaret, quam coniugem Plin. scribit columbino fimo deleri stigmata.

Ad bestias damnari, etiam supplicium erat apud antiquos, quod rei cum bestiis, ferisque agrestibus & ieiunis depugnabant. propterea apud Gellium legimus, Androdam à domino datum ad bestias. Bestiarii erant, qui bestiis obiciebantur, aut in eas decertabant. Tertullianus: Iupiter est Romae, quem ludis suis proluunt sanguine bestiarum.

Gyros est insula in mari Aegaeo, quod mittebantur noxii. Iuuenalis Sat. 1. Aude aliquid breuibis Gyris & carcere dignum, Si vis esse aliquid.

Exilium, seu mutatio patriae, numeratur inter poenas reorum. Exules aliter dicuntur Relegati & Deportati. Differunt tamen: Relegatis enim licebat uti bonis propriis in exilio. Deportati vero nihil possidebant ex suis bonis.

EXULES NONNULLI.

M *Emilius Lepidus* quum vellet exules in urbem reuocare, ipse urbe detrusus est. Reuersus demum ad obsidionem urbis, à Catulo consule & Pompeio pulsus, & hostis patriae iudicatus, exulauit in Sardinia, ubi dolore animi perit.

L. *Apuleius Saturninus* tribunus plebis, quum propter Agrariam legem (quam per vim tulerat) a seque factiones videret se odiosum plerisque summatis, Rhodum profectus est in voluntarium exilium. Liu. lib. 69.

Aristides

Aristides Atheniensis post multa in Reipublica beneficia, tandem sua virtute incidit in odium malorum, quorum inuidia pulsus est in exilium: ubi tamē deos precatus est, ut omnia Atheniensibus pro voto & animi sententia bene succederent.

Boetius imperante Zenone exilio damnatus est à Theodorico rege, ob affectatam libertatis suspicionem.

Clisthenes Atheniensis (qui primus legem tulerat de exilio) primus exulauit.

Conon dux Atheniensis impatiens cladis, quam à Lyfandro Lacedaemonio in conflictu nauali acceperat, spontaneū delegit exiliū. Fugitque ad Artaxerxem regem persarum in Cyprum, cuius auxilio libertati patriam asseruit, cui prius seruitutem attulerat.

Demarathus Lacedaemonius, quum apud Athenienses exularet, non potuit tamen furtim non monere patriam bellici apparatus qui Athenis fiebat.

Dion Syracusanus quum plerūque monuisset Dionysium iuniorem (apud quē in summa dignatione & familiaritate vivebat) ut patriae libertatem restitueret, factus ei suspectus & in exiliū pulsus est. Vbi tamen ad liberandas Syracusas animum semper adiecit. Nam factō Apollini sacrificio, habitaque ad milites cōcone contra tyrannum copias mouit, quem facta deditione coegit exiliū capere, quod prius aliis dabat. Hinc adagium natum: Dionysius Corinthii. De his qui à prospera fortuna ad humilem redacti sunt. *Adal.*

Athenienses *Demosthenem* in exilium miserunt, quod pecunia gigni fuisset corruptus ab Harpalo, qui fugerat ab Alexandro, & Athenas se receperat.

Egestratus Ephesus ob tribulis sui necem exulauit.

Eustathius Pamphilus, praeful Antiochenus, sub Constantino principe in exilium pulsus est Traianopolim Thraciae ciuitatem, quod Arrianorum placita refellisset.

Eusebius Vercellensis praeful ob religionem & doctrinam à Constantino principe missus est Cappadociam in exilium.

Hylarius praeful Pictanientis, qui scripsit in Arrianos, relegatus est in Phrygiam.

Ioannes Gotthus praeful Gerundensis, quum sub Phoca principe Arrianam sectam oppressisset, ab haereticis relegatus est.

Hyppias dux Atheniensis pulsus in exilium, Dariū in patriam commouit. Iustinus lib. 2.

Liuius Salinator quum de Illyriis triumphasset, inuidiam sibi gloria comparauit. Iudicatus enim reus peculatus, in voluntarium exilium profectus est, postea tamen reuocatus Annibale Italiani opprimente.

Lucifer præsul Caralitanus à Liberio Pont. ad imperatorem Constantinum missus, ab eodem relegatus est Palæstinam.

Decius Magnus quum Annibali Capuam intranti solus assurgere nollet, ab eodem relegatus est. Quum autem in exilium traheretur, aperto capite vociferas. Habetis, inquit, libertatē Cāpani, qua petiistis. Semper enim patriæ deditionem dissuaserat. *Liv.* l. b. 23.

M. Marcellus, Pompeianarum partium, ubi vidit Cæsare victorem, Athenas profugit in exilium. Vnde proculus Africæ Domitiani tempore damnatus repetundarum, quod Africam diceretur expilasse, actus est in exilium.

Miletius præsul, Arrianæ hæresis sectator, sub Diocletiano pulsus est in exilium, quod præter opinionem fidem nostram defendisset, quum tamen Arrianam vellet tutari.

Metellus Numidicus (qui de Iugurtha triumphavit) relegatus est, quod in legem Apuleam per vim latam iurare noluisse.

T. Annius Milo Massiliæ exulavit, quod cliens fuisset Ciceronis, in causa cædis Clodianæ.

Montanus V. Atienus oratorem, patria Narbonensem, Tiberius relegavit ad Baleares.

P. Nigidius Figulus, quem Lucanus Astrologiæ peritum fuisse scribit, mortuus est in exilio, teste Eusebio.

L. Opimius post Ful. Flaccum viru consularē & C. Gracchum tribunitium oppressos, iudicio circumuēsus & in exilium actus est.

Oribasius Sardonius mortuo Iuliano principe, quo cum in summa familiaritate vixerat, invidia succedentium principum & bonis spoliatus est & in exilium detrusus: ubi tamē in omni calamitate, constante mansit animo, seque philosophum verum exhibuit.

Paulus Diaconus Aquileiensis à Carolo Magno relegatus est ad Diomedis insulā, quod Desiderio Longobardorum regis eiusdem Caroli inimico faueret.

M. Popilius Romani in exilium egerunt, quod missus contra Numantinos rem sua culpa malè gessisset.

Protagoras Abderites, Menandri filius, & auditor Democriti, accusatus ab Atheniensibus, quod Persarum magiam & religionem didicisset, sponte exulavit.

Philistus Syracusanus (qui res Siculas libris duodecim completus est) Dionysius senior in exilium pepulit, ubi tamē bonam historiæ partem absoluit.

Tullia, Seruii Tulli filia acta est in exilium, quod super faciem parentis mortui currum traxisset.

Tarquinius Superbus, qui occiso seruiio Tullo regnum scelestè occupauit, missus est in exilium cum Tarquinio Collatino filio suo.

suo, propter stupratam ab ipso filio Lucretiam.

P. Rutilius Conf. Cnei Manlij collega relegatus est à Syllanis. Deinde quum reuocaretur: Malo, inquit, ut patria exilio meo extubescat, quam reditu mereat.

Thrahybulus dux Atheniensis relegatus est à triginta tyrannis, Athenas per vim occupantibus: quos demum collecta aliorum exilium manu iuuante Lyfandro Lacedæmoniorū duce expulit, patriæque libertatem peperit.

Thucydides Atheniensis missus Amphipolim (quam rex Philippus per vim occupauerat) quum in prodicionis suspitione venisset, actus est in exilium, quam tamē fortunam cōstantissimè tulit.

Cicero ob Clodij inimicitiam actus est in exilium: Quod ægrè adeo tulerunt Romani, ut viginti hominum millia vestem mutauerint. Tandem tamen rediit magno omnium plausu, & vniuersæ propè Italia illum suis humeris reuēcente.

Hofstadius Rauennæ dominus à suis ciuibus relegatus est, quod in otio & ignavia torpesceret, publicæque administrationi ineptus videretur.

Berengarius Imp. & Albertus eius filius, ab Othone victi, & in exilium pulsi sunt.

Benedictus Pont. Maximus ab Othone Imperatore, relegatus est suffecto Leone octauo.

Xenophanes annis l. x. v. exulavit à patria.

In exilio supra septem annos versatus est *Ouidius*, ubi tamē barbaras gentes adeo sibi demeruit, ut in eius obitu Getæ ac Tomitanilachrymas cohibere nequuerint.

Sponte *Pythagoras* Samon liquit, Athenas *Solon* *Lycurgus* Lacedæmona. Romam *Scipio*. Interrogatus *Socrates* cuias esset, Respondit se ciuem mundi.

VIRI CELEBRES MORTVI.

IN ALIENA TERRA.

*S*amos genuit *Pythagoram*, texit Metapontus.

Ciceronem Arpini ortū, nutritum Romæ, Sinus Caietanus vidit exanimem.

Plinium infantem lauit Athesis, grandæuum extinxit Veseus.

Vergilium dedit Mantua, Brundisium abstulit.

Genuit *Ouidium* Sulmo ponticum exilium suffocauit.

Terentium Carthaginensem, quem Roma docuerat, Arcadia sepeliuit.

Horatium Apulum, *Ennium* Calabrum, *Statium* Narbonensem, *Ausonium* Burdegalum, duos *Senecas* & *Lucanum* Cordubenses, *Plantum* Arpinatem, *Lucilium* Aruncum, *Pacum* Brun-

dufinum, *Iuvenalem* Aquinatem, *Propertium* Vmbrum, *Valerium* Antiatem, *Catulum* Veronensem, *Vnum* Cremonensem, *Galum* Forluuensem, *Alhum* Pifaurensem, *Cassium* Parmensem, *Claudianum* Florentinum, *Perfium* Volaterranum tumulauit Roma.

Alexandrum Pella genuit, *Babylon* peremit.

Cyrum Pertis tolerat, *Scythia* truncum tulit.

Cassum & *Pompeium* tolerat Roma. Hunc *Aegyptus*, illum *Assyria* sustulit.

Catonis principium & nomen dederat Roma, finem & cognomen *Vtica*.

Cornelius Scipiones Roma genuit, *Hispania* obruit.

Decij extra patriam ceciderunt, *Pater* cum *Latinis* pugnaos, cum *Ethruscis* filius.

Aemilium Paulum Cumæ, *Claudium Marcellum* Venusia, *Tiberium Gracchum* tumulauit *Lucania*, omnes natos Romæ.

Drusus obiit in *Germania*, *Marcellinus* Baionæ, *Tarquinius* Cumis, *Sylla* puteolis expirauit. *Augustus* Cæsar apud *Nolam* Campaniæ.

Tyberius apud Campaniæ *Misenum*.

Traianus in occidente natus, in Oriente mortuus est.

Septimius Seuerus ortum habuit in *Africa*, Imperium in *Italia*, tumulum in *Britannia*.

Theodosium ortum in *Hispania*, *Mediolanum* terra operuit.

Annibalem *Africa* lumen cepit vna *Bithynica*.

Theſcum, *Themistoclem* & *Solonem* Athenienses sepelierunt *Syrus*, *Perſis*, *Cyprus*. Hæc exempla debes *Petrarchæ*, lector optime, qui in dialogo de moriente extra patriam hæc affert. Faciamus nunc auctarium nostro labore.

Sextum Turpilium Romæ natum, abstulit *Sinuessa*, *Hermolanum* *Barbarum* natione *Venetum* Romæ pestilètia suffocauit. *Q. Cornificium*, *Ro.* militaris factio foris abstulit. *Aemilius Macer* Veronensis obiit in *Asia*. *Cn. Norbanus* à *Sylla* victus, apud *Rhodos* voluntariam oppetiit mortem. *Nero* extra urbem seipsum confodit.

Otho apud *Bebryacum* mortuus est. *Labeonem Marsum* Romanum tumulauit *Macedonia*. *Magnentium* imperatore vidit Roma Lugdunum habuit mortuum. *Cleomeni* *Lacedæmonio* tumulum præbuit *Aegyptus*. *Demostheni* Atheniensi *Calabria*. *Critolao* duci *Achaëorum* *Thermopylæ*.

Themistocles Atheniensis in perfide taurinum hausit sanguinem, coq; perit. *Iugurtham* peperit *Numydia*, mortuū vidit Roma. Nascetem *Aineam* vidit *Simois* in *Ana*, Raptum absorbit *Numycius*

eius in *Italia*. *Didoni* patria fuit *Phœnicia*, *Carthago* tumulus.

Atacem, *Oilei* rapuit mare, quem *Græcia* tolerat.

Leandrum *Abydenum*, *Ageum* Atheniensem *Aegyptium* *Pharaonem*, *Menandrum* poetam *Palinurum* & *Misenum* non sua, sed piscium extinxit patria. Reperirem huiusmodi exempla numero prope infinita, nisi timerem ne nimia copia saturis plus æ quo stomachus nauſeam excitaret.

CONTEMPTORES DEORVM.

Clancus quum sacra *Veneris* contemneret, illa irata eius equabus furorē immisit, quibus utebatur ad currum, cumq; mortu dilacerauerunt.

Aiax *Oilei* filius *Cassandra* in templo *Mineræ* stuprauit, dea facinus vlciscente, fulminatus est in mari, dum euerſo lio redire veller in patriam.

Pub. Clodius Pompeiam *Q. Pompeij* filiam & *Syllæ* neptem, inter publicas Bonæ deæ ceremonias adulterauit.

Lycurgus rex *Thracum*, contemptor fuit *Bacchi*: propterea vlciscente numine cruribus suis aſciam illiſit, dum veller amputare vitæ. *Propertius* lib. 3. *Vesaniū*que noua nequicquā in vite *Lycurgum* propterea à pœtīs *Bipennis* & *Securiger* appellatur, quod securi seipsum offenderit. *Quid* lib. 4. *Metæ* *Pentheæ* tu venerande, securigerūque *Lycurgum*.

Pentheus *Echionis* & *Agæus* filius, dum sacra *Bacchi* despiciatur, à matre, cæterisque *Menadibus* interfectus est. *Propertius*: *Pentheos* in triplices funera grata greges.

Herodotus scribit *Cleopem* *Aegypti* regem templa omnia obſeſſaſſe, ne populus sacrificaret diis.

Amasis quotiescunque accusabatur furti (erat enim maximus prædo, vt iā diximus) causam deferēbat ad deos, velut iniuste accusatus hominum querimonia. Conuictus à Diis, neque eorū templa curæ habuit, nec illis sacrificauit, tanquam male de eo mereretur, quod falsa (vt dicebat) oracula redderent. *Herod.* lib. 2.

Tentus fuit quispiam princeps, qui ad expeditionem *Troianam* cum *Græcis* nauigare volens, dum in *Aulidis* rupes impēgisset, indignatus *Palladem* vulnerauit hasta. Vnde exitiali morbo correptus est.

Non erubuit *Pyrrhus*, *Achillis* filius, *Priamum* senio confectum ad aram *Iouis* *Ereæ* interficere. *Verg.* lib. 2. *En.* Hoc dicens, altaria ad ipsa trementem Traxit, & in multo lapsantem sanguine nati Implicuitq; comā læua, dextraque coruscum Extulit, & lateri capulo renus abdidit ensē.

Inter contemptores Diuū numeratur *Mezentius* à *Vergilio*

lib.7.vbi ait Primus init bellum Tyrrhenis asper ab oris Contemptor diuū Mezentius. Fuit enim impius in homines sine deorum respectu, inquit Macrobius.

Lycan, rex Arcadiæ, quum Ioui pararet insidias, ab eodem mutatus est in lupum, vt fabulantur poëte Vnde Iuppiter apud Ouid. lib.1. Met. sic loquitur: An satis ô superi tutos fore creditis illos, &c.

Alcithoe fuit etiam contemptrix Bacchi. Ouid. lib.4. Met. At nō Alcithoe Mineias orgia cenfer, &c.

Erisichon Thessalus, Cereris (quam aspernabatur) lucum abscondit: Vlciscente dea ad tantam redactus est fame vt sua ipse membra corroserit. Ouidius lib.8. Meta. pater huius erat, qui numina diuū sperneret, & nullos aris adoleret honores, &c.

Prædides filia præti Argiuorum regis Iunoni se præferentes ab eadem mutatae feruntur in vaccas. Alij fabulantur hoc factum, qd Venerem spreuissent.

Alalanta & *Hippomenes* Venero concubitu templum Cybeles profanarunt Vterque demum leones facti sunt, vlciscente numine. Autor Ouid. lib.10. Meta.

Diomedes, Tidei filius, Venerem in bello Troiano læsisse fertur. Ouid. lib.1. Elegia pessima Tides scelorum monumenta reliquit. Ille deam primus perculit.

Cambyfes, rex Persarum templa & leges ludibrio habuisse fertur. Vbi enim potius est Aegypto, Vulcani templum ingressus, risu & conuiciis insectari coepit. Alia etiam simalachra per summam torcorū licentiam cauillatus exussit. Apertis item conditoriis mortuorum, cadauera intropicere maximæ duxit voluptati.

Capaneum scalarum repertorem (quem poëta fulminatum fuisse dicunt) deorum contemptorem vocat Statius lib.1. Theba. vbi ait: Sed enim ipse manu prægressus auroū facta, diu tutò superum contemptor, & æqui impatiens.

Iam diximus in capite de Latronibus, & Sacrilegis, *Dyonisium* Syracusanū templa deorum spoliasse, suisq; furtis gratularum, diis ipsis illuisse.

Xerxes rex Persarum notatur impietatis, quod Neptuno maris Deo cōpedes, & Soli tenebras minaretur. Strozæ pater: Nec veluti Xerxes, Neptuno vincula minamur, Classibus insolitum quum patefecit iter. Idem Templa in Græcia inflammavit, quod parietibus includerent deos, quibus omnia deberent esse patentia ac libera, quorum hic mundus omnis templum esset ac domus. Autor Cicero libro secundo de legibus.

Phlegyas, rex Lapytharum, & Ixionis pater templum Delphici Apollinis incendit. Hinc ad inferos detrusus, ibidem grauissime punitur

punitur. Verg. li.6. Æn. Phlegyasq; miserimus omnes Admonet, & magna testatur voce per umbras, Discite iustitiā moniti, & nō temnere diuos.

Salmones Æoli filius, Iouis fulmina in aëre simulabat, vt Deus in Elide crederetur. Verg. li.6. Æn. vidi & crudeles dantem Salmonæa pœnas, Dum flammæ Iouis, & sonitus imitatur olympi.

Celmis vnus fuit ex Idæis Dactylis, qui matrem deorum Rheam violauit stupro.

Diagoras Melius Atheniensium sacrorum mysteria & carimonias ad ô neglexit, vt permultos auerterit à religione. Idem arcana mysteria (quæ non licebat profanis inuulgare) omnibus detexit. Propterea Athenienses eum in exilium pepulerunt, talento propolito, si quis hominem compertum occidisset.

Theopolemus, & *Hiero* fratres, Apollinis sanum expillarunt. Quo facto pœnam iudicij reformidantes domo profugerunt. Autor Cicero in quinta Verrina.

Cyanippus Syracusanus soli Baccho sacra facere neglexit. Iratus deus tantam ei ebrietatem immisit, vt repertam in tenebris filia nefando coitu stuprauerit.

Contemptor eius numinis *Armitus* ebrius factus est, & medullinæ filia vlciscente deo se commiscuit.

Theron rex citerioris Hispaniæ, furore correptus templum Herculis apud Gades expugnare voluit, & incendio dare. Iratus deus fecit, vt eius naues improviso igne corripereetur. Autor Macrobi.

Leo Imperator apud Constantinopolim sanctorum imagines depositas incendit iussitq; Romano Pontifici, vt idem faceret, si imperialem gratiam sibi promereri veller.

Tertius post Neronem seuiit in Christianos & religionem catholicam *Traianus* imperator, sub quo Clemens III. Pontifex, Symeon Hierosolymitanus episcopus, Ignatius Antiochenus episcopus passi sunt.

Imp. quoque *Decius* multa Christianorum millia dedit morti. Quod etiam fecerunt Valerianus & Galenus filius. Vnde pater à principe Turcarum deo volente captiuus abductus, in misera seruitute consenuit.

Diocletianus per annos quatuor eadem rabie debacchatus est in orthodoxæ fidei cultores.

* *Ahanaricus* Gothorum rex multos itidem Christianos variis * *Aliis* tormetorum generibus enecauit. Alios detrucauit gladio: quosdam in exilium pepulit, & ibidem fame & siti languere ad mortē nēc. coegit. Hinc iusta numinis ira miserum exhalauit spiritū, sanguine fluxu toto corpore erumpentis.

Euarix rex Gotthorum, templorum aditus spiritibus obsecrabat & sepebat ut introeundi raritas obliuionem religionis induceret. Clericos carceribus includebat. Nullum omittebat tormenti genus, in quo feritatem suam non exerceret.

Demonax philosophus Adriani tempore, adduci nunquam potuit, ut ad Eleusina sacra ac ministeria accederet. Propterea accusatus à populo, ut religionis contemptor, factum excusauit, testatus ea sacra merito esse sibi suspecta, quæ in occulto fierent. Nā si bona essent, dicebat ea manifestari oportere: si mala deberet refugium.

Alexagoram Clazomenium Athenienses in vincula coniecerunt, quod solem ignitum dixisset esse lapidem, non Deum: quem tamen illi pro Deo habebant.

Imperante *Constantino*, *Manuelis* filio, quum Turcæ Constantinopolim cepissent, nullæ scelerum facies defuerunt: nulla dignitatis sexus, aut ætatis habita est ratio: Stupra cædibus, cædes stupris additæ. Templi sanctorum diuita sunt: Ossa martyrum canibus & suis obiecta: Redemptor ipse iterum cruci affixus, luto limoq; deformatus est. Nullum omissum est ludibrium, quod prius exercuissent Iudæi. Princeps tantæ feritatis *Oshomani* ubi satis in sanctorum reliquias & simulachra sauitum est, feritatem conuertit in vtriusque sexus homines, quos omnes more porcorum gregatim occidit, præter nonnullas liberali forma sceminas, quas ad maiorem libidinis ignominiam reseruauit. Hoc autem factum est in annum salutis M.C.C.C.L.III.

Leo Armenius Imperator, parta de Bulgaris victoria, diuorum imagines deleri penitus iussit: paulo post à *Michaele Traulo* per insidias iugulatus.

Theophilus quoque imperator post *Michaelem Traulum*, quum sanctorum imagines itidem odio haberet, multos earum cultores ad mortem credi iussit.

Gensericus princeps Vandalorum, quum Carthaginem cepisset, omnesq; opes interfectis ciuibus in ius suum vertisset, animum ad ecclesiarum spoliacionem adiecit, quas sacris vasis exinanitas, & sacerdotum administratione priuatas, equorum suorum fecit stabula.

Herostatus templum Ephesæ Dianæ toto orbe nominatissimū, & inter septem orbis miracula nominatū incendio dedit ut immortalitatem nominis sibi compararet.

Brennus dux Gallorum Senonum templum Apollinis Delphici causa prædæ ingressus, ira numinis se interfecit. Autor *Valerius*, & *Iustinus* lib. 24.

Fulius Flaccus in Censura regulas marmoreas ex Iunonis Latiniæ templo dextraxit, & in ædem Fortune equestris, quæ Romæ faciebat,

faciebat, transtulit. Post quod factum negatur mente constitisse. Quin etiam per summam animi egritudinem expirauit, quum ex duobus filiis in Illyrico militantibus alterum decessisse, alterum grauer vulneratum audisset.

Pleminius Scipionis legatus thesaurum Proserpinæ apud Locros spoliavit, nec defuit ultio. Nam postea in carcere teterrimo genere morbi consumptus est.

Pyrrhus quoque à Sicilia rediens, thesauros Locrensium Proserpinæ, intactos ad eam diem, spoliavit, & imposuit classi, quæ postera die vicinis deæ litoribus illisa naufragium fecit.

Milites *Alexandri*, qui Milesiæ Cereris templum ad prædā irruerant, flamma obiecta, priuati sunt oculis.

HÆRETICI NONNULLI.

Ælius Sophista Antiochenus, primum Christianus, Arrianorum sectæ postmodum adhæsit. Vnde Antiochia pulsus est, & Atheos vocatus.

Ammonius Alexandrinus, præceptor Origenis, fuit à puero Christianus. Prouectior verò factus ad philosophiam se conuertit, deserta fide orthodoxa.

Apollinarius iunior, dicebat animam à deo verbo factam non assumptam: aut si assumpta esset, non habere mentem. Huic propterea Christianorum commercio interdictum est.

Arrius Alexandrinus, Armodij filius, filium deum ab æterna patris substantia separabat. Ad quam hæresim refellendam iussu Constantini Imperatoris celebrata est synodus Nicæna, cui interfuerunt Alexander & Pannutius præfules. Idem Athanasius diaconus cum ceteris aliis præsulibus, qui explosa Arrij sententia, filium patri consubstantialem fecerunt. Arrius in exilium pulsus, magnam nihilominus turbam hominum in suam traxit sententiā, sed non impunè. Nam dum in latrina corporis excrementa egeret, animam cum intestinis emisit. Ex *Ruffini* historia.

Berillus, Bostrenæ vrbis Arabiæ præsul, dicebat Christum redemptorem ante humanitatem non exiitisse, nec propriam diuinitatis habere substantiam, sed tantum patris in eo habitasse. Quem eius errorem ita repressit Origenes, ut tandem eum ad meliorem mentem reuocauerit. Autor *Eusebius*.

Carpocrates, hæreticus Simonis magi superstitiones imitatus est, quas palam tradebat.

Cherinus dicebat, regnum Christi post resurrectionem Hierosolymis futurum, ubi mille annis homines libidini & voluptatibus indulgissent.

Ebion putauit, Christum purum esse hominem, sine vlla deitate

perfectum tamen, & omni virtute cumulatissimum. Eius sectatores vocantur Ebionitæ.

Herchese quædam de scripturis refutabatur, & quædam rursum admittebant nouæ ac veteris legis testimonia. Paulum apostolum penitus respuebant. Librum quendam circunferebant, quem dicebant de cælo lapsum, cuius verba si quis audisset, delictorum veniam consequeretur.

Eluidius Auxentij discipulus fatebatur virginem peperisse, verum postea congressam viro, dicebat alios suscepisse liberos, fratres domini. In sanam eius opinionem confutat Hieronymus.

Eudoxus præsul Constantinopolitanus fuit imitator Arrianæ sectæ. Valentis principis ætate.

Eunomius, præsul Cyzicenus, diuinitatem negabat in Christo. Plurima scripsit contra fidem, & differendi leges suis sectatoribus reliquit. Hunc Gregorius Nazianzenus & Gregorius Nisæus præfules suis argumentis confutarunt.

Eutyches Constantinopolitanus discernebat Christum à verbo dei. Negabat præterea Christi carnem similem esse nostræ, duasque in eo naturas inficiabatur. Aiebat ipsum Christi corpus è cælo descendisse, & in virginis utero tanquam Solis radios penetrasse. In hunc celebrata est quarta Synodus. Volater.

Eusebius Nicomediensis præsul, secutus est Arrium, cui & multos peperit asseclas.

Faustus Afer secta fuit Manichæus. Scripsit libros in orthodoxam fidem, quibus abunde respondit Augustinus.

Iovinianus nuptias virginitati præferebat secutus opinionem Stoicorum de virtutum & vitiorum æqualitate. Eius scriptis respondit Hieronymus.

Pollio Macedonius dicebat, Spiritum sanctum nihil habere commune cum patre & filio. Fatebatur tamen filium patri similem.

Manes hæreticus imperante Aureliano Romam venit è Perside. Hic ponebat duo principia inuicem contraria. Dicebat se natum ex virgine, & in motibus educatum. Ponebat vnicam in Christo naturam diuinam. Eius verò humanitatem dicebat esse phantasticam: causatus non esse verisimile Deum pati voluisse. Contra verò Paulus præsul Antiochenus affirmavit Christum simplicem fuisse hominem, maximum alioqui prophetam. Vide Eusebium de hoc Manete. Sectatores eius dicti sunt Manichæi.

Meletius præsul in Ægypto Arrianis adhæsit, habuitque multos asseclas, eos maxime qui Petro præsuli Alexandrino aduersabatur.

Menander magus, genere Samaritanus, seruatorem se vocabat ex Olympo ad hominum salutem demissum. Doccebat nullo pacto angelos

angelos ab hominibus vinci posse, quàm magicæ artis disciplina. Varias passim hæreses diffudit, quarum lolo multorum oculos vitauit.

Messiani cuiusdam dæmonis effectum expectabatur, quem sanctum Spiritum arbitrabantur. Reiciebant opus manuum, tanquam malignum. Somnio & otio indulgebant. Eius sectæ principes fuerunt Darolius, Phibas, Dalphidius. Theoderitus in historia Tripartita.

Montanus Phryx natione, vocabatur se paracletum. Multos in suam traxit hæresim, & in his Priscam & Maxillam, quas eò redegit in sanam, ut relictis viris eum sequeretur, eiusque inspiratione spiritum propheticum habere se crederet. Sectatores habuit qui Cataphrygæ dicuntur. Hi Spiritum sanctum sibi, non Apostolis infusum prædicabant.

Monothelita duas in Deo voluntates negabant, diuinam scilicet & humanam, quum tamē res aliter se habeat. Nam Christus multa ut homo voluit, & fecit. Multa item ut Deus. Contra hos celebrata est sexta Synodus, Anno salutis D LXXV. Sectæ princeps fuit Sergius præsul Constantinopolitanus. Autor Paulus Diac. de gestis Longobar.

Novatus presbyter Rom. sectam instituit Novatianorum, qui se mundos & puros appellabant. Hic in tantam lapsus est dementiam ut eos (quibus Eucharistiam præbebat) prius iurare cogeret, se nunquam Cornelium Pontificem secuturos.

Episcopus fuit in parte Ægypti *Nepos* nomine, qui dicebat Sanctos in terris cum Christo mille annis regnatos in libidine, & voluptate.

Nestorius Germanicus, præsul Constantinopolitanus cælum suis sectatoribus promittebat, Christum hominem tantum esse prædicabat, duas negando naturas. In hunc celebrata est tertia Synodus sub Theodosio iuniore.

Nicolaus (à quo Nicolaitarum secta orta est) legem matrimonij refellebat, volebatque promiscuos esse concubitus. Euseb.

Paulus Samosatensis homo multæ arrogantia, & nullis propè sapientia, psalmos solitos cantari vetuit. Hisque alios suffecit, quos in suam ipse laudem conscripserat. Negabat filium dei de cælo descendisse, sed in utero virginis initium habuisse.

Praxeas Asiaticus plures negabat personas in trinitate, sed eundem patrem & creatum omnia, & in cruce pependisse, quod (ut dicebat) communicata pluribus monarchia autoritate principatus minuat. Huius argumentis respondit Tertullianus.

Photinus præsul Smyrnæus, humanam solum naturam in Christo posuit, instar Ebionitarum.

Sabinus, præsul Heracleæ, secta fuit Arrianus. Is Christianos omnes (qui in Synodo Nicena ab Arrio defecerant) idiotas vocabat, & ignavos, eoique infirmitate ingenij lapsos dicebat.

Sabellius hæreticus, negabat Christum Dei filium, primogenitumque omnis creaturæ: atque etiam Spiritus sancti auferbat intellectum. Ponebat unicam in trinitate personam. Hinc varix factiones, & malorum germina pullularat. Eius sectatores Sabelliani dicuntur. Sunt qui Sabinum & Sabellum eundem faciunt.

Simon Magus natione Samaritanus multos artibus magicis, & ope demonum elusit Romæ, Imperante Claudio principe, ita ut nimirum loco habitus sit, & honore simulachri decoratus, cum hac inscriptione, SIMONI DEO SANCITO. Eum Samaritani omnes & deum fatentur. Sunt qui dicant eum, qui per aëra deo- laret, Petri precibus cecidisse eaq; ruina miseram exhalasse vitam.

Symmachus, vnus ex interpretibus Bibliorum, putauit Christum ex concubitu Ioseph & Mariæ natum. Quam insaniam probare voluit euangelio Matthæi.

Basilides scripsit in Euangelium xxiii. Commentarios, confinxitque prophetas quosdam, ut Barabam & Barcob, aliosque barbaris nominibus nuncupatos. Hic instar Pythagoræ sectatores suos quinquennio silere iussit.

Theodorus Coriarius humanam tantum naturam tribuebat Christo. Fatebatur tamen verbum Dei in eo habitasse ob excellentem virtutem. Mariamque non Dei, sed hominis tantum matrem esse. In hunc celebrata est quinta Synodus. Iustiniani principis & Vigili pontificis tempore, anno salutis d. xl. vbi sancitum est, ut Maria Theotocos, id est Dei mater, vocaretur. Euseb. lib. 5.

Tertulianus patria Carthaginensis, quum in fide aliquandiu persistisset, tandem clericorum Ro. cōrumelias ad Montani dogma lapsus est.

Apelles hæreticus dicebat in Christo fuisse corpus phantasticum, prophetias non recipiebat, quod sese rescinderent, & implicarent contradictionem.

Acaphati, duas in Christo negabant naturas, nullo eius opinionis autore. Vnde & traxerunt nomen.

Almericus hæreticus dicebat Ideas in mente diuina creare, & creari. Hunc Innocentius III cremari iussit Luretiæ. Volater.

Barbara, Sigismundi Imperatoris coniunx, stultas vocabat virginem pro Christo nomine passas, quod voluptatis gaudia non gustassent. Dicebat animas cum corporibus interire, nec futuram aliam vitam post hanc, quam viuimus.

Cerdo hæreticus assererat duo fuisse contraria principia. Eius asseclæ

asseclæ dicti sunt Cerdoniani.

Alogij hæretici verbum negabant esse Deum, spreto Ioannis Apocalypsi. *Aquarij*, fuerunt hæretici quidam, qui solam aquam offerebant in calice sacramenti.

Adamiani, exemplo Adami nudi, ac sine vllis vestibus degebant, eoque modo cum sceminis verlabantur, asserentes illud in vitam melius putandum esse, quod ad naturam magis accederet. Crinitus cap. 6. lib. 16.

Nylages, vniuersam noctem somno & quieti concedebant, dicentes naturæ genium violari, atque corrumpi, si ipso noctis tempore vigilaretur.

Himerobaptista apud Iudæos vocati sunt hæretici, qui seipsos & sua vestimenta quotidie abluebant. Autor Crinitus.

Marcion hæreticus bina principia, binosque deos ponebat, bonum scilicet, & malum.

Templarij hæretici emerferunt anno post imperium Augusti m. xxx. Hierosolymis in tantam sanctitatis opinionem venerunt ut breui tempore multas diuitias ac templa sibi comparauerint, à quibus Templarij dicti sunt, quod frequentes & assidui versarentur in templis. Iidem Christi sacris impudentissimè abdicatis, in quedam flagitia diuerterunt. Cōsauerunt enim simulachrum quoddam miro artificio, cui hominis cutem superinduxerunt, collocatis in fronte binis carbunculis, oculorum vice promicantibus. hoc autem loco numinis reuerentantur. Morientium cadauera resoluta in cineres cæteris dabant in potum, ut in ea secta firmiores essent. Natum ex templarij virginisque coniugio torrebant igne, simul ex humore deliquato suum perungebāt simulachrum. Nefanda masculorum libidine conflagrabant. Damnati sunt autem in Viennensi consilio, & deuoti flammis sententia Clementis pont. Max. Qui Benedicto successit.

Donatus, natione Afer dicebat filium esse minorem patre, & spiritum sanctum filio.

VATES, AVGVRES, ET
ARVSPICES.

Ptotheum, filium Oceani & Tethyos, poetæ vatem faciunt. Vergil. lib. 4. Georg. Est in Carpathio Neptuni gurgite vates Cæruleus Ptotheus.

Laocoon vates fuit Troianus, qui prædixit Græcos in fatali Sinonis machina delitescere. Troianosque obiurgauit, quod eam in urbem admisissent. Verg. lib. 2. Æneid. Autor.

Enypilus, vates fuit Græcus, quem Sinon Vergilianus ait Apollinem

linem consuluisse super simulato Græcorum reditu in patriam vbi ait: Suspensi Euiypilum scitatu oracula Phœbi Mittimus, ilq. aditis hæc tristia dona reportat. Est & Euiypilus vates medicinæ apud Plin. lib. 11. natu. histo.

At *Hyrtia* filia fuit Sesostris regis Ægypti, diuinationis perita, quæ futuram patri monarchiam prædixit.

Melampus filius Amythaonis medicus fuit & augur peritissimus Propert. lib. 2. Turpia perpeffus vates est vincla Melampus. Plin. lib. 25. Melampodis fama diuinationis artibus nota est.

Tyrsius, rex Thebarum, & augur fuit, qui consultus à Ioue, vtri maior esset in Venere libido, virone an femina: quum femina dixisset, ira Iunonis excæcatus est. Quam eius cæcitatem Iupiter vaticinio pensauit. Alij excæcatum ferunt, quod Mineruam in fronte nudam conspexisset. Ouid. lib. 3. Meta. At pater omnipotens (neq. enim licet irrita cuiquam Facta Dei fecisse Deo) pro lumine adempto Scire futura dedit, penamque leuauit honore. Stat. lib. 2. Thebaid. Longæui vatis opacos Tyrsius vultus, vocemque & vellera nota Induitur.

Tages primus omnium aruspicij disciplinam dedit Hetruscis. Ouid. lib. vltim. Meta. Indigenæ dixere Tages, qui primus Hetruscam Edocuit gentem casus aperire futuros.

Cassandra, Priami filia, quum Apollini copiam sui corporis promississet, ab eodem vates facta est: quum autem non staret promissis, iratus Deus fecit, vt eius vaticinijs non adhiberetur fides. Hæc prædixit futura ex Helenæ raptu infortunia Propertius lib. 3. Certa loquar, sed nulla fides, neque enim Ilia quondam Verax Pergameis Phœbas habenda malis. Sola Parim Phrygiæ fatum componere, sola Fallacem patriæ serpere dixit equum. Ille furor patriæ fuit utilis, ille parenti. Experta est veros irrita lingua deos. Idem lib. 4. & Vergil. lib. 2. Æneid.

Calchas augur fuit, Thestoris filius, qui tempore belli Troiani Græcis oracula reddidit. Vergil. lib. 2. Æn. Hic Ithacus vate magno Calchanta tumultu Protrahit in medios. Idem prædixerat Græcos omnes Troia diruta in patriâ sospites redituros. Quod secus accidit: nam multi apud Caphareu Euboïæ naufragium fecerunt. Quoliquet veteru vatum præfagia nō semper vera extitisse. De Calchante Ouid. lib. 12. At veri prouidus augur, & c. Idem lib. 2. de Arte. Stat. lib. 3. & Cic. lib. 1. de Diuinatione. Ferunt hunc Calchantē cū Amphilocho Amphiarai filio ab expeditione Troiana redeunte ad Apollinis Clarij lucū diuertisse, repertōq. ibidem Mopsō, quædam proposuisse. Quæ quū ille soluisset, ait Calchantem animi ægritudine perisse. Quæstio ab Hesiodq. talis memoratur, Mira-

Mirabor sanè, poteris si dicere ficus, & c. Pherecydes apud Cæliū scribit, Calchantem sue oblata interrogasse, quot porculos gestaret. Mopsū verò respondisse tres, atque ex his vnam sceminam. Quem vbi vera locutum patuit, illum ægritudine intabuisse.

Helenus, Priami filius, vaticinio claruit, autore Vergilio, apud quem Æneas sic eum alloquitur lib. 3. Æn. His Vatem aggredior dictis, ac talia quæro. Troiugena interpret diuū, qui num. na Phœbi, & c. Ouid. lib. 13. Metam. Quam sum Dardanio (quem cepi) vate poritus. Cic. lib. 1. de Diuinat. Quid Asiæ rex Priamus, nonne & Helenum filium & Cassandram filiam diuinantes habebat?

Nantes nomē est vatis Troiani apud Verg. lib. 5. Æneid. qui dū incensæ ab Iride in Sicilia comburerentur Æneæ naues, docuit hoc ipsum fieri Iunonis odio, vt Latio Troianos auerteret: monuitque Æneam ipsum vt non succumberet calamitatibus, sed inuictō persisteret animo.

Carmentis, Euandri mater præfaga, & monitrix rerum futurarum. Prius vocabatur Nicostrata: verum vbi carminibus dare incœpit responsa, Carmentis vocata est. Verg. lib. 8. Matrīsq. egere tremenda Carmentis nymphæ monita, & Deus autor Apollo. Martianus Capella: Alij quoq. huius generis homines, in diuinandi ysum & præscientiam procreati, vt Carmentis in Arcadia, ab effuso per vaticinia carmine dicta.

Manto filia Tyresia (a cuius nomine dicta est Mantua) fuit etiā fatidica, & rerum futurarum præfaga. Vergil. lib. 10. Ille etiam patriis agmen ciet Ocnus ab oris Fatidicæ Mantus, & Thufci filius amnis, Qui muros matrīsq. dedit tibi Mātua nomen, Ouid. lib. 6. Metam. & Stat. lib. 10.

Rhamnetes, augur fuit, charissimus Turno. Vergil. libro 9. Rex idem & regi Turno gratissimus augur, Sed non augurio potuit depellere pestem.

Asilas nomen etiam est auguris, qui suppetias tulit Æneæ contra Turnum, Verg. lib. 10. Tertius ille hominum diuūque interpret Asilas, Cui pecudum fibræ, cœli cui sidera parent, Et linguæ volucrum, & præfagi fulminis ignes, Mille rapit densos acie, atque horrentibus hastis.

Tolumnius nomen est auguris, qui pro Turno bellauit in Æneâ. Verg. lib. 12. Expediuntque manus, primūsq. Tolumnius augur.

Lapsys, Iasij filius nomen auguris apud eundē Verg. lib. 12. Iam que aderat Phœbo ante alios dilectus Iapsys Iasides, acri quondā cui captus amore Ipse suas artes, sua munera lætus Apollo Augurium ciuiliatūque dabat, celerēsq. sagittas, & c.

Choreus sacerdos fuit Cybeles diuinandi peritus. Verg. lib. 11. Aureus

reus ex humeris sonat arcus, & aurea vati Calsida.

Aruns vates fuit Thufcus, cuius peritiam diuinando describit Luca. Hæc propter placuit Thufcos de more vetusto Acciri vates, quorum qui maximus euo Aruns incoluit desertæ moenia Lunæ Fulminis edectus motus, venâque calentes Fibrarum, & motus errantis ætæ pennæ.

Labyssa mulier fuit fatidica in Boemia, quæ filiam habuit Craco nomine, rerum quoque futurarum peritam. Valat. in Georg.

Phemonoe virgo prima Delphici Apollinis vates fuisse dicitur, carmenq; Heroicum inuenisse. Plin. lib. 10. Phæmonoe Apollinis dicta filia, dentes ei fuisse prodidit. Luca. lib. 5. Phæmonoe errore vagam, curi que vacantem Corripuit, cogitque fores irrumpere templi, & c. & Stat. lib. 2. Syl.

Plin. lib. 17. ait maximam fuisse diuinitatem *Melampodis* apud Græcos, apud Romanos *Martio*.

Amphiaræus Oiclei filius, augur fuit & vates Græcus, quæ quum Adrastus rex in bellum contra Thebas vellent ducere, recusat: ac ne cogereetur, sese occuluit, quod prævideret ibidem se periturum. Fraude tamen vxoris Eryphiles (quam monili corruerat Adrastus) proditus est, & inuitus in bellum tractus, ubi terræ hiatu absumptus est. Stat. lib. 1. & 3. & 7. Theb.

Mæon nomen est vatis, & auguris apud Statium lib. 2. Theb. dicentem: Ille hæc præviderat omnia doctus Æris, & nulla decipit ab alite Mæon.

Branchum ferunt Apollinis fuisse filium, cui pater diuinandi artem concesserit. Stat. primòq; æqualis honori Brachus. Strabo ait eum sacerdotem fuisse delubri Apollinis Didymæi. Miradula in hymnis: Hinc quoque Branchiaco vatē stimulaui ab axe Deilius innumeris subigens ambagibus orbem.

Thyodamas filius fuit Melampodis, diuinandi quoque peritus. Stat. lib. 8. Insignem fama, sanctoque Melampode cretū Thyodamanta volūt, quo cum ipse arcana deorum partiri, & visas vni sociare solebat Amphiaræus aues, tantæque haud inuidus arti Gaudet dici similem, iuxtaque secundum.

Idmon, Apollinis & asteriæ filius, & ex Argonautis vnus, clariuit etiam vaticinio. Hunc à serpente occisum ferunt. Sene. in Medæa: Idmonē quāvis bene fata nosset, Cōscidit serpens Libycis arenis.

Trophonius, vates fuit quispiam, speluncam habitans, in quam qui descendebant perpetuo erant agelasti & irrifibiles. Hinc adagium natum. In Trophonij antro vaticinatus est. de homine maxime tristi, & prænimis se uero. Miradula in hymnis, Phœbeique antum sandens consulta Trophoni.

Apol-

Apollonius, è Tyana ciuitate Græciæ, rerum futurarum præfagijs fertur claruisse. Præuidit enim Cilicem quendam lasciuum hominem intra diem tertium occisum iri, & contigit. Aiebat se cuncta facere Deo consultore, & duce damone, scireq; omniū linguas, & hominū cogitationes introspicere, futura prævidere & iam præterita diuinitus cognoscere. Somnia interpretabatur, & declarabat, portenta, damnabat animalium sacrificia. Eius vitam cōpendiosè satis describit Volaterranus.

Mopsus fuit omnium vatum peritissimus, vnus eorum, qui Argonautis futura prædixerunt. Cū hoc in certamen descendit Calchas, victusq; dolore animi in fata concessit, vt iam diximus. Adagium fluxit in vulgus, Mopso certior, de eo, qui citra mendacium futura præuidet, & enūtiat. Fuit Mopsus Ampyci filius. Ouid. lib. 10. Senec. in Medæa. Val. Flac. lib. 1. Argon. Fuerunt & alij eiusdem nominis, vt Mopsus Tyresiar filius: alius etiam, à cuius nomine Attica regio Mopsopia vocata est.

Polyxo, nomen est Phœbadis apud Val. Flac. lib. 1. Argon. Tunc etiam vates, Phœbo dilecta Polyxo.

Philochorus Atheniensis, fuit vates Eratosthenis tempore, qui extinctus est insidijs Antigoni Macedoniæ regis, quod venisset in suspcionem contractæ cum Ptolemæo rege amicitie. Hic scripsit Attidis lib. xvii. qui continent res gestas Atheniensium, & reges & magistratus vsque ad Antiochum deum. Scripsit etiā libros quatuor de vaticinio.

Sesipatra mulier genere Lyda, vxor Ædesij sophistæ, spiritu fatidico, & futurorum præfago fuisse prædicatur, atque etiam à quibusdam numinibus educata fertur.

Actius Nauus augur fuit, qui nouacula coræ præscidit, spectante Tarquinio. Quo factū est, vt Tarquinius ipse in rebus dubijs eo augure semper vteretur, & populus de suis rebus ad eum deferret.

Massilius, & *Mutius*, nomina sunt augurum Romanorum, apud Plin. lib. 10. cap. 7.

Softratus vates fuit, qui per furorem multa prædixit Græcis, vt Xerxis aduentum in Græciam.

Spurina, vates Cæsarem monuit, vt idus Martias caueret, Tranquillo teste: Eoque die interfectus est imperator, quem cauedum esse prædixerat vates.

Asylus Centaurus, Ixionis filius, quum diuinadi peritia claret, fratres suos monuit, ne bellum contra Lapythas molirentur. Idem prædixit Nello vulnus quod Herculis sagitta erat accepturus. Ouid. Asylus ille etiam metuenti vulnera Nello Ne fuge, ad Herculeos, inquit, seruaberis arcus.

Tyburnum. Plin. lib. 16. ait fuisse Amphiarai filium, peritum augurij, a quo Tyburtes populi originem traxerint multo ante Romanam conditam.

Olenus Calenus nomen est vatis apud eundem libr. 28. vbi ait: Quum in Tarpeio fodiētes delubro fundamenta, caput humanū inuenissent, missis ob id a senatu legatis. Hetruriae celeberrimus vates *Olenus* Calenus praelarum id fortunatumque cernens, in interrogatione in suam gentem transferre tentauit.

Prylis, Mercurij fuit filius diuinandi apprime peritus: Hinc adagium, *Lesbius Prylis*, in hominem sagaci coniectura.

Lampon fuit sacrificus, & vates oraculorum, solitus iurare per anserem velut auem auguralem.

Eurycles vates fuit, qui de se suisque incōmodis aliquid semper diuinabat. Hic per assistentē dāmonem vera vaticinabatur. Propterea *Eurychitae* dicuntur omnes diuinaculi.

Chryses, vates fuit Iunonis, cuius filia *Chryseidem* quum Graeci rapuissent, dea iniuriam vlcescente, pestilentia in suis castris laborarunt.

Astyphilus Possidoniates, vir fuit vaticinij peritus, qui *Cimoni Athenien* (quo cum in summa familiaritate vivebat) mortē praedixit ex praecedentibus prodigiis. Plaut. in *Cimone*.

Mariha nomen est mulieris fatidicae, quam in lectica stantem honorifice circumduxit Marius, & sacrificia ea iubēte celebravit. Hāc senatus, quod futura obseruaret, & praediceret, libertate donauit. Autor idem Plutarchus in *Mario*.

Apud eundē *Milthas* nomen est vatis, quo in explicandis prodigiis Dion vsus est.

Peripolitas, vates fuit ex Thessalia, qui *Opheltem* regem suūsq; in Boeotiam populos deducens, familiam multis deinde temporibus nobilissimam ex se reliquit.

Aristander & *Cleomantes* nomina sunt diuinaculorum apud Plutarchum in *Alexandro*, vbi ait: Quod prodigium cōspicatus *Alexander*, accitis ariolis *Aristandro* & *Cleomanti* Spartano aperit.

Vmbritius apud eundem in *Galba* nomen est auguris: Nam illo die, inquit, simul cū diluculo & *Galba* praesentibus amicis sacrificabat in palatio augur *Vmbritius*. Cor. Tacitus: Sacrificanti pro aede Apollinis *Galbae* aruspex *Vmbritius* tristitia exta, & instantes insidias ac domesticum hostem praedicit.

Theocritus nomen est auguris apud eundem Plutar. in *Pelopida*.

Demophon fuit vates, qui periculum *Alexandro* imminere praedixit. Autor *Curtius*, cuius verba citassem, nisi timerem calūnias eorum, qui tantam testimoniorum multitudinem vt nauseabunda

dam refugiant.

Amalthea, *Marpesia*, *Heriphile*, nomina Sibyllarum aut aliarum Phœbadum apud *Tibullum* lib. 2. Quicquid *Amalthea* quicquid *Marpesia* dixit, *Heriphile* Phœbo gratāq; quod monuit. *Politianus* quasdam phœbades atque vnā viros diuinadi peritos his verbis enūmerat:

Quin & veteres prompsere Sibyllae
Carmen, *Amalthea*, & fati *Marpesia* diues,
*Herophilae*que *Idae* genus, praedictaque *Sabae*,
*Demio*que *Phygō*que, & veri gnara *Phaënis*,
Et *Carmen*ta parens, & *Manto*, & *Pithya* longos
Phemonoe commenta pedes, & filia *Glauci*
Deiphobe nimium viuax, & *Martia* fratrum
Nomina, lymphatūque *Bacis*, subtrēque *Triones*
Natus hyperboreos *Ollen*, inque *Attide* terra
Clarus honore *Lichas*, *Dodoniadēs*que columbae.

Dauidem ecclesiastici omnes sacrorum vatum principem fuisse fatentur. Idem *Politianus*: An memorem *Solymos* praestitia nomina vates, *Psallentē*que Deo regē, qui turbine fundē lecta *Philisthae* secuit per ora giganti.

Symachiam *Martianus* Capella ait vnā fuisse ex Sibyllis, quas duas numero solum ponit dicens: Quas non decem (vt assertunt) sed duas fuisse non nescis, id est *Herophilam* Troianam, *Marmensi* filiam, & *Symachiam* Hippotentis filiam, quae *Erythrae* progenita, etiam *Cumis* vaticinata est.

Theano & *Euxippe* filiae cuiusdam *Scedasi* Spartani cauenda oracula praecinuerunt. Postea tamen ab adolescentibus eiusdem loci constupratae, & in puteum coniectae sunt. Quod vbi rescituit pater, animi dolore seipsum interfecit.

Albigerius Carthaginensis, fuit adeo diuinandi peritus, vt dāmonibus assatibus responderet quicquid egisset, quisque, aut omnino cogitasset. Quod testatur *Augustinus*, qui illis ipsis vaticiniis se plerumque scribit interfuisse.

Caelius scribit fuisse in patria sua mulierculam nomine *Jacobam*, ex cuius ventre immūdi spiritu acclamati futura praedicerent, ac vnum ex his *Cinnaculum* fuisse nuncupatum, qui & praeterita & futura percontantibus responsa dabat mirifica. Interrogatus tamē de futuris, mentiebatur saepenumero.

Ophioneus fuit Messeniorum vates, qui semper a natali die luminibus captus priuatim & publice vaticinia peregit.

Polybius Corinthius, filio Troiam proficiscenti & multis aliis mortem praedixit. Autor *Cicero*.

Thrasibulus fuit inter Elæos quispiā, multis præfagiis nobilitatus, quo etiam titulo simulachrum meruit in Olympia.

Lamus Apollinis fuit filius, qui fatidico spiritu magnū apud veteres nomen adeptus est.

Scirus vates fuit Eleusinius, à cuius noīe *Minerva* *Sciras* dicta est. *Abaris* filius cuiusdā *Seuthæ* inter *Scythas*, scripsit oracula quæ nuncupata sunt *Scythica*. Vide *Cel.* cap. 22. lib. 9.

Terentius Varro in libris antiquitatum scribit *Vellium* inaugurandi disciplina nobilem fuisse, eūq; affirmasse, futurū Romanū imperiū terminum post MCC. annos.

Saxo Grammaticus ait, *Vgerum* vate fuisse ætatis incognitæ, & supra humanum terminum prolixa.

Paulus Diaconus ait, *Baudolinum* quendam vitæ sanctitate conspicuum prophetico spiritu claruisse, regnante apud *Lōgobardos* *Luitprando*.

Fuit & eo tempore alter *Theolapius* nomine, qui præfago spiritū multa prædixit futura.

Amphilochus rex fuit & angur inter *Argiuos*. *Miādula* in hymnis *Amphilochi* aut monitus adiit male sūa nefastos.

Heleus vates fuit *Polycrati* Samiorum tyranno familiaris. Autor *Herodotus*.

Callias vates *Elæus*, qui *Amyclis* vaticinia reddidit. *Perialla*, antistes fuit mulierum apud *Delphos* vaticinantium, ætate *Cleomenis*.

Cleander quoque nomē est vatis *Arcadici* apud eundem *Herod.* Fuit & *Megistias* patria *Acharnanius*, oriundus à *Melampode*, clarus vaticinio. iam prospectis extis futura prædicebat. Floruit ætate *Leonidæ Spartani*. *Herod.* lib. 7.

Euentus vates fuit Apud *Apolloniates*, initio pastor quo dormiente quum lupi LX. gregē inuasissent, quēsq; ad vnā trucidassent, re cognita, vocatus est in ius, & iudicū sententia ex cæcatus, mox tamē insitam obtinuit diuinationem, habuitq; filiū *Deiphonum*, qui ductus à *Corinthiis* exercitui vaticinabatur. Autor *Herodotus* in *Calloio*.

Apud *Græcos* aruspex fuit *Tisamenus* *Antiochi* filius, qui apud *Delphos* reddebat oracula.

Habuerunt etiam *Græcialium* aruspicem *Leucadium Hippomachum* nomine.

Claruit *Daniel* spiritu prophetico. Scripsit librum partitum in decem visiones. *Susanna* falso accusata, liberauit à Morte. Floruit ætate *Nabuchodonosor* *Chaldæorū* regis, à quo captiuus ductus & enutritus est. Datus est leonibus in prædā, à quibus tamen

euasit

euasit illæsus. *Sabellius* *Fatidico* inueni mirabile dictū *Sæpius* obiecto, qui parere leones.

Moses, seu *Moyſes*, *Hebræorum* dux vaticinio spiritu omnium maxime claruit. Ei dominus in monte *Sinai* gloriam suam patefecit. Seruant oues apparuit in rubo ardenti qui tamen non comburebatur. Deum vidit, quod mortalium nemini contingit vquam. *Decalogi* præcepta accepit in tabulis æneis quæ dedit filius *Israël*. De *Mose* *Iuuenalis*: Tradidit arcano quodcunque volumine *Moses*.

Galeotes, vates fuerunt in *Sicilia* & *Attica*, à *Galcote* *Apollinis* filio. Hos solebat consulere *Dionysius*.

Cicero lib. 1. de *Diuinat.* scribit *Deiotarum* regem fuisse peritū auspici, ac nihil vquam gessisse nisi auspiciato.

Tarchon, fuit dux & aruspex in *Hetruria*, cuius meminit *Virgilius* lib. 10. & 11. *Æneid.*

Prophetarum nomina apud *Ecclesiasticos* sunt, *Esdras* scriba *Hebræus*, *Neemias* *Artaxerxis* pincerna, *Agabus* *Itæ* *Amios*, *Aggeus*, *Achias*, *Baruch*, *Delbora*, *Ezechiel*, *Esaias*, *Helias*, *Enoch*, *Symeon*, *Moyſes*, *Dauid*, & alij plerique.

Ogyro *Chryonis* *Centauri* filia res futuras præcisse dicitur: de qua *Ouid.* lib. 2. *Meta.* Hæc prædixit *Aesculapiū* adhuc infantē medicinae artis peritissimū fore, & à *Ioue* aliquando fulminatum iri.

Aethion nomen est vatis apud *Ouid.* lib. 5. *Meta.*

Porò diuinationem *Græci Mantem* appellant, id est scientiam rerum futurarum. Hanc scientiam primi excogitauerunt *Aegyptij* & *Chaldæi* ex obseruatione syderum.

Cilicium & *Pisidarum* gēs, & his finitima *Pamphyla*, volatibus animis, cantibusque declarari res futuras crediderunt.

Romulus urbem auspiciatō ipse optimus augur condidit.

Auguribus reges vii sunt, nec sine auspiciis olim rex gerebatur. *Colophonius* *Xenophanes* diuinationem negauit: *Cōtrā* vero *Democritus* comprobauit.

Chiyappus duos libros scripsit de Diuinatione, vnum de oraculis, vnum de somniis. *Dyogenes* *Babylonius* vnum, duos *Antipater*, quinque *Posidonius*.

Discipulus *Antipatri* *Panetrius* dubitauit an esset vis vlla diuinandi. *Cic.* ait. Diuinationem esse earum rerum (quæ) fortuito putantur (prædictiōnem) atque præsentionem.

Duo sunt diuinandi genera, alterum artis, vt in extis pecudum, & in sortibus; alterum naturæ, vt somniorum & vaticinationum, diuinatione coniectura nititur, vltra quam progredi non potest.

Lituus clarissimu erat in signe auguratus, quo *Romulus* regiones præxit, quum urbē condidit. Erat autē *Lituus* bacillum leuiter à

summo inflexum. Tiberius Grac. augurum & aruspicum disciplinam comprobavit.

Arte carent diuinatores, qui non ratione aut cōiectura, sed cōspiratione quadam animi futura præsentiunt.

Sagire, est acutè sentire: hinc Sagaces, qui multa scire volunt. Qui sagit priusquam res oblata est: Præsagire dicitur. Hinc præsagatio diuinatio, quæ si exarsit acrius furor appellatur, quum abstractus à corpore animus diuino instinctu concitatur.

Vaticinia quæ explicantur cōiectura, aut euentis notata sunt, artificiosa dicuntur, non naturalia.

Apud Persas magi congregabantur in fano commentandi causa vt augurent, ac diuinarent.

In Telmesso, Cariz vrbe. clauit aruspicum disciplina.

In Syria Chaldei cognitione astrorum & ingeniorum solertia antecelluerunt.

Hetruria facile interpretabatur, quid quæq; portenta sibi vellet. Propterea antiqui Romanæ vrbis principes filios Hetruriz populis dabant in disciplinam.

Phryges, Pisida, & Cilices Arabiz animum significationibus obtemperabant quod & fecerunt Umbri.

Fortuna, Casus, Euentus nihil aliud quam quum aliquid sic euenit, & euenit, vel non cadere ac euenire, aut aliter cadere atque euenire potuerit.

Constat falsa quandoque aruspicum fuisse vaticinia & cōsilia. Nam Cæsar quum à summo aruspice moneretur, ne in Africam ante brumam transmitteret, transmisit tamen. Quod nisi fecisset vnum in locum omnes aduersariorum copiaz conuenissent.

Falsum fuit responsum illud ex Delphico de rege Pyrrho: Aio te Acacida Romanos vincere posse, nuquam enim Apollo Latine locutus est. Deinde Pyrrhi tēpore Apollo versus facere desierat.

Apud Lygureos Thraciz populos, Antistites oracula reddidit, multo prius vino se ingurgitabāt: Contrā verò apud Clarios, futura prædicturi aquam prius largè hauriebant. Diuinatio quæ per aquam fiebat. Hydromantia dicitur Axinomantia erat diuinatio per securim. Lecanomantia per peluim, in qua aqua mouebatur à dæmone, & vox tenuis index futuri reddebatur. Geomantia erat illa, quam de punctis terræ fixis constabant. Pyromantia erat, quam de variis figuris ex flamma glomeratis colligebant. Capnomantia erat diuinatio per fumū. Caphromantia, quæ de speculis ex dissolutatibus imaginibus trahebatur. Aeromantia quæ fiebat ex cōscihinomantia ex cribro. Cleromantia ex sortibus Physiognomantia ex membrorum natura Chiromantia ex manibus. Botan-

mantia

mantia ex herbis. Gastromantia ex amphora ventrosa, quæ à puero solebat introspecti. Augurum ex auibus. Extispicium ab extis.

Ceterum fidem non esse diuinaculis adhuc bendam Phauorinus apud Gellium arguit hoc modo: Aut enim, (inquit) aduersa cuncta dicunt, aut prospera: Si prospera, & fallunt, miser fies frustra expectando. Si felicia promittunt, eaq; vctura sunt, expectatio te spei suspensum fatigabit, & futurum gaudij fructū spes tibi iā deflorauerit. Si aduersa dicāt, & mentiantur, miser fias frustra timēdo. Si aduersa, & non mentiantur, iam inde ex animo miser fies, antequam è fato fias.

PRODIGIA ET PORTENTA
T A D I V E R S A.

Cœlum sanguinea specie apparuit, quū rex Philippus Græciam intrauit.

Stellæ circa Solis orbem visæ sunt, Augusto Cæsare in prima iuuenta urbem intrante post mortem patris.

Circa Solem arcus apparuit, L. Opimio, & Q. Fabio consulibus.

Trini Soles apparuerunt Sp. posthumio, & Q. Minutio coss.

Lunæ trinæ visæ sunt, Cn. Domitio, & L. Annio consulibus.

Clypeus ardēs ab occasu ad ortū scintillans, C. Valerio, & Cn. Mario consulibus.

Relatū est cœlū lacte pluisse & sanguine, M. Acilio, & C. Portio cōsulibus. Itē carne L. volūnio, & Ser. Sulpitio cōsulibus. Item ferro in Lucanis, paulò antequam L. Crassus à Parthis occideretur.

L. Paulo & C. Marcello cōsulibus lana pluit, & laterib. coctis. Armorū crepit⁹ & sōitus tubarū auditi sunt è cœlo Cimbricis bellis.

Tertio consulatu Marij visæ sunt ab Amerinis & Tudertibus arma cælestia ab ortu & occasu inter se concurrētia, pulsū ad extremum, quæ ab occasu erant.

L. Martio & Sex. Iulio consulibus in agro Mutinensi duo montes inter se concurrerūt, crepitu maximo assultantes & redcūtes & inter eos flamma fumūq; exeunte. Quo concursu villæ omnes elisæ sunt, Animalia permulta (quæ intra fuerāt) exanimata sunt.

Tiberio principante maximus post hominum memoriā terræ motus factus est, quo xii. vrbes Asiæ vna nocte prostratæ sunt.

Quum Dionysius iunior suo principatu pulsus est, accedit prodigium, vt vno die in portu dulcesceret mare.

Inter initia Martici belli Alcippe mulier peperit elephantum, & quædam ancilla serpentem.

Natus est Hippocætaurus in Thessalia, & eodē die mortuus est.

Quo anno Sigunthus deleta est ab Annibale, puer in eadem vrbe reuersus est in vterum matris.

Annotatum est antiquis prodigiis, canem locutum fuisse, & septem latrasse, quum pulsus est regno Tarquinius.

Bovem quoque locutum fuisse, prodicit veterum monumentis. C. Lepidus apud Plinium testis est arbores locutas. Oliua in totum ambusta reuixit.

In Bœotia de rosa à locustis ficus germinauere.

Laodicea: aduentu Xerxis Platanus in oleam mutata est.

Paulo ante mortem Cæsaris equorum greges comperti sunt pabulo abstinere, vbertimque flere. Prædie vero quam interficeretur, auem regaliolum cum laureo ramulo Pompeiana curiæ se inferrentem volucres varij generis discerperunt.

Ante mortem Caligulae simulachrum Iouis Olympiæ tantum cæchinum repente edidit, ut machinis labefactis opifices diffugerint.

Ante mortem Sergij Galbae, quum oppidatum victimæ daderentur, taurus securis ictu consternatus, rupto vinculo effedum ius inuasit, & totum cruore perfudit.

Neronis principatu arbores sedem mutauerunt.

M. Lepido & Q. Catulo consulibus, in villa Galerij locus est gallus gallinaceus.

Cecinere galli nocte tota, qua Matthæus vicecomes primum suscepit filium, vnde Galeaco inditum nomen.

Neapolis sub Nicolao quinto Pontifice Maximo, tremuit, eoque motu multa hominum millia periere.

Seruius Tullius adhuc puero dormienti flamma emicuit circa caput. Tempore belli, quod Romani gerebant in Veientes, Albanus lacus solitum stagni modum excessit.

Dum L. Sylla consul sociali bello in agro Nolano immolaret, subito ab una parte aræ prolapsus est anguis, quo viso, Posthumus aruspex suavit ut exercitum in expeditionem educeret.

C. Volumnio & Seruius Sulpitio consulibus bos mugitu in humanum sermonem conuersus locutus est. De his consule valerium Maximum.

Puer infans senestris in foro Boario triumphum proclamauit. Alius cum elephantino capite natus est.

Traditur etiam in antiquis prodigiis, lapides in agro Piceno pluuisse: In Gallia lupum vigili è vagina gladium abstulisse: In Sicilia scuta duo sanguinem iudasse: metentibus cruentas spicas in corbem decidisse: aquas sanguine mixtas fluxisse. Secundo etiam bello Punico bovem dixisse. Caue tibi Roma.

C. Hostilio Mancino, in Hispaniam ituro, talis vox sine autore illo peruenit ad aures. Mancine mane.

Quum T. Gracchus consul in Lucanis sacrificasset, angues ex occulto prolapsi hostiæ, quam immolauerat, iecur adederunt. Idem

Idem in easdem latebras se retulerunt. Idem quoque secundum sacri cantu accidit.

M. Crasso in Parthos ituro datum est pullum paludamentum, quum exeuntibus in prælum album aut purpureum dari solet.

Quum Pompeius Dyrrachio egressus in Cæsarem proficisceretur, eius signa apum examinibus obscurata sunt: quo portento Iupiter eum à bello reuocabat. Sonus tympanorum Pergami abditis delubris editus est. Palma viridis Trallibus in æde Victoriæ sub Cæsaris statua enata est.

In exercitu Xerxis aduersus Græciam contracti equæ partu lepus editus est. Eidem priusquam Athenas deleteret, de inuadendis Lacedæmoniis cogitanti hoc accidit: Infusum namque pateræ eius vinum ter in sanguinem conuersum est.

Midæ puero dormienti, formicæ in os grana tritici congesterunt, ut Platoni mel & sauos apes intulerunt.

Anno quo Hierosolymas deleuit Vespasianus, sydus in cælo apparuit Gladii figura, ubi immines. Apparuerunt & currus variis cæli regionibus vagantes, visæ sunt armatæ acies cœcertare in nubibus.

Sedente in Pontificatu Ioanne XI. Genuæ fons sanguinis prodigiöse fluxit. Paulo post vrbs ipsa à Sarracenis capta est.

Prædie quam Veneti Ligustico bello vincerentur, Corui diuersis inter se agminibus conflixere, ita ut sanguis superne cadens naues ipsas cruentaret.

Imminente Romanis primo ciuili bello, ignis ex hastis subito emicuit, qui vix potuit extingui. Tres corui pullos suos in viam productos laniarunt, quod ex laniatu superfuit, retulerunt in nidum. Mures aurum in templo roserunt. Capta ex his femina quinos musculos in muscipula enixa est, & tres ex illis deuorauit. Tubarum clangor in ære concrepuit.

Triumviralibus copiis ad Bononiam contractis, sedit aquila super Octauij tabernaculum, duosque hinc & inde cornos incessantes vehementer afflixit. Quod vniuerso exercitui futuram Triumvitorum discordiam portendebat.

Moyes (cuius virga se in draconem conuerterat, ac demum priorem acceperat formam) rubum vidit incombustum.

Daniel quum Susis esset in Melopotamia, concidissetque in faciem terræ motu, iussus postea cœlesti voce surgere, ipsumque cœlum intueri, arietem vidit in ære multicornem.

Eo die quo virgo Christum peperit, oleum Romæ in trāstyberina regione erupit, & diem totum perpetuo manauit fluxu. Quo die Christus affixus est cruci, sol à sexta hora diei ad nonam obtebratus est.

Mauritio Imp. (qui Grægorio pōtiffici erat infestiffimus) apparuit homo ignotus monastico habitu cū gladio, quē Imp. statim circumferens, prædixit Mauritiū gladio periturum, vt accidit.

Dario Babylonem obsidenti vox ē muris reddita est, urbem ipsam tunc à Persis captum iri, quum mula pareret. Quo præfagio omnes capiendæ urbis desperatio iam ceperat, donec Zopyri Persæ mula enixa est.

Anno quo Nero excidit principatu, oleæ & prata in contrarias sedes transiere.

Antè paulò quàm Augustus Imper. factus esset, bos in suburbano Romæ ad arantem locutus est, frustra se vrgeri. Nō enim frumenta sed homines breui defuturos.

Sedete in pōtifficatu Leone v. 11. Sol per aliquot dies veluti sanguinolētus apparuit. Quod prodigiū calamitosa pestis secuta est. Anno M. CLV. 11. Christianæ salutis figura crucis in luna publicè visā est.

Imperante Henrico septimo, & sedente in pontificatu Clemente quinto, tres Lunæ simul apparuerunt.

Anno salutis M. CCC. XLV. 11. Imperante Carolo quarto ceciderunt ē cælo quædam bestiolæ, quarum corruptio & fœtor pestem attulerunt.

Anno salutis M. CCC. CLV. 1. sedente Calixto tertio natus est in Sabinis vitulus biceps. Romæ apud Veneris portam sanguis cecidit ē cælo. Carnes in Liguria.

Imperante Henrico 111. monstrum supernè bīcorporatum est in agro Britanico. Imperante Henrico quinto in agro Hemi-liano & Flaminio sanguis pluit idibus Iunij.

Regnante apud Gallos Ludouico XII. & sedente in pontificatu Iulio 11. monstrum natum est Rauennæ, habens cornu in capite, vtrinque alas, brachia nulla, pedem vnum, oculum in genu, vtrūque sexum in medio pectore ypsilon & crucis effigiem.

Quū Roscius esset in cunabulis noctu lumine appposito expectata nutrix animaduertit puerum dormiētē circumplexum serpentis amplexu.

Lacedæmone in Herculis fano arma sonuerunt, eiusdēmq; Dei Thebis valuæ clausæ suā sponte se apparuerunt, scuta sublimè prius fixa humi reperta sunt.

MIRACULA QVÆDAM NATV-
RAE, CVM ALIQVOT ALIIS PRO-
DIGIIS ET PORTENTIS.

Miracula naturæ vocamus, quæ præter consuetudinem accidunt, idque rarissimè, cuiusmodi sunt sequentia.

Cælius

Cælius Agrippa ex vtero matris egressus est in pedes. Hinc ab agro partu traxit nomen.

Ammonius Alexandrinus philosophus, Origenis præceptor, Asinum habuit sapientiæ auditorem.

Ferunt Anaxagoram Clazomenium, Catonem, & M. Crassum nunquā risisse L. Pomponium nunquam ructasse. Antoniam nūquam expulisse, Zenophantū risum cohibere nequiuisse. Epimenides Cretensis missus ab Agisarcho patre ad omniū custodiā dormiuit in spelūca annos quinquaginta. Polystratus & Hippoclidēs Epicuri discipuli eodem die nati, eodem die mortui sunt.

Philetas Cous Elegiographus fertur fuisse corpore tam tenui vt necesse fuerit plantis eius plumbum adhibere, ne ventorū flatu raperetur. Telephus Herculis filius iussu ani expositus in syluis nutritus est à ceruā.

Ceneus, Iphis, Tyresias sexum feruntur mutasse. Pontanus in Stellis: Poenitear generis tamen & se Ceneā malint, Aut in femineam penitus transire figuram. Ausonius; Mœret in antiquā Ceneus reuocata figuram.

Martia mulier Romana partu fulmine exanimato superuixit, Plinius ait ad Cutilias aquas opacām esse syluam, quæ nūquam die ac nocte eodem loco visitur.

In Tarquentinī lacu duo nemora olim circumferebantur, nunc triquetram figuram edentes, nunc rotundā nunquam quadratam, Fanū Veneris habet Paphos, in cuius aream nunquam impluit, Iuxta Harpasā oppidum Asiæ cautes est, horrenda vnico tamen digito mobilis, si toto corpore impellatur, resistens.

Locris & Crotone nunquam fuit pestilentia.

Licinio Crasso & C. Cassio Longino cons. Casini puer factus est ex virgine.

Licinus Mutianus apud Plinium prodit visum à se. Argis Aristonem, cui nomen Arestule fuisse, Nupsisse etiam, mox barbam & virilitatem peruenisse, vxorēque duxisse.

Plinius ipse ait se vidisse in Africa mutatum in marem die nuptiarum L. Cossicium ciuem Tisdritanum.

M. Curius & Cn. Papyrius Carbo cum dentibus nati sunt, quo etiam modo nata est Valeria.

Filius Prusiæ, Bithyniorum regis, in superna oris parte habuit os vnum continuum vice dentium.

Risit eo die quo genitus est Zoroastres, eique cerebrum ita palpitauit, vt impositam repelleret manum.

Orionis corpus XLVI. cubitorum in abrupto quodam monte Cretæ repertum est.

Euri-

Eutimenis filius triennio in rrr cubita adoleuit.

C. Meccenas vltimo vitæ triennio somnum oculis nō vidit vltimo horæ momento.

Reuixit in rogo Auiola consularis, crematus tamen: quoniam prænalente flamma subueniri non potuit.

Cælius Tubero prætura functus relatus est à rogo.

Hermotinij Clazomenij anima relicto corpore errabat, & vagabunda longinquo multa enuntiabat.

Corfidius funere locato reuixit, & locatorem funeris extulit.

Non est alienum à miraculo. Elephantibus intellectu esse sermonis patrij, & obedientiam, officiorumque (quæ dicerint) memoriam. Item amoris & gloriæ voluptatem Solis & Lunæ venerationem. Regem adorant, genua submitunt, per funes ambulant. Mutianus apud Plinium testis est fuisse quendam, qui ductus literarum Græcarum didicerat, atque hæc scripserit: Ipse ego hæc scripsi, & spolia Celtica dicaui.

Copas apud Plin. scribit Demarchum Parrhasium in sacrificio (quod Arcades Ioui Lycæo humana hostia faciebant) immolari pueri exta gustasse, & in lupum se conuertisse, ac decimo demum post anno pristina restitutum formam.

Suffosum à cuniculis in Hispania oppidum, à talpis in Thessalia, à ranis ciuitatem in Gallia pulsam, à locustis in Africa, Ex Gyaro insula à muribus fugatos. Amyclas à serpentibus deletas adscribendum est miraculo.

Cecinna Volaterranus Equestris ordinis captas hirundines victoriæ nuntias amicis mittebat, in eundem nidum postea remeantes.

Philarchus apud Plin. testis est, Aspidem in Ægypto fuisse, quæ ad mensam cuiusdam ventitans, ibidem sit enixa catulos. Quorum vnus quum hospitis filium occidisset, re cognita, mater extremum de eo supplicium sumpserit, nec postea redierit in testum.

Nicolaus quidam, Calapiscis cognomento, ex Apulia oriundus, ita à puero vrinationi insueuerat, vt postea inter marinas beluas remaneret illæsus dies multos.

Albertus Magnus scribit mulierem fuisse in Colonia Agrippina, quæ per dies xxx. durauerit sine cibo. Fuisse item virum melancholicum, qui captiuus in carcere septem hebdomadas ieiunus miserit.

Cicero apud Plinium testis est in nuce inclusam Iliada Homeri carmen in membrana scriptum.

Achemenis herba coniecta in hostes, facit eorum agmina trepidare, & terga vertere Autor Plinius.

Pyrrho regi pollex fuit in dextro pede, cuius tactu lyenosis mordebatur.

Albertus Magnus scribit quendam fuisse mulierem in Germania, quæ l. x. filios peperit, quolibet partu quinque, quorum nullus ad dimidium annum peruenerit.

Alterius meminit Auicenna, quæ duos & x. abortiuos ediderit. Ion Chius prodit apud Cælium, Herculem fuisse triplici dentium serie.

Ferunt vetustissimam quendam fuisse Marin nomine, antica corporis parte humana, postica verò equina, qui equam primus inscenderit, annos c. x. x. i. i. vixerit, ac ter mortuus, ter itidem reuixerit.

Anates Ponticæ venenis viuunt.

Matreas feram habebat, quæ semetipsam vorabat.

Fuit quispiam nomine Philinus qui tota vita nullo vsus est potu nullo cibo præterquam lactis.

Smyndirides Sybarita dicebat, se nec orientem vidisse Solem, nec occidentem annis plus minus viginti: quod etiam de se prædicabat Ponticus Hestius.

In Co insula ouis de grege cuiusdam Nicippi leonem peperit, præter ritum naturæ, quod Nicippo tyrannidem portendebat, quam mox assecutus est.

Græci Ælopum, Herculem, Tyndareum & Glaucum reuixisse dicunt.

Abaris fuit Hyperboreus, qui per vniuersum orbem terræ sagittam circumtulit, nihil omnino comedens.

Quo tempore Bocchorus Dinastes præerat Ægyptiis, agnum locutum ferunt.

Cælius ait se duorum ferè stadiorum spatium à moenibus vrbis patriæ vidisse cornicem albam, capite nigra. Hinc Cornix alba, præuerbio dici solet, res inuentu rara.

Sunt qui veritati & historiæ tribuant Gryllum à Circe deformatum fuisse in brutum.

Ælianus prodit ceruum à Ptolemæo Philadelpho ita educatum, vt Græcè loquentem magistrum perspicue intelligeret.

In partem miraculi pono, quod Scipio Africanus annis l. i. i. i. i. nihil emerit, nihil vendiderit, nihil edificauerit, libras argenti x. x. i. i. lauri tres tantum moriens reliquerit, cuius tamen potestate victa fuerat Carthago.

Plutarchus in lib. de Oraculis scribit Cleonem & Daulia multos quibus vixerat annos nulla vnquam insomnia vidisse. Quod & Trasimeni contigit.

Théo Stoicus dormiens passim ambulabat, quo etiam morbo laborauit senus Periclis adeo vt dormiens in summa tecta repererit. Scribit Cælius Buddam, gymnasium sophistarum principem, elatere suo

suo virginem generasse.

Ferunt & principem philosophorū Platonem natum de virginis partu, Perfectione eiusdem matre Apollinis oppressa phantasmate. Amore lasciuo & Venereo puellam vrsus adamauit. Vide in capite de Hominibus adamatis à brutis.

Herodotus in Euterpe ait suo tempore hircum palam couisse cum muliere.

Xerxes in Græciam copias parante mula peperit mulum masculis, feminisque genitalibus.

Ex vna mure genitos c x x. Item apud Persas prægnantes in vtero parentis repertas scribit Plin. lib. 10. cap. 95.

Euryphæus Cyrenæus habuit in superiore maxilla vnicum os continuum vice dentium.

Timarchus, Mestoris Cyprij filius, habuit vtrinque geminum dentium ordinem.

Agrippina Claudij Cæsaris vxor turdum habuit imitatem sermones hominum, quo tempore Plinius historiā suam scribebat.

Habebant & Cæsares iuuenes Sturnum & Luscinia Græco Latinoque sermone affluēfactas, & assidue noua loquentes, longo etiam verborum filo.

Atys Cræsi filius semestris locutus est in crepundiis, dum videret hostilem gladium paterno imminere iugulo.

Fausta mulier è plebe Ostiæ duos mares ac totidem feminas vno edidit partu.

In Labra, Iouis Gnydij fonte, anguillæ vescuntur manibus humanis & additas, in aures accipiunt.

Idem faciunt in Cabura, Mesopotamiæ fonte.

In Lymira, fonte Licie Apollini sacro, ter fistula euocati pisces ad augurium veniunt, & abiectas carnes diripiunt.

Hierapoli Syriæ in lacu Veneris vocati parent adituorum vocibus ornati auro veniunt adulantes, & scalpendos se præbent.

Cornelius Ruffus, Manlij Curionis in consulatu collega, dormiens exæcatus est, quum id sibi accidere somniaret.

Echeneis pisciculus naues quamlibet impetuoso ventorum flatu agitas remoratur, si carinis adhæreat.

Formicæ viuæ mortuas sepeliūt magna in suā speciem charitate. Lacydi philosopho asper perpetuus adhæsit comes, ab eius latere nunquam discedens.

Circa fontem Gangis populi sunt Astomi sine ore corpore toto hirti vestiti frondium lanugine, halitu tantum viuētes & odor, quem naribus trahunt.

Zoroastres annis viginti caeco vixit in desertis.

De Miraculis Aquarum loquemur in capite de Fluuiis.

Eo tempore quo Veturia Coriolanum filium ab obtidione vrbis reppulit, Fortunæ muliebris simulachrum bis locutum est.

Seruij Iulij statua (quum ædes Fortunæ conflagrasset) inuiolata permansit.

Pamphilus Phæreus cæsus in acie, decem diebus iacuit, biduoque postquam inde sublatus esset, impositus rogo reuixit.

Vxor Naulimenis Athenientis quum liberos in incestu deprehendisset, horrore facinoris permota vocem amisit.

Egles, Athleta Samius, quum videret sortitionem inter socios non bona fide fieri, indignatione motus, vocalis factus est, quum semper antea fuisset mutus.

Gorgias Epyrota in funere matris suæ vtero elapsus, lectum ferentes consistere coëgit inopinato vagitu.

Lasone Phæarum quum per insidias nescio quis inferedæ mortis animo percussisset, vomica cum liberauit, quæ nullis medicorum artibus curari potuerat.

Daphidas sophista quum irridendi causa Apollinem Delphis consulisset, an equum inuenire posset, quum prius nullum habuisset: accepit ab oraculo inuenturum equum, sed quo turbatus periret. Inde quum neglecto per calumniam oraculo reuertetur, incidit in manus Attali regis, quæ contumeliosis verbis absentem plerumque monerant. Eius itaque nullu præcipitatus est è saxo, cui nomen erat equi.

Philippus rex Macedonū monitus ab oraculo, vt caueret à quadriga, toto regno dissiugi currus imperauit. Postea tamē interfectus est gladio Pausaniæ, in cuius manubrio celata erat quadriga.

Direptina Mithridatis filia duplici detinuit ordine deformata est.

Lynceus oculorum acie tam longè contendit, vt egredientes Carthaginensium naues, à Lilybæo portu inspiceret.

Aristomenes Messenius ab Atheniensibus ob calliditatem dissectus, repertus est hirsuto & piloso corde.

Antipater Sidonius omnibus annis eo die, quo genitus erat, febre laborabat qua ad extremū consumptus est eodem natali suo.

V E N E F I C I.

Circe Solis & Persæ nymphæ filia, quum venefica esset peritissima, poetarum fabulis dicta est comutasse socios Vlyssis in porcos. Habitauit autem non procul à Caieta Campaniæ vrbe. Verg. in Buccol. Carminibus Circe socios mutauit Vlyssis. Tibul. lib. 2. Quicquid habet Circe, quicquid Medea veneni.

¶ Mirro fuit sacerdos, è gente Mariubiorum prope Fucinum lacum habitantium, adeo peritus veneficij & herbarum potens, vt hydrō

hydros sopiret, & innocuos serpentes tractaret manibus. Vergil. lib. 7. Quin. & Marrubia venit de gente sacerdos, &c.

Medea filia *Aetæ* regis *Colchorum* & *Ipsæ*, ac soror *Circes*, multarum herbarum ac radicum vires inuenit, eamque artem didicit à sorore, & adeo exercuit, vt tauros flammam faucibus eructantes, draconemque perungilem aurei velleris custodem sopiuerit, ne rapturo vellus ipsum *Iasoni* incommodarent. Quo beneficio permotus *Iason*, eam sibi copulauit vxorē. Vbi autem ambo in *Thessaliam* peruenierunt, *Medea* *Æsonem* patrem *Iasonis* iam senio confectum, suis artibus reduxit ad iuuentutē. Nihilominus *Iason* obsequij oblitus, eam postea repudiavit, & *Creusam* filiā *Creontis* regis *Corinthiorum* superinduxit. Qua ingratitude permota *Medea*, nouæ nuptæ dissimulato odio, pallam venenis infectam muneris misti: quam quum illa induisset, subito flagrauit incendio, paritque exitio perierunt *Creon* & eius regia. Quo facto *Medea* filios ex *Iasone* susceptos lanauit palam: demum à *Draconibus* in aerem subleuata *Athenas* deuolauit, ibique iterum nupsit, *Agæon* cuius filiu *Theseu* potauit *Cerberi* spumæ ac demum nabes carminibus excitauit, quibus cum *Medo* filio (quem ex *Ægeo* suscepit) inuoluta peruolauit in *Asiam*. Hæc sunt notissima *Medæ* veneficia. Quid lib. 7. eam inducit loquentem, vbi artis suæ peritiam faceret deos omnes alloquens, vt *Æsonem* iuuentuti restitueret. Tūq; triceps *Hecate*, quæ ceptis conscia nostris, &c. Idem in *Epist.* *Barbara* narratur venisse venefica tecum. *Propert.* lib. 2. Non hic herba valet, non hic nocturna *Citæris*, Non per *Medæ* gramina cocta manus. Idem lib. 3. & *Val. Flac.* lib. 8. Contra tartareis *Colchis* spumare venenis, Cunctaque *Lethæi* quassare silentia rami *Perseus*. *Plin.* lib. 25. Certè quid non repleuere fabulis *Colchis* *Medæ* aliæque?

Mycalæ nomen est veneficæ mulieris apud *Ouidium* lib. 12. scribentem: Mater erat *Mycalæ*, quem deduxisse capendo, Sæpe relictantis constabat cornua *Lunæ*.

Erietho maga fuit *Thessala* multis veneficiis famosa: de qua *Lucanus* lib. 6. Hos scelcerum ritus, hæc diræ carmina gentis, Effera damnarat nimix pietatis *Erietho*, &c.

Si quis appetit videre graphicam veneficæ artis narrationem, videat apud eundem *Lucanum*. Nemo *Latinorum* Poëtarum melius rem aperuit.

Dipsas nomen est vetulæ veneficæ apud eundem *Ouidium* lib. 1. *Elegiarum* scribentem.

Est quædam, quicumque volet cognoscere lenam
Audita est quædam nomine *Dipsas* anus, &c.

P. A.

Pasetas fuit quispiam præstigiarij & magiæ peritissimus, qui suis incantamentis faciebat, vt repete cōuiuui omnibus epulis instructis sinu appareret. Rursus quum volebat omnia iubebat euanesce. Quū quid emebat, pretiū & nūmus redibat à veditore ad emptorē. testis *Erasmus* in explanatione illius adagij, *Pasetas* semiobolus.

Exagonus legatus *Oblogenum* (qui populi sunt in *Cypro*) quū *Romam* venisset, ibique de herbarum viribus multa disserteret, volens coniectus est è consulis in dolium plenum serpentibus experimenti causa, vbi serpentes ipsi non solum nō eum mordebant, ac etiam demulcebant linguis. Autor *Plin.* lib. 28.

Emiphila venefica fuit, & fascinatricis, quæ quum aliquod animal aspicebat, illi accidebat mali quidpiam. Hinc adagium, *Anus Eriphus*: in mulierem excantatricem.

Locusta apud *Corn. Tacitum* nomen est mulieris veneficæ, quæ boleros venenis infecit, quibus *Agrippina* *Claudius* maritū suffocauit. Capitur etiam *Locusta* pro quacūque venefica, *Iuuen.* *Satyr.* 1. Institutæque rudes melior *Locusta* propinquas.

Cutharne fuit venefica, quæ suis incantamentis plerosque excacauit, nulla morbi causa apparente.

Onomacritus sortilegus fuit apud *Athenienses*, & *Musæi* socius, quem *Hipparchus* *Athenis* expulit. Autor *Herod.* in *Polyhymnia*.

Mars populi *Italiae*, à *Circe* oriundi herbarum vires & veneficia apprimè caluerunt: vnde *Syllius* lib. 8. Ac *Marsica* pubes. Et bellare manu, & *Chelydri* cantare soporē. *Viperæ* quæque herbis hebetare, & carmine dentem, &c. *Gellius* libro 16. cap. 11. Gens in *Italia* *Marforū*, orta fertur à *Circes* filio *Marso*. Propterea *Marsis* omnibus vi quadam genitalem datum, vt serpentum virulentorum domitores sint, & incantationibus herbarum succis faciant medelarum miracula.

Psylli populi fuerunt in *Africa* *Nasamonibus* contermini, quorum terra quū austri statu exaruisset, collecto exercitu sumptisq; armis, in austrum ipsum, perinde ac hostem profecti sunt. Contra verò ventus magno spiritu occurrens, eos omnes arenarū cumulis adobruit. Quod priusquam accidisset ferunt eos eadem vi & potentia in veneficiis præditos fuisse, qua & *Marsos*. De *Psyllis* *Plin.* lib. 7. sic ait: Horū corpori ingenitum fuit virus exitiale serpentibus, ex cuius odore sopirent eas.

Crates *Pergamenus* apud *Plinium* testis est *Ophiogenes* populos esse in *Helesponro*, serpentū ictu contractū leuare solitos, & manu imposita venena extrahere corporibus.

Populi sunt in *Triballis* & *Illyris* qui visu effasciāt & interimunt quos diutius intuetur, iratis præcipue oculis. Huius generis

F

& potentia sunt feminae in Scythia, quae vocantur *Vitis*.

Canidia Neapolitana fuit vnguentaria, fascinatric & venefica. Horat. in Epod. An malas Canidia tractant dapes. Idem Canidia breuib. implicata viperis, Crines & incompitum caput, lubet sepulchris caprificos erutas, lubet cupressos funebres, &c.

Apud eundem *Sagana*, *Vicia*, & *Folia*, nomina sunt veneficarum, quae Varum puerum praeextatum suis veneficiis incantarunt. De Sagana sic inquit, At expedita Sagana per tota domum Spargens auernales aquas, horret capillis. De Vicia Abacta nulla Vicia conscientia Ligonibus duris humum Exhauriebat, ingemens laboribus. De Folia: Non defuisse masculae libidinis Ariminensem Folliam, & otiosa credidit Neapolis.

De *Mari* venefico Vergilius in Buccolicis sic ait: Has herbas, atque haec Ponto mihi lecta venena. Ipsa dedit Meris, nascuntur plurima Ponto. His ego saepe lupum feri & se codere sylvis Mœrim, saepe imis animas excire sepulchris, Atque fatas alio vidi traducere menses.

Thracia fuit nymphea saga & fascinatric, quae propter peritiam, herbarum & veneficiorum habita est loco numinis apud Thracas, quorum etiam regioni dedit nomen.

Neuri populi fuerunt in Scythia, incantatores maximi, ut qui ex hominibus in lupos se vertent. Autor Herod.

Choatra, populi (quos Plin. circa Maotum locat) fuerunt etiam incantatores maximi. Vnde Val. Flac. lib. 6. Argon. Centora, & diros magico terrore Choatras.

Apud eundem *Choastes* nomen est venefici, ubi ait: Maximus hos inter Stygia venit arte Choastes.

Herculo veneficus fuit, qui innocuos leones impunè attrēctabat manibus. Syll. lib. 1. Herculo non pauidus saetas mulcere leonas. Apud eundem *Atyr* nomen est incantatoris, qui serpentes solo tactu sopibat, de quo sic ait, Nec non serpentes diro exarmat veneno Doctus Atyr, tactuque graues sopire Chelydros, Ac dubiam amoto sobolem explorare Cerasse.

Parysatis, mater Cyri, famulam habuit Gygem nomine, qua vrebatur ad veneficia.

Porro venefici apud Persas hac poena legibus puniebantur: ampliat erat petra, in qua capita eorum imposita alia petra feriebant, quoad faciem & caput infregissent. Quo mortis genere Gyge interit. Autor Plutarchus in Artaxerxe.

Veneficarum autem vis est: ut suis cantibus homines in porcos commutet, fruges excantent, scabiem, & velut pestem quandam armentis eorum (quos oderunt) immittant, herbas cogat arefcere, mentes

metes illaqueent, oculos fascinent, membra illigent, manus & pedes sic perstringat, ut suum satis officium nequeat facere, durefcere faciant limum, ceram liquefcere, quosdam tabescere sensim emorientes, umbras sepulchris eruere, accerere cacodemones, deducere lunam caelo, & alia relatu mira, & creditu difficillima facere. Cuiusmodi sunt ea quae Tibullus memorat liba. dicens: Hanc ego de caelo ducentem sydera vidi, &c.

MAGI, ET ALII

VENEfici.

Cetiens magus fuit, cuius augurio Bocrebista rex Getarum Romanos vicit.

Dardanus fuit sceleratissimus quispiam magus, à cuius nomine artes magicæ vocantur Dardaniae. Columella: At si nulla valet medicina repellere morbum, Dardaniae veniunt artes. Hinc etiam Dardanarij dicuntur propolæ, qui omnia praemunt, ut carius postea vendant. Latine Reuēditores. Hic Dardanus libros de magia scripsit, quos in sepulchro fertur constituisse. Eos Democritus editis commentariis illustravit, disciplinamque ex illis reconditam accepit.

Conuenit inter autores, Magicam artem in Perside à Zoroastre inuentam, qui etiam centum millia versuum de ea scripsit, quæ Herimippus commentariis explanauit. Praeceptorem in ea vanitatem habuit Zoroastres *Agonates*, qui aliquot annorum millibus floruit ante bellum Troianum, autore Plinio. Nam si vera est Cosmographorum supputatio, Troia capta est annis 4020. post mundi creationem.

Plinius inter primi seculi magos recenset, *Apuscorum* & *Zaratram* Mædos, Babylonium *Marmaridium*, *Hippocum* Arabem, & *Assyrium Zarmocenidam*, quorum tamen nulla extant monumenta.

De Magia etiam commentatus est *Hofthanes*, Xerxem regem Persarum bellum inferentem Gracie comitatus: Cuius artis semina adeo diffudit, ut quaecumque comearet, inficeret, & interficeret plurimos.

Pythagoras, *Empedocles*, & *Democritus* ad eam perdiscendam exilium patriæ sibi proposuerunt, quam reuersi prædicauere, & velut mysterium aliquod in arcanis habuere. De ea etiam scripserunt *Apollonices* & *Capitidenes*, quorum opera Democritus suis commentariis locupletauit circa bellum Peloponnesiacum.

Plinius ait aliam fuisse Magicæ artis factionem, quam exercuerit Moyses, sed multis annis post Zoroastrem.

Fuit & *Hofthanes* secundus Alexandri Magni comitatu exornatus, qui huic arti auctoritatem & incrementum addidit professione. Eam etiam apud Gallos exercuerunt *Dryda* eorundem philosophi.

Plinij temporibus *Britanni* tantis caeremoniis eam celebrabant.

vt dedisse Persis videri possent, quibus tamē eius artis cōmentū refertur acceptum, Nunc apud Christianos iam definit ea vanitas.

Tyridatem Regem Armeniæ magum fuisse indicant verba *Plinij*, qui ait: *Neronē* ab eo cœnis magicis initiatū, adeo vt maior citharæ aut cantus libido non & fuerit, quā eius artis.

Ferunt & *Apollonium* Tyanæum arte magica insignem fuisse. teste *Lactantio*: adeo vt cum *Domitianus* eum punire vellet, repēte in iudicio non comparuerit.

Medaurensis quoque *Apuleius* nō aliam ob causā fingitur cōmutatus in asinum, quā ob earum vanitatum peritiā.

Cobares natione Mœdus, magicæ artis professione celebratus est, quo tempore *Alexander* bellum mouebat in *Bactrianos* Auctor *Curtius* lib. 6.

Egyptij crediderunt *Amphiona* Thebanum magicæ artis peritum fuisse, ac propterea factam esse fabulā de arboribus, auribusq; scopulis eius cantui obtemperantibus.

Simon Samaræus magicis artibus & ope dæmonum suffultus, egregiē adeo Romanos lufit, & fascinauit, vt pleriq; fecerit se numen, merueritque inter duos pontes simulachrum, hoc titulo: *SI-MONI DEO SANCTO*.

Gobrias fuit Magus à quo *Socrates* multa didicit de pœnis animarum, & beatitudine. Idem dicebat, mortalium animas in occultiore locum sub terram demigrare, in quo *Iunonis* esset regia. *Crinitus* cap. 11. lib. 5.

Cræca mulier, *Thor*, & *Othinus*, nomina sunt magorum apud Saxones. Quorum illa (vt ait) appositae dapes in aliarum rerum formam commutabat, hi ludificatis idiotarum mētibus, diuinitatis fastigium sibi arrogabant.

Cynops magus fuit qui *Ioanni* resistēs, fingeat se suscitare mortuos, & dæmonibus colloqui in *Pathmo* insula, quæ est vna ex *Sporadibus*. *Mirandula* in hymnis: Et *Cynopem* magicę consilium dispulit alta *Mentis* *Ioannes*.

Amphiphi *Egyptius* philosophus, arte magica & dæmonū præstigiis in aëra se sublimabat. Idem tempore *M. Antonij* principis, quum Romanorum exercitus aquarum sitiret penuria, imbrem cum fulgure & tonitru æstiuo tempore fertur suscitasse.

Iosephus lib. 8. antiquitatum scribit, *Salomoni* à Deo concessum fuisse, vt artem contra dæmones adficeret ad hominum salutem: curationes item institueret, quibus egritudines possent mitigari. Quam edoctus artem *Eleazarus*, spectante *Vespasiano*, eos curabat, qui à dæmonibus vexabantur. Porro vim artis magicæ *Quintilius* exprimit his verbis, *Carminē læsæ Ceres* sterilem vanescit in herbam,

herbā. Deficiūt læsi carmine fontis aque. Illicibus glandes, cātataque vitibus vna Decidit, & nullo poma mouēte fluūt. Quāto aut in pretiq; fuerit primis seculis, vide apud *Pli. lib. 30. nat. Hist. ca. 1.*

A S T R O L O G I.

Naximander Milesius, *Thaletis* discipulus, *Spharam* construxit horologium & gnomonem inuenit: *Conuersiones* solis notauit & æquinoctia. *Pl. lib. 2.*

Apollonius Tyanæus scripsit libros de Astrologica diuinatione quatuor.

Eudoxus *Gnidius*, nobilis fuit astrologus, *Platonis* æqualis. Scripsit pœtice de Astrologia. Habuit etiam cum Astrologia Geometriam quoque & Medicinam.

Iulius *Hyginus* familiaris *Quintiliani*, scripsit de mūdi & sphaeræ ratione. Præterea de signis cœlestibus libros 1111. Item commentarios in *Verg.* qui non extant, & librū nomine *Gromatico*, de modo oblidendarum urbium, & castrorum.

Conon mathematicus, *Egyptius* natione, libros de Astrologia septē reliquit. De hoc *Verg.* in *Bucco*. In medio duo signa *Cono*, & quis fuit alter? Descripsit radio totum qui gentibus orbem. Hic quum vellet inire gratiam *Ptolemæi* regis, dixit crimen reginæ *Berenices* in cœlo collocatum.

Architas, *Tarētinus* *Mechanica* primus exposuit, & in Geometria cubum inuenit. Ab eo descendit *Horus* etiā in Astrologia clarus. De vtroque & *Conone* *Propertius* li. 4. Me creat *Archite* soboles *Babylonis* *Horus*, *Horus* & à proauo ducta *Conone* domus.

Babylonij primi omnium astrologiam dicuntur inuenisse, omnemq; curā in cōtemplatione syderū collocasse. *Lucretius* lib. 5. Vt *Babylonica* *Chaldæum* doctrina refutās Astrologorum artē. ab his *Græci* polū, gnomonē, & duodecim horas diei didicerūt.

Hypparchus *Nicæus* scripsit de Stellis fixis, de lunæ motu contra *Platonem*. *Instrumenta Mathematicis* inuenit. De hoc *Plinius* li. 2. cap. 12. & 16. loquitur.

C. Manelius *Antiochenus*, primus pœtarum Latinorum astrologiam versibus aggressus est quod opus nuncupauit *Augusto*, *Hipparchum*, *Eudoxum* & *Aratum* secutus.

Manethus *Egyptius* scripsit *Phylosiogiā* & astrorū effectus versibus.

Meson astrologus *Atheniensibus* in expeditionem *Siciliæ* nauigaturis tempestatem prædixit futuram. Atq; etiam insanum se finx, ne cum eis traheretur iouitus. *Cælius lib. 11.*

P. Nigidius *Figulus* secta fuit *Pythagoræus*, Astrologiæ & Medicinæ peritissimus. De quo *Lucan.* lib. 1. At *figulus* cui cura deos

secretarq; mundi Nosse fuit, quē non stellarū *Ægyptia Memphis* æquaret visu, numerisque mouentibus astra.
Oenopides Chius astrologus, dedicauit in Olympia æreum libellum, in quo magnum annum prædicabat.

Palamedes, Naupli & Climenēs filius, quum esset Astrologie peritus, annum mensēque ad cursum Solis apud Græcos accommodauit. Primūque visam multorum metu in castris eclypsim, dixit rem esse naturalem & minimē timendam.

Protagoras, Diogene teste, fuit Astrologus, in quem Euphorion scripsit Epicedium.

Ptolemæus *Ægyptius* (qui floruit Antonini tēporibus) in Astrologie scientia antiquos omnes æquauit. Primus apud Græcos cœli rationē omnem explicuit, inuentaq; ab Hipparcho instrumenta, clarius illustrauit, Edidit compositionem illam quam *Almagestū* vocat. Scripsit & de his, quæ ad practicam astrorum pronosticam spectant & alia permulta.

Sulpitius Gallus in exercitu Pauli *Æmylij* contra *Perseum*, deprehensam noctū eclypsim Lunæ mirantibus militibus enarrauit. *Plinius* cap. 12. lib. 2.

Thales Milesius astrologiæ secreta penetrauit omnium primus. Solis eclypsim prædixit, & de Vr̄sa minore disseruit.

Theon philosophus Alexandrinus scripsit de astrologia & commentarios in *Ptolemæum*. Item paruum *Astrolabium*.

Ideo poëtæ fingunt, *Athlāntem* cœlum humeris sustinuisse, quod syderali sciētia clarissimus extiterit. Sunt enim qui Sphæræ inuentum eidem referant acceptum.

Cœli signa primus dicitur aperuisse *Cleostratus*. *Plinius*.

Sidus Veneris, quod nascentem Solem præuenit, & in ortu Lucifer, in occasu refulgens nuncupatur Vesper primus *Pythagoras* enarrauit, eiūque docuit naturam.

Lunæ rationem & naturam primus deprehendit *Endymion*. Hinc poëtæ fabulati sunt eum à Luna fuisse adamatum.

Anaxagoras scientia cœlestium literarum prædixit, quibus diebus saxum casurum esse de Sole, Anno secundo Olympiadis 78. Quod & factum est ad Egos flumen Thraciæ.

Eius quoque artis peritia *Pherecydes* Sirius hausta è puteo aqua futurum ibidem terræ motum prædixit.

Beroso ob syderalium rerum peritiā, diuināsq; prædictiones, statuam in aurata lingua posuerunt Athenienses in publico gymnasio. *Plinius* lib. 7. cap. 37.

Sofigenes fuit Astrologus, quem Cēsār dictator annos vitio Pontificum per intercalandi licentiā turbatos, ad Solis cursum rediens

gens adiutorem sibi adhibuit. *Plinius* lib. 18. cap. 25.

Melōn nomen Astrologi apud *Plutarchum* in Nicia, qui quum esset militis, videretq; pessimē suæ parti futurum, infans in mentitus est, atque etiam domum incendio dedit vt missionem & militiæ vacationem impetraret. *Plutarchus* in *Vitis Alcibiadis* & *Pyrrhi*.

Apud eundem in *Alcibiade* *Metheon* ponitur astrologus, qui Atheniensibus in Syracusanos expeditionem agitantibus, qui ex Astrologiæ disciplina præuideret futuram belli calamitatem, cōbusta domo, suāq; fortuna palām in concione deplorata, sic populum commouit, vt præter consuetudinem filium suum receperit ab omni militia exemptum.

Tarminus vir fuit tum philosophiæ, tum mathematicæ imprimis studiosus, qui quū in Astrologia putaretur excellere, huic imposuit *Varro*, vt *Romuli* conceptionem in diem & horam deduceret, inspectisque eius vitæ institutis ac rebus gestis, ex illis conclusiones colligeret, veluti geometricarum propositionū resolutiones præcipiunt. Autor *Plutarchus* in *Romulo*.

Suidas apud *Budæum* ponit *Zoroastrem* in numero Astronomorum, aitque floruisse Nini regis *Assyriæ* tempore.

Cicero lib. 4. *Quæst. Acad.* ait *Polygenum* quendam magnum fuisse mathematicum, qui *Epicuro* postea adhæserit, totamq; Geometriam fallam crediderit.

Necepsus, ex fuit *Ægyptiorum* in astrorum cognitione peritissimus, de quo *Ausonius* scribit: Quique magos docuit mysteria vana *Necepsi*. *Iulius Firmicus*: *Necepius*, inquit Imperator Iustinus *Ægypti*, & astrologus valde bonus, per ipsos decanos omnia vitia, valetudinesque collegit.

Aratus poëta floruit *Antigono* regnante, scripsitque *Phenomenona* Latine iure à *Cice.* & *Cæsare Germanico* donata. Itē multa alia opera, vt docebimus in Poëtis.

Sulla fuit mathematicus, qui *Caligulæ* consulenti de genitura sua certissimam necem appropinquare affirmauit. Nostro sæculo magna literariæ Reip. vt litate emerit *Iouianus Pontanus* poëta (pareant mihi, qui solam mirantur & suspiciunt antiquitatem) cum hominibus superioris sæculi citra scrupulum cōferendus, qui de *Stellis* libros v. *Meteororum* vnu scripsit, eruditē non minus quam doctē, quamuis tamen argumentum ipsum agrè cultum sermonis, & verborum phaleras admittat.

Marullus ait *Biliotum* fuisse Astrologum, extinctū boletis. Hæc eius verba. Dum cauet astrologus perituris sydera amicis, Dum sibi bolet os non cauet, ipse perit.

Archimedes Syracusanus Geometriam adeo exercuit, ut dictus aliquando ad balnea, dum vnguendus in labro thermulario constitueretur, per corporis vnguenta figuras & liniamenta digito inscriberet.

Archytas Tarentinus etiam Geometriarum operam dedit, in qua discipulum habuit Platonem. Primus Mechanica exposuit, eubumque reperit, teste Diogene.

Dicaearchus Siculus Aristoclis auditor, Geometra fuit aetate sua clarissimus, qui scripsit de Rep. Lacedaemoniorum. Hic regum curam montes permensus est, ex quibus altissimum prodidit Pelion mecl. passuum ratione perpendiculari, nullam esse eam portionem vniuersae rotunditatis colligens. Plin. cap. 67. lib. 2.

Dyonisius Afer, ex Byzantia ciuitate, scripsit Geographiam versibus hexametris quos Priscianus Latinos fecit.

Eudoxus Gnidius primus Geometriarum rationis difficileque demonstrationes per sensum & instrumentorum exempla edidit una cum Archita praecipue. Quapropter ambo conuicia à Platone passim sunt, quod Geometriarum dignitatem sustulissent, à cogitatione & rebus incorporeis ad ea quae sensibus perciperentur declinantes.

Eupompus Macedo, Zenonis coaetaneus Arithmeticae & Geometriarum fuit peritissimus, sine quibus negabat artem posse perfici.

Marinus Tyrius Geographiam scripsit, ex qua Ptolemaeus suam detorsit.

Pappus philosophus Alex. scripsit de situ orbis, de fluuiis Africae, & commentarios in Ptolemaeum.

Pausanias Caesariensis scripsit vniuersae Graeciae Geographiam cum eius historiis.

Polemon Helladicus, scripsit de origine ciuitatum, & Lacedaemoniae Geographiam, & de cursu Solis libros tres.

Ptolemaeus Aegyptius praeter libros de Syderali scientia editos, scripsit etiam de Geographia.

Syrtax Cariandus (Carianda ciuitas est Cariae) scripsit circuitum mensuramque maris extra columnas Herculis. Suidas apud Vol.

Stesichorus poeta fratrem habuit Mamertinum Geometram.

Timosthenes praefectus classis Ptolemaei Philadelphii Geographus fuit nobilis. Scripsit de Portibus libros decem.

Dionysiodorus fuit quispiam geometrica scientia nobilis, in cuius mortui sepulchro affines reperisse dicuntur epistolam eius nomine ad superiores scriptam. Peruenisse eam à sepulchro ad infimam terram, esseque eò stadiorum XLII. millia. Autor Plin. in fine secundae. Leguntur etiam aliorum nomina, qui in hac arte prestiterunt, vt

vt Euclides, Hippias Elaeus, Theodorus Cyrenaeus, Leodamas, Thafius, Eratosthenes, Plato, Proclus, Theon, Nicephorus, Isacius, Cenforinus, Boetius.

Geometriam autem inuenerunt Aegyptij in Nili auctu ac dimensione. Sita est in phantasia, non opinabili, sed certa ex apparatibus speciebus notitia.

CITHAROEDES, TIBICINES, CANTORES ET MUSICI.

Iopas nomen est citharædi apud Verg. lib. 1. Aenig. scribentem: Cithara crinitus Iopas personat aurata docuit quæ maximus Athlas. Idem lib. 9. facit Cretea quendam Philomusum & Lyricum vbi ait: Et Clycium Aolidæ & amicam Cretea Musis, Cretea Musarum comitæ, cui carmina semper. Et cithara cordi, numerosque intendere nervis, Sæpe equos, atque arma virum, pugnaque canebat.

Apud eundem **Iapyx** nomen est auguris & Citharædi lib. 12. vbi ait, Iamque aderat Phœbo ante alios dilectus Iapyx Iasides, acri quondam cui captus amore Ipse suas artes, sua munera latus Apollo Augurium citharamque dabat, celerisque sagittas.

Phylamon fuit Apollinis filius, clarus cithara. Quid. lib. 11. Nascitur Phœbo (namque est enixa gemellos)

Carmine vocali clarus, citharæque Phylamon.

Dorceus cantu citharæ apud Thraces secundam post Orpheum meruit palmam. Val. Flac. lib. 3. Argon. Protinus insignem cithara, cantuque fluenti Dorcea, qui dulci festis assistere mentis, Pectine Bistoniae magnum post ausus alumnus.

Linus, Apollinis & Vraniae filius, Lyricæ musæ fuit peritissimus, in qua magni nominis discipulos habuit, Orpheam, Thamiram & Herculem. De hoc Propertius lib. 2. Tunc ego sum Inachio notior arte Lino. Hunc ab Hercule plectro & cithara occisum ferunt, dum cum rusticus canentem acerbè nimis corripuisset.

Arion Methymnaeus citharædus, & poeta Lyricus, dum Lesbò patriam peteret, videretque insidias, & coniurationem parari sibi à lociis (quisbuscum nauigat) propter opes, quas ferebat secum, rapta cithara, non nihil prius modulans, in mare se cecidit. Cuius cantu illectus Delphin, dorso exceptum portauit ad litus, & exemit à periculo. In cuius rei monumentum erecta est illi statua cum Græco epigramate, quod Volaterranus Latinum fecit hoc modo: Cernis amatorem, qui vexit Ariona delphin, A Siculo subiens potèdè grata mari. Oui. lib. 2. Fastorum, de eo abunde meminit. De hoc etiam loquitur Gellius lib. 16. cap. 19. & Herodotus in Cléo. Ab Arione Lyra vocatur Arionia. Idem Ouid. lib. 3. de Arte. Quamuis matris erat, voci fauisse putatur Pæcis Arioniae fabula nota Lyra.

Orpheum Apollinis & Calliope filium poëta faciūt principem mulæ Lyricæ, adeo vt fabulatur delinatas eius catu arbores, suis se locis exeruisse sensuicatas cautes egisse choros, fluuios cursum cohibuisse, exarmatas fera: posuisse feritatem. & alia id genus incredēda. Quod ideo fictū est: quoniam agrestes & belluino propē ritu degentes homines ad meliorem vitæ cultu redeigisset. Vnde Hora. in Arte: Syluestres homines sacer interpretūque deorum Cædib. & fædo victu deterruit Orpheus, Dictus ob hoc lenire tygres, rabidōsq; leones. Fingitur etiam ab inferis catu suo exorasse Eurydicen vxorem, ea lege, vt sequentem à tergo nō prospiceret, priusquā ad superas auras ambo rediissent. Cui legi quum amor nimius stare non permisisset vatem, Eurydicen demū euauisse ferunt. Verg. lib. 6. Æn. Si potuit manes accersere coniugis Orpheus Threicia fretus cithara, si dibūsq; canoris. Ab Orpheo Lyra vocatur Hæmonia, Threicia, Orphea, Bistonis, & Bistonis, quod Thrax fuerit natione. Ouid. lib. 4. Trist. Hæmonia curas attenuasse Lyra. Idem in Epi. Threiciam digitis increpasse Lyram.

Thamiras citharædus fuit Thracius. Lini discipulus, quē poëta à Musis fabulatur excæcatū, quod eas ad certamē catūs irritasset.

Amphionem poëta fabulantur Lyre adeo peritum fuisse, vt sequentibus cantum scopulis Thebarum muros cōdiderit. Horatius in Arte: Dædus & Amphion Thebarū conditor vrbis Saxa mouere sono testudinis, & prece blanda Ducere quō veller. Martianus Capella: Nā Orpheus, Amphio, Anōq; doctissimi, aurata omnes testudine consonantes flexanimum pariter reddidere cōcentum.

Hermogenes fuit citharædus, qui Julio Cæsari suauitate cantus admodum placuit: apud Martialem nomen est furis inapparū. Apud Horat. lib. 1. Ser. nomen cantoris, vbi ait: Vt quamuis tacet Hermogenes cantor, tamen atque Optimus est modulator.

Echion, & *Glaphyrus* nomina sunt citharædorum apud Iuvenalem Syra 6. vbi ait: Accipis vxorem, de qua citharædus Echion, Aut Glaphyrus fiat pater Ambrosiūq; Choraules. Hic Choraules proprium est nomen viri fistulicinis.

Hydimeles nomen est etiam citharædi apud Iuvenalem Saty. 6. scribentē: Quo tener Hydimeles operam dedit, hunc tenet, hoc se Solatus, gratōque indulget basia plectro.

Amædeas citharædus fuit castissimus, qui vxorem nūquā attigit. *Anaxenori* citharædo M. Antonius tributa quatuor ciuitatum legenda concessit, propter eius artis peritiam.

Antigenides Thebanus fuit musicus & tibicen Philoxeni discipulus, qui calceamentis Milesiis, & lasciuioribus primus vsus est. Huius meminit Plinius. Idem (vt est apud Ciceronem in Bruto) discip.

discipulo fringenti ad populum, dixit: Mihi cane, & Musis. De eo vide nonnihil apud Gellium.

Aristonius citharædus fuit, qui quū sexies Pythia vicisset, vt Lyfandri amicitiam demereretur, pollicitus est se seruum eius palām proclamaturum, si denuo vinceret.

Hipparchium & *Ruffinus* præcipui fuerunt apud Græcos citharædi, qui quum solennibus ludis inter se certaturi essent, cōtigit, vt theatri tumultu, & strepitu cōmotus & attonitus Hipparchio obtriceret. Vnde natum prouerbiū, Mutus Hipparchion. De his qui repente silent, à quibus tamen grande aliquid expectatur.

Clinias philosophus fuit secta Pythagoreus, qui si quando ad iram concitaretur, motus animi sumpta protinus cithara leuabat quod & Achillem fecisse prædicant.

Corabus filius Atyis regis Lydonum in cithara quintam chordam inuenit.

Eunomius citharædus Locrensis statuā meruit, quæ insidentem citharæ cicadam habebat. Nam quū in certamine (quod cum Aristone regio musico de cantu susceperat) chorda vna fracta defecisset, cicada superuolans vocem fertur suppleuisse.

Hippomachus fuit tibicen, qui quum videret à plebe laudari discipulum, quem tamen in arte peccare cognoscebat, baculo tactū deicere iussit, dicens, maximum erroris argumentum esse, quod ab ignara turba laudaretur.

Lasus Herminæus (qui floruit principante Dario) primus de musica scripsit, & dithyramborum certamen primus protulit.

Marsyas tibicen Phryx natione, tibiis à Minerva inuentis, ausus est Apollinem ad certamen prouocare, à quo victus & excoriatus est. De quo Ouid. lib. 6. Meta.

Mymernus Colophonius, poëta fuit Elegiographus, & tibicen clarissimus: Strabo lib. 14.

Nicostratus, & *Laodocus*, citharædi fuerunt, qui quum in certamen venissent, Nicostratus dixit, Laodocum esse in magna arte paruum, se verò in parua magnum.

Olympius Mysus tibicen citharæ legem dedit modōsq; pulsandi reperit & docuit.

Philistus Milesius, musicæ primum operam dedit, euasitque clarissimus tibicen. Ad oratoriam demum conuersus, auditor fuit Isocratis.

Phrynis Mitylenæus discipulus Aristoclidis, primus apud Athenienses pulsauit citharam & vicit Panathena.

Scylax Cariandæus mathematicus, claruit etiam arte musica.

Simon Magnesium insignis musicus neglecto superiorū musicorum

rum more, Simodiam introduxit, sicut & Lysis Lysiodiam.

Tellen fuit tibicen, qui suauitate cantus sequenti proverbio locum fecit: Cane ea quæ sunt Tellenis, quod optima fuissent.

Timotheus Miletiæ musicus decimam & undecimam Lyrae chordam addidit, & antiquam musicam in meliorem modum mutauit. Eius sono excitatum ferunt Alexandrum, & ad res bellicas alacrius enibratum, Meminit huius Cic. lib. 2. de Legib.

Xenophilus musicus fuit, patria Chalcidensis, qui annos c v l. vixit citra vllum corporis incommodum, quæ magna est homini felicitas. Autor Plinius.

Moschus, citharædus fuit imperitus, qui citra respirationem diu & in longum producebat vocem, neque tamen sonabat aliquid, quod ad stomachum auditorum faceret. Hinc adagium natum: *Moschus* canens Bæoticum. In multiloquos, & intempestiuos locutores. Bæoticum genus erat cantionis. Erasimus.

Aristocentus genere Italus, patria Tarentinus, cognominatus est musicus, propter peritiam eius artis. Autor Plutar. in Aristotele.

Demodocus fuit citharædus, quem Homerus inducit canentem in conuiuium Alcinoi regis Phæacum, ubi Alcinoi ipse Demodocum vocat diuinum cantorem.

Hismenias tibicen fuit peritissimus, Antigenis discipulus, qui teste Bæcio, multis egritudine laborantibus omnes animi molestias abstergit. Solitus erat gemmis uti fulgentibus & pretiosis, ut ea ostentatione artes musicæ pluris æstimarentur. Antisthenes quæ audisset Hismeniam optimum habere tibicinem: At, inquit, est homo nequam. Non enim (si probus foret) tibicen esset. Quo dicto musicos arguebat, ut vnguentarios, & ministros voluptatum. Idem fecisse fertur Philippus, qui quum accepisset filium suum alicubi cecinisse, tacite eum obiurgauit: Non te pudet, inquit, quod tam bene canere scias?

Hismenias æqualis fuit *Dionysiodorus* & æmulus, Plinio teste.

Nichomachus fuit etiam musicus, quem idem Plinius scribit multas gemmas habuisse, sed nulla peritia electas, sed forte quadam.

Aspendus fuit citharistes, qui omnia sibi intus cecinisse dicitur.

Coma fuit citharædus, seu lyrista, extremæ fortis, qui deuorato patrimonio factus est pauperrimus, & homo nihili. Hinc adagium natum, *Comæ* calculus. In hominem nullius momenti, cuiusque opinio nihili æstimatur.

Babys frater fuit *Marsia*, quem quum Apollo excoiato *Marsia* vellet quoque perdere, supplicium deprecata est. *Minerva* dicens: *Babym* abiectiorem esse, & infelicius canere, quàm ut dignus esset supplicio. Quibus verbis pacatus Apollo *Babym* contempsit.

tempfit, suæque inscitia grauiter satis punitum credidit. Hinc adagium. Peius *Babys* tibia canit.

Ialemus, *Calliopes* fuit filius, musicus quidem, sed infelix, & in cantu multum frigidus. Hinc *Ialemi* cantilenam, pro despicibili, & abiecta posuerunt.

Pronomus tibicen fuit, qui barba utebatur promissa, & vestitu nimis accurato. adeo ut mollitiei suspectus haberetur.

Plutar. ait *Menedemum* fuisse musicum, & discipulum Aristotelis.

Lamia mulier fuit ætate *Demetrii* formosa, quæ tibiis optimè feruit cecinisse, & canendi suauitate magnâ apud homines promeruisse gratiâ. Qua arte sic *Demetrius* inescavit, ut ille nihil haberet charius, & quod maiore beneuolentia prosequeretur. Autor Plut.

Epicles fuit citharista magno quondam in pretio apud Athenienses, quem *Themistocles* orauit, ut apud se artem exerceret. Dolebat enim domum suam à multis frequentari.

Pylades fuit citharædus, qui quodam *Timothei* versus audiente *Philopemene* cantauit ad citharam. Quorum sequens citatur à *Plutarcho*, Hoc duce libertas Græcas ornauerat vrbes.

Phylomelus nomen est citharædi apud Mart. lib. 3. Plus habuit *Didymus* plus *Philomelus* habet.

Diodorus citharistes fuit tempore *Vespasiani*, cuius arte princeps delectatus, multis eum donis cumulauit. Mart. *Tarpeias* *Diodorus* ad coronas Romam quum peteret, *Pharo* relecta.

Fuit & *Tarpeius* citharædus *Vespasiani* tempore. Autor *Tranq.*

Canus, fuit choraulus & tibicen, qui multas pecunias accepit à *Galba*, quum eum in cœna delectasset. Mart. lib. 10. Et concupiscat esse *Canus* ascaules. *Trāq.* *Cano* autē choraulē mirē placētī denarios quinq; donasse prolatos manu sua peculiaribus oculis suis.

Conus fuit alter fidicen, quo præceptore hac in re usus est *Socrates*, qui apud *Platonē* de eo sic meminit: Vnū tamen vereor, ne his dedecori sim, quemadmodum *Cono* *Metrobij* filio cithariste, qui me etiā in fidibus docet. Pueri igitur condiscipuli me quotidie rident, & *Conum* ipsum senum magistrum nuncupant.

Eucerus fuit tibicen natione *Alexandrinus* ut est apud *Cor.* *Taci.*

Batalus fuit *Ephesus* tibicen, qui calceamētis fœmineis primus omnium in scena usus est, fractisq; cantibus tibiartem emoluit. Hinc *Batalos* vocamus mulierosos, & parū viros homines.

Agathon fuit tibicen, cantilenarum suauitate commendabilis, sed mollitiei nota famosus. Ab eo *Agathonia* cantio dicitur oratio blanda magis, quàm fructuosa.

Carneus fuit citharistes, qui *Terpandrum* vicisse legitur.

Skratopieus fuit citharædus, qui habuit in ludo nouem musarum ima-

Agathonia cantio.

imagunculas, & Apollinis vnam, discipulos duos. Propterea inter roganti cuidam, quot haberet discipulos: Cum diis, inquit, duos decim. Idem ridere solebat, & cauillis nonnunquam afficere duos alios sua ætate citharistas, *Propin Rhodium*; & quendam, qui *Pro* vocabatur, quod imperiti essent, & rudes in arte.

Chrysogonus fuit modulator, qui tanta arte remigum manus dirigebat, vt quum remorum pulsum *Chrysogoni* cætibz accommodarent, delectabilem & iucundam redderent harmoniam.

Terpander Lesbios accersitus à Lacedæmonijs, qui seditionibus inter se tumultuabatur, suauitate cantus eorum animos adeo delinuit, vt redirent in amicitiam, & à seditione desisterent. Vnde Lesbij cantores primas semper meruerunt Spartanorum iudicio.

Terpnus fuit citharædus, cuius cantu oblectatum *Neronè* scribit *Tranquillus* his verbis: Statim vt imperium adeptus est, *Terpnus* citharædum, vigentem tunc, præter alios accersit, diebusq; continuis post cœnam canenti in multam noctem assidens paulatim & ipse meditari exercitariq; cepit, nec eorum quicquam omittere, quæ generis eius artifices, vel conseruandæ vocis causâ vel augendæ facitarent.

Macrob. scribit *Oclauium Herenû* fuisse quempiam prima adolefcentia tibicinè, qui arti suæ diffusis, mercaturam postea instituerit.

Fortissimus Græcorum *Achilles* musicis cantibus oblectabatur adeo, vt è *Chirone* Thessalo harmoniam lyricam voluerit edoceri, qua emergentes animi curas discutere, & pristinæ serenitati restituere se sibi posset. Sciebat enim nihil esse vtilius mortaliu vitæ, quàm remediū habere ad abigendas aggritudines mentis, modularum & omnis lætitiæ populatrices. De *Chirone* & *Achille*, Horatius in *Epodis*: Nobilis vt cecinit grandi centaurus alūno. Vide caput de præceptoribus virorum illustriu. De *Chirone*, *Sido*, *Apollinaris*: Hos inter *Chirone* ad plectra sonantia saltans.

Achillè imitatus *Alexander Macedo* citharæ dedit operâ, vt haberet, vnde seras illas de monarchia & principatu meditationes quæq; reprimeret, aut exercitio maiore fatigatū corpus subleuaret.

Tonius nomen fistulicinis pagani apud Mantuanum scribentem in *Bucolicis*: Et cum multiformi *Tonius* cui tibia buxo. Tandem post epulas & pocula multicolorem Vêtriculum sumpsit, buccas, que inflare rubentes Incipiens oculos aperit, cilisque leuatis multotiesq; altis flatu à pulmonibus hausto Vtrem imple, cubito vocem dat tibia presso. Nunc huc, nunc illic digito saliente vocauit Pinguibus à mensis iuuenes ad compita cantu Saltidico, dulciq; diem certamine clausit.

Apollinem & *Mercurium* musicæ & citharæ inuentores faciunt poëta

poëta. Vnde *Ouidius*: Me fide cōspicius Troiæ munitor amauit, *Val. Flaccus*: Musarum chorus, & citharæ pulsator *Apollo*. *Plin.* Item *Apollinem* citharædum, serpentemq; eius conficit sagittis.

Pana deum fistulæ repertorem faciunt. *Verg.* *Pan.* primus calamos cæra coniungere plures Instituit, Eandem ob causam *Sidonius* *Panas* vocat cicuticines, vbi ait: Alta Cicuticines liquerant *Mænala Panes*. Postque *clælyn* placuit fistula rauca Ioui.

Sambucam instrumentum musicum reperit *Ibycus* *Rheginus*. De tribus citharædis omnium præstantissimis meminit *Pacifi-*cus his verbis:

Orpheus *Eurydicen* cithara reuocauit ab Orco,

Equæ suis mouit saxa nemusque iugis.

Pisces fuit pelagus perlongum vectus *Arion*.

Hæc etiam *Amphion* mœnia struxit ope.

Porro harmoniæ rationem primus extulit in lucem *Aristoxenus* repertis etiam instrumentis: deinde *Ptolemaus*, *Nicephorus*, & *Gregoras*, Commentatores in ea fuerunt *Pappus*, *Theon*, *Alypius*, *Gaudentius*, *Isacius*, *Apuleius*, *Boetius*.

Lyram trium Chordarum inuenit *Mercurius* *Ægyptius*. Quintam chordâ *Coræbus* *Arys* filius: Sextam *Hyagnis* *Phryx*. Septimam *Terpander*. *Lyrâ* primus in Græciam attulit *Cadmus*, *Agenor* filius. *Lyrâ* plectro & digitis percutiebatur. Parum antiquitus differebat à cithara. Hoc instrumentum factum in formam testudinis, vtramque nunc exigit manum.

Epigeneum instrumentum erat inusicum, ab *Epigono* inuentore dictum, hoc sine plectro pulsabatur chordis x l.

Tosinon chordis xxxv.

Monochordum fuit *Arabum*, *Pentechordum* *Scytharum*, *psithyos* *Libycorum*, *Psalterium* exercebatur in hymnis, *Barbiton* *tetrachordum* *Anacreontis* inuentum in *Lyricen*.

Psalterio canens vocatur *Psalles* & *Psalmicen* à *Sydonio*.

Olim *Magada* vocabatur à *Magado* inuentore. *Magades* apud *Anacreontem* cithara est xxx. chordarum.

Sambuca sonit erat acutissimi, à *Sambubo* inuentore nominata. Ea utebantur *Parthi*, & *Troglodytæ*.

Tripus præbebat vsem trium cithararū, vt tres citharædi concordēs viderentur pulsare. Hæbebat enim triplicem harmoniam.

Cymbala & *Crotali* agitantur manibus.

Fuit olim multiplex *Tibia*. *Treneticha*, qua utebantur ad luctus. *Theban* eam ex ceruinis ossibus facitabant, *Scythæ* ex ossibus aquilarum & vulturum, *Ægyptij* ex calamis. *Antippos* in tibiis reperit harmoniam *Doricam*, & *Lydiam*. *Nicopheles* *Athenam* tibiā

tibiam sacram Mineruæ.

Odonisimus erat quatuor foraminum.
Pancis, erant tibiæ, quibus utebantur in conuiuijs, vt *Spondiæ* cæptæ erant hymnis: *Chorica*, dithyrambis: *Hipertelia*, virorum choris: *Parathreæ*, trenis.

Naulium erat musicum instrumentum Organo simile. *Monaulon* erat conuiuiorum. Caulas posuit Philemon. Volaterranus eas putat, quas hodie *Cornumusas* vocant, *Phenix* fiebat instar Coni galæ. *Fistula* compingebatur ex cannis lino, & cæra. *Cornibus*, *Tululitum*, & *Buccinis* utebantur in bello. Nunc etiam *Tympano*.

Lacedæmonij instrumentis musicis suorum animos ad bellum euibrabant.

Pandura apud Lampridium, nomen est instrumenti musici, quod qui pulsât, vocatur Panduros, Tubicines, Fistulicines, Cicuticines, Psalmicines, Citharædi, Citharistæ, Lyristæ, Choraulæ, Tympanistæ dicuntur, qui his musicis instrumentis vtuntur.

Iulius Pollux multa instrumenta ad hanc artem facientia, enumerat: Inter ea quæ pulsantur, inquit sunt Lyra, Cithara, Barbiton, Psalterium, Phœnix Spadix, Lyrophœnicium, Clepsiambus, Paribus, Iambice, Scindapsus, Epigonei, Hypospadius. Cælius ait Naulum alio nomine Psalterium dici. Fuit & Crembalum organum. De generibus tibiæ vide Cælium lib. 5. leet. antiq. Capitibus 23. & 25. & 26.

TUBICINES.

Misenum Æolidem Virg. ait fuisse tubicinē Hectoris: mortuodemum Hectorē, adhæsisse Æneæ comitem, & tandē à Tritone deo submersum, quoddam certamē tubæ deos marinos irritaret. Verba Vergilij sunt hæc: Atque illi Misenum in littore sicco Vt Venere, vident indigna morte peremptum, Misenum, Æolidem, quo non præstantior alter Aëre ciere viros, Martēque accendere cantu. Hectoris hic magni fuerat comes, &c.

Triton fertur esse deus & tubicen marinus. Ouid. lib. 2. Metam. Caruleos habet vnda deos Tritona canorum.

Stentor fuit tubicen in bello Troiano, cui Homerus ferream & inuictā tribuit vocē. Iuue. Saty. 13. Tu miser exclamas, vt Stentorē vincere possis. Homerus apud Erasmodum: Stentoris in specie validi, cui ferrea vox, qui Quinquaginta alios æquas clamore sonōque.

Olympius Phrygius tubicen fuit aetate Midæ regis.

Aglaia Megacis filia tubicinio vitam sonit.

Agyrtes nomen est tubicinis apud Statium in Achil. lib. 4. feribentem: Tecum lituo bonus adsit Agyrtes, Occultasque tubantacitos apporret in vsus.

INVENTORES DIVERSARUM RERUM.

Pan inuenit fistulam. Verg. Pan primus calamos cæra coniungere plures instituit.

Minerva oliuam. Verg. lib. 1. Georg. Adsis δ Tegeæ fauēs, oleæq; Minerva Inuentrix. Syll. lib. 3. Quia virgo (vt fama est) bellatrix edita lympha Inuento primam Libyen perfudit Oliuo.

Triptolemus, vel vt alii malunt, *Orisis*, aratrum. Verg. lib. 1. Georg. Vncique puer monstrator aratri. Sidonius: Non cum Triptolemo verendam Eleusim. Qui primas populis dedere aristas.

Ceres, cultum terræ, & fruges. Verg. lib. 1. Georg. Prima Ceres ferro mortales vertere terram instituit, quum iam glandes, atque arbuta sacre Deficerent syluæ & victum Dodona negaret.

Peletonij, Thessaliæ populi fræna. Idem Verg. Fræna Peletonij Lapithæ, gy, ôsque dedere Impositi dorso, atque equitem docuere sub armis Insultare solo, & gressus glomerare superbos.

Belge, effeda vehicula. Verg. lib. 3. Æn. Belgica vel molli melius feret effeda collo.

Aristeus, rex Arcadiæ apud & mellis vsum. Verg. li. 4. Geor. Têpus & Arcadij memoranda inuenta magistri Pandere quoque modo cæcis iam sæpe iuuenis Insyncerus apes tulerit cruor. Ouid. Inuentum mellis Baccho tribuit lib. 3. Fast. dicens: Liba deo sūt, succis quia dulcibus idem gaudet, & à Baccho mella reperta ferunt.

Achates, ignem silice excutere. Verg. lib. 1. Æn. Ac primū silici scintillam ex cudit Achates. Secundum alios *Pyrodes* Cilicis filius.

Ægyptij sistrum. Verg. li. 8. de Cleopatra: Regina in medijs patrio vocat agmina sistro. Ouid. lib. 3. Eleg. Quid nunc sacra iuuat quid nunc Ægyptia prosunt sistra?

Appollo medicina. Vnde Ouid. lib. 1. Meta. sic loquitur: Inuentū medicina meum est, opifexque per orbē Dicor, & herbarum subiecta potentia nobis.

Ægyptij linum. Ouid. lib. 1. Meta. Nunc dea linigera colitur celeberrima turba. Secundum alios *Arachne*.

Talus puer ferram. Ouid. lib. 8. Ferrōque incidit acuto Perpetuos dentes, & ferræ reperit vsum Primus.

Iason & *Tiphys* nauim, secundum ecclesiasticos Noe. Ouid. lib. 1. Meta. Primæque ratis molitor Iason Tibul. hoc inuentū Tyrii adscribit dicens: Prima ratem ventis credere docta Tyros.

Mercurius lyram. Stat. in Syluis: Vocalis citharæ repertor Arcas. Græci trochum: Horat. li. 3. Car. Venari que timet, ludere: doctior Seu Græco iuberis trocho, Seu maui verita legibus alea.

Archilochus iambicum carmen: Horatius in Arte: Archilochum

proprio rabies armauit iambo.

Bacchus vini Cuius lib. 15. Victa racemifero lyncas dedit lita
dia Baccho.

Zoroastres artem magicam Stroza pater: Nec Zoroastreas artes
magicive requiram Carminis auxilium.

Purpuram Hercules, Politianus in Rust. Aut bis in Herculea Mi
lesia vellera concha Versantur.

Aleam poeta carmen amatorium.

Aneximander Milesius horologium & spheram.

Bizes Naxius regulas.

Sp. Carbilus grammaticus G. literam.

Claudius Centinianus R. literam.

Daphnis pastor carmen Buccolicum.

Palamedes Nauplius ordinem literarum.

Corax & Ctesias Siculi artem & praecepta Rhetoricæ.

Ithycus Reginus Sambucam.

Perillus tauri æneum, qui propterea dicitur Perilæus. Ovid. Ipse
Perillæo Phalaris permisit in arte Edere mugit? & bouis ore queri.

Pylæus & Arrhenus æneam tubam.

Phemonoe Carmen hexametrum. Politianus: Et Delphica longos
Phemonoe commenta pedes.

Simonides Ceus artem memoriæ.

Amphion rationem musicam. Aristeus lactis Coagulum.

Atræus Solis eclypsim. Aesculapius dentium euulsionem.

Tregillus quadrigam in Græcia.

Amphitryon somniorum interpretationes.

Anagallis puella ludum pilæ, Palamedes aleam.

Tages artem aruspiciam. Capaneus scalas.

Cadmus lapidicinas, auri & metallorum confaturam.

Cyclopes ferrariam fabricam. Cecrops coniugium apud Atheni
ses. Dædalus fabricam lignariam, asciam, & perpendiculum. Empe
doles artem oratoriam.

Epimetheus statuam ex luto. Erolus iaculum.

Gorgoris mellis vsum apud Hispanos.

Apaximenes umbrarum rationem.

Cadmus solutam orationem. Belus scientiam syderalem:

Ethrusci prætextas vestes.

Idæi Phryges acu vestes facere. Aurum Attalus intexere. Alexan
drini colores picturæ intexere. Galli scutulis diuidere.

Fulvius Hirpinus viuarum inuenit. L. Sergius Orata Ostrearum,

Linus Murena reliquorum piscium.

C. Hirceus murenarum. Delci gallinas saginare.

M. Lelius

M. Lelius, auaria. Cn. Matius nemora tonfilia.

Agæus agrorum stercorationem.

Numa deorum cultum apud Romanos.

Mercurius Moly herbam Hercules Heracleo herbam, Mercu
rius parthenion Achilles Achilleon. Melampus melapodion. Teu
cer Teucrion, Gentius rex Gentiana, Lyfimachus Lyfimachiam,
Iuba rex Euphorbiam, Scythæ Scythicen Thraces Ischemonem.
Verones Betonicam, Seruius Democrates Hiberidem, Hirundi
nes Chelidoniam Canes canariam, Ceuæ Elaphoboscon, Sardo
nia Peucedanum herbas.

Ancus Martius Salinas. Seruius rex æs signare.

Callias Atheniensis minium.

Asinius Pollio bibliothecam apud Romanos. Glyceræ coronas.

Dibutades plasticen. Greci subdialia.

Annus Ægyptius vsum clibanorū in quibus panes coquerentur.
Apollodorus pictor umbrarum imitationem.

Staphilius vinum aqua diluere. Secundum Pli. Aristeus.

Glaucus ferruminationem.

Aracius artem magicam in Thracia.

Attalus tapetes, qui propterea dicuntur Attalici.

Dipelus, sculpturam marmoris.

Dithyrambus Thebanus versus dithyrambicos.

Endymion, cursum Lunæ. Iphitus Olympiadem.

Melissus, rex Cretensis, deorum sacrificia.

Paralus, longam nauem.

Pilaminus, Iouis filius, & Dauni pater, pinsendi frumenti vsum.

Prometheus, ignem in ferula seruire.

Thon, apud Ægyptios medicinam.

Thymele mulier saltationem scenicam Martialis: Qua Thyme
lem spectas, derisoremq; Latinum, illa fronte precor carmina no
stra legas.

Ægyptij, vel Cleantes picturam Rhodij Celocem nauem.

Cyniras regulas. Ægyptij ciuitatem regiam.

Hostilius rex latum clauum, genus vestimenti.

Crassus coronas argenteas. Darius putcos.

Bacchus diadema. Niceas artem fullonicam. Cister fufos

Hanno Carthaginensis leonum mansuetudinem.

Chiron artem herbariam. Salaminij hyppagium.

Hortensius pauos occidere. Tydi lanas inlicere.

Dædalus malum nauis. Thracon meros vrbium.

Typhis adminicula nauium. Nero aquæ decoctionem.

Pe. Je vnguenta, Rhadamantius, leges.

Zeno Eleates, & *Alexamenes* dialogos.
Sp. diuortium. *Prometheus* boues occidere.
Roetius artem furtiuam. *Thales* horologium apud Milesios
Bacchus triumphos. *Cyclopes* turres.
Phryges vehiculum quadrirotum. *Icarus* vela.
Lycurgus munus humani. *Oppidum* *Cecrops*.
Rhadamantus Assyrias literas. *Ambris* & *Memnon*.
Egyptias: *Phonices* Græcas: *Carmenta* Euandri mater Latinas.
Cope populi remum. *Platea* populi latitudinem remi.
Phalon nummum & mensuras. *Vulcanus* fabricam.
Minerva artes. *Meson* comicus personam.
Damon Atheniensis remissam harmoniam, *Clonus* elegiographus
tribicinas regulas, & cæcatus. *Terpander* citharædicas. *Polyyme-*
sius *Colophonius* carmina heroica: Secundum alios *Pheemon*, &
alius placet, *Delphici* in honorem *Apollinis* post interfectum *Py-*
thonem. *Sabel*. Heroica carmina *Phæbo* *Delphica* post cæsum
cecinit *Pytho* a iuuetus. *Olympius* *Pyryx* legem tibialem. *Hyamis*
tibiā lugubrem. *Cecrops* simulachra. *Pelasgus* tuguria. *Lycaon* *Lyca-*
Rhæcus & *Theodorus* Samnii, artem aris fundendi, & conlandi sta-
tuas. *Theuth* numeros, supputationem, geometriam talorum & a-
learum lusum.
Artaxerxes longimanus legem venationis.
Chalybes ferrum.
Combe puella, *Asopi* filia, armaturam *Æneæ*.
Anacharsis folles, anchoram, bidentem, figuli rotam.
Pyxodorus vsum marmoris.
Asclepiades medicus lectos pensiles.
Archytas crepitaculum.
Ctesibius hydraulicas machinas.
Pollux palæstram: ad quod allusit *Statius* lib. 2. Syl. Siue carena-
tis curuatis membra palæstris stare, *Amyclæa* conceptum matre
putares.
Chus filius *Cham*, idololatriam. *Ninus* bellum.
Vulcanus fulmen. *Pontanus*: Tum *Deus* ignipotens inuento ful-
mine primum Ipse suum miratur opus.
Lydi ludum tessarum. *Darius* tributa.
Amazones securim, quæ propterea *Amaxiona*, & *Pêthefilæa* di-
citur, & *Thermodontia*, quod *Amazones* ad *Thermodontem* flu-
uium habitauerint. *Horatius* lib. 4. Carminum: *Amazonia* securi
Dextras obarmet. *Ouid.* lib. 3. de Ponto: Nectibi *Amazonia* est
pro me fumen da securis. *Mantuanus* in *Alphonso*: *Pêthefilæa* non
inferiora securi.

Cottalus *Siculus* librare pocula.
Licaon bellorum inducias.
Prætor & *acritus* clypeos Autore *Plinio*.
Loricam *Mydas* *Messenius*.
Gladium, *galeam*, *hastam*, *Lacedæmonij*.
Orceas & *cristas* *Cares*. *Atcum* & *sagittam* *Scythes* *Iouis*: *Iacu-*
lum cum amento *Aetolus* *Martis* filij.
Lanceas *Aetoli*. *Hastas* *velitares*, & *pilam*, *Tyrchenus*.
Pisus *venabula*. *Scorpionem* *Cretes*.
Catapultam *Syri*. *Ballistam* & *fundam* *Phonices*.
Testudines *Artemon* *Clazomenius*.
Arietem *Epeus* *reperor* *machinæ* *Troianæ*.
Turres *ambulatorias* *Diades* *miles* *Alexandri*.
Equestram *pugnam* *Centauri*. *Bigas* *Phryges*.
Ordinem *exercitus* *signi* *datione*, & *vigilias* *Palamedes* in bel-
lo *Troiano*. *Fædera* *Theseus*.
Sarmenes *primus* de equitatu scripsit.
Corses *primus* *barbam* *sibi* *rasit* *Alexandri* *seculo*.
Alexander, *Cithærius* *primus* *psalterium* *implicuit* *chordis*.
Aggenia *primi* *nummum* *cuderunt*.
Marius *Thessalus* *primus* *equum* *ascendit*.
Gregorius *Pont.* *Max.* *primus* *se* *Seruum* *seruorum* *Dei* *appellauit*.
Paulus *heremita*, *solitudinem* *heremiticam* *inuenit*.
Calistus *Pont.* *ieiunia* *quatuor* *temporum*.
Simon *Græcus* *speculam*. *Sidonius*, *mensuras* & *pôdera*, *regnante*
apud *Solymos* *Hieroboam*.
De *literarum* *inuentoribus* *repperit* *sunt* *sequentes* *versus* *admodum*
vetusti, *quos* *Crinitus* *ait* *selegisse* *in* *bibliotheca* *Septimana*:
Moyse *primus* *Hebraicas* *exarauit* *litteras*.
Mente *Phonices* *sagaci* *condiderunt* *Atticas*.
Quas *Latini* *scriptitamus*, *edidit* *Nicostrata*.
Abraham *Syras*, & *idem* *repperit* *Chaldaicas*.
Isis *arte* *non* *finiore* *protulit* *Aegyptias*.
Gulfila *promptit* *Getarum* *quas* *videmus* *ultimas*.
Aegyptij *Geometriam* *inueniunt*.
Dierum *natalium* *obseruationem* *Chaldaei*.
Scapham *Libyci*.
Sunt & *disciplinæ* *quædam*, *quarum* *Inuentum* *Musis* *tribuitur*.
Clio *fertur* *historias* *inuenisse*, *Melpomene*, *tragædias*.
Phalia, *comædias*, *Euterpe*, *tubias*, *Terpsicore*, *psalterium*.
Erato, *geometriam*, *Calliope*, *litteras*. *Yrania*, *astrologiam*.
Polyhymnia *rhetoricâ*. *De* *aliis* *rerum* *inuentoribus* *vide* *Plinium*.

DEi superni sunt, *Demogorgon*, repertus in visceribus terræ:
Saturnus, inuentor falcis, cuius secuso ætatem auream floruisse dicunt.

Iupiter, Saturni filius, quem poëte cælo præesse pulso parente fingunt, ibique fulminare.

Apollo, qui propter interfectos Cyclopes diuinitate priuatus, Admeti regis Thessaliæ paut armenta. Fertur inuentor medicinæ. Triplex est eius potestas: Vocatur Sol in cælis, Liber pater in terris. Apollo in inferis. Mus præest: armatur arcu, sagittis & clypeo. Perpetua iuuentus eidem tribuitur. Deus est poëtarum, vatium & augurum. Genitus fertur in Delo eodem partu quo Diana.

Bacchus, Iouis filius & Semeles bis genitus, & fulminata matre natus ex femore Iouis, dictus propterea Femorigena. Vinū reperit, vniuersum orbē peragrauit: debellatis Indis primus omnium triumphauit. Sacrificas habuit & sacerdotes quæ dicuntur Bæchæ, Mænades, Thyades & Mimallonides. Perpetuam iuuentutem habere fertur vt Apollo.

Mercurius, deorum nuncius, Deus furū, galero & caduceo ornatus, indutus talaria, Deus sacundix, Argi centoculi interfector.

Mars, Deus belli & armorum apud Thraces natus, frater Bellonæ cuius ministri finguntur. Impetus, Discordia, Ira, Furor.

Hercules, monstrorum domitor, armatus claua, exuuium leonis indutus, Iouis & Alcmenæ filius odiosus Iunoni, cuius mandato portentosa subegit, combustus in Oeta propter indutum pallium Nessi cruore tinctum.

Vulcanus, Deus ignis, fulminum fabricator, maritus Veneris.

DE ÆSVPERNÆ.

Cybele vxor Saturni, vecta leonum iugo. Deū mater.

Venus, nata maris spuma dea amorum, vxor Vulcani, mater Cupidinis & Gratiarum, facibus armata. Cesto incincta.

Themis, quam Deucalion & Pyrrha consuluerunt super humani generis reparatione.

Iuno, Saturni filia, Deū regina, maxima cœlicolū, coniunx & soror Iouis dea diuitiarum, quæ nubētibus præest & parientibus. Ceres, dea frugum, Saturni & Opis filia, legum latrix apud Siculos, vnde & legifera vocatur à Marone.

Minerva, nata ex Iouis cerebro, dea sapientiæ, disciplinarum & amorum.

Diana, Iouis & Latonæ filia, dea virginitatis quæ in cælo Luna, in terris Diana, in inferis vocatur Proserpina. Vnde à triplici potestate vocatur Triformis. De hac Catullus ait: Mōtium domina vt fores,

fores. Syluarūq; virentium, Saluūq; reconditorum Amniūque sonantium, Tu Lucina dolentibus, Iuno dicta, puerperis, Tu potens triuia & noto es Dicta lumine Luna.

DEI INFERNI.

Pluto, *Cerberus*, *Charon*, *Minos*, *Æacus*, *Rhadamanthus*.

DE Æ INFERNÆ.

Proserpina, *Megea*, *Chimæra*, *Thysiphone*, *Cлото*, *Lachesis*, *Atropos*.

DEI MARINI.

Oceanus, *Neptunus*, *Palemon*, *Pollux*, *Castor*, *Nereus*, *Protheus*, *Phorbas*, *Melicerta*, *Glaucus*.

DE Æ MARINÆ.

Amphitrite, *Tethys*, & *Doris*, *Mereides*.

DII NEMORVM.

Fauni, *Panes*, *Satyri*, *Syluani*.

Pan, fingitur Deus pastorum. Vergilius in Bucō. Pan curat oues, omniūque magistrōs.

Tethys, deam esse maris indicat illud Vergilianum lib. 1. Georg. Tēq; tibi generum Tethis emat omnibus vndis.

De *Clauco*, *Panopæa* nympha, & *Melicerta*, deis marinis, Idem Verg. lib. 1. Georg. Vorāque seruati soluet in littore nauræ, Et *Glauco* & *Panopæa*, atque Inoo *Melicerta*.

Alcinous, rex Phæacum, fingitur deus hortorum, quod hortos & pomaria diligētissimè curauerit. Statius: Quid bifera Alcinoi laudem pomaria? Verg. lib. 2. Geor. Pomāque & Alcinoi syluæ.

De *Protheo* deo maris, Verg. lib. 4. Georg. Est in Carpathio Neptuni gurgite vates Cæruleus Protheus. Aliter vocatur *Vertumnus* Propertius lib. 4. Quid mirare meas tot in vno corpore formas? Accipe Vertumni signa paterna dei.

Syluanus, Deus est pecoris & aruorum. Verg. lib. 8. Syluano fama est veteres sacrasse, Pelasgos. Aruorum pecorisque deo.

Pomona, dea hortorum, & pomorum. Ouid. lib. 14. Rege sub hoc Pomona fuit, qua nulla Latinas inter Hamadriades coluit solertius hortos, &c.

Aristeus, Deus mellis. Vnde Ouid. 1. Fast. Flebat Aristeus quod apes cum stirpe necatas Viderat inceptos destituisse fauos.

Flora, dea florum. Ouid. lib. 5. Fast. Hunc meus impleuit generoso flore maritus: Atque ait arbitrium tu dea floris eris.

Carna, dicebatur dea cardinis. Ouid. lib. 5. Fast. Prima dies tibi Carna datur dea cardinis hæc est, Numine clausa aperit, claudie aperta suo. Hanc dea veteres vitalibus humanis præesse opinabatur, petebatq; ab ea vt iocinora, corda, & alia quæ sunt intrinsecus

vicera sua conservarentur. Huic templum dicavit Brutus.
Hyppona dea erat equorum, quam stabularij colebāt. Eius simulachrum locabatur in stabulis. Iuue. Sat. 8. Iurat Solam Hipponam & facies obida ad præsepia pictas.

Osyris, marinus fuit Iſidis, & rex Ægypti, quem à Typhone fratre interfectum Ægyptij in forma bouis coluerunt, & frequenter immerſum aquis, quæliuerunt cum luſtu, vocaueruntque Apim, quæ dictio eorum lingua ſignificat bouē. Tibul. li. 1. Te canit, atque ſuum pubes miratur Oſyrim. Barbara Memphitem plaudere docta bouē. Primus aratra manu ſolerti fecit Oſyris, Et teneram ferro ſollicitavit humum, &c.

Iſis, vxor Oſyris & Anubis fuerunt Ægyptiorum numina, quorum hunc canina ſpecie reuerēbātur. Lucanus lib. 8. Nos in templa tuam Romana accepimus Iſim, ſemideūque canes, &c.

Caſtor, & *Pollux*, inter numina maris ponuntur. Plin. lib. 2. Et ob id Polluci & Caſtori id nomen assignant, eosque in mari deos inuocant. Catull. iam prece Pollucis, iam Caſtoris implorata, Tale fuit nobis Mallius Auxilium.

Angerona, dea à Romanis culta eſt, quā tota ciuitas agnoscere ſolent. Sacra eius dicebātur Angeronalia. Simulachrum ſingebatur digito labris admoto. Plin. lib. 2. Namque diua Angerona cui ſacrificatur ad diē x i 1. Calen. Ianuarias, ore obligat, obſignatque, ſimulachrum habet.

Syluanus, ruſticorum ſunt numina, vt etiam *Fanni* & *Panes*. Plin. lib. 12. Quin & Syluanos, Faunosque, & deorū genera ſyluis ac ſua numina tanquam cælo attributa credimus.

Veteres *Seiam*, deam à ſerendo, & *Segeſtem*, à ſegetibus appellabant. Simulachra Romæ habuerunt, ætate Plinij.

Agonius Deus dicebatur, qui rebus agendis præerat.

Galliſ Romam aduentantibus, audita eſt noctu vox quædam, quæ eius rei magiſtratus monebat. Ex eo tēpore *Aius* Deus à Romanis cœpit honorari. De hoc meminit Cic. lib. 1. de Diuin. Balbus lib. 4. de Aſſe. Nempe, inquit, quod Aius ille locutius, arcantibus nihil eſſe ſinit eorum, quæ in aula geruntur.

Anculi & *Ancula* putabantur dij & deæ ancillarum.

Anais dea colebatur à Lydis, eiusque miniſterio nobilitate, præſtantes puellas dedicabant, quæ inibi corporis pudicitia in vulgus data velut anguſtiores factæ, mox viri nubunt.

Atergatis dea colebatur à Syriis. Strabo: Trans Euphratem eſt Babilonica, quam Edessa & Hierapolim vocant, in aqua Atergatis ſinum deam colunt.

Querram deam venerabantur, vt ſcopis domū poſſent vertere.

Empanda

Empanda vocabatur, dea quæ rebus parentibus præerat.

Bona dea colebatur à Romanis mulieribus. Ab eius ſacrificiis arcebantur mares. Tibullus lib. 1. Sacra Bonæ maribus non adeunda deæ. Ea fuit Dryas Fauni filia vel vxor, quæ virilem aspectū adeo reſuſciſſe fertur, vt nunquam proſpecta ſit in publico. Maximo opprobrio datum eſt P. Clodio, quod eius ceremonias violafferat, adulterata Pompeia Q. Pompeij filia & Syllæ nepte. De hac Iuuenalis: Nota Bonæ ſecreta deæ.

Priapus Deus & cuſtos hortorum ſalcē habuiſſe fingitur, cuius motu aues & ſurculos terreret. Colu. Inguinibus puero prædoni ſalcē minetur.

Hymeneum, Veneris filiū, & Denm nuptiarū fecerunt, Eius laudes Catullus in Epithalamio Iulæ & Mælij cumulatiffimè ſcribit.

Thalaſſy numen, Romani etiā in nuptiis inuocabant. Catullus: Luſiſti nucibus, lubet iam ſeruire Thalaſſio.

Feronia, fuit nemorū dea. Verg. Et viridi gaudens Feronia ludo.

Fidium, ſunt, qui Iouis filium dicant à fide. Plaut. Per Deum Fidium credis iurato mihi. Fuit apud veteres Romanos in honore maximo, adeo vt tēpla cum ſacrificiis meruerit. Cultus eſt à veteribus in Quirinali iugo Nonis Iuniis. Qui, in faſt. Quærebam nonas ſancto Fidione referrem.

Lauernam appellarunt deam furum, à qua & Lauerniones dicti ſunt ſures. Horat. li. 1. Epist. Pulchra Lauerna Da mihi fallere, da ſanctum iuſtūque videri.

Limentinus Deus præerat liminibus.

Meditrina dea erat medicamentorum, à medendo: Eius ſacra vocantur Meditrinalia.

Mellonia putabatur de mellis.

Mena credebatur præſſe menſtruis mulierum.

Murca, dea quæ reddebat homines mulcidos & deſidioſos.

Myægrus, erat Deus muſcarū. Aliter vocabatur *Myodes* & *Achor*, vt docet Plutar.

Portunus Deus, qui portubus præerat. Aliter vocatur *Palemon* & *Melicerta*.

Robigo dea & *Robigus* Deus, quos Romani opinabātur à ſegetibus rubiginē auertere. Eorum ſacra vocabantur Robigalia.

Salacia dea, dicebatur à concitando Salo. Pacuius: Hinc ſeuiriā Salaciæ fugimus.

Vacuna dea, quæ præerat orioſis & vacantiſ: Huic ſacrificabāt agricolæ, quum poſt collectas fruges quieſcebant.

Vallonia putabatur præſſe vallibus.

Vitula, dea, quæ iuuenili præerat latitiæ. Nam veteres Vitulari *Vitulani*

dicebant pro gaudere.

Nudina, erat dea Romanorum, à nono die nuncupata, qui *Lus* stricus dicitur. Die Lustrico pueris imponebantur, nomina, maribus nono, sceminis octavo, inquit macrobius.

Assyrij deo quæ summum habebant & venerantur, *Adad* nomen dederunt. Quæ dictio significat vnum. Subiungunt eidem *Atergatis* deam, de qua iam diximus. His autem duobus omnem rerum potestatem tribuebant.

Dij Palici colebantur in Sicilia. Horum autem gens logia Macrobius hunc in modum scribit: Iuxta Symetrum Siciliae fluvium nympa Thalia compressu Iovi gravida, metu lunonis optavit, ut terra sibi dehisceret. Quod & factum est. Sed ubi venit partus maturitas, reclusa terra infantes emerferunt.

Hebe Iouis filia, *Herculis* vxor, dicta est dea iuventutis. Catullus: *Hebe* nec longa virginitate foret.

Fellenus Deus fuit Aquileiennium tutelaris ac præses.

Fro, & *Thor* nomina sunt deorum in historia Saxonis Grammatici.

Furina significat deam furum. Secundum Etruscos tamē deam sortium ad dirimendas lites.

Horchia erat dea Etruriae urbis, cui dicatum est sanum, Ab ea vicus Horchianus sumpsit nomen.

Raxenna Deus erat Etruscorum, qui coniugiis præerat.

Mania fuit, dea & mater Iarium, cui pro familiarium sospitate mactabantur pueri. Verum Iunius Brutus consul, hoc sacrificij genus commutavit. Nam capitibus alij & papaveris suplicari iussit.

Eanus, Deus qui euntibus præerat, vel deus anni. Cuius imaginem quum Phœnices vellent exprimere, draconem finxerunt in ordum in se resoluti.

Voluptas, dea voluptatis credita est.

Stercutius Fauni filius, ob artem stercoreandi deus habitus est.

Achilles in Epyro olim ut deus colebatur. Autor Plutarchus. Eodem teste *Oromasles* fuit Persarum Deus.

Rumiliam veteres dixerunt deam, quæ lactentibus adhuc infantibus præerat. Nam Ruma dicitur mamma. Unde agni subrumi.

Consum appellarunt deum consiliorum, cuius aram sub terra inuentam fuisse dicunt. Eius festa vocabantur *Consualia*. Autor Plutarchus in Romulo.

Dice erat dea & præses iudiciorum, quæ lites & cōtentiones dirimebat. Eius ministri vocabantur *Dicaestæ*, quati litium dirētores. Simulachrum Appollonij Tyanei sub *Herculis* Alexicaci nomine constitutum adorabatur ab Ephesiis. Testis Lactantius.

Arangus

Arangus fuit Deus, qui mala à frugibus auerteat ut Robigus Autor Gellius.

Prosa, & *Postuerta* deæ fuerunt ita appellatæ à recti peruersique, partus potestate, ac nomine.

Bubona dea bouum & armentorum.

Pecunia quoque inter dearum numina reposuerunt. Deus aris vocabatur *Aesculamus*.

Aeolus habitus est ventorum deus. Unde Iuno apud Vergil. sic eum alloquitur: Aeole namque tibi diuinum pater, atque hominum rex. Et mulcere dedit fluctus & tollere ventos.

Leucothoe dicitur dea maris, Latini *Matutam* vocant. Ouidius: *Leucothoe* Graiis, *Matuta* vocare nostris. Propertius li. 2. Quæque tibi exceptum dea *Leucothoe*.

Veteres *Pudicitiam*, *Concordiam*, *Mentem*, *Spem*, *Honorem*, *Clementiam*, *Fidem* numero deorum adscriperunt. Sed & templum *Honori* dicatum est. Plinius.

Libitina habita est dea sepulchrorum & exequiarum quam *Pomilius* instituit coli. De hac Horat. lib. 3. Car. Non omnis moriar, magnæque pars mei virabit *Libitinam*.

Pytho credita est dea eloquentiæ, hanc Latini *Suadam* nominant. *Zamolxis*, Pythagoræ discipulus, cum præceptore ad Aegyptios penetrauit, quorum ritus & caeremonias quum ad Getas adduxisset, ibidem haberi cepit numinis loco.

Ianus (quem poëta bis frontem faciunt, quod ut opinor, finem & principium anni videat, aut quod præterita sciuerit, & præviderit futura) templum habuit Romæ, apertum belli tempore, clausum verò dum pax erat. Hinc *Patulius* dicebatur & *Clesius*. Xenô apud Macrobius testis est Ianum in Italia primum Dis sacra fecisse, & ritus sacrorum instituisse. Simulachrum eius fingeatur, manu dextra trecentorum, & sinistra l. x. v. numerum continens, ad exprimendam anni dimensionem. Variis autem nominibus eum appellabant quæ quoniā in Epithetis nostris iā posita sunt, non repetimus.

Inter deos etiam numerantur *Aesculapius* deus medicinæ, *Genius* naturæ, *Harpocrates* silentij, *Momus*, reprehensionis, *Clocina*, cloacarum.

Vitulus deus credebatur vitam largiri, *Sentinus* sensum.

Dij selecti dicebantur, quorum maior erat potestas. Fuerunt autem viginti numero iduodecim mates, *Ianus*, *Iupiter*, *Saturnus*, *Genius*, *Mercurius*, *Apollo*, *Mars*, *Vulcanus*, *Neptunus*, *Sol*, *Orcus*, *Liber* pater. Octo sceminæ, *Tellus*, *Ceres*, *Lucina*, *Iuno*, *Diana*, *Minaerva*, *Venus*, *Vesta*.

Hesiodus memoriæ prodidit triginta deorum millia in orbe terrarum

rarum habita fuisse. Tertullianus ait trecentos Ioues, vel si maius Iupitros à M. Varrone enumeratos.

Reperiuntur alij quam plurimi Dei, vt *Fabulanus*, *Vagit-nus*, *Pilumnus*, *Picumnus*, *Cumna*, *Leuane*, *Edulica*, *Potina*, *Statilinus*, *Statanus*, qui pueris præfuit, quum iam possunt stare. *Fabulanum* & *Vagitanum* dixerunt, quum fandi & vagiendi principium esset. *Picumnum* & *Pilumnū* posuerunt pro diis conugalibus. Cuiam deam infantulorum existentium in cunis. *Leuanam* cuius ope de terra leuarentur. *Edulicam* & *Potinam* deas eduliorum & potus.

Libentinam deam libidinum & præsidem.

Posuerunt etiam *Adoneam*, *Albeonā*, *Volunam*, *Volumum*, *Fessoniā* ad hominum vsum.

Pelloniam ad pellendos hostes.

Agonoream, *Strenuam*, *Stimulam*, quod ad aliquid agendum excitarent.

Numeriam ad numeros.

Habuit *Febris* ædem in palatio.

Ad morbos pesuerunt *Angeronam*, *Prosam*, *Postuertam*, *Orbonam*, *Sentiam*, quæ dicendis sententiis præerat.

Camentam ad fata, *Camænas* ad cantus.

In coniugiis, menstruis, partu, funeribus, deos confinxerunt, *Deueram*, *Intercidonem*, *Domiducum*, *Domitium*, *Anturnā*, *Virginensem*, *Subigum*, *Premam*, *Partundam*, *Popalonā*, *Menam*, *Tellamonem*, *Rosonam*, *Neniam*.

Ad frumenta & segetes *Tutulinam*, *Nodinum*, *Volutinam*, *Patalenam*, *Hosilinam*, *Floram*, *Lactucinam*, *Matarā*, *Aueruncum*, *Ruticiam*.

Spinensem propter spinas, *Fructesam* propter fructus, *Rurinam* ruritribuerunt, *Collinam* Collibus, *Iugatinū* montium iugis, *Forulū* foribus, *Terminum* terminis, *Palem* pastoribus, *Empendam* paganis, *Arculū* arcibus, *Fornacem* fornacibus, vnde facta fornacalia. Adiecerunt *Tanagream*, *Ailocutū*, *Anteuorā*, *Larundā*, *Monetam*, *Februiā*, *Larentiam*, *Mutinam*, *Alburnum*, *Maiesiam*, *Venilam*, *Bonū* euentuum, *Vertumnū* deum Hetruriae.

Permissum non fuit in vrbe Roma deos alios assumere quam quos senatusconsultum iussisset. Vnde in libris pontificum ita scriptum erat: Separatim nemo sit, habens deos nouos, siue aduenas. Nisi publicè ascitos priuatim colunto. Diuos (qui cælestes semper habiti) colunto. Constructa à patribus delubra habento.

Tutulus & *Tutulina* dei à tutando dicti sunt.

Ennius, Deos *Euiternos* & *Euintegros* vocauit, quod integrorum ætas atque perfecta sit. Deos quum dicimus, tam de fœm-

nino genere, quàm de masculino intelligere possumus. Verg. de Vener. Descendo, ac ducente deo flammā inter & hostes Expedior. Vnde & *Lunum* deum pro Luna veteres dixerunt.

Sed & quædam animalia, atque etiam res alia, apud antiquos numinum loco habitæ sunt. Troglodytæ adorant Testudines auctore Plin. *Ægypti* Allium & Cepas pro deis colunt, & Crocodilum habent in honore maximo, cui etiam sacra faciunt, maxime *Ombitæ* *Ægypti* populi, qui sacros dies eidem constituerunt, vt *Græci* Olympia Ioui. Et si contingat liberos ab eo rapi, parentes gaudent, existimantes se deo placere, cui escaui genuerint. Serpentes etiam coluntur à Phœnicibus. In Gadera Hispaniæ vrbe templa fuerunt *Senectuti* & *Morti* consecrata. *Senectuti*, quod eam ætatem vt rerum magistrum venerarentur. *Morti*, vt comuni quieti & portui miseriarum. *Paupertati* quoque & *Fortunæ* sacra constituere.

Flumij quoque diuinis quondam honoribus culti sunt, habueruntque simulachra quædam humana facie, quædam bubula. Apud *Lacedæmonios*, Plutarcho teste, templa *Timori*, *Risui*, & *Morti* dicata sunt. *Ægyptij* Solem & Lunam deos fecerunt. Apud eisdem *Feles*, *Ibis*, *Aquila*, *Hircus* pro deis habentur. *Columbæ* colebantur à Syriis, *Anseres* à Romanis, propter seruatum Capitolium anseris clangore. Apud *Thessalos* capitale erat *Ciconiam* occidisse. Qui *Syenem* incolunt, *Pharos* pisces venerantur. Qui *Mæotin* habitant, *Oxyringos* pisces habent in honore.

In *Ambracio* *Leænam* colebant, vt indicem libertatis: quod tyrannum interfecisset.

Delibici Lupum, quod sacrum aurum in templo expilatum & defossū refodisset. *Samij* Ouem quod aurum itidem surreptum è templo indicasset. *Argiui*, Serpentem, *Tenedij* prægnatē *Vaccam*, cui fortæ ministeria velut puerperæ exhibent. *Draco* apud *Albam* in lucō iuxta templum Iunonis *Argiux* colebatur à virginibus, quem certis diebus adibant, eūque suis manibus pascēbat. *Aspides* *Ægyptij* habebant in honore ac deliciis, quas vnā cum pueris educabant. *Mustella* colebatur à *Thebanis*.

Medioximos deos antiqui minores vocauerunt. *Plant.* in *Cistell.* Ita me dii deique superi atque inferi & medioximi. Idem deos vocat *Patellarios*, qui patellis & vasis sacrificio accommodis pascuntur. Quid. Fort missos Vestæ pura patella cibos *Plautus* ipse: *Dij* me omnes magni minutique & patellarii.

Sermones eos vocat, qui habent, quicquid à media regione aëris ad terram patet. *Semidei* à nobis appellantur. *Fulgentius* *Semones* appellat deos, qui cælo digni non censuerentur, ob meriti paupertatem

tatem, cuiusmodi sunt Priapus, Hippo, Vertumnus. Fuerunt in Italia dii municipales, vt Crustumiorum *Deluentinus*, Narnientium *Viridianus*, Aesculanoium *Ancharia*, Volcanientium *Nortia*.

FILII DEORVM, ET
HEROVM.

Filij *Demogorgonis*, Litigium, Pan, Clotho, Lachesis, Atropos, Polus, Python, Terra, Herebus.

Filij *Terra*, Tartarus, Taygetes, Antheus, Nox, Fama.

Filij *Herebi*, Amor, Labor, Metus, Dolus, Morbus, Pallor, Somnus, Charon, Dies, Aether Gratia, Inuidia, Fraus, Pertinacia, Egestas, Miseria, Fames, Querela, Senectus, Tenebra, Mors.

Filij *Aetheris*, Iupiter primus: Caelius. Filij *Iouis primi*, Apis, Sol, Mercurius, Tritopatreus, Epuleus, Dionysius, Hercules, Liber pater, Epaphus, Scythia, Minerva, Diana, Proserpina.

Filij *Mercurij* secundi, Cupido, Auctolius.

Filij *Belli Prisci*, Danaus, Aegyptus, Agenor.

Filij *Agenoris tertij*, Polydorus, Phenix, Cadmus, Labdacus, Taygeta, Europa.

Filix *Cadmi*, Semele, Agaue, Antonee, Ino.

Filij *Oedipi*, Ethocles, Polynices, Antigona, Ismena.

Filij *Calii*, Vulcanus primus, Mercurius 3, Toxius, Titanus Iupiter secundus, Oceanus, Ops, Tethys magna, Venus magna.

Filij *Acherontis* Ascalaphus, Alecto, Tefiphone, Megera, Victoria, Ty.

Filij *Titani*, Hyperion, Briareus, Ceus, Typhon, seu Tiphais, Enceladus, Aegeon, Iapetus, Astreus, Alous, Palenes, Ruchus, Pureus, Lycaon, Aurora.

Filij *Hyperionis*, Sol, Luna.

Filij *Solis Phaethon*, Miletus, Phetusa, Salempetij, Dirce, Pasiphae, Oeta, Circe Aegina.

Filij *Latona* Apollo, Diana.

Filix *Hesperii*, Aegele, Hesperetusa, Hesperetusa.

Filij *Aulonis Hyas*, Eudora, Ambrosia, Phylidile, Croni, Phito, Polixo, Thyenes, Electra, Maia, Steropes, Celeno, Taygeta, Alcione, Meropes, Calypso.

Filij *Promethei*, Pandora, Isis, Deucalion.

Filij *Iouis secundi*, Apollo, Tityus, Bacchus, Amphion, Zetus, Calais, Lacedaemon, Tantalus, Hercules, Arcas, Diana, Pasithea, Egiale, Euphrosine, Minerva.

Filij *Apollinis* secundi, Mopsus, Linus, Philisthenes, Garamas, Branchus, Philemon, Orpheus, Aristeus, Nomius, Acteus, Argeus, Aesculapius, Arabs, Lapyta, Eurinome, Psice.

Filij

Filij *Bacchi*, Hymenaeus, Thioneus, Thoas.

Filij *Amphionis*, Archemorus, Antegorius, Tantalus, Phadimos, Sipolos, Xemarachus, Epinitos, Asticratia, Pelopeia, Cheloris, Cleodoxe, Ogune, Phytia, Nerea.

Filij *Laomedontis*, Lampus, Clitio, Ioctaeon, Titon, Priapus, Antigona, Heliona.

Filij *Priami*, Paris Hector, Helenus, Cuor, Troilus, Deiphobus, Polydorus, Lycaon, Esacus, Anthysus, Ilius, Teucer, Dimocontes, Echemon, Cremenon, Gorgiton, Cebrion, Phorbas, Doricon, Pammon, Eliphon, Agaton, Hippothous, Aganon, Lacoontes, Mistos, Iphates, Testorius, Tymetes, Polytes, Creula, Cassandra, Iliona, Laodice, Lycaeste, Mediscastis, Polyxena.

Filij *Paridis*, Daphnis, Idaeus.

Filij *Saturni*, Pluto, Chiron, Picas, Neptunus, Iupiter tertius, Cronus, Vesta, Ceres, Glauca.

Filij *Fanni*, Acys, Eurymedon, Latinus.

Filij *Martis*, Cupido, Enomaus, Tereus, Ascalaphus, Ismenus, Partaon, Zefius, Phlegyas, Euannes, Hipcrius, Etholus, Remus, Romulus, Britona.

Filij *Neptuni*, Dorus, Amycis, Phorcus, Albion, Borgio, Thara, Polypheumus, Tilemus, Brontes, Steropes, Pyragmon, Nalicheus, Melion, Aeterion, Aon, Melappus, Bulyris, Pelalgus, Nauphus, Sicanus, Sicolus, Celenon, Allo, Ocyperete.

Filij *Iouis tertij*, Acheus, Amor, Castor, Pollux, Palistus, Iarbas, Myrmidon, Xanthus, Lucifer, Orion, Minos, Sarpedon, Rhadamantus, Archifius, Tantalus, Dionysius, Perseus, Aon, Eacu, Pyllanous, Mercurius, Vulcanus, Hercules, Aeolus, Venus, Proserpina, Helena, Clytemnestra, Mena nouem Musae.

Filij *Minos*, Androemus, Glauus, Deucalion, Ariadna, Phaedra.

Filij *Vlffis*, Telemachus, Telegonus, Auxonij.

Filij *Tantali*, Niobe, Pelops.

Filij *Pelopis*, Atraxus, Thyestes, Phystenes, Lyfidice.

Filij *Mercurij*, Eudorus, Myrtilus, Lares, Euander, Pan.

Filij *Vulcani*, Erictonius, Caes, Ceculus, Tullus, Seruilius.

Filij *Herculis*, Oxias, Creonitades, Tyriomachus, Dyichoetes, Ithoneus, Cronis, Agilis, Ilius, Sardus, Cyrrus, Diodorus, Tlepolemus, Theslalus, Auentinus, Telephus, Lydus, Lamirus.

Filij *Aeoli*, Machareus, Misenus, Criticus, Salmoneus, Iphiclus, Sisyphus, Cephalus, Athamas, Canace, Alcione.

LOCA DEIS SACRA.

Sequentia in primis loca Apollini sacra fuerunt. *Parnasus* mons Phocidis biuertex, vbi e spelunca, reddebantur oracula, teste Luca.

Lucano. Verg. in Buc. Nec tantum Phœbo gaudes Parnasia rupes.
Gryneum nemus seu oppidū in Ionia. sacrum Apollini habuit san-
nū. Verg. in Buc. His tibi Grynei nemoris dicatur origo. Nec quis
sit lucus, quo se plus iactet Apollo. Ab hoc nemore Apollo ipse di-
citur Gryneus. Verg. lib. 4. Italiam Lyciæ inslere capessere sortes.

Phaelis mons est in Lycia, vbi Appollo oracula reddebat. Autor
Ætne. Dexter mihi carminis autor Apollo. Seu tibi Dodone po-
rior, te cumque Phaelis, seu te Cinthos habet.

Cynthus mons est imminēs Delo, vbi Appollo celebre templum
habuit, qui propterea Cynthus dicitur. Horatius: Inconsum pue-
ri dicite Cynthium.

Delos, insula maris Ægæi. Cycladū vna, in qua natus est Apollo.
Prius Ortygia dicebatur, vnde Apollo Delius & Ortygius. Ouid.
lib. 2. de Arte: Et Paros, & Clario Delos amata deo. Idem lib. 13.
Meta. Tibullus lib. 2. Delos vbi nunc Phœbe tua est?

Cloros fuit etiā vna Cycladum, in qua Apollo colebatur, qui in-
de Clarius dictus est. Valerius Flac. Nec Clarii nūc antea dei, quer-
cūsque tonantis Arguerem.

Delphi oppidum fuit Phocidis, vbi etiam Appollo colebatur, qui
propterea Delphicus vocatur Seneca: Ambage nexa Delphico
mos est deo arcana tegere.

In *Patara* Lyciæ ciuitate sex anni mensibus dabantur Apollinis
responsa.

Tenedos Ægæi maris insula, sacra fuit etiam Appolini.

Chrysa Phrygiæ ciuitas, itidem & Cilla vrbs, sacra fuerūt Apol-
lini, Ouid. lib. 13. Me Tenedon, Chrysēque & Cillam Apollinis
vibes, Et Syron cepisse.

Criſſa vrbs Phocidis sacrum etiam habuit Apollini templum
Colebatur etiam in *Cyrrha* oppido Phocidis, Stat. lib. 3. Syl. Aut
Cyrrha: pater aspernetur opacæ.

Colebatur etiā apud *Therapnas* urbem Laconię. Stat. lib. 3. Theb.
Tænarcūque cacumen Apollineāque Therapnas.

Soracte, mons est in Phaliciis quondam Apollini sacergil. lib.
11. Summe deum sancti custos Soractis Apollo.

Apollo apud *Rhodos* in tanto honore habitus est, vt ibide *Co-
loſum* habuerit inter septem orbis miracula numerarum. Politia-
nus: Conferat aut vasti molem Rhopos aurea Phœbi.

Hyperborei, Septentrionales populi frugū primitias *Delon* mite-
rebant Apollini, quem præcipue colebant. Plinius.

Acrephnia vrbs fuit Phocidis, vbi Appollo Acrephnius colebatur.

Malloes locus fuit in Lesbo, vbi templum erat Apollinis.

In *Entrefi* Phocidis vrbe, Appollo etiam reddebat oracula.

Tegyra

Tegyra vrbs Bœotię sacra fuit Apollini, à qua Tegyra⁹ dictus est.
In *Mileto* Ioniæ Asiaticæ vrbe fuit oraculū Apollinis qui pro-
pterea dictus est Milesius Apuleius: Dei Milesij verutissimū per-
contatur oraculum.

Loca Amori sacra fuerūt, *Colchorum* regio & *Idalium* nemus. Ca-
tullus: Sancte pater curis hominum qui gaudia misces, Quisque
regis Colchos, quique Idalium frondosum.

Thespienses & *Pariani* populi in Helleſponto Amorem summa
veneratione prosequuntur, cuiusque sacra vocant Erotidia.

Apud *Ægyptum* urbem Achæorum Amor colebatur cum For-
tuna sub eodem tecto.

Æsculapium Apollinis filium colebat *Epidaurns* vrbs Pelopon-
nesi. Plin. lib. 4. In eo Epidaurn oppidum Æsculapij delubro ce-
lebre. Ab Epidauro dictus est Epidaurius. Ouid. lib. 15. Æquore
placato patias Epidaurius aras Linquit.

Cos ciuitas seu insula eidem sacra faciebat. Colebatur etiā *Per-
gami*. Martial. lib. 9. Pergameo posuit dona sacra deo.

Tricca vrbs Theſſaliæ templum habuit Æsculapio sacrum. Do-
lopius & Pindo vicinum.

Aristeum mellis deum colebat *Arcadia*. Verg. lib. 4. Georg. Tē-
pus & Arcadij memoranda inuenta magistri.

Thebis colebatur Bacchus, q. p. p. terea & *Dirceus* appellatur. Ho-
rat. lib. 1. Car. Vel Baccho Thebas, vel Apolline Delphos Insignes.

Naxos vna Cycladum coluit Bacchum: Claudianus: Hercules &
Bromij sustentat gloria Thebas. Plin. lib. 4. Nec cedentes Athe-
nis claritate quæ cognominantur Bœotiæ Thebæ duorum numi-
num Liberij, atque Herculis, vt volunt, patria.

Apud *Nysum* urbem Arabiæ ferunt Bacchum à Nymphis edu-
catum fuisse. Hinc Bacchus dicitur Nysæus. Statius lib. 4. Theb.
Omnipotens Nysæe pater.

Callichoros fluius est apud Heracleam Paphlagoniæ Baccho sa-
cer, quod ab India reuertens chorū ibidem constituerit. Valer.
Flac. libro 5. Argon. Præterit & festa vulgatum nocte Lyæi Calli-
choron, nec vna fides, his Bacchus in vndis Apluit Eoo rotantes
sanguine thyrsos.

Tamaritis populi Hircanis proximi Bacchum ab India victorena
redeuntē hospitio susceperūt, eiq. sacra solennia constituerunt:
actis circum torcularia choreis, quā diu spumarent multo.

Cybelem deorum matrem colebant sequentia loca. *Ida* & *Din-
dymus* Phrygiæ montes. Verg. lib. 10. Alma parens Idei deū, cui
Dindyma cordi. Hinc Cybele Dindymene. Martial. Non per my-
stica sacra Dindymenes.

In *Phrygia* Galli Cybeles ministri in honorem deæ inter se con-
certabāt, & digladiabantur ad effusionem sanguinis. Demū cruo-
re vberim manante concurrebant ad aliquem fluvium deæ sa-
crum, ibidē cultros & plagas loturi. Romani hoc faciebāt ad Al-
monem fluvium, proximum Romæ, vndecimo Cal. Apriles. Vale-
rius Flaccus lib. 8. Argon. Sic vbi Mygdonios plāctus sacer abluit
Almo, Lætāque iam Cybele.

Reate Umbriæ ciuitas: Syllius lib. 8. Magnæque Reate dicatur
Cœlicolū matri.

Berecynthus mons Phrygiæ, à cuius nomine Berecynthia dicta
est Cybele. Verg. lib. 6. Æn. Qualis Berecynthia mater Inuehitur
curru Phrygiæ turrata per vrbes.

Pesinuntium oppidum Phrygiæ, à cuius nomine dicta est Pesinū-
tica. Apul. lib. 11. Inde primigenij Phryges Pesinunticam nomināt
deū matrem.

Cerere venerabatur *Eleusis* vrbs Atticæ, quod ibidem frugum v-
sum, & agriculturæ dea docuisset. Vnde & Eleusina vocata est.
Verg. lib. 1. Georg. Tardāque Eleusina matris voluentia plaustra.

Colebatur etiam in *Ætna* monte, *Enna* & *Catana* vrbibus Si-
ciliæ, à quibus locis vocatur Ætna, Ennea, Catanensis. Claudian.
Ætnæ Cereri proles optata virebat Vnica. Syllius lib. 1. Nec Ce-
rere Ennæ, Phario hec victa colono. Lactan. de Cerere Patanensi
vel Ennensi quarum alterius tanta fuit religio, vt adire templi
eius secreta penetralia viris nefas esset.

Sequentia loca Dianæ sacra fuerunt *Parthenius* Paphlagoniæ flu-
uius. Valerius Flac. lib. 5. Argon. Et satis tibi Tiphys negatum Pa-
thenium, ante alios Truiæ qui creditur amnis.

Cynthus mons imminens Delo, in quo nata est cum Apolline.
Hinc vterque Cinthius appellatur. Statius lib. 2. Theb. Illa suas
Cintho comites agat.

Ephesus vrbs Ioniæ, seu Lydiæ, in qua templum habuit magnifi-
cum inter septem orbis miracula numeratum.

Erauvon vrbs Atticæ, vbi etiam colebatur.

Colebatur & in *Auentino* & *Algidio* montibus Italia: Horatius.
Quæque, Auentinum tener, Algidūque, Quindecim Diana pre-
ces virorum Curet.

Colebatur etiam in *Delo*. Verg. Notior vt iam sit canibus non
Delia nostris.

Item in *Tanro* Scythiæ monte. Lucanus lib. 2. Et Taranis Scy-
thiæ non mitior ara Dianæ.

Colebatur Faunus in Arcadia. Ouid. li. 2. Fast. Faunus in Arcadia
templa Lycæus habet. Idē lib. 4. Stabat Menalio sacra relicta Cœo.

Antium

Antium maritima vrbs Latinorum Fortunam habuit in honore
maximo, cui etiam sacra fecit, templūque erexit magnificum.
Vnde Horat. lib. 1. Car. O diua, gratum quæ regis Antium.

Rhamnus, seu Rhamnis, oppidum fuit in Attica, in quo Nemesis
& Fortuna colebantur. Hinc vtræque Rhamnusia appellatur. Ver-
gilus in Cyri. Haud fallor, quod te potius Rhamnusia fallat.

In *Orchomeno* Bœotia: vrbe templum fuit dicatum, Gratiis seu
Charitibus.

Herculi sacrum fuit *Tybur* oppidum vicinum Romæ, quod in-
de vocatur Herculeum. Martialis lib. 1. Tybur in Herculeum mi-
grauit nigra Lycoris.

Bœotia: Thebæ etiam Hercule coluerunt, qui propterea Theba-
nus dicitur. Propertius lib. 3. Cymbala Thebano cœcrepuere deo.

Gadibus quoque (vbi columnas posuit) templum habuit Her-
cules, in quo quidem templo Iulius Cæsar animaduersa Alexandri
Magni imagine, ingemuit, & quasi pertæsus ignauiam suā, quod
nihil dum à se memorabile actū esset in ætate, qua iam Alexāder
orbem terrarū subegisset. De Gadibus Lilius: Annibal Gades pro-
fectus Herculi vota exoluit. Hinc Gades Herculeæ dicuntur.

Tyrintha ciuitas Argis vicina Herculem nutriuit, & vt Deum
venerata est. Vnde & Tyrinthius appellatur. Verg. lib. 7. Æn. post-
quam Laurētia victor Gei yone extincto Tyrinthius attigit arua.

Sequentia loca Iunonem coluerunt. *Carthago* vrbs Africa: Verg.
lib. 1. Æn. Quam Iuno fertur terris magis omnibus vnam post ha-
bita coluisse Samo: hic illius arma, hic currus fuit.

Colebatur etiam in *Prosimna* ciuitate, Statius lib. 1. Theb. Hinc
celsæ Iunonia templa Prosimnæ.

In *Samo* insula maris Icarij habebatur in honore præcipuo, Nam
& ibidem fuerat nutrita. Ouid. lib. 8. Et iam Iunonia læua parte
Samos fuerat.

Argos & *Mycenæ* vrbes Achaia: Iunonem quoque veneraban-
tur. Horatius lib. 1. Car.

Phalisci populi Iononem coluerūt. Ouid. lib. 6. Fast. Adde senem
Tatium Iunonicolæque Phaliscos.

Creta insula ceterū vrbibus memorabilis, Ionē aluit, cique sacra fe-
cit. Vnde & Cretæus dicitur. Verg. li. 3. Æn. Creta Iouis magni me-
dio iacet insula ponto, Mons Idæus vbi, & gentis cunabula nostræ.

Pyreus, portus Atticæ sacer erat Ioui, vt etiam *Homole* mōs The-
salia: seu Bœotia: à cuius nomine Iupiter Homolius dicitur.

Colebatur etiam in *Ida*, in *Latia*, in *Lilha* vbi erat eius oracu-
lum, in *Elide*. Vnde Verg. cum vocat Idæum Lucanus Latialem. La-
tinum, Ouidius & Libycum, Eleum Propertius, quoniam in Elide

quinto quoque anno celebrabatur ludi Olympici in eius honore.
Ism Inachi filiam & eadem Ægyptiorum sequentia loca habebant in honore. *Paretonium* vrbs Ægypti, *Pharos*, *Memphis*, & *Memphis* pars Ægypti.

Ægyptum sacrum fuisse *Isidi*, Propertius docet lib. 2. dicens: An tibi non satis est fulcis Ægyptus alumnis: *Copton* quoque insula est in Ægypto sacra *Isidi*.

Lato colebatur in Delo, quod Apollinem & Dianam ibidem peperisset. Verg. lib. 3. Georg. Cui non dictus Hylas puer, & *Lato* in Delos.

Ithynus fuit domicilium Mineræ in arce Atheniensis. Catullus: Vnigenamque simul cultricem montis *Ithyn* *Pallada*.

Pyreus mons Atticæ, sacer fuit etiam Mineræ.

Colebatur & in *Aracyntho* Ætolicæ mōte, a quo *Aracynthia* dicta est. Statius de Diana & *Pallade* lib. 2. Theb. Illa suas *Cyn*tho comites agat. hæc *Aracyntho*.

Nea Cycladum vna, sacra fuit etiam Mineræ, autore Plin. lib. 4. nat. Hist. cap. 12.

Præcipua eius dignatio fuit *Athenis*, vbi & artes inuenisse fertur, atque etiã urbem ipsam condidisse. Hinc *Athenæ*, Attica, *Cecropia*, & *Mopsopia* dicitur. Horatius lib. 1. Car. Sû quibus vnum opus est intinctæ *Palladis* Carmine perpetuo celebrare.

Alomeneum fuit oppidum Bœotici, cuius conditor iussit ibidē colli Mineram.

Loca Marti sacra sunt *Thermodum* fluius Scythicæ, & *Rhodope* mons, quoniam fertur natus in Thracia. Claud. Fulmina lauerunt purum *Rhodopeia* Martem.

Colebatur & in tota Thracia & apud *Getas*. Vnde *Odrysum* eū vocat Statius, & *Geticum*. *Sythonium* Pontanus & *Thracicum*.

Libethrus fons Magnetiæ sacer fuit Mutis, vt etiam *Hippocrene*, a quorum nomine dicuntur *Libethrides* & *Hippocrenides*. Verg. Nymphæ noster amor *Libethrides*. Eam ob causam *Festus* *Auicinus* Camœnalem vocat *Hippocrenem*, vbi ait: *Lympha* camœnalem fudit procul *Hippocrenem*.

Sunt & alia loca sacra Musis, vt *Sicilia*, vnde *Sicelides* dicuntur Vergilio: *Aonia* seu Bœotia: *Helycon*, mons Bœotici: *Pimpla*, locus vicinus Parnaso: *Aganippe*, fons Bœotici: *Sebethus* fons apud *Nearpolim*, *Thepsia*, oppidum Bœotici, a quibus omnibus locis Epitheta meruerunt. Vide in capite de Musis.

Neptunus templum habuit in *Tenaro* Laconicæ promontorio, a quo *Tenarius* dicitur. Propert. lib. 1. *Tenarius* facili pressit amor *Deus*.

Onchestus

Onchestus vrbs Bœotici habuit etiam templum *Neptuno* sacrum. *Nemesis* dea vltionis & indignationis (quæ uerbos punit & vaniloquos) templum habuit in *Rhamnunte* Æolici opp. de a quo *Rhamnusia* dicta est, vt *Fortuna*. Ouid. lib. 3. *Metamor.* Dixerat, assensit precibus *Rhamnusia* iustis.

Osiris Deus colebatur apud Ægyptios. *Tibullus* lib. 1. Te canit, atque suum pubes miratur *Otyrim* *Barbara* *Memphitem* plaudere doctæ bouem.

Proserpina *Cereris* filia colebatur in *Sicilia*, teste *Plutarcho*: unde & *Sicula* vocatur a poetis. *Seneca*: Vidisti *Sicula* regna *proserpina* vbi primam huius dictionis *Proserpina* corripit, quod est inuenturum.

Colebatur etiam in *Enna* vrbe *Sicilia*, unde *Enna* quoque dicitur. *Lucanus* lib. 6. Eloquar immenso terræ sub pondere, quæ te Contineant *Enna* dapes.

Apud *Eleos* delubrum sacrum fuit *Plutoni* semper clausum & obsecratum, præterquam quod semel tantum quotannis aperiebatur. *Plutonem* autem idē colebant *Elæi*, quod eius præsidium sensissent contra vim *Herculis*.

Lampascus vrbs *Hellepontis* *Priapum* coluit. Ouid. lib. 6. *Fast.* *Lampacos* hunc soli solita est mactare *Priapo*.

Solyhe vnicum Solem Deum putant, cui equum immolant.

In *Præneste* vrbe Italiæ colebantur *Sortes*, & *Fortuna*, quæ propterea *Prænestina* vocantur. *Propertius* lib. 2. Nam quid *Prænestis* dubias & *Cynthia* sortes, Quid petis *Aë* mœnia *Thelegonis* *Syll.* sacrisque dicatum *Fortunæ* *Prænestæ* iugis.

Sequentia loca sacra sunt *Veneri*: *Amathus* insula maris *Ægei*, a qua vocatur *Amathusia*, & *Amathusis*. Verg. lib. 10. Est *emathus*, est celsa mihi *Paphos*, atque *Cythera*, *Idalia*q; domus.

Colebatur etiam in *Cypro* insula, & *Papho* eiusdem insule vrbe. *Decypro* & *Memphi* Ægypti vrbe (vbi etiam sanū habuit) *Horatius* lib. 3. Car. O quæ beatam diua tenes *Cyprum*, & *Memphim* carentem *Sithonia* niue. A *Cypro*, dicitur *Cypria*, *Cypris* & *Cyprigena*. *Mantuanus* in *Fastis*. *Cyprigenæ* campos & regna per ardua *Phœbi*.

De *Papho*. & *Gnydo* *Horatius* lib. 3. Car. quæ *Gnydon*, *Fulgentis*q; tenet *Cy*lades & *Paphum* *Statius* lib. 1. *Syl.* Non secus *Alma* *Venus*, quam si *Papho* amore ab alto, *Idalia*q; domos, *Erycina*q; templa subiret. A *Papho* *Paphia*, & *Gnydo* *Gnydia* dicitur. *Plin.* li. 7. *Praxiteles* marmore nobilitatus est. *Gnydia*q; *Veneri* præcipuè *Præcedentia* exempla docent *Idalium nemus* & *Cyclades* & *Cythera* sacra fuisse *Veneri*.

Ab Eryce monte Siciliae sibi sacro dicta est Erycina. Horatius lib. 1. Car. Siue tu matris Erycina ridens.

Hypēpa vrbs proxima Timodo sacra fuit etiā Veneri. De hac vrbe. Ovi. de Arachne: Orta domo parua, parvis habitabat Hypēpis. Imbros insula est Thraciæ Vulcano sacra, quem inde Imbraniū vocant. Val. Flac. Proræque accesserat Imbros.

Inter Liparam & Therasiam insula est Therasia Vulcano sacra. Autor Plin. lib. 3. Præcipuus Vulcani cultus fuit in Lemno insula, qua Lemnius dictus est, vt Lemno ipsa. Vulcania Ouid. li. 13. Nec Præstantiadem quod habet Vulcania Lemnos. Verg. lib. 8. Æn. Hec pater Æolius properat dum Lemnius oris.

De alijs locis in quibus dii habiti sunt in honore, Ouidius lib. 3. Fastorum.

Pallada Ceropida, Minoia Creta Dianam, Vulcanum tellus Hypsipylæa colit.

Iunonem Sparta, Pelopeiadæque Mycenæ.

Pinigerum Fauni Mænalis ora caput.

Mars Latio venerandus erat, quia præsidet aruis.

Lactantius lib. 1. de falsa religione: Summa veneratione coluerunt Ægyptij Isidem, Mauri Iubam, Macedones Gabrym, Poeni Vranum, Latini Faunum, Romani Quirinum, Athenæ Mineruam, Samos Iunonem, Paphos Venerem, Lemnos Vulcanum, Naxos Liberum, Apollinem Delphi.

DEORVM VICTIMÆ.

Caper & Asinus immolabantur Baccho: Caper, quod eius vitæ res rosisset. Verg. lib. 2. Georg. Nō aliā ob causam Baccho caper omnibus aris ceditur. Ovi. lib. 2. de Ponto: Nec dabit in tonitruum caper hostia Baccho. Martia. lib. 5. Vite nocēs roseas stabat moriturus ad aras Hircus, Bacche tuis victima grata focis. De Asino Plin. lib. 24. Ferulæ Asinis gratissimæ sunt in pabulo. ceteris verò iumentis præsentaneo veneno. Quia de causa id animal Libero patri assignatur, cui & ferula. Herodotus ait Porcum etiā fuisse immolatum Baccho.

Cereri mactabatur Porca, quod hoc animal eiusdem fruges violasset. Ouid. lib. 1. Fasto. Prima ceres grauidæ gausa est sanguine porcæ, Vtra suas merita cade nocentis opes. Nam fata vere nouo teneris lætentia succis Eruta setigere comperit ore suis.

Perse immolant Equum Soli. Ouid lib. 1. Fastorum. Placet equo Persis radiis Hyperiona cinctū. Ne detur celeri victima tarda deo.

Diane Cerva immolabatur. Ouid. lib. 1. Fast. Quæ semel est triplici p virgine celsa Diane, Nūc quoq; p nulla virgine cerua datur. Sabæi & Thessali Caves Diane etiam immolabant. Idem Ouidius

Extra

Extra eanum Triuiarum, vidi mactare Sabæos, Et quicumque tuas accolit Hæmine niues.

Priapo etiam immolabant Asinum, quod quum hic deus Lotidæ nympham dormientem fortam stuprare vellet, intemptiuo asini clamore coitu fuisset impeditus, eūq; ex citata virgo manibus reiecit magno omnium (qui aderāt) risu. Ovi. d. lib. 1. Fast. Ceditur & rig do custodi ruris asellus: Causa pudenda quidem, sed tamen apta deo.

Anser Isidi Inachi filiarum. Ovi. lib. 1. Fastorum. Nec defensa iuuat Capitolia, quo minus anser Det iecur in lances Inachi lauta tua.

Gallus gallinaceus immolabatur Nocti. Idem Ouid. Noctē deæ noctis cristatus ceditur ales, Quod tepidum vigili prouocat ore diem.

Fauno, Capra. Ouid. lib. 2. Fast. Cornipedi Fauno cæsa de more capella, Venit ad exiguas turba vocata dapes.

Neptuno, Taurus. Statius lib. 5. Achil. Caruleum regem tauro veneratur auiumq; Nerea. Verg. Taurum Neptuno, taurum tibi pulcher Apollo.

Minerva, Capra. quod caprarum morsus exitialis sit oliuæ, quam illa amat. Pl. n. lib. 8. Oliuam lambendo quoq; sterilem faciunt capræ ex causa Mineruæ immolatur.

Mencæ filius Actoris filius Tauri Herculi primus sacrificauit, propter fulmineum taurum ab ipso Hercule interfectum, de quo Seneca in Herc. Oet. Vna est Gerion sparsus manu, Taurūque populus horridus centum pauot.

Carthaginenses vsque ad excidium vrbs suæ Ingentios pueros Saturno sepe immolauerūt, autore Curtio li. 4. de gestis Alexandri. Quod genus sacrificij Tauricæ Dianæ factū legimus in Scythia.

Prisci Æsculapio medico, Phœbi filio Gallu sacrificabant. Autore Calio.

Sus prægnans mactabatur Maia, autore Macrobio lib. 1. Satur. De victimis deorum vide Ouid. lib. 15. Meta.

DEORVM FESTA QVIBVS

VOCENTVR NOMINIBVS

Festa seu sacrificia Bacchi vocantur Bacchanalia, Orgia, Trierica, Nyctæia, Liberalia, Dionysia, & Corytia, à Coryde rege Thracum, qui sacra Baccho instituit.

Sacra Cereris vocantur Cerealia, & Tesmophoria, vt Ceres ipsa Tesmophoros, id est legifera. Plin. lib. 24. Quoniam matronæ in Tesmophoris Atheniensium castitatem custodiētes iis folijs cubitus sibi sternunt. Plot. ait Adonia fuisse sacra Cereris.

Proserpina Cocytia, à Cocyto infernali flumio.

Saturni Saturnalia, & Chronia nam Saturnus, ipse Chronos dicitur à Græcis.

Laurentia, Laurentia. *Opis* (quæ Cœli & Vestæ filia, & Saturni vxor dicitur) Opalia.

Palis, Deæ pastorum, Palilia pastorum festa. Tibullus lib. 2. At madidus Baccho sua festa Palilia pastor Concinet.

Romuli vel *Martis* Quirinalia.

Vertumni, seu *Prothæi*, Vertumnalia.

Bonæ deæ Gynecia: nā Græci eam vocant Gyneciam. Autor Plutarchus in Cæsare.

Minervæ Panatheneæ. Erant autem agones Gymnici, quos Theſeus in honorem deæ primus Athenis instituit. Autore Plutarcho. Erant etiam Minervæ Quinquatria, quæ fiebant quinque diebus post atrū diem. Ater autem dies erat post Idus. Ovidius: vna dies media est, post fiunt sacra Minervæ, Nomina quæ à iunctis quinq; diebus habent.

Floræ deæ, Floralia.

Carnæ deæ cardinum, Carnia quæ fiebant Sparta.

Iouis Diopolia, seu Diasia teste Cælio.

Iunonis, Hæra, quod Iuno ipsa Hera diceretur. Ennius apud Ciceronem lib. 1. de offi. Vōsne velit an me regnare hera. Vbi per heram nonnulli Fortunam intelligunt.

Mercurij Mercurialia, & Hermæa.

Musarum Musæa.

Herculis, Memæa, ab Argivis instituta, ob leonem ab ipso interfectum in Nemea sylva.

Fauni, Lupercalia, quæ Februario mense fiebant.

Solis, Mitriaca, quoniam Persæ Solem appellant mitran. Apud eos autem fiebant hæc sacrificia in antro, educto cornibus boues, quæ Deo immolabant.

Priapi Phallagoga: Nam phallum antiqui virile membrum appellabant. Autor Theodoretus Cyrenensis.

SACRIFICIORVM ET VITIMARVM genera diuerſa.

Agonia, & Agonalia ludi erant, qui fiebant in honorē Dei Agoniij vel in monte, quem illi Agonem vocabāt. Agonias etiam veteres dixerunt hostias, ab agendo.

Dapſa, genus erat sacrificij, quod fiebat hyeme ſauiente.

Perreatio in nuptiis fiebat ferro libo. Aliter vocabatur *Conſarreatio*. At quum diſſoluebantur nuptiæ, *Diſſarreatio*.

Hecatombe, sacrificium erat centum victimarum, vel quia centum Peloponneſi vrbes id faciebant. Iuuenalis Satyra 12. Exiſtunt qui

qui promittant Hecatombem.

Hostia, erat victima quæ immolabatur cæſis hostibus. Sacrificabatur autem Laribus, quorum ope victi credebantur hostes. Quid. Hostibus à domitis hostia nomen habet.

Hyacinthina, erant quædam sacra nocturna.

Armilustrium, sacrificium erat apud Romanos, in quo armati re diuinam faciebant: tubisq; caneant sacrificantes.

Ianual, erat genus libi, quod ſoli Iano immolabatur.

Lucaria festa Romani celebrabant in luco, in quo fugati à Gallis ſeſe occuluerant.

Lupercalia, erant sacra instituta ab Euandro rege Arcadum in honorem Panos, propter Romulum & Remum nutritos à lupa in Auentino mōre, vbi fiebant. Luperci dicebantur miniſtri horum ſacrorum. Statius lib. 5. Syl. Et tua multum Verbera ſuccincti formidauere Luperci.

Meditrinalia, sacra erant, quæ fiebant in honorem Meditrinæ, deæ medicamentorum.

Munichia, erant festa Palladis, à Munychio Athenarum portu, vel à Munychio rege quodam eorum autore.

Nouendium, seu *Nouendiale*, sacrificiū erat exequiale, quod fiebat nono die post mortem alicuius: Horatius: Nouendiales diſſipate pulueres.

Nudipedalia erant quædam sacra, quæ ſacerdotes nudis pedibus faciebant Hieroſolymis.

Nyctileia Bacchi ſacrificia, quæ nocturno fiebant tempore.

Palatual, sacrificium erat, quod Romæ fiebat in palatio.

Paſtillæ, autore Feſto, fuit gen^o libi rotūdi, quod diis offerebatur.

Popularia sacra, quæ ab omnibus ciuib; fiebant, nec erant priuatarum familiarum, ſed omnium communia, vt à diis impetrarentur, quæ ſpectabant ad communem populi ſalutem.

Proteruia, fuit ſacrificij genus, in quo quicquid ex epulis ſupererat, incendio dabatur. Auſonius: Capripedes agitāt quū læta proteruia Panas. Albidius adoleſcens quum vniuerſum patrimonium decoxiſſet, & ædes vnas (quæ ſupererant) rerum deſperatione, deſiſſet incendio, ſerunt Catonem hoc in eum cauillo uſum fuiſſe. Hic proteruiam facit. Facere autem proteruiam, adagium eſt in prodigijs, qui omnia abſumunt vſque ad aſſem.

Scenophagia erant tabernaculorum ſeſta, in quibus Iudæi faciebant tabernacula ad ſimilitudinem eorum, in quibus habitauerāt quum peruagarentur Ægyptum.

Solitautilia, ſacrificia erant trium victimarum, Tauri, Arietis, & ſuis. Plin. lib. 8. Si portatur Marti Solitautilibus piaculum fieri.

Stata, erat certa ac stabilita, statutisque diebus fieri solita. Caro: Sacra stata, solennia sancta seruasti.

Robigalia, dies erant festi instituti ab antiquis ad amolendam frugum rubiginem. Quales sunt nostro tempore Supplicationes Amburbia, & Ambaruales, quæ fiunt ut fructus terræ agricolarum voto respondeant. Plin. lib. 18. Rubigalia Numa constituit, quæ nunc agitur ad septimum Calendas Maij: quoniam tunc ferè segetes rubigo occupat.

Fontanalia sacra erant fontium quæ fiebant coronatis pueris & fontibus.

Ornea, sacra erant Priapi, quem Corinthij Orneum vocabant. Celebrabant autem hæc festa Nymphæ ad Alebedum prope Colophonem.

Parentalia erant sacra funesta, quæ fiebant ab antiquis in honorem parentum mortuorum. Cuiusmodi sunt Anniversaria nostra.

Parentare, est hoc sacrificium facere. Cic. in Philip. Vt parentalia cum supplicationibus miscerentur.

In parentatione absumentur fabæ, quod in eis mortuorum animas esse dixerint. Blondus lib. 2.

Inferiis, sacra sunt etiam mortuorum Sueto. in Caligula: Inferiisque his annua religione publice instituit.

Consualia, sacrificia fiebant in honorem Consi, qui habebatur deus consiliorum.

Græci Dionysium colebant cognomento Lamptera, id est faculam, eiusque festa vocabant *Lampteria*. Ferebant enim noctu facces ad templum vini pateris tota vrbe constitutis.

Amburbium, seu *Ambaruale*, supplicationes erant, quæ fiebant in ambiendis vrbibus, agrisque lustrandis. De hoc intellexit Lucanus lib. 1. dicens: Mox iubet & totam pauidis à ciuibus vrbem Ambiri, & festo purgantes mœnia lustrò Lōga per extremos pomœria cingere fines.

Talia erant apud Romanos *Vinalia*, qualia apud Thebanos *Dionysia*. *Thyia*, festum erat Bacchi apud Elæos, in quo vacuæ hydriae, templo oblerato, vino implebantur noctu.

Holocaustum, seu *Holocaustoma*, sacrificium erat, in quo extra vitæ timarum aris superposita comburebantur, de quo Verg. Et solida imponit taurorum viscere flammis. Pingue superq; oleum fundens ardentibus extis. Iosephus, Quâdo (inquit) tota victima quæ immolatur, incenditur ad sacrificiū nomē holocaustomatis habet.

Potè *Origina* Orpheus inuenit in Thracia.

Matris deorum sacra Phrygij quotannis crudelissimis certaminibus faciebant.

Rhodij

Rhodij hominem Saturno sacrificabant.

In Salamine insula homo Diomedii immolabatur.

Diana Taurica humanis placabatur victimis.

Dionysio apud Chios homo crudeliter disceptus sacrificabatur. Lacedæmonij hominem Marti immolabant.

Phœnices in bello & pestilentia amicissimos homines immolabant Saturno. Eidem in Creta sacrificabantur pueri.

In Laodicea Syriæ virgo immolabatur Palladi.

Arabes singulis annis puerum immolantes sub ara sepeliebant.

Græci, priusquam prodirent in bellum, humanas victimas diis offerebant.

Aristomenes Messenius c. homines Ioui sacrificauit.

Athenienses bello petiti, & victi à Minoe rege Cretæ, propter interfectum Androgeum eius filium, cogebantur quotannis septem mares ac totidem feminas in Cretam mittere sacrificandos.

Scythæ quoscunque aduenas repererint Dianæ immolant.

In Pella Thessaliæ ciuitate singulis annis homo immolabatur Pelæo & Chironi.

Galli Esu, & Teutatem humano cruore placabant.

Lactantij tēpore Latialis Iupiter sanguine colebatur humano.

Carthaginenses ab Agathocle victi, iuuenem iratum sibi Saturnum crederent, ducentos ei nobilissimos iuuenes immolauerunt. Autor Lanctantius.

Apud Romanos sacrorum autor fuit Numa, qui instituit dolere deos fruge, & mola salsa supplicare.

Vocabula ad Religionem spectantia sunt Cæremonia, Sacrificium, Consecratio, Superstitio, Dedicatio, Piaculum, Iusturandū, Hostia. Mola erat far tostum, sale aspersum.

Sacrificare est petere, ut detur venia.

Litare est propitiare, vel sacrificium rite facere.

Apud Lyndum oppidum Rhodiorū fiebat sacrificium in honorem Herculis, quod probris & cōiciis peragebatur. Hinc adagiū natum. Herculi Lyndio sacrificare id est sacris deuotionibus uti.

Ritum sacrificij, quod fiebat in honorem Cybeles, Quid. in Fastis sic exprimit:

Ardua iam dudum resonat tinnitibus Ida,

Tutus ut infanti vagiat ore puer.

Pars clypeos sudibus, galeas pars tundit inanes.

Hoc Curetes habent, hoc Corybantes opus,

Res Latuit, prisceque manent imitamina facti.

Æra deæ comites, raucæque rerga mouent.

Cymbala pro galeis, pro scutis tympana pulsant,

Tibia

Tibia dat Phrygios (vt dedit ante) modos.
Saly, sacerdotes Martis, eidem sacra faciebant salientes.
Victimarum superstitio emanauit ab Hyperbio Martis filio, vt placet nonnullis, quod animal primus occiderit, vt Prometheus occidit bouem.

Apud Delphos nullum reddebatur oraculum, nisi tota victima ab imo contremuisset, membris omnibus agitata.
Phaselitæ populi falsos pisciculos diis immolabant.
Cares vero canem. Hinc Caricam victimam dicuntur immolare, qui vilissima largiuntur.

Libabatur etiam vinum sed merum.
Prope Alopum flauium habitatores singulis annis diem vnum sacrum faciunt Eumenidibus, quibus prægnares oues immolant.
Amastris Xerxis regis vxor pro salute propria decem defodit viuos homines.

Berosus prodit fuisse apud Babylonios festum Saceas nomine, solitum agi quinque diebus quibus serui imperabant dominis.
Coi Iunoni sacrificantes seruos à conuiuio reiiciebant.

SACERDOTES DEORVM.

A Pollinis sacerdotes fuerunt, *Panthus* Othrij filius, Verg. lib. 2. Æneid. Panthus Othriades arcis Phœbique sacerdos.
Anius rex, Verg. lib. 3. Æneid. Rex Anius rex idem hominum Phœbique sacerdos.

Lychas, Verg. lib. 10. Inde Lycham ferit exertum iam matre perempta, Et tibi Phœbe sacrum.

Hemonides, Idem libro 10. Nec procul Hemonides Phœbi Triuiaeque sacerdos, Infula cui sacra redimibat tempora vitta.

Phœbades dicuntur Phœbi sacerdotes.

Neptuni, *Laocoon* Troianus, Verg. lib. 2. Æn. Laocoön ductus Neptuno sorte sacerdos, Solennes tauri ingentem mactabat ad aras.

Cereris *Polybetes*, Verg. lib. 6. Ænei. Treis Antenoridae, Cererique sacrum Polybetem fuit & *Sofratus* Cereris sacerdos. Autore Cornelio Tacito.

Alphitus, Ouid. lib. 5. Meta. Cererisq; sacerdos Alphitus, albenti velatus tempora vitta.

Innonis Calybe, Vergil. libro 7. Æneid. Fit Calybe Iunonis anus templique sacerdos.

Alcyone, Ouid. lib. 11. Ante tamen cunctos Iunonis templa colebat, Proque viro (qui nullus erat) veniebat ad aras.

Herculis Potitius, Verg. lib. 8. Iamque sacerdotes primisque Potitius ibant.

Teron, Syllius lib. 2. Iam noua molitus stimulo milite Teron Alcidae

Alcidae templi custos araque sacerdos.

Fuit & *Pinarius* custos sacrorum Herculis. Macrobius.

Cybeles Choreus, Verg. lib. 1. Æneid. Fortè sacer Cybele Choreus, olimque sacerdos, Inignis longè Phrygiis fulgebat in armis.

Melissa fuit sacerdos Cybeles, à cuius nomine cetera eius deae sacerdotes Melissa postea dicta sunt.

Fuit & *Barthabaces* Cybeles seu Opis sacerdos. Plutar. in Mario, Per ea tempora adueniens Barthabaces, magnae matris sacerdos, nuntiavit deam in templo ad se locutam, victoriam praedixisse.

Calli quoque sacerdotes erant Cybeles.

Cotys rex Thraciae sacra quaedam instituit *Baccho*, quae Cotytia dicuntur.

Feminae *Bacchi* sacerdotes dicuntur Thyades, Maenades, Bacchae, Eleides, Mimallonides, Aedonides, Eubhyades, Bassarides, Triaterides.

Thyades, Val. Flac. lib. 6. Arg. Mox rapuere deum iam iam quodcumque paratae Thyades infusus per sua colla comis.

Maenades Mart. lib. 11. Ad matrem fugiet Pentheus, ad Maenades Orpheus.

Bacchae, Ouid. lib. 6. Fast. Dissimulata deam Latias Saturnia Bacchas instimulat.

Eleides, Idem in Epist. Nunc feror, vt Bacchi furis Eleides actae.

Mimallonides, Idem lib. 1. de Arte: Ecce Mimallonides sparsis in terga capillis.

Aedonides, Lucan. lib. 1. Aedonis Ogygio decurrit plena Lyxo.

Eubhyades, Horat. lib. 1. Car. Non secus in iugis Ex somnis stupet Eubhyas.

Bassarides, Sidorius: Rotat Enthea thyrsum Bassaris. Idem: Ire in Bassaridas, vel insulatos Aram ad turicremam rotare mystas.

Triaterides, Statius lib. 4. Theb. Et atra sacrum recolit Triateris Ophelten.

Hyppecaustria sacerdos erat *Minervae* apud Solos.

Plinius libro 34. ait *Lysimachem* fuisse Mineruae sacerdotem annis 1111.

Veneris sacerdos fuit Mera. Stat. lib. 8. Theb. Aegae Veneris quos Mera sacerdos Ediderat prohibente dea.

Diane Tauricae sacerdos fuit *Iphigenia* Agamemnonis & Clytemnestrae filia.

Megabyzi sacerdos erat Dianae Ephesiae eunuchus, à cuius nomine ceteri dicti sunt Megabyzi. Plin. lib. 5. Pinxit & Megabyzi sacerdotis Dianae Ephesiae pompam. Idem: Ephesi verò est Megabyzi sacerdotis Ephesiae Dianae sepulchrum.

Fuit

Fuit & *Myxos* Dianæ sacerdos, immodicus sui nominis præced & ostentator. Hinc *Myxos* appellamus huiusmodi homines ventolos, qui plus æquo sibi tribuunt.

Seihon rex fuit apud Ægyptios post Amurtæum quem Herodotus in Euterpe Vulcani sacerdotem fuisse memorat.

Martis, sacerdotes erant *Salij*, quos in portandis ancilibus saltare mos erat. Hi per urbem cum tripudiis caneant: quædam crimina admodum obscura, quæ nec ipsi intelligebant, vt innuunt verba Fabij.

Hierophanta erant Atheniensium sacerdotes, qui cicutæ sortitione seipos castrabant, quod castius in suo sacerdotio durarent ac persisterent.

Cor. Cethegus, & Q. Sulpitius, flamines fuerunt apud Romanos, qui suo sacerdotio priuati sunt, hic quodd inter sacrificandum apicem (quem flamines ferebant) de capite cadere permisisset, ille quodd extra victimæ non ritè admouisset.

L. Bebius flamen fuit Quirinalis vt Plautius Hypseus.

Corin sacerdos fuit funerarius.

Cinarades, & Basilides nomina sunt sacerdotum apud Cor. Tacitum.

Sacerdotes legis fuerunt Salomon, Hieroboam, Nadab, Behasai, Hela, Zambri, Achab, Ocasis, Ioram, Heliseus, Hieu, Ioas, Ionas, Zacharias, Sellum, Manahen, Phaccias, Ozee, Aaron, Eleazarus, Phinees, Abiud, Achito, Samuel, Hely, Abiathar, Sadoch, Achimas, Azarias, Vrias, Gonnias, Eleachin, Chelcias, Soreas, Iesus huius filius, Ioachim, Melchisedech, Simeon, Iad, Onias.

PARCAE, DEAE FATALES.

PARCAE seu deae fatales dicuntur à potis *Æclotho, Lachesis, Atropos*. Cefelius Vindex apud Gellium lib. 3. ponit alia earum nomina, vt *Nonam, Deciman, Mortam*, citatque versum hunc Liuij poetæ antiquissimi: Quando dies aduenit, quam profata Morta est.

Pinguntur autem Deimogorgonis filiae: secundum Ciceronem Herebi & Noctis.

Alio nomine vocantur *Fata*. Seneca: Multi ad fatum venere suum dum Fata timent.

Dicuntur insuper metiri vitam hominum fufis, & staminibus, quæ ex sua colo nent, & deducunt. Vnde & Lanificæ vocantur à poetis Martia. lib. 1. Lanificæ nulli tres exorare puellas Contigit, ob eruant quem statuere diem.

Feruntur esse inexorabiles, nullisque precibus moueri, vt quam imposuerunt rebus, feriem, commutent, aut vitæ exitum prorogent, quem nascentibus nobis constituerunt. Vnde Seneca: Nulli iulio cessare licet, Nulli scriptum proferre diem.

Earum

Earum autem officia poetæ distinguunt, vt velint vnâ esse, quæ vitam hominis ordiatur, aliam quæ cõtexat, tertiam quæ filum rumpat, ac linia. Prima est *Clotho*, quam Statius ferreâ vocat, Grædam Seneca, Improbam & Sedulam Pontanus. Secunda est *Lachesis*. Dura Ouidio, Inuida Martiali, Ferreâ Claudiano dicta. Tertia *Atropos*, de qua Statius lib. 4. Theb. Hos ferreâ neuerat annos Atropos. Sunt qui in numero Parcarum ponant *Ilithyiam*.

IVDICES INFERORVM.

Iudices inferorum poetæ faciunt, quorum arbitrio & sententia puniantur animæ, & cogantur fateri quæ piacula in serâ noctem distulerit, vt inquit Marco. Castigan, dolos audiunt, vmbis suas sedes constituunt, nullum scelus relinquunt impunitum. De his Seneca. Et qui frõte nimis crimina tetrica. Quarunt ac veteres excutiant reos. Eorum nomina sunt, Minos, Æacus, Rhadamanthus.

Minos rex fuit Cretensium, pater Androgei, & Ariadnes, qui propter extremam seueritatem (quam viuens exercuerat) post mortem Iudex inferorum factus est à poetis, vt alij duo iudices. De hoc Vergil. 6. Æne. Quæsitur Minos vinam mouet, ille silentium Consiliumque vocat, vitæque & crimina discit.

Æacus Iouis, & Europæ filius, propter incorruptam æquitatem Iudex quoque inferorum factus est. Propert. lib. 4. Aut siquis posita Iudex sedet Æacus vrna.

Rhadamanthus Iouis fuit filius, & Europæ, frater Æaci, quem æquissimu fuisse, & incorruptæ seueritatis ferunt. Hinc adagium, Rhadamantheo pollere iudicio. Propterea orta est fabula, constitutum fuisse illum vmbraum iudicem. De hoc Vergil. lib. 6. Æne. Gnosius hæc Rhadamanthus habet durissima regna, Castigatque auditque dolos, subigitque fateri. Quæ quis apud superos furto lætatur inani Distulit in seram commissa piacula noctem.

HESPERIDES.

Hesperus Iapeti filius, tres habuit filias, quæ à patris nomine dictæ sunt Hesperides. Earum nomina sunt *Egle, Heretusa, Hesperetusa*. Poetæ fabulantur hortu eis fuisse auriferis arboribus constitum, cui custodem adhibuerint Draconem peruigilem, quo tamen vel sopito, vel occiso Hercules aurea poma sustulerit. Vnde Pontanus Hesperides vocat pomicolas. Seneca in Aga. Arboreque pomis fertilis aureis Extimuit manus. Lucretius lib. 5. Auræque Hesperidum seruans fulgentia mala Asper acerba tuens immani corpore serpens. Diodorus lib. 5.

PLEIADES.

Pleides filia fuerunt Athlatis ex Pleione, à qua traxerunt nomē. De his Ouid. Pleiades incipiunt humeros referare paternos. Quæ

Quæ septem dici sex tamen esse solent: Seu quòd in amplexu sex hinc venere deorū. Nā Steropē Marti cōcubuisse ferūt: Neptuno Alcyonē: & teformosa Celeno, Maiā, & Electrā, Taygetāq; Ioui. Septima mortali Merope rib. Sisyphē nupit. Pœnitet, & facti sola pudore latet. Hoc autē ait Ouid. Nā vt Mathematici volunt, vna est earū obscura, quæ nūquam apparet, vt cætera. Re vera Pleiades stellæ sunt in genu Tauri, quæ circa æquinoctiū vernū oriuntur. Vnde Latini eas Vergilius vocat. Sunt autē pluuiosæ, & molestæ nautis. Lucan. lib. 8. Et imbrifera siccas cum Pleiade Thebas.

Dicuntur etiam *Athlantes*. Senec. in Hercule fur. Illinc timendum ratibus ac ponto gregē, Palsim vagantes exerunt *Athlantes*. De his vide *Cælium* Lect. antiquarum cap. 16. lib. 9.

HYADES.

HYADES filia fuerūt Athlantis ex *Æthra*. quæ nomen traxerūt ab Hyante fratre, quem à leona interfectum quum assiduus defleret lachrymis, deorum cōmiseratione relatæ sunt in stellas pluuiosās, vel q̃ Hyas Græcè pluuiā significet Latine. Locatæ sunt autem in Tauri fronte: Ouid. Ora micant tauri septem radiantia flāmis, Nautæ quas Hyades Grauius ab vrbe vocat. Pars Bacchum nutritæ putat, pars credidit esse Tethyos has neptes Oceanique senis. Alio nomine vocantur *Sucule*. Plin. lib. 2. Qualiter in Sculis festinus accidere, quas Cræci ob id pluuiæ nomine Hyadas appellant. Earum ortus pluuiam protendit. Claudianus in Ruff. Imbribus humescant hœdi, nymphaq; taurum Ducat Hyas, totūsq; fretis descendat Orion. Alia earum nomina ponuntur à *Cælio* ex Hesiodi testimonio, Phœole, Coronis, Cleia, Phæa, Eudora.

PARTES ANNI QVATVOR.

Menses *Veris* sunt, Martius, Aprilis, Maius, *Æstatis* Iunius, Iulius, Augustus, *Autumni* September, October, Nouember. *Hyemis* December, Ianuarius, Februarius.

Pythagoras comparabat Verno tempore pueros, *Æstati* adolescentes, *Autumno* iuuenes, *Hyemi* Senes. Idem ait Ouid. lib. 13. Quid non in species secedere quatuor annum Aspicis ætatis peragentem imitamina nostræ? Nam tener, & lactens puerque simillimus auro Vere nouo est tunc verba nitens.

Ver botros emittit, hyemis rigorem mitigat, spoliatas arbores induit: terræ suum restituit virorem, hortis suos flores, & violas. Hinc, *Vtile* syluis. *Odoriferū*, & *Purpureum* vocatur à Vergilio à Statio Pecorosum, locundum à Catullo: à Ruffo Fessio, Floricomum: ab Aufonio & Seneca, Floriferum & Fidificum: Geniale à Mantuano dicitur.

Æstas enatas iam fruges, & lactentes culmos calore suo concoquit.

coquit, & maturat.

Autumnus maturos fructus colligit. Morbis est obnoxius, propter corruptiones, & putrefactiones, quas ex humido & calido generari dicunt Physici. A fructibus vocatur *Vuifer*, *Pomifer*, *Fruiger*. Quatuor anni tempora egregie describit Ver. in opusculis:

MENSES ANNI.

Romulus ab vrbis origine decem tantum menses constituit, quòd decimestre tempus sufficeret ad mulieris partum. Primumque fecit *Martium* à nomine Martis qui deus est & autor Romanorum. Numa Pompilius duos adiecit Ianuarium & Februarium. *Ianuarius* dicitur à Iano. *Februarius* à Februis, id est, purgatoris quibusdam sacrificiis. Nam februare purgare est, & Febru Sabini purgamentum vocant. Eo autem mense consueuerant Romani per dies duodecim urbem & agros cum supplicationibus lustrare. Quod genus sacrificij dicebatur *Amburbium*, *Amburuale*, *Februum*, & *Iustrale*.

Martius à Marte vrbis autore.

Aprilis ab aperiendo, vt opinatur Varro, quòd tunc claustra nascendi aperiat natura. Vel ab Aphrodite Venere, vt vult Censorinus, quòd Romani suam à Venere traxerint originem.

Maius à maioribus & senibus.

Iunius à iuuenibus, vel à Iunone, cui eo mense maximi honores exhibebantur.

Iulius prius dicebatur *Quintilis*, quòd esset quintus in ordine, vt *Augustus* Sextilis quum decem tantum haberentur menses. Tandem tamen mutato nomine dicti sunt Iulius, & Augustus, in honorem primorum Imperatorum. *September*, *October*, *Nouember*, & *December*, nomina sua traxerunt ab ordine, quem prius habebant, quum decimestris esset annus. De quibusdam Ouid. libr. 1. Fast. Martis erat primus mensis, &c.

Ianuarius erat in tutela Iani & Iunonis: Februarius, Neptuni: Martius, Mineruæ: Aprilis, Veneris: Maius Apollinis: Iunius, Mercurij: Iulius, Iouis: Augustus, Cereris: Septēber, Vulcani: October, Martis: Nouember, Dianæ: December, Vestæ.

Luna singulos suos menses conficit diebus vnde triginta circiter & dimidiato. Hinc Lunigenæ menses vocantur à Mantuano in somnio Romano, vbi ait, Et horis nox atq; dies, ex nocte diæque Lunigenæ surgunt menses, ex mensibus anni.

Mensium alij sunt maiores, minores alij. Aprilis, Iunius, September, Nouember singuli habent dies xxx. Reliqui xxxi. præter Februarium qui solum habet xxv. III.

A mensis sit adiectiuum menstruus: vt, menstrua Luna.

secundum metamorphosim poetarum.
Achelous in anguem & taurum. Acis in flumen. Actæon filius Autoneos in ceruam. Egeria in fontē. Eglet soror Phaethontis in populum arborem. Elacus in mergum. Esculapius in draconem. Aglauros Cecropis filia in lapidem. Alcinoe in auem. Alcioe in vespertilionem. Anaxarete in lapidem. Antigone in ciconiam. Acontes mutatus est in lapidem. Apollo in pastorem, cornu accipitrem, leonem. Appulus pastor in oleastrum. Arachne in araneam. Adrea in oppidum. Ascalaphus in bubonem. Atalanta in leonem. Atlas in montem. Atys in pium Bacchus in caprum, vnam, ceruam. Batus in saxum. Baucis in arborem. Biblis in fontem. Bura vrbs in scopulum. Cadmus in anguem. Ceneus in auem. Calisto in vrsam. Celmus in adamantem. Cecrops in fumiam. Clytie nympa in heliotropium. Coronis in cornicem. Crocus & Smilax in flores. Cygnus in auē. Cyparissus in cupressum. Dedarion in accipitrem. Daphne in laurum. Daphnis in lapidem. Dercetis in piscem. Diana in fœm. Dryope in loton. Echo in vocem. Ephyre in serpentē. Euphorbus in Pythagoram. Galanthis in musstellam. Harmonia vxor Cadmi in draconē. Hecuba in canē. Helianthus in florem. Io in iuuenē. Iphis puella in pueri. Iphigenia in ceruam. Iuno in anum. Iupiter in taurū, aurū, arietem, aquilam, Cygnū in satyrum. Amphitryonem, ignē, pastorem, serpentē. Leucothoe in virgā tureā. Lycæon in lupū. Lycas in scopulū. Lynceus in lyncem. Mera in canem. Marfyas tibicen in fluuiū. Menthe nympa in mentam. Mercurius in ibin. Myrtha in arbore. Nays nympa in piscem. Narcissus in florem. Neptunus in iuuenem. Enipeum fluuium, arietem, Delphinum. Niobe in marior. Nisus in auem. Nyctimene in noctuam. Ocyroe in equam. Olenus in lapidem. Periphas in auem. Perimele in insulam. Philomela soror Progne in lusciniam. Progne in hiruindinem. Proetus in saxum. Saturnus in equum. Scylla in scopulū. Stelles puer in stellionem. Talus puer in perdicem. Tereus in Vpupam. Tyreas in scœnū. Venus in piscem. Vertumnus in anum. Vlysis socij in porcos.
Causas harum transmutationum vide apud Ouidium in Metamorphi & alios Mythologos.

Ageria, vxor Numæ, quæ colebatur in Aricino lacu. Ouid. Ageria est quæ præbet aquas dea grata camœnis, illa Numæ coniunx, consiliūque fuit.

Aegle, filia Solis & Nereæ. Verg. Timidus superuenit Aegle Nays

Nayadum Pulcherrima.

Agæe, nympa à nimio splendore. *Clotho & Galatea*. Verg. lib. 9. *En.* Quales Nereida Clotho. Et Galatea secant spumantē petlore pontum.

Cymodocea, vna fuit earum Nympharum in quas mutatae sunt naues Æneæ. Verg. lib. 10. *Æneid.* Quarum quæ fandi doctissima Cymodocea, pone sequens dextra puppim tenet.

Cereus, nympa à tēxendo.

Deiopeia. Verg. lib. 1. *Ænei.* Sunt mihi bis septem præstanti corpore nymphæ. Quarum quæ forma pulcherrima, Deiopeiam C6 nubio iungam stabili, propriamque dicabo.

Dynamene, etiam nomen est nymphæ.

Dione, Oceani & Thetys, filia, Veneris mater.

Elestra, Oceani filia, & vxor Atlātis, quæ filiam habuit eiusdem nominis, matrem Dardani.

Erate, Oceani filia, *Eudora* itidem.

Eurybia, quæ stellas & luciferum genuit.

Eurymone, Mater Leucothoës.

Halio, nympa marina, vt *Helicopis*, & *Ianthe*, Oceani filia. Item *Lanira*, *Lara*, quæ Iouis furta cum Iuturna patefecit Iunoni.

Legea, à suauitate cantus.

Mensitho, *Marica*, Latini mater, quæ tēplū habuit in Minturnensi litore. Horatius: Et innantē Mariæ littoribus tenuisse Lyrim.

Mintha, Plutonis pellex, quam Proserpina mutauit in mentham.

Panope, *Sagartia*, cum qua se miscuit Atys Phrygius.

Syrinx, nympa Arcadiæ, quæ nympharum precibus mutata est palustres in calamos, quum acrius eam insequeretur Pan rusticorum Deus. Martialis lib. 9. Sæpe sub hac latuit rustica frōde Dryas. Dumque fugit solos nocturnum Pana per agros, &c.

Telsto, *Thylla*, *Thyca*, *Torrebia*, ex qua Iupiter suscepit Cariū Lydiæ modulationis inuentorem.

Xanta, *Xanto*, Vergiliana, *Zenxo*. *Amalthea*, *Amphinome*, *Amphitoe*, *Amphiro*, *Calian*, *Issa*, *Galatira*, *Creses*, *Plexaura*.

De nymphis filiabus Doridis. Propertius lib. 1. At vos æquorea formosa Doride nata, Candida felici soluite vela Choro.

Nysæ, *Cymothoe*, nomina sunt nympharum apud eundem lib. 2. Vbi ait: Et tibi ob inuidiam Nereides inerepitaret. Candida Nysæ cerula Cymothoe.

Verg. lib. 4. Georg. enumerat quasdam his verbis: Drymōq; Xantōq; Ligēq; Philodocēq; Nisōq; Spiōq; Thaliāq; Cymodocēq; Cydippēq; & flaua Lycorias, altera virgo Clyōque, & Berioe soror Oceanitides ambe, Atque Ephyre, atque Ops atq; Aia

Deiopeia, Et tandem positis velox Arethusa sagittis, inter aquas
Clymene curâ narrabat inanem Vulcani,

Idem lib. 6. En. Laua tenent Thetis, & Melyre, Panopæaq; vir-
go, Nisêque, Spiôque, Thalâque, Cymodocêque.

Pholop, nomen est Nymphæ apud Statium l. b. 2. Sylvarum.

Ponanus lib. 2. de Stellis quâdam alias ponit his verbis:

Mox carula Tyro,

Flauâque Laodice, Panopæâque, Cymothecêque,

Et Thysbe, & niueo conspecta Peloris amictu,

Punicocêque sinu Xantho, exertsque papillis.

Nisæ, longâque coma spectabilis Arte.

Arêque, Opîsque, Orithyâque, Thespiocêque,

Et niueis Galatea genis, Arethusa lacertis.

Idem: At blanda Hyale non lumina torquere A puero.

Reperiuntur & aliarum nomina, vt Eurymone, Persa, Plione,

Clymene, Melantho, Idothea, Corufice, Glaucis, Liminoria, Am-
phytoe, Doro, Protho, Pherusa, Doxa, Numertis, Dianassa, Ama-
thia, Leontadome, Nenopene, Thero, Lycaste, Agaperte.

Porro Nymphæ maris vocantur Nereides, & Oceanitides: Flu-
uiorum, Naiades: Fontium, Napeæ: Nemorû Dryades: Arborum,
Amadryades: Môtium, Oreades: Pratorum, Hymnides. Politianus
in Rustico: Vda choros agitât Nays, decurrit Oreas Môre suo lin-
quunt faciles iuga celsa Napeæ: Nec laritat sub fronde Dryas.

FÆCES ET EXCREMENTA

DIVERSARVM RERVM.

Vgenti fæces, dicuntur Magmata Plin. lib. 13. cap. 1.

Amurca, fæx est olei. Idem Plin. lib. 15. cap. 3. Oliuæ constât
nucleo, oleo, carne, amurca. Sanies, est hæc eius amara. Columella.
Palladia sine fruge salis cōspargere Amurca. Idem: Nā est inimicis-
sima oleo amurca, quæ si remānt in baccha, saporē olei corrūpit.

Apluda, vocatur purgamentum milij, panici, & sisamæ. Plin. l. b. 8.
Natur. Histo. cap. 10. Milij & panici, & sisamæ, Apludam vocant
purgamenta.

Spureitia in omni metallo vocatur Scoria, inquit idem l. b. 13. ca.
4. Item l. b. 24. cap. 11. Et Scoria aeris (inquit) simili modo lauatur,
minor effectu quàm æs ipsū.

Scoriam in argento Græci vocant Helysma, cuius vis est astrin-
gere, & refrigerare corpora. Plin. lib. 33.

Aous, aceris purgamentum frumenti. Col. lib. 8. Nam suburba-
nis lactens porcus acere nutricandus est.

Præsemina, & relessemina quæ ex vnguibus amputantur, à præ-
secando, & resecando. Plin. Omnia persecti sumus vsque ad refe-
gmina

gmina vnguium.

Analecti, c. borum sunt purgamenta, quæ scoparij pauimentū
verrentes colligunt, vel pro ipsis instrumentis ad colligendas cœ-
narum reliquias ex pauimentis. Nam vt scribit Plinius purgamen-
ta cœnæ euerti solent in pauimento veluti relicta.

Furfur, farinæ purgamentū, hinc panes fursurei. Varro lib. 2. de
Re rust. Commode pascuntur farre, & fursuribus hordeaceis.

Flaces, purgamenta sunt oliuarū. Plin. In amurca & flacibus hæ-
sunt carnes, & illæ fæces.

Flores, purgamenta vini & vuarū. Cæcilius: Edepol ego neque
florem neque flores volo mihi, vinum volo. Roma: vetus quida
homo & celebratus in causis (inquit Gellius) quum apud præfe-
ctum vrbs verba facere, & dicere vellet, quēdam inopi misce, oq;
vctu viuere, & fursureū panem editare, Hic, inquit, eques, Roma-
nus apludam edit, & flores bibit.

Meys, purgamentum est cœnæ, quo partem aluci priorem apes
illinunt.

Hominis retrimenta Cælius vocat Sparylem, nos, Merdam, sed a-
liarum etiam rerum. Horatius: Merdis caput inquinat albis Cor-
uorum.

Boliton vocant stercus bubulum. Hinc adagium, Boliti pœnam
luere: d est, puniri pro nimio delicto. Solon enim suis legibus eos
puniri iussit, qui stercus bubulum furto sustulissent.

Asini retrimenta Cælius ait dici Onida & Onthon: Suis, Hypoleu-
thom: Quium, Oiptoton Caprarum Spyrada, & Spyrathiam: Murium,
Myseledra.

Grasum significat lanarum sordes in ouibus.

Sciri dicuntur sordes, & spurcitæ casei. Item fragmenta quæ ex
operibus deiiciunt marmorarij, Assulas Virgilius vocat.

Schidia, fragmenta lignorum quæ reciduntur ab abietariis.

Tatarum, fæx vini.

Mucos, Narium sordes. Catullus: Mucos & mala pituita nasi.

HARPYÆ.

HARPYÆ Seruius ait fuisse Nuptum & terræ filias, volatiles, vul-
tu virgineo, vncis manibus. De his Verg. lib. 3. Æneid. Siro-
phales Graio stâr nomine d cta Insula Ionio in magno quos di-
ta Celeno, &c. Eis autē inditū est nomen à rapina, quæ Græcè Har-
pia dicitur. Hinc Harpax rapinator. Harpagore, rapere: Harpe fax,
Harpedophorus falcifer. Poetæ ajunt eas a diis immisississe ad
pollendas dapes Phineï regis Arcidæ, quod is filios interfecisset:
figatas demum à Zeto & Calai Argonautis, & filiis Boreæ.
Hesiodus ait eas fuisse Iris sorores ex Thaumante genitas. Va-

ler. Flac. li. 4. Argō eas vocat Typhonides, id est, filias Plutonis, qui dicitur Typhon.

Aello ex etymologia Græca dicitur, quasi alienum tollēs: *Oryetes*, citius auferens: *Celeno*, vigorem significat. Quartam *Homerus* addidit *Thyellam* morabantur autem in *Symphali* Arcadiæ lacu, unde *Arcadica*, & *Symphallides* vocantur Luca. lib. 5. Vnguibz Arcadiæ volucres *Symphalla* colētes. Verg. in opusculis: *Symphallides* pepulit volucres discrimine quinto. Idē, Deicit horrio quinto *Symphallidas* arcu. Vocatur etiam *Phineas* à *Phineo* rege. Seneca in Thy. *Phinæis* aubus præda fugacior. *Sydonius* *Harpas* posuit pro cruentis raptoribus, qui lucro immoriuntur, ubi aut in foro *Scythæ*, in cubiculo *viperæ*, in exactionibus *Harpæ*, in colloctionibus statuar.

DOMITORES MONSTRO-

RVM ET BELLVARVM.

MEdusa Phorci fuit filia quam Neptunus stuprauit in rēplo *Palladis*: unde irata *Pallas* eiusdem capillos mutauit in colubros, fecitq; vt omnes in scopulos verterentur, qui eam pspicerent. Hanc autē trūcanit *Perseus* Iouis filius ex *Danæ*. Ouid. lib. 4. *Meta*. *Gorgonis* anguicomæ *Perseus* superator, & alis *Ætheras* ausus lætatis ire per auras.

Apollo *Pythone* serpentem, à cuius nomine *Pythius* vocatus est. Oui. li. 1. *Meta*. Hunc Deus arcitenens, & nunquam talibus armis Antē, nisi in damis capreis fugacibus vsus, Mille graue telis, exhausta penē pharetra, Perdidit effuso p vulnera nigra veneno.

Bellerophon, filius *Glauco* regis *Corinthiorum*, falso accusatus stupri à *Stenobæa* Proeti Argiuorum regis vxore, expositus est *Chimeræ* triformi, quam tamen domuit. Ouid. lib. 2. de *Trist*. Nā quid de retrico referam domitore *Chimeræ*, Quem letho fallax hospita pœna dedit.

Alcon sagittarius *Cretensis* serpentem confodit illæso filio suo, quem ille iam habebat in faucibus. Vide in capite de *Sagittariis*.

Atilius *Regulus* apud *Bragadā* fluuium serpentem cxx. pedū longitudine ballistis tormētisq; expugnauit. Autor *Pli*. li. 8. ca. 14.

Georgius *Capadox*, tribunus militum sub *Diocleriano*, maximū serpentem in *Africa* peremit liberata puella, quæ eidem deuota fuerat in prædam.

Pallas, *Alcidam* belluam flammæ ore vomentem interfecit.

Cadmus quoque *Agenoris* filius alium serpentem: cuius dentes quum leuisset, nati sunt protinus armati homines, qui mutuis vulneribus se confoderunt, vt fabulantur poëtæ.

Coræbus monstrum toti *Peloponneso* formidolosum occidit.

Ouid.

Ouid. in *Ibini*: Inque tuos ea pestis eat quam dextra *Coræbi* *Yli* eit opem miseris *Argolicis*que tulit.

Lyfimachus, Alexandri miles leonem, vt iam diximus.

Hercules, hydram, leonem, Aprum, Ceruam, aripedem, *Dracōnem* *Hesperidum*, *Antheum*, eaurū flammiferum, ceteraq; beluas, de quibus prius meminimus.

Præcipua autē monstra (quorum frequens est mentio apud poëtās) sūt *Minotaurus* bisformis, *Geryō* tricornis, *Sphinx*, *Chimera*, *Cacus*, *Maris* *Thessalus*, antica corporis parte hominis, postica equi.

LIBERATORES QUORVNDAM

HOMINVM A PERICVLIS.

Perfeus liberauit *Andromedam* filiam *Cephei* & *Cassiopei*. Certo marino monstro expositam. Ad cuius subsidium cōuolauit, insidens *Pegaso*, equo alato. Oui. li. 4. *Meta*. *Auxiliumq; domus* seruatoreūque fatentur *Cassiope* *Cepheū*que pater.

Lucullus aduersus *Mithridatem* milis, *Cottam* *Chalcedonē* obsessum liberauit.

Lucius miles, quum videret inclinatam *Bruti* aciem apud *Philippos*, obtulit se periculo, & inimicorum manibus, vt ipsi *Bruto* faceret tempus ad fugam.

Q. Minutius consul à *Sabinis* & *Volsis* in *Algido* obsessus, subsidio *Q. Cincinnati* dīctatoris liberatus est.

Quum ob perfidiam *Laomedontis*, qui *Neptuno* & *Apollini* murorum *Troia* conditoribus pactam denegauerat mercedem, pestis urbē ipsam popularetur & vbiq; serperet ad pacada numina *Hesione* mōstro marino destinata est: ab *Hercule* tamē liberata.

Calpurnius *Crassus* captus à *Masilinis*, quum *Saturno* diceretur immolandus, *Balsacia* puella patris à se proditi, eum victorē fecit, cōque modo exemit à periculo.

Diomedem *Troia* diruta ventis in *Libyam* pulsū, quum *Lycus* rex immolare vellet, *Calluce* puella patrem *Lycum* prodidit, vt *Diomedem* (cuius forma conflagrabat) eximeret à morte. Vtriusque exempli autor est *Plutarchus*.

ELEMENTA QUATVOR.

Ignis, Aer, Aqua, Terra. Summū est *Ignis*, unde stellarū collucetium apparent oculi. Proximū *Aer*, seu spiritus, qui vitalis est, & per cuncta rerum meabilis, & vnicuique rei conseruus. Eius vsus pendā cum quarto elemento *Terra* libratur in medio spati.

Ouid. lib. 1. *Fast*. de *Chao* loquens: *Lucidus* hic aer, & quæ tria corpora restant, *Ignis*, aqua, & tellus vnus acertus erant. Idem lib. 15.

Meta. Quatuor æternus genitalia corpora mūdus cōtinet ex illis duo sūt onerosa, suoq; Pōdere in inferius tellus atq; vana feruntur.

Et totidem gravitate carent, nullūque prementis. Alia plerumque acie atque acre purior ignis. Verbis multo pluribus eorum potestatem describit & naturam: vide locum.

ADULATORES, & PARASITI.

Dixit Babylonem obsidione prementis fauerent, & gratiam aucupari volēs Zopyrus Persa, faciem & nares inhoneste vulnere sibi deformavit, ut Babylonis (ad quos se receperat) fidem faceret, & mentiretur se perpetuum Dario inimicum fore, a quo tam turpiter mutilatus esset. Quibus verbis moti Babylonij eum in suam urbem admiserunt, quam paulo post prodidit suo regi. Hinc adagium, Zopyri talentum: de his qui plurimum sibi nocet, ut aliis afferant emolumentum.

Aristippus Cyrenensis Socratis auditor, meruit nomen regij canis, & aulici, quod adularetur Dionysio, & sequeretur quaquaerfuit iniret ille, saginandi ventris causa. Vnde Horatius: Si pranderet olus patienter, regibus uti Nollet Aristippus.

Venienti ab expeditione Galliarum Caesari & in Pompei copias parari, **Curia** obusam appropinquavit multis blanditiis eundem conficiens. Ait enim se invito senatu Caesaris partes fovisse, tantisper dum coacta bello siluissent leges. Prevalente demum Pompeio se expulsum Roma, velut exulem, sed tamen exilium non gravitate perperis, propter imperatorem. Vnde sic apud Lucanum inducitur lib. 1. Du voce tue poruere iuvare Caesar ait partes, quamvis nolente senatu, Trajanus imperium, tunc quum mihi rostra tenere ius erat, & dubios in te transferre quiritas. At postquam, &c.

Audita Cutionis oratione **Laelius** primipilus statim Caesari ad quicumque discrimina sese obtulit, testatus nullum esse flagitium, quod non committeret lubens, si imperator iuberet. Haec eius verba ponit idem Lucanus: Iussa sequi tā velle mihi quam posse necesse est: Nec cuius meus est, qui quem tua classica Caesar Audiero.

Quum Alexander Iouis filium appellari se voluit, & more Persarum, prostratis humi corporibus a Macedonibus salutari, talia concupiscenti protinus accesserunt **Hages**, **Agus**, pessimus carminum autor, post Cherilum, & **Cleo Siculus**, quos maximorum exercituum principibus anteferebat. Hi quum intelligeret nutum domini, & quid creparet pollice, ceperunt protinus plenis eū buccis immodice praedicare, & iam tum ante mortem deum facere. Adiecerunt insuper Herculem, Bacchum, Pollucem cum Castore novo humini celsiores. Horū famis perimoris Alexander, convivium omni opulencia exornavit, cui non Macedones tantum, sed & principes Graeci interfuerunt. Quum autem omnes vna eū

rege

rege discubissent, Cleo institutum & premeditatum sermonem cum admiratione laudis eius exorsus est: Enarratisque meritis quibus eum nova Apotheosi dignum praedicabat. Iam vnum quemque cepit hortari, ut regem inter deos colerent. Quod ne quis recusaret, obtulit se primum, qui prostrato humi corpore regem adoraret. Autor **Caesius**.

Philoxenus fuit parasitus quispiam, qui cena quadam ubi rariorem panem vidisset apponi, Ne multum, inquit, attuleris, ne tenebras bonis inducas.

Apollophanes Antigoni fuit adulator.

Cypria mulieres translata in Syriam, currum insensuris regū vxoribus humeros subincurabāt, ut eis suppedanei loco gradu sternerent, & scalarem, praeberent usum **Caesius** cap. 13. lib. 11.

Dromas fuit parasitus, a quo quum quaesisset nescio quis in urbe, an apud Chalcidem lautius pararetur convivium respondit, lucundius sibi videri Chalcidenfis cenae procemium, ostreorum numero & varietate.

Decius Laberius actor mimorum inuitatus a Caesare ut in cenam prodiret, respondit se necessario coactum, nihil tanto viro denegare posse, cui & ipsi dii omnia tribuissent.

Tymagoras Atheniensis Darium regem Persarum (ad quem legatus missus fuerat) adulando more Persarum adoravit, Quod ubi resciuerunt Athenienses, eundem supplicio capitis punierunt.

Clisophus Philippi Macedonis parasitus claudū se fingeat, quod Philippus fractum erus haberet: Os & oculos eodem modo & iisdem gestibus contorquebat quibus domini.

Nicesius quum videret Alexandrum Magnū petum a muscis, Quanto, inquit, haec ceteris praestant, quae sanguinem tuum degustant imperator. Idem quum vulneratū eum cōspiceret, illud Homericū statim protulit, Qualis diuorū percurrit corpora sanguis.

Charisophus videns Dionysium (cuius erat parasitus) separatim cum amicis ridentē procul quoque ridebat. Interrogatus autem ab ipso Dionysio, quid rideret. Quod, inquit, ea putē digna risu, quae dicitis.

Andromachus Carrenus fuit adulator Crassi, quem tamen Parthis prodidit.

Patroclides assentator fuit Philippi.

Demagoram Athenienses decem talentis multauerūt, quod Alexandrum deum appellasset.

Euagoram verò interfecerunt, quod eundem adorasset.

Quum quidam cliens **Calio** oratori omnia concederet, longa assentatio fastiditus **Caesius**, Dic, inquit, contra, ut duo videamur.

Entra fuit quidam scurra, natione Hispanus, quem **Sigismundus**

Imperator in conuiuio argento oneravit, adeo ut sub pondere iam fatisceret.

Sarmentus fuit Romanus eques scurrilitate notissimus sub Augusto Cæsare.

Fuit & *Aspinus* Galba nobilis scurra sub Tyberio Cæsare. De vtroque Iuven. Sat. 5. Si potes illa pati, quæ nec Sarmentus iniquas Cæsaris ad mensas, nec vilis Galba tulisset. De Sarmento Horat. in Ser. Nunc mihi paucis Sarmetis scurræ pugnam Messique Ciceri Musa velim memores, & quo patre natus utrique Coterit lites Messii clarum genus Osci.

Tectus Gaballus scurrilitate claruit apud Romanos. De eo & (quem nunc diximus) Galba. Mar. lib. 1. Qui Galbam salibus tuis, & ipsum Posses vincere Tectum Gaballum.

Rhynton fuit vilissimus nugator Tarentinus, de quo Varro & Galba meminerunt.

Adulationes vero adeo & represit & neglexit Augustus, ut se Dominum appellari ne à liberis quidem & nepotibus suis vel serio vel ioco sustineret. Atque huiusmodi blanditias inter ipsos etiam prohibuit.

Cæsar quoque Tyberius adulationes adeo aduersatus est, ut neminem senatorum aut officij aut negocij causa ac lecticam suam admisit. Consularem vero satisfaciendam sibi ac per genua orare conantem, ita subfugerit, ut caderet supinus. Idem si quid in sermone vel oratione blandius de se quicquam audisset, interpellabat & commutabat protinus. Domini appellationem ut maledicunt nomen exhorruit. Quendam dicentem sacras eius occupationes, alio autore eo senatum se audisse, verbis mutatis iussit dicere pro autore suasorem, pro sacris occupationibus laboriosas.

HOMINES PINGVES & macilenti.

Leo Byzantius sophista fuit adeo pingui & obeso corpore, ut quum ad pacandam factionem Athenis (ubi tum legatus agebat) suggestum conscendisset, risum vnicuique mouerit. At ille, Quid ridetis, inquit, Athenienses, tanquam vobis videar pinguis? Scitote vxorē esse mihi lōgē pinguiorē. Tales tamē ac tātos (quū sum⁹ eō cordes) brevis admodū lectulus cap. & discordes ne tota dom⁹ quidē. Quib. verbis tēpestiuē & p. re adductis, populū restituit paci.

Dionysius Heracleotes tyrannus, fuit adeo ventrosus & corpulentus, ut noctu dum quiesceret, cogeretur suis lateribus hircidines admouere, quæ humorem superfluum paulatim exhaurirent, eoque modo aliquid adimerent de crassitudine.

Ludonius Crassus, Philippi primi filius, & Gallorum rex, fuit adeo

adeo vasta corporis mole, ut ex re sumpserit cognomentum. Iam diximus imperatorem *Maximum* fuisse tanta membro- rum mole, ut vxoris suæ dextrocherio vteretur loco anuli.

Contra vero *Cherephon* tragicæ diographus (qui res Heraclidarum profecutus est) nocturnis lucubrationibus sese adeo extenuavit, ut per iocum Noctua diceretur. Hinc etiam natū prouerbiū, Nihil differs à Chærephonte.

Quam tenuis & macer fuerit *Philetas* Cons., vide in cap. de Miraculis.

HORTI CELEBRES, ET MEMORABILES.

Phaecum regio (cuius rex fuit *Alcinous*) hortos habuit tanta pomori varietate nobiles, ut præmaturis primis, noua statim renascerentur, ut diximus in nostro Cornu copie, Iuuenalis: Illa iubebit Poma dari, quorum solo pascaris odore, qualia perpetuis Phæacum autumnus habebat.

In hortis *Hesperidum* poëtæ fabulantur fuisse arbores auriferas, quarum custos esset infomnis Draco.

Epicurus primus omnium hortos Athenis instituit, quum antea ruri tantū haberentur, non in urbibus. Hinc Epicurus hortorum magister appellatur. Laërtius refert Epicuri scholā fuisse in hortu Iuuen. Suspicit exigui lætum plantaribus horti.

Laudantur etiam horti *Adonidis*, & pensiles qui fuerunt in Asyria, siue illos fecerit rex Cyrus, siue Semiramis.

Lucanus hortos habuit cultissimos, in quibus sepultus est. *Mecenas* quoque hortos habuit Romæ pulcherrimos in Esquilis, ad quos propter amœnitatē loci plerumque diuertebat Octavius.

PRÆCONES.

Archias præco fuit, qui tres Olym. vicit, & stituam meruit. *Talthybius* fuit Agamemnonis præco, testis Herod. *Aethalis* fuit præco, cui quandoque inter viuos, quandoque inter mortuos esse concessum est.

SOMNOLENTI.

Maximianus, Malchus, Martinianus, Dionysius, Ioannes, Serapion, Constantinus, nomina sunt eorum, quos ecclesiastici septem dormientes appellant. Dormierunt autem annis c. x. cxi.

Poëtæ fabulantur *Endymionem* beneficio Luna (à qua adamabatur) impetrasse, ut perpetuum dormiret somnum immortalis, & expers senij. Hinc adagium natum, *Endymionis* somnū dormire in homines somnolentos, & desides. Cic. lib. 1. Quæst. Tus. *Endymion* verò (si fabulas audire volumus) quādo in Lathmo obdormiuit, qui est mōs Caria, nodum opinor est experrectus. Martialis lib. 10. Quid tibi dormitor proderit *Endymioni*. Poëtæ propterea Som-

Somnum, & Soporem vocant Endymionæum. Aufonius: Qualis per Lathmia saxa Endymionæos solita affectare sopores.

Epimenides Gnoſius annis LVII. dormiſſe fertur in ſpeculæ. Hinc adag. Ultra *Epimenidem* dormire.

FVLLONES.

A *Nestorius* Aquileienſis, qui ſub *Diocletiano* paſſus eſt, artem fullonicam prius exercebat.

Fuit & *Cleſippus* fullo, cuius meminit *Plin.* lib. 34. cap. 3.

COLUMNÆ HERCVLIS.

A *Byla* & *Calpe* montes ſunt in extremis *Iberia* ſinibus, non procul *Gadibus* & *Carteia*, quos *Hercules* columnas vocant. *Plin.* lib. 3. Proxima autē faucibus utrinque, impositi montes cœcēt clauſtra, *Abyla* *Africa*, *Europa*, *Calpe*, laborum *Herculis* metæ. Quā ob cauſam indigenæ columnas eius dei vocat, creduntque perſoſſas excluſa antea admiſſiſſe maria, & rerum naturæ mutalſſe faciem. *Syllius*: At laudibus olim *Terminus* *Herculeis* *Calpe*.

FAMES MEMORABILES.

C *Ambyſes* *Cyri* filiſius in *Æthiopia* iugum detreſtates copias emouit, quibus quā deeſſent cōmeatus & annona, coacti ſunt milites, decimū quēmq; ad cibū ſortiri & occidere. Durauitque taſiſper illa calamitas, dum rex ipſe ſibi metuēs receptui cecinerit.

Annibale *Caſilinū* oppidum (in quo erāt *Romani* milites) obſidente, vāniſſe murem ducentis nummiſ: eūmq; qui vendiderāt, fame periſſe emptorem vix ſſe, tradit *Plin.* lib. 8. cap. 57.

Peruſia oppidū eſt *Ethruſia*, in quo *Antonius* obſeſſus ab *Auguſto*, quā extrema fame laboraret, annona penuria coact. eſt deditionē facere. Hic fames *Peruſina* proprio vocatur Epitheto. *Lucanus*: His *Cæſar* *Peruſina* fames. *Mutina*que labores accedant ſatiſ.

Alexandri exercitus aduerſus *Bellum*, *Bactrianorū* ducem, tāta fame laborauit, vt ſingulæ amphoræ ſucci ex ſiſama, vānirent ducentis quadragenis denariis. Singulæ verō mellis amphoræ, denariis xxx. Amphoræ vini totidem. *Tritici* nihil omnino, aut exiguum admodum reperiebatur. Itaque frugū penuria milites herbis & piſcibus famem leuabant. His demum alimentis deſicētibz, iumenta (quibus onera portabant) interfecerunt, & eorum carne traxerunt vitam *Autor* *Curtius* lib. 6.

Quodam tempore ſerpentum multitudo apud *Laconas* emergens, ſequentē portendit famē, quā tanta extitit, vt *Spartani* ipſi annona raritate ſerpentes illos in cibum commutauerint.

Melus oppidum eſt *Theſſalia*, quod *Nicias* *Athenienſium* dux expugnauit, non tam machinis bellicis, quā fame. Hinc, *Fames* *melia*, prouerbio locum fecit.

Saguntus, vrbs *Hispania*, olim amiciffima *Romanis*. Longa *Pænorum* obſidione eō famis redacta eſt, vt ciues extructo in foro igni, ſuas res omnes in eum cōiicerent, ſequē ac ſuos poſtremo liberos eōdem præcipitarent, nec venirent in manus inimicorum. Hinc, *Saguntina* fames, dicitur de extrema rerum penuria. *Aufonius*: Iam iam pereſam iam *Saguntina* fame *Lucaniacum* liberet. Hanc autem famem triſte prius portenderet prodigium. Nam quum ferē emixa mulier eſſet, infans in vterum regreſſus, ciuitatis excidium ſignificauit. *Autor* *Eutropius*.

Calagurium, vrbs eſt *Hispania*, *Quintiliani* patria, cuius incolæ à *Cn. Pompeio* obſeſſi, vt fidem *Sertorio* præſtarent, in tantā famem durauerunt, vt vxores ſuas ac liberos in vſum extremae dapis conuerterent, quum nullum aliud animal in vrbe ſuper-eſſet.

Saxo ait, *Hunnos* quadam tempeſtate in tantā famem redactos, vt nec canibus pepercerint, quibus ad paſtum vterentur.

Doda, *Syria* rege, *Ioram* in *Iudæa* obſidente, matres inedia coactæ filiorum viſceribus famem expleuerunt. Triſtis adeo fuit illa *Samaritana* fames, in qua etiam aſini caput veniit octogenis nummiſ argenteis.

Capiti Hieroſolymis *Romani* milites, (qui merebant ſub *Vefpaſiano*) repperunt in domo cuiuſdam mulierculæ puerilia mēbra minutatim diſcerpta, quibus infelix mater occultē veſcebatur.

Quo tempore *Gothi* opprimebant *Italiam*, ſcēmina obſcūri nominis filij à ſe interfecti carnes eſtauit.

Sabellicus ait, tantam ſuo tempore rei frumentariæ caritatem incidiſſe in nonnullis *Flaminia* regionis, & *Piceni* agri locis, vt rude vulgus & plebecula arborū radicibus, herbisque victitauerit.

Franciſco *Sfortia* filio *Mediolanum* obſidente, modius tritici vāniit vicienis aureis nummiſ.

Obſeſſo à *Gallis* *Barulo*, *Apulia* oppido, tanta laboratum eſt fame, vt milites detractas ſcutis pelles aqua emollitas abſumerent, herbisque (ſi quas reperiffent) veſcerentur.

Athenieſes à *Sylla* (qui poſtea fuit dictator) obſeſſi, *Medimnum* tritici mille drachmiſ emerunt.

Plebei verō (quibus tanta erat argēti penuria, quanta annona) graminibus circa urbem naſcentibus, & calceis coctis auidius veſcebantur. Eadem vrbs à *Demetrio* *Antigoni* obſeſſa, modum tritici emit drachmiſ ccc.

Petelinī à *Pcenis* in *Italia* obſeſſi, coria ex ſcutis detracta corroſere, vt præſtitam *Romanis* fidem conſeruarent.

Ceterum *Græci* olim conſueuerant famem virgis exadibus eiſcere dicentes: Foras famem, intrō diuitias, & ſanitatē.

Magna fames vocatur Bulinus. Famem Ovidius libr. 3. Merani describit.

MENSURÆ QUÆDAM.

Parafanga apud Persas erat mensura quinquaginta stadiorum. Plin. lib. 6. Inconstantiam mensuræ autorum diuersitas facit, quæ Persæ quoque Schoenos, & Parafangas alia mensura determinent. Chœnix mensura est escae diurnæ. Hinc Chœnici insidere dicuntur, qui super futuro victu curiosi sunt. Herodotus in Erato: Regibus ad cenam non euntibus mittantur binæ Chœnices farinae, & vini singulæ cotylæ, id est Sextarij. Est & Chœnix semodiū. Græmatici autem Chœnicas x l v i i i. modio contineri. Homerus in Odyss. Chœnica accepit pro cibo, ubi ait: Nā quæcunque mea dignabor Chœnice prorsus Haud cessare sinam, quanquā procubaduena fertur. Citantur hi versus à Budæo.

Congius mensura est sex sextariorum, & est pars amphoræ.

Gomor interpretatur mensura vini.

Gruma, est mensura, qua fixa viæ ad lineam diriguntur. Hinc Degrumari, viam dirigere: & Exgrumari, à via recedere.

Degrumari.
Exgrumari.

Hemina mensura dimidium sextarij continet. Gellius: Si ex sextario hemina fusa est.

Medimnus sex modios continet. Herodotus: Singulis quoque calædis instantis mensis singula pecora vtriq; è publico dentur Apollini immolanda, & farina Medimnum, id est sex modia, & vini Laconicus quartarius.

Modius continet duo & viginti sestertia. Hinc Semodius & Tri-modius. Colu. Eadem quatuor modijs, nonnunquam tribus, etiam duobus ac semodio iugerum occupat.

Palmus maior, est digitorum x i i. Græcè vocatur Spithama, & Latine Dodrans. Minor i i i i. digitorum Græcè Palestes dicitur etiam Palmum, in neutro genere.

Semissis mensura est dimidij assis. Semissem hominem vocamus vilem, & abiectum.

Sitometa mensura est frumentaria.

Artaba mensura l x x i i sextariorum, de qua Herodotus: Artaba, inquit, Persica est mensura capaciore quàm Atticus Medimnus tribus Chœnicibus Atticis.

Acetabulum mensura est continens quartam heminæ partem, id est, drachmas x v.

Drachma Attica pondus habebat denarij argentei, efficiturque sex obolos pondere Obolus decem chalcos. Plin. lib. 12.

Decempeda decem pedum mensura. Cicero: Quam iam petitus metator, & callidus, decépēda sua saxa diuiserat. Horat. Nulla decem

decempedis Metata priuatam Porticus excipiebat Arcton. Hinc Decempedator, qui pertica decem pedum utitur.

Hexapeda, sex pedum pertica aut mensura.

Stadium pedum d c.

Orizza secundum pedum & quatuor cubitorum.

Plethrum, mensura est centum pedum, & sexta pars stadij.

Diaulus, mensura est duorum cubitorum.

Dolichos stadiorum x i i. Hinc Diaulodromi & Dolichodromni.

Schoenus Ægyptiorum est mensura, capiens stadia l x. teste. Herod.

Stathmos, id est mansio millia cōtinet x x v i i i semis: & est mensurarum maxima. Stathi etiam dicuntur diuersoria tabellariorum cursorum, id est certa spatia, quæ vno actu solent conficere.

Passus quinque Pedum est, id est duorum gressuum.

Gressus cubiti vnius & pedis.

Cubitum sesquipedale est, constatque digitis x x i i i i. Græci vocant Pygon.

Pes est i i i i. palmorum seu x v i. digitorum. sed hæ sunt viarum mensura. Cotula est tertia pars Chœnicis.

Sextarius continet octo Chœnicas.

Chus mensura est Attica capiens heminas octo.

Ceramium Græci amphoram vocant.

Metreta decem congios continet. Et capitur pro amphora vini. Mart. Plurimus Hispanas mittet mihi nauta metretas.

Triens, seu Hecsteus, sextarius est Medimni, capitque Chœnices octo.

Hemihæctum, seu Hemihæctē, dicitur semifextarius Medimni.

Culeus mensura est continens vicenas amphoras, vel vinas quadragenas. Plin. de vinea Palemonis grammatici loquens: Quando & postea sepe numero septenos culeos singula iugera, hoc est amphoras centenae quadragenae multi dedere.

Batus Hebraicum est vocabula. Caput sextarios l x x i i. Sabellicus: Cui quandiu opus renuit, ex Iudæa quotannis Coros tritici viginti millia dono misit Salomon, totidemque Batorum olei.

Corus Medimnos Atticos x l i.

Mna Græca habet vncias x v i. Romana x x.

Libra vncias x i i. Vncia drachmas v i i i. Drachma grammata i i i. Gramma obolos duos. Obolus ceratia i i i. & chalcos v i i i.

Ceratium chalcos duos. Cyamus Ægyptius grammata x i i. Sed alia sunt mensurarum apud nos vocabula. Porro autem culpam me oportet deprecari, quod hic viarum mensuras, liquorum & aliarum rerum mensuris confidero. Scribebam enim vt occurrerant variæ lectiones. Præterea nemo est, vt opinor, adeo simus & experts

& expers nasi, qui prima statim fronte discrimen non intelligat. Varia mensuratum genera leges apud doctissimū Budæum. Plaque etiam in antiquis lectionibus Cælij.

SERVI DIVERSI, LIBERTI ET FAMULI.

Daplmis fuit servus, quem Cn. Pisarenfis vendidit M. Scauro tribus mill. bus, & lxx. sesterciis.

Plotius, Manlius, Antiochus & Staberius Erotas nomina sunt servorum apud Plinium lib. 35. cap. 16.

Auge, serva fuit Demetrii, Chrylogonus servus Syllæ, Herō Luculli, Hipparchus M. Antonij, Mena & Menecrates Sex. Pompeij.

Pallens, Callistus & Nareissus tres fuerunt servi, qui Claudij principis servitute liberati dices admodum evaserunt.

Drusillanus, servus fuit Claudij principis, qui lancē habuit quinquagenariam, autore Plinio, cui fabricandæ officina prius exadificanda fuerat.

Publius Catienus, Philotimus servus fuit, qui hæres omnibus bonis institutus coniecit se in rogum patroni. Plin. lib. 7.

Paronotemus, servus fuit & Spado, quē Sutorius Priscus magna pecunia vendidit Seiano.

Splachmoptes verna fuit Pericli Atheniensium principi charus.

Demetrius servus fuit Pompeij, autore Plut. in M. Catone Uticensi.

Pachus servus Catonis censorij, qui mortem sibi conscivit.

Eros servus fuit Antonij, a quo quum Antonius ipse ab Augusto superatus, rerū desperatione gladium petivisset ad inferendam sibi mortem, ille gladium quidem accepit quasi Antonium percussurus: at conuerso properē ictu seipsum confodit, & ad pedes domini prolapsus est.

Alcin, in pœta, inuentor carminis amatorij, servus fuit Agelidis, propter ingenium manumissus.

Demetrius nomen est servi apud Martialem lib. 1. scribentem: Desinit primos virides Demetrius annos.

Melanthius servus fuit Vlyssis, quem Vlysses ipse reuersus ab expeditione Troiana interfecit.

Mis servus fuit Pythagoræ vel Epicuri secundum Gellium.

Phedon Socraticus (cui Plato librū de animæ immortalitate nūcupavit) servus fuit, quē Cebeas Socraticus hortatē Socrate emit.

Menippus item, cuius liberos Marcus Varro in Satyris amulatus est. *Pompilius* servus fuit Theophrasti Peripatetici.

Persens Zenonis Stoici.

Diogenes Cynicus servitute seruivit. Hūc quū emere vellent Xenades Corinthius, & quid is artificij nouisset, percontatus esset. Noui, inquit Diogenes, hominibus liberis imperare. Quod respōsum

sum miratus Xenades, emit, & manumissit. Filiosque suos ei tradens, Accipe, inquit, liberos meos quibus imperes.

Epictetus philosophus servum se confessus est his verbis: Servus Epictetus fueram, qui corpore mancus, Pauperie pressus, charus eram superis.

Æsopus Thrax, servus fuit conditione, manu tamen ab Idmone missus.

Iosephus Iudæorum fuit vernaculus & templi sacerdos.

Ammianus ait *Eunum* ergastularium fuisse servum, qui in Sicilia duxerit captiuos.

Epaphroditus servus fuit & libertus Neronis.

Toko servus fuit cuiusdam Gunnonis, teste Saxone.

Carellus servus fuit Gūdibergæ Longobardorum reginæ, autore Paulo Diacono.

Romæ seruivit *Terentius* Carthaginienfis: Seruivit & *Publius Syrus* Attellanarum autor.

Statium Cælium comædiographū servum fuisse nomen ipsum arguit: Nam Stadius nomen erat seruale, teste Gellio.

Euporus servus fuit C. Gracci, qui dominum ex Auernino fugientem, qua potuit ratione tutatus est, ac super occisum animā scissis proprio vulnere visceribus effudit, inquit Macrobius.

Mycibius servus fuit Anaxilai Messenij Rhægyriorum tyranni, qui moriens liberos suos eidem commendauit.

Tyro Tullius, & *Laurea* Tullius serui fuerūt & liberti Ciceronis:

Pompeius Lencus Pompeij Magni. *Parrobius* Neronis, autore Plin.

Amicetus, autore Corne. Tacito, libertus fuit Neronis, & Mnester Agrippinæ.

Chilo servus fuit Portij Catonis.

Zosimus libertus fuit Plinij oratoris.

Syri serui imperant: nam quum apud eos soli serui militent, ex illis creatur Imperator: cuius virtutem habent exploratissimam.

Cretenses seruis suis (quos vocabant Epharmiotas) permittebant omnia præter gymnasia & armorum professionem.

Mariandini a Miletiis subacti vendebantur in contemptum. Publica seruitus in Creta vocatur *Mocræ*.

Helotæ dicebantur Lacedæmoniorum serui à Laconia ciuitate, quam Helos vocant.

Serui seruntur esse in Pannonia ipsa seruitute seruiiores.

Thracum populis peculiare fuit sale mācipia cōmutare. Hinc adagium. Sale emptum mācipium.

Seruis argento comparatis primum vsi sunt Chij.

Apolidæ dicuntur viles serui, qui sine ciuitate in opus perpetuū

datur, & deportatur in insulas, ad metalla, salinas, & sulphurarias.
Ferritibaces à Plauto dicuntur, qui semper compediti sunt ferro.
Aliter dicuntur genus hominum ferratile.

Salutigeruli, qui iussu domini, aut dominae, hunc vel illum salutant.
Mediastini qui in media domo inter seruos abiectissima quæque
munia obeunt. Horat. Tu mediastinus tacita prece rura petebas.
Tales sunt in nauibus *Melonantæ*.

Heroitæ, serui sunt, qui versantur in agris.
Apud Lacedæmonios ancillæ vocantur *Chalcides*.
Catanocophori fuerunt Sicyoniorum serui: *Prospelatæ* Arcadum.
Capsarij dicuntur qui seruanda in balneis vestimenta mercede
suscipiunt. Portius Cato vir alioqui in omni vita laudatissimus, ser-
uos senio debilitatos solebat cūcere: ceu accepto commodò nihil
amplius humanitatis debeatur hominibus.

Mancipia iure belli capta, olim veniebant sub coronis.
Pausicape dicitur orbicularis seruorum machinula, qua ori ma-
nus admonere prohibentur.

Tritamancipia & *veterana*, dicuntur quæ emendari nequeunt. Ser-
uorum turba vocatur *Therapia*.

Qui mancipia cadunt, *Stigmatiæ* dicuntur & *Stigones*: qui caedun-
tur. *Mastigæ*: Flagella ipsa vocantur *Mastigides*, *Hystrichides*, *Rhyterei*.
Callicrii nuncupantur exulum serui.

Trapezopæi dicuntur serui mensam curantes.
Eleatri serui qui præficiuntur ciborum ministerio.

Scapulares serui, quibus scapulæ caduntur, & qui ostreatum ter-
gum vlcerebus gestant. Equi character fronti impressus seruitutis
etiam argumentum, autore Plutarcho.

Voluntates quum seruos suos omnes manumississent, ab eis
postea oppressi sunt.

Serui antiquitus accepta libertate, rasis capitibus pilea induebant.
Moris erat etiam vt pedes seruorum venaliu creta notarentur. Vnde
Iuuenal. Satyr. I. Nuper in hanc urbem pedibus qui venerat albis.

Suduculum flagellum est, ita vocatum, quod vapulantes sudare fa-
ciat. *Scuticæ*, verber factum loris. Diminutivum est, *Scuticula*.

VINCULA DIVERSA.

Boie dicuntur vincula tam lignea quam ferrea, quod sic illa
queant, vt iuga suos boies.

Circites circuli sunt ex ære facti.

Colum, lorum est quo temo buris iugo adalligatur.

Epidromes, funes sunt, quibus retia tenduntur circa summam &
imam partem.

Lorum, vinculum est ex corio: capitur etiam pro retinaculo in-
men-

mentorū, & cingulo Venetis. Gell. Videbamus Androdū & leonē
loro tenui reuinctū vrbe tota circū tabernas ire. Lorarij dici pos-
sunt carnificū famuli, qui reos loris vinciunt imperatibus dominis:

Pedica laqueus pedum. Mantuanus in Buccol.
Vt captam pedicis circundat aranea muscam.

Numella vinculum est lignum quo reorum pedes & colla in fo-
ramina rotunda immittuntur, & ibidē cōstringuntur, vt se nequeat
educere. Plautus in Asina. Qui aduersum stimulos laminas, cruce-
læ: cōpedesque, neruos catenas, carceres, numellas, pedicas, boias.

Compes vinculum est pedum, quo alligatur rei, ne carceres effu-
giant. Horat. Ibericis perulæ funibus latus. Et crura dura cōpede.

Retia, seu reticula, dicuntur casses venatorum, ad illaqueandas
feras. Capiuntur & interim pro aliis vinculis.

Catasta compes erat seruilis. Persius: Cappadocas rigida pingues
pauisse Catasta: Capitur etiam pro loco in quo venales pueri &
puellæ seruabantur.

Manica, dicuntur propriè manuum vincula. Vergilius: Ipse virō
primus manicas atque arcta leuari. Vincula iubet Priamus.

Capistrum, capitis vinculum in equis & iumentis. Martialis: Paret
purpureis aper capistris.

Pantheron, genus est retis, ex eo nomē habens, quod omnes aues
concludat.

Panogron appellatur rete piscatorium.

CENTAURORVM NOMINA.

Evrytius, Nessus, Astylus, Ophionides, Gryneus, Rhetus, Or-
encus, Lycidas, Medem, Pyserior, Taumas, Mermeros, Pholus,
Menelas, Abas, Eurynomus, Hyreos, Hymebros, Ceneus, Alphidas,
Elops, Paereus, Lycus, Cromis, Dictys, Pharcus, Bianor, Hediam,
Lycetus, Hypason, Thereus, Vipheus, Demoleon, Plageon, Hylō,
Ephionus, Damus, Dorylus, Cyllarus, Pheo, Thomas, Theboas, Py-
reus, Ethodus, Epidupus, Odites, Styphelas, Bromus, Antimachus,
Elymus, Pyremus, Latreus, Monychus, Hyllonome femina,
Maris.

Ixion, Phlegya filius, vt fabulantur poëtæ, Centauros genuit ex
nube, qui propterea vocantur Nubigenæ, & ab Ixione patre Ixio-
nida. Verg. lib. 7. Ceu duo nubigenæ quum vertice motis ab alto
Descendunt Centauri. Ouid. lib. 12. Certe mihi sæpe referre Nubi-
genas domitos à se pater ipse solebat. Finguntur præterea fuisse
humana facie & equino tergo, vnde Semiferi. Bimembres. Bico-
pores, & Semimares vocantur. Verg. in Opusculis: Centaurisq; bi-
formis adest. Idem lib. 8. Æneid. Tu nubigenas inuiste bimēbres.
Hylemque Pholūq; manu, tu Cressia mactas Prodigia. Stalib. 9.

Semifer hēria talis Centaurus ab Offa Desilit in valles. Ouid. lib. 12. Nos seminari superamur ab hoste. Hoc autem ideo fingitur, quoniam equos domare & equo pugnare primi omnium excogitarunt, autore Plinio. Bellum gerunt in Lapythas, Victi sunt ab Hercule. Aliter etiam vocantur Hippocentauri.

S I R E N E S.

Sirenes filiae fuerunt Acheloi & Calliopes musae quarum prima voce, secunda cithara, tertia tibiis aut canere. Hae catus amoritate dicuntur sopire nautas, sopitos demum submergere: unde & per meretricibus accipi solent, quae verborum lenociniis blandiuntur, ut totum exsugant hominem. Corpus habent supernae femineae ad umbilicum usque, infernae desinunt in pisces. Earum autem nomina sunt *Aglaois, Telcipois, Pisis, Illigi*. Sunt qui *Parthenopen* vrbē dictam velint ab earum una, quae ibidem tumulata sit: nominaque habuerit *Parthenopeia*. Alij *Leucosiam* & *Ligiam* nymphas faciunt.

M I N I S T R I S O M N I.

Poetae Somnum Deum faciunt (ut videre est in fine quinti Aeneidis) Herebi filium, cui & ministros assignant quorum haec sunt nomina: *Morphus, Icelon*, seu Phabetor, & *Phantus*.

Morphus ille est, qui dormientibus varia Phantasmata, & multiplices rerum imaginem obicit. Ovidius lib. 11. At pater est populo natorum mille suorum. Excitat artificem, simulatoremque figuram Morpheae, non illo iussu solertior alter exprimit incessus, vultusque sonumque loquendi, Adicit & vestes, consuetissima cuique Verba: sed hic solus homines Imitatur.

De *Icelone*, seu Phabetore. Idem: At alter fit fera, fit volucris, fit longo corpore serpens. Hunc Icelon superi mortale Phabetora vulgus Nominat.

De *Phanto*, seu Phantaso, idem: Est etiam diuersae tertius artis Phantasos in humum saxumque illa vndaque, trabemque, Quaeque vacant anima fallaciter omnia transit. Regibus hi ducibusque suos ostendere vultus Nocte solent, populos alij plebemque pererrant.

S Y N O N Y M A Q V A D A M

P O E T I C A.

Athenienses imprimis dicuntur Attici, Athenaei, Aetiae, Thesaei, Thesidae, Cecropij, Cecropidae, Munichij, Mopsopij, Aecidae, Erichthaei, Erichthonij, Aegidae, Marathonij, Cranai, Erichthidae, Codridae, Athenienses, & Athenaei à Minerua, quae Athena Graece dicitur. Attici & Aetiae ab Attione rege. Ovidius lib. 11. Met. Separat Aonios Aetiae Phocis ab aruis, Thesaei, & Thesij, & Thesidae, à Thesco filio Aegaei Athenarum regis. Verg. lib. 2. Georg. Praemiaque ingentes pagos & compita circum Thesidae posuere. Martialis ca-

dem

de ratione fauos Thesaeos vocat: id est Antiquos, ubi ait: Massica Thesaeis tam bene vina fauis. Cecropidae à Cecrope rege. Vergil. lib. 6. Aeneidos: Tum pendere poenas Cecropidae iussi. Munychia erat Atheniensium nauale, unde & Mimychij dicti sunt. Ovi. lib. 2. Metamor. Munychioque volens agros, grataque Mineruae Despiciebat humum Mopsopij à Mopso Athenarum rege. Ouid. lib. 5. Metamor. Mopsopium iuuenē sacros agitare iugales. Aecidae ab Aecodemo Ouid. lib. 8. Dant placidi cursum redeuntibus austri. Aecidis Erichthaei & Erichthonij ab Erichtheo & Erichthonio regibus. Ouid. lib. 8. Erichthaeas Tritonidos ibat ad arces. Eadem ratione vocantur Erichthidae. Aegidae ab Aegaeo Athenarum rege. Ouid. in Epistolis: Inter & Aegidas media statuaris in vrbe. Marathonij à Marathone Atticae campo. Vnde Statius lib. 5. Syl. Erigonem vocat, Marathoniam. Syllius lib. 14. Armataque fixa deis, aut quae Marathonius hostis Perdidit. Cranai à Crapao rege Athenarum, Codridae, à Codro rege, qui se pro patria deuot.

Attica, Mopsopia, Ionia, Possidonia, Cecropia, Cecropis, Attis, Aetiae, idem sibi volunt. Athenienses etiam dicuntur Pandionij, à Pandione rege Erichthonij filio.

Aescanij, filius Aeneae, aliter vocatur Iulus, & Ilus: Vergilius lib. 1. Aen. At puer Aescanij cui nunc cognomen Iulo additur, Ilus erat dum res steterit Ilia regno.

Arcades, Arcadij, Arcadici, aliter vocantur Tegei, Tegeaei, & Tegeatici, à Tegeo Arcadiae oppido. Vergil. lib. 5. Aen. Alter ab Arcadia Tegeae de sanguine gentis. Idem lib. 8. Tum lateri atque humeris Tegearum subligat enses: id est, Arcadicum. Parrhasij à Parrhasia Arcadiae regione. Vergil. lib. 11. Qui Parrhasio Euandro Armiger ante fuit. Lycari, à Lyceo monte Arcadiae Ouid. lib. 2. Fast. Faunus in Arcadia templum Lycaeus habet. Nonacris locus est in Arcadia, à cuius nomine. Arcades vocantur Nonacriini & Nonacrij. Ovidius lib. 5. Fast. Est matri & vati paret Nonacrius heros: id est, Euander Arcas. Idem lib. 2. Metamor. Dum redit, itque frequēs, in virgine Nonacrina Arsit. Parthenij, à Parthenio monte Arcadiae. Ovidius lib. 9. Vestrum opus Elis habet, vestrum Stymphalides vnda Partheniumque nemus. Pisae à Pisa oppido Arcadiae prope Alpheum fluium. Ovidius lib. 2. Tristium: Quid non Tantalides agitante cupidinis currus Pisaeani Phrygius vexit eburnus equis? Pisaeam, id est, Hippodamiam Arcadicam. Molochi à Molorcho Arcadiae pastore, cuius precibus Hercules leonem interfecit.

Elei ab Elea oppido Arcadiae prope Tegeum, ubi Minerua fanum habuit. Statius lib. 4. Syl. Aut Elea lucis vidit Tegeae sacerdos. Erymantij & Erymantae ab Erymanto monte. Statius lib. 5. Theb.

Affuit, Hippomedon, rectorque Erymātis, id est, Parthenopēus, Cyllenij, a Cyllene Arcadiae monte, a quo Mercurius vocatur Cyllenius. Cleonei a Cleone oppidulo. Calistonij, a Calisto filia Lycaonis regis Arcadiae.

Alemanij aliter vocantur Teutones, Teutoni, & Teutonici, a Teutone deo quem venerabantur. Luca. lib. 1. Vidimus & Martē Libyes cursūmq; furoris Teutonici, idem lib. 6. Cantaber exiguis, aut longis Teutonus armis. Germani quod vicini sint Belgis, Itē & Germanici. Sueto. in Aug. Vt tamen in quibusdam Pannonicis atque Germanicis aut interueniret, aut non longē abesset. Rhenicolae, quod habitent ad Rhenum fluium.

Aetoli, populi Graeciae, Epyro & Arcananiae finitimi, aliter vocantur Calydonij a Calydone vrbe. Hinc Calydonides, eius loci mulieres. Stat. lib. 2. Thebai. Centum vbi virgineis vota Calydonides aris. Oeneij ab Oeneo rege Aetoliae, & Deianyræ patre. Ouidius lib. 8. Et Oeneios vltorem spreta per agros Misis aprum. Pleuronij ab eiusdem loci vrbe, quæ dicitur Pleuron. Ouidius lib. 14. Talibus iratam Venerem Pleuronius Acmon. Instimulat verbis. De Pleurone Stat. lib. 2. Theb. Et reduci pateat mihi Martia Pleuron, Eadem ratione vocantur Pleuronis alumni. Idem Stat. lib. 3. Nunc mæstæ fundens Pleuronis alumnos. Naupactæi a Naupacteo eiusdem loci oppido. Hinc Achelous dicitur Naupactus. Ouid. lib. 2. Fast. Amphiaraiades Naupacteo Acheloo.

Aegyptij aliter vocantur Paretonij a Paretonio Aegypti vrbe: Marcotici a Marcotide lacu eiusdem loci. Ouid. lib. 9. Ipsi Paretonium Mareoticæq; arua Pharonq; Quæ colis. Classis Mareotica, id est, Aegyptia, quæ vehabatur Cleopatra. Iliaci ab Ili filia Inachi, quam pro dea coluerunt. Ouid. lib. 1. de Ponto: Vidi ego linigenæ numen violasse fatentem Isidis Iliacos antecedere focos, Mephici, & Memphitici, a Memphi Aegypti vrbe. Ouid. lib. 1. de Arte: Ne fuge linigenæ Mephitica sacra iuuenæ. Lagi a Lago primi Ptolemæi patre, a quo Nilus vocatur Lageus. Lucanus lib. 1. Quæ mare Lagi mutatur gurgite Nili. Idem lib. 8. Vltima Vagæ stirpis, perituraque proles. Niliaci, Nilotici, Nilicolæ, & Niligenæ, a Nilo fluuiio. Lucanus lib. 5. Te nisi Niliaca propius non vidit arena. Idē lib. 9. Rege sub impuro Nilotica regna tenete. Pelusij, & Pelusiaci, a Pelusio Nili ostio. Lucanus libro 8. Quæ diuidi pars maxima Nili in vada decurrit Pelusia septimus annis. Ptolemæi a Ptolemæo Lagi filio, a quo deinceps Aegyptij reges omnes idē traxerunt nomen. Vnde & Pharon Ptolemæam poëtæ appellat. Pharij a Pharo Aegyptij insula. Cleopatrici a Cleopatra regina. Vnde & Sidonius dapes Cleopatricas appellat.

Aegyptus

Aegyptus aliter vocatur terra Mephitis, tell' Nilotica, & Delta. *Appuli* Italiae populi, aliter vocantur Mesappij a Mesappo rege. Ouid. lib. 14. Peucetiosq; sinus Mesappiaq; arua reliquit. *Etholidæ* ab Etholo Diomede, qui ibidem imperauit. Syllius libro 13. *Etholidas* inter fuit haud ignobile nomen. Daunij a Dauno patre Turni, qui ibidem regnavit.

Appulia ipsa vocatur Iapygia ab Iapyge Dædali filio, Mesappia a Mesappo, Daunia a Dauno.

Arcadia aliter vocatur regio Manalis, a Manalo promontorio. Ouid. lib. 3. Fast. Pinigerum Fauni Menalis ora caput.

Arabes Nyssij, & Nyssiadæ. Hinc nymphæ, Nyssiades, a Nyssa oppido. Ouid. lib. 3. Fastorū. Nyssiades nymphas puerū querēte nouerca.

Angli, seu Anglici, aliter vocantur Britanni. Vergil. Et penitus toto diuisos orbe Britannos. Caledonij, Martial. lib. 1. Nuda Caledonio sic pectora præbuit vrsō. Dicuntur & Brutigenæ, quoniam descenderunt a Bruto.

Anglia ipsa aliter vocatur Britania, Caledonia, Albiō, & Angli terra.

Afri, seu Africani, aliter vocantur Tunisei, a Tuneto, seu Tunitio Libyæ ciuitate. Sidonius. Torrida Tunisecos infert mihi Byrta furoris.

Aeolia insula dicitur etiam Aolis. Bap. Pius. Vt Liparæus ager, vrque Aolis insula flagrat. Aoliæ insule prius etiam dicebantur Ephestiades, & Vulcaniæ.

Allobroges populi aliter vocantur Pedemontani. Strozapa. Et Pedemontanum signa secuta ducem.

Aurelia, prius vocabatur Genabum.

Aquigranum, Vegerra. Aetna insula, Inesia.

Agrigentum, Agragas. Vergilius. Arduus vnde Agragas despectat maxima longē Mœnia.

Aegina vrbs adiacens Peloponneso aliter vocatur Oenopia. Ouid. lib. 7. Meta. Oenopiam veteres appellare, sed ipse Aëacus Aeginam genitricis nomine dixit.

Ambracia, vrbs Epyri, prius dicebatur Eponia, & Paralia. Ambracienses & Ambraciote idem sibi volunt. (100 rege

Achelous fluuius prius Thoas dicebatur Mutauit nomē sub Ache-

Arar fluuius, influēs in Rhodanū, græte nostra vocatur Sagonia.

Achaia regio aliter vocatur Aegylas ab Aegylao rege.

Argos & Hyppium, idem sibi volunt. Autore Plinio.

Antiochia, Seleucia a Seleuco rege.

Auster, Notus idem. Plinius lib. 18. Hæc austrum ventum dabit, quem a Græcis Notum dicimus vocari.

Apollo, Pæan, Phœbus, idem.

Aurora, Memnonis mater, eos idem. Seneca in Hercule Oeteo.
Noctēque duas contulit Eos.

Achilles, Eacides. Pelides, Chironis alumnus, idem.

Ariadna, Minois, quod sit Minois filia.

Aesculapius, Epidaurius anguis, quoniam in Epidauro colebatur in forma colubri.

Anien fluius, Anieno, Anienus.

Aeolus Hippotades, id est nepos Hippotæ cuiusdam Troiani. Ouid. lib. 11. Quod focer Hippotades tibi sit, qui carcere fortes Contineat ventos.

Argo naui, aliter vocatur Pinus Theffala, & Pagafara, à Pagafala Theffalæ ciuitate.

Bithynia, aliter vocatur Mygdonia, à Mygdono rege: & Bebricia à Bebrice: Oui. in Epi. Nūc quoq; Mygdonia stabili astat humo.

Bæotij, aliter Bæoti. Lucanus lib. 3. Bæoti coiere duces. Phocæi, & Phocæici, à Phocide propinqua regione. Hyanthæi à vetustis Bæotiæ populis. Statius lib. 1. Theb. Exul Hyanthæos inuenit regna per agros. Teumesij à Teumesio Bæotiæ monte. Statius lib. 2. Theb. Nō alias tacita inuenis Teumesiis iras Mente acuit. Meleagri, à Meleagro. Vnde & Pleuron Meleagria vocatur à Statio.

Theffiaci à Theffis oppido eius loci. Statius lib. 2. Syl. Centura Theffiacis odora lucis Stent altaria. Helyconij ab Helycone monte Bæotiæ musis sacro. Stat. lib. 7. Horrent Tyrrenos Helyconia plectra tumultus, Cyrrheij, à Cyrrha oppido Phocidis. Idem Statius lib. 7. Mœnia Cyrrhæa mōstrauit Apollo iuuenca. Hippocrenisati, ab Hippocrene fonte. Vocabulum est Sidonij Apollinaris.

Aganippe, ab Aganippe, fonte eiusdem loci. Aonij & Aonidæ, quoniam Aonia pars est Bæotiæ. Castalij à Castalia fonte.

Bithyni aliter vocatur Bithynici, Tynniaci, Migdonij Bebryci.

Biturici, Bituriges. Sidonius: Spectabilem virum episcopum sibi flagi tat populus Byturix ordinat.

Bizantiij Bizantini. Bizantiū. Ligos. Plin. lib. 4. In quo oppidum Bizantium liberæ conditionis, antea Ligos dictum.

Bononia, Felina.

Bæotia, Aonia, Ogygia, Hyantis.

Boreas, Aquilo.

Bacchus, Liber, Iacchus, Euan, puer Semeles.

Briareus, Ægeon.

Belides, Daniades.

Bellona, Pallas, Enyo.

Belga, Belgici.

Burgundi, Burgundiones.

Baleares Gymnesiæ.

Bellonaci, Bellouacenses.

Corinthij vocantur Corinthæi, & Corinthiaci. Ouid. li. 15. Iamq; Corinthiaci carpebam littora poti. Cypselidæ, à Cypselo Ixionis filio. Verg. in Cyri: Cypselidæ magni, florentia regna Corinthi.

Ephyrei, & Ephyraei, quoniam Corinthus primò vocabatur Ephyre. Lucanus li. 6. Insedit castris, Ephyraei; mœnia seruat. Isthmici, & Isthmij, ab Isthmo terra angusta prope Corinthū, quæ separatur Ægeum mare ab Ionio. Statius lib. 2. Syl. Talis in Isthmicos ploratus ab æquore portus. Cechraei à Cechro portu. Statius li. 4. Theb. It comes, Inoas Ephyre solata querelas, Cechraei; manus.

Carthaginienses vocantur Tyrj, à Tyriis colonis quos illuc adduxit Dido post Sichæi mortē. Verg. Vrbis antiqua fuit Tyrj tenuere coloni Carthago. Cadmaei, quoniam Tyrj & Phœnices descendunt à Cadmo. Syll. lib. 1. Sacri quum perfida pacti Gens Cadmæa super regno certamina mouit. Asdrubaliani, ab Asdrubale duce: verbum est Sidonij. Elisæi ab Elis Didone. Byrsici, quoniam Carthago prius dicebatur Byrsa, à corio. Sidonius: Spernis Elisæa Byrsica tecta domus.

Carthago ipsa vocatur Byrsa, & Chalcedon. Verg. lib. 1. Æneid. Mercatiq; solum facti de nomine Byrsam Claudianus in Eutropium: Bacchatus per opera tremor Chalcedona mouit.

Cretenses aliter dicuntur Cretæi. Verg. lib. 3. Æneid. Tertia lux classem Cretæi sistet in oris. Cressij. Idem lib. 4. Quam procul incantam nemora inter Cressia fixit Pastor agens telis. Cressi. Idem libro 5. Cressa genus Pholoë. Gnosij à Gnosio vrbe Cretæ. Verg. lib. 6. Æneid. Gnosius hæc Rhadamæthus habet durissima regna. Gnosiaci. Ouid. lib. 8. Gnosiaci; haret comes inuidiosa carina. Dictæi à Dycte vrbe Cretæ. Verg. lib. 3. Æneid. Dyctæa negat tibi Iupiter arua. Lyctij à Lyctio vrbe Cretæ. Verg. lib. 3. Æneid. Et Salentinis obsedit militiæ cāpos Lyctius Idomeneus. Cydonæi, Cydonij, & Cydoniaci, à Cydone vrbe Cretæ. Ouid. lib. 8. Armæque equosq; habitusq; Cydonæasq; pharetras. Statius li. 4. Theb. Terga Cydoniaca Choritos arudine pulsar. Ariadnæi ab Ariadnæ Minois filia. Minoij à Mino rege. Ouid. in Episto. Phedræ: En ego nūc ne sortē parum Minoia credat. Androgeonæi ab Androgeo filio Minois. Gortynij, & Gortyniaci, à Gortyna vrbe. Statius lib. 4. Theb. Arbitr hoc dura versat Gortynius vna. Dorici, & Dorienenses, quoniam tempore belli Troiani Dorici Venerunt in Cretā, duce Althemene, ibique decem vrbes condiderunt.

Cretæ insula aliter vocatur terra Curetis, à Curetibus, qui in ea habitauerunt. Ouid. lib. 8. Ut egressus ratibus Curetida terram Cō-

igit. Terra Gortynis vocatur etiam Aëria, & Macaros. Plinius lib. 4. Maleotes Crates primum Aëriam dictam, deinde posteri Curetim appellauere: & Macaron nonnulli à temperie cœli appellatam existimauere.

Cumani aliter Cumæi, Chalcidici, Euboici.
Capitolium, sedes Tarpeia, Templum Iulium.
Cares aliter Bubasij. Ouid. lib. 9. Bubasides videre nurus.
Colchi Colchiaci, Phasiaci, Aætaei, Aæti, Aætij, Cytæi.
Cynosura Helice, Arctos, Parrhasis vrsa.
Corfica, Cyrenos: Plinius: In mari Ligustico est Corfica, quâ Græci Cyrenon appellauere.
Carmenis, Nicoftrata.
Cantabri Cantabrici.
Cappadoces Cappadoci.
Carteia vrbs Hispaniæ Tariffa.
Delos, Ortygia, à multitudine Coturnicum. Verg. lib. 3. *Æneid.* Linquimus Ortygia portus.
Danubius, Ister, A dubanus.
Dyrrachium, Epidamnium. Plinius: Epidamnium colonia propter inauspicatum nomen à Romanis, Dyrrachium appellata.
Diana, Cynthia, Luna.
Didos Elysiâ, Phœnissâ. *Dalmate*, Dalmatici.
Euboici, Capharæi, Abantij, Tanagrai à Tangreō Euboia ciuitate. Statius lib. 9. Prima Tanagrum turbauit arudo Corœbum.
Epyrote, Epyrotici, Leucadij, à Leucade promontorio: Aëtij & Aëtici, ab Aëtio oppido: Phocæ, Phocaicij, Chaonij, Dodonigenæ verbo Sidonij, Molossi, Pyrrhidæ, idem.
Epyrus, terra Chaonis.
Euboiæ, terra Eubois. Statius in Achil. Quatitur navalibus Eubois Ora. *Chalcis*, Abantis.
Equus Troianus, equus Durateus, Epei machina.
Eduenses, Edui, Augustodunenses.
Euphrates, Pixyrates. Autore Plinio.
Elis, Epia. *Elienses*, Elæi, Epei.
Flora, Chloris, Zephyritis, dea florum, vxor Zephyri.
Furia, Eumenides, Diræ, Erynies.
Græci, Graij, Graiugenæ, Argæi. Verg. in opus. Septima iam Argæis stabulis impenâ laboris, Argiui, Argolici, Dorici, Dorigeses, Pelasgi, Pelopeij, & Pelopeiada, à Pelope filio Tantali. Verg. lib. 2. *Æneid.* Vltro Asiam magnam Pelopæa ad mœnia bello. Veturam. St. li. 10. Ad patrias fusa Pelopeides aras, Achillei, & Achillide ab Achille. Argolæ apud Euripidem. Achei, Achii, Achaici, Inachij, Inachij.

Inachij, Inachidæ, ab Inachō Argiuorum rege, patre Iſidis. Ouid. libro 5. *Fast.* Littus ad Inachium puluis inanis cam. Statius lib. 1. *Theb.* Qua nostræ cecidere animæ stupet Inachia pubes. Idem lib. 5. *Leſtiq;* potentes Inachidæ. Agamemnonij, Agamemnonidæ ab Agamemnone. Verg. lib. 6. *Æneid.* At Danaum proceres, Agamemnon eq; phalanges. Acrifionæi ab Acrifio rege Argiuorum: Abantis filio. Ouid. li. 5. *Metamorph.* Acrifionæas Proetus possederat arces. Abantæi, & Abantiadæ, ab Abante Argiuorum rege, patre Acrifij Ouid. lib. 15. Nuper Abantæis templo lunonis in Argis. Thyestæi à Thyeste. Mycenæi à Mycenis vrbe, Ouid. in *Epist.* Briseidis: Nulla Mycenæi sociasse cubilia mecum Iuro. Menelæi, à Menelao. Phoronidæ, & Phorongi, à Phoroneo Inachi filio, & Argiuorum rege. Statius lib. 2. Syl. lſi phoronæis quōdam stabulata sub antris. Persæi, à Persæo Acrifij nepote. Statius lib. 1. *Theb.* Persæos alter in agros scinditur. Danaei. Idem: Tunc sedet Inachias vrbes, Danaæq; regna. Dolopeij à Dolopibus Græciæ populis. Val. Flac. Vidisse putant Dolopeiæq; busta. Iasidæ, ab Iasio Argiuorum rege. Tantalidæ, à Tantalō. Achillei, & Achillidæ, ab Achille.
Græcia, Achaia, Dulichia, Hella, Idem.
Galli, Gallici, Galligenæ, Galatæ, Sequanici, Sequanidæ.
Garamantes, Garamantici.
Gigantes, fratres Phlegreij, Titanes.
Gorgon, Medusa.
Gratiæ, Charites.
Gorgoris, Habis.
Gades, Gadera, Cotynula.
Hispani, Iberi, Iberici, Iberiaci. Verg. lib. 7. Tyrrhenôq; boues in flumine lauit Iberos. Sidonius: Terrarum indigenas Ibericarum. Syllius lib. 12. Omen Iberiacis victa Carthagine terris. Beticolæ, & Berygenæ. Syllius lib. 1. Beticolâq; viros spatii agitabat iniquis. Idem lib. 9. Berygenæq; viri celsus media ipsa coërcet. Hesperij, Tartessij, & Tartessiaci à Tartesso vrbe Gadibus vicina.
Hispania, tellus Tartessie, Iberia, Idem.
Hyrcani, Caspij.
Hyades, Suculæ.
Heraclea, Syris, Trachin. autor Plinius.
Italia, Hesperia maior, ab Hespero Atlantis fratre. Oenotria ab Oenotro rege Sabinorum. Verg. lib. 1. Est locus Hesperiam Graij cognomine dicunt, Oenotrij coluere viri. nunc fama minores. Italiâ dixisse ducis de nomine gentē Idem lib. 7. Hinc Itali gentes, omnisq; Oenotria tellus In dubiis responsa ferūt. Latini, quod ibidem Saturnus latuerit, Arma Iouis fugiēs & regnis exul adepris. Idem Verg.

Vergil. lib. 8. Latiumque vocari Maluit, his quoniam latuisset tutus in oris. Saturnia à Saturno. Ouid. lib. 1. Fast. Inde diu genti manfit Saturnia nomen. Dicta quoque est Latium terra latente deo, Terra Aufonis, & Aufonia, ab Aufone Vlyssis filio. Ouid. lib. 2. Fast. Capraque erat lyricis Aufonis ora sonis, Terra Italica. Ouidius lib. de Ponto: Mœstique cadentes. Excepit lachrymas Italica ora genis.

Itali, Italica. Italici Ouidius lib. 14. Littore in Italico Messenia mœnia contra Laurentes, Lauinij, Laurenti, Tyrrheni, Laurentij, Latiales, Aufones, Aufonij, Aufonidæ Lucanus lib. 9. Grata vice mœnia reddent Aufonidæ Phrygius.

Infernus, Infernalis, Auernus, Auernalis, Tartareus, Herebæus, Plutonium, Cocytius, Acherusius, Phlegetonæus, Stygius, Acherontæus, Lethæus, Orcius.

Indi, Indici, Gangetici, quod propè Gangem habitent. Syllius lib. 3. Hinc laxos arcus olim Gangetica pubes sumit. Dicuntur etiam Nyseï, à Nyfâ vrbe Indiæ. Idaspæi, ab Idaspe. Sidonius: Frangat Idaspæas aries impactus Eritras.

Illyrici, Illyrij, Taulantij. Syllius lib. 15. Quaque per Illyricum Taulantius incola litus.

Iranime, Ænaria, Pythecusa. Autore Plin. Ænaria, à statione nauium Ænæ, Hodie vocatur Ischia.

Iudæi, Iudaici.

India, terra Gangetis, terra Euphratis, Euphratidis. Sidonis. Ripa Euphratide vix putat tuendam.

Iliu, insula, Æthala.

Iphigenia, Iphianassa. Lucretius: Iphianassæo turpatum sanguine scedè.

Iason, Aesonides, ab Aesone patre.

Lydi, seu Lydij populi maioris Asiæ. aliter vocantur Mæonij, Mæones, & Mæonidæ. Vergil. lib. 8. O Mæoniæ delecta iuuentus. Idem lib. 11. Ducis exemplum euentumque secuti Mæonidæ incur-runt. Item & Mæonici. Ouid. in Epist. Deianyræ, Mæonicas inter calathū tenuisse puellas. Ethrusci & Tyrrheni, quoniam Tyrrhe-nus Atys filius colonos ex Lydia duxit in Italiam regionem, quæ nunc vocatur Ethruria. Gygei, à Gyge rege, ut Cræsijs à Cræso Statius lib. 12. Si patrium Marathona metu, si tecta leuasti Cræsia.

Lydia vocatur Tyrrhenia, Mæonia. Ouid. lib. 14. Concurrat Latio Tyrrhenia tota.

Laconia prouincia in Pelopponneso, aliter vocatur Oebalia, & Tanaris à Tanaro promontorio. Ouid. in Epist. Paridis: Tanaris est classis terra petita mea. Idem in Epist. Helenæ. Excepit portu Tanaris ora suo.

Lacones ipsi, seu Laconici vocantur Oebalijs, & Oebalidæ. Ouid. lib. 1. Fast. Protinus Oebalijs retulit arma Tati. Statius lib. 5. Theb. Ambiguo visus errore lacesunt Oebalidæ gemini. Therapnæi à Therapnis vrbe Laconia patria Helenæ. Ouid. lib. 5. Fasto Prima Therapnæo feci de sanguine florem. Tanarij, & Tanaridæ, à Tanaro promontorio.

Libya, terra Libyssa. Idem lib. 9. Terræque in fine Libyssa.

Libyci, Libyssini. Marmarici, à Marmarica regione Africa. Syl-lius lib. 3. Marmaricis ales populis responsa canebat. Nasamonij, & Nasamoniaci, à Nasamonibus populis Libyæ.

Liguria, ora Ligustica idem.

Lycij, Pataraei, quoniam Patara est vrbs Lyciæ. Statius libro 1. Theb. Seu te Lyciæ Patarae nuiosis Exercent dumeta iugis.

Locenses, Hesperij, Ozolæ.

Lucani, Tanagraei, à Tanagro fluuio Lucania. Statius: Tana-græumque Phalantum.

Latini, Faunigene. Syllius lib. 8. Faunigenæ socio bella inuasere Sicano.

Lucifer, Veneris stella, Phosphorus, Cythereus ignis. Syllius lib. 12. Haud secus Oceano rediens Cythereus ignis. Vesper, Vesperugo, Hesperus, Sydus Veneris.

Lacedæmones, Lacedæmonij, Tyndarei, à Tyndaro rege Oeba-liæ, & Helenæ patre. Vnde & Syllius Tarentum vocat Tyndarij Spartani, Spartiaci, Spartiæ. Sidonius: Spartiæ rupium varia-tarum posuere cruſtas.

Lacedæmon, Sparta. Idem.

Ligures, Ligustici, Ligustij, Genuenses. Idem Sidon. Qui Ligustis, Euganeis que montibus oriebantur.

Lipara insula, prius Longonis, & Meligunis vocabatur. Autor Plinius lib. 3. cap. 8.

Leucadia, peninsula, prius vocabatur Neritis. Idem autor.

Lutetia, Parisij, idem.

Mantuanus, seu Mantoi, dicti sunt à Manto Cyrenia filia: Aliter vocantur Bianorei, & Bianoridæ, à Bianore Mantus filio, qui aliter vocatur Ocnus. Vergil. in Buc. -Námque sepulchrum Incipit apparere Bianoris. Ocnæi ab Ocnio filio Mantus. Strozæ filius: Orbita ab Ocnæis euexit ad astra lacunis Minciadæ & Mincigenæ à Mincio fluuio propinquo. Pontanus: Vos Minciadæ vos, o mihi manes, Este boni.

Molossi, Epyrotici, Chaonij, Leucadij, Idem.

Myssij, Theutrantæi, Theutrantij.

Myssenij, Pylij.

Megareses, Megarici, Lelegij. Ouid. lib. 8. Meta. Interea Minos
Lelegia littora vastat.

Mercurius, Hermes.

Macedones, Pallenæ à Pallene vrbe, vbi gesta est Gigantomachia. Stat. lib. 4. Syl. Et Pallenæos Phœbum laudare triumphos.

Mediolani, Mediolanenses, Insubres. Placet hic obiter aperire
etymum d. Etionis huius Mediolanum. Nam non temere reperias,
qui hoc edisserat. Certum est imprimis urbem hanc à Gallis cō-
ditam: cuius fundamentis iaciendis dum excauaretur fossæ, ferit
in terræ visceribus inuentam fuisse (mirum dictu) suam dimidia-
tim lanatam, à quo portento inditum sit Mediolanæ vrbi nomen:
ad quod alludit Claudianus de nuptiis Honorij & Mariæ scribens:
Cōtinuò sublimè volans ad incenia Gallus Condita, lanigeræ suis
ostētantia pellem Peruenit. Item Sidonius, Rura paludicolæ tem-
nis populosa Rauennæ, Et quæ lanigero de sue nomen habet.

Messana, Zancle.

Marsi, Celenæ, Statius lib. 2. Theb. Fœda Celenæ committere
prælia buxo.

Mare rubrum, Erythræum.

Miletus, Lelegeis Phitiufa, Anaëtoria. Autor Plinius.

Mars, Mauors, Marspiter, Gradivus.

Minerva, Pallas, Athena.

Muse, Camœna.

Neapolitani, Parthenopæi.

Neapolis, Parthenope, Euboïs. Statius lib. 1. Syl. Nitidum confur-
gat ad æthera tellus Euboïs.

Nasamonæ, Nasamoni, Nasamoniaci.

Normani, Neustrii.

Normania, Neustria.

Neptunus, Enno figæus.

Niobe, Tantalus à Tantalos patre.

Nilus, Melo.

Naxos, Dia. Catullus: Namq; fluctifono prospectas littore Dia:
Orientales, Eoi, Auroræ populi: Memnonij à Memnone Auroræ
filio. Nabathæi, à Nabathæa regione. Ouid. lib. 1. Meta. Euris ad
Auroram, Nabathæaque regna recessit.

Occidentales, Occidui. Ouid. Vesper & Occiduo quæ littora Sole
tepefunt Tartesijs à Tartesso vrbe Gadibus propinqua. Ouid. li-
14. Presserat occidui Tartesia littora Phœbus. Tartesiaci. Syl-
lius lib. 6. Iam Tartesiaco quos soluerat æquore Titan, Hesperij.

Parthi, parthici Achemenij, & achemenidæ, ab achemene re-
ge Ouidius lib. 2. Metam. Rexit achemenias vrbes pater Orcha-
mus

Arfacide, ab Arface primo parthorum rege. Luca. lib. 1. plus
illa vobis acie quam creditis, actum est Arfacida.

Phaethontides, Climeneides, à Climene matre, Heliades à patre
Sole qui Helios Græcè dicitur. Ouid. ad Liu. Sic fleuit Climene, sic
& Climeneides altæ.

Phocæi, phocenses, phocaici, Cyrrhæi, Castalij.

Padus, Eridanus, phaethontius amnis, à phaethonte ibidem sub-
merso. Syll. lib. 7. Nunquam phaethontius amnis Sanguinea pon-
tum curuasset decolor vnda. padolæ, Messanicus, Bodincus. Vide
causam horum nominum apud Plin. lib. 3. cap. 15.

Puteolani, Dicarchæi, à iustitia administrationis. Syll. lib. 8. prole
Dicarchæa multo cum milite Graia.

Petragorij, petragorici.

Perse, Gazetici, nam Gaza perfarum est opulentia. Sidonius: Vi-
na mihi non sunt Gazetica, Chia, Falerna.

Pannonia, pannonis.

Pestum, Posidonia. Autor Plinius.

Parce, deæ fatales, fara.

Phenices, pygmalionæi, a genoridæ.

Pella, vrbs Macedonia, Bunomus, Bunomea.

Parnasus, Larnasus prius dicebatur.

Penelope, Icaris, Icanotis.

Pirææ, Cilices.

Pictones, pictaueses.

Peloponnesus, Apia, pelagica, arx Helladis.

Romani, Romulei, Romuli, Romulidæ, Æneadæ ab Ænea: Iulæi
ab Iulo. Lucanus lib. 1. pygæique penates Gentis Iulææ, Latiales,
Romulares.

Scythæ, Scythici, Riphæi. Verg. lib. 2. Geor. Gens effræna virum
Riphæo rûditur Euro. Mæotici à Mæotide palude. Thermodotei
& Thermodontiaci, à Thermodonte fluuiio. Stat. lib. 12. Thermo-
dontiaco lætû remeare triumpho Borythemidæ ab eundem regio-
nis fluuiio. Mæotij, Tanaitici, à Tanai fluuiio. S. 16. Telluris Tanaiti-
cum rebellæ. Bosphorani. Idem: Plaudentes stupere Bosphorani.
Saca, Aramei. Plin. lib. 6. Vltra sunt Scytharû populi Peræ illos Sa-
cas vniuersos appellauere à proxima gente, Antiqui Arameos.

Sicilia, Sicania, Trinacria, Trinacris, Triquetra, Triquetris vo-
catur. Ouid. lib. 5. Meta. Vasta Giganteis iniecta est insula mæbris
Trinacris. Stat. lib. 2. Serm. Quid militibus promissa Triquetra.
Lucr. lib. 1. Insula, quam Triquetris terrarum gessit in oris.

Siculi, Sicanij, Sicanij, Lilybaei à Lilybaeo promontorio. Vergi-
lius lib. 3. Æneid. Et vada dura lego Iaxi Lilybaea cecis Ennei ab
Enna

Enna vrbe. Lypareî, & Lyparêses, & Lypara insula. Sidon. Strait
sub Lyparenibus caminis. Taurominiani à Taurominio monte
Siciliæ. Arethusij, & Arethusæi, ab Arethusa fonte Siciliæ. Syllib.
14. Erigitur subitas in spes Arethusia proles. Claud. a. lib. 2. de Rap-
tu: Quas Arethusæi latices, quas aduena nutrit Alpheus. Agato-
clæi ab Agatocle rege Siciliæ. Syllib. 14. Hic Agatoclæis sedes
ornata trophæis. Æolij, Drepanitani, à Drepano promontorio
iuxta Siciliam Sidonius: Agonem Drepanitanum Troianæ super-
stitionis imitari. Catanenses à Catana vrbe Siciliæ de qua Syllius
lib. 14. Tum Catinæ nimium ardenti vicina Cyphœo.

Syrj, Palæstini, Orontæi.

Syracusani, Syracusij, Arethufidæ.

Scythia, Mœotis ora.

Samos, Parthenia.

Salaminij, Salaminiaci.

Sabini, Sabelli, Sabellici, Samnites.

Sardinia, Ichnusa, Syllius lib. 12. Inde Ichnusa prius Graiis memorata colonis Mox Libyci Sardus generoso sanguine fidens Hercules, ex sese mutavit nomina terræ Sandaliotes.

Strophades, Plotæ.

Symplegades, Cyanæ.

Syria Palæstina, Iudæa, Phœnicia.

Sardinij, Iolenfes.

Sarmatæ, Sauromatæ.

Troiani, Trices, Troici, Troiugenæ, Erichthonij, ab Erichthonio filio Dardani. Verg. in Culice: Vrit Erichthonias oriens nō ignibus arces. Idem: Erichtonias prostravit funditus arces. Idai ab Ida monte. Ilij, Iliaci, Iliadæ, Æneadæ, Hecforei, Hecforidæ, Dardani, Dardani, Dardanidæ. Sigæi, Teucri, Teucrigenæ, Phrygæi, Phrygi, Rhoethei, Pergamæi, Laomedontæi, Laomedontiadæ, Anchisæi, Anchisiadæ, Priamæi Priamidæ.

Troia, Teucris, Ilion, Ilios, Dardania, Pergamus, *Troades*, *Iliades*,
Teucrides, Dardavides: mulieres Troianæ.

Theſſaliæ, *Theſſalida*, *Iolchiaci*, ab *Iolcho* *Theſſaliæ* ciuitate. *Vergil.* in *Cyri Regis Iolchiaci* animum defigere votis, *Melibœi* & *Melibœſes*, à *Melibœa* vrbe *Theſſaliæ*. *Pagaſæi*, à *Pagaſa* vrbe. *Ouid.* lib. 7. Iamque fretū *Minia* *Pagaſæa* puppe ſecabant. *Atræij*, *Atracida*, ab *Atratio*, qui magicas artes ibidè edocuit. *Penei*, à *Penco* flumio. *Ouid.* lib. 12. Exigit *Artes* *Artes*, *Peneia*; arua pererrat. *Lapytheij*, à *Lapythis* populis *Theſſaliæ*. Idem *Ouidius*: Et tum *Lapytheia* tecta intrant. *Pelethronij* à populis eiſdem nominis. *Peliaci*, à *Pelho* mōte. *Ouid.* lib. 1. *Faſtorū* *Summāq;* *Peliacus*

laxius fydora tangat apex. Phœzi. Sene. Pastor Phœgos Delius pa-
m greges. Amphrysiaci, ab Amphryfio fluuij. Stat. lib. 1. Syluarū:
Aut Amphryfiaco pastor de gramine carpsi. Pharfali, Pharfalici.
Lucanus lib. 6. Qua iuga deuexus Pharfalica porrigit Hemus. Hæ-
monij, Hemonide, Magnesi, Magneij. Hora. li. 3. Carm. Magnesi-
fiam Hyppolytem dum fugit abitinēs. Valer. Flacc. lib. 6. Stant lit-
tore fixi Hæmonida. Lariffæ à Lariffa. Centauri, à Centauris,
Stat. Speriūque minax centauræūque Lycormas. Lapythij,
à Lapythis. Idem Statius: Confudere modos puerum, Lapythonia
nympha. Ossa, ab Ossa monte. Statius lib. 12. Nec Ossa bello ce-
cidere bimembres. Pholoëtici à Pholoë. Sidonius: Non sic Pho-
loëtica mōstra, Atque Peletronis Lapythas Semelius Euan Mi-
fuit. Æmathi, Philippæi, à Philippis campis Theffaliæ. Lucan.
Romanas acies iterum videre Philippi.

Thraciæ, Thracij, Thraciij, Mantuii, à Mantinis Thraciæ popu-
lis. Verg. in Cyri: Vos, ô Mâtina, si quid de gête venitis. Ismarij ab
Ismaro môte Pangæzi, à Pangæo Thraciæ promôtorio. Ouid. lib.
3. Fast. Iâmque erat ad Rhodopen Pangæaque flumina ventum.
Odyssij à populis eiusdem nominis. Rhodopeij à Rhodope môte.
Abderitani, ab Abdera vrbe Thraciæ. Martial. lib. 10. Abderita-
nar pectora plebis habes. Bistones, Bistonij, Bistonidæ, à Bistone
fluvio. O Eagrii, à Eagro fluvio Thraciæ. Hinc Orpheus O E-
agrius. Edoni, ab Edone Thraciæ môte. Bosphorani, Bosphori-
ci. Sidonius: Bosphoreis Elephas inglorius ora tribuit. Borytheni-
dæ, à Borythene fluvio Thraciæ. Bapt. Pius: Mitior ad sæuos aura
Borythenidas.

Thracia Byſtonidis, Sythonis, terra Ædonis.

Theſſalia, Hæmonia, Pharfalia, Æmathia, Æmathis, Theſſalis ora. Triopis, Macedonia, Pyrrhea.

Tybris, Tyberis, Tyberinus, Albula. Ouid, lib. 2. Fast. Albula, quæ Tyberim merfus Tyberinus in vndis Reddidit.

Thebani, Echionij, Echionidæ, ab Echione Cadmi socio. Ovid. lib. 5. Trist. Viſtor Echionias filij vir penetrasset in arcem. Hiantij, & Hiantæ, Iſmeni, Iſmenidæ, ab Iſmeno fluio. Learchæi, à Learcho Athamantis filio. Ovidius lib. 6. Faſtorum: Mæſta Learchæas mater tumulauerat ymbras, Athamantæi, ab Athamante. Cadmæi, à Cadmo: Labdarij, & Labdacidæ, à Labdaco rege patre Laij. Stat. lib. 2. Thebaid. Labdariumque ducem præmiſſa conſona nocti. Ogygij, Ogygidæ, ab Ogyge rege. Teumefij, à Teumefo Boeotia monte. Statius: Subire ex quo Teumefia cornus. Eryphilei ab Eryphile Amphiaræ vxore. Stat. lib. 4. Thebaid. Sic Eryphileos auſu fatale penates Irrupit, OEdipodionij, OEdipodionidæ,

ab OEdipo rege Laij filio. Stat. lib. 7. Ast ego non proprio dirco
impono labori OEdipodionidas. Megarei, a Megara Creontis fi-
lia. Stat. lib. 12. Magno Megareia præcepit arua caput passu. Ageno-
ridæ, ab Agenore patre Cadmi. Stat. lib. 12. Exanimes in terga re-
ducit Pallor Agenoridas. Draconigenæ, a dentibus serpentinis a
Cadmo satis, quibus nati sunt homines armati. Sidonius: Quæque
draconigenæ portas non clauserat hosti. Eadem ratione vocantur
Ophionij. Nam Ophis Græcè serpens dicitur Latine. Seneca: Cad-
mea proles atque Ophionis ciuis. Amphionij, ab Amphione.

Tyrj, Sarrani, Tyros, Sarra.

Tartessus, Carteia.

Tempsa, Temese.

Thufci, Ethrusci, Tyrrheni.

Taurus, mons, Imaus, Edigis, Paropanifus, Circius, Cambades.
Pharphariades, Choatras, Oreges, Oroandes, Nyphates. Autor Plin-
ius lib. 5. cap. 27.

Venetj, Eneti.

Zephyrus, Fauonius.

A V I V M N O M I N A.

Aquila, alitum regina dicitur, & altissime volente, & que armi-
bus, ut ceruo, cuius cornibus infidet, puluerulæ alas de industria
côcutiæ, ut visu & oculis præpeditus decidat in cursu, mortuusque
fiat præda. Ferunt Aquilæ pennâ aliis etiâ rebus cõsertam non put-
rescere Pullos suos probat ad Solè, quem si sustinere nequeant, ut
degeneres excludit. Oppetit non senio, nec ægritudine, sed fame.
Crescens enim rostri superioris adûctas impedit, ne cibû queat ca-
pere. Quû senuit, grauatur eius penna & oculi. Cui rei ut medeatur,
quarrit fontè, calorè in se colligit, & sanatur. In fontè ter se me-
git, & modo redire fertur ad iuuentutè. Hinc psalmographus: Re-
nouabitur ut Aquilæ iuuentus tua. Plutarch. in Mario scribit, Aquil-
lâ geminos tantum pullos parere. Propterea nonnulli mætum asser-
unt Muscum, quæ scripsit Aquilâ tres pullos parere, duos subtrahere,
& vnu alere. Aquilarum genera sex sunt, teste Plinio. Melanotos,
colore nigricans, minima magnitudine, quæ sola aquilarum fertur
suos alit, ceteræ fugat. Cõuersatur in montibus. Secundi generis Pi-
gargus, albicâte cauda. Tertij Morphos, cui vita est circa lacus, ni-
gerima est aquilarum, pminentiore cauda. Testudines frangit è sub-
limi iaciendo: qua forte periit Æschilus poeta. Quarti Percepterus
vel Pernocterus, morans per lacus, specie vulturina, alis minimis.
reliquas magnitudine antecellens, sed imbellis, & degener, nam
succubibit coruo. Eadem ieiunæ semper auditaris est, & querulæ
murmura-

inmurationis. Sola aquilarum exanima fert corpora. Ceteræ quæ
occidere, confidunt. Quintum genus Haliæetus ceruice magna, la-
ta cauda, circum mare versatur. Sextum Gnesion magnitudine media
colore subrutilo, ratum aspectu. Reliquæ aves quas Aquila petit ad
prædâ, gregatim serpenumero volant, ut respersum pennarum ho-
stis excaceret. Nidificat in petris & arboribus. A meridiano tempo-
re operatur & volat. Prioribus horis ignaua sedet, donec impleat
aut conuentu hominum fora. Eius pennæ mixtas auium pennas
deuorat. Ex volatilibus nunquam fulmine tangitur. Pugna est illi
in draconè, qui propterea eius oua cõsectatur auaritia malefica.

Alcyones, aves septem diebus nidificant ante brumâ, & totidem
sequentibus pariunt. Duplex est earum genus: altum vocale, arun-
dinibus insidens: alterum murum, ampliore corpore. Antiqui eas
Alcedones vocabant. Dies illi septem, quibus pariunt. Alcyonides
& Alcedonia vocantur. Ouid. lib. 11. Meta. Perque dies placidos hyber-
no tempore septem Incubat Alcyon pendetibus æquore nidis: Est
Alcyo paulo maior passere, colore nigro, & cæruleo, qui Cyaneus
vocatur. Dum procellosum est mare, si Alcyonum oua obiciantur,
inducunt tranquillitatem. Ferunt insuper eas hanc à Ioue gratiam
consecutas, ut in tempore solitudinis suæ serenos xiiii. dies in
hyeme accipiant. Hinc Propertius tempestate vexatus eas alloqui-
tur, & inuocat lib. 1. Et merito (quoniam potuit fugisse procel-
lâ.) Nunc ego desertas alloquor Alcyonas. Minores Alcyones ca-
nunt in arundinetis: Collo sunt gracili & procero. Raro apparere, nec
nisi circa solstitia, & in bruma. In aqua oua deponunt. Parturæ Al-
cyones nidum insit conchæ spinis, incredibili duritia subtexunt,
deinde ad mare deferentes, vndis imponunt, atque illis se consti-
pantes, dum vehuntur, fortissimi cant. Piscibus viuunt. Pariunt oua quina.
Ædon Græcè, nobis Luscinia dicitur. Calphurnius: Vocale su-
peret si turpis Ædona bubo.

Ægecephalus, avis est liene carens.

Alauda, plumam habet elatam, in capite instar Galeritæ. Vnde
& Galeritæ à Græcis dicitur Corydalus: vocabulo Gallico Alauda.
Hanc Plinius & Tranquillus aiunt Legioni dedisse nomen, quæ
Alauda vocabatur. De qua Cicero ad Atticû: Antonius, inquit, cû
legione Alaudarum ad urbem pergere, pecunias municipiis cõ-
parare Alaudarum duo sunt genera alterum terreum, & crustatum,
alterum gregale, minore corpore, & sine crista.

Apiastra, avis meruit nomen ab apibus comedendis.

Ardea, avis dicitur velut ardua, quod in sublime volet, Vergi-
lius: Notatque paludes Deserit, atque altam supra volat Ardea nu-
bera. In mediis arënis tristis imbrem indicat, & etiam quum altior

volat. Luca. lib. 5. Quoq; ausa volare Ardea sublimis pennæ cōfisa natati. Eius tria sunt genera. Pulla natura sagax & victus provida, colore prauo. Reliqua duo pulchro. Ardeam Gaza Erodiū vocat.

Asieris, auis est ex Ardearum genere, dicta à colore astrorum. Docilis est humanæ vocis, frequens in Ægypto.

Attigen, seu attagena auis Asiatica inter cibos electiles quondam numerata est, maximè, quæ in Ionia nascitur, autore Gellio. Hinc Attagen Ionicus vocatur. Plinius Attagen maximè Ionius celebratur, vocalis aliàs, captus verò obmutescens, quondam existimatus inter raras aues.

Athantis, auis est stridula quæ pascitur spinis & carduis. Vnde & Carduellis dicitur. Verg. lib. 3. Georg. Littoræque Alcyonem resonant, & Achantida dum. Gaza Ligurinum interpretatur.

Accipiter, auis est rapax & prædatoria, dicta ab accipiendis aui- bus. De qua Martialis: Prædo fuit volucrum famulus, nunc aucupis idem Decipit, & captas nō sibi moeret, aues. Imbelles volucres insectatur, vt columbas, Aucupatur hæc volucris quadam societate cū homine, maximè circa Amphipolim Thraciæ vbi homines ex sylvis & arundinetis excitans aues, illi superuolantes deprimunt. Captas cum iis diuidunt aucupes. Iones Cymindin vocat. Accipitri genera xv i. ponit Plinius. Circo claudū altero pede prosperi augurij nuptialibus negotiis & rei penuriæ, Triorchæ à numero testium, Luteonem Romani vocant. Elalona Græci vocant, qui solus omni tempore apparet. Varius est omnium in præda modus. Alij non nisi ex terra auem rapiunt. Alij circa arbores volitantem. Alij sedentem in sublimi. Aliqui volantem in aperto. Accipitres Massiliæ humi fecerunt, nec alibi nascuntur. Nō comedunt auium corda. Nocturnus accipiter Cymindus vocatur, rarus in syl- uis, minus interdiu videt. Bellum gerit internecinū cum Aquila. Odit hæc volucris & refugit radice sylvestris Asparagi. Propter- ea aiunt tutas esse villaticas aues, si quis eam extruxerit in villa.

Anthus aquatilis est magnitudine Frigillæ.

Agatylis auicula est, nidum filis lineis intexens aditu angustum.

Anseres stomacho sunt calidissimo: Gaudent herbis riguis, & frigidis: Laurum non attingunt. Cor eorum olim fuit laudatissi- mum inter mēsarum cupedias. Scipio vel Metellus, aut vt alij ma- lunt, Sessius, primus docuit anseris iecur esse optimi saporis. Pro- pter quod olim seruabatur in corte. Martia. lib. 3. Vagatur omnis turba sordidæ cortis. Argutus anser, gemmeique pauones.

Alcedorides aues rostro sunt oblongo, cursu agili, hominē amant. Capuntur inter sepes hortorum & vinearum.

Anas iuxta paludes parit, & statim à partu aquas petit aquilam formidat.

formidat. Huius auis pectus tantū & ceruix gulæ dabatur. Mart. Totā quidem ponatur anas, sed pectore tantum Et ceruice sapit, cetera redde coquo. Volāt Anates protinus in sublime atq; è ve- stigio cœlum petunt, etiam ex aqua. Purgat se herba fiderite, quā quid molestum comederunt. Anates Ponticæ venenis viuunt.

Apodes carent vsu pedum, spec e sunt hirundinum, nidificāt in scopulis. Cernitur toto mari. Circuuoilant naues. Nulla his re- quies, nisi in nido, aut pendent, aut iacent.

Aematopodes, aues sunt aquatiles, peculiares Ægypto.

Aesalus auicula est, quæ oua corni frangit. Ouidius: Nescius as- sumptis Priamus pater Aesalon alis.

Alneo auis est nocturna maior gallo gallinaceo.

Aliones capiuntur saltatione quadam ridicula, quam scopā vo- cat. Ma. ores sunt noctuis, colore plūbeo, alis albo sparsis, duabus pennis à ciliis ad tempora pendentibus.

Auis incēdiaria dicta est, quod incēdiis nascatur. Ea est inauspi- catissima. Propterea ea visa vrbes quandoque lustratæ leguntur.

Bubo auis est feralis, debilis ad volatū, in cauernis locisq; deser- tis commorans. Noctū volitat solus: Deserta incolit, desolatq; & inaccessa loca. Nō habet cantum vocalem, sed gemitū Propterea visus in vrbibus suspiciōē affert, & portentū futuri mali. Quum Capitolium intrasset, Sexto Papelio Istro, & L. Pediano cōsulibus, vrbs lustrata est. Plumæ sunt ei velut aures. Bubonis pedes vsti cū pulpagine herba auxiliantur contra serpentes. Eius cor impositū sinistæ māmæ mulieris dormientis efficit vt omnia secreta p- nuntiet. Aiunt præterea ferētes ipsum in pugnam fortiores fieri. Item sanguine pulli bubonis crispari capillum. Cinis oculorum eius collyrio mixtus claritatem oculis facere promittitur.

Caladrius auis est albi coloris.

Caprimulgi, aues sunt maiores paulo merulis, eodem ferē aspe- ctu quæ nec interdiu vident, nec videntur. Nocturno tēpore sunt furaces, Dicuntur autem Caprimulgi, quod stabula intrent, capra- rumque vberibus propter succū aduolēt. Qua iniuria vberē mo- ritur, & capræ cæcitatem contrahunt.

Carduelis, auicula est capite rubro, alis luteis, albo nigroq; distin- ctis Semine carduorum pascitur, vnde illi inditum nomen. Car- dueles imperata faciunt. Autore Plinio, nec voce tantum, sed pe- dibus & ore pro manibus.

Cassita, auicula est quæ habitat & nidulatur in segetibus Festiuus est de ea apologus apud Gellium lib. 2. cap. 29.

Cenchris, auis est ex accipitrum genere, quæ aliter à tinnitu vocis appellatur Tinungulus.

Cercos avis est de genere accipitrum, altero claudicans pede, quā aliter Buteonem dici aiunt.

Cicina, avis est nocturna.

Ciconia lingua carent. Nutriuntur à Thessalis contra serpentes quos perimunt. Quoniam è loco veniant aut quò se referat incòpertum adhuc est: E longinquo venire non dubium eodem quo Grues modo: illas hyemis, has æstatis aduenas. Parentes senio. còfectos nutriunt insigni pietate. Propterea *Ælianus* ait eas decorū beneficio in quibusdam insulis conuerti in homines. Et *Petronius* Arbitrator *ciconiā* vocat pietatis cultrice his verbis: *Ciconia* etiam grata peregrino hospita, pietatis cultrix, gracilipes, choralistris, Auis exul hyemis, titulus tepidi temporis. Nequitia nidum in cabo fecit meo. Imago eius olim solebat insculpi in sceptris regū, quò eorum pietas & industria indicaretur. Veniunt *Ciconiæ* è longinquo eodem modo, quò grues. Abitura congregantur in loco certo, & sic comitata vt nulla sui generis relinquatur, nisi fortè captiua. Certatura in serpentes *Origano* herba se fouent. In *Fidenate* agro nidum non faciunt.

Circæa meruit nomen à circuitu quem facit volitans.

Corceæ auis nidulatur semper in nidis alienis, maxime palumbiū. Est de genere accipitrum, licet aduncos non habeat ungues. Procedit vere, occultatur ortu caniculæ. Aliter vocatur *Cuculus*. Interficitur à suo genere, mutat vocē. Parit singula oua, raro bina. Subiicit pullos, quò si seiat se inuisam cunctis auibus, ac propterea non fore tutam generi suo stirpem opinatur, ni sefellerit.

Coturnix aliter dicitur *Ortygometra* à sono vocis. Hinc etiam *Delos* *Ortygia* à *Coturnicum* multitudine. *Coturnicibus* veneni semen gratissimum est cibus Propterea damnata sunt mensis, tū etiam propter comitalem morbum, quem solæ animalium sentiunt præter hominem. Ad nos antè veniunt quam grues. Terrestris sunt potius quam sublimes. Nidulantur in segetibus aut gramineis locis. Austro non volant, aura tamen vehi volunt propter modicas vires, & pondus corporum. Quum redire volunt, comitatum sollicitant, ne quam rapiat accipiter. Eas vulgus nunc appellat *Qualeas*.

Curruca auicula est, quæ alienos pullos nutrit, suos esse putans. Fouet enim oua *Cuculi*. *Iuuen. Sat. 6.* Tu tibi nunc *Curruca* places, fletumque labellis *Exsorbes*.

Cygnis auis est cādida, maior anser, arguta vocis, qui imminere morte dulcissimè cātat, & velut funus propinquū deplorat. Quiddam vbi fata vocāt vdis abiectus in herbis. Ad vada *Meādi* concipit albus olor. Poëtæ fabulatur *Cygnū* fuisse amatore *Phaethōis*, postq̃

postq̃ eius ruina, mutatu fuisse in hāc volucrē. Mitis est, infestatur ab aquila, cui tamē fortissimè resistit. Habitat in locis amœnis circa fluuios. Frequēs est apud *Caycū* & *Caistrū*, vt docuimus in *Coronycopyæ*. *Pythagoras* opinabatur immortalē esse animā *cygnis*, ac propterea latari imminere funere. Sacri sunt *Apollini*, ob præstium finis. Mutua carne vescuntur inter se. De his *Lucr. lib. 4.*

Cypselus auis nidum facit ex luto in modum *Cistellæ*. *Gypseli* ab aliis vocantur *Apodes*. Nidificant in scopulis.

Catarractis, luba apud *Pliniū* testis est, esse dentes oculosq̃ igneo colore, cætero candidas tradens. Duobus semper ducibus vtuntur: altero qui ducat agmen: altero verò qui cogat. Scrobes excauant rostro, inde crate cōsternunt & operiunt terra, quam prius egresserunt. In his fœtifi cant, Bing sunt fores omnium scrobibus *Oriētem* spectant, quibus eunt in pascua, occidentem quibus redeunt. Aluum exoneratur subuolant semper, & contrario flatu. Eas habet insula, in qua tumulatus est *Diomedes*. Hinc *Diomedæ* aues nonnulli vocant, cuius ædem pleno gutture & madentibus pennis quotidie perlunt, & purificāt. Propterea poëtæ fabulati sunt, *Diomedis* socios in earum effigies mutatos.

Chlorio, auis est viridis, magnitudine turturis, quæ hyberno tempore non delitescit, sed æstiuo per solstitium apparet, malè volat. Docilis est & ingeniosa, tota lutea.

Cynnamulus auis Arabica, nidificat in surculis *Cynnamis*. Eius nidos accolæ nisi sagittis & plumbatis iaculis disicere nequeunt, quod faciunt mercedis gratia.

Clininam quidam elamatoriam dicunt, Labeo prohibitoriam Apud *Nigidium* *Subis*, quæ aquilarum oua frangat.

Clorens auis est coruo inimica, cuius oua noctu exq̃rit, vt ille huius.

Commendatur fides & castitas *Cornicum* in matrimonio, Nam extincta cōsorte, alteri viduitas manet impolluta. Propterea antequitus in coniugiis vocabatur ad auspiciū concordie & pudicitie Noctua aduersantur cornices inuicemq̃; oua sibi suffurantur. Inauspicata sunt garrulitatis: vnde *Verg.* Sæpe sinistra caua prædixit ab ilice cornix. Volantes pullos aliquādiu pascunt. Inauspicatissimæ sunt fœtus tēpore, qui accidit post solstitium. Nucum duritiam si rostro perfringere nequeant, in alrum volātes, in saxa & tegulas iaciunt iterum ac sæpius, donec quassatam perfringere valeāt. *Ardeolas* amāt. Cornicis cerebrum coctum, & in cibo coctum, remedio est ad cerebri & capitis dolores. Si cōtra aquā clāgones dederit perfundēs sese, pluuia præfagit. *Verg.* Tū cornix ploua pluuia vocat improba voce, Et sola in hieca secū spatiatur arena.

Corni media ætate sitiunt, in cuius initio profluuiū ventris sunt

obnoxij, propterea tunc abstinet ab humore. Eorum oua profunt atrandis capillis. Tauros inuadunt, & ex omni corpore oculos appetunt maxime. Humanam imitatur vocem. Vnde & in historis Romanorū legimus fuisse Coruum, qui Romanū populum nominatim salutare, maxime Germanicum & Drusum Cæsares. Martialis propterea Coruū saluatorem vocat. In regionibus fecundis gregatim volant in sterilibus bini. In cibi & escæ penuria, parentes senio confecti pullos concerpunt. Hinc adagium: Mali corui malum ouum. Cameleontē occidunt, qui ne victoribus noceat, lauro infectū virus extinguunt. Cloreum oderunt, cuius oua suffurantur. Esalon quoque auicula eorum oua frangit. Generant ante solstitium. Egreduntur sexagenis diebus. Pariunt quinos, Ore coeunt Inauspicatum præsagium afferunt, quum glaciūt vocem, velut strāgulati. Corui aquatici naturaliter caluent. Corui singultu quodam latrantes, & se concutientes, si cōtinuauerint, ventos præsagunt. Si verō carptim vocē resorbēbūt, ventosum imbrē. *Cinelus* auicula est palmipes iuxta mare viues. Astuta est hęc vo lucris & difficilis capti. Capta nihilominus subito mitescit. Culū continuō mouet, debilis est posteriore corporis parte. Propterea quum non sit aptus congerendo sibi nido, incubat alieno. Hinc prouerbio, Cinclos dicimus pauperes. *Corydus* vilissima est auicula, quæ quum non sit canora, strepit tamē vtcunque inter aues mutas. Hinc adagium natum, Inter indoctos etiam *Corydus* sonat.

Cissa auicula est imitatrix humanæ vocis.

Columbus propter genuinū timorem nidificat in summis locis. Fortui plerunque indulget. Vnde sacer Veneri esse creditur. Pari-entibus fœminis mares subueniunt, & oua incubant, quū ille nequunt. Bina pariunt oua, primum mas, deinde fœmina. Fidē seruant in matrimonio. Mutua semper illis ante coitum est exosculatio. Nihil illis fœcundius, quadragenis diebus cōcipiunt, interuallū tantum ad equinoctium facientes. Varro ponit duo genera Columborum, Agreste, quod in turribus & culminibus villarum habitat. Domesticum domi pascitur. Columba cōmunem seruāt domum. Nec nisi cœlibes & viduę relinquunt. Imperiosos mares, etiam iniquos fuerunt. Nam tunc suspicio est adulterij, quāuis natura non sit. Tunc pleno guttore obmurmurant, & plerunque rostro feriunt. Facta demum conciliatione sese osculantur. Aequalis vtrique sobolis amor. Hinc fœmina tardius ad pullos intrāte oritur interdum castigatio. Quum bibunt colla non resupinant. Large bibunt iumentorū modo. Purgant se herba, quæ vocatur Helzine. Viuūt columbae annis octonis. Legumina amāt, quæ vocantur

tar Craca. Amicae sunt panonibus, aquilis & accipitribus odiosæ. *Chenalopex* dicitur ex vulpis & anseris forma, audax in selem & aquilam, à quibus infestatur. Fortis tāta charitate complectitur, vt aucupi obitum sese offerat, quod fugæ tempus præbeat suis pullis. Frequens olim fuit apud Britannos, & in mensarum deliciis. *Crex* auis est pugnax & ad comparandum victum ingeniosa. *Certhia* ingenio est audaci, voce clara, nidificat in arboribus. *Cerulea* auicula est saxatilis, colore sui nominis & tenui rostro. *Collurio* vescitur iisdē cibis quibus merula, capitur hyemali tēpore. *Cephus* auis est multis operta plumis, exiguo corpore, quæ vociferatur paries. Hinc adagium, *Cephus* parturit, in eos qui magna pollicentur.

Drepanis, auis est sine pedibus rarissime apprens.

Epaps auicula est sordida & cristata, quæ aliter à sono vocatur Vpupa.

Esalos auis est de genere accipitrum, quæ apparet omni tempore. Aliter vocatur Buteo. Infesta est cordo, cuius oua etiam fragit.

Egius auicula est inimicitias cum asino exercens.

Erethacus auis est solitaria, quæ nūquam ferē in eodem saltu nisi vna reperitur. Hanc Gaza Syluiam & Rubeculam interpretatur. De hac ortum est adagium. Vnicum arbutum haud alit duos *Erethacos* in eos qui eodem munere concorditer fungi nequeunt.

Faleo auis est rapax & prædatoria, curuatis & aduncis vnguibus, de genere accipitrum. Varij autem generis sunt Falcones: Est quem Britannicum vocant, aquila magnitudine, capreolos inuadens. Alium vocant Gyrofalco, à gyro & circuito, quo in minores vititur, vt eas agat in prædam. Tertium Montanum. Quartum Peregrinum cuius generis Falcones nidificant in altis montibus. Quintum Gibbosum, quod breuitate colli, & alis eminentibus, insignis gibbo videatur.

Ficedula nomen sumpsit à ficibus quibus vescitur. Martialis: Quum me ficus alat, quū pascar dulcibus vuis. Cur potius nomen don dedit, vua mihi? Formam & colorem mutant ficedula. Hoc solum nomen habet autumnio, Postea Melanchorphi vocantur.

Frigilla dicta est à frigore, quo cantat & viget, æstate moratur in locis calidis, hyeme frigidis.

Falica auis est aquatilis degens prope stagna & lacus. Nomen sumpsit à fuluo colore. Paulo maior est columba. Pullos aquilla ante tempus exclusos nutrit. Matutino clangore tempestatē præfagit, & quum ludit in littore. Verg. lib. 1. Georg. Quumq; marines In sicco ludunt silicæ.

Galerita plumam habet in similitudinem galeri, vnde & nomē

sumpsit. Ea assa & in cibo sumpta colli vitium efficacissimè sanatur. Autore Plinio.

Galgulus auis est, quam si inspexerit affectus morbo comitiali, sanari dicitur. Contra verò auis emori. Alitur ligno, frequens est in Peloponneso.

Gallus nuntius est lucis, Latonæ charus, quod ei parienti assistit. Mortua femina oua incubat, gloriam sentit, noscit sidera, ita cubitum cum sole, imperitat suo generi, & regnum, in quacunque domo fuerit, exercet. Certant inter se galli studio gloriæ: Cantant in victoria, & se principes testantur. Victi occultantur, lucēq; & hominum aspectum refugiunt. Gradiuntur alta ceruice, & elatis cristis. Cælum crebro aspiciunt, in sublime falcatas erigunt caudas. Terrori sunt leonibus. Vnde Lucretius: Quæ nequeunt contra rapidi constare leones, Inq; tueri, ita continuo meminere fugati. Nimirum, quia sunt gallorum in corpore quædam Semina, quæ quum sint oculis immissa leonum, Pupillas interfodiunt acremq; dolorem præbent, ut nequeant contra durare feroces. Pugnacissimi galli olim nascebantur apud Tanagram, & Rhodum. Secundus honor fuit Melicis, & Chalcidicis, teste Varrone Nobiles quondam habitus in auguriorum obseruatione. Victoriæ Bæotius aduersus Lacedæmonios præfagiuerunt quum tota nocte cecinissent. Castrati desinunt canere. Pergami omnibus annis gallorum, cum gladiatorum, spectaculū publicè edebatur. Plinius scribit Alektorias gemmas repertas fuisse in ventriculis Gallinaceorū, cristallina specie, & magnitudine fabæ. Gallinacei non attinguntur vulpibus, qui iecur eius animalis ederint. Acini Ligustri sanant Gallinaceorum pituitas. Sacri sunt Soli, cui venienti assurgunt, quo cum eunt dormitum, ut diximus. Contra serpētes & miluos pro gallinis dimicant. Vnicus gallus sufficit multis gallinis. Huius naturam scite admodum & ingeniosè describit Politianus in Rust. dicens: Adde gregem cōrtis, cristatarūq; volucrem, &c. De gallis item & gallinis vide Varronem lib. 3. de re Rust. cap. 9.

Gallinarum varia sunt genera. Cortales, quæ corte aluntur. Rusticæ similes sunt ferè villaticis, quæ decipiuntur ab aucupe. Numidicæ, variis sparsæ plumis, aliter vocantur Meleagrides à Meleagri tumulo, quas poetæ fabulantur ex filiabus Oenei (qui Meleagrus fuit filius) mutatas fuisse in has volucres. Albertus Magnus scribit, Gallinam fuisse apud Macedones, quæ duo de viginti oua fecerit, & ex quolibet eorum duos susceperit pullos. Aiunt Gallinas non posse interfici ab aspidē, quo die ciminū animalis foetidissimi comederint. Villaribus Gallinis religionē inesse scribit Plin. Nā in horrescūt edito ouo, seseq; excutit, & circūactę purificat, aut festuca

stuca aliqua sese & oua lustrat. Gallinas saginare Deliaci cœpere. Vndecim annis ante tertium Punicum bellum lege C. Fannij cōsulis interdictum est, ne quid volucrum in cœnis proponeretur, præter Gallinam vnam, quæ non esset atilis. Gallinis inimicissima est pituita, maximè inter messis & vindemiæ tempus. Pipire est gallinarum, ut boum mugire.

Grues æstate aduenæ æthera tranāt trianguli figura. Lapides pedibus librant cōtra vim vëtorum. Gerunt bellum cum Pygmæis. Ducē quē sequatur eligunt. Habent & in extremo agmine dispositos, qui vicissim acclament, ne qua deesse videatur item qui gem voce contineat. Ex his nonnullæ excubias agunt nocturnas, lapillum pede sustinentes, qui lassatis somno decidens indiligenti sono coarguat. Ceterę dormiūt, capite subter alā cōdito, alternis pedibus insistentes. De his Lucan. lib. 5. Strymona sic gelidum bruma pellēte relinquit Portæ te Nile grues, &c. Ceterū grues silentio volātes per sublime serenitatē præfagiūt. Festinātes verò, tēpestatem. Ferunt eos nullis omnino laboribus delassari, qui neruos ex alis & cruribus gruīs habeāt. Purgāt se grues iūco palustri. Dicitur aliter Naupliadæ volucres, & Palamedis aues: quoniam Palamedes Nauplij filius ex earū ordine tres literas reperisse fertur.

Glottis quam Gaza Lingulacā vertit, linguā exerit. Quum peregrinatur, dueitur pœnitentiā in volatu propter laborem. Reuerti demū incoinitatā piget, & sequi. Nec vnquam plus vno die cepto volatui insistit, & in proximo hospitio cōsedit. Verū inuenitur alia antecedēte anno relicta. Simili modo in singulos dies, inq; Plin.

Graculi coluntur in Lemno propter locustas, quarum exitio, occurrunt aduerso volatu. Loquaces sunt, & obstreperi. Gracula annum fastidiū lauri folio purgāt. Graculi serō à pabulis recedētes hyemē præfagiūt. Graculus ab Aristotele vocatur Coracias à coruina nigredine, rostro tamē rutilo. Docilis est & facilē māsuescēs.

Gavia volucris est litto ralis colore cinereo, nidificans in petris. *Gryphem* habet India, quadrupedem volucrē recuruis vnguibus, dorso nigrum: priori parte purpureū, alis albicantibus ore aquilino, igneis oculis, difficilē captū, nisi rapiatur pullus & inuolucer. Nidificat in altis mōtib; Cōgreditur cuius ferè animali. Equis infestus est maximè. Aurum fodit apud Bactrianos in desertis lotis, & propē accedentes abigit. Nidos ex eo sibi textit. Ad quod arripendum numerosā hominē turmā simul eunt magno suo periculo, Superat elephantos & dracones, & omnia animalia, præter Tygridem, quam propter leuitatem nequit arripere.

Hirundines auiculæ sunt loquaces, & garrulæ, quæ auersa cœlit, præter naturam cæterarum auium. Deficiente Luna imbre sese perfun-

perfundunt & humi obuoluunt, donec materiam repererint, qua nidum sibi sternant. Quinq; numero pariunt, quos magna nutrit æquitate. Nam portionē singulis alternant, & distribuunt, habita ætatis ratione. Incipiunt enim à primo sentium ex ordine cōtinuantes ad minimū natu. Si viderint pullos suos nō sat molliter iacere lanā ab ouium dorso exerūt, & iacentibus substernunt. Quinetiam excæcatis herba quadam visum restituit. Aristoteles ait esse albas in Samo insula quibus excæcatis lumē iteru restituitur. Cecinna Volater. comprehensas Hirundines, nuntias belli mittebat amicis in nidum pristinu redire solitas. Hybernis mensibus discedūt Hirundines. Solæ ex his quæ aducos nō habēt vngues, carnibus vescuntur. Thebas nō subeūt, quod vrbs illa sæpenumero capra sit. Constructos luto nidos stramento roborāt. Inopia luti puluerem aqua pennis madefactū spargunt. Nidū ipsum mollibus floccis & culmis consternūt. Pulloū excrementa magna mūdicia egerunt. Sunt nonnullæ, quæ ripas excavāt, & in terra fortificant. Nō sunt obnoxie rapinis ceterarū auiū. Ex volucribus indociles sunt Hirundines, vt ex terrestribus mures. Bis anno pariūt. Oriuntur ante delphini ortum. Nā deprehensæ intereūt, Tempestatem præfagiūt, si iuxta aquā volitantes ipsa penna sæpe percutiāt. Chelidonia herbam inuenerūt, qua oculis pullorū in nidovisum restituiunt, erutis etiā oculis. Hirundinē sub tecto ne recipias: Adagium est, quo monemur, vt à cōuentu & cōtubernio verborū hominū caueamus.

Hybris, auis ex accipitrum genere, rarō interdiu apparet. Nam tunc modicè videt. Cōtra verò venatur noctu. Pugnat cum aquila acriter adeo, vt ambæ mutuo assultu implexæ quandoque deferantur in terram.

Harpa, auis est bellum gerens cum Triorche.

Herodius, auis est littoralis frequens in Diomedæa insula. Vescitur conchis quas per calorem discuneatas inuenit. Blanditur Grecis aduenis, vt nonnulli volunt.

Ibis auis Aegyptia duplex est, Altera nigra, altera verò Ciconiæ propè similis, quæ serpentibus vescitur. Cic. lib. i. de Natura deorum: Velut Ibes maximā vini serpentum conficiunt, quum sint æues excelsæ, cruribus rigidis, corneo proceroque rostro. Auertunt pestē ab Aegypto, quum volucres angues ex vastitate Libyæ venuto Africo inuectas interficiunt, atque cōsumunt. Ex quo fit, vt illæ viuæ nec morsu noceant nec odore mortuæ. Eam ob rem inuocantur ab ipsis Aegyptiis Ibes. Hæc auis aduncitate rostri per cōpartem seperluit, qua ciborum onera reddi solent.

Immisulū aliqui arbitrantur esse vulturis pullum. Massurius apud Plinium opinatur esse pullū aquilæ, priusquā albicet cauda.

Lago-

Lagopus auis pedes habet leporino villo, vnde inditum illi nomen. Nam Lagos Græcè, dicitur lepus Latine. Cādida est reliquo corpore, & columbarum magnitudine. Mart. lib. 7. Si meus aurita gaudet Lagopode Flaccus.

Larus, auis est nigra, habitans propè aquas, in quibus degit, vt etiā in terra. Voracis & rapacis est naturæ, latōq; oris rictu. Hinc Larus hians, prouerbio dicitur homo auiditatis nimix.

Lusciniam Græci Philomelam vocant. Hæc dum oua quodā velut sinu corporis & gremio fouet, spatiosæ noctis laborem assiduus fallit canticis. Verno tempore frōdescentibus arborū ramis dies xv. continuos persistit in cantu. Vnica hæc auis paruo corpussculo, paruulūq; faucibus varios emittit cōcentus, & diuersa cātica, quæ tot exquisitis tibiariū tormentis ars hominū excogitauit. Hæc auis cecinisse fertur in ore infantis Stesichori. Concertāt inter seruicta morte finit sæpe vitam, spiritu prius deficiente, quā cātū. Iuniores versus accipiūt, quos imitentur. Audiunt discipulæ intētiōne magna, xicibūq; recitāt. Intelligitur in docente reprehensio & correctio. Durat hæc argutia xv. diebus. Æstu aucto, aliam habent vocem, non modulāt aut variam. Mutatur & color hyeme non cernitur. Pariunt verè primo cum plurimū sēna oua: Hæc & alia multa habet Plin. qui ingenium exercuit in luxuriosa tantillæ auiculæ descriptione. Idē ait, Cæsares iuuenes Luscinias habuisse Græco & Latino sermone dociles. Præterea meditantes in diem, & assidue noua loquentes, longiore etiam contextu.

Linx auicula est, colore vario, lingua serpentina, quam mensura quatuor digitorum porrigit, vnguibus grandibus, & stridula voce. Hanc aliqui Torquillam vocant.

Mergus, nidificat in arbore veris initio apud mare. Tēpestatem præuidens reuolat ex æquore, & ad littus cōtendit cum clamore. Verg. iam sibi tum curuis malè tēperat vnda carinis, Quū medio celeres reuolat ex æquore mergi. Clamorēmq; ferunt ad littora.

Merula sola volat, & solitaria pascitur. Ex nigra rufescit. Canit æstate, hyeme balbutit, circa solstitium muta. Bis anno parit. Turdum amat.

Merops auis est, quæ alio nomine vocatur Apiastra à comedendis apibus.

Meropes contra naturam ceterarum auium retro volantes feruntur. Rubentibus sunt cruribus, & ore prælongo. Genitores suos recōditos pascunt, pallido intus colore pennarū, superne cyaneo, priori subrutilo. Nidificant in specu sex pedū defossa altitudine.

Monedula auis est auri & argenti furacissima, vnde secundum aliquos etymum trahit à moneta, quam furtipit, Aristoteles ponit

tria

ria eius genera, Graculum, Lupum, quæ parua est & parasita. Ter-
tiam palmipedem in Lydia, & Phrygia frequentem. Condit Mo-
nedula semina in thesauros cavernarum.

Motacilla auis, semper mouet caudam.

Milvus auium rapacissimus sectatur etiam cadauera. Mas in hoc
genere (vt *Ælianus* putat) non inuenitur. Formina austro aut Eu-
ro sese pandens concipit, & pullos parit. Insidiatur pullis galli-
naceis & Anserinis. Moliter volat. Latet hybernis mensibus, non
tamen ante discessum hirundinum. *Plin.* ait, Miluos solstitiis affici
podagra. Flagrant odio coruorum, & vulpium. Eorum iocinora
efficacissima sunt ad inunctiones omnium viciorum. De miluo,
Mar. lib. 9. Hinc prope summa rapax miluus in astra volat.

Memnonia aues quæ ad sepulchrum Memnonis apud Ilium quo-
tannis aduolant: speciem habet accipitrû, carne tamen abstinent.

Monticola auis longa cauda, nomen accepit à montibus, in qui-
bus habitat.

Noctua auis est inauspicata. Architreus: Diuitibus supremus
honos, prænuntia fati Noctua præcedit. Hæc Pyrrhi cõtra Argos
copias mouentis insidit hasta, & sinistram ei portendit fortunam.
Non cernitur in Creta. Noctu videt, canit & volat sola. *Ouid.* lib.
11. Si quando luce vagantem Noctis auem cernunt. *Martianus Ca-
pella:* An mage noctuide tibi traditur alitis vsus. Odiosa est ceteris
aibus, in quas astuta vitur dimicatione. Nam maiore circun-
data multitudine, resupina pedibus repugnat, collectaq; in artu,
rostrum & vnguibus tota tegitur. Ei auxiliatur accipiter, fœdere
quodam naturæ, inquit *Plinius*. Nigidius apud *Plinium* testis est,
noctuas sexagenis diebus hyemis cubare, & noue voces habere.
Noctua in imbre garrula tẽp estatem præfagit. Contraria est api-
bus, vespis, crabronibus, & sanguisugis. Eius cerebrum vel icur cum
oleo iussum prodest auriculis. Frequentes fuerunt Athenis noctu-
æ. Hinc factum adagium, Noctuas Athenas mittere. In eos, qui
potentioribus, & nullarum rerum indigis aliquid mittunt.

Nocticorax, seu *Nycticorax*, nocturnus appellatur corus. Hæc auis
nigra est, & sola clamat, habitatas domos refugit, desertas amat.

Onocrotalus auis est similis ferè cygno, quæ collum in aqua mer-
gens, spiransq; similem reddit sonum asinino rudui. Quicquid
comedit, in fauces congerit, diuque continet. *Mart.* lib. 11. Turpe
Rauennatis guttur Onocrotali. Onocrotalos habet Gallia septen-
trionalis oceano proxima.

Ophiomachus auis est dimicans in serpentes, vnde accepit nomen.

Oenanthe auis statos latebræ dies habet. Ex oriente Sirio occul-
tata, ab eiusdem occasu prodit.

Ouis bubone minor est, noctuis maior, auribus plumeis eminen-
tibus. *Asionæ* Latine vocant. Imitatrix alioqui auis, & parasita, &
quodam genere saltatrix. Arripit quandoque lapidem pondusculâ,
aut guttur arena replet, vt aduerso vëtorum flatu volet stabilita.

Orides similes sunt perdicibus, quæ per pinguedinem corporum
alis attollere sese nequeunt. Quapropter quum videant se ca-
num latratibus obnoxias, delitescunt inter frutices.

Oenas auis est magnitudine columbi, quæ capitur autumnus.

Ortygometra est quam dicimus coturnicem, cuius vocem quum
sentiunt aucupes, parari discessum intelligunt.

Pelicanus vbi pullos suos necatos videt à serpentibus, latus sibi
fodit rostrum, & educto sanguine vitam restituit mortuis. *Hiero-
nymus:* Pelicani (inquit) quum suos à serpente filios occisos inue-
niunt, lugent, seque & sua latera percutiunt, & sanguine excusso
corpora moriuorum sic reuiuiscunt. *Volaterranus* ait Pelicanum
esse, quem *Plinius* Plateam vocat. Est autem Platea auis aquatilis,
conchas deuorans, quas vbi calore ventris concoxit, euomit, vt
postea discuneatas comedat facilius.

Perdices aues sunt salacissimæ. Oua deperdunt mares, ne cura in-
cubatus Venerem impediatur. Ad aucupes accedunt velut editio-
nem facturæ, vt pullis tempus præstent ad fugam: quos vbi secu-
ros videt, proripiunt sese, eosque sequuntur, & voce acclamant. For-
mina paritura stipulis & multa terra se circumuallat aduersus in-
sidias. Septimo die pullos excludit. Parit ova x v. Sacra est Ioui &
Latona. *Paphlagoniæ* perdices feruntur esse duplici corde, autor
Theophrastus apud *Gellium* li. 16. Perdices omni stragulum molle
pulvere cõtumulant, nec in quo loco peperere, incubant. Et ne cui
cõuersatio sit suspecta, nidos trãsferunt & pullos. Capto duce to-
tius gregis, singuli faciliè capiuntur, atque etiam circa cõceptum
fœminæ, cõtra aucupem fœmina exeunte, vt rixando abigat eum.
Si contra mares steterint fœminæ, aura ab iis flante prægnantes
sunt. Hiæres autem extra lingua per id tempus æstuat, & super-
uolatum afflatu concipiunt, interdum voce tantum masculi au-
dita. Quod est argumẽtum maximi caloris veneri. De his maio-
ra multo *Plin.* Purgant sese lauro. Nullæ reperiuntur in Bœotia.

Phanicopterus auis est habens rubras pennas, cuius lingua præ-
cipui saporis esse docuit *Apitius*. *Mart.* lib. 3. Nomenq; dedit quæ
rubentibus pennis. Idem lib. 13. Dat mihi penna rubens nomen,
sed lingua gulosis Nostra sapit.

Pygargus auis est de genere aquilarum, albicante cauda.

Picus auicula est aduncis vnguibus arbores excavans, in quibus pul-
los educat. Sacer est Marti: vnde & *Martius* appellatur. Numeratur

tur inter Auspicatas aues. Pica dissimilis pīco. Eodē die cōmutat vo-
ces. Nidificat in arboribus. Parit oua 1 x. Expressior est ei loquaci-
tas. Plitaco. Adamat verba quā loquitur. Nec discit tantum, sed
diligat. Emoritur victa difficultate verbi. Et nūi subinde eadē au-
diat, memoria fallitur. Plinius ait, eas facilius discere, quē glānde
velcutur, & quinos habent digitos in pedibus. Nulla tamē duo-
bus primis vitæ annis. Omnibus lata est lingua quē sermonē imi-
tantur humanum Mart. lib. 7. Pica salutatrix si tibi Laus placet.

Porphyrio auis est rostro & cruribus prælongis & rubentibus,
quæ auium sola morsu bibit. Omnem cibū aqua tingit quem pe-
de ad nostrū veluti manu affert. Laudatissimus est in Comagena.

Ptyge auis rapax, noctu volitat, & venatur more aquilæ, cum
qua plerunque dimicat.

Palambi viuunt ad annos x x x. Hyeme muti, vere vocales. Sunt
autē sylvestres columbæ. Nidificant in arboribus & sepibus. Duo
sunt eorū genera. Vnum quod Vinaginem dicunt ab vīu Labru-
scæ. Alterum quod Torquatum, à torque quo videntur insigniri.
Mart. lib. 13. Inguina torquati tardent hebetantque columbi. Nō
edat hanc voluerem, qui cupit esse falax. Quū ad senectam vene-
runt spoliatur vaguibus. Pariunt post solstitia bis in anno oua
terna, nec tamē plus duobus educat. Palūbes incubat fœmina post
meridiē in matutinū. Cetero mas. Purgat se Lauro, Hyeme abeūt.

Parra auis est inauspicata, quæ oriente Sirio nō apparet, donec
occidat. De hac Horat. lib. 3. Car. Impios parra recinētis omē ducat.

Passeres salacissimi sunt, & argutissimi, vita breuissima. Mares
diutius anno non viuere argumentū est, quia nullus veris initio
apparet. Nigrities quæ est in rostro, æstate incipit. Fœminis lon-
gior paulo vita Martialis. Et arguto passere vernat ager.

Pauo concipit tertio vitæ anno, quod ferè varietate colorū in-
duitur. Viuit annos viginti quinque. Gloriosus est, & inuidus. Ere-
cto pēnarū stabello seipsum miratur. Fimū suū resorbet. Ho-
minū vtilitati inuidens. Eius caro dura & concoctu difficilis. Sa-
mius Pappus (vtrūq; enim dicimus) numeratur inter cibos electi-
les. Expandit colores aduerso maxime sole, quia sic fulgentius ra-
diat. Omnes oculos pennarū contrahit in æceruum. Cauda annuis
vicibus amissa pudibundus querit latebram donec renascatur. Pa-
uonem cibi gratia primus occidit Romæ Hortensius orator. Fe-
runt Alexandrum Magnum pauone primum in India viso admi-
ratum fuisse, & edicto cauisse, ne quis tam speciosum animal in-
terficeret. Columbas amant mutuo pauones. Sacri sunt Iunoni.

Phœnicurus, auis est rubra cauda. Vocatur Erythacus hyeme.

Pyrælis auis est inimica turturi.

Phæ-

Phœnicem vnum in toto orbe habet Arabia, aquilæ magnitudi-
ne, auri fulgore circa collum, cætera purpureū, cauda cærulea, ro-
scis pennis distincta, facie cristis ornata, & plumæ apice caput ho-
nestante. Quorundā est opinio neminem extitisse, qui viderit ve-
scentē. Sacer est Soli. Viuit annos d c l x. Senescens calia turisque
furculis cōstruit nidum, quē odoribus replet, & super emoritur.
Ex ossibus deinde & medullis nascitur vermiculus, inde fit pullus,
qui priori funeri iusta reddens, totū nidum desert in urbem quan-
dam Pachaiz. Soli sacrā, ibiq; in ara deponit. Plinius ait allatum
fuisse Phœnicem in urbem Romæ Claudij principis censura, anno
vrbis d c c c. Mart. lib. 6. alludit ad nidum huius volucris, dicens:
Quod semper casiaq; cynamōque. Et nido niger alitis superbæ
Fragras. De hac Ouid. lib. 5. Vna est quæ reparet, seque ipsa refe-
minet ales. Assyrij Phœnica vocat: nec fruge, nec herbis. Sed turis
lactymis, & succo viuit amomi, & c. Phœnicem Vergilius repara-
bilem vocat, vbi de animalium ætatibus loquitur, dicens, Alipedē
ceruum coruus ter vincit: at illū Multiplicat nouies phœnix repa-
rabilis ales. Viuacem Ouidius, nobilem Plinius, Phœnitum Statius,
Lōgæum Claudianus, Gangeticum Ausonius, Assyrium Stroza.

Phytacos humanæ vocis imitatores habet India. Virides sunt toto
corpore, torque tātū miniato in ceruice. Quæ accipiunt verba, p-
nūciant. Salutāt Imperatores. In vino lasciuī sunt, duritiā eadē ha-
bēt in capite, quā & in rostro. Quū loqui discunt, ferreo verberan-
tur radio, aliter nō sentiūt ictus. Quū deuolāt, rostro se excipiunt,
cui innititur. Amici sunt turturibus. Plin. ait syluā esse Gagadem,
in qua primū visi sunt Phytaci. De Phytaco Claudianus in Eutro-
piū: Qui vétrē inuitāt pretio, traduntq; palato Sydereas Iunonis
aues, & si qua loquēdi Gnara, coloratis viridis desertur ab Indis.

Phasiane aues, à Phasi Colchorum fluuiio sumpserunt nomen.
Geminas ex pluma aures submittunt, surriguntque. Pediculis infe-
stantur, & interimuntur quandoque, nisi sese puluerent. De his lu-
uenal. Satyr. 11. Et Scythicæ volucres, & Phœnicopterus ingens.
Mart. lib. 13. Argoa primum sum deportata carina.

Phalerides aues sunt aquatiles in Seleucia Parthorum.

Phalacrocoraces peculiāres sunt Balearibus insulis.

Pyrrocleres luteo sunt rostro, peculiāres alpibus.

Phoicus auis est harpæ contraria.

Paralus auicula gregatim volans colore cinereo.

Querquedula auis est semper in aquis natans. Aliter Sanguinalis di-
citur.

Regalielus, auis est de volatu cum aquilia discens. Vocatur hoc
nomine tanquam rex auium. Vocatur aliter Trochillus. Regalio-
M

Iam aues diuersi generis disceperunt, pridie quam Cæsar interficeretur manibus coniuratorum.

Riparia auis nomen sumpsit à ripis, in quibus habitat. *Rustica* auis est similis perdici, rostro tamè longiore. Mart. Rustica sum perdidixit quid refert si sapor idè, Charior est perdix, si sapor illa magis.

Satyrja auis est, quæ aliter Coruus appellatur.

Spinurnix auis est inauspicata, quæ alio noie vocatur *Incediaria*.

Stritomellus auis aliter dicitur Marinus passer.

Strix auis est nocturna & inauspicata, quæ nomen sumpsit à stridore. Lucanus libro 6. Quod trepidus bubo, quod strix nocturna queruntur. Horat. Plumamq; nocturnæ strigis. Hæc infantes noctu inuadit. Plinius ait non esse fabulosum striges vbera infantium labris immulgere.

Struthio auis est grâdi corpore & graui. Fœmina vocatur *Struthio*. Hieronymus. Penna autem *Struthionis* similis est pennæ herodij & accipitris. Sunt qui eundem esse velint cum *Struthio* camelo. Sunt autem *Struthio* cameli auium grâdissimi. In Africa & Æthiopia altitudinem equitis equo insidentis vincunt, & celeritatè. Pennas habent, cætero non sunt volucres, nec à terra tolluntur. Ungulas habent ceruicis similes, quibus dimicant bisulcas, & comprehendendis lapidibus viles, quos in fuga cõtra sequentes ingerunt pedibus. Quum colla in fruticibus occultarunt, larere sese existimant. Eorum aui propter amplitudinem vsum vasorum præbent. Naturaliter caluent. Soli auium palpebras habent.

Sangualem auiem Massurius apud Plinium ossifragam dicit esse.

Sylla auis est, in cuius ventre reperitur *Chlorites* gemma herbarum coloris.

Sturnis proprium est cateruatim volare, & quodam pilæ orbe circummagi, omnibus in medium agmen tendentibus. Plinius scribit, Cæsares iuuenes sturnum habuisse Græco & Latino sermone docilem. Hæc auis maculosa est, magnitudine meruiæ. *Vulgus* *Sturnellum* vocat, Græcè vocatur *Plarus*.

Subis auis est, quæ aquilarum oua frangit.

Terraneola auis est *Alaudæ* propè similis, præterquam quod apicem non habet in vertice.

Tragopanades auis maior aquila cornua habet curuata in temporibus, caput phœniceum, cæteras partes ferruginei coloris. Aliter vocatur *Tragopa*, ab arietinis cornibus. Hanc habet Æthiopia.

Trochilus auis *Crocodilo* amica, & obsequiosa. Nam sanguisuga linguæ eius hærentes deuorat. Aliter vocatur *Regaholus*.

Truo auis, quæ aliter vocatur *Onocrotalus*. Cæcilius: Proh diuimortales vnde processit truo?

Turdi

Turdi in cacuminibus arborum nidificant luto. A coitu decem diebus oua maturescunt in vtero. Loquacissimi sunt, sed peculiaris surditas eide ascribitur. Hinc adagium, Surdior turdo. Fertur hæc auis præcipui esse saporis. Horat. Nil melius turdo, nil vulua pulchrius ampla. Inassatus turdus cum Myrti baccis, pdest Dysentericis, & vrinæ. Turdis color æstate circum collum varius, hyeme concolor. Frequentes sunt in Germania tempore hyberno. Agrippina vxor Claudij Cæsaris turdum habuit imitantè sermones hominū, ætate Plinij. Turdoru finis optimus est stercoredis agris.

Turtures verè occultantur, pennasq; amittunt. Quū bibunt, colla non resupināt. Octonis, viuunt annis. Bis anno pariunt, oua plurimum terna. Pyralim volucrem oderūt. Pŷtaxis amicæ. Purgant se herba quæ vocatur *Helxine*. Earum finis albugines extenuat. *Turtur* erepta compare semper gemit & castitatem seruat. *Vergilius*, Nec gemere aëria cessabit turtur ab vlmo.

Timungulus auis terret accipitres adeo vt eius vocem reformident. Propterea amatur à columbis.

Vlula auis est luctifona, & funebris, quæ ab vlulatu meruit nomen. Fel eius prodest ad albugines suffusiones, & caligines: adeps ad claritatem.

Vpupa auis cristata, semper cõmoratur in fimò. Colorè, mutat, cristam habet plicatilem, Cor eius laudatur in lateris doloribus.

Vultur, seu *Vulturius*, auis rapax, tarde volat propter corporis molem. Cadauera sectatur, & carne viuunt. Aiunt hanc auiem cõcipere sine masculorum semine, & sine coniunctione generare, natosq; ex iis in multam ætatem procedere ac annum vsque centesimum. Clarè odoratu vultures: Nigri præualèt. Nidificant in altis rupibus, nidos nemo attingit. Fœtus ferè cernuntur bini. Vmbritius apud Plinium ait parere oua xi i i i. Biduo præsentit futura cadauera. Fugantur vnguento. Comedunt semèn Siferis. Auxilio sunt contra serpentes. Herimodorus Ponticus apud Cælium testis est, Vultures esse omnium animalium innocētissimos, quia nihil prorsus attingant eorum, quæ serant homines, plantæ, alāt, Animantium præterea nullā interimāt, volucris quoq; vel mortuis abstineat, quodam cognationis intellectu. Præstantissimi habebantur in auguriis, vt indicāt vrbis Romæ primordia. Euro grauidæ fiūt. Mēbra tabida affectāt. Catullus. Lingua exerta auido sit data vulturio. Quum cœperūt oua edere, aliquid afferūt ex Indico tractu, quod est tāquā nux intus habēs, quod moueatur, sonumq; subinde reddat. Quod vbi sibi apposuerūt, multos fœtus producant, sed vnus tantū remanet, qui immusculus vocatur. Ferūt per quingenta millia passuum à vulturibus præsentiri cadaueris putorem.

M

Vespertilio sola volucrum animal parit, habetq; pro pennis membranam. Pullos nutrit lacte, ybera admouens, infantes amplectitur, secumq; deportat. Vnicam habet coxendicem. Culices amat in cibatu, sola volucrum dentes habet. Habet etiam mammas.

Vipiones appellantur minores grues.

Aues inauspicatae sunt, *Cornix*, *Coruus*, *Bubo*, *Noctua*, *Para*, *Auis* incendiaria. Quibus adduntur ex aliorum animalium genere diuerso, *pregnans canis*, *Lupa raua*, *fortis vulpes*, *mustella*, & *lepus*, *Horat. lib. 3. Car. Impios Parræ recinentis omen Ducat & pragnas canis*, aut ab agro *Raua* decurrens *lupa Lauiuno*, *Fortisq; vulpes*, *Rumpat & serpens iter institutum*.

Aues nocturnae sunt, *Bubo*, *Picus*, *Trogo*, *Cornix*, *Noctua*.

Animalia quae ambulant, vt *Cornices*: Saliunt aliqua, vt *passeres* & *Merulae*: Currunt, vt *Perdices*, *Rusticulae*: Ante se pedes iaciunt vt *Grues* & *Ciconiae*: Aliae expendunt alas, pandentesq; raro intervallo quarunt: Aliae tota latera pandunt. Quaedam compressis pennis volant: Aliae iaculantur se in sublime, in rectum, in prouum: Aliae videntur ab alto cadere: Aliae salire: *Auium* fecundiores sunt fugaces quam fortes. *Aquila* clarius cernunt quam homo. *Vultures* sagacius odorantur. *Liquidius* audiunt talpa obruta terra.

A V I V M E T A L I O R V M

animalium inimicitia.

Bellum inter se gerunt *Cornices* & *Noctuae*: *Milvus* & *Coruus*: *Aquila* & *Trochilus*: *Coruus* & *Chlorio*: *Noctuae* & minores *aves*. *Turtur* *Pyras*, *Brenthus* *Phagrus*, *Mustella* *Cornix*, *Ichneumon*: *Vespa*, *aquatica*: *Anates* *Gavia*, *Harpe* & *Triorches* *Accipiter*, *Sorices* & *Ardeolae*, *Egithus* *avis* cum *Alino*. *Vulpes* & *Nili Angues*, *Mustellae* & *Sues*. *Esalon* *Auicula* & *Coruus*. *Thoes* *Leones*, *Araneus* *Serpēs*, *Leones* *Galli*, *Hyena* *Pardalis*. *Scorpius* *Scalabotes* *Vulpes* *Cygnus*, *Tauri* *Cornices*, *Canes* *Dame* & *Lepores*, *Lupus* *Ovis* & *Capra*, *Equi* & *Gryphes*. *Delphinus* *Balena*, *Cestrus* *Lupus*, *Muræna* *Cogrus*, *Elephantes* oderunt *Murē*, adeo vt si pabulum in praesepio positum contingit ab eo viderint, fastidiant. *Bellae* & cum *draconibus* perpetua discordia. *Cameli* odium gerunt naturale aduersus equos. *Hostis* est *Elephanto* *Rhinoceros*. *Mustellarum* virus exitio est *Basilisco*. *Alpis* bellum habet cum *Ichneumone*, *Ceruis* pugna est cum *Serpente*. *Lacerta* inimica sunt *Cochleis*. *Leontophomum* odit *Leo*, *Balanis* infestat sunt *Orcae*, *Cochis* aperti insidiatur *Polypi*. *Polypum* lacerant *Congri*. *Lupus* *murinus* caudam praerodit *Mugili*. *Prælium* est *Aquila* cum *Ceruis* & *Dracone*. *Cybinus* cum *Aquila*, *Scorpius* cum *Stellionibus*, *Salamadre* cum *Testudine*, *Ranis*, cum *apibus*, *Formicæ* cum *Sorice*, *Apibus* cum *Crabronibus*.

bus, *Apes* infestantur ab *Hirundinibus*.

Contrà verò amici sunt *Pauones* & *Columbae*, *Turtures* & *Pfistaci*, *Merulae* & *Turdi*, *Cornix* & *Ardeolae*. *Oues* *Capris* conueniunt, *Palumbes* *Perdicibus*, *Larus* *Graculo*, *Harpa* *Miluo*, *Musculis* *Balanis*, *Columbae* *Timungulis*.

A V I V M E T A L I O R V M

animalium voces.

Voces sunt *auium* *canum*. *Gallis* *expergificus*. *Bubonibus* *gemulu*, *Vulvis* *querulus*, *Noctuis* *Stridulus*, *Cicadis* *obstreperus*. *Hirundinibus* *perargutus*, *Luscinius* *dulcis*: *Turdus* *trutilat*, *Sturnus* *pifit*, *cacabat* *Perdix*, *gratitat* *Anser*, *Turtur* & *Columba* *gemut*, *Palumbae* *plausit*, *Anates* *terrinnunt*, *Grus* *gruit*, *Cygnus* *drefat*, *Accipiter* *pipat*. *Mulvus* *lipit*, *galli* *cucuriunt*, *Gellina* *gracillat*, *pupillat* *pauo*, *Trusat* *hirundo*, *Aquila* *clagit*, *Vultur* *pulpat*, *Crocit* *coruus*, *Graculus* *frigulat*, *gloror* *Ciconia*, *Passer* *pipit*, *Cuculus* *cuculat*, *Gicada* *fritinit*, *Apes* *bobilat*, *Bubo* *bubat*, *Stryx* & *Vespertilio* *strider*, *Noctua* *cucubat*, *Vulv* *vlulat*, *Regulus* & *Merops* *zinzilulant*. *Thomas Rhadinus* de vocibus *auium* sic meminit. *Philonela* siquidē mille vocū discrimina cōtexchar, *Pfistacus* & *Pica* loquutu vario mentiebatur homines *Cuculabat* *cuculus*, *zinzilulabat* *Regulus*, *modulas* *odis* *Merulus* *cōcinebat*, *parus* *tinnabat*, *Acredula* *mitilabat*, *Turdus* *aderat* *trutilans*, *Sturnus* *pifit*, *Perdix* *cacabans*, *palumbes* *plausitans*, *Anser* *gratitans*, *Hirundo* *trinnans*, *Ciconia* *glororans*, *Coruus* *crocitans*, *Graculus* *frigulas*, *pauo* *pupillans*, *Vultur* *pulpans*, *Accipiter* *pipans*, *Gaudebat* & *Cygnus* *drefare*, *Grus* *gruere*. *Turtur* & *Columba* *gemere*, *passer* *pipire*, *Milvus* *hiado* *lipire*, *Aquila* *clagere*, *Anas* *tetrinire*, *Gallus* *cucurrire*, *Gallina* *gracillare*. *Quod* ad cetera spectat animalia, *Tygres* *rantant*, *Leones* *rugiunt*, *Lynces* *fremunt*, *Vrsi* *vincant*, *Lupi* *vlulant*, *Frendent* *apri*. *Elephantes* *barriunt*, *Cerui* & *onagri* *glocitāt*, *Tauri* *mugiunt*, *Equi* *hinniunt*, *Verres* *quirritant*, *Aselli* *rudent* & *vincant*, *Arietes* *blaterant*, *Oues* *balant*, *Sues* *gruniunt*, *Hircus* *muricant*, *Latrat* *canis*, *Vulpes* *gannit*, *Vagiunt* *leporēs*, *Mures* *mintrant*, *Mustellae* *dintriunt*, *Grilli* *grillant*, *Serpens* *sibilat*, *Rana* *coaxat*.

A V E S D E O R V M.

Halcyones, *Thetidis*. *Vergilius* lib. 1. *Georgic*. *Non* *repidū* ad *isolem* *pennas* in *littore* *pandunt* *Dilectae* *Thetidi* *halcyones*. *Columbae* & *Cygnus* *Veneris*. *De columbis* *Propertius* lib. 3. *Et* *Veneris* *domine* *volucres* *mea* *turba* *columbae*. *De Cygno*, *Stat.* lib. 3. *Syll.* *Molles* *agitat* *Venus Aurea* *cygnos*. *Horat.* lib. 3. *Car.* *Et* *paphū* *iunctis* *visit* *oloribus*.

Pauo, *Iunonis*. *Ouid.* lib. 1. *met.* *de Argo* *centoculo*: *Ag* *iaces*,

quodq; in tot lumina lumen habebas, Extinctum est, centumque oculos nox occupat vna. Excipit hos volucrisque sua Saturni pennis Collocat, & gemmis caudam stellantibus implet.

Corvus & Cygnus. Apollinis. Ouid. lib. 3. Met. Sed ales Sēsit adulterium Phœbeus. Apollo apud Ouid. lib. 2. Fast. Imea dixit auis, ne quid pia sacra moretur: Stroza pater: Albus erat quondam volucris Phœbeia coruus.

Noctua. Mineruæ. Ouid. lib. 2. Fast. Et sine lite loquax cum Paladis alite cornix.

Picus. Martis. Ouid. lib. 3. Fast. Martia picus auis gemino pro stipite pugnant, Et lupa.

Aquila. Iouis. Syll. lib. 4. Donec Phœbeo veniens Iouis ales ab ortu, Verg. lib. 1. Æn. Ætherea quos lapsa plaga Iouis ales aperto Turbat cœlo.

Phœnix. Solis. Manilius apud Plin. testis est, Phœnicē in Arabia sacrum Soli esse. Claudianus de laudibus Stilicis: Conueniunt Aquilæ, cunctæq; ex orbe volucres Vt solis mirentur auem.

Cataractas Plinius vocat aues Diomedæas.

Aues Palamedis sunt *Grues*, quoniam Palamedes ex earum ordine literas quasdam fertur inuenisse. Vocantur etiam *Naupliadae* à Nauplio Palamedis patre. Politianus: Clāgunt Naupliadæ volucres & peruiapennis Nubila conscribunt.

ANIMALIA DIUERSA.

Iam scripsimus in Epithetis naturam equorum, asinorū, canū, leonum: ne quid tamen desit huic operi, aut pars vlla videatur manca repetemus: sed breuius multo.

Equi, vt ab his principiam sumamus, bimi in vtroq; sexu concipiunt, sed pullos generat debiliores, quā qui trimi. Equæ fert vterum menses vndecim, & duodecimo parit. Columellæ placet, vt & maribus & fœminis concedatur admissura circa æquinoctium vernum partim vt reuoluto anno eodem tempore pariat, partim etiam quod hoc armentum libidinis furiis maceratur, si phibetur coitu. Fœminæ tanto coeundi ardore plerūq; mouentur, vt masculorum penuria Venerem sibi figurēt, versæq; ad meridiem hausto concipiant vento. Quod aiunt fieri in vltiore Hispania: Vnde Verg. li. 3. Georg. Scilicet ante omnes furor est insignis equarū, Illas ducit amor trās Gargara, trāsq; sonantē Ascaniū, superant mōtes, & flumina tranāt, Cōtinuōq; auidis vbi subdita flāma medullis. Vere magis, quia vere calor reddit omnibus, illæ Ore oēs versæ in Zephyrū stāt rup' b. altis, Exceptatq; leues auras ac saepe sine vllis Cōiugiis vtero grauidæ (mirabile dictu) Saxa per & scopulos & depressas cōualles Diffugiunt. Plinius ait hāc rabiem mi-

tigris

tigari coma tonsa, Apuleius testiculorum amputatione. Pariunt equæ singulos, quandoque gemellos. Parituræ se erigunt, stātq; enituntur: quum tamen cæteræ quadrupes iacentes pariat. Aristoteles equis vitam annorum xxv. ascribit. Plinius tamen ait mares ad annos xxxiii. generare, Fœminas gignere ad annos xl. Aristoteles sentit mares minus viuere quā fœminas, quoniam debilitantur coitu. Cōtrā verò Plinius breuiorem fecit equarum vitam. Qui domi aluntur, minus viuunt, quā qui in grege. Fœminæ finem crescendi faciunt post annos quinque, mares anno addito. Mares citius perficiunt in vtero, quā fœminæ. Partu edito non statim generosa impletur equa, sed intermisso tempore. Dum peperit, carunculā quandā ex fronte pulli (quā Hippomanes vocant) deuorat, eoque deuorato pullum melius amat. Nam si alia equa præriperet, partum ad vbera nō admitteret mater. Equæ plerūque macrescunt desiderio pullorum absentium. Propterea demittendi sunt in eadem pascua quibus mater. Tanta est in hoc genere charitas, vt amissa parente reliquæ fœtæ educēt orbem. Fœminæ grauidæ hyberno tēpore, tecto cōtinendæ sunt non angusto, ne aliq; cōceptum elidāt. Pullus postq; genitus est, terrā anguste triduū ore nō attingit. Equæ dētes habet xl. Dum bimus est & sex mensium, medij dentes & superiores & inferiores cadunt. Dū quartum annum attingit, deiectis dētribus caninis alij nascūtur. Intra sextum annum molares cadunt. Omnes septimo cōplentur. Senectute plus solito cādēscūt, quū cæteris animalibus nigrescāt.

Plures sunt dētes maribus quā fœminis: Vitæ sunt breuioris quibus pauciores, viuacioris quibus plures. Equi suas matres & filias superueniunt. Sunt tamen exempla, quæ cognatā libidinē eis odiosam esse doceant. Equi ducuntur gloriæ cupiditate: Nā victores exultant & victi dolēt. Camelum reformidant, adeo vt nec ei aspectum sustinere, nec odorem ferre valeant. Aquam amant turbulentam in potu, vt videre est: nam priusq; bibat, limpida pedibus inturbat. Quatriduanā sitim possunt tolerare, sed postea auidissimē bibunt. Fruge & herba vescūtur & potu pinguescunt. Exanimato eorū corpore nascuntur vespe & crabrones. Fœminæ caput affixum palo in hortis fugat erucas. Æthiopia pennatos equos generat & cornibus armatos. Flumiutiles vocantur *Hippotami*. Quod ad eorum bonitatem spectat & generosam indolem. Varro probat equum breui capite nigris oculis, membris non confusis, naribus nō angustis auribus applicatis nō angusta iuba, crebra fusca, subrispa, subtenuibus fetis implicata in dexteriore parte cervicis, lato pectore & pleno, humeris latis, ventre modico, lumbis deorsum versum pressis, scapulis latis, spina duplici, cauda ampla,

M 4

curibus rectis equalibus, introuersis, genibus rotundis, ungulis duris, toto corpore venoso. Columella. Quum verò natus est pullus, inquit, cōfestum licet indolem existimare, si hilaris: si intrepidus, si neque conspectu nouaq; rei auditu terretur si ante gregē procurrat, si lasciuia & alacritate interdū, & cursu certaminis aequales exuperat, si fossam sine cōtactione transilit, pontem flumēq; transcendit. Corporis verò forma constabit exiguo capite, nigris oculis, naribus apertis, breuib; auriculis, ceruice molli, lato pectore, grandibus armis & rectis, lateribus inflexis, ventre substricto, testibus paribus & exiguis, cauda longa & secta, crispāq; mollibus & albis curibus, rectisq; tereti genu, paruōq; neq; introrsus spectante rotundis clunibus, fœminibus torosis, duris ungulis, cōcauius & rotundis, quibus coronæ mediocres superpositæ sunt. Sic vniuersum corpus compositum, vt sit grande sublime, erectū, ab aspectu quoque agile, & ex longo (quantum figura permittit) rotundum. Varij pœtarum versūs naturam & indolē generosi equi exprimētes citantur à me in Epithetis. Qui videre volet, habeat sibi.

Asinorum duo sunt genera: Feri, quos Onagros vocant: māsueti, vt nostrates. Viuunt asini exiguō pabulo, vt foliis, spinis, carduiis, stramine. Tolerantissimi sunt plagarum, & penuriæ. Propterea tardius deficiunt, quā vllum aliud armētum. Negligentiam custodis fortissimē sustinent. Laborē & famem patiuntur. Rarō afficiuntur morbis, apti sunt ferendis sarcinis, & oneribus. Propterea Columella merito ait eos ruri necessarios esse. Impatiētes sunt frigoris: Hinc Pōtus & Scythia, regiones frigidissimæ, asinis carēt. Tertio mense coire incipiunt, vbi partus est ocyssimus, sed à trimatu legitimus, Asinæ singulos pariunt, nōnunquam etiā gemellos. parituræ lucem fugiunt, & tenebras quærunt, ne ab hominē conspiciantur. Viuunt annis x x x. & amplius. Fœmina viuacior est mare. Per ignes ad fœtus tendunt, quum tamen interpositū riuū contingere horreant. Propterea sicco tramite eunt ad potum, nec pontes transeunt, quorum trabes discuneatē aquā deorsum ostētant. Ferulas amant, quæ cæteris iumentis præsentaneo sunt veneno. Pediculis carent: Ex mortuorum tamen cadaueribus gignuntur scarabei. Fœminæ si nō pepererint, priusquam dentes amittant, quod solet accidere mense xxx. sterilitas certa. Laborant morbo, quem Malidam vocant. Quod vltimum in capite oritur. Asini Indici armantur cornibus. Asini iecur in assatum comitialibus, pdest, si ieiuni comederint Cinis quoq; vngularum asininarum binis colearibus potus comitiales ipsos adiunat, & eisdē strumas discutit. Asini lactis potus adito melle, pdest disentericis, puocat & nitorem cutis. Propterea ferunt Poppeam Neronis vxorem eo lacte

ete faciem sibi perunxisse.

Canes fidelissimi sunt homini, vt multis exēplis docet Plin. Propterea Atheniēses Canē publicē alendū mandauerūt, q; in Æsculapij tēplo custos adhibitus cōpilantē sacra indicasset. Proēmphane canē habēt pro rege, motu eius imperia augurantes. Tēplum fuit apud Ætnā, quod soli custodiebāt canes, castē adeūtib; inhocui, pollutis verò infestissimi. Bestiā & furē prædicāt suo latratu. Domi nos amāt, comitātur, custodiūt, exubat pro foribus. Nomina sua & vocē domesticā agnoscūt. Itinera quamuis longa meminere, magno memoriæ argumēto. Lacēdæmoni; hoc animal tēplis omnib; arcebāt, quodd impurū sit, & palā coēit. Romani placādis caniculæ ardorib; ipsum immolabāt. Generosi sunt in primis Laconici, Arcadici, Locrenses, Iberici, Cretici, Molossici, Hyrcani, Indici, Elymaei, Melitæi parvuli sunt & dominis suis inter delicias. Inhumatur apud Molossos. Anni sunt eis partus, & ad pariendū annuat. Gerūt in vtero sexagenis dieb; Gignūt cæcos, q; quō largiore aluntur lacte, eō tardius visum recipiūt. Nō tamē vltra vicinimū primū diē, nec ante septimū. Optimus est in fœtu q; nouissimus cernere incipit. Mares quarto anno gignere incipiūt, fœminæ tertio vsq; in nonū. Postquā pepererūt coēant nō ante sextū mensem. Sunt quæ l x x i i. diebus vterum ferant, quarum catelli x i i. dieb; cæcutiūt. Tenētur libidine diebus ad summum x i i i. Lac earū crassū est, & crassius quā cæterorū animalū, præterquā scrosc, & leporis Fœminæ cōsidētes meiūt, mares crure potius elato. Parit canis quinq; aut sex, interdū duodecim. Nec mari nec fœminæ permittēda venus ante annū, quia si teneris cōcederetur, vires carperet. Quos volumus esse generosos, eos oportet nō educari alienæ nutriticis vberibus, quia lac maternū magis prodest ad incrementū corporis. In canibus ætatis indicia dētes arguunt. Nā iuuenibus albi sunt & acuti, senibus nigri & obtusi. Viuunt annis x i i i i. Mutāt dentes quos caninos dicimus. Canum alij sunt venatici, ad feras; alij villatici, ad armētorum & villarū custodiā. Boni canes debēt esse formosi magnitudine ampla, oculis nigrantibus & rauris, naribus congruētib; labris subnigris, acutis dētib; & labro rectis, capitibus & auriculis magnis, & flaccis, crassis ceruicibus, & collo, internodiis articulorum longis, curibus rectis, pedibus magnis, digitis discretis, vnguib; duris & curuis, talo fermentato, & molli corpore à summis feminibus suppresso, spina neq; eminula neque curua, cauda crassa, latratu graui, hiatu magno, colore albo. Fœminæ debēt esse māmose, æqualibus papillis. Villatici debent esse neq; mitissimi, neq; nimis crudeles, q; hi domesticos etiā inuadā, illis facile adulētur fures. Degeneres sunt, q; caudā sub aluū re-

ſeſcunt. Inſeſtantur tribus morbis, angina, podagra, & rabie. Rabioſi quicquid mordent in rabie vertunt. Rabies in eis cognoscitur, quum potum & eſcam auerſantur, largam ſpumantemque pituitam naribus & ore proiciunt, toruē & ſolito triſtius intuetur, in omnes paſſum ſine latratu irruunt, æquē ſeras, hominēſq; tam ignotos, quā familiars mordent, aquæ metu afficiuntur, vt ea viſa pili plerunq; inhorreſcant, & nonnunquam ex ea formidine emoriantur. Quo etiam metu afficiuntur ab iis demorſi. Eorū autem rabies peſtifera eſt in primis homini, ſirio ardente. Radix ſylueſtris roſæ (quam Cynorrhodam appellat) remedio eſt aduerſus eorum morſum. Laborant & ſcabiæ canes, ſiuntque pulicoſi, & his ſcatent vermibus, quos Plinius Ricinos appellat.

Capræ dicuntur à carpendo, teſte Varrone, quòd virgulta carpāt, & agreſtibus paſcantur fruticibus. Maleficæ ſunt frōdibus & arboribus, oliuæ maximè, q̄ ſilambendo contigerint, de pauertineque, ſterileſcere faciunt, & enecant. Amant dumeta potius quā ſitum campeſtrem, aſperſiq; locis & ſylueſtribus optimè paſcuntur. Nam nec auerſantur rubos, nec offenduntur vepribus. Cituſum maximè amant, Ocyūm verò aſpernantur, q̄ inſaniā faciat. Alſioſæ ſunt, & obnoxie frigori. Propterea melius ad hybernos exortus ſtabulatur. Iubet Columella vt diligēs paſtor earū ſtabula quotidie cōuertat, neque permittat ſtercus, aut humorē conſiſtere, lutūmve fieri, q̄ cuncta hæc capris ſint inimica. Varro ait ſtabulū caprile lapide aut teſta ſubſterni oportere, quò minus ſit vtiginofum, & lutulētum. Subſtituenda item virgulta, ne oblinantur. Capris glans non eſt permittēda niſi aſſatim dari poſſit. Nā citra ſatietatē data facit vt abortū pariant. Laudantur māmofæ, & abundantiffimæ lactis. Debent eſſe firmæ, magne corpore leni, & crebris pilis teſto. Meliore ſunt ſemine, quæ bis pariūt. Deſiſtente autūno exigūt à grege in campo hircos in caprilia. Cōcipiunt Nouēbri mēſe. Martio pariunt turgentibus virgultis. Reddunt ſæctum quarto poſt cōceptum mēſe. Pariunt frequētē duos, interdū quaternos, ſed raro. Implentur terno aut quaterno coitu. viuunt annos octo. Cōeunt quandiu viuunt. Crebro loca permutāt, ſummāq; depaſtorū fruticum ſolū cōtingunt. Sterileſcūt nimia pinguedine. Oculis nō lippunt. Cornibus inter ſe quādoq; pugnat, quibus ſunt cornua, nā nō omnibus. Auribus ſpirāt, nō naribus. Noſtu cernunt nō minus, q̄ interdū. Propterea caprinū iecur veſpertina aciem his reſtruit quos Nyctilopas vocant. Sēper febriculofæ ſunt. Sole in occaſum decliui auerſæ iacent, & ſeſe nō cōtuentur. Villus quē habent peſſilem in mēto vocatur Aruncus, quo ſi quis vnā earū taxerit, aſſunt reliquas ſtupeſcunt, guſtato pulegio ad balatū cōcitantur. Differunt à capreis,

à capreis, q̄ hæc ſylueſtres ſint, illę domesticæ. In Africa naſcuntur agreſtes, equi altitudine. Sunt & in regione Caſpia eadē magnitudine, ſine cornibus, colore albo, villis lōgis, & tonſilibus qui lanis Maleſis certāt. Apud Mēdeſios populos capræ coluntur, & caprarij ipſi maximo afficiuntur honore. Sunt & in parte Africa tōiles, ex quorū villis nautæ rudētes cōficiunt. Habitatores Sardinię pel lib. caprarum vtuntur pro veſtimētis. Peſtilētia quandoq; vexantur. Quæ quum agnoſcuntur corruptæ, iis omnibus ſanguis detractus eſt. Ebulliente earū ſanguine, mollitur Adamas. Fel vaſe in terra cōcluſum cōgregat ranas, lecur comēſtū, p̄deſt cōtra viſus obſcuritatē. Vngularum cinere perurēt ex aceto ſanctur alopecie. Earum cornib. vel pilis accenſis fugātur ſerpētes. Cinis potus vel illitus prodeſt contra ictus. Fimus in aceto decoctus & illitus cōtra ictus ſerpētum. Caſeus cum origano ad morſus aliarum beſtiarum. Lac cōtra cātharidas remedio eſt. Saguīs decoctus cū medulla, ſumitur cōtra toxica. Lactē etiā caprino tolluntur lēdes. Vrina calefacta & inſtillata prodeſt aurib. Fel cum vino ſumitur cōtra cicatrices, albugines, & caligines. Caſeus ſiccus ex aceto & melle purgat vlcera. Caprearum ſaguīs cum palma marina pilos detrahit. Lactē caprino perunctę gingiuar ſaciles dēctiones faciūt. Fel ſacrificatę caprę oculis illitu, vel ſub puluino poſitu ſōnos allicit.

Luporum rapax eſt natura & ignobilis. Nam vbi caulas intraerunt, non ſolū interficiunt quod ſatis eſt ad ventrem, at totum gregem paſſim iugulant. Dicuntur vocem ad præſens tempus adire ei, quem priores conſpexerint. Vergil. Lupi Mœrim videre priores. Sæuiiores ſunt qui in frigida naſcuntur plaga, quā qui in Africa, aut in Ægypto. Habent in cauda amatorium virus exiguo in villo, qui tamē nō idē pollet, niſi viuēt fuerit direptus. Cōeunt toto anno non amplius quā dies xii. In ſumma fame veſcuntur terra. Graſſantur noctu Animalia cornuta inuagunt à tergo. Flumina tranant ſeriatim omnes præcedentiū caudis mordicus apprehēſis. Sacri ſunt Apollini, & Latonæ, q̄ ei parienti aſſiterint. In Marcotide Ægypti parte piſcatoribus aſſiſtunt, more domesticorum canum, & partē præde ab eiſdem accipiunt, alioqui retia & omne apparatus cōcerperent. Pereunt guſtata herba quæ ex argumēto vocatur Lycocſtonia. Lupis oculi noctu ſplendent, & lucē iaculantur. Ferunt lupi roſtrū inueteratū veneficiis reſiſtere. Ob id villarū portis olim præfigebatur. Veſtigia lupi calcata equis aſſerunt torporē. Excrementa ſuffuſionibus proſunt, adeps cōtra lippitudines. Luporū iecur ſimile eſt equinæ vngulæ. In Olympo Macedonia monte, & in Creta inſula nō ſunt lupi. Nullos etiā fouet Britānia. In eodem genere ſunt Lupi ſeruarij, quibus id fame mandentibus ſi reſpe-

Lycanthropia.

si respexerint obliuionem cibi surrepere aiunt, digressiſq; quere
re aliud. Cōgrediuntur cum leonibus. Hominem a ceteris anima-
libus opprellum vlciſcuntur. Lupus à Græcis dicitur *Lycos*. *Lycan-*
thropia vocatur melancholica affectio, qua qui afficiuntur, vocan-
tur *Lycanthropi*, quoniam lupos imitari videantur. Exiliunt quip-
pe noctu, & inter ſepulchra diuerſantur ad diem vſq; Ferūt lupos
in magna armenta certaturos ventrem explere terra, vt illa ſarci-
na factus onerolior, non tam facile excutatur, ſed reſiſtat fortius.

Cervi vrgentibus canibus vltro confugiunt ad hominem, vſq;
humanis tritas veſtigiiſ minus cauent, quam ſecretas, & ſeris op-
portunas. Cōcipiunt poſt arcturi ſyſus. Vterum ſerunt oſtonis me-
ſibus. pariunt interdum geminos. A conceptu ſeparant ſe. Relicti
mares libidine pruriunt. Fodiunt ſcrobēs: tunc eorum roſtra nigre-
ſcunt donec imbris abluant. Fœminæ ante partum purgant ſe
herba quæ dicitur *Siseliſ*, ad faciliorem partum. Poſtea redeunt ad
fœtus quos exercent curſu, & fugam meditari docēt. Ducunt etiā
ad prærupta, & ſaltum demonſtrant. Mares deſiderio libidinis ſo-
luti auidè petunt pabula, pingues facti redeunt in latebras. Fugiant
audito canum latratu, mulcentur cantu & ſiſtulis. Erectis auribus
acute audiunt, iſſidem depreſſis, ſurdeſcunt. Timidiſſimi ſunt & ad
modum ſtupi, adeo vt equo aut bucua propius accedēte iuxta
venantem non cernant: Aut ſi cernunt, arcum & ſagittas mirētur.
Mares tranant gregatim nantes ordine porrecto, & capita impor-
nentes præcedentium clunibus, alternatimq; ad terga redeuntēs.
Natant in odore terrarum, quas nō vident. Cornua habent mares,
quæ amittunt omnibus annis ſtatuto veris tempore. Cornib. amiſ-
ſis deliteſcunt vt inermes. His accentiſ odore fugantur ſerpentes,
& comitiales morbi deprehendūtur. Etatis indicia arguuntur, in
illis ſingulis annis ramos adicientibus vſq; ad ſexennes. Sunt qui
dicant fœminis quoq; naſci cornua. Euripides: *Cervus* (inquit) *cor-*
nigeram manib. *Achæorū* tradam, quā pro tua maſtabunt filia.
Et poëta: *Cervam* ab *Hercule* expugnatam aiunt cornigerā fuiſ-
ſe. In cervis etiā ſenectā dentibus declaratur. Tūc enim aut pau-
cos habent aut nullos, nec in cornibus imis ramos, qui prominēt
ante frōtem iuniorib. Caſtratiſ neq; decidunt cornua, neq; naſcun-
tur. Quandiu carent cornibus, noctu procedunt ad pabulam: nam in
terdiu non audent, imbellæ ſuæ & infirmitate cōſci. Vbi creue-
runt, ea ad arborem experiuntur. Si firma viderint, in apertum p-
deunt, ſecurioreſ ſolito. rugnant cum ſerpentibus. Cauernas inue-
ſtigant, nariumque ſpiritu extrahunt renitentes. propterea aduſto
cornu cervino odor ſerpentes ipſos abigit. Febrem non ſentiunt,
quin potius huic morbo medentur. Centenos excedūt annos. Cor-
nua in

na in locis inacceſſis projiciūt, ne imbelles inueniātur. Felle ca-
rent, vermes habēt in capite. Eorum caro manē cōmanducata vi-
tam hominis augere dicitur. Nulli ſunt in Africa cervi. Vulnerati
iaculis ſanāt ſe dictamo herba, quā primi monſtrare. Extractos
cauernis ſerpētēs mandunt. In *Helleſponto* non cōmeant in alie-
nos ſines & circa *Arginūſſam*, elatum non excedunt montem in
quo ſiſſis ſunt auribus. Viciniſſim ad alias tranſeunt fœminas, & ad
priores redeunt. Parituræ cervæ paſcuntur *Siseli*. Quum ſentiunt
ſe gravidas, lapillum deuorant, qui in excrementis reperiuntur aut in
vulua partus cuſtodit adalligatus, Vuluas pilo cervino ſuſſiri pro-
deſt. Cervina pellis vocatur *Nebris*, quoniam nebrus eſt de gene-
re ceruorū. Ceruorum ſanguis tenuis eſt & aquoſus. Mart. Seruos
fugitios nuncupavit Ceruos, ab huius animalis celeritate, a cu-
ius timiditate viri cervini dicuntur homines nimis meticuloſi.

Vſi cōeunt hyemis initio, ambobus cubatib. complexiſq;. De-
inde ſeparatim abeunt in latebras, in quibus pariūt triceſimo die,
& plurimū quinos, ſine oculis & ſine pilo. Ungues tamen promi-
nent. Hos partus lambēdo paulatim figurant. Raro viſa eſt paries
viſa. Mares *xl.* diebus latent. Fœminæ *lxxx.* menſibus. Latebram
ſi non habent, fruticum & ramorum congeriem adificiant molli
fronde conſtratam, vtrique & imbris impenetrabilem. Primis
xl. diebus adeo graui ſomno præmūtur, vt ne vulneribus qui-
dem excitari queant, tuncq; veterno pingueſcunt. Ab his diebus
priorum pedum ſuctu viuunt. Fœta dies *xl.* immobilis manet.
Sine cibo dies *xl.* Fœtus rigentes pectori admotos fouent, eodem
incubitu, quo volucres oua. Verè procedunt, ſed pingues mares ad
laxanda inteſtina cōcreta. Aron herbā deuorant. Eorum oculi he-
betantur crebro. Inualidiſſimo capite ſunt vſi. Ideo ſi vrgente vi
aliqua præcipitare ſe velint, ipſum manib. operiunt, & inſectis in
arena colaphis quandoq; exanimantur. Suſpenſi taurorū cornib.
eodē pondere fatigant. Sunt ſolertes in maleſicia. Non gignūtur
in Africa. Viſa reſupinata ſerpit ad fœtus & latebrā, in qua paritu-
ra eſt ne veſtigia venatorib. ſpeluncam prodāt. Saturitati occurrat
vomitione: q̄ ſibi excitat cōmanducatis formicis. Si venatores
inſtēt catulos partim dorſo, partim ore rapiens fugit in proximā
arborē. Fœmina ſæuior eſt & fortior mare. Vſus erectus duobus
aliquando pedibus ingreditur. Carnes depaſcitur etiā putres. Vſi
ſunt in *Myſi* adeo venenati, vt ſolo afflatu canes perimant. Apud
Roxolanos inueniuntur plerique maſuefacti. Vſi in longiore iti-
nere ſine calciatu fatiſcunt. Viuant fruge, fronde, vindemia, pomis,
apibus, cācris & formicis. Aiunt eorum manus, id eſt, anteriores,
pedes eſſe inter eſtandum prædulces, & inſigni ſumitate, quod
frequen-

frequenter partem hanc agitent, quum apprehensione, tū incessu.
Mulus, gignitur ex asino & equa. Eximius est ferendis oneribus. Mula gignitur ex equo & asina, animal tarditatis indomitę. Conceptum ex equo si sequatur asini coitus, abortu perimit, sed non equus conceptum ex asino. Fœminæ à partu septimo die impleri possunt. Fatigati mares melius implēt. Equo & asina genitos mares antiqui vocabant Hinulos, seu Hinuleos. Horat. Vitas hinuleo me similis Chleoc. Mulę non pariunt nisi prodigiose, quoniam ex duobus diuersis generibus genitæ sunt. Theophr. apud Plin. testis est mulas in Cappadocia parere. Mulæ calcitratū inhibēt crebrior vini potus. Generantur etiam mulæ ex equa & onagris mansuetatis, veloces cursu, eximia duritia pedū, rugoso corpore, indomito animo, sed tamen generoso. Nascuntur apud Indos muli ex asino & equa agrestibus. Athenienses mulum emeritum (cuius labore in extruendo templo vsi fuerant) publicè auerunt, data lege ne quis hordeum appetenti auerteret. Aiunt puluerem in quo mula se volutauerit, corpori inspersum mitigare ardore amoris. Varro lib. 2. de Re. rusti. ait mulas non vbique steriles esse, quamuis sint in Italia. Nam Mago & Dionysius apud eundem testes sunt, mulam & equam quum conceperunt, duodecimo mense parere.

Bos, in re pecuaria primam habet autoritatē. Est enim socius homini in rustico opere, & Cereris minister. Propterea olim cautū fuit lege, ne quis occideret. Ex eius cadauere nascuntur apes mellis matres. Etatis quatuor sunt gradus in genere bubulo. Prima est vitulorum. Secunda iuuenorum, Tertia bouū nouellorū. Quarta vitulorū. Vacca sterilis vocatur Taura, pręgnas Horda. In hoc armēto præcipui sunt, qui sunt membris pilosis, nigratib. cornib. latis frōtibus, oculis magnis & nigris, aurib. cōpressis, spina leniter remissa, apertis naribus, labris subnigris, ceruicibus crassis, & longis à collo, corpore amplo & bene costato, latis humeris, bonis clunibus ad inferiore caudæ partē frequentibus pilis subcrispis, cruribus potius minoribus, rectis genulis eminulis distatibus inter se pedibus nō latis neq; ingredientibus, qui displodantur, nec quorū vngulę diuicēt. Comode pascuntur boues in nemoribus, vbi virgulta & frō multa. Macra vacca facilius cōcipit. Propterea antē admissurā non debet impleri cibo, aut potione, mensem vnū. Cōtra verò tauri antē admissionē herba, palea & feno implēdi sunt, & à fœminis secernendi. Quū taurus vaccā iniit, ex eius descensu cognoscitur an mas cōceptus sit an fœmina. Si qdē si mas est, abit in dexteriore partem, si fœmina, in sinisteriore. Non oportet inire fœminas ante bimatum vt trimæ pariant. Et melior erit fœtus, si quadrimæ. Idoneum tēpus ad cōcipiendum est à Delphini exortu vsque

vsq; ad dies xi. Vacca mensibus decē sunt pręgnates quas pasci oportet in locis viridib. & aquosis. Aestiuo tempore infestantur tabanis & quibusdam bestiolis. His frondē substerni oportet, quo mollius quiescāt. Aestate ducēdę bis ad potū hyeme semel. Locus frigidus facit eas macrescere. Vacca probatur, quæ sunt maximis lateribus, frōtibus latissimis, oculis nigris & patētissimis, cornibus venustis, & nigrantibus, pilosis auribus, cōpressis malis caudis amplissimis, vngulis modicis & cruribus. Cāpania boues albos & exiles gignit. Vmbria vastos & albos, Etruria & Latium cōpactos, & ad opera fortes, Appēninus & Gallia vegetos, & labori aptissimos. Aelianus ait taurū cornupetā alligato dextro testiculo cohiberi. Morbi bouum sunt podagra & struma. Concipiunt vno initu, qd si aberrauerint, xx. post dio fœmina repetit marē. Tauri nō sēpūs quā bis die ineunt, Boues soli animalium retrō ambulantes pascuntur. Fœminæ viuunt ad annos xv. Mares ad xx. Robur eis in quimatu, pinguescūt leuatione calidæ aquæ. Domitura bouū fieri debet in trimatu, antē pręmatura est, postea sera. Fuit hoc animal tātæ curæ apud Ro. vt in exilium pulsus sit, qui bouē occiderat ad comedendū omalū. Boues lapillū habēt in capite quem expuūt, si necem timeāt. Ludos bouum causa celebratos Bubecios vocabant. Seruius ouium & bouum effigie æs signauit. Fons est in Narbonēsi prouincia Orge nomine, in quo herba nascitur ad eō bobus expetitæ vt mersis capitibus eas inquirāt. Boues se olfactantes, seq; lambētes cōtra pilum, tempestatē pręsagiunt. Eorum firmū vtile est alueariis. Scabie si inficatur, ea sanatur Corcoro herba. Buprestis herba est venenū bobus. Nā ea gustata disiliunt. India boues habet vnicornes & tricornes. Habet & atrocissimos tauros syluestres, maiores agrestib. colore fuluos oculis caruleis præstātes cursu, cornibus mobilibus, quorū tergora filicis æquat duritiā, & omne respuūt vulnus, Bouē primus occidit Prometheus. *Sues*, bis anno pariunt, vterum ferunt mensibus tribus. Vicenos quādoq; emittuntur porcūlos sed tā multos educare nequeunt. Inire incipiunt viii. mense. Admissura est à Faunonio ad æquinoctiū vernū. Implētur vno coitu, mares post trimatū non generāt. Fœminæ senio cōfectæ cubantes cōeunt. Fœtus comedunt nonnunquam. Viuunt ad annos xv. nōnulli ad vicenos. Aiunt suę exoculatū citō emori. Obnoxij sunt anginae & strumæ. Cruor in radice setę dorso euulset & caput obliquū in incessu, indicia sunt infirmitatis. Prepingues penuria lactis sentiunt. Gaudēt volutari in huto. Facilius in dextrum iacēt, q̄ læuū. Veteres existimabant animam eis pro sale datā, qd ad escam tantū nati sint. Castratur quādoq; fœminæ. Pinguescūt adeo, vt Plin. scribatur ioricē i corpore emul.

cuiusdā prępinguis nidificasse. Bis anno pariunt. Porcus olim facer erat Cereri. Et in feriendo pacis scđere quondā mactari solebat. Sues mares sunt salacissimi, & ab annicula ætate cōmodē pgenerant, ac etiā semestres implere possunt forminā. Columella ait forminā idoneā esse ad edendos partus vsq; ad annos septem, quā quāto fecundior est, eō senescit citius. Castrati sues celerius pinguescunt. Melius pascuntur in agris palustribus, quā sitientibus. Gaudent & syluis glandiferis, ac pomiferis. Amant & radicales aquatilis syluæ. Maribus in coitu plurima est asperitas. Tunc inter se dimicant indurātes attritu arborum costas. Fœminæ in partu asperiores. In Arabia suillum genus non uiuit. Sues in coitu spumam ore fundunt. Verres subantis audita voce nisi admittatur, cibum non capit in maciem. Fœminæ tantum plerunq; efferrantur ut hominem lacerent, candida maximē veste indutum. Quæ rabies mitigatur asperso aceto. Fœminæ pręgnantes coeunt. Sui- bus quandoque serpentes sunt in pabulo. Galenus suillam carnem ceteris laudabiliorem facit. Phorine dicitur suilla pellis. Porro Verres dicitur porcus non castratus.

Aper, porcus syluester dentatus est, & excellit feritate. In morbis medetur sibi hedera. Solidū aprū primus Romanorū in epulis apposuit P. Seruilius Rullus. Apris maribus, nō nisi anniculis generatio. Indicis apris cubitales sunt detū flexus gemini ex rostro. Totidē à frōte ceu vituli cornua exiunt. In Creta & Africa nulli reperiuntur apris. Multi sunt in Macedonia. Apris cerebrū cū sanguine laudatur cōtra serpētes: necur itē inueteratū, & potū cū ruta & vino. Itē adeps cū melle & resina. Apro tā grauis est sua vrina, ut nisi egesta sit, fugæ non sufficiat, & velut deuinctus opprimatur.

Orygem, perpetuō sitientem habet Africa. Quod tamen animal liquorem habet in vesica magni contra sitim remedij.

Talpe, oculis capti, frumentum in area populantur. Græci blasas vocāt. Similes ppē sunt muribus Terrā excavant, in qua effodiūt sibi cubilia, dicēte Ver. Aut oculis capti fodere cubilia talpæ.

Oues quadrupedū sunt mansuetissimæ. In admissura si fœminas cupiunt, austrum obseruat: si mares, aquilonē. Oues Arabicæ caudam trium cubitorū per humum voluunt. In Chio sunt minutissimæ inopia pabuli, quarū tamē lacte caseus fit laudatissimus Agni statim à partu matre agnoscunt, circūq; illam petulca gestiunt lasciuia. Probæ oues debēt esse corpore amplo, molli & deſo villo & vtre piloso, cruribus humilibus. Omnes infirmo sunt capite. Viuunt annos decē. Arietes agnas fastidiunt, senectā ouium cōſeſcunt. Generāt in utroq; sexu à bimatu ad nouenos annos. Coeunt à 111. Idus Maias ad 111. Cal. Augusti. Gerunt partus diebus c. 1.

Arietis

Arietis ferocia cohibetur cornu iuxta aurē terebrato. Dextro teste praligato fœminas genera, leuo mares. Tonitrua solitariis ouibus abortus inferūt. Propterea cōgregari debent, ut cœtu iuuentur. Oues testē molliores sunt. Colonice, in pascuo elegatiores. Pli. laudatissimas oues, & lanas facit Appulas, & Italicas. Fertiliū locū dat Mileſiis. Circa Tarētū & Canutiū summā quoq; nobilitatē habent, & in Asia Laodicea. Oues frequentius q̄ vllū aliud animal infestatur scabie, quā facit macies, ut maciem exiguitas cibi. Huic morbo nisi occurratur, vnica totū pecus coinquinabit. Nam oves cōtagione vexatur. Agni si laborēt morbo, nō debent admitti ad matres. Tōdendarum ouium tempus est in Iulio. Olim multatio nō nisi ouium, boūque impēdio dicebatur. Lac ouilū dulcius est bubulo & magis alit. Veruex dicitur cui inuersi sunt vel adempti testiculi. Arietis, qui generat. Ferūt arietinis cornibus de fossis aspragum gigni. Laberius poëta vocabat arietes. Reciproce cornes & lunicutes, quod reciproca habeant cornua, & cutem lana operam. Veruex ſectarius, dicitur, qui gregem agnorum præcedens ducit.

Simis figura est homini proxima. Imitatur quicquid ab homine fieri videt. Propterea venatores hac ratione eas plerunq; fallunt. Nam in radicibus arborum (in quas illæ repserunt) aqua se perungunt, demum vasculum visco plenum aquæ loco reponunt. Quoquum oculos & ora perunxerūt simiæ, facillē capiuntur. Falluntur & alio modo quū scilicet relictis dedita opera a venatoribus calcis sese impediunt. Tristes sunt luna cāna: Noua lætatur. Fœtus amār maximē. Catulos (quos in domib; peperere) omnibus demonstrat, gaudētq; tractari, & quādoque amplectendo necāt. Ex Simiarū genere sunt Cercopytheci, maximi magnitudine, cauda quinū cubitorū, barba p̄ p̄ſā, humana coma, alba facie, reliquo corpore nigrates cōfugiunt ad arbores. Versantur in mōtib; Indiæ. Capiunt eo (quo diximus) modo. Alexandri exercitū quādoque terruerūt. Itē Sphinges, villosa, māmīs prominētibus quæ mansueti sunt facillē, & feritatis obliuiscuntur. Calliriches, toto ferē aspectu differt à ceteris. Barbā habet in facie, latam caudam. Viuit in Æthiopico tantū solo. Satyri, facie sunt admodū grata. Cynocephali formam habet Simiarū, humani gestus æmuli, & puerorum amatores, quibus etiā mulgēda præbent vbera. Cynoproſopi, capite, dentibus & pelle, similes sunt canibus, reliqua hominibus veloces cursu, vnguibus manūū præacutis. Periti ad aquas cōfugiunt. Propterea capti sunt difficiles. Capus, facie habet Satyro similem, cetera inter canem & vrsū. Namica & Crocuta, sunt etiam de genere simiarum, imitanturque hominum gestus & sermones.

Animalium maximum est Elephas, & humanis sensibus proximo

N

mum. Partium enim sermonem intelligit. Reminiscitur officiorum, quae didicit. Ducitur gloriae voluptate. Solem, Lunam, & sidera veneratur. Reges adorant elephantes, genua submittunt, coronas porrigunt. Indici minores sunt Arabici. Visi sunt qui per funes incesserint. Plinius scribit vnum tardioris ingenij in accipiedis (quae trahebantur) saepius castigatum verberibus, eadem illa meditantem noctu repertum fuisse. Apud eundem Mutianus testis est, fuisse quendam, qui ductus Graecarum literarum didicerit, atque haec scripserit, IPSE HAEC EGO SCRIPSI, ET SPOLIA
CELTICA DICAVI. Dentium candore iuuenta in his intelligitur. Homine in desertis obuio & oberrante clemetes sunt atque etiam demonstrant viam. Animaduerso hominis vestigio intremiscent insidiarum metu. Subsistunt ab olfactu. Circumspectant, iras possunt, gregatim ingrediuntur. Agmen ducit maximus natus, coegit atate proximus. Annem transitori minimos praemittunt, ne maioribus alueu atterentibus, crescat gurgitis altitudo. *Suorum & Aiax*, nomina sunt duorum elephantum apud Plin. Gaudet phaleris argenteis. Visi vocem victoris fugiunt. Pudore nunquam coeunt, nisi in abdito. Mas quinquennis, Foemina decennis. Foemina initur biennio quinis cuiusque anni diebus. Adulteria non nouere. Nulla propter foeminas inter se mouet praelia. Memoria claret: nam aiunt fuisse quendam, qui in senecta nouerit rectorem suae iuuentutis. Tanta sunt clementia in animalia minus valida, ut in grege pecudum occurrentia manu dimoueant, nequid obtrahant imprudetes: nec nisi lacessiti noceant. Infirmos, fessos, aut vulneratos in medium agmen recipiunt, & per vices subeunt. In Africa foueis capiuntur oberrantes Troglodytae qui venatu elephantum viuunt, arbores eorum itineri propinquas inscendunt, inde nouissimum agminis speculati extremas in clunes desiliunt, neruosisque feriunt securi. Foeminae pauidiores sunt masculis. Domantur fame & verberibus. Domiti militat, & la cōficiunt. Prosterunt acies & proterunt armatos. Terrētur minimo Suis stridore territiq; retrō cedunt, non minore partium suarum perniciē. Decē annis (ut nonnullis placet) vterum ferunt. Hinc adagiū. Citius pariet elephātū. Secundum Aristotelem biennio tantum ferūt, nec amplius quam singulo: gignunt. Multi viuunt annis ducētis, luuēta eorum sexagesimo anno incipit. Gaudet annibus circa quos vagatur. Frigoris sunt impatientes, inflationem & profluuiū alui sentiunt. Terrā edisse iis tabificū est, nisi saepius mandant. Denorant etiam lapides. Truncos habent in cibatu gratissimo. Palmas prosterunt, & iacentium assument fructum, mandant ore, spirant, bibunt, & odorantur. Murem odere adeo ut si pabulum

in prae-

in praesepio positum ab eo attingi viderint, fastidiunt. In portu quadoque hirundines hauriunt, a quibus maxime cruciantur. Vētrēs habent molles, durissimum in dorso tergus, muscarum tadio afficiuntur. Dentes in tantam magnitudinem excrescunt nonnullis, ut postium vicem in domiciliis praebant, usque fiant sepes, & palli in stabulis, pecorum. Elephantes habent Africa, Mauritania, Aethiopes & Troglodytae: Maximos India. Certant cum draconibus. *Hippolaphus* animal est forma cerui & equi compositum, cerui magnitudine, villo & barba hircinis.

Dorcas aliter vocatur Caprea. Martia. Tam dispar aquila columba non est, Nec dorcas rigido fugax leoni. Non lippi hoc animal. Noctu cernit ut interdiu. In Lycia Dorcades non transeunt montes Syris vicinos.

Musimones animalia caprarum instar villos ferunt. Reperiuntur in Germania.

Damae timidissimi sunt e genere caprearum. Gregatim incedunt, & quadoque desiliunt in fuga. De his Martialis: Dēte timetur aper, defendunt cornua certū, Imbelles damae, quid nisi praeda sumus?

Vulpes vistrum est animal. Echinis infestum, quos quā aliter propter aculeos nequit superare: resupinat, & inuersos in ventrem (qui mollis est) lancinat, eoque modo interficit. Vexatus Vesparum multitudinem impenetrat se in coacuum locum extenta forinsecus cauda, cui quum se implicauerunt vespa, egreditur, & ad murum siue arborem confugiens eas ibidem perficando excutit & atterit, mortuasque depascitur. Insidiatur & pisciculis ripam oberrantis, caudamque in aqua demersa, cuius villis quum se obuoluerunt, extrahuntur quasi defossi. Vulpes inimici sunt Miluis. Gallinaceos non attingunt, qui vulpinum iecur comederint. In Thracia amnes gelatos, lacusque non nisi ad pastus ituri rediturque transeunt. Nulli reperiuntur in Creta. Odorem reddunt graeuolentem. Martia. Hic olim clamor sus ages in rhetia vulpem. Vrgentibus a tergo canibus caudas suas lotio perfundunt, hisque insectatium propius canum ora diuerberant: qua molestia affecti canes, insequi desistunt.

Leo superbum est animal, cuius praecipua generositas arguitur, quum colla & armos vestiunt iuba. Quod contingit coceptis ex leone: Nam geniti ex pardis carent hoc insigni, ut foeminae: Leo ubi pardi coitum sentit in adultera leona supplicium sumit, & tota vi confurgit in poenam. Propterea leona culpam & odorem flumine abluit, aut conscia sceleris, & masculi metu fugientem adulterum comitatur. Foemina primo partu parit quinque: catulos, & per annos singulos vno, minus ab vno sterilesceit. Parit adeo paruos, ut vix post secundum mensem ingredi valeant, quod accidit verno tempore. Nascuntur

apertis oculis. Vrinā mares crure ſublato reddūt vt canes coēcti
auerſi. Rari ſunt in portu, alternis diebus veſcuntur. Triduo quan-
doque inēdīam ferunt. Quū quid deuorauerunt vētri moleſtū aut
perniciōſum, iactis in fauces vnguibus euellūt, ne nimia corporis
ſarcina fugam impediāt, ſi fugiēdum ſit. Leo nō paſcitur cū leōna,
ſed ſeparatim errat. Camelorū carnes appetūt. Vrbes fame coacti
interdum adeunt, & in homines ſauīunt, præcipuē ſenio cōfecti.
Tunc enim per corporis imbecillitatem, & dētium defectionē ve-
nari nequeunt. Propterea Africani ſibi timētes, captos leones pro
portis vrbū crucifi-gūt, vt ceteros poenē ſimilis abſterreāt metu.
Paſti & ſaturi faciles ſunt & exarmati. Leona pro catulis dimicāt,
oculos in terrā deſigit, ne venabula expaueſcat. Leo caninos tantū
dētes mutat ſexto ætatis mēſe. Obliquo poſt partū ingrediuntur
itinerē, ne cubile deprehēdatur. Solida habēt oſſa, & minime va-
cua. Dolis carent & ſuſpicionē, nec lūmis intuentur oculis, nec eo-
modo cōſpici volūt. Leo ſi in venatu videatur, erubeſcit dare ter-
ga, ſeſe paulatim recipit, ſi multitudine opprimatur. Remotus ab
aſpectu venantiū, fugā propere molitur, turpitudinē abſconſione
purgari exiſtimās. Saltu caret in fuga, quo vtitur, dū quid infeſta-
tur. Vulneratus percuſſorē obſeruat acutiſſimē, & in quantalibet
appetit multitudine. Fugit interdum demīſſa in crura cauda, vt ex-
num degeneres. Infirmus eſt parte ilium cōtra iētus, reliquo cor-
pore multas patitur plagas, vinq; ſummā gerit in peſtore. Ocu-
los habet glaucos, ſplendefcentes, & cōcauos, nō valde rotundos,
nec admodū proiectos. Quicquid momorderit, aut vnguibus la-
cerauerit, ater inde ſanguis & quādam ſanies profluit. Diu viuunt.
Nā pleriq; reperiuntur dentibus deſecti præ ſenio. Hoſtē aggreſſū
ri caudæ verberē excitant ſibi furorē. Modicē dormiunt, Quie-
ſcentum oculi ſublucent. Dormientibus cauda non mouetur, qua
vigilantū quoq; arguitur animus. Immotā enim index eſt elemē-
tiæ & tranquillitatis. Erecta verò, & quaſi ſpineſcēs iracundiā ar-
guit. Tria ſunt quibus terrentur maximē: Rotarū orbes circūacti,
currūſq; inanes: Gallinaceorū criſtæ, & cantus: Omnium maximē
ignes reformidant. Videntur ex natura ſolis ſubſtantiā deducere.
Nam impetu & calore cætera præſtāt animalia, vt Sol, ſydera, præ-
terea oculis ſemper igneis & patentibus cernuntur, vt Sol patenti
igneoq; oculo terrā conſpicit. Hanno Carthaginiēſis primus om-
nium leonē manſuefecit, propterea relegatus, quōd hoc ipſum af-
fectu tyrānidis ſpeciē præſefferet, aut quōd videretur exoratu-
rus, quicquid petuiſſet, qui ignaras ſocietatis humanæ belluas de-
vinceret. Qui in caueis leonū curam gerunt vocantur Leonotoco-
mi. Nigri ſunt leones in Syria. Eorū adeps cū roſaceo cutē in facie
conſeruat.

cōſeruat à vitiiis, & quotidianis febribus medetur. Eo adipe per-
uncti faciliorem apud reges & populos gratiam dicuntur mereri.
Lynx eſſe dicitur de genere Luporum ceruariorum. Eſt autem
vario collo & maculoſo tergore. Verg. lib. 1. *Æn.* Succinctam pha-
retta & maculoſe tegmine lyncis. Eius vrina vertitur in Lyncu-
rium gemmam duritiæ calculi. Ouidius: Ei quibus vt memorant,
quicquid veſica remiſit, Vertitur in lapides, & cōgelat aere teſta.
Gemma illa in quem glaciatur humor lyncum, ſimilis eſt calou-
lis & igneo colore fulgens. Lynces acutiſſimo ſunt viſu. Mānas
habent in peſtore. Sacra ſunt Baccho.

Camelus bina in dorſo habet vbera, vnum in peſtore, cui incu-
bat, quum genua reclinātur. Papillas quatuor, caudam aſino ſimi-
lem, genitale retro, genua ſingula in ſingulis cruribus, pedes bi-
fulcos, vt boſ dentatus. Sitim quatrīduo tolerat. Equos odit. Bibi-
turus aquam pedibus obturbat. Peruenit ad annos quinquaginta.
quidam ad centenōs. Caſtratis feritas tollitur, & augetur robur.
Coituri latebras quærent. Crura poſteriora gerunt conuerſa. Pa-
ſcuntur apud Orientales inter armenta, vbi iumentorum loco ſer-
uiunt. Fortiores ſiunt coitu negato. Cameli cerebrum arefactum
porūmq; ex aceto, comitialibus morbis prodeſt. Fel cū melle po-
tum angina, Cauda arefacta ſoluit aluum, Fimi cinere cum oleo
criſpantur capilli, Fœmina vterum ferunt duodecim menſibus à
trimatu, pariunt vere: iterūque poſt annum implentur à partu.
Dulciſſimum eſt lac camelinum.

Camelopardalis (quam *Æthiopes* Nabin vocant) collo eſt equino,
pedibus bouinis, camelino capite maculis rutilum colorē diſtin-
guentibus. Romæ viſa eſt Circenſibus ludis dictatoris Cæſaris.

Onagri ſunt aſini ſylueſtres, curſu pernices in Mauritania, ſed
citò deſiſtentes, & anhelī à venatoribus capiūtur. Reperiuntur in
India agreſtes, equi magnitudine, capite penē rubetī, oculis caru-
leis, vno in fonte cornu, magnitudine cubitali, ab radice albo, in
cuſpide purpureo, parte media nigro diſcriminata. Talos habent,
& felle carent. Onagri præcipui ſunt in Phrygia & Lycaonia. Pul-
lis eorum ceu præſtantibus ſapore Africa gloriatur, quos Lalifio-
nes appellant. Onagrorum oſſa confracta & decocta proſunt cō-
tra venenum leporis marini.

Mantichoræ habet India magnitudine leonis, pelle villoſa &
purpurea vultu & auribus propē humanis, triplici vtrinq; dētium
ſerie, qui acuti ſunt & caninis paulò maiores. Oculis itē villoſis, &
ſerē nocturnis, vnguibus leoninis, cauda biſida, aculeis vtrinq; cuſpi-
data, quos pro telis iaculatur. Veſcitur humano cadauere. Excellit
curſu, propterea Indi catulos eius venātur, priuſquā aculeari ſint.

Hirci obliquis sunt oculis, & ad nares respicientibus. Sex menses hybernos supra sinistrum latus dicuntur facere, quum dormiunt. Ab æquinoctio hyberno totidem menses supra dextrum. *Hircorum* rabies mitigatur, si mulceatur barba. *Olidi* sunt maximè, vnde & *Hircos* vocamus homines graueolètes. *Politianus*: Nō olidi cōiunx hirci p̄ fœminis pugna ineunt. Vt tamen placet nonnullis facilè permittunt fœmellas sui generis iniri, etiam si viderint.

Lepores dormiunt oculis apertis. Quiescunt interdum, noctu vagantur. Locum natalè amant. *Campestres* parui sunt, & valde perniciēs: *Montani* magnitudine excedunt. Omnes cursu acilui. Sūt velociōres, propter priores pedes posterioribus breuiōres. Excitant se ad fugam auribus in tergum declinatis. Flexuoso cursu canes plerumq; decipiunt. Fœmina enixa suos fœtus multis locis disperit & abscondit. Accipitres reformidat. In vulpem si incidit, euadere cursu contendit. *Vulpes* verò dolum opponit celeritati. Nā in medio cursu fingit se desistere, & quiescit. Paulò post lepore nihil sibi timentè insectatur acrius, & cubile inuadit. Præterea ferūt lepore vltro citroq; cōmeare, vt cōfusus vestigiis cubile deprehendi nequeat. *Archelaus* apud *Pliniū* testis est, lepori tot esse annos ætatis, quot sunt corporis cauernæ ad extremeta. Benigna est natura & innocua, & omnium prædæ nascens. Solus præter *Dasy-* podem superfoet. Illati in *Ithacâ* lepores moriuntur. Pariūt omni mense. Circa *Brileū*, & *Tharmen* & in *Cherroneso* ad *Propœidē* bina habēt iocinora. Veteri superstitione creditū est eos olī septē diebus formosos fore, q̄ lepore esitassent. Vnde *Martialis*: Quum leporem mittis, semper mihi *Gellia* mandas Septē formosus *Marce* diebus eris. Si verum dicis, si verum *Gellia* madas. Edisti nūq̄ *Gellia* tu leporem. *Lepus* ab aurium magnitudine vocatur *Lagos*.

Ex *Leporum* genere sunt etiam *cuniculi*, sed aliquanto breuiōres. Quorum tanta olim frequentia extitit apud *Baleares* insulas, vt famem populatis messibus attulerint. Terram excauāt, in quā si vrgeāt canes, se impenetrant: nec illinc extrudi, aut extrahi possunt, nisi coniectis intro *Viueris*, animalibus eorum generi infectis. Nulli sunt in *Ebuso*.

Dasypodem *Plinius* distinguit à lepore aliquot in locis, vt *libr. 8. cap. 59.* vbi ait: *Lepus* omnium prædæ nascens, solus præter *Dasy-* podem superfoet. Idem *lib. 10.* *Dasypodes* omni mense pariūt & superfoetant, sicut lepores, à partu statim implētur. Qua in re *Plinius* carpit *Budaus*, dicens idem esse *Dasypodem*, & *Leporem*, quod & verbis *Aristotelis*, & multis aliis confirmat argumentis. *Plinio* patrocinatur *Celsius* factque *Dasypodē* diuersum à lepore. *Alces* similes sunt capris figura & pellibus, sed aliquanto maio-

res. *Crura* habent sine nodis & articulis. Propterea in somno arboribus adherent stantes: Quas vt capiant venatores, arbores ipsas penè totas amputant, ita vt facili impulsu valeant prosterni. Ita decidentibus illis, cadunt & alces, supinæq; nequeunt exurgere. *Grandia* habent superiora labra. Retro gradiuntur in pascendo, ne in priora tendentes inuoluantur.

Vri minores sunt elephantibus colore & figura tauri, mera velocitate in feras & homines eque sæuiūt. Reperiūtur in *Germania*. *Bisontes* prolixas habent iubas, figuram cerui, medium in fronte inter aures cornu. Reperiuntur in *Germania*. *Martial. lib. 1.* Illi cessat atrox *Bubalus* atque *Bison*.

Bubali boues sunt agrestes, quos nonnulli *Bisontes* esse putant. *Martialis* dissimiles facit, vt præcedens carmen indicat.

Bonasi iuba sunt equina, cætera similes tauro, cornibus ita reflexis, vt pugnae sint inutilia.

Parus bene olet, quo odore cæteræ agrestes feræ inuitatæ, propius accedunt, quas ille inuolat. In *Caria* & *Libya* reperiuntur admodum prælongi, animo imbelles, saltu agiles, pelle adeò dura, vt ferro nō cedat. In prioribus pedibus quinos habet digitos, posterioribus quaternos, fœmina frequentior est inuentu. Ex pardorum genere est *Bitis* qui si à muliere aspiciatur, eam in morbum adducit.

Pantheris versicolores sunt maculæ, qui color cunctas quadrupedes sollicitat, sed oris toruitas deterret. Propterea capite ipso occultato pantheræ reliquas feras dulcedine illæctas corripunt. Feruntur habere in armo simile lunæ maculâ crescentem in orbes, & pari modo curuantem cornua. *Pantherarum* mares sunt *Pardi*. & pari modo curuantem cornua. *Pantherarum* mares sunt *Pardi*. *Scaurus* in ædilitate sua clausit. *Pomp. Magnus* ccccx. *Augustus* ccccx. *Tactis* aconito carnibus & gustatis necantur. *Vnguium* mucrones in corporis vaginas recondunt, ne refringantur & hebetentur. Solæ animalium odoratæ sunt. Earum oculi in vmbriis refulgēt, hebetantur in sole, & longius quàm cæteri iniet. His tantum terrorē afferunt *Hyenæ*, vt ne contentur quidē resistere: quintum aliquid de corio earū habentē non appetunt. Et si pelles vtriusq; contrariæ suspendantur, aiunt decidere pilos *Patheræ*. *Pantherarū* carnibus viuunt *Agriophagi* populi. *Patheræ* nō attingūt perunctos iure gallinarum, præcipue si & alium fuerit incoctum.

Tygris in *India* & *Hircania* reperitur, mirandæ velocitatis animal. Maribus nō est cura sobolis: Fœminis verò præcipua. Propterea si venator equo insidens catulos eius abstulerit, illa vbi vacuū cubile respicit, prædonem mira celeritate prosequitur. Raptor verò audito eius fremitu vnū ex catulis in viam proiicit. Quē quū illa refert ad nidum, priusquam possit regredi, nauem conscendit

prædo. Mox reuersa Tygris ubi nullum vindictæ locum superesse videt, sæuit in littore. Luc. lib. 5. Ocyon, & cæli flammis, & Tygride facta Transcurrit.

Apud Prasios, Indiæ populos reperiuntur Tygres duplici Leonum magnitudine. Tres dentium ordines habere dicuntur. Itæ aculeos in cauda, quos vt sagittas iaciunt. Tygrim in cauea māsuefactam primus omnium Romæ ostēdit Augu. Claudius verò quatuor.

Tarandum animal habet Scythia, dorso & magnitudine tauri, pelle versicolore, qua Scythæ scuta conficiunt, ferro impenetrabilia. Tarandis cor nua sunt ramosa, ungula bifida, villis magnitudinis vrsorum. Colorem omnium arborum, fruticum, & locorum (in quibus latent) reddunt.

Hyena sexum alternatim mutat, & naturam, nunc mas nunc femina. Vim habet soporiferam, qua actos in prædam canes enecat. Quinetiam simulato hominis vomitu eosdem illectos interficit. Collum eius & iuba cōtinuitate spinæ porrigitur, sicutq; nisi circumactū totius corporis nequit. Sermonem humanum inter passorum stabula mentitur, nomēq; alicuius ediscit, quem euocatum foras lacerat. Sepulchra eruit inquisitione corporum. Oculis mille sunt varietates oculorumque mutationes. Vmbre eius contactu canes obmutescunt. Et in Vestigio hæret, quodcunque animal interlustrauerit. Ex hyenæ coitu Leæna parit *Grocutam* voces hominum & pecorum imitantem, cui acies perpetua in vtraque oris parte, nullis gingiuis, dente cōtinuo, qui ne contrario occursum hebetetur, caplarum modo includitur. Crocutas Plinius ait omnia dentibus frangere, protinusq; deuorata ventre conficere. Hyenæ plurimæ g'guntur in Africa. Mares singulis feminarū gregibus imperitant, grauidas custodiunt, timent enim libidinis æmulos moriū natos mares castrant. Grauidæ latebras petunt, & furtim volunt parere, gaudentque copia libidinis. De hyena Man-tuan. Est in eis pietas Crocodili, astutia hyenæ.

Poëphagus est in India, equi magnitudinem duplo excedēs, cauda nigra & speciosa, mulieribus Indicis ad capitis ornatum expetita. Animal alioquin timidissimum: Nam obuios quosque refugit, præcisa sponte cauda, ob quam appeti se suspicatur.

Monops reperitur in Mæonia magnitudine tauri. Fugies igneus nescio quid, & acutum, excreat, in quod si insiderint venatores, tabem incurrunt, qua facile pereunt.

Hystrices aculeatas habent pinnas, quas iaculi modo intorquent. Hinc adagium. Spinofior hystrice: in homines agrestes & inamœnos. Calphurnius: Venit & hirsuta spinofior hystrice barba. Sunt ex Erinaceorum genere, maioribus tamen aculeis, quibus ora vrgen-

gentium canum figunt Hybernis mensibus se condunt. Partus conceptos hystricum cinis potus continet.

Phattaga animal Indicum, simile est terrestri Crocodilo, magnitudine Melitei catuli, pelle squamosa & aspera, qua etiam ferrum hebetatur.

Ortis reperitur circa Erithræum mare, colore vario, magnitudine canis, ore vsque ad genas albicante, inde lineis aureis ad ceruicē pertinentibus, dorso plano maculis incurfantibus, aureis pedibus, prioribus albis, posterioribus nigris, mammis duabus Mnā-mensuram implentibus.

Orientarius anticam corporis partem similem habet humanæ, posticam asinina, albo colore, cursu velocissimo. Captus amore libertatis manu inedia perire, quàm cibum manu raptoris oblatum comesse.

Aspalacum habet Bæotia, vnde si transferatur, statim perit.

Phyna animal est à quo si quis inspiciatur, dies aliquot maciem contrahet, & pallorem.

Contrà verò *Charandrium* si quis ictericus vicissim prospexerit, sanitatem recipiet.

Neades animalia sunt in Samo insula, grandi magnitudine, quorum vix abrupitur tellus.

Catobleptus similis est tauro, terribilis aspectu, superciliis altis & extantibus, oculis sanguineis, & minoribus paulò, quàm sint bovinis, semper in terram aspicientibus, iuba equina, quam ad certamen erigit. Frendens ore aperto haurit aëra.

Chaus habet effigiem lupi & pardorum maculas.

Cephus pedes posteriores pedibus humanis & cruribus, priores manibus similes.

Rhinoceros vnum habet in nare cornu. Certaturus in Elephantum, cornu ad saxa limato præparat se pugna. In dimicatione alium eius maxime petit, vt partem molliorem, Par ei longitudo, crura multo breuiora, color buxeus.

Leucrocuta fera est perniciosissima, asini magnitudine, cruribus ceruinis collo cauda & pectore leoninis, capite melium, bisulca ungula, ore ad nares vsque rescisso, osse perpetuo vice dentium. Imitatur humanas voces. Ea est aut ei similis quam Crocutam diximus.

Eale fera est magnitudine equi flauialis, cauda elephantis, colore nigro vel fuluo, maxillis apri, cornibus cubito maioribus, inficq; mobilibus quæ alterna in pugna sistit, variatq; infesta aut obliqua.

Monoceros caput habet cerui, pedes elephantis, caudam apri, mugitum grauem, vno cornu nigro media fronte duorum cubitorum eminente. Hæc fera nunquam capitur viua.

Febri Pontici testes sibi amputant, propter quos intelligunt se à venatoribus vrgeri. Hoc animalis genus aliter appellatur *Castor*, horrendi adeò morfus, vt arbores iuxta flumina perinde ac ferro cædar. Hominis parte comprehensa, non prius morfu resolut, quàm fracta concrepuerint ossa.

Tragelaphus nascitur iuxta Phasim fluuium Colchorum, specie cerui, barba tantum & armorum villo distans.

Chameleontem habet Africa, sed frequentiore India. Crura eius recta sunt. Lateralia vtriusque iunguntur vt piscibus, & spina simili modo. Rostrum habet suillo non multum dissimile. Caudam prælongam, quæ in tenuitatem desinit, viperinis orbibus se implicat. Vngues aduncos. Motus ei tardus, vt testudini. Corpus asperum vt Crocodilo. Oculi in recessu cauo, tenui discrimine, prægrades, & concolores corpori, qui nunquam operiuntur, nec pupillæ motu, sed totius oculi versatione circumaspiciunt. Celsus est & hianti semper ore. Solus animalium nullo alio quàm aëris alimento nutritur. Colorem mutat oculis, cauda & toto corpore, redditque semper quencumque proxime attingit, præter rubrum, & candidum. Hinc adagium, Chameleonte mutabilior: in versipelles & varios homines. Cæterum defuncto pallor est, sanguis in corde & circa oculos tantum. Viscera eius sunt sine splene, latet hybernis mensibus.

Thoes animal est de genere luporum, venatu viuens, innocuum homini habitum, non colorem mutans, hyeme hirtum, æstate nudum.

Pontici mures gustu sunt sagacissimo. Conduntur hyeme, vralpini, quibus magnitudo media est. Pabulum in specus conuehunt. Fascem herbæ mas & formina supini cauda mordicus apprehensa detrahunt ad specum. Ideoque illo tempore detricto sunt dorso. Resident inclunes, binis pedibus gradiuntur, prioribus vt manibus vtuntur.

Erinacei cibos hyemi præparant, arbores conscendunt, è quibus excutunt poma, quæ demum volutati suis insigunt spinis, portatque ad cauas arbores. Mutationem Aquilonis in Austrum, condentes se in cubile, prælagiunt. Vbi sensere venantem, conuoluuntur in formam pilæ, nequid comprehendi possit præter aculeos. In desperatione verò, vrinam ex se reddunt tabificam, tergori suo, spinisque noxiâ, propter quod se appeti sentiunt. Vrina exinanita præcipua est dos tergoris. Si verò tergus ipsum ea fuerit aspersum, spinæ sunt putres & deciduæ. Propterea nunquam nisi in extrema spe maleficio illo se perfundit. Calidæ aquæ aspersu resolutur pila, in quam se conuoluerunt. Apprehensi altero è posterioribus pede suspensio & fame necantur. Si interficerentur aliter, tergori noceretur. Eorum cute expoliuntur vestes. Nulli reperiuntur in Creta.

Leon-

Leontophomus animal est odiosum leoni, à quo quum rapitur & examinatur, vrinam spargit ipsi leoni exitialem, Reperiuntur iisdem locis quibus leones.

Meles sufflata cute distet, ictus hominum & morfus canum arcet. *Scyri* tempestatem præuident, obturatisque (quæ spiraturus est vetus) cauernis, ex alia parte fores aperiunt. Caudam habent villosam pro tegumento.

Muribus magna est dulcedo furandi. Varia sunt eorum genera in Cyrenaica regione. Alij lata fronte, alij acutâ, alij pungentibus pilis ex Erinaceorum genere. Ex Gyaro insula incolæ aliquando fugauerunt, ferrumque postea roserunt. Conduntur hyeme. Murium cinis cum melle instillatus, aut cum rosaceo decoctus, aurium dolores sedat.

Glires genitores senio confectos alunt insigni pietate. Senium finitur hyberna quiete. Conditi enim hi cubant, rursus æstate inuenescunt. Hyemem integram dormiunt. Martialis li. 5. Somniculosus ille porrigit glires. Apud eundem hoc animal sic inducitur loquens: Tota mihi dormitur hyems, & pinguior illo Tempore sum, quo me nil nisi somnus alit.

Mustellarum tria sunt genera, Gales, Ictis, Meles. Testiculi mustellæ mulieri alligati partus continent. Hoc animal infestum est serpenti, cui cõgreditur cõmanducata ruta, quam scire ipsi serpenti infensam, & exitialem. Colitur à Thebanis. Timidissima est mustella. Gaudet latebris. Melim (de quo iam sumus locuti) foinam vel foinum dicimus. Calentius: Et laqueo vulpes, & decipe casse foinas.

Feles antiquitus non erant mansuetæ. Viuebant in agris, inde vrbes & domos replevere. In genere felium mas salacissimus est, femina amatissima fortium. Tetro odore offenduntur, ideo excremēta sua terra operiunt, ne ab homine præmātur, aut ne prodantur odore. Noctu videt non minus quàm interdiu. Insidiatur muribus. Vocantur à nobis Cati, & Catæ, Māuanus in Buc. Sicque repugnabant votis contraria vota, Non secus ac muri Catus: ille inuadere pernam Nititur, hic rimas oculis obseruat acutis. Idem in Nicolao Tolentino feles vocat tectiuagos, vbi ait: Putes vlula re lupos, grunire sagaces Vulpeculas, grunire fues, certare canendo Tectiuagos feles. Viuunt sex annos.

Mus araneus est muris magnitudine, mustellina specie. ore oblongo, caudâ gracili, ordine dentium quadruplici, frequens in Britannia. Græci *Mygalem* vocant.

Salamandra habet speciem lacerti. Nunquam prouenit nisi magnis imbribus à serenitate deficiens. Ignē tactu extinguit veneni sui frigiditate. Nihil gignit. Nullus est in hoc animali sexus, teste Plinio. Si arbori irreperit, omnia poma inficit veneno, & eos qui ederint

ederint, nec ar, frigida vi nihil aconito distās. Salua eius in quacun-
que corporis parte respersa omnē toto corpore decutit pilū. Hoc
eius venenū extinguitur, ab iis, qui vascuntur illa. Ranarum mari-
narum ex aceto & vino decoctarum succus bibitur contra Sala-
mandras.

ANIMALIA DIVERSA MANSVEFA-
cta, quorumque ministerio vñ sunt homines.

Remum in primis & Romulū ferunt à Lupa nutritos fuisse, quos
Amulius auus perdendos exposuerat. Propertius li. 2. Tu cri-
minis autor Nutritus duro Romule lacte lupa.

Ferunt & Ionem educatum fuisse à Capra, à cuius nomine dictus
est Egriocus. Politianus in Nutritia: Si quidem Cretax fertur in
Ida Capra louem puerum fidis aluisse papillis.

Polyphemus Cyclops nutritus est à Lupa. Syllius lib. 14. Aetnao
Polyphemus erat nutritus in antro. Atque inde antiquæ nomen
feritatis amabat Vbera præbuerat paruo lupa.

Cyrus (qui postea rex fuit Persarum) Astyagis aui mandato ex-
positus, nutritus est à Canis. Sidonius: Nō Cyrum Astyagis loquor
nepotem, Nutritum vberem quem ferunt canino.

Telephus Hercules filius ex Ange nympha repertus est inter fru-
tices, quum adhuc esset infans, Cerua pastum suppeditante. Ouid.
in Ibin: nec lenius doleas, quā qui bibit vbera ceruæ.

Philonomia Victimæ & Arcadiæ filia pastoris cuiusdam concu-
bitu prægnans facta, quum gemellos Paragium & Lycastum pepe-
risset, metu patris ambos abiecit in Erymanthum, vbi in conca-
uam quercum delati Lupam reppererunt, quæ abiectis propriis ca-
tulis eosdem lactauit Autor Plurarchus.

Plato quum tener adhuc infans dormiret in cunis, Apes nō par-
uam mellis copiam dormientis labellis instillare visæ sunt. Qua in
re consulti prodigiorum interpretes, futurum prædixerunt, vt a-
liquando ex eius lingua melle dulcior fluere oratio, testis Plutar.

Mida Phrygio (quum puer esset) dormienti Formica in os triti-
ci grana coniecerunt. Quod ex aruspicum responso portendebat
eum mortalium fore ditissimum. Autor Cic. lib. 1. de Diuinatione.

Peliam, Neptuni & Tyris filium nutriuit Equa.
Alexandro Priami filio (cui postea Paridi fuit nomen) alimen-
tum suggessit Vrsa.

Agrestium, Thyestis & Pelopiæ filium, educavit Capra, à qua &
nomen sumpsit.

Derecto Semiramis mater, speciosi adolescentis coitu prægnans
facta, dum opprobrium timeret, natam mox puellam in diserta
exposuit sylua, volucrosa quidē & referta multis auib. quæ Semi-
rami-

ramidem ipsam nutriuerunt dato ex re nomine. Syrorum enim
lingua Semiramis auitium signat.

Camillam reginam Volscorum armentalis Equæ mammis & la-
cte ferino nutruit pater Metabus, autore Vergilio.

Penelope ab Icaro & Periboea parentibus in mare proiecta, à Pe-
nelopibus auibus nutrimentum suscepit, atq; etiam nomen, quum
prius Arnea diceretur.

Habidem Hispaniæ regem, Fera, Canes, Sues, & Cerua incredibili
pauerunt humanitate.

In ore Stefchori infantis cecinit Luscinia, autor Plin. 10. c. 29.

Pythagoras Vrsam omnibus formidolosam & conspicuam ferita-
te, apud se demulctam & exarmatā aluit. Quam dimissurus, verbis
nescio quib. & quodā velut iureiurando adiecit, vt nulli cuncta-
rum animalium faceret iniuriam. Abiens illa se coniecit in late-
bras sylvarum, summāq; fide præstitit, in quo adiurata recesserat.
Idem boui segetes abrodenti quum verba quædam magica in au-
rem sufflasset, eūmq; monuisset, vt inferendo agricolis dāno parce-
ret, aiunt obedientissimū bouem à lacerandis frugibus destitisse.
Credat qui vōlet. Hoc tamen, pōt Cælius ex veterū monumētis.

Agrippina coniux Claudij Cæsaris Turdum habuit, imitantem
sermōnes hominum, ætate Plinij.

Habebant & Cæsaris iuuenes Sturum & Luscinias Græco Latinō-
que sermone dociles.

Fuit & Coruus Romæ, qui sermoni assuefactus, omnib. matutinis
in rostra & forum deuolans Tyberium, Germanicum, & Drusum
Cæsares nominatim, mox transeuntem populum Ro. salutabat.

Cecina Volaterranus equestri ordinis comprehensas Hirundi-
nes victoriæ nuntias amicis mittebat cum literis, quas earum pe-
dibus ferendas alligabat.

Columbæ epistolas pedibus annexas obsidione Mutinensi in ca-
stra consulum pertulere Decio Bruto mittente.

Tygrin Romæ ostendit in cauea manfuefactā diuus Augustus.

Tyrreus pecoris magistro Ceruus fuit manfuefactus, & quem
Sylua puella pectebat ornatq; violis. Verg. lib. 7. Aeneid. Soror
omni Sylua cura Mollibus interens ornatu cornua fetis, Pectē-
batq; ferū, purōq; in frōte lauabat. Ille manum patiens, mentaq;
assuetus herili Errabat syluis, rursūque ad limina nota Ipse do-
mum fera quamuis se nocte ferebat. Ouid. libro 10. idem ait de
Cero Cyparissi his verbis: Gratus erat Cyparisse tibi, tu pabula
ceruum Ad noua, &c.

Apes innotuæ sederunt in ore Ambrosij infantis.

Aues Basilio episcopo in heremo pabulum ministrant.

Corbiniani episcopi Romam euntis quum *Vrsus* asinum deuorasset, deuorati loco, sarcinam vectauit imperante præsule.

Seuerus abbas *Passerem* habuit manibus suis intrepidè aduolantem, & porrectum capientem cibum.

Laxatus è spelunca *Leo* famelicus in *Darium* martyrem, non solum non ei nocuit, at etiam ab aliis feris eum tutatus est, sub Imperatore Numeriano.

Didimus abbas, & Anachoreta *Colubros* & *Serpentes* innocuos pedibus conculcabant.

Erasmo Campano Episcopo (qui Diocletiano imperatè floruit) inter vastas nemorum solitudines *Cornus* pastum attulit.

Eadimundi Anglorum regis & martyris abscissum caput, lupus alioqui saeuissimus intactum seruauit & illatum.

Eutycius *Vrsum* habuit sibi obsequiosum, & obedientem.

Mandato *Eustorgij* Mediolanensis episcopi *Lupus* iugo se submitit, & currum traxit, quo tria Magorum corpora aduehebantur in Italiam. Prius enim comederat duo iumenta, quibus currus ipse voluebatur.

Adrianus Imper. geminos *Leones* inuitata feritate horribiles & diuturna frendentes inedia ad concerpendum raptim *Eleutherium* episcopum laxari imperauit, Qui tanè non solum non nocuerunt sancto, at pedibus eius aduoluti innocua reclinauerunt capita.

Egidio Atheniensi in deserta solitudine degenti, *Cerva* ministrum præbuit & alimentum.

Paulo primo Anachoretæ solitariam in latebris ferarum vitam agenti, *Cornus* quotidie dimidiatum panem afferebat. Quum autem eo venisset *Antonius*, vt Paulum ipsum videret, cornus integrum attulit panem, & propter nouum hospitem cibum duplicauit.

Paulus Leonensis *Draconem* mansuefecit.

Philippus apostolus *Draconi* imperauit, vt innocuus abiret in latebras. Quod & fecit *Draco*, nemini prorsus iniurius.

Heracles philosophus *Draconem* habuit mansuefactum, euntique & quiescenti solitum adesse & assistere velut comitem.

Sylvestres aues relicto nemore, intrepidæ aduolabant ad *Maxentium* abbatem Pictauiensem, eius manu tritici grana, & frustula panis rostro decerpentes.

Sindrigal, Lituaniæ princeps post Vitoldum, *Vrsam* habuit, quæ omnibus matutinis relicto nemore domum eius accedens, fores pedibus percutiebat, apertoque hostio porrectum capiebat cibum.

Theos Achaius *Draconem* domi diu fouit. Considerans demum quam periculosum esset serpentem alere, ipsum in solitudines procul tulit, atque ibidem reliquit. Quo facto rediens, quum incidisset in la-

in latrones, & instantis periculi metu acclamasset, audita hominis voce aduolauit *Draco*, & aduersum vim latronum suppetias attulit.

Ferunt *Ataci* Locrensi mansuetum *Serpentem* fuisse quo cum bibebat, & versabatur.

Sertorius *Cervam* habuit, quam in expeditionibus suis habebat semper comitem, fingens Dianæ esse numen, à quo res gerendas auspicaretur.

Porus (quæ Alexander debellauit) habuit *Elephantum*, qui rectore iubente procumbebat in genua, & se submittebat. Autor *Curtius*.

Helyas propheta cibum accepit à *Corno* in torrente, cui nomen Carith.

Helenus abbas fatigatus sarcina (quam ferebat) *Onagrum* iussit accedere, & dorsum oneri submittere. Paruit fera, & quam longè sancto placuit, onus ipsum peruexit. Idè à reperto *Crocodilo* flumen præteruectus est, quum neque pons adesset, nec appareret portitor.

Liberalis episcopus (qui sub Adriano passus est) post varia tormenta, famelico *Leoni*, deuotus, fera ad eius pedes innocua procumbente, illatus permansit.

Diuerse quoque & horrendæ feritatis bellæ laxatæ sunt ad deuorandum *Mammetem* martyrem, quæ tamen sæuitiæ prioris immemores, ad eius pedes exarmatæ se prouoluerunt.

Habuit *Macarius* confessor in desertis nemorum locis vicinam cellæ suæ *Leenam*, cuius catulis cæcis quum restituisset visum, fera obsequij memor, eidem pelles ouium, & pecudum (quas venabatur) afferebat.

Zozimo abbati paruit agrestis *Leo*.

Hanno Carthaginienfis primus omnium *Leonem* mansuefecit.

Merthes, rex *Ægypti* *Cornicem* habuit adeo cicurem & mansuefactam, vt quoquo iussisset ille, epistolas deferret: non ignorans quò transuolandum esset, aut vbi confidendum.

Cælius prodit *Cynocephalos* in *Ægypto* literarum ductus perdidicisse & saltationum gesticulosos motus.

Plinius scribit *Pantheram* patri cuiusdam Philenis, affectatoris sapientiæ, blanditam fuisse, vt delapsos in foueam catulos extraheret illinc.

Aticie venatori in foueam lapso *Canes* multis latratibus dolorem testari, subsidium ferre voluerunt, eumque apprehensa mordicus veste illinc extraxere.

Mentor Syracusanus *Leonem* in Syria repertum, quum expauesceret, timenti protinus sese opposuit fera, eiusque vestigia coepit lambere, similis adulanti, donec ex pede *Leonis* (in quo tumorem & vulnus animaduertit) surculum ingentem extraxerit, ipsumque *Leonem*

Leonem liberauerit cruciati.

Helpis Samius viſo in Africa Leone pauidus arborem conſcendit. Tum *Leo* ad arborem procumbens, hiatu miſeratione quarebat. Habebat enim ingentem ſpinam pedi infixam, quam quum reuelliffet *Helpis* gratiam retulit, fera venatus aggerendo.

Chriſtiana virgo *Viperis* & *aspidibus* (quarum in mulachra excitabat neſcio quis magus) deuota, euasit incolumis, & illaſa.

Vrſus laxatus fouea ad inferendam mortem *Cerbonio* episcopos relicta feritate eundem cepit amplecti, & circum lambere.

Eodem modo laxatus in *Donatillam* virginem *Vrſus* poſita feritate ad eius pedes manſuetus decubuit.

Expoſitus famelicis *Leonibus* in prædam *Daniel* propheta euasit incolumis.

Pontianus martyr (qui paſſus eſt ſub imperatore Antonio) geminos *Leones* in ſuam mortem laxatos exarmauit.

Vrſi laxati ad interficiendum *Pontium* episcopum decubuerunt ad eius pedes innocui.

Reperiuntur & alij ſancti ſeris & belluis expoſiti, qui tamẽ mortem illam effugerunt, vt *Andronicus* ephesus, *Albanus*, *Bladina* virgo, *Basilides*, *Benignus* presbyter, *Thecla*, *Dorotheus*, *Quirinus*, *Prisca*, *Pontianus*, *Probus*, *Taracus*, *Florellus*, *Germanicus*, *Venantius*, *Marinus*, *Martina* virgo, *Mymas*, *Magnus* martyr, *Mammes*, *Theodofia*.

Androdes à Domino Africa prouinciam adminiſtrante quotidianis verberibus ad fugam coactus, ſeceſſit in deſerta *Libyæ*: vbi cum obuiſo *Leoni* ad genua ſua, puoluto ingentẽ ſtirpẽ cruento pede reuelliffet, cõceptamq; ſaniẽ vulnere intimo expreſſiffet, ferunt beſtiam in hoſtimentum beneficij *Androdes* aliquot poſt annis comitem adhaſſiſſe, & opimiores (quas venaretur) carnes præparaffẽ. Pertæſus demũ vitæ illius ſerina *Androdes*, quum reliquiſſet antrũ, ſato inauſpicato cõprehenſus eſt à domini ſatellitibus, ſeriffq; adiudicatus. Vbi idẽ *Leo* (qui in venatu captus fuerat) agnitum medicum ab iniuria reliquarum beſtiarum tutatus eſt. Petentibus propterea cunctis (qui aderant) pœna ſolutus eſt *Androdes*, eiq; populi ſuffragio donatus *Leo*. Quẽ quum tenni loro reuinctũ cõpitatim p virbẽ traheret, ſequentes cum plauſu dixiſſe ſeruntur, Hic eſt leo hoſpes hominis, Hic eſt homo medicus leonis.

VERMES DIVERSI.

Campe genus eſt vermis, arboribus & herbis hortentibus inſeſtiſſimum. *Columell.* lib. ii. Nec ſolũ teneras audent erodere frondes *Implicitis* conchæ *Limax* hirsutæq; *Campe*.

Cantharides vermiculi ſunt virides aureis ſparſi maculis, quorũ ſuccus

ſuccus inſtar eſt veneni. Quid. In *Ibin*. *Cantharidum* ſuccos dante parente bibas. Hinc adagium natum, *Myſia* cantharis: de homunculo abiectiſſimo.

Cenipeda, vermis eſt piloſus, multis pedibus arcuatim repēs. Eſt & *Chryſalis* genus vermis.

Conuoluolus vermis cruce minor, rodit pubeſcentes vvas.

Eruca vermis tenaciter hæret, repit in olerum folia, & abrodit, præſertim braſſicas. Oliuam arborem turpi facie depaſtam relinquit. Naſcitur tempore humido & lento.

Galba vermiculus eſt exilis, qui naſcitur in aſculis.

Cnips vermiculus eroſo ligno ſemper locũ mutare nititur. Hinc adagium, *Cnips* in loco ſtare nõ potens: in homines inconstantes.

Eſt & inter materiæ pefes *Tredo* vermis dictus quod dentibus terat & erodat.

Ceraſtes vermis vbi tantum eroſit, quãtum ad corporis voluptationem ſatis eſt, generat alium.

Ips cornua & vites rodit, vt *Cips* frumenta, *Trips* ligna, *Sis* veſtes. *Is* vitra, *Midas* fabam.

Lampyrus noctu lucet, Latine vocatur *Noctiluca* ſeu *Nitedula*.

Bombyx araneæ inſtar fila ducit tenuiſſima, quibus pretioſæ admodum veſtes ſiunt, quæ vocantur *Bombycinæ*. Aliter vocatur *Bombylius*, & *Necydalus*.

Lytta vermiculus naſcitur in lingua canũ, qui ſi catulis eximatur, nec rabidi ſiunt, nec faſtidium ſentiunt.

Melolantha genus eſt ſcarabei, colore viridi naſcens.

Mellepeda nomen ſumpſit à pedum multitudine.

Mylochos eſt de genere blattarum, naſcitur circa molas.

Onyſtus multipes eſt, ſuſci coloris, ſub lapidibus viuens, aut figurinis vasis. Taſtus arcuat ſeſe, & in formam pilæ contrahit. Aliter dicitur *Tylus*. Is eſt qui aliter *Multipeda* vocatur.

Pytiocampe venenato ſunt morſu. Naſcuntur in pinu arbore.

Pyrauſta vermis eſt de ſpecie arancorum, ſauis pernicioſus. Volitat ad lucernas tantisper dum cõbuſtis aliis pereat. Hinc adagium, *Pyrauſta* gaudere gaudium: De momentanea & breui læticia.

Sanguisuga vermis eſt aquatilis, cruoris appetens. Aliter vocatur *Hirudo*. *Horatius* in arte: Non miſſura cutem niſi plena cruoris *hirudo*.

Crabrones ex putridis equorum carnibus enaſcuntur.

Soliſuga genus eſt formicę venenatæ, lucem refugiens. Vnde inditum nomen. Huic contrarium eſt cor veſpertilionis.

Tarmes vermiculus carnem exedit. *Vitruuius* lib. 2. de Architectura: Sed ea q̃ habet in ſe plus caloris, procreat & alit tarmitem.

ab eoque vitiatur.

Tinea libros & vestes abrodit. Horat. lib. i. Epist. Aut tinea pascit taciturnos inertes.

Tipula sex habet pedes. Tātā leuitatis esse dicitur, vt super aquā currēs nō desidat. Plaut. Neque *Tipulae* pondus leuius est, quā fides lenonia.

Voluos vermiculus est praeodens pubescentes vias. Aliter appellatur *Conuoluolus*.

Brucius vermiculus est volitans, sed sine alis, qui herbas erodit.

Xylophagus albus est & obesus, nigro capite. Nascitur in carie lignorum, quae corrodit. Hunc in Ponto & Phrygia comedisse, luxuria.

Tenebras amant *Blatta*, vitam lucemque fugiunt, in balneis maxime humido vapore prognatae. Verg. lib. 4. Georg. Lucifugis congesta cubilia blattis.

Rutuli aridam terram fodiunt, fauōsque in modum spongiae fistulosae medicato melle conficiunt.

Araeus vermis est lanuginosus, & serpentis in modum repēs, quo dissecto inueniri dicitur intus vermiculi duo, qui adalligati mulieribus ceruina pelle ante solis ortum, praestant ne concipiant. Flores arborū populatur, & ita quandoque abrodit, vt sterilecant.

Euprestis similis est scarabeo. Fallit inter herbas bouē, vnde meruit nomen. deuoratusque tacto felle ita inflammat, vt rumpat.

Cantharolethrus brachia habet, & in cauda spiculum.

Astilus aculeū habet in ore. Lat. uisculis quibusdā bestioliis (quae in fluuiis supernant) nascitur, frequens propterea iuxta aquas.

Oestrus aliter seu *Oestrus* appellatur. De hoc Verg. lib. 3. Georg. Est lucos Silari circa, ilicibusque virētem. Plurimus alburnū vocantes: Asper acerba sonans, quo tota exterrita syluis. Diffugiunt armenta, fugit mugitibus aether. Concussus. Astilum quidam *Tabanum* vocant, alij diuersum faciunt. Tabanus autem nascitur ex ligno in quo plurimus est humor.

Chrysalis vermiculus duro cortice mouetur ad tactum aranei.

Cicidela vespere lucent per arua, Graeci *Lampyrides* vocant.

Cossi gignuntur ex ligno. His veteres in cibo vsi sunt.

Gurgulio vermis est frumenti vel farinae. Verg. lib. 1. Georg. populiāne ingentem farris aceruum Gurgulio, atque inopi metuens formica senecta.

Paviliones vermes sunt, ex quorum stercore nascuntur *Tineae*. Lucernarum luminibus aduolant. His contrariū esse iecur caprinū. Canes depascuntur, & relinquunt excrementa, quibus *Teredines* gignuntur.

gignuntur. Eorum aduentus veris initium indicat.

Petauri generantur sordibus aridi soli.

Raucae vermes nascuntur in radice quercus.

Phalangium simile est formicae, sed maius tamen ruffo capite, reliqua parte corporis nigra, albis intercurrentibus respersum guttis. Acerbius pūgit, quā vespā. Viuit circa furnos & molas. Ab eo percussis si alterū eius generis ostendatur, remedium affert.

Ricini vermiculi sunt, quibus infestantur canes.

Rhagio similis est nigro acino, ore minimo, sub aluum breuissimis pedibus tanquā imperfectis. Quos momordit, eodem afficit dolore, quo *Scorpius*.

Asortion vermis est, cuius morfu genua labefactantur.

Myrmecion caput habet simile formicae, Aluum nigram guttis albis distinctam. Eodem torquet dolore, quo vespā.

Triphe similes sunt culicibus. Sunt & alia pleraque nomina, vt *Chrysalis*, *Cymex*, *Collutus*, *Gryllus*, *Hepacotinus*.

SCULPTORES, CAELATORES,

Statuarij, & Marmorarij.

A *Ichimedon* nomen est caelatoris & vascularij apud Vergiliū dicentem: Pocula ponam Fagina, caelatum diuini opus *Aschimedontis*.

Aleon nomen est argentarij, qui *Aeneas* patrem caelauit.

Plinius scribit proximos a Mentore fuisse Boetum & Agragatam. De *Alcone* & Boeto Vergilius in *Culice*: Nec pocula gratum *Alconis* referunt Boetique torcula,

Eurycion nomen est fabri argentarij apud Verg. lib. 10. Quae bonus *Eurycion* multum caelauerat auro.

Polycletus statuarius fuit, Ageladis discipulus, qui quantum reliquos superauit in forma hominum ad veritatem effigianda, tantum absuit ab autoritate reddenda formae minimum, quod *Phidias* & *Alcameni* datum est. Signa fecit ex aere nobilitata scriptorum praefatio, vt *Astragalizontes*, id est, talis ludentes, De eo & aliis Mart. lib. 8. Quis labor in Phiala docti Myosianae ne Myronis: Mentor an manus est, an Polyclete tua?

De *Euphranore* Fabius lib. 12. sic ait: *Euphranore* admirandum facit, quod & ceteris optimis studiis inter praecipuos, & pingendi fingendique idem mirus artifex fuit. Iuuen. Sat. 3. Hic aliquid praefatum *Euphranoris*, & *Polycleti*.

Mentor primus clauit argento celando, qua in re magnam promeruit laudem. Testimonium laudis ei perhibuit *Capitolinus Iupiter*, & *Ephefia Diana*, quibus consecrata fuerunt artis eius vasa. Iuuenalis Satyr. 8. Multus utique labor, atque sine Mentore mens.

Phidias sculptor Atheniensis claruit minoribus, simulachris scilicet pendis. Idem fecit statuam Mineruæ ex auro & ebore amplitudine xvi cubitorum: in cuius scuto celauit prælium Amazonum, & Gigantomachiam. In soleis pugnam Lapytæ & Cætaurorum. Plinius eum vocat artificem nunquam satis laudatum. Fabius: *Phidias* (inquit) diis quàm hominibus efficiendis melior. In ebore verò longè citra æmulum, vel si nihil nisi Mineruam Athenis, aut Olympium in Elide Iouem fecisset. Mart. lib. 3. *Artis Phidiacæ* torruma clarum, Pisces, aspicias, adde aquam, natabunt.

Inter omnium opera præcipuam laudem meruerunt. *Tabula Arifidis* Thebani pictoris, quæ centum talentis licitatus est rex Attalus. *Medæ & Ajax Timomachi*, quas tabulas Cæsar dictator emit talentis octoginta. Candaules rex Heraclidarum *Bularchi* picturam in qua erat Magnetum prælium, pari rependit auro. Rhodius percipit rex Demetrius, ne *Protogenis* tabulam cremaret. Vesanius apud pueri *Gnydum* Venerem maxime nobilitauit. Immortale nomen peperit *Phidias Iupiter Olympius*, vt *Métori Capitolinus* & *Diana Ephesia*. *Dydimeus*, molliter iuuenis Polycleti centum talentis nobilitatus. *Cyclus* Tabulam *Argonautas* talentis cxliiii. mercatus est Horrensus orator. *Nicias* Atheniensis pictam *Homeri necromantiam* vendere voluit Attalo regi talentis lxx. *Zeus* pinxit *Archigallum*, quàm picturam lxx. sefterciis æstimatam Tiberius princeps cubiculo suo inclusit.

Myro statuarius fuit numerosior in arte quàm Polycletus. Vocabatur ære Deliaci. Ageladis fuit discipulus. Hunc maxime nobilitauit Bucula celebratis versibus. Fecit & Canè, & Discobolon & Persea & Pistes, & Satyrum admirantem tibias, & Mineruam, & Delphicos pentathlos Pancratiasta. Item Herculem. Cicadæ monumentum, & Locustæ, & Apollinè. Ipse tamen corporum tenuis curiosus, animi sensus non expressit. Iuuenalis Saty. 8. Et cum Partharum tabulis signisque Myronis.

Lysippus Sicyonius adeo claruit sculptura, vt ab eo solo fingi voluerit Alexander, quemadmodum pingi à solo Apelle. Horatius: Edicto cavit, ne quis se præter Apellem Pingeret, aut alius Lysippo duceret æra. Hunc Plinius ait fecisse ad 610. opera.

Arcefilas sculptor fecit simulachrum Dianæ, in quo Simonides iussit epigramma.

Callimachus sculpturam in tenuiorem, exquisitioremque disciplinam reduxit. Nam ipse prius lapidem perforauit, minutatimque tractauit.

Diopamus, & *Scybis* Cretenfis, Sicyonem se contulere, vbi fuit quoddam præcipua onanium metallorum officina, ibique sculpedo marmo-

marmor primi clauerunt.

Epitherses discipulus fuit Lysippi.

Praxiteles marmore nobilitatus est: duplicique Venerè, Coa & Gnydia, sed Gnydia præcipue, cui ob elegantem formam noctu congressus est puer, relictis maculis tantæ libidinis indicibus. Quintianus: Cedat Praxiteles, cuius muliebris imago procacem impulit ad coitum iuuenem. Sunt tamen qui hoc dicant de alio simulachro. Scripsit quinque volumina nobilium operum in toto orbe, Speculum argenteum primus fecit.

Theodorus, & *Teladens* fratres Samij, Ræci filij, sculptores celeberrimi fuerunt, quorum Teladeus Pythij Apollinis signum in Samio incepit, Theodorus Ephesi alio saxo absoluit: quibus simul compositis, ita cohaesit & conuenit, vt ab vnico artifice & eodem lapide factum videretur. Fuit etiam Theodorus nobilis architectus, qui suauis vt carbonem subiceretur fundamentis templi Dianæ Ephesiæ. Idem primus ferrum funderè docuit, & ex eo statuas fecit ferream.

Timotheus sculptor vnus fuit eorum, qui Mausolæum Arthemisiæ clauerunt.

Calamis celator fuit, cuius manu celata duo pocula Germanicus Cæsar donauit Cassia Syllano. Fecit & Apollinem positam in hostis Seruilianis.

Siepas celauit Mausolæum cum *Bryaxi*, *Timotheo* & *Leocare*. Ab oriente celauit Scopas, à Septentrione Bryax, à meridie Timotheus, ab occasu Leocares.

Pythis in fastigio Mausolæi quadrigam fecit marmoream altitudine pedum cxl. quæ totum opus inclusit.

Fecit *Menestratus* Herculem & Ephesi in templo Dianæ Hecate tanta marmoris radiatione, vt in eius contemplatione editui admonerent parcere oculis.

Socrates sculptor fecit Charites in Propyleis Atheniensium.

Papippus Praxitelis discipulus fecit Zetum, & Amphionem, Dircem & Taurum.

Eutichides Liberum patrem. *Timachides* fecit Apollinem canentem cithara.

Philiscus Venerem in Octauiae porticu. Item Latonam, Dianam, Musas nouem, & nudum Apollinem.

Polycles & *Dyonisius* filius Timarchidis Iouem æde proxima,

Heliodorus, Pana & Olympum lucentes.

Polycharmus Venerem lauantem sese, & Dædalum astantem.

Istias Quadrigam, currum, Apollinè, & Dianam ex vno lapide.

Amphistratus simulachrum Callisthenis historiarum scriptoris.

Agesander, Polydorus, & Athonodorus, Rhodij, ex vno lapide fecerunt *Lacoontem* & liberos, draconumque mirabiles nexu.

Craterus cum *Pythodoro*, *Polydectes*, cum *Hermolao*, *Pythodorus* cum *Artemone* palatinas *Cæsari domos* replevere probatissimis signis.

Diogenes Atheniensis & *Carpatides*, decorarunt *Pantheum Agrippæ*. *Arcafilaus* fecit *Lexnam* marmoream, quam *Varro* dixit se habuisse. Item algeros ludentes cum ea *Cupidines*, quorum alij religatam tenerent, alij e cornu cogerent bibere, alij calcearent soccos, omnes ex vno lapide.

Coponius fecit XIII. nationes quæ sunt circa *Pontum*.

Canachus statuarius simulachra fecit marmorea.

Sauos & *Bathraceæ* *Lacones*, fecerunt templa *Octauiae* porticibus inclusa.

Myrmecides *Quadrigam* fecit cum agitatore, quam cooperuit alis musca.

Callicrates *Formicas*, quarum pedes & alia membra videri non poterant.

Myo cælator fuit argentarius. *Martialis*: Quis labor in *Phiala* docti *Myos*, an ne *Myronis*?

Pyrgoteles sculptor fuit gemmarius, à quo solo gemma sculpsit voluit *Alexander*.

Alcimenem Atheniensem docuit *Phidias*, sculptorem nobilem, cuius permulta opera Athenienses in sacris ædibus posuere præclarâque; *Veneris* imaginem extra muros, quæ appellatur *Aphrodite Exapolis*; huic supremam manum imposuit *Phidias*.

Agoracritum *Parium* docuit *Phidias*, quem adeo amavit, ut eius nomini pleraque ex suis operibus donauerit. Certauit *Agoracritus* in *Alcmanem* de *Veneris* faciendâ victique *Alcmanes*, non operes sed ciuitatis suffragiis contra peregrinum suo fauētis. Quare indignatus *Agoracritus* signum suum vendidit, ea lege ne *Athenis* esset, appellauitque *Nepesim*. Quod simulacrum positum est in *Rhamnunte* pago *Atticæ*, quod *M. Varro* omnibus signis prætulit.

Antipater *Satyrum* in *phiala* grauatum somno collocasse verius quam cælasse dictus est. Inter eos, qui in argento cælando claruerunt sequentes numerantur à *Plinio*. *Mentor*, *Agrages*, *Bæus*, *Myo*, *Antipater*, *Stratoniceus*, *Cyzicenus*, *Tauricus*, *Ariston*, *Onichus*, *Hecateus*, *Praxiteles*, *Possidonius*, *Ephesus*, *Ladus*, *Stratites*, qui prælia & armatos cælauit.

Zopyrus, qui *Areopagitas*, & iudicium *Orestis* cælauit in duobus *scyphis* XII. pundo æstimatis.

Pyrrheas cuius duæ vincitiæ viginti vñierunt: *Vlysses* & *Diomedes*.

des erant in *phiala* emblemate *palladium* surripientes. Fecit & iocos in paruulis potoriis.

Habuit & *Tæucer* *Crustarius* famam.

Zenodorus *Mercurij* statuam fecit in ciuitate *Galliæ Aruernis*. Item madato *Neronis* colossium ex. pedum longitudine dicatū *Soli*. *Phidias* æmuli fuere *Alcmenes*, *Critas*, *Nestodes*, *Hegleas*. Dein de *Agelades*, *Callon*, *Polycletus*, *Phragmō*, *Gorgias*, *Lacor*, *Mycō*, *Pythagoras*, *Scopas* perclus.

Polycletus discipulos habuit *Argium*, *Asopodorum*, *Alexim*, *Aristidem*, *Phrinonem*, *Dimonem*, *Athenodorum*, *Damea*, *Clitorum*, *Myronem* *Lycium*. *Olympiade* xcv. florere *Naucydes*, *Dynomedes*, *Canachus*, *Patrocleus*.

Olympiade cii. *Polydes*, *Cephisiodorus*, *Leocares*, *Epatodorus*. *Olympiade* ciiii. *Praxiteles*, *Euphranos*. *Olympiade* cvii. *Echion*, *Thermachus*, *Olympiade* cxiiii. *Lyfippus*, *Lyfistratus*, *Sthenis*, *Euphronides*, *Sostratus*, *Ion*, *Syllanion* nullo doctore nobilis factus: qui discipulos habuit *Theusim* & *Iadem*. *Olympiade* cxx. *Euthichides*, *Eutycrates*, *Lahippus*, *Cephisiodorus*, *Timarchus*, *Pyromachus*. *Olympiade* clv. *Antheus*, *Callistratus*.

Pythagoras *Reginus* *Pancratia* stem *Delphis* posuit. Hunc vicit *Leontius*, qui fecit *Stadiodromon* *Astylon*, qui *Olympiæ* ostenditur. Et *Lybin* puerum nudum tabellas tenentem & ferentem mala. *Syraculis* autem claudicantem, cuius vlcis dolorem spectatores videbantur sentire. Item *Apollinem* *Citharædum*. primus neruos, & venas, & capillum diligentius expressit.

Pythagoras *Samius* *Pythagore* *Rhegini* discipulus fecit signa fortunæ seminuda. *Lahippus*, *Beda*, *Eutycrates* discipuli fuerunt *Lyfippi*. *Eutycratis* discipulus fuit *Tysicrates* *Sicyonius*.

Telephanes, *Phocæus* habitauit in *Theffalia*, vbi opera eius latuerunt. Fecit *Larissam*, *Spirarchum*. pentathlon, & *Apollinem*.

Aristides *Polycleti* discipulus fecit quadrigas, & Bigas.

Iphicrates *Lenam* meretricem, quæ *Aristogitonem* & *Harmodium* tyrannicidas nullis vnquam tormentis adacta voluit perdere.

Aliorum & Sculptorum & Statuariorum nomina sunt *Cresilas*, *Pericles* *Olympius*, *Cephisiodorus*, *Chereas*, *Cresilaus*, *Demetrius*, *Dædalus* *Dynomees*, *Eutychides*, *Hegias*, *Butyreus*, *Lycius* *Myronis* discipulus, *Menechmus*, *Nancerus*, *Niceratus*, *Polycles*, *Pyrrhus*, *Phœnus* *Lyfippi* discipulus, *Stypax*, *Cyprius*, *Syllamō*, *Theodorus* autor *Labrynthi* *Samij*. *Xenocrates* *Tysicratis* discipulus: *Ariston*, *Callasēs*, *Delias*, *Cantharus* *Sicyonius*, *Dionysidorus*, *Critias* discipulus, *Deliaes* *Euphorion*, *Eunicus*, & *Hecateus*.

Argenti celatores Lesbocles, Prodonus, Pythodicus, Polygnotus, Scius, Apollodorus, Androbolus, Asclepiodorus, Antimachus, Anthenodorus. Alia sunt infinita huiusmodi nomina apud Plinium lib. 34.

PICTORES DIVERSI

Fuit Phidias initio pictor, pinxitq; Clypeum Athenis. *Pancus* eius frater pinxit *Aegidam* Mineræ.

Bularchus Magnetum prælium.

Hygiemon primus in pictura marem scēminamq; discreuit.

Eumarus Atheniensis figuras omnes imitari ausus.

Cimon Cleonæus eius inuenta excoluit, obliq; imagines inuenit, articulis membra distinxit, venas protulit, in veste rugas, & sinus inuenit.

Pythis certauit in Timagorā Chalcidensem de præstātia picturæ. *Polygnotus* Thasius primus mulieres lucida veste pinxit, instituit os adaperire, dentes ostendere, vultum ab antiquo rigore variare. Pinxit Delphis ædem & Athenis porticum, cuius partem etiam mercede pinxit *Mycon*.

Mycon alter minor filiam habuit Timaretem picticem.

Olympiade xc. fuerunt Aglaophon, Cephisodorus, Phrylus Euenor pater Parrhasij pictoris.

Apollodorus Atheniensis primus species exprimere instituit, primusq; gloriam penicillo contulit. Fecit sacerdotem adorantem, & Aiace fulminatum.

Zeus arte picturæ tantas opes sibi comparauit, vt in earum ostentatione Olympiæ nomē suum aurēis intextum literis ostentaret. Postea opera sua donare instituit, vt Alcmenam Agrigentinis, Pana Archelao, quod nullum pretiū putaret esse illis dignum. Fecit & Penelopē, & Athletā, adeoq; sibi in illo placuit, vt versum subscriberet celebrem ex eo, inuisurum aliquem facilius, quam imitaturum. Fecit & magnificum Iouem in throno astantibus Diis, & Herculem infantem dracones strangulantem, Alcmena matre coram pauente, & Amphitryone. Tanta fuit diligentia, vt Agrigentinus facturus tabulam (quam in templo Iunonis Lacinie dicarēt) virgines eorū nudas in pexerit, & quinque elegerit, vt quod in quaque laudatissimum esset, pictura redderet.

Equales eius, & æmuli fuerunt, *Timanthes*, *Androciades*, *Eupompus*, *Parrhasius* descendit in certamen cum Zeusi: & quum Zeus detulisset vuas adeo ingenio pictis, vt ad eas aues deuolarēt, Parrhasius lintheum attulit, veritate adeo representata, vt Zeus alitui iudicio rumēs flagitaret, remoto lintheo ostendi sibi picturā, & intellectu errore palinā concederet: quoniam ipse aues fefel-

fefellisset. Parrhasius verò se artificem. Idem Zeus postea pinxit puerum vuas ferentem, ad quas quum deuolassent aues, iratus est operi suo quod vuas pinxisset melius, quam puerum. Nam si puerum consummasset, aues timere debuerāt. Pinxit quoque Helenā & Marsiam religatam. Parrhasius primus Symmetriam picturæ dedit, primus argurias vultus, elegantiam capilli, venustatem oris expressit, & artificum confessione in lineis extremis palinam adeptus est. Vide alia eius operā quā plurima apud Plin. Superatus est tamen à Timante in Aiace.

Pinxit *Timantes* Iphigeniam aris immolandam, parētibus propē lachrymaribus velato patris eius vultu, quem digne non poterat ostendere. Item Cyclopem dormientem. Alij in hac arte celebres fuerunt. *Euxinidas* præceptor Aristidis. *Eupompus* Pamphili, Apellis *Pamphilus*, qui neminem minoris talento docuit annis decem. Quam mercedem ei dederunt Apelles & Melantius. Clari etiam extitere Echion Therimachus, quos omnes superauit. *Apelles*, voluminibus editis, quæ etiam doctrinam continent. Cedebat tamē Amphioni de dispositione, Asclepiodoro de mensuris. Idem nauigauit Rhodum ad videnda opera protogenis pictoris excellentissimi. Apelli autē fuit perpetua consuetudo nullum diē quibuscunque negotiis occupatum præterire, quin lineam aliquam duceret ducendo exerceret artem. Ad eius officinam frequenter vētitabat Alexander, qui etiam edicto vetuit ne ab alio pingeretur. Venerem Cois inceptam moriens reliquit imperfectam, nec repperit est qui tam egregio operi veller succedere. Pinxit Alexandrum Magnum fulmigerum in templo Dianæ Ephesiæ talentis xx. Numerosa insuper opera, quæ ponuntur à Plinio.

Aristides Thebanus æqualis fuit Apelli. Primus animum pinxit & sensus omnes expressit. Vnam eius tabulam Attalus rex ceterum talentis emisse fertur.

Asclepiodorus in Symmetria mirabatur Apelles. Ei Mnason tyrannus pro duodecim Deis dedit in singulos Mnas tricenar.

Idem dedit *Theomnesto* in singulos heroas Mnas centenas.

Nicomachus Aristodemi filius, pinxit raptum Proserpinæ: Item Vlysssem pileatum, Apollinem, Dianam: Deū matrem leoni insidentem, & nobiles vacas arreptantibus Saryris, & Scyllā. Fuitq; in ea arte omnium velocissimus. Discipulos habuit Aristidem fratrem, Aristoclem filium, & Philoxenum Eretrium, qui vltimis pinxit prælium Alexandri cum Dario: Item Lasciam, in qua tres Sileni comessantur.

Nicophanes fuit elegans & concinnus.

Apellis discipulus fuit *Perseus*.

Aristidi discipuli fuerunt *Niceros*, & *Aristippus*, qui pinxit *Satyrum* cum *Scypho* coronatum *Aristippi* *Antorides* & *Euphranor*.
Pyreicus humilia secutus, humilitatis tamen summam adeptus est gloriam. Pinxit *tonstrinas*, *sutrinas*, *asellos*, & *obsonia*.
Serapion pinxit *scenas* & hominem pingere non potuit.
Dionysius nihil præter homines pinxit, unde & *Anthropographus* dictus est.

Calicles parua quædam pinxit.
Antiphilus *Hesione*, *Alexandrum*, & *Philippum* cum *Minerva*, *Liberum* patrem, *Cadmum*, *Europen*, *Gryllum*.
Arellius floruit Romæ paulo ante *Augustum*.

Amulus *Minervam*, quæ spectatæ spectabat, quacumque aspiceretur. Post cum in pretio fuere *Cornelius Pinus*, & *Aelius Priscus*.
Paucias *Sicyonius*, *Brietis* filius, discipulus fuit *Pamphili*, qui prius lacunaria pingere instituit. Paruas pingebat tabellas, maxime pueros. Pinxit *Glycerem* coronarum inuentricem (quam amabat) sedentem cum corona.

Euphranor *Isthmii* fecit *Colossos*, & *Marmora*, ac *Scyphos* sculpsit. Scriptit volumina de *Symmetria* & *Coloribus*.

Euphranoris coetaneus fuit *Cyclius*, cuius tabulam *Argonautas* *Hortensius* orator mercatus est talentis c. xliiii. ut iam diximus.
Antidotus discipulus fuit *Euphranoris*, fecit *Clypeo* dimicantem, & *Luctatorem*, & *Tibicinem*.

Antidoti discipulus fuit *Nicias* *Atheniensis*, qui mulieres diligentissime pinxit. Eius opera multum probabat *Apelles*.

Maronides *Glauconis* *Corinthii* discipulus, pinxit *Achillem* habitu virgineo occultatum *Vlyse* deprehendente, & alia quædam.
Metrodorus Pictor fuit, & Philosophus magnæ celebritatis, quæ *Athenienses* miserunt *L. Paulo Emilio*, post *Perseum* deuictum, petenti probatissimum Philosophum, ad erudiendos liberos, & Victorem ad triumphum excolendum.

Timomachus *Bizantinus* pinxit *Cæsari* dictatori *Aiacem* & *Medeam* tabulas lxxx. talentis vendidit. Fecit insuper *Orestem*, *Iphigentiam*, & quædam alia.

Aristolaus *Pausie* filius, & discipulus pinxit eadē *Apollinis* *Delphici*.
Antiphilus puerum, ignem constantem, & *lanificium*, in quo properabant omnium mulierum pensæ, *Satyrum* cum pelle *Pantherina*, & alia multa.

Alcimachus pinxit *Dioxippum*, qui *Panratio* vicerat in *Olympia*.
Ctesibochi opus fuit *Iupiter* *Bacchum* parturiens, & ingemiscens muliebriter inter obstetrices & earum clamorem.

Tesdidemus fecit *Oechalia* expugnationem, & *Laodamiæ*.

Cleides

Cleides reginæ *Stratonices* iniuriam, à qua nullo honore fuerat exceptus. Pinxit & voluptatem cum piscatore, quem regina dicebatur amare.

Cratinus *Comædus* *Athenis* *Pompeium* pinxit.

Euclides bigam regis cum victoria.

Iphis *Neptunum* & victoriam.

Habron *Amicitiam* & *Concordiam* & deorum simulachra.

Nicearchus *Venerem* inter *Cratias*, & *Cupidinem*. *Herculem* tristem infantiæ poenitentia.

Neales *Venerem*, *Naumachiam* *Ægyptiorum* & *Perfarum*.
Item *Asellum* in littore bibentem, & *Crocodilum* ei insidiantem.

Aliorum nomina sunt *Oenias*, *Philiscus*, *Phalerion*, *Simonides*, *Simus*, *Theodorus*, *Leotius*, *Theron*, *Tauriscus*, *Erigonus*, *Pasias*, *Aristonides*, *Anaxander*, *Aristobolus*, *Syrus*, *Arceylas*, *Tificratis* filius, *Coribas* *Nicomachi* discipulus, *Carmanides* *Euphranoris*, *Dionysiodorus* *Colophonius*, *Diogenes*, *Eutymedes*, *Heraclides*, *Macedo*, *Mydon* *Phylomachi* statuarii discipulus, *Mnasitheus* *Sicyonius*, *Mnasidemus*, *Nessus*, *Polemon* *Alexandrinus*, *Theodorus* *Samius*, *Tadius*, *Xenon* *Neoclis* discipulus.

Mulieres pictrices fuerunt *Timarete* *Mycæonis* filia, *Irene* *Cratini* pictoris filia & discipula, *Aristarete* *Nearchi* filia & discipula. *Lala* *Cizicena*, *Martia* *M. Varronis*. Hæc omnia decerpta sunt ex *Plinio*, ne quis fortè opinetur me ex aliena opera laudem promereri velle.

P I G M E N T A.

Inter pigmenta numerantur *Minium*, *Armenium*, *Cymbaris*, *Chrysolocolla*, *Indicum*, *Purpurissum*, *Synopsis*, *Rubrica*, *Parethonium*, *Melinum*, *Eretria*, *Auripigmentum*, *Orcha*, *Cerussa*, *Sandaraca*, *Sandis* *Syricum*, *Atramentum*, *Appianum*.

Colorum nomina sunt *Andricelon*, *Ostreon*, *Prasinon*, *Crococides*, *Cyaneus*, *Cynabari*, *Xanthus*, *Phæus*, *Phlogoleucus*, *Leucophæus*.

Genera colorum apud *Gellium* lib. 2. c. 25. sunt *Rufus*, *Ruber*, *Flauus*, *Fuluus*, *Rubidus*, *Phoeniceus*, *Rutilus*, *Luteus*, *Spadix*, *Cæsius*.

FABRI, ET ALII ARTIFICES.

Epeus, autor fuit illius machinæ, qua delitescerent *Græci* Troiam noctu ceperunt dolo. *Verg.* lib. 2. *Æneid.* Et *Menelaus*, & ipse doli fabricator *Epeus*.

Didymaon, autor fuit cuiusdam clypei, quem *Æneas* dedisse fertur *Niso* cursori peractis ludis, qui fiebant in *Sicilia* ad *Anchisæ* tumulum. *Verg.* Et clypeum efferri iussit *Didymaonis* artes: Hoc iuuenem egregium præstanti munere donat.

Perillus reperit animum taurum, ad torquendos fontes, ut eo supposit-

suppositis flammis inclusi, mugitum bouis imitarentur. Quod genus tormenti ipse primus expertus est, mandante. Phalaride. Propert. lib. 2. Nonne fuit satius duro seruire tyranno, Et gemere in tauro saepe Perille tuo.

Lycaon Gnosius faber fuit & artifex ensis, quē Ascanius dedit Euryalo. Verg. lib. 9. Humero simul exiit ensē Auratū, mira quem fecerat arte Lycaon Gnosius, atq; habilem vagina aptarat eburna.

Vulcanum Poeta faciunt fabrum deorū & Iouialura fulminum artificem. Idem solis currum fecisse fertur. Ouid. lib. 2. Met. Gemit tor cunctatus ad altos Deducit iuuenem Vulcania munera currus. Aureus axis erat, temo aureus, aurea summa Curuatura rotæ, radiorum argenteus ordo, Per iuga Chrysoliti, positaq; ex ordine gemmæ. Clara repercussio reddebant lumina Phœbo.

Dædalus, primus in formis animalium (quas veteres plastæ cæcas fingebant & immobiles) oculos induxit, & abditis quibusdam nervis effecit, ut huc & illuc mouerentur adeo scite, ut spectantibus viuere, & ingredi viderentur. Idem ligneam Venerem fabricasse dicitur, quæ argento viuo infuso moueretur. Fecit insuper Cretæ labyrinthum, quo inclusus, alis sibi & nato confectis, per viam mortalibus negatam periculum effugit. Hinc opeta Dædala vocantur ingeniosa. De eius Labyrintho Ouid. lib. 8. Dædalus ingenio fabra celeberrimus artis Ponit opus, &c.

Mamurius, faber ætarius fabricauit Saliorum Ancyliæ, qui propterea nomē eius solebāt canere suis carminib. Vertumnus apud Proper. lib. 4. simulachrum suum à Mamurio ex ære formatum dicitur: ideoq; præcatur, ut ei cineri terra sit leuissima. Hæc autem Vertumni verba: Stipes acerbus erā properatī falce dolatus. Ante Numā grata pauper in vrbe deus. At tibi Mamuri formæ cælator ahenæ. Tellus artifices ne terat Osca manus. Qui me tam docilis potuisti fundere in vsus. Vnum opus est, operi nō datū vnus honos.

Phereclus, abietarius faber Paridis ad Helenæ raptum nauigatūri naues fecisse dicitur. Hinc nauis Phereclæ dici solet. Ouid. in Epist. Paridis. Hæc duce Sigæo dubias à littore feci, Longa Phereclæ per freta puppe vias.

Calliætes, fuit minorum opusculorum fabricator, qui muscam fecit alis quadrigam cum agitatore tegentem. Fabricauit & auem, quam auicula pennis integebat.

Myrmecides, fecit formicas tam tenues, ut vix membra videri possent.

Plegius, Nouionensis episcopus, artem aurificiam exercuit, in qua quicquid faciebat erogabat pauperibus.

Ferunt *Harmonidem*, Troianum fabrum fuisse vnum ex eorum nup-

numero, qui Paridis Spartam ituri naues fabricauerunt.

Acesus, natione Patarensis, & *Helicon* Caristius duo fuerunt celebratae artis artifices, qui Peplum Palladis Poliadis (quæ in arce Atheniensium colebatur) contexerunt. Hinc adagium natum, Acesari & Heliconis opera: De his quæ singulati sunt artificio.

Glaucus, Samius primis æris ferruminationem inuenit. *Sothericus*, faber fuit lignarius, cuius opera priscam illam & rudem simplicitatem præ se ferebant. Hinc natum prouerbum, Sotherici lecti. De re vili, & minimè ambitiosa.

Elico, faber fuit, qui, autore Plin. ob artem fabrilem Romæ commoratus est.

Artemon, faber fuit loripes, autore Plutarcho in Pericle.

Stasicles, fuit artifex Alexandro Macedoni gratissimus, qui dicebat Thraciæ montem Athon in hominis statuam formari exculpique posse.

Vatinus, Beneuentanus fuit artifex Calicum vitreorum. Hinc Vatinia vocantur vasa vitrea. Mart. lib. 10. Vatiniorum proxineta fractorū. Idem in distichis: Vilia futoris Calices monumēta Vatinii Accipe. Is fuit distorti corporis, Sutrinæ alumnus, ediditque munus gladiatorium Beneuenti Autore Cornelio Tacito.

Mycon, artifex nobilis buculam fecit æneam, Græcis primū, deinde Ausonianis versibus celebratā. Proper. Atq; aram circum steterant armenta Myronis. Quatuor artificis viuida signa boues.

Architas, faber simulachrum Columbæ fecit ex ligno, libramētis ita suspensum & aura spiritus inclusa atque occulta concitum, ut ipsum volaret. Autor Gell. lib. 10. cap. 12.

Telephante, faber fuit lignarius, victum sibi queritans in faciendis curribus, quem tamen postea felix fortuna ad Lydorum regnum euexit.

Diphilus, architectus fuit tardissimus in perducendis ad finem susceptis operibus. Vnde factus adagio locus. Diphilo tardior.

Tericles, calices torno faciebat ex Terebintho. Plinius.

ARCHITECTI NOBILES.

Democrates, Alexandriam metatus est.

Spintharus, Corinthius Delphicum templum construxit.

Cresiphon, templum Dianæ Ephesiæ ubi simulachrum ipsius deæ vitigineum fuerat. Plin. Operi, inquit, præfuit Cresiphon architectus.

Meleagenes, sanum Mineruæ Priensis.

Theodorus Phocensis fecit Tholū Delphicum.

Philo Atheniensis armamentarium Pyrei.

Hermogenes, ædem Doricam Iunonis Magnesiæ.

Sigillus, Mausoleum Artemisiæ.

Zonodotus, nobile pavementum Pergami.
Hermodorus, nomen est architecti, qui obeliscum fecit.
Zmilus, *Rholus*, & *Theodorus*, architecti, fecerunt Labyrinthum Lemnium.
Valerius Ostiensis architectus fuit, qui theatrum Romæ texit.
Mnesicles architectus arcem Athenis ædificauit. Autor *Plutarchus* in Pericle.
Nicon, pater fuit Galeni geometriæ & architecturæ peritissimus.
Apollodorus, Traiani forum, Methodæum & Gymnasium Romæ fabrefecit. Hunc interfecit *Adrianus*.
Eupalinus Megarensis, filius *Naustrophi*, *Rhachus*, *Philei* filius, & *Mandrocles* Samius, nomina sunt Architectorū apud *Herodotum*.
 CONDITORES DIVERSORVM
 Locorum, & Ædificiorum.

A *Ntenor* condidit Patauium urbem. Verg. lib. 1. *Æneid.* Hic tamen ille urbem Pataui sedesque locabit Teucrorum.
Romulus, Romam. Verg. lib. 1. *Æn.* Inde lupæ filio nutricis regmine lætus *Romulus* excipiet gentem, & *Mauortia* condet *Mœnia*, Romanosque suo de nomine dicet, *Ascanius* Albam.
Philoctetes, Petiliam urbem Brutorum, Verg. lib. 3. *Æn.* Parua *Philoctetæ* subnixæ *Petilia* muro.
Dido, Carthaginem. Verg. lib. 4. *Æn.* Fœmina quæ nostris errans in finibus urbem Exiguam pretio posuit. *Dido* apud eundem sic loquitur: Urbem præclaram statui, mea mœnia vidi.
Dardanus, Troiam, Verg. lib. 9. *Æneid.* & lib. 8. Et Troiæ *Dardanus* autor.
Danae, *Acrisij* filia *Ardeam* urbem Italix. Verg. lib. 7. Quam dicitur urbem *Acrisioneis* *Danae* fundasse colonis. *Plin.* lib. 3. *Ardea* à *Danae* *Persei* matre condita.
Catillus, *Arcas*, *Tybur* oppidum Romæ vicinū. Verg. lib. 7. Tum gemini fratres *Tyburta* mœnia linquunt: Fratris *Tyburti* dictam cognomine gentem.
Ceculus, *Prænestæ*. Verg. lib. 7. Nec prænestinæ fundator defuit urbis.
Arcades, *Pallantæū* oppidum, situm in mōte Palatino. Verg. lib. 8. *Arcades* his oris genus à *Pallante* profectum. Delegere locū, & posuere in montibus urbē *Pallantis* proau de nomine *Pallantæū*.
Neptunus muros Troiæ, Verg. lib. 9. *Æn.* An non viderunt mœnia Troiæ, *Neptuni* fabricata manu confidere in ignes.
Diomedes, *Arpos*, oppidum *Apulix*. Verg. lib. 10. Atque iterum in Teucros *Ætolis* surgit ab arpis *Tyrides*. Aliter vocatur *Argyripa*. Idem lib. 11. Ille urbem *Argyripam* patriæ cognomine geris
 Victor

Victor *Gargani* condebat *Iapygis* agris.
Cadmus, Thebas *Bœotias*. *Ouid.* lib. 3. *Meta.* Hos operis comites habuit *Sidonius* *Hospes*, Quū posuit iussa *Phœbeis* fortib. urbē.
Amphion, muros Thebarum. *Horat.* in Arte: *Diæus* & *Amphio* Thebanæ conditor urbis.
Capys, Capuā, *Syllius* lib. 11. Tum *Capys* ut primus dederit sua nomina muris. Verg. Et *Capys* hinc nomē *Cāpanæ* dicitur urbis.
Munacius Plancus, vir consularis, & prætorius, & *Ciceronis* discipulus, *Lugdunum* urbem.
Telegonus, filius *Vlyssis*, *Tusculum* oppidum Italix. *Propert.* lib. 2. Unde petis *Ææi* mœnia *Telegoni*.
Gallis, *Mediolanum*. *Claud.* Continuo sublime volans ad mœnia *Gallis* Condita, lanigeræ ostentantia pellem.
Semiramis, *Babylonem*. *Propert.* lib. 3. *Perfarum* statuit *Babylona* *Semiramis* urbem.
Cæsar *Augustus* *Nicopolim* ciuitatem in memoriam victoriæ suæ de *Antonio* & *Cleopatra*. *Autor* *Suet.*
Bugris, Thebas *Ægyptias*.
Ogdous, *Memphim* urbem *Ægypti*.
Archias, *Syraculas*.
Cleopēs, rex *Ægypti* *Pyramidem* magnificentissimam.
Masilienfes, *Niceam*.
Alexander, *Alexandriā* urbē *Ægypti*. *Autoribus* *Plin.* & *Curtio*.
Amazones, *Ephesum*.
Mithridates, *Eupatoriam*.
Alexāder, *Heracleā*: *Antiochus*, *Laodiceā*: *Darius*, *Susas* urbem *Persidis*: *Phoroneus*, *Argos*: *Ninus*, *Niniū*: *Sichē*, *Sidonē*: *Ocnus*, *Mantuā*: *Agenor*, *Tyrū*: *Amyclas* filius *Lacedæmonis* regis, *Amyclas* urbē *Laconiæ*: *Neleus* pater *Nestoris*, *Pylon*. *Ouid.* in *Epist.* Nos *Pylon* antiqui *Neleia* *Nestoris* arua *Misimus*. *Romulus*, *Asylum*. *Ouidius* lib. 3. *Fast.* *Romulus* ut saxo lucum circumdedit alto *Quilibet* huc dixit confuge, tutus eris. *Paranus* phœnicum dux *Masiliam*: *pylij*, *Metapontum*: *Iapygas*, *Iapyx* *Dædali* filius: *Cotram*, *Dardanus*: *Agyllam*, *relasg*: *Diomedes* *Beneuentum*.
 SEPTEM ORBIS MIRACULA.

S EPTem fuerunt ædificia toto orbe cantatissima, quæ propter operis magnitudinē & sumptū incredibilē extitere loco miraculi, ut nihil diuinius ars humana posset confingere aut excogitare. Fuerunt autem hæc: *Pyramides* *Nili*, *Turris* *raria*, *Muri* *Babylonis*, *Templum* *Dianæ* *Ephesiæ*, *Simulachrū* *Mausoli*, *Colossus* *Solis* apud *Rhodos*, & *Simulachrum* *Iouis* *Olympici*, quibus nonnulli addunt domum *Cyri* *Mædorum* regis.

Pyramides, in primis erant structurae & moles lapideae infernae, quadratae sursum versum acutae, quas Aegypti reges superponendas tumulis erigebant, aut ad inanē diuitiarum ostentationē, aut ut populi torpore excitarent. Earū vna saxo naturali fuit elaborata, & rubrica, cuius ambitus per frontē centum duos pedes colligebat, longitudo erat cxi. pedum, altitudo lxxi. Alia fuit facta ex Arabicis lapidicinis, quam sexcenta hominū millia viginti annis cōstruxisse memorantur. Tres aliae fuerunt annis lxxviii. & mensibus quatuor factae. Plinius scribit m. d. c. c. talenta fuisse erogata in raphanos, allium & cepas, quibus artifices vescebantur in extruenda earum vna. Quo argumento coniectare est quanta quāque prodigiosa fuerit aliarum rerum impensa. Omnium amplissima cōtinebat octo soli iugera, quatuor angulorum partibus interuallis per d. c. c. lxxviii. pedes singulorum laterum altitudo pedes viginti quinque. Secundae singula interualla per quatuor angulos pares d. c. c. lxxvii. pedes comprehendebant. Tertia erat minor praedictis, sed multo spectatio. Aethiopis cōsurgens lapidibus, trecentis sexaginta tribus pedibus inter angulos. Omnium minimā fecit Rhodope meretricula Aesopi fabulatoris cōserua, diuitiis illis, quas meretricio quaestu sibi cōparauerat. Herodotus in Euterpe scribit Cleopē Aegypti regē fecisse Pyramidē ex Arabicis lapidibus, cuius lōgitudo erat quinq; stadiorū, latitudo decem passuū, altitudo octo passuū, in qua decē annos fuisse cōsumptos memorat. Fecit & aliam viginti annis absolutā, in qua tantum perfudit pecuniae, ut nimio sumptu attritus, filiam (quam habebat formosissimam) coactus sit prostituere. Ea est in qua m. d. c. c. talenta in cepis & raphanis erogata praediximus. Herodotus alias cōplures memorat, quas volens omitto, quoniam praedictae satis arguunt, q̄ otiosa fuerit illorum regum & opera, & prodigētia. De Pyramidibus Lucan. lib. 8. Quum Ptolemaeorū manes feriēque pudendā Pyramides claudant indignaq; Mausola. Martial. Barbara Pyramidum sileat miracula Memphis.

Memoratur etiam turris illa, quam Ptolemaeus fecit in Pharo insula non ad alium vsum quam nocturnos ignes nautarum cur sui ostendendos. Hanc autem constituit talentis d. c. c. c. Sosttrato architecto, qui structurae tantae suum inscripsit nomen.

His miraculis annumerantur *Babylonis* muri, quos Semiramis condidit, aut saltem ruinosos reparauit, cōstilibus laterculis, & bitumine ferruminatis ducētum pedū altitudine, latitudine verbō quinquagenū pedum, adeo ut quadrigas inter se occurrētes reciperent, turrēsq; haberent c. c. c. plures multo habituri, nisi aliqua ex parte paludes pro mœnibus fuissent. Huic autem operi portento

tofo adhibita sunt trecenta hominum millia. De Babylone. Propert. lib. 3. Perfarum statuit Babylona Semiramis urbem, Vt solidum cocto tolleret aggere opus.

Et duo in aduersum milit per mœnia currus, Ne possent tacto fringere ab axe latus. Duxit & Euphratem medium, qua condidit arces. Iussit & imperio surgere Baetra caput. Herodot. scribit muros Babylonis habuisse crassitudinem quinquaginta cubitorū rogorum, celsitudinem ducentorum. Per ambitum centum portarū stabant arae, omnes cum cardinibus.

Templum *Dianae* Ephesiae factum est à tota Asia ducentis & viginti annis. Hoc autē in solo palustri fecere, ne terrae motum sentiret aut hiatus timeret. Et ne in lubrico & instabili tantae molis fundamenta locarentur, antē calcatis ea substrauere carbonibus, deinde velleribus lanae. Templi lōgitudo erat c. c. c. x. v. pedum, latitudo c. c. x. Columnarū in eo centum viginti septem à singulis regibus factae, ex quibus x. x. v. erant caelatae. Operi praefuit Ctesiphon.

Artemisia, regina Cariae Mausolo marito mortuo sepulchrū exrexit inter orbis miracula annumeratū, cuius altitudo attollebatur x. v. cubitis: cingebatur columnis x. x. v. i. Patebat ab austro & septentrione l. x. i. i. pedes. Toto circuitu continebat pedes c. c. c. x. i. Ipsum ab Oriente caelauit Scopas, à Septentrione Briax, à meridie Timotheus, ab occasu Leocares. Regina opere nondū absoluto concessit fati: Artifices tamen non recesserunt nisi eo consummato. Ab hoc sepulchro omnia regum & imperatorum monumenta, quae pretiosa sunt, vocantur Mausolaea. De hoc Propertius lib. 3. Nec Mausolē diues fortuna sepulchri. Mortis ab extrema conditione vacat. Martial. lib. 1. Aere nec vacuo pendētia Mausolaea Laudibus immodicis Carēs ad astra ferant.

Colossus Solis apud Rhodios fuit l. x. x. cubitorum altitudinis, qui post quinquagesimum sextum annū terrae motu prostratus, iacens quoque fuit miraculo. Pauci pollicem eius amplectebantur. Maiores erāt digiti, quā plerūque statuae. Vasti specus habebat defractus mēbris. Spectabantur intus magnae molis saxa. Factus est hic Colossus annis duodecim, trecentis talentis. Artifex fuit Chares Lyndius Lyippi discipulus. Soldanus Aegypti quum insulam Rhodum inuasis, ex aere huius statuae d. c. c. c. camelos onerasse fertur. Ab hoc Colosso Rhodij vocantur Colossenses, & Rhodos Colossicola.

Inter orbis miracula recensetur simulachrum *Iouis* Olympici, quod Phidias fecit ex ebore. Propertius lib. 1. Nam neq; Pyramidū sumptus ad sydera ducti, Nec Iouis Elae caelū imitata domus.

Sunt qui addant *domum Cyri* Medorum regis, quam fabricauit Memnon, alligatis auro lapidibus.

De his miraculis & aliis quibuldam aedificiis Politianus in Manto sic inquit: Nec vetus immensum fuerit quæ sparsa per orbem Gloria septena celebrat spectacula fama: Nam neque belligeris Babylon pulsata quadrigis, &c.

ALIA OPERA, ET AEDIFICIA
sumptuosa & magnifica.

Vergilius scribit Didonem fecisse *Templum Iunoni* donis opulentum *Area* cui gradibus surgebant limina, nexæque *Are* trabes, foribus cardo stridebat ahenis.

Eodem autore Iarbas rex Getulorum *Templa Ioni* centum latissimania Centum aras posuit, vigilēque sacrauerat ignem. Excubias diuū aternas.

Idem lib. 7. scribit *domum Latini* regis centum columnis fuisse sublimem, & cedrinis auorum simulachris ornatam.

Regiam Solis describit Ouidius lib. 2. Metam. his verbis. Regia solis erat, sublimibus alta columnis, Clara micante auro flammâque imitante Pyropo: Cuius ebur nitidum fastigia summa tegebat. Argenti bifores radiabant lumine valvæ. Materiâ superabat opus, nam Muleiber illi Equora calarat medias cingentia terras, Terrarūque orbem, cælūque quod imminet orbi.

M. Æmylius Scaurus Syllæ priuignus in ædilitate sua *Theatrum* fecit altitudine ccc lxx colunarum, cuius pars scenæ erat è marmore, media à vitro, columnarum imæ xlviii. pedum. Erant inter columnas signa aræ ccc. numero. Gauea capiebat hominū lxx. millia. Autor Plin. lib. 36.

Obelisci vocantur structurae minores Pyramidibus deorsum versus specie quadrata, in angustum verticem desinentes, & paulatim gracilescentes, Ægypti reges quatuor fecerunt obeliscos cccc lxx. cubitorum longitudine.

Ramesses rex Ægypti (cuius ætate captum est Ilium) obeliscum fecit quadraginta cubitorum, & alium longitudine vndeecenis pedibus, per latera cubitis quatuor, quem fecisse dicunt viginti hominum millia. Cuius operis admiratione factum est, ut quū Syenem oppidum expugnaret Cæsar rex, verūque esset incendio ad crepidines obelisci, extinguī ignem iuberet, molis reuerentia.

Obeliscum posuit Phius xlv. cubitorum.

Prolemæus vnum Alexandria: lxx x. cubitorum.

Alij duo fuerunt Alexandria: quos excidit Mesphees rex xlii. cubitorum.

Alius fuit excisus à rege Semneferteo cxxv. pedum.

Nunc

Nuncoreus filius Sesostris vnum fecit c. cubitorum.

Dædalus *Labyrinthum* fecit in Creta, tanta viarum perplexitate, ut introeuntibus non pateret reditus. Ver. lib. 6. Hic labor ille domus, & inextricabilis error.

Fuit & Ægyptius *Labyrinthus*, lapideis è Paro colūnis in introitu, reliquis Syenitis. Fuit & tertius in Læo, quartus in Italia, omnes lapide polito, fornicibus tecti, Lemnius habebat c. l. colūnas, quarum in officina turbines ita librati pependunt, ut pueri circumagente tornarentur. Eius architecti fuerunt Zmilus, Rhodus & Theodorus. Italicum sibi fecit Porcena rex Ethruaræ loco sepulchri, quod si quis improperasset sine glomere lini, exitum inuenire nequiuisset. Supra erant Pyramides quinque, quatuor in angulis, & in medio vnā, in imo latæ pedum lxxv. altæ pedum c. l. ita fastigiata, ut in summo orbis æneus, & pegasus vnus omnibus sit impositus, ex quo pendebant iuncta catenis tintinabula.

Ægyptia Thebæ centum portis nobiles coniecturam miræ amplitudinis reliquerunt vniuersæ posteritati luuena: Ecce vetus Thebæ centum iacet obruta portis.

Iulius Cæsar *Circum* fecit longitudine trium stadiorum, latitudine vnus, sed cum aedificiis iugerū quaternū, ad sedem c. lxx. milium. Idem solum tantum foro extruendo sestertii mille ducentis emisse dicitur.

P. Clodius, quem Milo occidit, domū habuit sestertiis c. lxxviii. milibus emptam.

M. Lepido viro consulari, & Q. Catuli collega, fuit olim domus omnium in vrbe pulcherrima, quæ tamen intra annos cxxv. centesimum locum non obtinuit.

Amphitheatrum Pompeij capiebat xl. millia hominum. Theatrum hoc Nero in vnum diem totum auro operuit, ut Tyridas regi Armeniæ illud ostenderet.

Agrippa fecit in ædilitate sua dccc. lacus. Fontes c. l. Castella c. xxx. Signa ccc. aræ, aut marmorea imposuit colūnas cccc. ex marmore. Fecit & aquarum ductus memorabiles: alios irem inccepit Caius Cæsar, quos peregit Claudius omnes montes vrbis leuatos, in quos inflebant Curtius & Caruleus fontes: Erogata in id opus d. lxx. millia sestertia.

Cicero nō minoris quinquaginta millibus aureis habitauit. Quæ pecuniam furto & rapina comparatam scripsit Sallustius in sua contra eum inuestiua.

Atræ Neronis domus tanto sumptu, tantōque rerum omnium apparatu constructa est, ut ad eam peragendam. Orho quingentes sestertium, id est, duodecies cetera & quinquaginta millia aureo-

rum nostrorum attribuerit, quum tamen nihil deesset operi: atque hoc tam prodigiosum ædificium à Theatro M. Scauri victum cōtendit Plinius. Habebat illa Neronis domus stagnum instar maris, vineta, sylvas cum omni pecudum genere & ferarum. Item aues argentæ, quæ in modum cœli mouebantur. In solariis lapideam quendam Sphæritem, quo perpetuus dies illucebat. De hac domo intellexit Mart. lib. i. dicens: Hic ubi sydereus propius videri astra Colossus, Et crescut media pēgmatā celsa via, Inuicta: oseri radiabāt atria regis, Vnāq; in tota stabat in vrbe domus. Hic ubi cōspicui venerabilis amphitheatri Erigitur moles, stagna Neronis erāt. In M. Scauri villæ incendio bis millies sestercium absumptum legitur.

Pergama, seu muri vrbs Troiæ feruntur habuisse in ambitu xl. millia passuum. Nec aliam ob causam adscribuntur. Deis auctoribus, quā propter magnificentiam. De his Lucanus l. 6. Nūc vetus Iliacos attollat fabula muros. Adscribatque deis.

Ninocris Assyriorum regina (quæ multis annis post Semiramidem floruit) Euphratem fluiuium, qui mediam Babylonem rectus præterfluebat, fecit toruosum, supraq; pontē erexit triū stadiorū, difficillimum factu propter paludes, quæ urbem ambiunt. Fecit & ingentes cauernas ad excipiendū fluminis impetū, egressitq; quicquid erat limi ad iaciēda fundamēta. Auctor Herodotus & Curtius.

Traianus lapideū pontē fecit in Danubio, in quo viginti ex quadrato lapide erant pilæ, quarum altitudo cl. pedum præter fundamenta extabat. Latitudo sexaginta pedes continebat. Distabāt inter se cl. xxx. pedibus, fornicibus verò coniungebantur, quum tamen fluiuius ipse sit admodum præceps & impetuosus, & nonnunquam imbrium mole concitatus ripas longius submoueat, & ubi angustior est, ibidem sit ferox, & vorticulus. Hanc tamen postea molem seu liuore maligno, seu alia causa, dirupit Adrianus. Auctor Dion Cassius.

Murus *Byzanti* vrbs fuit olim Milesio quadrato lapide, ad eō indifcreta laterū structura, vt vna propē muri compages spectantibus videri posset.

Alexander Macedo tabernaculum fecit, in quo cētum lecti sternebantur, aureæ columnæ sustinebant verticē aureum variis textom' ornatis. In eo cōsistebant mille Persæ, mille sagittarij. Macedones, & quingenti cū scutis argenteis. In medio autē erat sella aurea, super quam sedebat Alexander stipatus suis Sarisophoris.

Inter mirabilia hominū opera sunt, Athos factus à Xerxe nauigabilis. Isthmos cœptus à multis per fodi, nec absolutus, Alpes ac diuisæ, Lucrinus lacus vndecim annis à triginta hominū milibus exciatus.

excitatus. Lucilliana villa ubi ex ciso mōte Euripus admittebatur. Cæsar vno die pontem in Arari cōstituit: alium supra Rhenum mira celeritate, quem decem diebus absoluit.

Colossus fuit Tarenti quadraginta cubitorum factus à Lysippo. Fuit in Capitolio Colossus Apollinis transfatus à Lucullo ex Apollonia Ponti vrbe xxx. cubitorum, factus talentis cl.

Fuit & Colossus Apollinis Tuscanicus quinquaginta pedum à pollice, dubium ære mirabilior, an pulchritudine.

Ætate Plinii *Zenodorus* fecit Colossū Mercurij in ciuitate Galliarū Aruernis, sesterciis cccc.

Idem quum venisset Romam, simulachrum fecit manda to Neronis ex. pedum longitudine, quod postea Soli dicatum est.

Ambitus *Memphis* vrbs Ægyptiorum ab Ogdoo rege ædificata fuit cl. stadiorum.

Martialis lib. i. Domitiani Imperatoris *Amphitheatrum* omnibus miraculis, superbique ædificiis anteponit dicens: Omnis Cæsareo cedat labor amphitheatro, Vnū p cūctis fama loquatur op'.

Sabellius ædificia quadam & magnifica loca sequentibus verbis enumerat. Nūc vetus Ogygios attollat Græcia muros, Adscribatq; deis Neptunia mœnia, laudent Mirenturq; suos parthi Babylona labores. Ne sileat Pharios iam barbara Memphis honores, Æternūq; sui memoret pia busta tyranni Caria diues opū, magnū vulgata per orbem Tercentum populi celebrent delubra Dianæ.

Superest magnificum illud *Templum*, quod anno regni sui quarto ædificare cœpit Salomon Davidis filius. Triginta in primis hominum millia cœdendis arboribus, vt cedris, & cupressis, sunt in Libanum destinata. Lapidum verò extiterūt octoginta millia, Latitudo templi fuit vicenum cubitorum, Sexagenum lōgitudo, altitudo fornice distincta centenū & vicenū. Inferioris structuræ materia erat ex cādenti saxo. Amplitudo vestibuli denū cubitorū, Cellæ erāt vicenū peruiio inter se vsu, & aliæ his suppositæ. Trabes erant cedrinæ, cedrina cōcameratio auro illita, vt parietes omnes. Sanctior locus à reliquo tēplis corpore distinguebatur muro, in quo erāt ianuæ sculptæ, vela ductilia, variis mæadris & floribus intexta. Duo cherubini (ita enim dici solent) ex puro auro. Pavimentum petalis aureis instructū. Ianuæ vicenū cubitorum altitudine auro coruscantes. Ante vestibulum erant duæ columnæ ænæ xviii. cubitorum altitudine, ambitūq; duodenū. Erat & vas quicū tanta magnitudinis, vt ab re nominatum sit mare, quod vituli duodecim diuersas mūdi plagas terni singulas prospectantes circumstabant. Fuit vas illud trium millium batorum capax. Erāt & aliæ figuræ, quas longum esset recensere, Altare fuit æream de-

nūm pedum altitudine, longitudine duplo maiore. Item mēsa vna aurea. Phiale & patere aureæ decē millia. Argēteæ quadruplo maiore numero. Candelabra decem millia ex auro & argento fabricata. Circa tēplū aula capacissima, in qua profanus populus cōsisteret. Hoc autē opus septē annorū spatio ad finē perductum est. Fecit & Salomon sibi regiam candenti pavimento, triplici intus materia cedro, argento & auro. Quod opus absoluit tredecim annorum spatio.

ARBORES DIVERSÆ.

Abies arborum pulcherrima est & rectissima, quæ in transversum posita renititur pondere, nec prius rumpitur quàm carle deliciat. Pars eius inferior est enodis, & vocatur sarpinus Superior nodosa & durior. Situs eius in mōtibz. Expetitur nauigiis, & trabibus, & plurimis vitæ operibus. De hac Quid. lib. 10. Refina huic arbori vitæ. Gignit pilulam, quæ in medicina vim habet vrendi. Folia non amittit quæ habet pectinum modo. Terna edit germina, inter squamas corticem spargit. Semen reddit post vergiliant occum. Ramos habet in cælum tendentes, non in latera pnos. Cacuminibus ramorum decisis moritur, totis verò detruncatis durat. Et si infra ramos præscindatur, quod superest viuut. Si verò cacumen tantum auferatur, emoritur tota. Laudatissima est in Alpibus, Apœnino, Vogeso monte, Corsica, Bithynia, Ponto, Macedonia. Deterior Arcadica: quoniam ibi facile putrescit. Abietis vmbra, satis perniciofa est. Ab abiete fabri lignarij vocantur Abietarij. Et opus abiegnum abiete factum. Hinc equus Troianus a Proptio & Politiano vocatur Abiegnus. Sta. lib. 6. Thebaidis, abietem vocat audacem, quod naues marinis se exponant periculis. Sic autem ait, Hinc audax abies, & odora in vulnere pinus.

Aesculus arbor est glandifera, cuius fructu vesciebantur homines ætatis aureæ sub Saturno Sacra est Ioui. Huius ramis fiebat coramena ciuica. Semen reddit autumnō. Tantum radice descendit in terram quantum corpore eminet in aëre.

Amygdalus arbor est fructifera, cuius fructus duro & carnosof integitur cortice. Prima omnium arborum floret mense Ianuario. Ante maturitatem facile fructum amittit. Serenda est ab octiduum fuisse Phyllidem.

Amyris arbor est infructifera, quàm sterilitatem pensat odore fragrantissimo.

Pinus arbor est mediā inter pinum & piceam, piceæ tamen similior, vnde etiam Pinus picea vocatur.

Aquifolia, arbor est ex llicis genere, quam Græci Similacem vocant.

vocant. Baccas habet sine succo. Folia ei non decidunt, quæ habet aculeata. Germinat verno tempore. Stata in domo aut villa veneficia arceat. Flore eius aquam glaciari tradit Pythagoras apud Plinium. Hanc arborem Theophrastus Cratœgonon vocat.

Aaron arbor est brevis & fruticosa.

Acer ferè est amplitudinis tiliæ, arbor operum elegantia & subtilitate nobilis. Multa eius genera. Album candoris præcipui. Alterum crispum macularum discursu in Istria & Rhetia præcipuum. Vilius Graßliuenium vocatur. Vide alia discrimina apud Plinium. Aceris radix confusa iecinoris doloribus vtilissime imponitur. Germinat paulò ante æquinoctium vernum. Semen reddit mellibus. Acernæ trabes dicuntur quæ sunt ex eius ligno.

Adraabne arbor est syluestris similis vnedoni, filio tantum minore & nunquam decedente, cortice, non scabro, sed qui circūgelatus videri possit, tam tristis est aspectu. Fertur semper fondere.

Alburnacum arbor est colore nigricante.

Alnus arbor nullum fert fructum aut semen. Prouenit in locis aquosis. Vnde Syll. lib. 3. Fluminea sonipes religatus dicitur alno. Pinguis est ei vmbra, folia crassissima. Vtilis est nauigiis. Lucanus li. 3. Syluæq; dodones & fluctibus aptior alnus. Statius lib. 6. Theba Alnus amica fretis, nec inhospita vitibus Vlmus.

Apiastrum, Arbor est venenata in Sardinia.

Balsamum arbuscula est aromatica, vni ludæ concessa, viti similior quàm nitro. Ea feritur malleolis. Frequens est in montibus. Sustinet se absq; vllis adminiculis. Excrecit in bina cubita. Trima fructifera est. Eius succus vocatur Opobalsamum, omnibus odoribus anteferendum. Lignum Xylobalsamum, inciditur vitro, lapide, vel osseis cultellis. Capitur & Balsamum pro arboris succo.

Bedellium arbor est nigra, magnitudine oleæ, folio & robore similis caprifici. Nascitur apud Bactrianos, habet naturam gummi. Autor Plinius lib. 12. cap. 9.

Betula arbor est eximij candoris, qua fiunt circuli vasis vinariis idonei. Gaudet frigidis locis Bitumen ex ea quodam excoquebat Gallia. Vtilis est conficiendis cistis, & sportellis, flexibili crate.

Buxus arbor est tonsilis & semper virēs, viscum producens & semē, quod Cartegon dicitur. Ea fiunt multiforates tibiæ. Vnde & pro musico instrumēto nōnunquā accipitur. Seneca: Tibi multifora tibia buxo solēne canit. Fiunt & laudatissimi pectines, & vnguentariæ pixides. Plurima reperitur in Pyrenæis & Cirro montibus. Commēdabilis est duritia & pallore Plinius tria ponit eius genera, Gallicum amplitudine procera. Oleastrum grauis odoris in omni vñ dānātū. Tertiū syluestre semper tonsile. Mōtes amat

Folia eius sunt cōcaua, quæ nō decidunt. Spississima est arborum.
Non fluit in aquis, nec cariem sentit, nec vetustatem.

Carpinus arbor est nota, quæ alio nomine acer dicitur. Montes amat. Ea quondam fiebant faces nuptiales.

Camerepes, arbor est folio lato & molli, peculiaris Cretæ & Siciliæ.

Cinnamum, seu Cinnamomum arbuscula est aromatica, præstas odore, dulcis, & cinerei coloris, cuius succus ad multa remedia utilis est. Nasitur in Æthiopia, India, & Sabæis.

Citrus arbor est peculiaris Mauritaniæ in Atlante monte. Romanis olim gratissima, & maximè expetita ad mēsarum & lectōrum vsum. De his intellexit Lucanus lib. 10. Dētibz hinc niueis sectos Atlantide sylua Impōsuere orbes, quales ad Cæsaris ora nō capta venere Iuba. Huiusmodi Citreæ mēse fulciebantur eboreis pedibus, ut his verbis liquet. Citrus Maurusia folium habet arbuti aut lauri. Arborem hanc Græci Medicam vocant.

Cornus arbor ramos habet duritie & rigiditate similes cornibus. Propterea vñs eius bellicis hastis & iaculis dicatus est. Vnde & plerunque accipi solet pro telo. Syll. lib. 10. Vix prima momordit Tēgmina Callici cornus tremebunda metalli. Verg. lib. 10. Volat Italia cornus. Exitialis est apibus hæc arbor : Nam flore eius degustato, aluo concita moriuntur. Succus est ei sanguineus. Montes amat, & primo Fauonio germinat. Nullam habet medullam.

Corylus arbor gaudet planis locis. Ex ea olim fiebant faces nuptiales, ut carpino. Graciles sunt eius trunci, lata folia delicati fructus, & secundis mensis expetiti. Colurna dicuntur opera, quæ fiunt eius ligno.

Castanea fructum significat & arborem. Fructus integuntur spinoso cortice. Verg. l. Stant & Iuniperi, & castaneæ hirsutæ.

Cedrus arbor procera est, nec tamen onerosa. Folia habet cupressinis ferè similia, lignū iucundi odoris, & tineis imperuium, & infestum. Propterea opus dignum Cedro dicimus, quod laudabile est, & ab iniuria blattarum & tinearum maximè conseruandum. Horatius : Speramus carmina fingi posse linenda Cedro, & leui seruāda Cupresso. Vel quod eius oleum illitum res omnes cōseruet à tineis & carie. Duo sūt minoris Cedri genera: Lycia, & Phœnicia. Differūt folio: Nam quæ durum, acutum & spinosum habet, vocatur Oxicedro, ramosa, ac nodis infesta: Altera odore præstat. Duo item genera Cedri maioris. Florifera fructum non fert. Fructifera non floret. Et in ea antecedentem fructum statim nouus occupat. Semē eius simile: Materie gremitas, Ideoq; simula cra deo rē ex ea fictitauere. Resinā fundit ad faciēdas pices. Mōtes amat.

Folia

Folia non amittit, quæ habet capillata. Laudatissima est in Creta, Africa, & Syria Rimam fissuramque non capit sponte.

Cerasus nomen sumpsit à Cerasunt Pōti ciuitate. Fructus vocatur Cerasum & interim pro arbore capitur. Cerasi Romæ nō fuerunt ante victoriā Mithridaticam Luculli. Is anno d. c. l. xxx. vrbis cōditæ aduexit à Pōro. In Ægypto nulla cura potuere gigni. Cerasorū, teste Plin. Aproniana maximè rubet, nigerrima sunt Achaia, Cæciliana rotunda. Iulianis gratus sapor, adeo teneris, ut gestatū nō toleret. Principatus Duracinis in Belgica, Lusitanis, & in ripis Rheni. Cerasi succus est sanguineus, cōstat cute & succo : Gaudet aquosis mōtibz. Inseritur post brumā dempro cortice. Præcoces sūt & maturescunt calce radicibus admota. Cerasus capitur etiam pro fructu. Propertius : Hic dulces Cerasos, hic autumnalia poma.

Costus arbuscula est aromatica, cuius radix flagrat odore præstantissimo. Stroza fil. Accumulansque rosas & odore germina costi. Antiqui supplicabant ture & costo.

Cynacanthæ arbuscula acinos instar vñæ producit. Latini Caninam sentem, & Vnam spineam nominant.

Cyperum habet Ægyptus, semine Coriandri, candido & odorato, quod in oleo coquitur. Hæc arbor est ocysima. Proximus enim floret, & semen profert.

Cotinum Plin. ait arbusculam esse in Apennino, colore insignem.

Cupressus, seu Cyparissus, arbor feralis, succisa non regerminat. Propterea in exequis adhibita est, ut funebre signum. Vergil. Et ferales ante cupressos Cōstitunt. Statius lib. 5. Sylua. Hilarēq; hederas plorata Cupressus. Excludit ramis. Plātatur in funestis nobilium domibus, eiusq; ramis rogorum intexabatur latera. Luca. lib. 3. Et non plebeios luctus testata cupressus. Hæc arbor morosa est natu, fructu superuacua, baccis torua, folio amara, odore violēta, & ne vmbra quidem gratiosa, Diti sacra. Nasitur in Creta. In Enaria tantum succisa regerminat. Picem fundit acerrimā saporis. Aquas odit. Folia habet carnosa, quæ non amittit. Trifera est: nam baccæ eius colliguntur mēse Ianuario. Maio, & Septembri. Cariem nō sentit aut vetustatem Semper nitorem seruat. Eius semen gratissimum formicis. Tritum seruat à vermiculis, ut folia.

Caprificus appellatur ficus sylvestris, erumpens in saxis ruptis. Fructus eius nunquam maturefcit.

Plinius ait Elatem arborem esse ad vnguenta vtilem. Laudatur Hammoniaca maximè, mox Ægyptia, deinde Syriaca duntaxat in sitientibus locis odorata, pingui lachryma.

Ficus arbor breuitate radicū citò senescit. Laudatur Iudæa nitens oliuæ magnitudine, crassitudine cubitali, ramosa materia va

lida, viridi cortice, folio talia sed molli. Hircana dulcior nostris, & fortior, ut quæ modios c. c. xx. ferat. Chalcidica, Lydia. Mamiliana, à similitudine mamarum Calli strutia sapore præstant. Item Africa, Rhodia, & Tyburtina Ficus omnibus mollis est tactus. Maturis frumeta intus, maturefcētib' succus lactis, percoctis mel lis. Senescunt in arbore. Præstantissimæ sunt in Ebuso insula. Dulci sunt succo & lacte in capite, in corpore nō. Itē nullus iis odor. Folia sunt latissima Fructum ante maturitatem facillè perdūt. Nō flo rēt, pomū habēt supra folia, quæ serius nascuntur. Fertiliores sunt inferiore parte quā cacuminibus. Vtiles sūt faciēdis scutis. Nascū tur in his vermes, quocantur Ceraſtes. His maximè pernicioſa est vermiculatio, quā sentiūt. Laborāt & radicibus madidis. Serotina frūctū, si primè grossi (quū magnitudinē fabæ excede) detrahātur.

Fraxinus dicitur à fragosis locis in quibus nascitur. Proceræ est, & teres, & pēnata folio, Achillis hasta multū nobilitata. Materies eius ad multa est utilis. Quæ nascitur in Ida Troadis monte, ad o similis est Citro, ut euentes fallat sublato cortice. Eius duo sunt genera. Lōga enodis, altera brevis, durior fusciorq; , laureis foliis. Amplissimā habet Macedonia, quā Bumeliā vocāt. Diuiduntur in situ Campestris crispa est, Montana spissa. Folia Fraxini iumentis mortifera sunt, ceteris ruminantium innocua. Succo expresso ad potum contra serpentes & imposita vlcēribus opifera est. Tāq; est vis, ut nec matutinas, nec occidentes vmbas serpens arboris eius attingat, ad o ut ipsam procul fugiat. Si ea frōde gyro clauda tur ignis & serps, in ignes potius fugiet, quā in fraxinū. Floret fraxinus priusquā prodierint serpentes nec ante cōditas folia di mittit. Gaudet aquosis mōtib. Messib. reddit semē Obediētissima est quocūq; in opere, faciēdis actis melior Corylo, cornu leuior, Sorbo lētiore. Omi. li. 10. & coryli fragiles, & fraxinus utilis hastis.

Fagus arbor est glandifera, cuius glās triāgula cute includitur. Fo liū autē eius tenue & leuissimū est, celerimē flauescēs, gignens su perhe paruulā baccā, viride cacumine aculeatā. Fagi glās muribus gratissima est, qui propterea vnā proueniunt. Grata est etiā gli ribus, & turdis. Fertilitas eius alternat, ut omniū ferē arborū. Glās fa gina omniū dulcissima est, ut quā obsēsi homines durauerint in oppido Chio. Humus arboris cortex in magno vſu est agrestum. Ligni honos præcipuus fuit in vasis Manius Curius iurauit se ex præda nihil attigisse præter guttum faginū quo sacrificaret. Ver. Pocula ponā Fagina calatū diuini opus Alchimedētis. Vtilis est etiam caplis & serinis fagus propter lentorem plicabilem.

Ferulam Plinius adscribit arborum generi. Ea nascitur in calidis locis. Nulli fructū leuitas maior: propter quod facilius baculo vſum

vſum senectuti præbet. Eius radix candida. Ea inficia lac emanat In ferula optimè seruatur ignis. Proccedit in Ægypto.

Hedera semper viret, stare non potest sine adminiculo. Muros amplectitur quadā lasciuia, ad o ut erodat. Viuacissima est omniū arborum. Eius racemus vocatur Corymbus. Verg. Diffusos hedera vestit pallente corymbos. Hæc arbor inimica est fati omnibus. Flos eius similis est rosæ sylvestri, nisi quod caret odore. Triplicē facit Plin. Candidam, Nigrā & tertiam, quæ vocatur Helix. Huius arboris foliis olim coronabatur poētæ. Ei folia non decidunt. Sa cra est Baccho. Seipsam propagat. Duplex in foliis color viridis & flauus. Propterea Sidonius eam bicolorem vocat, vbi ait: Quoties per frondea lora Flectis penniferos hederis bicoloribus arnos.

Hebenus arbor est Indicæ, teste Vergilio, quam Herodotus Æ thiopix maluit tribuere. Non fluitat in aquis, neq; sentit cariem, neq; vetustatē. Meridiano Æthiopix cardine syluæ hyberno ma ximè virent. Scobem eius oculis vnicē mederi dicunt. lignoq; ad corem trito, cum passo caliginem discutit. Ex aqua vero & radice albugines oculorum. Cæsa hæc arbor dureſcit in lapidē. Dicimus hoc Hebenum & hæc Hebenus, teste Seruio. Virgil. lib. 2. Georg. Diuisæ arboribus patriæ, sola India nigrum. Fert hebenum. Luca nus: Hebenus Marecotica vastos Non operit postes.

Hypocistis arbor est hederacei generis.

Ilex est glandifera. In carpentariis fabricis circa Elim & Lace dæmonem vbi non nascitur pro eavtuntur Subere. Duplex in hoc arborum genere sexus reperi fertur. Glās ilicis brevis est & gra cilis. Masculas ilices negant ferre. Huic arbori folia sunt aculeata, quæ non decidunt. Nullo flore exhilaratur. Nouus in ea fructus cum autumno pender. Ciuica corona primo fuit iliginea, postea magis placuit ex æsculo. Deformatur interim nobis. Lucan. lib. 3. Procumbunt orni, nodosa impellitur illex.

Iuniperus arbor frequens est in locis arenosis. Viret coma perpe tua. Cariem non sentit, aut vetustatem. Non floret. Eadem est Iu niperō virtus, quæ & cedro. Medulla eius vbiq; solidior est, quā Cedrus. Lignum apprimè durum. Vnde Mātuanus in Quercu Iu lia: Addam & Iuniperos, carie impenetrabile robur. Vasta est hæc arbor in Hispania, maximisq; baccis. Montes amat, spinas habet pro foliis. Flexuosa est, & intricata. Combusta odorem reddit, & pollutum purgat aërem.

Iuglans odio dissidet cum quercu. Iuglandes nuces gemino pro teguntur operimento. Optimæ sunt Persicæ. Earū corte tingun tur lanæ, & ruffatur capillus primum prodeuntib. nucleis. Pingue ſcunt vetustate. Aquas odit iuglans. Inferiore parte fertiliore est. Non

Non facile sentit cariem. Eius umbra grauis est, & noxia capiti humano, omnibusque satis.

Larix arbor vstis radicibus non repullulat. Montes amat. Incorrupta ei vis, humori cōtūmax. Nec ardet, nec carbonem facit, nec alio modo ignis vi cōsumitur, quā lapides. Ei folia sunt pūgentia, quæ nō decidunt. Florē nescit. Terna edit germina. Corticem spargit inter squamas. Larix & acies arborū sunt altissimæ, quibus succis humor diu fluit. Larix nescit cariē, validū pondus sustinet.

Laurus arborem Græci Daphnem vocāt, ab eiusdem nominis puella, quā Apollo adamauit. Spectatissima est in Parnaso. Coniecta in ignē maximos crepitus edit. Vnde & in maleficiis amatoriis incendi consuevit, tanquā amantium querimonias representans. Ver. In Buco. Daphnis me malus vrit, ego hāc in Daphnide laurū. Credita est insuper aduersus venena remediū habere. Hinc laureum baculum gestare dicebatur, qui periculum feliciter effugissent. Arborū sola non percutitur fulmine. Olim dū incendebatur, si crepuisset abundē, felicitatē portendi opinabatur. Tibullus. Laurus vbi bona signa dedit gaudete coloni, Contrā verō si tacita deflagrasset, inauspicatissimū arbitrabantur omē. Proper. Et tacet extincto laurus adusta foco. Magorum supersticio promittit, Lauri folia (si noctu puluillo subiciantur) veritatē somniorum cōciliare: efficacis est auxiliij in numinum afflatu, & futurarum rerum prælagis. Claudianus de Raptu Proser. lib. 2. x plena fauis, venturi præscia laurus. Ea olim coronabatur sacerdotes & diuinaculi. Lauri fructus Daphnidas vocāt. Dicebatur olim triumphis. Ouid. lib. 2. Eleg. Ite triumphales circum mea tempora Lauri. Plin. scribit, nullum genus Lauri fuisse quondam in Corsica. Perpetuū viret. Sacra est Apollini. Portata inter armatos hostes erat indicium pacis quietis, vti Oliua. Statius lib. 12. Pacifera Lauro crinem virtutis decorus. Tiberius princeps, tonante cælo ea se coronabat cōtra fulminum motus. Adhibebatur olim purificationib. vrbis. Pinquis est eius succus. Amat loca montosa. Folia non amittit. Primo Fauonio germinat. Inimicum est ei frigus. Ignem cum hedera excutit. Folia rubigini sunt obnoxia, si arbor fuerit inter segetes ea peste laborantes. Lauri folio annum fastidium purgant palumbes, graculæ, merulæ, & perdices.

Lentiscus arbor trisera est. Mastichen resinam sudat instar gummi. Baccifera est. Plinius citat verba hæc Ciceronis de lentisco. Iam verō semper viridis semperque grauata. Lētiscus triplici solita est grandescere fœtu, Ter fruges fundens, tria tempora monstrat arandi. Eius ligno fiebant olim dentifricia, & dentiscalpia. Martialis: Lentisco melius, sed si tibi frondea cuspis. Defuerit dentes, pen-

res penna leuare potest. Lentiscū mandere, Prouerbio dicebatur, qui nimio comendi corporis studio superfluebat. Nam dentium cura olim vt delicatis probro dabatur.

Ligustrum arbor est, cuius ligno aptissimæ sunt tesserae. Succus eius neruis, articulis, algoribus: folia veteri vlceri cum salis mica, & oris exulcerationi profunt.

Lotō habet Africa. Præcipuā Syrtēs, & Nasamones. Magnitudo est huic arbori quæ pyro. Ligno color niger. Expetitur ad tibiariū citus, vnde & pro tibia plerūque solet accipit. Politianus in Manto: Dant & multiforā modulanda ad carmina Loton. Eius radice fiebat olim cultelli & capuli. Baccas profert. Cariem nō sentit. Florem amittit, cuius suauitate homines rerū omnium obliuisci dicuntur. Lotophagi populi nomen inde sumpserūt, quod frequens apud illos reperitur. Aquas amat. Mart. li. 4. Vereres eam Apollini sacram fecerunt, quod ante solis ortū folia implicet, proliugente autem explicet paulatim. Est & eiusdem nominis herba.

Malachra arbor est inagitudine oleæ, folio roboris, fructu caprifici. Eius fructum Bedellium dicunt, quod est genus gummi.

Melia arbor fructum parit suauissimum.

Mespili arboris fructus vocatur Mespilum. Palladius: Mespilæque exarmati pugnacib. horrida mēbris. Eius folia priusquā decidant, rubescūt. Multas habet radices altas & inextirpabiles. Nō fuit hæc arbor in Italia Catonis æuo. Infestatur vermiculis ruffis & polois.

Morus arborum vltima floret, exacto iam frigore. Vnde prudentissima vocatur a poetis. Politianus in Rustico: Mox vbi iam sapiens cœpit frondescere morus. Ante quidem sapiens nūc ambitiosa, nec vllum. Quæ pariat pomum, sed serica pensā ministrat. Fructus eius vocantur Mora, quæ quum prius alba essent, cruore Thybes & Pyrami rubra facta sunt. Pontanus. Atque in sanguineam morus post versā figuram. Fructibus succus in carne vinosus, trini coloris, candidus primo, mox rubens, maturis niger. Tingunt manus succo, maturi ruunt, acerbi minimē. Serenda est hæc arbor ab idibus Februarij in æquinoctium. Montes amat. Tardissime senescit, fructibus minimē laborans.

Myrham arbusculā aromaticā habet Arabia, altitudine quinquaginta cubitorum, cortice duro & intorto, guttis eiusdem nominis spōte stillatibus. Eius virtus est, vt corpora vindicet a putredine.

Myrtus buccas parit optimi saporis, Amat littora. Verg. libro 4. Georg. Pallentēque hederas, & amantes littora myrtos. Sacra est Veneri. Odoratissima est in Ægypto. Eius oleo inest quidam vini sapor. Nobilitata est ouali corona. Crescit quandoque in locis plaustris. Angusta sunt eius folia, quæ non decidunt. Vita cit breuissima.

Malo

Malobathros arbor est Syriæ folio cōuoluto, arido colore, ex quo exprimitur oleū ad vngueta. Sapor eius similis est nardo. Hoc vnguentem vrinā cit, Oculorū epiphoris vino expressum medetur.

Olea, seu *Oliuæ* arbori folia non decidunt. Sacra est Mineræ. Nefas erat olim eam in profanis vñibus polluere, vt nec propiciādis quidē numinibus ex ea altaria accenderentur. Ea coronabatur equitū turmā, idibus Iulius, & minoribus triumphis ouantes. Fructus constat nucleo, oleo, carne, amurca. Arbor ipsa tarde crescit. Morsu capræ fertur sterilefcere. Immunis est a carie & vetustate. Conuenit inter autores arborē hanc durare annis ducentis. Inimicissima est ei pluuia circa Vergilias. Gaudet cinere & calcariis fornacibus. Fuit olim arborū maxima in Betica, Autore Plin. Vermiculationem patitur, & fungū. Rami eius portati olim præstabant indicium pacis. Vergil. 8. Paciferaq; manu ramū prætendit oliuæ.

Ornus arbor montes amat. Nascitur in saxosis montibus. Proccera est, tamen infrugifera. Rugosus & asper est eius cortex.

Rhamnus arbutula est spinosa, gaudens saxosis locis, & petricosis. Archirenius: Nec simulat sparsa cristatam cuspide *Rhamnum*.

Platanus arbor late spargit ramos. Sterilis est. Nec ad alium vñum olim adinabatur, quam vñbrarum, quibus adeo placuit, vt mero infuso enutrireretur. Hinc genialis vocatur a Poëtis. Stroza filius: Nec Veneris myrto, an platanis genialibus vñam Indulget veniam. Sub ea celebrabantur cōuiuia. Nam Plin. scribit. Liciniū Mutianum ter consulē sub vna fuisse epulatū cum xii. comites, & Caium principem sub alia cum xii. conuiuiis. Poëtæ fabulantur Iouē cum Europa sub platano cōcubuisse. Non est alia maior eius commendatio, quam solem æstate arcere, hyeme admittere. Idē Plin. scribit Antandri Platanū circundolatis iam lateribus reuñis se, & vitæ fuisse redditā. Hæc arbor citō germinat. Lata habet folia. lucūda est eius vñbra: Erat in vñu apud Rom. in villa aut hortis vñbanis ad vñbras inambulationū, quæ ad otiiu literarum primum inuētæ sunt. Iuē. Sat. 1. Frōtonis platani cōuñsq; marmora clamāt. Martialis viduā vocat Platanū, velut sterile lib. 3. vbi ait. Nō otiosis ordinata myrtetis, Viduāque platano, tōñsiq; buxeto.

Pomus, & *Pomum* vocabula sunt generalia. Nam *Poma* dicimus omnū arborū fructus, siue molles siue duos, esu idoneos. Noces verō ea tantū vocamus poma, quæ duro integuntur operimento.

Prunus arbor *Pruna* pariens, quorum diuersa genera ponit Plin. sed omnū laudatissima sunt Damascena. Columella: Armenisq; & cæreolis, prunisq; damasci stipatur calathi. *Pruna* syluestria vñque nascitur. A quoso sunt succo. Arbor rarō crescit in mōtibus.

Pyrus arbor dicta est, quod ex lato in acutū feratur instar pyramidis

maidis. Crustumina pyra cunctis gratissima sunt proxima. Falerna a poru, propter copiosum succum. Turbinata sunt figura, quibus eadē pprietas vñi, quæ & pomis. Vinoso sunt succo. Folia arboris circinata. Ipsa arbori vita est admodū brevis. Fructus facile perdit. Nascitur quq; in montosis locis. Pyri syluestres tarde germinant.

Pala arbor est maior pomo, & suauitate præcellentior, cuius fructu (qui Ariena dicitur) sapientiores Indorum viuunt. Foliū alas auium imitatur lōgitudine trium cubitorū, latitudine duūm. Arbor ipsa fructu ē cortice mittit admirabilem succi dulcedine, vt vno quaternos satiet.

Palmyrus, arbor est fructicosa cui Cyrenaica regio suā postponit Loton. Eius nucleus non simul manditur, iucundus per se, & vñio suauior. Germinat concepto vere.

Palms abundat iudæa Reperiuntur etiam in Europa sed steriles. In maritimis Hispaniæ fructū ferunt, sed immitem: dulcem in Africa, sed statim euāescētē. Orientales ex his vñis conficiunt, & nōnullæ gentes panē. Terra feruida & sabulosa habet frugiferam palmam. Gaudet & riguis. Coma eius est in cæcumine, & Pomum nō inter folia, sed inter suos ramos. Folia cultrato sunt mucrone laterib. in se bifidatis. Huic arbori est vñerq; sexus, vt omnibus aliis. Mas in palmitē floret, formina citra florem germinat tantum, spinæ modo. Pomū palmæ est oblongū, non vt oliuæ orbiculatū. Arbor portat in trimatu Genera eius xlii. nonnulli posuerunt. Fructū dulcis est succus, nullum lignū. Arbori folia non decidunt. Longum esset in cōpendium quoq; redigere, quod de ea multis admodū verbis scripsit Plin. propterea satis erit nobis vñū adiciere, quod ex Aristotelis & Plutarchi testimonio scribit Gel. lib. 3. ca. 6. Si super palmæ arboris lignū (inquit) magna pondera imponas, ac tā grauitē vrgeas, oneresq; vt magnitudo oneris sustineri nequeat, nō deorsum palma cedit, nec intra flectitur, sed aduersus pōdus resurgit, & sursum nititur, recuruatūq; Propterea in certaminibus palmā signum esse placuit Victoriæ, quoniam ingenuū eiusmodi ligni est, vt vrgentibus, præmentibusque non cedat.

Persicus, nomen sumpsit a Perside, vñde primum aduecta est. Hæc arbor in Rhodo floret, nec fructum parit.

Pinus arbor non floret. Folia habet capillata, quæ non decidunt. Firmissima est aduersus cariem & tineas. Vñbras eius necat germina. Sterilefcit si quis cæcum auferat, nec tamen emoritur. Eius eruca vocatur *Pityocampa*. Excisa nullam remittit sobolē, sed profusus emoritur. Propterea Cræsus) vt est apud Herodotum in Erato) minabatur se extirpaturum Lampacenos pini in morem.

Pinaster vocatur syluestris. pinus muri altitudine, & a medio ramosa

ramosa, sicut pinus in vertice. Copiosam parit resinam. Folia non amittit. Ea sunt prateauia, & mucrone aculeata.

Picea arbor est feralis, & funebri indicio ad fores poni solita. Vnde Vergilius de tumulo Miseni loquens ait: Procubunt piceæ, sonat icta securibus. Illex Tontilis est, & resinosa mōtes amat. Non floret. Eius umbra satis perniciofa est. Cortex eius vsui est agrestibus ad vasa & corbes, Folia sunt instar pectinum.

Populētria sunt genera, teste Plinio, Alba, Nigra, & quæ vocatur Libyca, folio minima ac nigerrima. Albo folio bicolor, supernè cādicans, inferiore parte viridi. Nigra, folia sunt circinatæ rotunditatis in iuuenta, vestitura sunt angulosa. Populorū foliis gratissima est lanugo. Fluvios amant. Verg. Populus in fluminis, abies in montibus altis. Sacra est Herculi. Pediculus ei tremulus, umbra nulla. Folia inter se trepidantia. Citò germinat, nullū semen aut fructum parit. Placet vitibus, utilis scutis faciendis.

Rhododaphnes arboris folia veneno sunt quadrupedibus, homini verò contra serpēs præsidio, ruta addita, & è vino pota. Pecos etiam vt capræ, si aquam biberint, in qua ea folia maduerint, mori dicuntur. Arborem hanc sunt qui Nerium vocent, sempiternum fronde, rosæ similitudine & caulibus fruticosum.

Ricinus arbor est altitudine oleæ, caule ferulaceo, folio vitium, semine vuarum graciliū & pallidarum. Frequens est in Ægypto.

Ridica arbor est pedamentis apta.

Robur arbor est glandifera, quæ præter fructum plurima alia gignit, vt quædam veluti mora, quibus fructus inest nucleis olivæ similis. Item pilulas nucibus non absimiles, intus habentes flocculos molles, lucernarum luminibus aptos. Nam sine oleo flagrant. Gignit & culices, & quædam alia. Montes amat. Folia habet sinuosa. Terna edit germina, & inter squamas corticē spargit. Carnosas habet radices, quas in profundum agit. Terebines patitur. Durissima est arborum. Non facillè vetustatem sentit aut cariem.

Salsicortex arbor est glandis amara, quam nullum animal contingit præter sues.

Salix arbor est viminosa, & multis perticis se surrigens. Infrutuosaf est, & infrugifera, amaro cortice. Verg. Florente cytisum, & salices carpetis amaras. Plicatilis est, læta, colore glauco, ventis agitabilis. Amat littora, & humida loca. Quid. Amnicolæq; simul salices, & aquatica lotos. Columella aptissimo epitheto eā vocat Perticalem, dicens: Perticilis ferè salix eundem agrum quem viminialis desiderat, melior tamen riguo provenit, atq; ea taleis cōseritur. Quum germinavit, ad vnam perticā summittitur. Papiatur instar vineæ, vt longitudinem potius quàm ramorum latitudi-

tudine euocetur. Sic culta quarto cæditur annò & vinculis præparatur. Abscissa cito repullulat. Mutatione loci facillè patitur in iuuenta. Semen ocyssimè perdit, & ante maturitatem, ob id dicta ab Homero frugiperda. Citò germinat. Longa sunt eius folia, & non multum lata. Quum flauescunt ruunt sua sponte. Eius semen mulieri sterilitatis medicamentū est. Lentissima est, & propterea faciendis scutis aptissima. Autore Plinio brevis ei vita. Fructus ante maturitatem ab it in araneā. Sed si prius colligatur, sanguinem reicientibus prodest. Varia sunt ex ea medicamenta. Cinis corticis è ramis primis clauū & callum aqua mixta sanat. Vita cutis in facie emendat magis admixto succo suo qui triplex est. Folia cocta cum cera tria imponuntur podagricis. Cortice & foliis in vino decoctis sanantur nervi. Flos tritus cum foliis furfures purgat in facie. Folia cōtraria & pota, intemperantiam libidinis cōercent, & in totum auferunt vsus sæpius sumpta. Alio nomine vocatur *Siler*. Verg. Sponte sua veniunt campōsque & flumina late Curua tenent, vt molle siler, lentæque genistæ.

Spinus arbor est prunifera. Verg. Et spinos iam pruna ferentes.

Sycomoros dicitur ficus satua nomine Marisca. Habet multitudinem lactis. Fructus nō egreditur ex summitatibus ramorum, sed ex ramis ipsis. Grana eius sunt minora granis sicuum. Nec maturefcunt, nisi radantur instrumento ferreo. Frequens est apud Rhodum locis frumentariis.

Sambuco plurima est medulla. Ocyssimè floret. Eius interiora mire firma esse traduntur, ita vt venabula ex ea præferatur omnibus. Cōstat ex cute & ossibus. Ceditur tēpestiue quā decorticatur. Cortice est inextricabili, & carie subnascere ei materiæq; nigrescente. Numeratur à Plinio inter eas, quæ faciendis scutis aptæ sunt.

Smilax arbor hederae similis, spinosa & densis cauliculata genibus. Fruticosa ramis. Folio hederaceo, paruo non anguloso, florè cādido, & lilium olente. Fert racemos instar labrusæ, colore rubro. Lugubris est ob eiusdem nominis virginem, quæ amore iuuenis Croci in hunc fruticem mutata est. Ea fiunt codicilli. Admota auribus leuem sonum reddit.

Sorbo folia vniuersa decidunt, infestatur vermiculis ruffis & pilosis, & ita emoritur. Gaudet aquolis montibus.

Suber minima est arbor, cuius lignum, nō solum non mergitur aquis, sed aliis quoque rebus alligatum, facit ne mergantur. Hinc adagiū. Subere leuior, vsus eius anchoralibus nauium, piscantium tragulis, & cadorū obrutamentis, & in hyberno forminarum calcatu. Apud nos vruntur etiā viri. Ea folia nō decidunt. Non facillè sentit vetustatē aut cariem. Iuuatur detractō cortice, quod tamen

omnibus ferè arboribus exitiale est. Lignum foraminosum est, & leue. Politian. Multiforūque replent operosa examina suber.

Taxus similis est abieti. Baccas profert venenatas, præcipue in Hispania. Hinc plerique Toxicū dictū arbitrātur, vt taxicum, imutata litera. Claudian. Qualis pestiferas animare ad crimina taxos. Feralis est. Ouid. lib. 4. Est via declinūs funesta nubila taxo. Eius fummo necantur mures. Est in Arcadia adeo venenata hæc arbor, vt si quis sub ea dormiat, aut capiat cibum, protinus emoriatur. Plinius ait esse innoxiam, si in ipsam clauus æreis insigatur. Ea pastæ apes mel consciunt amarissimum. Frequens est in Corsica. Verg. Sic tua Cyneas fugiant examina taxos.

Tæda arbor liquorē, seu picē stillat, & abundat liquido succo. Ea optimæ sūt faces, quæ propterea Tædæ vocātur, vt Ceres tædisera, q̃ in perquirenda Proserpina tædas inflammauerit. Ouid. lib. 3. Fast. Quos cum tædisera nunc habet ille dea. Grata erat statimis, & lumini sacrorum. Hanc mares duntaxat ferebant. Mores amat.

Terebinthus arbor soliditatē habet in speciē buxi. Resina emittit odoratā quæ inde vocatur Terebinthina. Mascula est sine fructu. Fœminarū duo sunt genera. Alteri fructus rubet lētis magnitudine, alteri pallet. Frequēs est & magna in Syria. Fruticosa in Macedonia. Lenta eius materies & fidelis ad vetustatem. Lignū nigri splendoris. Flos racemosus oliuæ modo. Densa folia quæ nō decidunt. Fert folliculos emittētes quædam animalcula ecū culicē, & lentore resinosum qui cortice crumpit. Mēsibus reddit semen.

In *Tilia* mas & fœmina differūt. Materies maris dura est, nodosa, ruffior, & odorator. Cortex crassior & detractus inflexibilis. Nec semē fert aut florem vt fœmina, quæ crassior arbore materia candida præcellēsq; est. Succus foliorū & corticis dulcis est. Fructus eius nullum animalium attingit. Inter corticem & lignū tenuēs habet tunicas multiplici mēbrana, è quibus vincula fiunt, quæ vocātur tilia, quorum tenuissimum vocatur Phylira. Horat. Duplicent nexæ Phylira coronæ. Materies teredinem nō ferit. Proceritas ei permodica, verum utilis. Montes amat. Erat quondam apta scutis. Germinat paulò ante æquinoctium. Mollissima est & calidissima, quia citissimè ascias retundit. De hac Verg. Nec Tilia leues, aut torno rasila Buxum.

Vneda arbor fructum emittit eiusdem nominis, similem fragis, sed inhonorum: qui vnus tantum mandi potest. Vnde inditū arbori nomen. Ei folia nō decidunt. Fructus ipse anno maturefcit. Inba apud Plinium testis est, esse in Arabia vnedones quinquaginta cubitorum altitudine.

Vimus amica est vitibus. Pōtanus: Tecū inter salices, sub amicta vitibus

vitibus vltimo. Græci duo eius faciunt genera. Mōrosam, quæ sit amplior: Campetrem, quæ fruticosa. Gummi profert. Semē eius vocatur Samara. Folia eius sunt ramulosa. Cito germinat. Rigorem fortissimè seruat, ob id cardinibus, allamētisq; portarū vtilissima. De variis arboribus meminit Verg. lib. 2. Georg. Fluminibus salices, crassiq; paludibus alni. Nascitur steriles saxosis montibus Orni. Littora myrtetis lētissima; deniq; apertos Bacchus amat colles. Aquilonem & frigora taxi. Idem Ouid. lib. 10. Et Statius lib. 6. Theb. Et Claudianus lib. 2. de Raptu.

Porro arbotū succi varij sunt: Vinosus Pomo, Pyro, Myrto: Pinguis Oliuæ, Lauro, Nuci, iuglandi, Amygdalis: Dulcis, Vuis, Ficis, Palmis: Aquosus, Prunis.

Differūt & colore succi: Sāguinetis Moris, Cerasis, Cornis. Vuis nigris, albis candidus, lacteus in capite Ficis, in corpore non item, Spumieus Malis, nullus Persicis.

Ferales arbores sunt Picea, Taxus, Cupressus.

Veteres eas arbores vocabant Infelices, quæ sunt in tutela inferum deorum: vt quæ baccam nigram, nigrosq; fructus ferunt. Cato Infelices vocat arbores infrugiferas. Plinius Damnatas religione, quæ neque feruntur vnquam, nec fructum ferunt.

Felices verò putantur. Quercus, Esculus, Ilex, Sapius, Fagus, Corylus, Sorbus, Ficus alba, Pyrus, Malus, Vitis, Prunus, Cornus, Lotos.

Arbores montanæ sunt, Cedrus, Larix, Tæda, Abies, Robur, Castanea, Tilia, Ilex, Iuniperus, Terebinthus, Populus, Ornus, Cornus, Caprinus: Montes & valles amant, Abies, Robur, Castanea, Tilia, Ilex, Cornus. Aquosis montibus gaudet Acer, Fraxinus, Sorbus, Fagus, Caprinus.

Folia non decidunt Oleæ, Lauro, Palmæ, Myrto, Cupressi, Pinis, Hedera, Rhododaphnæ, Abieti, Larici, Pinastro, Iunipero, Cedro, Terebintho, Rubo, Illici, Aquifolio, Suberi, Taxo.

Aquas odere Cupressi, iuglandes, Castanæ, Laburnum.

Cariē & vetustatē nō sentiunt Cupressus, Cedrus, Hebenus, Lotos, Buxus, Taxus, Iuniperus, Oleaster, & Olea.

Arboretum, Quercetum, Vepretum, Dumetum, Oliuetum, Pinetum, Senticetum, Carectum, Aesculetum, Buxetum, Populetum, Salictum, Vepretum, Lauretum, Myrtetum, Mespiletum, Ornetum, Rhamnetum, vocātur loca, in quibus crescūt eiusmodi nominis arbores.

ARBORES DEORVM ET DEARVM.

Populus Herculis. Vergilius in Bucol. Populus Alcide gratissima, vitis Iaccho, Formosæ myrtis Veneri, sua Laureæ Phœbo. Plin. lib. 12. Arborum genera numinibus suis dicata perpetuè

seruantur, vt Ioui Aesculus, Apollini laurus, Mineræ olea, Veneri myrtus, Herculi populus.

Bacchi arbor *Vitis*, & etiam *Hedera*. De Vite, autor opusculi de nuce: Sape tuas igitur Liber miratus es vias, Mirata est oleas sæpe Minerua suas. De hedera. Ouidius lib. 3. Fasto. Cur hedera hæc cincta est? hedera est gratissima Baccho. *Fernla* etiam assignatur Libero patri, teste Plinio.

Veneris arbor est *Myrtus*. Verg. li. 5. de Aeneas: Sic fatus velat materna tempora myrto. Venus apud Statium lib. 1. Syl. Maluit & nostra laurum subtexere myrto.

Apollinis. *Laurus*, & *Lotos*. Verg. in Bactarum: Laurus item Phœbi decus: Apollo apud Ouid. lib. 1. Meta. Daphnē alloquens: At quoniam coniunx mea non potest esse: Arbor eris certe dixit, mea semper habebūt. Te coma, te citharæ, te nostræ laure pharetræ. Veneres quoque; Loto Apollini sacra fecerūt, q̃ ante solis emersum sua folia implicet. Pro surgente autem sensim ac paulatim explicet.

Aesculus & *Quercus*, *Iouis*. De Aesculo Vergilius lib. 2. Georg. Ne morumque Ioui quæ maxima frondet Aesculus. De quercu Ouid. lib. 1. Meta. Et quæ deciderant patula Iouis arbore glandes. Item lib. 7. Sacra Ioui quercus de semine Dodonæo.

Mineræ, *Oliua*. Verg. li. 2. Georg. Palladia gaudent sylua viuacis oliuæ. Ouid. lib. 6. Meta. Illic incumbens cum Palladis arbore palmæ.

Cybeles arbor *Pinus*. Cybele apud Verg. lib. 9. Pineæ sylua mihi multos dilecta per annos. Ouid. li. 10. Hirsutæque vertice pinus Grata deum matri.

Plutonis, *Cupressus*. Plinius lib. 16. de ea loquens: Diti sacra: & ideo funebri signo ad domos posita.

Pinus, *Panos*, Proper. lib. 1. Fagus & Arcadio pinus amata deo.

S Y L V A.

Hercinîa sylua est Germaniæ, cuius quondam latitudo habuit iter nouem dierum. Plinius ait, in septentrionali plaga esse Herciniam syluam roborum vastitate intacta, in qua colles occurrentium inter se radicum repercussu attollantur.

Carmen, lucus est in Messenia.

Nemea sylua est Græciæ inter Cleonæ & Phliuntem oppida: in qua Græci Nemæa sacra instituerunt in honorem Herculis, ob leonem ibidem interfectum. Ibidem etiam fiebant agones in memoriam Archemori filij Lycurgi regis, qui negligentia nutricis Hyppiphiles fuerat occisus a serpente. De hac Mar. lib. 1.

Prostratum Nemees, & vasta in valle leonem,

Nobile & Herculeum fama canebat opus.

Ida sylua est Cretæ, & Phrygiæ, in qua Paris sententiam tulit de pulchritudine earum. De Cretæ Martialis lib. 4. Conscia Diæ quæ tulit Ida Iouem.

Asium, Plutarchus ait esse lucum, prope quem Arnus Tarquinij filius & Brutus concurrerint bello.

Liuius lib. 8. ab vrbe condita de *Ciminia*, Ethruriæ sylua, hunc in modum scribit: Sylua erat Ciminia, magis tum inuia atque horreda, quam nuper fuere Germanici saltus: nulli ad eam diem ne mercatorum quidem adita. eam intrare haut ferè quisquam audebat.

Calidonia, Sylua est Britanniæ, à cuius nomine Britanni ipsi vocantur Calidonij: Luc. lib. 9. Calidonios fallit turbata Britannos.

Arduenna, sylua Galliæ incipiens à Rheno per fines Treuerorum, Eburorum, & Menapiorum x. millibus passuum longitudine per mediam Belgicam in Oceanum tendit.

Albunea, vetus fuit Etruscorum sylua, ad quam populus Romanus confugiebat oraculorum gratia.

Prope Ariciam, oppidum Italiæ, fuit nemus *Aricum*, Dianæ sacrum. Lucanus lib. 6. Parua Mycenæ quantum sacra Dianæ Distat ab excelsa nemoralis Aricia Roma.

Bacenis, sylua est Germaniæ amplissima, Cheruscos à Sueuis dirimens.

Clarium nemus Colophonæ olim sacrum fuit Apollini.

Coricum erat propinquum Thebis.

Daunia. Apuliæ sylua, nomen accepit à Dauno patre Turni.

Pœtarum carminibus laudatissima sylvarum est *Dodona* Chæoniæ, cum propter vsum glandis ibi repertum, tum ob simulachrum Iouis Dodonæi, & columbas, quæ quercubus insidentes reddebant oracula.

Phloe, mons est, & sylua Thessaliæ.

Gryneum nemus est in Ionia Apollini sacrum, in quo Mopsus & Calchas de diuinandi peritia venerunt in certamen.

Idalium nemus est Cypri. Veneri sacrum, quæ Idalia propterea dicitur.

Hyrkania, sylua miræ vastitatis, & multiplici belluarum genere referta. nomen dedit regioni eiusdem nominis.

Micaus, sylua Galliæ.

Marathonia, sylua fuit in Attica, in qua Theseus Taurum toti regioni formidolosum occidit.

Parthenium, nemus est Arcadiæ, in quo virgines solebant exerceri venationibus.

Pelion, mons & nemus Thessaliæ, ortu Chironis illustratum. *Tægea* sylua Arcadiæ Panæ deum rusticorum numen venerabatur.

ERuum, Vitia, Cicer, Cicer cula, Faba, Leticula, Lens, Phaseolus, Pisum, Lupinum, Faba.

Frumenta sunt & fruges, Far, Siligo, Triticū, Ador, Milium, Panicū, Frugum pestes Lolium, Tribulus, Carduus, Lappa, Rubus, Avena, Paliurus. Verg. Pro molli viola, propurpureo Narcisso Carduus & spinis surgit paliurus.

FRUITICES DIVERSI.

Cytisus, Myrica, Capparis, Chamæmyrsine, Erica, Gnaphos, Gossipion, Helenium, Laspitium, Myrsinites, Ophiostraphy, Oxymyrsine, Rhododendrus, Scammonia, Tamarix, Tithymalus, Ilex, Amomum, Chamælaea, Caritoteblepharō, Cynostrotion, Elleborine, Epipactis, Eryx, Genista, Ophiostraphyle, Phycos, Pyrosachne, Pytusa, Plocamō, Quisquiliū, Rubus, Saripha, Scorpior, Spartum, Tymelaea, Tragou, Lentiscus, Nardus, Cinnamum, Scioton, Silarum, Tragacanthæ.

FLORES, ET VIOLAE ET
alii frutices odorati.

Rosa, Lilium, Calta, Bacchar, Cōbreum, Lotos, Crocus, Hyacinthus, Abrotonum, Amarachus, Saliunca, Polion, Amethystus, Cyamon, Holochryfos, Chrysitis, Origanum, Thym, Coniza, Cytemis, Narcissus, Amarathus, Epithymō, Oenanthe, Phrygma, Rosmarinus, Anethum, Acanthus, Anemona, Cherintha, Ligustrum, Vaccinium, Cōuoluolus, Cyanus, Cyclaminus, Sisymbrium, Tymbra, Satureia, Casia, Melilotos, Lyrium, Lichnis.

HERBARVM DIVERSA NOMINA.

Ablinthium, Aconitum, Aegolethron, Alcibiadion, Alga, Aloe, Altercum, Amygdalite, Anagris, Anchusa, Andrachne, Anthem, Anthemis, Apium, Apiastrū, Asclepion, Asterium, Atractylis, Atriplex, Auruncus, Abrotonum, Acathus, Achanon, Achemenis, Acinos, Acopō, Acoros, Acros, Agrios, Acta, Action, Adiantū, Adiplos, Aegilops, Egocere, Ethiopis, Agaricum, Aglaophotis, Aizoō, Albucum, Alcania, Alchorolophos, Alypō, Alifina, Alyfson, Alopecuros, Aline, Altercangenū, Althea, Amomum, Ampelodisime, Amuletum, Anabasis, Anagallis, Anacapforetis, Anarrhinos, Andrialia, Androsamum, Anemona, Anodynōn, Anthaliū, Anthericus, Anthyllis, Anthriscū, Anticellium, Antirrhinos, Aparine, Apate, Aphrodes, Aphrum, Apiofichas, Apronia, Aproxis, Archiona, Arachos, Archezostis, Arctios, Argemone, Aros, Arsenogonon, Artemisia, Asaron, Ascalonia, Asyla, Asphodelus, Asphenū, Aslarum, Ater, Ateramum.

Balis, Balotis, Batis, Batrachion, Bechion, Beta, Betonica, Blachion, Blataria, Botrys, Brabilla, Bryonia, Bryon, Bromos, Brotis, Bubenicon, Bucera, Bucolicon, Buphthalmos, Bupleuron, Bufelinū, Baccar, Barbula, Blattaria.

Cacalia, Castos, Cacubalum, Calla, Calligonon, Callion, Callitrichia, Callithrix, Chamæcissos, Chamæleuce, Canaria, Cantabrica, Capnos, Capparis, Carduus, Caryte, Casia, Catanache, Caulis, Cemos, Centaurion, Centunculū, Ceratia, Cherintha, Cestros, Chalceos, Chamæcta, Chamæcissus, Chamædaphne, Chamælea, Chamæmilon, Chamæmyrsine, Chamæpeuce, Chamæpitys, Chamæsi, Chamæcyparissos, Chamædrys, Chamæleon, Chamæpithyos, Chamærops, Chamæzelos, Chenamychō, Chenapodis, Chironia, Chondrillon, Chondris, Chrysippa, Chrysocome, Chrysichanō, Chrysotheles, Cyclaminus, Cicorion, Cicuta, Cinare, Cynocephalia, Cynoglossos, Cynoides, Cynomyais, Cynomorion, Cynops, Cynosorchis, Cyparissias, Cyperus, Circea, Cirfion, Cytisus, Clema, Cleoniciō, Climenos, Cnicō, Cnidos, Cochla, Colocasia, Cōma, Corymbia, Corymbite, Coriō, Coris, Coryledō, Coronea, Crategion, Crategis, Cremō, Crepis, Crechmos, Crocus, Cunila, Cerefoliū, Cannabis, Carduus, Carex, Carminothū, Carpophyllos, Centaurea, Chibis, Consolida, Corambla.

Dactylos, Damafonios, Dendroides, Digitellum, Dimenum, Dioptris, Diphonon, Dispiron, Dodechateum, Dolychos, Dorypetron, Doris, Dracunculus, Dictamus.

Echite, Elaphoboscum, Eutomon, Ephedra, Ephemeron, Ephydros, Epictymum, Epimediō, Epipactis, Epipetron, Equifelis, Erica, Erigeron, Erineon, Eringe, Eriphia, Eris, Erisimone, Eristhale, Eritheles, Eruca, Erulia, Euphorbia, Exedum, Emphasinū, Farfigium, Felix, Fœnum, Fragum.

Gentiana, Glastum, Gnaphalium, Galeobdolon, Gallion, Gelotophyllis, Geranium, Glaucion, Glycistis.

Hali, Haliamon, Halicacabum, Helenium, Heliocallis, Heliotropium, Helioscopium, Helleborus, Hemionos, Heptapleuros, Heraclon, Herina, Hemerocalles, Heroion, Hibiscum, Hyoscyamus, Hyoscyris, Hypericō, Hypocheris, Hypocisthis, Hypocissos, Hypoglossa, Hypopheston, Hippolapathos, Hippocelinum, Holcus, Holochryfos, Holosteon, Hippuris, Hyge.

Iberis, Iris, Ischemon, Isoetes, Isopyron, Ixine, Ixion, Intybus, Lactuca, Lada, Lago, Laffione, Latace, Lathyrus, Lauer, Lemonium, Letophyllon, Leucanthe, Leucacata, Leucatemū, Leucographis, Libadiō, Libanotis, Lingulaca, Lotos, Lapfana, Lætipes, Leo

nina, Leotopetalon, Leocopodium, Lilium, Linozostis, Linostrophon, Lithoron, Lolium.

Magydaris, Malua, Marathrum, Massaris, Mastos, Mecon, Melanipodium, Melanion, Melilotos, Melitena, Menta, Mentastrum, Meioleucon, Myagros, Myoetnon, Myophonon, Myosoton, Mirfinite, Myrris, Moly, Molybdena, Mollon Marrubium, Medica, Melcatolos, Mandragora, Muratis, Muscus, Myrropetalum.

Nasturciu, Nautea, Neutris, Nepenthes, Nepete, Nyctegreton, Ocymum, Oenantha, Oetū, Ononis, Onopyxos, Onopordō, Onosina, Orchis, Orto, Oreoselinum, Oxyris, Oxalis, Oplicys, Origanum, Oserites, Olus.

Paliurus, Panaces, Papauer, Parietaria, Parthenis, Pentaphyllō, Perdicū, Personata, Peruinca, Petroselinum, Phleos, Pycostallafion, Piperites, Plantago, Polygalon, Polygonatō, Polypodiō, Polytricon, Portulaca, Pseudocasia, Pulegium, Pyrethrum, Pzderos, Razonia, Panax, Panceratō, Pappus, Paralus, Pentapetes, Peplion, Periclymenos, Perilium, Phernion, Phylantes, Phlox, Phionos, Pteris, Pistana, Polemonia, Polycanthos, Polygonon, Polium, Polypodium, Polytricon, Potamogeton, Poterios, Pseudanchusa, Psyllion, Pteris.

Radicula, Raphanus, Regia scopa, Rhexia, Rhodora, Rhus, Rhopalos, Rubia, Ruscus, Ruta.

Saliunca, Salvia, Sampfucus, Sādx, Sāguinaria, Sardoia, Satureia, Satyrio, Scandulaca, Scandis, Scorpiuros, Sedum, Serpillum, Syderion, Sideritis, Sili, Silicia, Sinapis, Siser, Spartō, Stygmō, Symphorium, Sabina, Sacopenium, Sagapenum, Sagitta, Samolum, Sandax, Sarapias, Saxifragum, Scylla, Scythice, Seraphium, Selama, Siciliō, Syce, Silybum, Silphion, Syrum, Sifarum, Spartania, Splenion, Stachys, Staphylinos, Stomatice, Strychnon, Strumea.

Thapsia, Thelictonon, Teueria, Xeuthrion, Thelygonos, Thelypteris, Therissaga, Thesion, Thlaspe, Thymus, Thymbra, Thysselum, Tithymalus, Triorchis, Tragopogon, Trichomanes, Trifolium, Trientalis, Tragonia.

Veratrum, Verbena, Verrucaria, Vitreolum, Vnicaulis, Vrtica, Vlva, Xiphion, Zoophthalmos, Zopyrocheron.

coci.

Phymis Lesbios coquus fuit Hieronis Syracusani, datus postea Aristocli.

Mystillus & **Taratalla** nomina sunt coquorum apud Martialem scribentem: Si tibi Mystillus coquus Æmiliane vocatur, Dicetur quare non Taratalla mihi.

Perdix fuit caupo quispiam claudus, qui sequenti proverbio locum

eum ferit, Perdix crura, in homines distortis cruribus.

VESPILLONES.

Diaulus nomen est Vespillonis apud Martialem lib. i. scribentem: Chirurgus fuerat, nunc est vespillo Diaulus.

Plutarchus in Phocione ait *Cypionem* fuisse quendam inter Athenienses homunculum, qui in tumultandis efferendiq; cadaueribus quæstum faceret. Is interfectum Phocionem accepta mercede in Eleulinam deportauit.

Sunt autem Vespillones tumulatores cadauerum, qui mortuos efferunt ad sepulchrum. Suetonius de Domitiano, loquens. Cadauer eius populari sandapila per vespillones exportatum. Aliter dicuntur Libitinarij, & Sandapilarij.

MANGONES, ET ALIAE

professionis homines.

Carpophorus mango fuit temporibus Domitiani, alius ab alio venatore, de quo scribit Martialis, Est quota Carpopphori portio fuis aper.

Thoranius fuit mango, qui vèdidi Marco Antonio duos eximia forma pueros, alterum Asiaticum, alterum Gallicum, vt geminos & vterinos, tanta erat formæ vnitas & similitudo. De eodè sic ait Macrobius: Delectatus erat Augustus inter cœnā symphoniacis Thoranij mangonis, atque eos frumeto donauerat. Meminit & Suet. Qui matresfamilias, inquit, & adultas ætate virgines denuarent, atq; perspicerent, tanquam Thoranio mangone vèdente. Erat autè mangones seruorū & puerorum liberali forma diueditores, quibus moris erat medicamentis puerorū venalium pubertatem & barbam coercere, vt formosi semper apparerēt. Hoc autem faciebāt Hyacinthi radice bulbacea, quæ vino dulci illita vō patitur pilos erumpere. Mangonium, vocatur ipsū māgonis artificium. Plin. Nec tamē in hoc māgonio quicquā torum placet.

Alphenus nomen est futoris apud Horatium lib. i. Ser. dicentē. Vt Alphenus vaser omni Abiecto instrumento artis, clausaq; taberna Sutor erat sapiens operis.

Cadmus fuit quispiam notæ impietatis carnifex Horatius: Tu ne Syridamæ, aut Dionysii filius audes Deicere à saxo ciues, aut tradere Cadmo?

Apud eundem **Lycinus** nomen est tonsoris, vbi in arte scribit: Si tribus Antyciris caput insanabile, nunquam Tōtori Lycino commiserit.

Fuit **Diadumenus** pincerna Augusti. *Secundus* (id proprium est viri nomen) pincerna Nicomedis regis Bithyniæ.

Ganymedem poetæ faciunt Iouis prægustatorem.

Q 5

I A N I T O R E S.

Butes armiger fuit Anchise & Ianitor. Vergilius lib. 9. Forma
tum vertitur oris Antiquum in Butem, hic Dardanio Anchise
Armiger ante fuit, fidusque ad limina custos.

Cerberum poëte fingunt esse custodem & ianitorem inferorum.
Vergil. lib. 8. Æn. Te Stygi tremuere lacus, te ianitor Orci.

Ammianus Marcellinus ait *Eunum* fuisse Ergastularium quendam
qui ductauerit in Sicilia fugitivos.

P A S T O R E S, E T A R M E N T A R I I.

TAmbrulamus, primum fuit bubulcus. Demum tamen adeo fa-
uentem reperit fortunā, ut ad imperiū Scytharū cōscenderit.
Apollo, priuatus deorum ambrosia ob interfectos Cyclopes, pa-
uit armenta Admeti regis Theſſalia. Tibul. lib. 2. Pauti & Admeti
Tauros formosus Apollo.

Crathis, seu Crathides, pastor fuit apud Sybarin, quem infando
amore capræ exarisse iam diximus.

Syboe, fuit Suarius, qui Vlyſſem profugum & iam suis ignotum,
in patriam deduxit.

Primislaus, è bubulco factus est Bohemorum rex.

Actius Nauis, augur clarissimus, ob paupertatem sues puer pa-
uit. Autor Cicero lib. 1. de Diuinatione.

Alſus, nomen est pastoris apud Verg. lib. 12. scribentem: Sicri-
gido latus ense ferit, Podalyrius Alſum Pastorem.

De Amynta, pastore Martialis libr. 1. Indulget pecori nimium
dum pastor Amyntas, Et gaudet fama luxuriæque gregis.

Tytornus, fuit bubulcus mirandæ fortitudinis, qui cum Milone
certauit.

Mirmillo, fuit armentarius, cuius similitudo obiecta est Cassio
Seuero celebri oratori. Testis Plin. lib. 7.

Oebares, fuit equis, & armentarius Darij, cuius astu Darius ipse
regnum Persarum assecutus est.

Faustulus, fuit pastor cui Amulius dedit Romulum & Remum
exponendos. Aliis placet Faustulum eum fuisse, qui expositos nu-
triuerit. Testis Plutar. in Romulo.

Euthycus, apud Suetonium nomen est Asinarij, ubi ait: Apud Aetia
descendēti in aciem asellus cum asinario occurrit. Homini Euthy-
cus, Bestiæ Nicon erat nomen.

Mithridates, apud Herodotum nomen est pastoris cuius vxor
Spaco nomine Cyrum infantem (qui postea rex fuit Mædorum)
ab Astyage deuotum feris, aluit.

Daphnis, fuit pastor, qui carmen Bucolicum reperit.

Gyges, beneficio cuiusdā, anuli rex è pastore factus est. Autor Ci.
Sophi

Sophi, (qui postea rex fuit Turcarum) in agendis armētis victum
puer quæritauit.

Philetus, fuit bubulcus Vlyſſis, & Eumeus porcarius. De his in-
telligit Ouid. in Episto. Vlyſſis: Hoc faciunt custodiq; boum, lon-
geuāque nutrix, Tertius immundæ cura fidelis hara.

Tilippus, fuit pastor qui Lycastum & Partusium à Philonomia
matre expositos, educavit. Autor Plutar.

C R U D E L I S S I M I H O M I N E S.

Lycius Sylla, Romam & vniuersas Italiæ partes ciuile sanguinis
fluminibus inundauit. Quatuor legiones contrarie partis, mi-
sericordiam implorantes, obtruncari iussit. Prænestinos (qui iu-
niorem Marium receperant) post factum P. Cethego deditionem
extra mœnia iussit occidi, & eorū corpora per agros spargi. Qua
immanitate perierunt quinque millia hominum. Quatuor millia
& septingentos diræ proſcriptionis edicto iugulatos in publicas
tabulas referri voluit, ne tanti facinoris deleteretur memoria. Viro-
rumq; cædibus nō satiatus sæuii in mulieres. Abſciſſa miſerorū
capita afferri sibi iussit, ut diro illo aspectu fatiaretur feritas. M.
Mariū prætorem non prius vita spoliavit, quā oculos eidē enue-
ret, & singulas corporis partes confringeret. M. Pletorium (quod
ad supplicium Marij exanimis cecidisset) mactauit protinus. C.
Marij erutos cineres, in Anienem sparsit.

C. Marius, vrbe potitus post exiliū, cum Cinna, Carbone, & Ser-
torio statim ad eadem principum animū conuertit. Octauij con-
sulis caput exposuit pro rostris. Antonij cōsularis caput mēſis ap-
posuit. Cæsarem & Fimbriam in penetibus domorum suarū tru-
cidauit. crassi pater & filius in mutuo alter alterius aspectu iugu-
lati sunt. Bebius & Numitorius per medium forum vncis carniſi
cū tracti sunt. carulus Lucatius haustis carbonibus hostili se ex-
emit ludibrio. Archarius & Merula flamē dialis confossi sunt. Quæ
omnia feritatis exempla à Ianuarij cal. intra Idus absoluit.

Damaspis, homo nulla præditus virtute, nobilissimos ciues
(qui Syllanis partibus adhærerant) inter victimas tanquam bel-
luas crudeliter enecauit. Aruine tribuni plebis truncum in publi-
me elatum per ora vulgi deferri iussit, tandem à victore Sylla ob-
truncatus.

Numatius Flaccus, Pompeiani nominis defensor, obsessus à Cæ-
sare in Hispania, & inclusus Attinguentium mœnibus, omnes eius
oppidi ciues (quos Cæsari studere intellexerat) iugulatos è muris
præcipitauit. Fœminas quoque virorum (qui in contrariis erant)
cum liberis interfecit. Alios infantes in cōspectu parentum hu-
mo infixit, alios superiactos pilis excipi iussit.

Carthaginienses, Attilium Regulum palpebris antè resectis in machina referta aculeis concluderunt, ibique inaudito mortis genere necauerunt. Claudianus: Prorogat aternam feritas tibi Punica palmam Regule. Interfecto demum duce, milites fundo nauum substratos necauerunt.

Horum dux *Annibal* pontem humanis cadaueribus in Gelo flumine construxit, superq; exercitum traduxit. Ouidius in Ibin: Ut quos dux Pœnus merfit putealibus vndis, & iacto canas puluere fecit aqua. Idem Annibal captiuos Romanorū itinere fessos prima pedum parte succisa relinquebat in itinere. Quos verò in castra perduxerat, ferro cogebar decernere, paria fratrum & propinquorum iungens. Nec ante explebatur feritas, quàm ad vnum victorem omnes redegeret.

Mithridates, rex Ponti vna epistola LXX. millia Romanorum per Asiam dispersa mandauit interfici.

Cyrenis, filia Diogiridis Thraciæ regis, viuos homines dissecabat medios, & parentibus comedendos apponebat liberos.

Ptolemæus Pilco, rex Ægypti, filium suum Memphitem (quem ex Cleopatra vxore eadè & sorore sustulerat) occidi iussit. Interfecti demum præcisos pedes, caputq; & manus cista còclusos promunere natalitio matri misit. Idem quum animaduerneret se suis omnibus odiosum esse, vt periculo posset obistere, frequens inuētute gymnasium armis & igni circumdedit, inclusi q; omnes partim ferro, partim flamma necauit.

Darius, rex Persarum constitutus, quum populo iureiurando affirmasset se nullum ex septem principibus (qui coniurauerat aduersus Magos) veneno, ferro, aut inedia oppressurum, vt religione solutus videretur, locum parietibus cinxit cineribus plenum, superque suspensum imposuit lignum, cui principes ipsos benigne cibo & potione exceptos incidere iussit, vt somno sopiti deciderent in insidiosos illos cineres.

Ochus Artaxerxes Ocham sororem, eandem & socrum, vitium capite defodit. Patrum cum centū liberis & nepotibus telis imperauit transigi, quòd in his maximā apud Persas probitatis laudem videbat consistere.

Athenienses, Æginetis adolescētibus, nauticarū artū peritis, pollices præciderūt, ne in certamen nauale secū deinceps descenderet.

Excogitauit aeneum taurum *Perillus*, quo inclusi subditi ignibus tōgo & abdito cruciatu mugitum bouis imitarentur, ne eius latus similes humanæ voci Phalaridem tyrannum ad misericordiam inducerent. Quod teterrimum artis suæ opus primus artifex inclusus expertus est. Ouid. in Ibin: *Perilla*o veros imitere iuuen-

iuuenos, Ad formam tauri conueniente sono.

Etrusci, viuorum corpora, saniosis & tabidis mortuorū cadaueribus alligabant, ora oribus, manibus manus, & pedes pedibus còponentes. Feritatem hanc in *Mexentio* notat Vergil. lib. 8. dicens: Mortua quinetiam iungebat corpora viuis, Còponens manibūsq; que manus, atque oribus ora. Tormenti genus, & sanie tabòque fluentes Complexu in misero longa sic morte necabat.

Scythæ, exenteratis animalibus viuos homines includebāt eminetibus folis capitibus, vt cibo capto diutius ligueret, viuereñtque, donec putrefactis animalibus excrescerent vermes, à quibus còsumerentur. Præcedentia hæc exēpla habet Valerius Maximus.

Saul rex Iudæorū, audita ab aratro suorum hominum legatione de Hammonitarū iniuria querentū iussit, bobus (quos præ se agebat) succidi crura, præfatus sic omnes perituros, qui sibi eodem die ad Iordanem fluuium præsto non essent in armis.

Abimelech, Gedeonis filius, regnandi cupiditate LXX. fratres crudeliter occidit, vno duntaxat excepto, qui fuga & pedibus salutē sibi reperit. Idē Sichimitas (quòd ab his vrbe & tribu eiectus fuisset) noctu adortus, omnes trucidauit, nulla sexus aut ætatis habita ratione. Vrbem vi captam diruit, & in eius area salem ipsam pro femine. Eos verò qui spe salutis ad templa se receperant, facta lignorum congerie ibidem flammis & fumo necauit.

Athalia, sceminarum sæuissima, omnem Dauidis stirpem sustulit, nequis superesset, à quo prohiberetur domino.

Herodes, multa puerorum millia occidi iussit, vt autorem nostræ salutis interciperet.

Vitoldus, princeps Lituaniæ, homines morti destinatos mira crudelitate vrsinis includebat pellibus, eòq; modo inuolutos canibus dabat còcerpendos. In bellicis expeditionibus arcum semper habebat intentū, vt ordine aberrantem sagitta conficeret. Multi tantæ feritatis metu vltro sine carnifice animas proiecerunt.

Ecelinus (qui circa Tarantūm, & in Euganeis exercuit tyrannidem) castrabat pueros, stupro vitiabat virgines, matronis adimebat mammas, prægnantū secabat vteros, partus exteros in ignem mittebat. Biffena Patavinorum millia sub suo vexillo merentia ad vnum interfecit, audita Patavij defectione.

Diomedes, & *Busyris*, equos humana carne pauerunt. Verg. lib. 3. Georg. - Quis aut Eurysthea durū, Aut illaudati nescit Busyridis aras? Ouid. lib. 3. de Trist. Sæuior es tristi Busyride, sæuior illo, Qui salum lento torruit igne bouem.

Phalaris, tyrannus Agrigentinorum, non contentus exquisitis simis cruciatib. xæuo vsus est tauro, quo miseri mortales inclusi bouum

boum mugitus effingerent. Ouid. Ipse Perillæo Phalaris permittit in ære Edere mugitus & bouis ore queri.

Cambyfes, fratrem & duas sorores occidit. Apim bouem ferro violauit. Captis inimicorum vrbibus, neque pepercit templis, neque simulacris deorum.

Alexander Pheræus, viuos homines obuensis in se faciebus sepe liebat, alios vrbium pellibus inuolutos dabat, cōficiendos venatoribus, & feris confodiendos. Polyphranem auunculum peremit hasta, quam sacrauit, & festa præcinxit corona.

Tamburlanus, Scytharum rex, nihil habebat iucundius, quàm animi feritatem humano cruore oblectare. Cuidam rogati cur in omnes vsque adeo sæuieret, toruo aspectu retortisque oculis fertur respondisse, An tu me hominem putas, & nō Dei iram potius, ad hominum perniciem in terris agentem?

Parysatis, mater Cyri iunioris, rationem cōmentata est, qua humana corpora sibi gigneret vermes, à quibus demum lenta morte consumerentur.

Septimius Seuerus Imperator post Didium Iulianum Clodium Albinum tumultuantem interfecit, & capite eius Romam missio corporis truncum equo refugienti conculcandum præbuit.

Tullia, filia Tarquinij, cursum super faciem mortui parentis duxit, equis etiam refugientibus. Ouid. libro 6. Fast. Filia carpento patrios initura penates, lbat per medias alta ferōxq; vias: Corpus vt aspexit, lachrymis auriga p̄fusus Restitit, hūc tali corripit illa sono. Vadis, an expectas pretium pietatis amarum? Duc inquam inuitas ipsa per ara rotas. Certa fides facti est, dictus secleratus ab illa Vicus, & æterna res ea pressa nota est.

Romanus, iunior Imper. matrem Helenam à se reiecit, & sorores, quas ablatis imperialibus pannis inclusit cœnobio.

Huius filius nomine *Basilius*, imperator post Ioannē Zimischem Bardam Silerum vnum ex suis ducibus rebellantē quem viciisset, oculis priuauit. Bulgaros tumultuantes, quū in potestatem suam rede-gisset, quindecim millibus captis, oculos effodit, vno tantum in columi relicto, qui ex cæcatis ad Samuelē eorum ducē dirigeret.

Caligula, auia Antonia defunctæ, nullum exhibuit honorē prospexitq; siccis oculis ē triclino ardente rogum. Fratrem Tiberium interemit. Sillanū socerū ad secandas nouacula fauces compulsi. Cū omnibus sororibus suis stupri cōsuetudinē fecit, easq; (quod est omnium lōgē turpissimū) exoletis suis prostrauit. Ptolemæum regis Iubæ filiū confobrinū suum, itē Macronem & Enniā (quos habuerat imperij adiutores) pro meritō gratia pensauit morte. Multos ex senatoribus interfecit. Quæstori suum in cōiuratione

npui-

nominatū flagellauit veste detracta Multos honesti ordinis prius stigmate deformatos, ad munitiones viarū, ad metalla aut ad bestias cōdemnauit, aut bestiarū more quadrupedū cauea coërcuit, aut medios ferra dissecuit: idq; ob leuissimā culpā, aut nullā potius. Parētes supplicio filiorū cogebat interesse, quorū vni valetudinē excusanti, lecticā misit. Curatorē munerū & venationū, per continuos dies in cōspectu suo catenis verberatum, non prius occidit, quàm offensus putrefacti cerebri odore. Comœdiographū quendam ob ambigui ioci versiculū igni cremauit in ipso statim amphitheatro. Equitē Ro. obiectū feris quū se innocentē proclamasset, reduxit, abscessūq; lingua indduxit rursus. Quēdā ab exilio reuocātū, quū interrogasset quidnā ibi facere consuesset, quū per adulationē hæc respōdisset, Sēper orauī vt periret Tiberius, & tu imperares: capta ex eo verbo cōiectura exules suos mortē sibi imprecari, misit qui vniuersos cōtrucidaret. Præter facta, verbis utebatur feritātē immanē spirātibus. Dicebat omnia sibi in omnes licere. Gallis Gracisq; aliquot vno tēpore cōdemnatis gloriabatur. Gallogræciā se subegisse. Quos torquebat, minutis ictibus plecti iubebat, quod diutius lāguerent, addito etiā præcepto, Curate vt se mori sentiat. Lactabat & illud tragicū: Oderint dum metuāt. Optauit plerūq; vt populus Ro. vnicā haberet ceruicē. Quarebatur & dolebat sua tēpora nullis calamitatib. publicis insigniri. Optabat exercitiū cades, famem, pestilentia incendia, & hiatū aliqū terræ. Puteolis dedicatione pōris multos ē littore ad se inuitatos omnes præcipitauit. Quosdā gubernacula apprehēdētes cōtis destruxit in mare. Publico epulo seruū ob detractā lectis argentēā laminā carnifici cōfestim dedit, vt manib. abscessis & ante pectus ē collo pendētibus per cœtus epulantiū circūduceretur, præcedente titulo, qui causam pœnæ indicaret. Mirmillionē secū rudibus certantē, spōte, prostratū, cōfodit ferrea sica. Admota altaribus victimā elato malleo cultuariū mactauit. Inuictis Iouis simulachro quū Apellē tragcedū interrogasset, vter illi maior videretur, cūctantē flagellis discidit. Vxorē vt amiculā quū osculabatur, addebat, Tā bona ceruix simul ac iussero demetur. Hæc omnia ex Trāquillo.

Diocletianus paucis diebus xvi. millia Christianorum variis suppliciiis affecit.

Audium Cassium Romani alterum Catilinam vocant, quod cruoris esset cupidus. Is inauditū & nunquam prius visum tormenti genus commentus est. Trabem enim longitudine lxxx. aut c. pedum infixam terræ erigebat, cui à summo ad infimas partes alligatos homines flamma & fumo suffocabat.

Macrinus Imper. prodigiosi fuit animi in exhibendis suppliciiis

nam

Nam geminos boues miræ magnitudinis aperiri iussit, hisq; milites singulos (qui ancillæ hospitis pudorem violasse ferebantur) inclusit, capitibus bouum exactis, vt facilius vnâ colloqui possent. *Maximus* imp. tā crudelis fuit animi vt Cyclops. *Busiris* Gyges, & *Typhon* diceretur Vnde sequentibus versibus eiusdem sententia illud est: Et qui ab vno non potest occidi, à multis occiditur. *Tygris* acerrimus est, & tamen occiditur. Caue multos, si singulos non times.

Irene imperatrix, vxor Leonis quarti, Constantino sexto, filio suo in carcerem coniecto, oculos eruit, quod ab ipso prius fuisset expulsa.

Domitius Nero, *Domitij* *Enobarbi* & *Agrippinæ* filius, matrem interemit. *Octauiam* & *Sabinam* *Poppæam* in matrimonium duxit viris earum trucidatis, ipsasque demum vxores dedit morti. *Petro* & *Paulo* vitam abstulit. *Antoniam* filiam *Claudij*, recusantē sibi nubere post *Poppææ* mortē, occidit. Item *Aulum* *Plaucium* iuuenem, quem ante mortem per vim cōstuprauerat, *Ruffum* *Crispinum* priuignū *Poppææ* natum impuberem adhuc submersit. *Tuscanum* nutricis filium relegauit. *Senecam* præceptorem ad necem cōpulit. Plerosque liberos diuites & senes (quos semper fautores inuenerat) occidit. *Cassio* *Longino* iuriconsulto oculos effodit. *Polyphago* cuidam *Ægyptij* generis, crudam carnē mandere assueti, viuos homines laniados obiciebat, & absumentos. *Populo* & incensibus patriq; nō pepercit: Vrbē enim palam incēdit, quasi offensus deformitate veterū ædificiorum: quod incendium sacris oculis prospexit ē *Mecēnatiana* turri. Inflammatis iam domibus nemini permisit ire ad reliquias rerum suarum.

Tiberius verō, tertius Romanorū imperator, testamentum matris pro irritō habuit. Tres ex Germanico nepotes *Neronē*, *Drusum*, & *Caium* variis modis afflixit. *Neronē* ad mortem cōpulit quum ei laqueos & vncos ostentaret carnifex, *Drusum* in ima *Palatii* parte sublati alimentis adeo macerari, vt ille tormentum ē culcitra tentauerit mādere. Ex viginti viris patricijs (quos elegerat cōsiliij causa) vix duos aut tres incolumes reliquit, ceteros diuersis causis necauit. *Seleucum* *Grammaticū* ad mortem cōpulit. *Piscatori*, qui sibi secretum aliquid agenti nullum inopinanter obtulerat, perfricari eodem pisce faciem iussit, & os locusta lacerari. *Militem* prætorianum obsurreptum ē *viridario* pavonem capite puniuit. Nullus à pœna hominū cessauit dies, ne religiosus quidē ac sacer. Multos accusauit & dānauit cū vxoribus ac liberis suis. Interdixit ne capite dānatos pinguī lugerēt. Nemini delatorū fidē abrogauit. Pleriq; citati ab eo ad dicēdā causā partim se domi

domi vulnerauerunt, partim in media curia venenum hauserunt, quos tamen colligatis vulneribus & semianimes in carcerē rapi imperabat. Puniti omnes in *Gemonias* vincti tracti sunt. Viginti vno die adiecti tractiq; nulla aratis aut sexus habita ratione. Virgines pleræque prius a carnifice viciatæ demum stragulatæ sunt. Mori volēbus, vim adhibita viuendi. Mortem adeo leue supplicium putabat, vt quū audisset quēdam *Carnuliū* eam anticipasse, exclamauerit: *Carnulius* me euasit. *Furius* dolore quē ex morte filii sui *Druſi* conceperat, multos nulla causa interfecit. *Rhodiensem* hospitem quē benignis literis Romā euocauerat, vbi aduenit torqueri iussit & occidit. Carnificinæ locū habuit *Capreis*, vnde dānatos post exquisita tormēta præcipitari corā se in mare iubebat, ex cipiētib; deorsum classariis & cadauera remis elidētibus.

Domitianus multa crudelitatis exempla exercuit. Discipulum *Pantomimi* puberem occidit, nullam aliam ob causam, quā q magistro similis esset forma. Item *Hermogēhem* *Tarsensem* propter quasdam in historia figuras. Interemit & multos senatores, in his aliquot cōsulares, vt *Ciuiam* *Cerealem* *Asiæ* procōsulem, *Saluidienum*, *Orfitum*, *Acilium* *Glabrionem*, *Ælium* *Lamiā* ob suspiciosos iocos. *Metium* *Pomposianum*, quod habere imperatoriam *Genesim* vulgō ferebatur, & alias quasdam ob causas leuiculas. Præterea *Sallustium*, *Luculum* *Britanniæ* legatum, & *Lucium* *Rusticum*. Philosophos omnes vrbe, Italiæque summouit. Occidit & *Eluidium* filium quod sub persona *Paridis* & *Oenones* diuortium suum cum vxore tractasset. *Flauium* *Sabinum*, q eū præco non cōsulem, sed imperatorem salutasset. *Aretinū* *Clementem* cōsulem capitis condemnauit.

M. Antonius allatum sibi *Ciceronis* caput in mensa apponi voluit, p̄que diem illud aspexit quousque tali spectaculo animam exatiasset.

Eiusdem *Antonij* vxor *Fuluia* caput ipsum maledictis ac diris execrata est, demū inspuens gremio suo apposuit, acriterq; inspiciebat linguā illi ē faucibus euellit: eamque frequēter cōfodit acicula, qua tunc ad ornamenta capitis utebatur.

Vedius *Pollio* quum piscinas magno studio ac diligentia cole-ret, seruos suos occidebat, eosque piscibus dabat in prædam, vt hominum cruore pasti deliciores essent.

Manlius *Torquatus* cōsul, dum cum Latinis bellum gereret, edictūq; esset, ne quis extra ordinem pugnaret, filiū securi percussit, quod a *Genutio* *Metio* *Tusculanorum* equitum præfecto laceſſitis manum conseruisset, licet parta de hoste victoria.

Amalasuntha, mater *Atalarici* regis *Gottorū* mortuo filio adi-

torē sibi delegit *Theodatus*, à quo tamen in balneo stragulata est. *Claudius* Cæsar (qui interfecto *Caligula* successit in imperio) torqueret quæstionū, poenāsq; particularum repræsentabat, & exagebat palam. Gladiatores retarios iubeat interfici, ut expirantium faciem videret. Bestiaris meridianisque gladiatoribus adeo delectabatur, ut à prima luce ad spectaculum descenderet, & meridie dimisso ad prandium populo perfederet.

Aulus Vitellius nobiles viros & cōdiscipulos omnibus blanditiis ad societatem imperij allicefactos vario genere fraudis occidit, & in his vnum veneno manu sua porrecto in aqua frigida potione, quam is febre affectus poposcerat. Portitorem quandā nulla penitus culpa interfici iussit, velle se dicēs oculos pascere. Duos item iuvenes patri supplicium auertere conātes. Quendam equitem Rom. iugulari mandavit cum liberto. Item plebeios quosdā, qui *Venerat* factioni maledixerant. Venit & in suspicionem maritū venenum porrexisse, quod audiuisset à *Cata* muliere vaticina divitissimē se imperaturum, si superstes parenti extitisset.

Æmilius Cenforinus, *Ægeste* vrbis *Siciliæ* tyrannus, multis muneribus eos prosequabatur, qui inauditū aliquod tormētū genus excogitassent. Spe igitur lucri cōmotus quidam *Aruntius* Paterculus, equum ex ære fabricatum ei dono dedit. Ille Autem muneris autorem primum ibidem conclusit, & emori fecit.

Achilles interfectum *Hec̃tora* currui seu equinæ caudæ alligavit, & circum muros vrbis *Troia* ter exanimē pertraxit. Demum venale cadauer exposuit parenti *Priamo*. Verg. lib. 1. *Æneid*. Ter circum *Iliacos* raptauerat *Hec̃tora* muros. Exanimūque auro corpus vendebat *Achilles*.

Scinis larro *Corinthius*, arbores cōplicabat, hisque alligabat hominum brachia, ut sublime redeuntē lacera membra discerperent. Propert. lib. 3. Arboreasq; cruces *Scinis*, & non hospita *Græcis* Saxa, & curvatas in sua facta trabes.

Atræus *Pelopsis* filius vxorem habuit *Meropen*, quam quū stuprasset *Thyestes* frater, & gravidā fecisset, susceptos ex ea liberos *Atræus* decoxit & conuocato per speciem benevolentia fratri apposuit comedēdos. Quod facinus adeo *Sol* exhorruit, ut refugus maturinum repetiuerit cubile. Vide *Ovidium* lib. 1.

Therodamas fuit nescio quis carnifex, qui leones pascebat humano sanguine. Ouid. in *Ibin*. *Therodamæos* ut qui sensere leones.

Phineus, rex *Arcadiæ*, filios suā vxoris ex oculauit, propter quod facinus vlticē numinum vindictam passus est amissio paulo post visu Ouid. lib. 1. de *Arte*: Quid fodis immeritis *Phineu* sua lumina natis.

Cleomenes

Cleomenes, *Lacedæmoniorum* dux ab *Antigono* victus profugit ad *Ptolemæum*, à quo benignē primum exceptus est, demū tamē *Nicagoræ* cuiusdam calumnia suspectus regi factus est, & ab eodem excoriatus.

Aspiages fuit quispiā, qui filium comedit. Oui. in *Ibin*: Ut puer *Aspiagæ* referas exēpla *Thyestæ*, Inq; tui cæsus viscera patris eas.

Alphonus tertius rex *Hispaniæ*, quatuor fratribus oculos eruit.

Aelstanus, rex *Angliæ*, Edimum adolescentem in nauigio sine remige fluctibus perdendum exposuit.

Sigiprandus, *Arispandi* filius, & *Longobardorum* rex, *Ariperto* (quocum certabat) oculos eruit, vxorēque eius naso auribūque truncatis dehonestavit.

Atila, rex *Pannoniæ*, vndecim virginum millia in expugnatione *Coloniæ* interfecit. Fratrem *Butam* mori dedit. *Aquileiam* diruit.

Alboinus *Longobardorum* rex ex capite *Cunimundi* *Gepidarum* regis bello victi craterem sibi fecit.

Narjes, *Italiæ* præfectus, *Sindualdum* Britonem ducem armis domitum in trabe suspendit.

Boleslaus, tertius *Bohemorum* rex, *Mosconi* regi *Poloniæ* superato oculos eruit, ut etiam *Odoalricus* *Boleslai* fratre alteri fratri *Iamuro*.

Tomiris *Scytharum* regina, quum *Cyrum* *Perfarum* regem superasset, caput eius abscissum demersit in virem sanguinis plenū, eique his illussit verbis: Satiā te sanguine, quē tātopre sisti *Cyre*.

Totila, rex *Gothorū*, capta *Roma* tertiam partē murorum disiecit. *Capitolium* incendit, omnia diripuit: Ea tanta passim feritate debacchatus est, ut dei flagellum diceretur.

Dirce, *Thebana* mulier, ubi sensit *Lycum* maritum captum amore *Antiope* *Nicte* filia, puellam tauri cernicibus alligavit, suspensis à cornibus tædis ardentibus, ut bos tormento furiosior, *Antiope* ipsam per abrupta & scopulos tractam discerperet.

Clodomyrus, *Clodouei* primi filius, *Sigismundum*, filium *Gunderbaldi* regis *Burgundiæ*, bello capto vna cum liberis & vxore in puteum coniecit.

Huius frater *Childebertus*, *Almaricum* regem *Gothorum* sororis suæ *Clotildis* maritum obruncavit, & *Toletum* urbem (in qua ille se tutabatur) diripuit. Duos item fratres *Clodomyri* filios simulata benevolentia conuocatos interfecit.

Clotharius, horum duorum frater, & *Clodouei* filius, *Conabrum* ducem *Britonum* interfecit, & *Crominum* eius filium cum vxore & liberis igne cremavit.

Colomanus, rex Pannoniæ, Alino fratri oculos eruit.

Cambyses rex Persarum blandè submonitus à Prexaste domestico, ut ab ebrietate & potu nimio caueret, quòd id malum quòdque rationis vsum auferat: statim furore correptus filium eiusdè sagitta còfodit. Idem *Cambyses* templa & leges ludibrio habuit, deorum simulachris illudit. Reclusis conditoris mortuorù insperxit cadauera. Amasis cadauer è monumèto reuulsum verberibus cædi iussit, & omnibus probis affici, demum cremari. Duodecim Persarum primores nulla penitus causa interfecit, viuos in caput defodiens.

Sapor, rex Persarum, quum Aurelianum Imperatorem bello victum cepisset, equum ascensurus curuatos eius humeros premebat suppedanei loco.

Eadem feritate vltus est *Tamburlanus*, rex Scytharum, in Pazaitem principem Turcarum, quem bello captum caueis includit, & catenis vinctum sub mensa instar canis iussit comedere & mandere ciborum analecta.

Santius, quartus Hispaniæ rex, patrem suum Alphonsum decimum è Germania redeuntem occupato regno non admisit. Quatuor hominum millia trucidari iussit, quòd in tumultu, quodà Alphonsum fratris sui filium regem appellassent.

Egebertus Sicoberti filius, & post patrè Angliæ rex, fratris filios enecauit.

Ptolemaus Philopator, rex Aegypti, patrem, fratrem, & amicos ferè omnes interfecit.

Alphonus primus, rex Lusitaniæ, matrem coniecit in vincula, quòd mortuo primo marito secunda tentasset nuptias.

Hippomenes, Atheniensiu princeps, Limonè filià in adulterio deprehensam, quo feroci & famelico præbuit absumentà. Ouid. in Ibin. Solàq; Limone poenà ne sènsit illà. Et tua dète ferox viscera carpat equus. Ortù est hinc adag. Magis impius Hippomene.

Orodes, rex Parthorum, Mithridatem fratrem, quamvis supplicem, in conspectu omnium interfecit.

Ioannes Maria dux Mediolanensis, quotidie nouo tormenti genere ciues opprimebat. Idem matrem (à qua interim corripiebatur) in carcerem detrulit, & ibidem mori còegit.

Mamertes, Syfaphonis Corinthij fratris sui filios interfecit, cupiditate dominandi.

Septimuleius excisum C. Gracchi caput liquato plumbo respersit.

Solebat *Erix*, filius Veneris & Burtæ, hospites crudeliter enecare. Hunc Hercules occidit. Martialis lib. 5. Et grauis in Siculo puluere fufus Erix.

Diony

Dionysius tyrannus Marfiam quendam interfecit, ea tantum causa, quòd is per quietem iugulare se Dionysiu existimauerat. *Antonius* Commodus, gladiatoris cædibus adeò Romanum attriuit imperium, ut nomen gladiatoris vulgò meruerit. Idem, teste Lapidrio homines qui pedibus debiles forent, sagittis solebat còficere. Claua multos etià afflixit. Hercule se fingens. Sacra Mithriaca homicidio polluit. Irridètes se feris obiecit. Eum qui Trāquilli librum vitam Caligulæ còtinentè legerat, feris obiecit. Si quis se mori velle prædixisset, hunc inuitum iubebat præcipitari. Obefi corporis hominem medio ventre dissecuit, ut eius intestina subito funderentur.

Cleomedes athleta Lacum Epidamniù ictu pugni interfecit, intercepti latera adaperuit, & iniecta manu intestina eduxit.

Termerus fuit quispiam, qui humana capita confringebat. Hunc Hercules interfecit claua.

Othomannus, Turcarum princeps, anno salutis mccccliii. Constantinopoli cepit. Constantini Imperatoris mortui caput ad ludibrium palo affixit, & totis castris gestauit. Mares & fœminas illustres iugulauit, aut ad vsum nefariæ libidinis referuauit.

Apteras fuit quispiam, qui patri testes eruit, & filios occidit. Autor Annii in Berosum.

Spendius fuit quidam Italici generis. Capua oriundus, qui captiuos in bello bestiis laniandos obiciebat. Autor Polybius.

Orates Persa Polycratem Samiorum tyrannum affixit cruci. Autor Herodotus.

Xerxes maximum filiorum Pythij Bithonij hominis ditissimi à quo tamen cum toto exercitu fuerat hospitio susceptus, mediū dissecari iussit.

Thrax fuit quispiam, qui filiis suis omnibus oculos effodit, quòd neglecto patris mandato, Xerxem secuti aduersus Græciam militassent.

Amastris Xerxis vxor, vxorem Masistæ Bactrianorum præsidis excarnificauit. Eius mamillas præcidit, quas obiecit canibus. Itè nares, aures, labra, linguam inhonestissimis deformauit plagis.

Creon tyrannus militu in bello mortuorù cadauera verabat sepepleri, & inhumari. Hunc Theseus interfecit. Ouid. in Meta. Prohibet busta Creontem Atticus. Egides rupit Marathonde queru.

Progne, Pandionis Athenarum regis filia, Ityn filij marito suo Tereo Thracum regi apposuit comedendum, quòd stuprum iactu lisset philomelæ eiusdem prognès sorori. Vergilius in Buc. Quas illi philomela dapes, quæ dona pararit. Vbi philomelam posuit pro Progne.

R 3

Medea fratrem *Abſyrtum*, & filios ex *Iafone* ſufceptos mēbra tim diſcerpſit. *Ouidius* in *Ibin*: Et tua ſic lator ſpargantur membra per agros, Tanquā quæ patrias detinere vias.

Tydeus arroſit caput *Menalippi*. *Idem*. *Ouid*. Nec dapis humanæ tibi erunt faſtidia, quāq; Parte poteſ, *Tydeus* temporis huius eris.

Gerion *Mercurio* natus patri hoſpites immolabat. *Autore* *Plutarcho*. *Tartari* *Pannoniam* ingreſſi, Variando oppido capto ſcēminas templis incluſas cremauerūt, & *Belam* quartum eius populi regē, ſic terruerunt, ut ad præſidium ſalutis, latebras inquiſuerit.

Traiano imperante *Iudæi*, duce *Andræa*, multos ex *Græcis* & *Romanis* obruncarunt. Qua cæde non contenti humanis carnibus veſci cœpere, ſequē occiſorū inteſtinis, ſtillante adhuc ſanguine, incingere, eorundem pellibus obuoluit. Multos item per medium uſque ad verticem diſſecuerunt: multos obiecerunt beſtiis laniandos. Alios inter ſe digladiari cœgerunt, ut ducenta & amplius hominum millia eo furore, & armis *Iudæorum*, interierint. *Autor* *Dion Caſſius*.

Quintus *ſcæuola*, *Tribunus* plebis, nomē collegas duce *Sp. Caſſio* ad dominationem aſpirantes, viuos cremauit. *Autor* *Valerius* de *Seueritate*.

CLEMENTES ET HUMANI.

Dromocheres, *Getarum* rex *Lysimachum* hoſtem bello captū mira clementia dimiſit illaſum.

Annibal, inuentum *Æmylij Pauli* conſulis, & collegæ *Verentij* *Varronis* cadauer, honorifice tumulauit.

L. Æmylius *Paulus* huius *Æmylij* filius, *Perſeum* *Macedonię* regem victum fleuit, & aſſidere ſibi iuſſit.

Ladiſlaus rex *Pannonię* victum à ſe inimicum regnare permiſit. *Quinetiā* ſi per proceres licuiſſet, oblatum recuſaſſet principatū.

Solebat *Traianus* ægrotantes amicos viſere exinanita imperatoria maiestate. *Autor* *Auſonius*.

Alexander capto *Dario* Leonatum ex purpuratis ſuis miſit, qui eius matrē vxorem, aliāque ſcēminas cōſolaretur, & à lachrymis auerteret, & impediret. Atque etiā matri *Darij* (cui nomen erat *Sigambis*) permiſit, ut quos vellet bello extinctos milites patrio more ſepeliret. Eius verō vxorem (quam nulla id ætatis ſcēmina corporis pulchritudine vicit) nō ſolum non violauit, at ſummam adhibuit curā, ne quis captiuo corpori illuderet. Omnem inſuper cultum ſcēminis reddi iuſſit, nec quicquam ex priſtinæ fortunæ magnificentia adimi. Et (quod omnium maximum humanitatis argumentum) *Darium* ipſum amiſſo iure belli regno reſtituit.

Ludouicus *Pius* *Gallorum* rex, quum quatuor liberos variis principa-

cipatibus honoraffet, ab his tandem in cōmoda multa paſſus eſt, atque etiam coniectus in carcerem. Quod tamen animo ad eō ciuili & manueto pertulit, ut cum his poſtea redierit in gratiam.

M. Aurelius *Antonius* Imperator *Auidio* *Caſſio* aliſq; cōpluribus (à quibus inſidias parari ſibi cognouerat) pepercit, immemor furoris & vindictæ, qua tamē ſummi principes debacchari ſolēt, ſi vel fracta nuce, aut vngue præuē offendantur.

Cæſar captis apud *Pharſaliam* *Pompeij* ſeriniis, epiſtolas omnes incluſas bona cremauit fide, nulla earū lecta. *Autor* *Pl.* li. 7. Idē Imperator ſimultates cōtra nullos tā graues accepit vnquā ut nō occaſiōe oblata deponeret lubēs *C. Mēmio* (cui maledictis probroſiſq; verbis fuerat laceſſitus) ſauit in petitiōe cōſulatus. *C. Caluo* poſt famoſa epigramata de recōciliatione per amicos agētī, vltro & prior ſcripſit *Valerij* *Catullū*: (cui verſiculis inelubile ſtigma receperat) ſatiſfacientē eadē die adhibuit cænæ, hoſpitiōq; patris eius, ſicut conſueuerat, uti perſeuerauit. *Cornelio* *Phagite*, (cuius inſidias vix effugerat) noceri nō permiſit. *Statuas* *Syllæ* & *Pōpeij* inimicorū à plebe diſſectas reſpoſuit. Si qua grauius in ſe diceretur, inhibere maluit, quā vindicare. Nocturnos cōiuratores ſatis habuit monere, ne perſeuerarent. *Criminoſiſſimis* *Auli* *Cæcinnæ* & *Pitholai* ſcriptis laceratam ſuam famam ciuili animo tulit.

Cydon *Corinthius* fuit hoſpitalitate ad eō inſignis, ut eius fores omnibus eſſent peruiæ. Hinc adagiū natum, Semper aliquis in *Cydonis* domo.

Policrates matres militum qui in bello periſſent, opulentioribus ciuibus dabat nutriendas.

Maras fuit quiſpiam apud *Berœam* *Syrię* ciuitatem diſiſſimus, humanus & officioſus in omnes, tum ciues, tum hoſpites.

Probus Imperator *Arrodionem* (quem ſingulari certamine pugnans confecerat) magnificentiſſimo honeſtauit ſepulchro.

Darius eos obiurgauit, qui *Hiſtiei* caput truncauerant: teſtis *Herodotus*.

Fabricius *Cornelium* *Ruffinum*, quem hoſtiliter oderat iuuit in petitiōe cōſulatus.

Titus *Velpſianus* duos in vrbe clariffimos viros (quos habebat compertos inſidiarum in ſuam vitam) non tantū non puniuit, at etiam ſibi aſſidere iuſſit. Fratrem *Domitianū* inſidias quoque patientem ſens ſæpe obteſtatus eſt, ne parricidio aſſequi cuperet, quod breui eſſet habiturus. Idem laborantes morbo, & ægrotantes ſuis paſcebat manibus, & ſuorū mortibus afflictos cōſolabatur.

Antonius *pius* fuit adeo mitis, ut quum ob inopiæ frumentarię ſuſpicionem lapidibus à plebe *Romana* perſtringeretur, maluerit

placare, quàm vlcisci seditionem.

Fl. V. Spasianus Vitellij hostis sui filiam spendidissimè maritauit, dotauitque, & instruxit. Nullius vnquam cæde lætatus est iustis etiam suppliciis illachrymauit, & ingemuit.

Iulianus Imperator *Nebrium* Constantij (in quem ille bellabat) fautorem ad genua sua prolapsum paludamēto protexit, ne à militibus interficeretur.

Domitianus inter initia Imperij sui aded ab omni cæde abhorrebat, vt edicere destinauerit, ne boues immolarentur. *Suetonius*.

Alphonsus expugnare per vim Neapoli noceri vetuit, pepercitque ciuibus, à quibus tamen fratrem suum sciebat interfectū fuisse. *Proteræ* cuidam homini verboso (cui iure plurimū successerat) nō modo veniam petēti dedit, at quinq; etiā talēta vltro obtulit.

Scipio Hispanos captiuos sine pretio dimisit.

Ptolemæus rex fugato *Demetrio* quoscunq; *Demetrii* amicos cepit captiuos, vnā cum eius supellectile statim remisit.

Antiochus rex captum *Scipionis* filium remisit sine pretio.

Pyrhus captiuos Romano populo reddidit.

Demetrius classe *ptolemæi* (qui prius fuerat victor) superata, eorum qui ceciderant corpora, sepeliri iussit, & captiuos omnibus liberum concessit reditum.

Philippus *Maria* *Mediolanensis* captum nauali pugna *Alphonsum* cum duobus fratribus, non libertate solum, at multis etiam honestauit muneribus.

Antigonus *Alcioneum* filium, *Pyrhi* ad se caput deferentem baculo percussum reiecit, vt barbarum & pollutum inclamans. Oculūq; obduxit, ne lugubri fœdaretur aspectu. Multis insuper lachrymis inimici mortem prosecutus est.

Lucius *Albinus* quum animaduerti sset virgines *Vestales* sub sacrorum onere laborantes, & ope hominum destitutas, statim exonerato sarcinis curru, vxore & liberis iter pedibus facere iussit, virgines cum sacris conscendere currum imperauit.

Annibale *Capuam* tenente *Faula* *Clunia* captiuis egentibus suppeditauit alimenta.

Beatrix *Romana* virgo corpora martyrum occisorum in agro suo furtim sepeliebat, quod etiā fecisse ferunt *Bibianam* virginē.

Cyprianus *Afer* diuitias omnes pauperibus erogabat.

L. Crassus orator tanta fuit clementia, vt *murenam* mortuā multos dies atratus fleuerit.

Crispus & *Chrispinianus* quicquid lucri faciebant arte sutoria, quā exercebant, pauperibus impartiebantur.

Anastasia *Chrylagoni* discipula sanctis (qui in carceribus tenebantur

bantur captiu) tacite victum ministrabat. Idem quoque fecerūt *Praxedes* & *Pudentiana* sorores.

Pompeius *Syllæ* cadaueri honorem exhibuit, teste *Plutarcho*.

Petrus V. isculus, *Venetiarum* princeps, pauperum ægrotantium cubicula solebat furtim visere, & opibus suis iuuare. Idem *Xenodochium* suo vnus sumptu extruxit.

Moses *Ægypto* fugiens *Iosephi* secum ossatulit.

Tobias sepeliendis mortuis vacabat.

Machabeus post prælium in *Gorgiam* commissum iussit, vt occisorum corpora sepelirentur.

Iehurex *Israel* hostem suum *Iezabelem* fecit ornari tumulo.

Pericles mortuos in bello *Peloponnesiaco* primus oratione publica laudauit.

MODESTI ET VERECUNDI.

Hemistocles iacentem hostem armis pulcherrimis indutum sequenti militi exuēdum reliquit, quum ab huiusce modi facto ipse abhorreret.

Quum *Mitylenæi* *Pyttaco* multum agri offerrent gratuito munere, tantum sumpsit, quantum hasta percurreret, vt apud *Romanos* *P. Claudius*, quantum vno die arasset.

Cato ob modestiam nullam sibi statuam erigi passus est, dicens: Se malle, vt posteripercontarentur, cur *Catoni* posita non esset statua, quàm cur posita.

M. Fabius consul deuictis *Veis* oblatum triumphum renuit ob fratris & collegæ mortem.

Pompeius oblatam sibi ab *Hebræorum* rege mensam & sedem auream, deferri iussit in publicum ærarium.

Fabius *Gurges*, *Fab. Picior*, *C. Numerius*, & *Q. Volinus* legati ad *Ptolemæum* missi, accepta ab eodem munera in ærarium retulerunt.

Q. Cincinnatus dictatura se spōte abdicauit. Quod etiam. *L. Sylla* fecit vltro.

Cn. quoque *Plancus* censuram volens exiit.

Cimon *Atheniensis* reipu. munera castè semper & incorrupte obliit, & ab omni genere expilationis abstinuit.

Pescennius Niger sic seipsum & milites rexit, vt nihil à prouinciabilibus oleum, non lignum operamve extorserint.

Agatholes rex *Siciliæ* nullo vnquam luxuriantis fortunæ zephyro auerti potuit à recordatione figulinæ patris officinæ. Quauis enim haberet auri & argenti abundè, semper tamen abacum vasis fictilibus onerabat. *Ausonius*; *Fama* est fictilib. cœnasse *Agathoclea* regem, Atq; *Abacum* *Samio* saepe onerasse luto. Quarētī

causam respondit, Rex ego qui sum Sicanię, sigulo sum genitore
fatus. Fortunam reuenter habere, quicunque repente Diues ab exi-
lii progrediendi loco.

Terentius Varro delatam sibi ab vniuerso senatu & populo di-
staturam recusauit, quod remp. confregisset Cannensis pugnae te-
merario congressu.

Ciceronius quum pratoris Comitibus Cn. Scipioni superioris Afri-
cani filio competitori omnium suffragiis praeponeretur, erubescens
se tanti viri filio prelatum, ex competitore suffragatorem se fecit.

Pompeius in acie Pharsalica victus a Caesare, quum postero die
Larissam intraret, oppidique illius vniuersus populus obuiam ei pro-
cessisset: Ite, inquit, & istud officium praestate victori.

Iulius Caesar tribus & viginti vulneribus coniuuratorum mucro-
nibus confossus, a verecundia absterri non potuit. Nam eo tem-
pore quo spiritus a mortali corpore secernebatur, togam vtraque
manu demisit, vt inferior pars corporis testis collaberetur.

Spurina egregius adolescens quum sua forma complurium for-
minarum sollicitaret oculos, verecundia motus oris decorem vul-
neribus deformauit.

CONTEMPTORES HONORVM,
& Diuitiarum.

Sextum Aelium Catum, virum consularem, quum legati Aethio-
lorum vasis fictilibus prandentem reperissent eidem vasa ar-
gentea miserunt, quae tamen recusauit. Neque aliud argenti extre-
mum vite diem habuit, quam duo pocula accepta a L. Paulo socero
suo. Autor Plinius.

Simon dux Atheniensis spolia victis hostibus erepta suis ciuibus
partitus est.

Agnes vxor Henrici tertij Imp. omnibus & diuitiis & honori-
bus se abdicauit, vt religioni daret operam.

Crates Thebanus non paruum auri & argenti cumulum proici-
cit in mare, quod melius philosopharetur citra impedimentum.

M. Curium rapam in loco torrentem quum legati Samnitum re-
perissent, eiq; multum obtulissent auri: Malo, inquit, haec in fictili-
bus meis comesse, & aurum habentibus imperare.

Raymundus, Lo. Germanus, Vmbertus Viennensis, Albertus magnus se
suis episcopatibus abdicarunt vltro.

Clotildis, seu Batildis vxor regis Clodouei, dimissis opibus & re-
gno, coenobio se inclusit.

Diocletianus relicto sponte imperio in propriis agris consenuit.

Beata Eugenia relicta opibus paternis coenobio inclusit.

Elburga filia Eduardi senioris regis Angliae relicta itidem paterna
domo

domo claustrum ingressa est, in quo ad mortem durauit sanctissimè.
Homo bonus cuius Cremonensis opes nundinariis & negotiato-
riis partas laboribus reliquit, vt spiritali consuleret lucro.

Lotharius imper. & rex Gallorum imperio sponte se abdicauit.

Iudocus, regis Britonum filius, relicto principatu, qui post patrem
erat successurus, byssum & purpuram in pannosas, & viles com-
mutauit tunicas.

Antonius Anachoreta ne eligeretur episcopus, laeum sibi auri-
culam ferro praescuit.

Tudianus patrimonium populo diripiendum sparsit.

Democ. agros suos reliquit, eosq; pascua publica fieri passus est.

Legati Samnitum *Fabricij* domum ingressi, quum viderent multa
ad splendorem & tanti viri deesse maiestatem, magnam vim auri ei-
dem obtulerunt. Quam repudiavit vltro. Testis Gellius lib. 1. cap. 14.

Maiores *Scipio* publicam rerum administrationem sponte reli-
quit, vt priuatus ageret.

Maximianus princeps relicto imperio vitam quoque priuatam elegit.

Amurathes Turca dimissa filio regni cura priuatus egit.

Petrus, rex Angliae, dimisso suis regno Romam venit, vbi in pau-
pertate priuatus vixit.

Lyfander, rex Lacedaemoniorum, vestimenta magna pretij filia-
bus suis a Dionysio missa recusauit.

Missala primus omnium Romae urbis praefectus constitutus, die
sexta ab ea dignitate se abdicauit.

Theodosius, Atramytenus imperator, post Artemium pertaxus
belli civilis cessit imperio monasticamque vitam amplexus est.

Michael Curoplates, imperator post Staurationem, Leoni Armeno
curam imperij reliquit vltro.

Manuel quoque habenas imperij Alexio reliquit, monasticam
secutus vitam.

Idem fecit *Ioannes* Catacuzanus imperator, qui successit Andro-
nico iuniori.

In Tygris alueo oppidum est *Babylhace*, cuius incolae mortalium
soli aurum in odio contrahunt.

Arsenius, Romanus patricius, quum vocem hanc incerto auto-
re audiuisset, Fuge, tace, & quiesce, relicta paterna hereditate ad
coenobium properauit.

Rachis, Longobardorum rex regno se sponte abdicauit, vt mo-
nachum ageret.

Placidia virgo, Valentiniani imperatoris & Eudoxiae filia repu-
diatis opibus nulli rei praeterquam saluti inhiabat.

Forfens, Hiberniae regis filius, neglecto regno monachum egit
Aeneas

Aeneas militis cuiusdam Turno adhaerentis (cui nomen erat *Magus*) diuitias spreuit, quas offerebat, ut veniam conquireretur victus. *Aeneas* apud Verg. lib. 10. Argenti atque auri memoras quas multa talenta Natis parce tuis.

Nicolaus Patareus Smyrnae antistes patrimonium pauperibus impertauit.

Phocioni quum Alexander ex Persica Gaza bello parta magnum auri pondus misisset, recusauit ille.

DIVITES.

Midas rex fuit Phrygiae, cui propter Bacchum hospitio susceptum concessum est, ut quicquid vellet optaret, voti futurum compos. Optauit autem ut quicquid corpore contigisset, in aurum verteretur. Tanta fuerunt eius diuitiae, ut in proverbium abierint. *Staius* lib. 1. Sylvarum. Digne *Midas*, *Cræsi*que bonis & Perside gaza.

Opulentia *Cræsi* Lydorum regis maximè quondam nobilitata est apud Graecos, & adeo, ut fecerit proverbio locum. Properea, (ut scribit *Herodotus*) existimabat se mortalium felicissimum, *Mart.* lib. 5. *Cræso* diuitior licet fuisset.

Vergilius scribit *Sycheum* Didonis maritum fuisse ditissimum agri inter Phoenicas. Quae opulentia fuit ei exitio, impulsitque *Pygmalionem* regem Tyri, ut eum interficeret. Quantum autem auri & argenti habuerit, hinc suspicari licet, quod eius thesauris profuga *Dido* æmulam Romani imperij Carthaginem aedificauit.

Volunx fuit quispiam ditissimus, de quo *Syll.* libro 5. sic scribit: Ditissimus agri Occumbes generose *Volunx*, ne clausa repositis Pondera thesauris, patrio nec regia quondam Praefulgens ebore & possessa mapalia soli Profuerint.

Aesopus Tragicædus amicus *Ciceronis*, arte histrionica ad tantam peruenit opulentiam, ut sexcentis sestertiis ei patina steterit: reliqueritque filium adeo diuitem, ut is vniones liquefactos cornis apponeret.

Cacilius Candius testamento suo edixit, Quamuis multa bello ciuili perdidisset tamen relinquere seruorum quatuor millia centum & sexaginta iuga bouum tria millia & sexcenta: reliqui pecoris ducenta quinquaginta septem millia in numerato pondo sexcenta millia. Qui funerari se iussit sestercii undecim millibus.

M. Crassus negabat diuitem esse, nisi qui redditu annuo legionis posset alere. In agris suis possedit sestercium bis millies: hoc est aere nostro quinquagies centena millia aureorum coronatorum. Nec satis fuit, inquit *Plin.* nisi totum Parthorum esurisset aurum. Harum autem diuitiarum maximam partem ex ciuilibus bellis atque incendiis comparauerat, calamitates publicas in suam vnus utilitatem vertens. Nam quum trecenta solum talenta ex paterna hereditate acce-

accepisset, priusquam aduersus Parthos exercitum duceret, septem millium & centum talentorum summam coegisse traditur, quum etiam decimam partem facultatum suarum *Herculi* consecrasset, & publicum epulum dedisset populo, ac tres minas ciuibus viritim contulisset. Seruos habuit circiter quingentos fabrilis artis, & architecturae peritos, quibus non solum ad propriae domus extructionem usus est, sed ciuibus aedificare volentibus eorum operas mercede locauit. *Pallas*, *Claudij* libertus, *Crasso* ditior fuisse perhibetur vicies & quinquies centenis millibus.

Plinius praeter hunc *Pallantem* aut *Callistum* & *Narcissum* *Claudij* principatu fuisse opulentiores. *Narcissae* autem diuitiae in proverbium venerunt, quum *Iuuenalis* dicat: Nec *Cræsi* fortuna vnquam nec Persica gaza Sufficiens animo, nec diuitiae *Narcissi*, Indulsi *Cæsar* cui *Claudius* omnia. De *Pallante* *Iuuenal.* *Satyr.* 1. Ego possideo plus *Pallante* & *Licinio*. Hi duo *Pallas* & *Narcissus* liberti fuerunt *Claudij*, quos decreto quoque Senatus, non solum ingentibus praemiis, at etiam magistratibus ornari passus est. *Tacitus* scribit *Claudij* *Pallanti* praetoria insignia & centies quinquagies sestercium cæsisse, & *Pallantem* ipsum sestercio ter millies possessorem fuisse. Idem lib. 14. ait *Neronem* veneno interfecisse hunc *Pallantem*, quod immensam pecuniam longa senectus detineret.

Licinius *Cæsar*is libertus tantum agrorum fertur habuisse, quantum peruolarent milui.

Quamuis numerosae fuerint *Crassi* diuitiae, *Plinius* tamen facit *Syllam* ditionem, ubi de *Crasso* loquens ait, *Quiritum* post *Syllam* ditissimus.

Pompeio res gerente circa Iudæam, *Ptolemæus* octona millia equitum sua pecunia tolerauit. Mille cõuiuas totidem aureis portis mutans vasa cum ferculis saginauit.

Pythius *Bithynius* platanum auream, vitemque nobilem *Dario* regi donauit. *Xerxis* copias hoc est septies centena LXXXVIII. millia hominum excepit epulo stipendium quinque mensium, frumentumque pollicitus, ut e quinque liberis senectuti suae saltem vnus cõcederetur. Testes *Herodotus* & *Plinius*. Interrogatus à *Xerxe* quantum possideret respondit se habere argenti talenta duo millia, auri myriadas quadringentas, staterum *Daricorum* septem millia minus. Quam summam quum obtulisset ipsi *Xerxi*, demonstratus rex propensum hominis liberalitatem, expleuit quod illi de erat ad quadringentas myriadas.

Seneca philosophus rerum actui praepositus à *Nerone*, quadriennio ter millies sestercium quæsiuit.

Tarius *Ruffus* infima natalium humilitate consulatum militari indu-

industria meritis circiter mille festercium liberalitate Augusti congestum, agris coemendis exharisit.

Idem Seneca testis est *Lentulum augurem* eodem Augusto imperante quater millies festercium suum vidisse.

Herodes Atticus tanta fuit rerum opulencia, vt Isthmum vellet perfodere, & maria coniungere diuersa, si per imperatorem licuisset. Quod tamen frustra tentauerat Nero.

Plerique veterum suam satis opulentiam prodiderunt arduis conatibus quibus rerum naturae faciem mutare voluerunt: vt *Nicanor Seleucus*, qui excogitabat perfodere spatium a Bosphoro Cimmerio ad Calpium mare, quod intervallum erat c. l. mil.

Sesoftris, rex Aegypti, interstitium a rubro mari ad Nilum proscindere adorsus est. Quod postea Darius molitus est.

L. Lucius Syllanarum partium amplius sexcenties possedit.

Galeus fuit in Latio quispiam ditissimus agrestis Gazæ. Verg. lib. 7. En. Corpora multa virum circa seniorq; Galeus, Dum patri medium se offert iustissimus vnus Qui fuit, Autoniisq; olim ditissimus aruis, Quinque greges illi ballantum, quina redibant Armenta, & terram centum vertebat aratris.

Camertes, Volscensis filius partium Turni fautor in Aeneam, ditissimus fuit. Verg. lib. 10. Persequitur sortemq; Numam, fuluimq; Camertem Magnanimo Volscete satum, ditissimus agri, Qui fuit Autonidum, & tacitis regnavit Amyclis.

Dorylas ponitur ab Ouidio lib. 5. Meta. ditissimus agrestis opulencia, vbi ait: Nasomoniaci Dorylas ditissimus agri, Diues agri Dorylas, quo non possiderat alter Latius, aut totidem tollebat farris aceruos.

Cyrus deuicta Asia cxxiii. millia pondo auri inuenit: præter vasa aurea, aurumque factum, & in eo folia ac platani Vitæmq; Quæ victoria argenti quingenta millia talentorum reportauit.

Cleopatra quoque diuitiæ arguuntur ex coctilibus illis muris inter septem orbis miracula numeratis. Ex cratere, cuius pondus erat xv. talentorum: ex apparatu conuiuij, quo Antonium excepit: ex vinionum forbitione, & multis item sumptibus.

Eubopes rex in Suanorum terra, velleribus aureis inclyta, plurimum argenti auriq; fertur eruisse.

Cæsar in munere patris funebri, omni apparatu arenæ argenteo vsus est.

C. Antonius ludos scæna argentea fecit. Item & *L. Murena*.

Caius princeps in circo pegma duxit, in quo fuere argenti pondo cxxiiii.

Nero Põpeij theatrum operuit auro in vnum diem quod Ty-

ridati

ridati regi Armeniæ ostendit.

Populus Romanus septem annis ante primum bellum Punicum habuit in ærario auri pondo dccxxvi. millia, Argenti xcii. millia, & extra numerum ccclv. millia. Item Sex. Iulio & L. Martio consulibus lxxxiiii. auri pondo. Cæsar primo introitu vrbs in civili bello suo ex ærario protulit laterum aureorum xxvi. millia, & numero pondo ccc.

Paulus Æmilius Perseo Macedoniæ rege deuicto retulit in ærarium prædam pondo trium millium.

Scipio Africanus victa Carthagine m. cccclxx. podo auri inde transtulit. Item argenti calati millia ccccl. vasorum aureorum pondo centum millia.

Mamurram Catullus dixit habere quicquid habuisset comarum Gallia. Cornelius Nepos adiecit eum totis adibus nullam nisi e marmore columnam habuisse, omnes solidas e Caristio aut Lunensi.

P. Clodius (quem Milo occidit) habitauit domo empta festeriis cxi. millibus.

Cissamis Cous fuit gregibus pecuariis supra modum diues.

Dionis Syracusani opes immensæ fuerunt, & regia in viuendo propemodum pompa, & supellex, Plutarcho teste.

Lucullus quum Reip. infensus, priuata vitæ se dedisset, adibus & prætoris extructis, ortis, & cœnationibus amoenissimis incredibili sumptu paratis, & Bibliotheca libris vtriusq; linguæ cumulatissima, opes bello quasitas coterere non potuit. Idem Põpeio & Ciceroni extemporariam apparauit cœnam impendio quinquaginta millium, tanta epularum, & rerum lautitia, vt conuiuii in admirationem traheret. Idem perfodit montem, & flumem immisit in piscinas, quæ reciproca fuerunt.

Plinius iunior tanta fuit opulencia, vt ducenta millia nummum pro accessione pretij agrorum contempserit, emptrice Cornelia hoc petente, vt suis ipse verbis docet ad eandem formam scribens Tu quidē (inquit) honestissime q; tam impensè & rogas & exigis vt accipi a te iubeat pretium agrorum non ex dcc. millibus, quanti illos a liberto meo, sed ex nongentis, quati a publicanis partem vigesimam emisti. Inuicè ergo & rogo & exigo, vt non solum quid te, verum etiam quid me deceat, aspicias. Idem Plin. patriæ suæ donauit annua festeria tricena, quæ a nobis dcl. aureis æstimantur. Hanc eius opulentiam pluribus verbis describit Budæus.

Quantæ fuerint opes *Dauidis* coniectare est verbis eiusdem qui cap. 22. Paralip. ita loquens ad Salomonem inducitur: Cōfortare, & viriliter age, ne timeas, neq; paucas: Ecce ego in paupertatula mea præparavi impensas domus domini, auri talenta centum millia, & argenti

argenti mille millia talentum. Historia Regum scribit David habuisse argenti mille millia talentum, id est decies centena millia, & auri centum millia, quæ mille millia talenta argenti valent. Propterea Budæus ait opes David decies fuisse maiores opibus Darianis.

Fuerunt & immanes Salomonis diuitiæ, ut testatur quod libr. 3. Regum & cap. 10. scriptum est hoc modo: Non erat argentum nec alicuius precij putabatur in diebus Salomonis, quia classis regis per mare cum classe Hiram semel per tres annos ibat in Tharhis deferens inde aurum & argentum. Et paulo inferius: Fecitque ut tanta esset abundantia auri & argenti in Hierusalem, quanta & lapidum. Consumpsit in templi sui columnis & vasis aureis quadragies sexies centena millia. Argenti verò ad clauos & alia instrumenta M. C. CXXXII. talenta. Auri verò in columnis, fornicibus & cæteris talenta XVIII. millia.

Victo Dario inuenta sunt Persidæ C. LXXX. millia talentum: quum tamen Darius septem millia fugiens rapuisset.

Mynias fuit quispiam sua ætate mortalium ditissimus, qui primus thesaurum recondendis pecuniis struxisse fertur.

Cælius ait Mæandrum Protagoræ patrem tanta rerum opulentia præcelluisse, ut Xerxem Persarum regem domo & donis excipere ausus sit. Quod iam de Pythio memorauimus.

Heliogabalus mensas & capsas habuit argenteas. Primus etiam cacabos, vasa deinde cetenaria argentea sculpta & nonnulla stigmatibus libidinosis inquinata. Auctor Ælius Lampridius.

Tantalus diuitiæ proverbio locum fecerunt, quem prædiuitem fuisse ostendit carmen illud ex tragædia apud Plutarchum de exilio: Viam dierum duodecim sero iugera.

Callicrates fuit quispiam Carystius, qui ciues suos omnes opibus longè præstitit. Hinc adagium natum: Ultra res Callicratis.

Herodotus scribit Rhampsinitum regem immanem pecuniæ copiam habuisse, quàm nemo regum posterorum adæquauit.

Darius ætrogalem sibi fecit Asiam, ex qua quotannis D. LXXXV. millia talentorum accipiebat: præter illud tributum quod ex Africa & iis qui Europæ Thessalia tenus incolebant, eidem afferebatur.

Indorum regio (teste Curtio) diues est non auro modò: sed margaritis & aliis gemmis, ad luxus magis quàm ad magnificentiam exulta.

Inter populos diuitiis memorabiles recensentur Lydi. Babylonij, Seres & Arabes. Stat. lib. 5. Syl. Si Babylonis opes, Lydiæ si ponderagæ, Indorumq; dapes. Serumq; Arabumq; potentes diuitias.

Fuit & Achæmenes rex Persarum ditissimus. Horat. libro 2. carminum: Non tu quæ tenuit diues Achæmenes, Aut pinguis Phrygiæ

giæ Mygdonias opes, Permutare velis crine Lyciniæ?

In Tolosano Italiæ oppido, a Q. Cepione direpto, inuenta sunt auri pondo ex. millia argenti pondo quinqueis decies centena millia.

Luerius Aruernus, pater Bititi (qui Bititus cum Maximo Æmiliano & Domitio Enobarbo ducetorum hominum exercitu confligit) tatis deliciis, diuitiisque circumfluxit, ut aliquando ostendendum opum gratia curru vectus capum ingrederetur, nummos aureos argenteosque huc atque illuc spargens. Quibus colligendis amici atque comites occupati sequerentur.

Antiochus Magnus, Syriæ rex, tatis affluxit diuitiis, ut in Romanos certaturus exercitum collegerit ornatissimum, in quo plerique milites hastis scutisque aureis & argenteis enitebatur. Propterea quum ostentasset Annibali copias illas tanto munitas apparatus, rogassetque nunquid satis essent Romanis facturæ: Pœnus ignauiam imbellium militum eius eludens, Satisfacturæ, inquit, etiam si auarissimi fuerint Romani.

Habuit Iob septem millia ouium, tria millia camelorum, Quingenta iuga bouum, quingentas asinas, reliquique pecoris armentum numerosissimum.

PAUPERES.

Irus fuit Ithacensis pauperrimus, quem Vlysses ab expeditione Troiana reuersus ictu pugni interfecit. Mart. lib. 5. Iro pauperior forem Carioe.

Memetes fuit Arcas quispiam occisus a Turno, cuius paupertatem describit Verg. lib. 12. his verbis: Et iuuenem exosum ne quicquam bella Memetem Arcada, piscosque cui circum flumina Lerna Ars fuerat, pauperque domus, nec nota potentum Munera, conductaque pater tellure serebat.

Acetes paupertatem suam apud Oui. lib. 3. Meta. his verbis exprimit: Ille metu vacuus, nomen mihi dixit Accortes. Patria Maxonia est, humili de plebe parentes. Non mihi quæ duri colerent pater aura iuueni, Lanigerosque greges, non vlla armenta reliquit. Pauper & ipse fuit, hincque solebat, & hamis Decipere & calamo sitientes ducere pisces.

Baucis mulier & Philemon eius maritus, in maxima paupertate conuenerunt. Idem Ouid. lib. 8. Sed pia Baucis anus, pariterque ætate Philemon. Illa sunt annis iuncti iuuenilibus, illa, &c.

Fausulus pastor fuit extremæ paupertatis, qui vel Romulū exposuit, vel expositum nutriuit. Ouid. lib. 3. Fast. Nec taceâ vestras Fausule pauper opes.

Apud eundem libro eodē Anna nomen est pauperrimæ verule,

vbi ait: Orta sub vrbis: quædam fuit Anna Bouillis Pauper, sed multæ sedulitatis anus. Illa leui mitra canos incincta capillos. Fungebat trepida rustica liba manu.

Hecale nomen est pauperrimæ scæminæ apud eundem libr. 2. de Reme. Cur nemo est *Hecalen*, nulla est quæ nouerit Irum? Nempe quod alter egens altera pauper erat.

Amyclas, nomen est pauperrimi nautæ apud Lucanum, de quo iam verba fecimus in capite de Nautis.

Apud Horatium *Ibycus* nomen est pauperis, cuius vxor dicebatur *Chloris*. Hæc Horatii verba: Vxor pauperis Ibyci Tadem nequitia fige modum tuæ.

Horatius ipse laborauit paupertate, qua vrgente animum appulit scribendis carminibus. Vnde libr. 2. Epist. sic inquit. Et laris & fundi paupertas impulit audax. Vt versus facerem.

Martialis libr. 2. *Hylis* paupertatem eludit his verbis: Vnus sape tibi tota denarius arca. Quum sit, & hic culo tritior Hyle tuo.

Idem *Thelesimum* turpi quæstu diuitæ factum ridet his verbis ex libro 6. Quum coleret purus pauper *Thelesinus* amicos, Errabat gelida sordibus in togula. Obscenos postquam cepit curare cinctos, Argentum, mensas, prædia solus emit.

Apher apud eundem nomen est viri extremæ paupertatis, vbi ait: Quum sis tam pauper, quam nec miserabilis *Apher*.

Ab eodem ridetur *Cinna* quispiam, quod quum pauper esset, pauper videri vellet. Sic enim, inquit, Pauper est *Cinna*, & vult videri pauper.

Carullus Furius cuidam pauperrimo sequentibus illudit versiculis: Furi cui neque seruus est, nec arca, nec cymex, neque araneus, neque ignis: Verum est pater, & nouerca, quoru Dentes vel siliem comesse possunt.

Codrus poëta pauperrimi, & *Procula* eiusdem vxoris paupertatē sic describit *Iuuenalis*: Lectus erat *Codro* *Procula* minor, vrceoli sex, Ornamentum abaci necnon & paruulus infra Cantarus, & recubans sub eodem marmore *Chiro*: Iamque vetus Græcos seruabat cista libellos, Et diuina opici rodebant carmina mures. Nil habuit *Codrus*, quis enim negat? & tamē illud Perdidit infelix totū nihil. Vltimus autem *Ærumnæ* cumulus quod nondum, & frustra rogantem. Nemo cibo, nemo hospitio, tectōque iuuabat.

Æliorum familia Romæ fuit pauperrima, & modicarum adeo facultatum, vt septemdecim eodem tempore vnicam habuerint domum, vnicum agrum possidentes.

Paulus Æmylius, qui de Liguribus, & *Perseo* Macedoniae rege triumphauerat, adeo pauper mortuus est, vt funebres ludi celebrari nequie-

nequuerint, nisi diuenditis eius possessionibus.

Ætius sophista *Antiochenus* aurificinam, vrgente rerum penuria, exercuit ab initio.

Menerius *Agrippa*, qui de Sabinis triumphauerat, pauper adeo mortuus est, vt sepeliri nequuerit, nisi collatis à populo quadratibus.

M. Pompilius *Andronicus* ob inopiam coactus est vendere opus annalium xv i. millibus nummum.

Aristides, qui rempublicam Atheniensium clarissime administravit, inops adeo mortuus est, vt eius funeri sumptus defuerit.

Callias Atheniensis comædiographus torfit funes ob paupertatē.

Val. Cato grammaticus, qui floruit ætate *Syllæ* consensit in summa paupertate, dimissaq; Tusculana villa (qua cessit ob creditores) habitauit angusto & breui gurgustio. Vnde *Bibaculus* his in eum carminibus lufit: Si quis fortē mei domū *Catonis*, Depictas minio assulas & illos Custodes videt hortulos *Priapi*, Miratur, quib. ille disciplinis Tantam sit sapientiam assecutus. Quam tres calculus ac selibra farris, Racemi duo tegula sub vna ad summā propē nutriant senectam.

Demonax Philosophus (qui floruit *Adriano* imperante) nullum vnquam sibi viaticum præparauit. Sed quum esuriret, proximam domum, quam apertam videbat, ingrediebatur, & victum ibi quæritabat. Centenarius decessit, elatus publico sumptu.

Epaminonda Thebanorum principi & totius Græciæ vnicū fuit indumentum, rude & pertritum. Quod si quando expurgandū fulioni traderet, alterius vestis inopia domi interim se continebat. Nihilominus tamen in tanta pauperie magnam vim auri quam offerebat rex Persarum, recusauit ultro.

Epictetum Philosophum iam diximus seruum fuisse, & summa inopia laborasse.

Aglaus *Pisophidius* in angustissimo Arcadiæ angulo consensit, exili contentus prædio, quo nunquam egressus est. Hunc tamen *Apollo* in tanta paupertate felicem testatus est. *Val. Martialis* epigrammatista pauperie pressus viaticum accepit à *Plinio* nepote.

Menas inter *Samnites* natus, in solitudine vixit & paupertate, curandis apibus intentus. Neque tamen deerant aduentum dona, quos ad bonam frugem solebat conuertere.

Origenes extrema laborauit paupertate, bonis eius in fiscum relatis, quod Christianæ adhaesisset pietati.

Plautus ob paupertatem victum quæritabat in agendis molis illis, quas trusariles vocant. A quibus quum impetrabat otium ad scribendū fabulas se conuertebat, vt eas postmodum venditaret.

Tullius fuit nescio quis pauper, cuius inopiam *Solon* *Cræsi* diu-

eiis feliciorum esse prædixit, ut iam de Aglaio prædiximus, nisi quis forte velit eundem esse.

Theagenes Caprus fuit pauper quispiam, qui tamen diues haberi volebat. Idem multa facile pollicebatur, & nihil præstabat.

Fuit & *Lyfistratus* summæ paupertatis homo, adeo ut proverbio locum fecerit.

Antigonus, cuius Florentinus, quum universas facultates pauperibus impartivisset, pauper adeo decessit, ut eius funeri defuerit sumptus.

Euripidis mater lucellum faciebat in vendendis oleribus. Autore Plinio. Ei nomen erat Clito, patri verò Mnesarchus.

Glyceria coronas venales exponebat ad sustinendam paupertatem.

Telenicus homo fuit adeo notæ paupertatis, ut *Seriphij* proverbium inde formaverint.

Pauson fuit pictor insigni tennitate.

Plutarchus in *Nicia* prodiit *Lamachum* fuisse adeo insigni paupertate, ut quoties illum Atheniensis populus imperatorem crearet, aliquantulum pecuniæ ad pallium & crepidas comparandas decerni opus esset.

Valerio Publicola in morte defuit sumptus. Autore Tito Livio.

Atilio Prætorio post consumptum ingens patrimonium paupertatem, confitenti, Tiberius, Sero, inquit, expectatus es.

Gellius scribit *Protagoram* sophistam adolescentem victus querendi gratia vecturas onerum corpore suo factitasse.

Sunt qui dicant *Lucilium* poetam Satyrographum publico funere fuisse elatum.

Eumæus fuit subulcus *Vlyssis*, mendicus, & pannosus.

Telemachus fuit quispiam Arcanensis, qui ob paupertatem fabis sepenumero visitabat. Hinc *Telemachi* olla proverbio locum fecit.

Coma tibericæ fuit pauperissimus, qui nihil habuit præter oleastrum.

Cumius fuit quispiam pauperculus, qui quum vtriculum aquæ sitiæti *Artaxerxi* porrexisset, ab eo ad summam rerum opulentiæ euectus est.

Cleobis, & *Biton* fratres Argivi, fuerunt pauperissimi. Testis Herodotus. *Plinius* scribit *Protagorem* pictorem contentum fuisse casula, quam habebat in horto suo.

Seruilus Iauricus, qui proconsul debellaverat Cilices, publico elatus est funere.

Abrahamus Anachoreta nil habuit in solitudine præter catinum & cilicinam vestem cum sago rustico.

Hilarion interrogatus à latronibus quos offenderat, cur non expauesceret, Quia nudus sum, inquit.

clari aut diuites evaserunt.

Demosthenes fabri filius, clarissimus evasit philosophus. *Sidoni*. Qui fabro genitore procreatus Oris maluit expolire linguam.

Agatocles è sigulina patris officina ad regnum Siciliæ peruenit. Unde apud *Ausonium* sic inducitur loquens: Rex ego qui sum Sicaniæ, sigulo sum genitore satus.

Aesopus Tragicus quum histrionicam artem exerceret, ea tamen evasit ditissimus.

Gadareus sophista, qui prius more mendici peregrinabatur, *Maximiani* beneficio consulatum adeptus est.

Adrianus & *Marcus Antonius* principes *Arrianum* historicum euexerunt ad consularem dignitatem.

Cyrus Panapolyta beneficio *Theodosij* Imperatoris & *Eudoxie* vxoris eiusdem præsul factus est.

T. Cornucanus è plebe factus est pontifex maximus.

Giges annulum habuit in quo erat gemma tantæ virtutis, ut ea ad se versa incòspicuus esset, versa verò ad alios, conspicuus. Propterea legatus ad regem missus annuli beneficio ipsum interfecit, & stuprata regina rex è pastore factus est.

C. Marius senior, septies consul, *Arpinas* fuit, obscura prognatus origine.

Telephanes quum antea currus factitaret, tandem rex *Lydorum* factus est.

Terentius Varro sordido natus loco, tandem quæstura, & duabus ædilitatibus functus est.

Tamburlanum à tenera ætate porcarium, fortuna *Scytharum* regem constituit.

Celestinus Quintus ex Anachoreta factus est Pontifex maximus.

Lamissionem in piscina (quum infans esset) repertum fortuna fecit *Longobardorum* regem.

Narses Eunuchus è chartulario patriciam consecutus est dignitatem, & totius Italiæ principatum.

Ptolemaus filius *Lagi* ex gregario *Alexandri* milite factus est rex *Ægypti*.

Rhodope meretrix ex immundo illo corporis quæstu ad *Ægypti* regnum conscendit, nupsitque *Psammitico*.

Ioannes Campanus qui infans pascendis ouibus contriuerat, tandem beneficio *Pij Secundi* Pontificis *Maximi* præsul factus est.

Franciscus Sfortia, dux *Mediolani*, patrem habuit *Sfortiam*

Attendulum, qui quondam in exercitu fuerat lixa.

Gordius ab agricultura ad imperium euectus est.

Valentinianus Imperator patrem habuit funes torquentem.

Helena imperatrix & vxor *Constantij* inter Britannos humili orta est loco.

Porculus quum latrunculus lufitaret, & decies in eo ludo Imperator extitiffet, accessit protinus scurra qui eum purpura ornatum salutauit vt Imperatorem. Qua ille occasione vel oblata, vel arrepta, verè affecutus est, quod per iocum dicebatur.

Mauritius Cappadox, è famulo & excubitore Imperium adeptus est post *Tiberium Secundum*.

Ioannes Zimisces prius ludi magistrum egerat, Imperiali tamen dignitate functus est tandem.

Nicolaus Quintus, natione Lunensis, humili natus loco & professione medicus, ad summum tandem Pontificatum peruectus est.

Innocentius Octauus ab ineunte ætate coactus est ob paupertatem famulari & inter *Alphonfi* Siciliæ regis ministros victum sibi comparare. Mox tamen *Xisto III* successit in pontificatu.

Pius Secundus ob parentum paupertatem peregrinari coactus est, & victum emendicare. Prouectior factus successit *Calisto* tertio.

LTarius Ruffus natalium humilitate consulum militari industria meritis est. Autore *Plinio*.

Quintus Cincinnatus, quum agrum coleret, sudore deserto prætextam accepit togam, & ab aratro conscendit ad dictaturam.

Ventidius Bassus adeo fordido natus est loco, vt victum egre sibi quæreret adolescens. Dneum tamen quum in *C. Cæsaris* beneuolentiam introrepsisset, eius patricinio & fauore factus est primus Tribunus plebis, mox Prætor, inde Põtifex & Consul. Ad extremum qui prius curandis malis victum sibi quæritabat, eò conscendit gloriæ & autoritatis, vt primus subegerit Parthos, ac de his triumphauerit. Cui eius gloriæ vsque adeo inuidit populus Roman. vt sequentes in eum versiculi vulgo iactati sint: Concurrite omnes augures, aruspices, Portentum inusitatum constat est recens. Nā mulos qui fricabat, consul factus est. Autor *Gellius* lib. 15. cap. 4.

Euripides ex matre olærum venditrice euasit poëta celebratissimus.

Primislaus rex Bohemorum ab ineunte ætate bubulcus erat, & armentarius.

Hiperbolus Chremidis filius (qui prius lucernas factitabat) Athenis tandem principatus est.

Parus Histaspis filius, Cyri primum extitit Pharetophorus, & lictorio functus est munere, rex Persarum factus.

Mace-

Macedonum rex *Archelaus* natus est Simiche matre serua.

Perseus quem *Paulus Æmilus* attriuit, fuit arguius genere, ignobili prognatus patre.

Eumenes inopem habuit parentem.

Antigonus Philippi artificio se confouebat.

Latrocinia exercuit *Polyperchon*.

Phocion Patrem habuit, qui coclearia conficeret.

Demetrius Phalereus seruiuit apud *Demetrium*, & *Conona*.

Sycioniorum tyrannus *Cleon* pyriticam prius exercuerat.

Mandro fuit quispiam, qui ex nauiculario factus est Imperator.

Hinc adagium, Fuit & *Mandroni* ficulna naui.

Bonofus Imperator, filius fuit pedagogi literarij, Autore *Flauio* *Vopisco*.

Prubus patrem habuit agrestem, & olitorem.

Ælio *Pertinaci* origo gentis fuit sordida.

Aurelius patrem habuit mediocrem, & colonum.

Galeries pastor fuit armentorum, habuitq; parentes agrarios.

Adramitenum *Andriscum* in *Fullonia* natum fortuna ad opes & dignitates euexit.

Iustinus, qui ante *Iustinianum* imperauit, fuit armentarius, & sues egit.

Basilius Macedo captiuus inter venales *Constantinopolim* ductus, factus est imperator.

Artaxerxes humili apud Persas loco natus, imperium à *Parthis* ad suos transtulit, & *Artabanum* triplici prælio cum tota deleuit familia.

Romulum & *Remum* infantes aluit lupa, quos conditores habuit Roma.

Viriatus Lusitanus in Hispania è pastore venator, è venatore latro, ex latrone dux postremo fact. vniuersam occupauit Lusitaniã.

Cicero homo nouus. *Arpinas* (vt improperebat inimicus) præter dignitatem consularem eò diuitiarum peruenit, vt habitaret domum, quæ fuerat *M. Crassi* Romanorum ditissimi.

Incunabula *Tullij Hostilli* agreste cepit tugurium. Eiusdem adolescentia in pascendis pecoribus fuit occupata, validior ætas Romanum rexit imperium.

Tarquinius Priscus natus est patre *Demarathro*, etiam exule.

Tullius *Seuius*, verna, & ancillæ filius, Romanis principatus est.

M. Perpæna (qui peregrinus Romã venerat) cõsulatu positus est.

Cornelium Syllam ex *Nicopolis* meretriculæ sinu absumptum fu stollens fortuna, super Cimbricos Marij triumphos, septemque cõsulatus, imperis dictaturisque effecit.

Lycastus & Parhasius à Plirionomia matre expositi, & à Tilipho pastore nutriti, Arcadiæ regno tandem præfuerunt.

Sixtus primus, pastoralis ortus tugurio, ad summum Pontificatum conscendit.

Anselmus ex monacho abbas, ex abbate Cantuariensis episcopus factus est.

Sadragesillus, Dagoberti prædicator, è ludimagistro dux Aquit.

QVI EX PROSPERA FORTUNA
ad humilem & miseram redacti sunt.

D*ionysius* iunior Syracusis (ubi tyrannidem exercuerat) pulsus exulavit Corinthi, ibique ludimagistrum egit, teste Cicerone. *Paxanes*, rex Turcarum, Tamburlano victori equum insensuro submelavit humeros, & scabelli usum præbuit, ut etiam *Valerianus* Imperator, Sapor regi Persarum.

Belisarius Romanis præfectus copiis quum Vandalos delevisset, de Parthis triumphasset, urbem non semel à Barbaris liberasset, post multas victorias Iustiniano mandante ex oculatus victum in via publica à transeuntibus emendicavit.

Cassius qui bis triumphaverat, ter consulatu fuerat potitus, supplicio capitali clausit vitam.

Cn. Carbo post tres consulatus, ventrem purgans interfectus est.

Cotta ante diem futuri sibi triumphi expiravit.

Caninius quo die factus est consul, in fata concessit.

M. Claudius Marcellus, qui Annibalē superaverat, Syracusas expugnauerat, tandem apud Venusiam interfectus est.

Ne *Paulus Æmilius* duobus triumphis priore de Liguribus, posteriore de Persis supra modum insoleceret, ei filiorum mortem immisit fortuna.

Snadocopus, rex Moravia & Bohemia, ab Arnulpho imperatore superatus mutata veste consenuit in deserta nemorum solitudine cum tribus anachoretis.

Christophorus papa, summo pontificatu detrusus monasticam egit vitam.

Celestinus v. Ioannes I. Ioannes xii in carcere perierunt.

Benedictus v. Benedictus x. Martinus Tudertinus, *Ioannes xii* suo pontificatu detrusi, omnes consenuerunt in exilio.

Polycrates, Samiorum tyrannus, post multos ridentis fortunæ rephyrō, ab Orōte Cyri præfecto, superatus & suspēdio affectus est.

Xerxes qui Egyptum subegerat, Themistocle victus, ab Artabano interfectus est.

Artabanus, ab Artaxerxe occisus.

Mithridates, rex Ponti, qui annis quinquaginta Romanos variis cladibus

cladibus affecerat, Asiam occupauerat. *Q. Oppium* Proconsulem & *Aquileium* legatum, in vincula coniecerat, à Lucullo primum, deinde à Pompeio superatus, mortem sibi intulit.

Pompeius, expugnato Domitio, larba triumphato, Sertorio in Hispania sublato, Pyrtis subactis, & Tygrane rege Armenia, de bellatis ite Iberis, Albanis & Iudæis cum Aristobolo rege, & Mithridate ad hauriendum venenum coacto ad extremum post tot illustres victorias à Cæsare victus in Thessalia, iussu Ptolemæi, ad quem in extrema rerum desperatione confugerat, interfectus est.

Cæsar, victor Pompeij, quum de Gallis, Alexandrinis, Ponticis, Africanis, & Hispanis triumphasset, & maximam orbis terrarum partem subegisset, coniuratione *C. Cassij* & *Decij Brut.* xxi. vulneribus in Senatu confossus est.

Legitimus *Perseus* Macedonia regis filius artem ferrariam exercuit, ad tolerandam paupertatem, testis *Ammianus* Marcellinus.

Iunior Marius, post trucidatos in vrbe Syllanos, victus apud Præneste, Pontio *Telefino* fugæ comite iugulandum se præbuit.

Senior verò Marius, qui septies consul fuerat, de Iugurtha triumphaverat, Cimbros & Theutones subegerat, *Apuleiū* & *Glauciam* seditiosos interemerat, victus à *Sylla* aliquādiu delituit in Minturnensium paludibus. Ouid. lib. 4. de Ponto: Ille Iugurthino clarus, Cimbrōq; triumpho Quo victrix tories cōsule Roma fuit, In corno *Marius* iacuit cānāq; palustri, Pertulit & tāto multa pudēda viro.

Tarquinius Superbus regno pulsus est. *Horat.* lib. 1. Serm. Vnde superbus *Tarquinius* regno pulsus fuit.

ILLIBERALES, AVARI,
& Fœneratores.

P*rymalion*, rex Tyri, Sichæum sororis suæ *Didonis* maritū interfecit, ut eius auro potiretur. *Verg.* lib. 1. *Æneid.* Ille Sichæum Impius ante aras, atque auri cæcus amore clam ferro incautum superat, securus amorum Germanæ.

Achilles, ductus avaritia, cadaver *Hæctoris* Priamo exposuit venale. *Verg.* lib. 1. *Æne.* Exanimūmq; auro corpus vèdebat *Achilles*.

Polymesior, rex Thraciæ, *Polydorum* Priami & *Hecubæ* filium fidei suæ tempore belli Troiani commissum interfecit, ut eius auro potiretur. *Verg.* lib. 3. *Æn.* Fas omne abruptum, *Polydorum* obtruncat, & auro vi potitur.

Vnidij avaritiam describit *Hora.* lib. 1. Serm. dicens: Vnidij quidam (non longa est fabula) diues ut metiretur nummos, ita sordidus ut se non vnquam melius seruo vestiret, adusque Supremum tempus, ne se penuria victus Opprimeret, metuebat, ad hūc liber

ta securi Diuisti medium, fortissima Tyndaridarum.

Idem arguit *Fusidium* sceneratorem his verbis: *Fusidius* vappæ famam timet ac nebulonis, *Diues* agris, *diues* positus in scenore nummis. Quinas hic capiti mercedes exigit, atque Quanto perditior quisque est, tanto acrius yrget.

Eodem modo *Martialis* notat auaritiæ *Salernum* quendam, qui fingeat se tritari de morte vxoris, quum tamen lætaretur plurimum, vt solus potiretur bonis.

Stroza pater eandem inurit notā cuidam *Scauro*, vbi ait: *Scaurus* habet villas, vrbana palatia, nummos, *Pinguia*q; innumeris prædia bobus arat. Huic tamen assidue maior succreuit habendi Nunquam diuitiis exariata fames. Ditiore est igitur patrio contentus agello, Qui viuuit nullo scenore *Fabricius*.

Cato Uticensis infimulatus est auaritiæ à *Cæsare*, quum *Martiam* cōiugem *Hortensio* amico rogati cōcessisset, eamq; postea *Hortensij* recepisset hæredem. Dimisit, inquit, vt locupletē reciperet.

Demosthenes habitus est auarus, quod pecuniam à rege *Perfarum* acciperet, ab *Harpalo* corruptus vt ageret contra *Philippum*.

Aulus Posthumius *Albinus* missus ad inferendum *Iugurthæ* bellum, pecunia corruptus destitit.

Simon fuit auarus, qui à *Petro* spiritus sancti gratiam mercari volebat. Vnde *Simonis* inditum nomen.

Achæus, rex fuit *Lydorum*, qui quum noua tributa à subditis vellet extorquere, ob auaritiā populari factione suspensus est elatis pedibus, & demerso in *Pactolum* capite. Ouid. in *Ibini*: Morde vel intercas capiti suspensus *Achæi*, Qui miser aurifera teste pendit aqua.

Didius Iulianus imperator porcellum atque lepuseculum ad se muneri missum in triduanas partiebatur cœnas: Prandebatque interim paucis oleribus & herbulis contentus.

Aelius Pertinax imperator, dimidiatas lætuas aut carduos cōuiuii solebat apponere. Et si quid interdum vellet amicis mittere, binas tantum ossulas aut pauca mittebat poma. Aut siquādo lautius vellet facere, dabat lumbos gallinaceos.

Martinus Pont. Max. clanculum careos in templis solebat extinguere gratia nocturni luminis. Idem vt oleo parceret, instituit crudos pisces dari domesticis à dispensatore.

Pontanus scribit *Angelostum* sacerdotem Cardinalem particulā hordei singulis ab equis clam præsepibus surripere cōsueisse, donec à magistro stabuli pro fure deprehensus in tenebris vapulauit.

Quo tempore *Annibal* opprimebat *Campanas* bello, *Valerius Bestius* *Ruscii*, *Imbrici* soceri sui filium, quē acceperat seruadum, auari-

auaritia stimulante morti dedit, vt eius auro potiretur. Autor *Plutarchus*.

Aristomapi, populi *Thraciæ*, assiduum gerunt bellum cum *Gryphis* auri cupiditate.

Patroclum quendam taxauit *Aristophanes*, quod in summa rerum opulentia sordide & immundè viueret, ne faceret sumptum.

Non satis fuerunt *Crasso* numerosæ illæ (quarum iam meminimus) diuitiæ, nisi & aurum *Parthorum* esuriret.

Gellius ait *Cornelium Rufinum*, manu quidem strenuum & bellatorem bonum fuisse, sed furacem & acri auaritia.

Cassius Senerus, *Labieni* amicissimus, supra omnes imperatores auaritia insignis habitus est.

Ochus, rex *Persarum* auaritiæ nota adeo laborauit, vt urbem nunquam iniret, ne mulieribus cōgiarium impertiretur. Nam *Cyrus* lege sanxerat, vt vbi primum *Persarum* rex ingrederetur, mulieres quotquot adessent, singulos auri nummos ab ipso rege acciperent.

Semiramis, in monumento, quo post mortem erat recondenda, hæc insculpi iussit: Quicumque regum post me futurorum pecunia indigerit, recluso cōditorio sumat inde quicquid visum fuerit. Id quum perlegisset *Darius* auri cupiditate sepulchrum iussit recludi, in quo tamen pecuniam inuenit nullam, sed hoc tantum literis sculptum: Nisi malus fores, & auarus, mortuorum loculos non moueres. Autor *Herod.*

Condalus domesticus *Mausoli*, regis *Cariæ*, tanta laborauit auaritiæ nota, vt si qua arbor in vias procumberet, fructus ipse decerneret, & exponeret venales. Eidem regionem peragranti si quis ouem aut vitulum attulisset, danti imperabat vt domum referret & nutrirer. Longo demum post tempore ipsum repetebat, & si quid inde foret natum emolumenti.

Eutropius scribit *Flauium Vespasianum* auidissimū fuisse pecunia. *Iustinianus* iunior tanta fuit cupiditate, vt ciuibus & senatoribus aurum & argentum extorqueret, quod capsis ferreis ad hunc usum factis includebat.

Cæsar in *Hispania* à proconsule, & à sociis pecunias accepit emendicatas in auxilium aris alieni. Et *Lusitanorum* quædam oppida, quanquam nec imperata detrectarent, & aduenienti portas patefacere, diripuit hostiliter. Templā deū donis referta expulauit. Vrbes diruit sepius ob prædā, quā ob delictum. In primo consulatu *MMM.* pondo auri furatus est à *Capitolio*. Societates & regna pretio dedit. Sex millia talentorum suo & *Pompeij* nomine *Prolemæo* abstulit.

Tiberius Cæsar fuit adeo parcus, & tenax pecunia, vt comites expeditio-

peditionum & peregrinationū cibariis tantum iuuerit, nō salario. *Caligula*, fororum ornamenta, & supellestem, & seruos magno pretio vendidit. Vestigalia noua & inaudita exercuit, nullo rerum aut hominum genere omisso, cui nō tributi aliquid imponeret. Pro edulis (quæ tota vrbe venibant) certum statumque exigebat. *Nero* tabernulas effringebat, & expilabat. Exhaustus pecunia animi calumniis & rapinis intendebat. Matronam purpura culta, veste & bonis omnibus exuit. Templis compluribus dona detraxit. Simulachra ex auro vel argento fabricata conflauit.

Sergius Galba, ciuitates Hispaniarum & Galliarū quæ constantius fecerāt deditionē, grauioribus tributis puniuit. *Louis* coronā auream librarū x v. conflauit. Milites aquilam & signa flagitantes decimauit. Germanorum cohortē à Cæsaribus ad custodiam corporis institutam, dissoluit, & sine vllō cōmodo remisit in patriam. Apposita lautiorē cœna ingemuit, quasi sumptum agrē ferēs. Ordinario dispensatori breuiarum rationum offerenti, nihil præter paropsidem leguminis pro sedulitate ac diligentia porrexit.

Fuerūt in *Flauio Vespasiano*, de quo iam diximus, auaritiæ argumenta: Nam omiſsa sub *Galba* vestigalia reuocauit. Noua etiā & grauiā addidit, & auxit tributa prouinciis, nonnullis etiā duplicauit. Auiditate lucri negotiationes, vel priuato homini pudēdas, palam exercuit. Cādidatis honores, reis absolutiones vēditauit. Procuratorū rapacissimos ad ampliora officia promouebat ex industria, quō locupletiores mox cōdemnaret. Quibus propterea dicebatur uti p spōgiis, quōd quasi siccos madefaceret & exprimeret humentes. Hæc *Suet.* Nec eū puduit vestigalia ex vrina colligere.

Domitianus operum & munerū impensis exhaustus, nihil pensi habuit bona viuorum prædari & mortuorum. Si qualecunque factum aut dictum aduersus maiestatem principis alicui obiectum esset, confiscabatur eius hereditas. Stipendia ab his exigebat, qui Iudaicam viuerent vitam.

Eriphyle, desyderio habendi monilis aurei, quod ferebat *Adrastus* rex Argiuorum, a naphiarum maritum suum prodidit, qui se occuluerat, ne Thebas ad bellū raperetur, quōd ex vaticinio prouideret ibidem se periturum.

Alemæon, Megacis filius, quum legatos Cræsi Lydorum regis Delphos ad oraculum itantes humanissime frequenter accepisset, Cræsus ut responderet tantæ humanitati, & beneficiū repone- ret, eum donauit tanto auro, quantum ille corpore suo ferre posset. Tum *Alemæon* talarem tunicā laxōsq; cothurnos induit, quos ætarium ingressus impleuit pecunia. Quinetiam os referit, &amenta quædam alligauit suis capillis, adeo ut oneri succumberet.

Homine

Homine conspecto, Cræsus irrupit in cachinnum, eūque tanto instructum munere dimisit. Autor *Herodotus*.

Euclio, apud *Plautū* nomē est auari, qui quū haberet ollā pecuniæ refertam, & abditam terra, domo non audebat egredi, ne quis suffuraretur. Omnes qui ad eum itabant, habebat suspectos furti.

Claudianus, auaritiā *Ruffini* his incesit verbis. Plenus fauitiæ, lucrique cupidine feruens. Non tartesiācis illum satiaret arenis. Tempestas pretiosa Tagi non stagna rubentis Aurea Pactoli, totūque exhaustis Herimum Ardebit maiore siti.

Apollonius Tyanæus arguebat *Platonem* auaritiæ quōd pecuniæ causa secutus esset *Dionysium* in Siciliam.

Huius sceleris suspectum se suis verbis fecit *Simonides* poeta, & rogatus à quodam, ut Encomium in eius scriberet laudē, gratiam loco muneris accepturus, responderit, duas se habere arcas, vnam gratiarum, alteram argenti. Hanc quum aperiret, communem plenamque reperire, illam verò inanem & vacuam.

Quum *Brennus*, Senonum dux, Ephesum obsideret. *Demonica* mulier auiditate monilium, quibus ille ornatissimus enitebat, urbem ipsam prodidit. *Brennus* verò urbē ingressus, tanto auro fœminam onerauit, ut dedita opera oppresserit viam, muliebre illam pertæsus auaritiā. Eandem ob causam *Tarpeia* virgo Romana capitolium Sabinorum regi *Tatio* prodidit.

Volater, ait *Leonardum* Aretinū auaritiæ maculam contraxisse. *Philippus* Augustus Gallorum rex, decimas imperauit, reclamantibus *Innocentio* quarto & vniuerso Galliarum clero. At hoc vitium nunc adeo frequens est, ut nemine iam obmurmurante transierit propemodum in legem.

Q. Cassius, in Hispania Syllium, & Calphurnium occidendi sui gratia cum pugionibus deprehensos, quinquagies sestercium ab illo, ab hoc sexagies pactus dimisit.

L. Septimuleius, C. Gracchi (cui prius erat familiaris) caput abscidit, & per urbem pilo fixum ferre sustinuit, quia *Opimius* co nūl auro id se repensurum edixerat.

Alphium *Horatius* fœneratorem vocat, vbi ait, Hæc vbi locutus fœnerator *Alphius*, iam iam futurus rusticus Omnem redegit i dibus pecuniam.

Menippum Philosophum, genere Phœnicem, aiunt fœneratorem extitisse.

Cariætes nomen est fœneratoris apud *Plutarchum* in Phocione.

Iulius Capitolinus scribit *Antonium* Pium imperatorem fœnus trientarium, hoc est minimis vsuris, exercuisse, ut patrimonio suo plurimos adiuuaret.

Tem-

Temescus scenerator fuit quispiam, quem *Eutymus* Locrensis athleta coegit reddere, quicquid illicito vsuræ quæstu sibi comparauerat.

Atisus nomen est sceneratoris apud Saxonem Grammatici cū.
LIBERALES, ET MVNIFICI.

Dido Troianis in Africam appulsis misit viginti tauros, suæq; totidem, totidē agnos cum matribus, si fides est Verg. lib. 1. scribenti, nec minus interea sociis ad littora mittit Viginti tauros, magnorum horrentia centum Terga suum, pingues centum cum matribus agnos, &c. Eosdem quoque excepit epulo & conuiuium, cuius apparatus idem poëta describit his verbis: Dant manibus famuli lymphas, Cereremq; canistris Expediunt, tonsilq; ferunt mantilia villis. Quinquaginta intus famulæ, quibus ordine longo Cura penum struere, & flammas adolere penates, &c.

Idem Verg. lib. 4. *Æneid* scribit *Iarbam* Getulorum regem cœtum Ioui delubra & aras totidem posuisse, ignemque vigilem & perpetuum sacrauisse.

Cyprianus Afer facultates suas omnes pauperibus impartiuir.

Cimon Atheniensis hostiles exuias ciuibus suis cōtulit. Parabat quotidie domi conuiuium, quo pauperes turmatim cōueniebant. Famulis iubebat, vt si quæ paupertate laborantē animaduertēt, eum collata furtim pecunia adiuuarent. Agrorū suorū & prædiorum sapes auferri iussit, vt omnes fructibus impune vescerentur. Hæc eius liberalitatē cōmendant Plut. & Lactatius de vero cultu.

Sedente in pontificatu *Bonifacio* 1. x. *Ludouicus* rex Pannoniæ, Caroli regis filius, Romam ad annum iubileum profectus, quatuor aureorum millia aræ Petri obtulit.

Germanus, præsul Antistio dorenensis, vas argenteum à *Placidia* Valentiani matre susceptum pauperibus dono dedit.

Lucina virgo Romana Christianos suis iuuabat sumptibus, & affectos martyrio in agro suo sepeliebat.

Mecenas eques Ethrusco de sanguine regum omnes eruditos sui seculi amauit plurimum, multisque iuuit muneribus.

Paula Buxa scemina exercitum populi Romani ex fuga cladis Cannensis frumento iuuit & viatico. *Liuius*.

Pudentiana, & *Praxedes* virgunculæ, pauperes Christianos suis nutrebant sumptibus.

Valdo (à quo pauperes quidā Lugdunē Valdēses appellati sunt) vniuersum patrimonium pauperibus erogauit, distans omnia inter Christianos communia esse oportere.

Achab centum prophetas in spelunca metu *Iezabelis* vxoris Achab delitescens, occultē pauit.

Apol-

Apollonius confessor mendicis morbo laborantibus operam & pastum suppeditabat.

Andoemus episcopus, qui Floruit regnante apud Francos Lothario, cœnobium patrimonio suo erexit.

Anastasius 1111. pontifex Max. pauperes pauit sua pecunia, quā vniuersam prope Europam publica torqueret fames.

Alexander v. pontifex tanta erat munificētia, vt prædicaret per iocum se diutem Episcopum fuisse pauperem Cardinalem mendicum Pontificem.

Alphonus x. rex Hispaniæ in nuptiis filij sui, & *Blanchæ* diui *Ludouici* filiaæ congiarium populo dedit, & pauperes vestimentis vitritum ornauit, Imperatorem Constantinopolitanum à Soldano captum ingenti redemit pecunia.

Aifrodus rex Anglorum permulta construxit cœnobia.

Batildis, seu *Clotildis*, Francorū regina, duo cœnobia construxit.

Theodoricus filius Clodouei ædem sancti Modesti Atrebatensis.

Tiberius Secuudus, qui ante Mauriciū Cappadocem imperauit, Narsētis thesauros in puteo repositos egentibus impartiuir.

Glorarius rex Francorū condidit templum sancti Medardi Sueffionense.

Cunto, Anglorum rex, cœnobia quatuor erexit. Tria ordinis sancti Benedicti: Quartum in honorem diui Eduardi regis.

Dagobertus rex Francorū fecit cœnobium beati Dionisij in Francia.

Ergarus rex Angliæ singula erexit monasteria singulis quibus regnauit annis.

Eligius Nouionensis episcopus. quum antē aurifex esset, quicquid ea arte conseqebatur lucri, dabat pauperibus.

Epiphanius præsul Salaminiaæ episcopatus sui fructum dabat mendicis.

Egidius Atheniensis spoliavit se veste, vt repertum in via pauperem operiret.

Paula, Romana mulier, marito mortuo, suas facultates indigentibus erogauit.

Plato martyr qui passus est imperante Maximiano, paternam hereditatem concessit pauperibus.

Philippus Augustus cœnobium apud Syluanectum excitauit, & ciuitatem Andegauensem dirutam restituit.

Petrus Vrseolus lux Venetorum templum diui Marci in cœdio absumptum restituit, & pauperum Xenodochium extruxit.

Theolinda, Longobardorum regina, multas sacras ædes erexit, multas ruinæ iam proximas reparauit.

Rober-

Robertus, Hugonis Capeti filius, Francorum rex, plurima religiosa loca excolauit, apud Aureliam cœnobium sancti Anniani, in Sylua Aquiliana S. Medardi, & sancti Leodegarii, in Viteraco castro S. Regalis, in ciuitate Syluaneſcenti, apud Auguſtunum sancti Calsi.

Venceslaus, rex Bohemorum, regni sui pauperes egregia fouebat munificencia.

Otho tertius imperator diuedito patrimonio, Germaniam multis ornauit cœnobiis.

Ludovicus Crassus, Francorum rex, fecit cœnobium S. Victoris in suburbis Lutetiae.

Innocentius tertius Xenodochium S. Spiritus fecit in Saxia Altare S. Petri Romae exornauit, Sixti templum restituit. Turrinam erexit.

Nicolaus episcopus Patari sua pecunia iuuit paupertatem cuiusdam hominis, qui rerum penuria decreuerat formosas quas habebat filias prostituere in lupanari, ut quæstum facerent suo corpori, & victum sibi compararent libidine.

Constantinus Monomachus Imper. templum instituit, in quo grauiati senio, & ad laborem inuitiles, fouerentur.

Lupus, Senonensis archiepiscopus, tanta erat in pauperes munificencia, ut nullum sibi relinqueret thesaurum, sed totum se hauriret.

Augustus opera publica multa Romae extruxit, ut forum cum æde Martis, templum Apollinis in palatio, ædem tonantis Iouis in Capitolio. Principes saepe hortatus est, ut monumentis vel nouis vel reſectis urbem adornarent. Spatium urbis diuisit in vicos & regiones. Aduersus incendia excubias nocturnas commentus est. Ad coercendas inundationes alueum Tyberis laxauit, Aedes sacras vetustate collapsas, aut incendio absumptas reſecit, & donis ornauit. In cellam Capitolini Iouis XVI. milia pondo auri, gemmasque & margaritas quingentes festerium una donatione contulit. Tot denique ædificia vel erexit, vel diruta reparauit, ut gloriaretur, urbem marmoream se reliquisse, quam lateritiâ inuenisset.

Darius Hyſtaſpis filius, inſulam Samon & omnes ex ea prouentus Sylofonti dedit, ob acceptam ab eo vestem quandam magni pretij.

Proculus fratres suos Scipionem & Murenam impendiis bellorum ciuilium attritos & ſpoliatos partito iuuit patrimonio. Vnde Horat. lib. 2. Car. vi. net extento Proculus æuo. Notus in fratres animi paterni, illum aget penna metuente ſolui Fama ſuperſtes.

M. Scauri magnificentiam iam docuimus in capite de ſumptuiſis ædificiis.

Flavius Veſpaſianus fecit templum Pacis foro propinquum. Item amphit-

amphitheatrum in media vrbe. Expleuit cœſum ſenatorium. Cœſulares inopes quingentis ſeſterciis annis ſuſtetauit. Plurimas per totum orbem ciuitates terræ motu aut incendio afflictaſ in melius reſtituit. Primus eſt ſiſco Græcis Latinisq; Rhetoribus annua cœtēna cōſtituit. Præſtantes poetas & Artiſices cœmit. Coloſſi reſectorē magna mercede donauit. Cuidam ſumptum increpanti reſpōdit, Sineret ſe plebeculā paſcere pane. Dedit Apollinari tragœdo cccc. ſeſtercia. Tarpeio Diodorōq; citharædis ducenta. Apophoreta dabat viris in Saturnalibus, & ſœminis calendis Martiis.

Plinius orator, Hiſtorici nepos: Quintiliano Rhetori dedit abunde pecuniæ, qua nubilem dotaret filiam: Quod ad ipſum ſcribens edocet his verbis: Et tanquam parens alter puellæ noſtræ confero quinquaginta millia nummum.

Alexander Taxilæ regi mille talenta contulit, vaſa item conuiualia ex auro & argento plurima. Item veſtes Perſicas, & equos xxx. ſuis inſignibus ornatos.

Idem *Porum* hoſtem ægrum curauit, & in amicorum numerum recepit, & ampliore donauit regno, quam prius tenuiſſet. Bis Perſarum ciuitatem ingreſſus, toties mulieribus erogauit nummos, prægnantibusque munus duplicari iuſſit.

Solebat *Africanus* Scipio nō prius e foro diſcedere, quam vnū aliquem ex his, quibus cōgrederetur, beneuolum ſibi & amicum efficeret. Et quamuis eius poteſtate victa fuiſſet Carthago, moriens tamen argenti libras xxx. xxi. auri duas duntaxat reliquit, tanta in omnes extiterat munificencia.

Nerva, imperator ad ſuſtentandā ciuium vitam decies & quinquagies cœtēna millia nummum erogauit, & quosdam ſenatoriꝝ ordinis delegit, qui agros emerent, eōſque egenis partiſcitur. Vnde inops pecuniæ factus, veſtes, vaſa & vniuerſa ſuppelleſtilē auctiōi ſubiecit, agrōſq; & domos vēdidit. Autor Dion Caſſius. Quicquid ætæ pœnæ nomine tributis acceſſerat, indulſit. Afflictaſ ciuitates releuauit. Puellas, & pueros natos parentibus egeſtuoſis ſumptui publico p ſingulas vrbes Italiæ foueri iuſſit. teſtis Aurel. Victor.

Adrianus nulli iniuſtē pecunias abſtulit. Multa publicè & priuatim multis elargitus eſt.

Fuit in *Tito* Veſpaſiano liberalitas adeo magnifica, ut die quadam veſperi recordatus nihil ſe cuiquā præſtiſſe, dixerit. Amici perdidimus diē. Monētibus domeſticis quod plura polliceretur, quam præſtare poſſet, reſpondit. Non oportere quenquam a ſermone principis triſtem diſcedere. Nō ſolūm nihil negauit petentibus, at etiam hortatus eſt ultro, ut quæ vellent, peterēt. Plebem quādoque admittebat in thermas, quibus leuabatur. Ciuitates in-

cendio Veseui in Cāpania dirutas reparauit. Afflictis morbo nullo non adhibuit opem & medelam, inquisito omni sacrificiorum remediumque genere.

Julianus Imper. aras multo victimarum sanguine profundebar, tauros quandoque immolabat centenos, & innumeros varij pecoris greges.

Gallienus Imp. Valeriani filius, nihil vnquam cuiquam petenti denegauit.

Alexius Commenus orphanoropheion erexit, in quo puellas & pueros parētibz orbatos sua pecunia refouebat. Fecit & Musæum, in quo alios iubebar erudiri, pecunia ex regio vectigali data.

Antoninus Pius (qui successit Adriano) magnam sui thesauri partem amicis & militibus impartiuit, Eutropio teste.

Traianus vrbes trans Rhenum in Germania reparauit. Nihil iniustum ad augendum fiscū egit. Publice & priuātē omnes sibi familiares muneribus cumulabat & honoribus. Multas immunitates ciuitatibus tribuit.

Theodoricus, qui mortuo Odoacre Serulo Imp. totius Italiae adeptus est ditionem, Romanis singulis annis dedit viginti milla modiorum tritici. Autor Pau. Diaconus.

Caligula Imp. absoluit templum Augusti, & theatrum Pompeij. Inchoauit aquæductum & amphitheatrū Syracusis. Collapsa vestustate mœnia & deorum ædes refecit.

Caligula successor, *Cæsar Claudius*, perfecit aquæductum ab ipso *Caligula* inceptum. Riuium Anienis lapideo opere in urbem perduxit, diuisitque in plurimos lacus. Per tria passuum millia mōtem effodit, & excidit, ad emittendum Fucinum lacum: quod opus ægre absoluit post vndecim annos, quamuis triginta hominū millia sine intermissione operantia adhibuisset. Congiaria populo sapissimē dedit.

Domitianus congiarium populo nummorum ccc. ter dedit, & inter spectacula muneris largissimū epulum. Septimontiali sacrorum die senatui & equitibus panaria & sportellas cum obsonio distribuit. Sparfit & dona missilia in populum. Multa opera incendio absumpta restituit, vt Capitolium. Excitauit eodem in Capitolio custodi Ioui, & forum.

Marcus Aurelius, vocatus à matre ad diuidendum cum sorore patrimonium, vniuersum sorori concessit.

Agessilaus delata ad se Agidis bona, inter cognatos inopia pressos diuisit.

Probus Augustus in plurimis victoriis nihil præter tela & arma sibi retinuit. Cætera militibus concessit liberē.

Aurelianus

Aurelianus tunicas virtim per populum dedit. Item frumentum, & oleum, cum vino.

M. Antonius Triumuii filius munerum magnitudine Philotā quendam adeo terruit, vt ille capere reformidaret.

Pomponius Atticus fugientem à patria Ciceronem sestercijs ccc. x. millibus donauit. Cedenti Italia Bruto sestercia centum millia muneris misit. Tam multa in P. Volumnium contulit, vt plurā proficisci à parente non potuerint. Idem publicam Atheniensium inopiam suis opibus subleuauit.

Tanta fuit L. *Lucullus* in omnes eruditos præcipuē, liberalitas & beneuolentia, vt domus eius Græcorum Romam venientium portus diceretur.

Alfonsus rex populorū aut regū oratoribus publico aut priuato nomine ad se venientibus ædes iubeat exornari. Et gratuitas epularū delicias ministrari, nec vnquam abire permittebat indonatos.

Alexander Magnus cuidam Perillo quinquaginta talenta numerari iussit, ad dotem pauperulæ filia, quum illa decē non amplius talenta postulare.

Vrsus Comes Nolanus, singulis annis, quibus Nolæ præfuit, auri & argenti vim non paruam contulit ad dotem pauperularum virginum.

Vide liberalitatem multorum in eruditos, in historia de pretio literarum. Suppetunt mihi alia de liberalibus, & munificis viris, infinita penē exēpla, quæ ex industria missa facio: quod non ignorem, ex nimia quandoque, quæ ex industria fastidium prouenire: quodque (vt inquit Horatius) Omne superuacuum pleno de pectore manet. Qui alia id genus desiderabit exempla, videat Val. Sabellicum, & Fulgesium.

PRODIGI.

Caatullus Fomianum quēdam incesit vt decoctorē, & ære alieno oppressum, vbi ait: Ista turpiculo puella naso Decoctoris amica Formiani.

M. Tigellius Hermogenes fuit adeo prodigus, vt tibicines, hystiones, Parasiti, gnathones, mimi, epulones, balatrones, mendici, vnguentarij, caupones, reliquique otiosæ, & perditæ vitæ homines, mortem eius multis lachrymis deffuerint. Hora. lib. 1. Ser. Ambubaiarum collegia, Pharmacopola, Mendici, mimi, balatrones, hoc genus omne Mœstum ac sollicitum est cantoris morte Tigelli, Quippe benignus erat.

Filius *Æsopi* tragœdi tanta fuit prodigētia, vt vniones acerolique factos cœnis apponeret. Hora. lib. 2. Serm. Filius *Æsopi* detraetam ex aure Metellæ Scilicet vt decies solidum exsorberet, aceto

Diluit insignem baccam.

Martialis lib. 1. notat *Bassam* sceminam, quod excrementa corporis aureo exciperet vase, ubi ait. Vētris onus misero (nec te pudet) excipis auro *Bassa* bibis vitro, carius ergo cacas.

Idem Martialis lib. 9. *Cinna* cuiusdam luxum ita arguit: Nam tum dum metuis, ne quid post fata relinquant, Haulisti patrias luxuriosus opes.

Abidius fuit adolescens perditissimæ vitæ, qui decocto vinifero patrimonio, vnas (quæ supererant) gdes rerum desperatione incendio dedit. Quod videns *Cato*, Hic, inquit, Proteruiam facit.

M. Linus quum omnia per luxum dilapidasset, stultitiæ suæ per iocum illudebat dicens: Se nihil cuiquam reliquisse, præter cæli & cœnum. Itaque quum pecunia egeret, multa per scelus cōmisit.

T. Annium Milonem sestercia dec. millia æris alieni debuisset, inter prodigia animi humani dicit *Plinius* lib. 36.

Rhennius Pæmon Grammaticus luxuriæ ita indulgit, ut scæpius in die lauaretur, nec sufficeret sumptibus, quamvis ex schola quadragena annua caperet, & non multo minus ex re familiari.

Plinius scribit scælicet Arabiam non tantum Cynnam, Cassiam, aliorumque odorū annuo sætu parere, quātū *Nero* princeps nouissimo pompæ suæ die concremauit. Idē sordidos vocabat, & parcos, quibus ratio impensarum constaret. Eos verò lotos ac magnificos laudabat, qui abuterentur & perderet. Mirabatur auunculi *Caicum* Caligulam, quod ingentes à *Tyberio* relictas opes in breui spatio prodegisset. In *Tyridatem* regem Armeniæ octogenta nūmum millia diurna erogauit. Abeunti super sestercium millies contulit. Menecratem Citharædum & Spiculum mirmillonem triūphaliū virorum patrimoniis edibūsq; donauit. Cercopithecu panerorem forneratorem propē regio extulit funere. Nullam vestem bis induit. Quadragenis in pūctum sestercii aleam ludit. Piscarus est reti aurato, purpura & coco funibus nexis. Nūquam carrucis minus mille iter fecit. Mulos argenteis crepidabat soleis, & Canusina operiebat lana. Theatru auro totū operuit in honorem ipsius *Tyridatis*. Idem cubicula viatoria vnionibus consternebat: Annis XIII. quibus imperio præfuit, bis & vicies millies donationibus effudit: id est quingenties & quinquagies cetera millia aureorum.

Agomencelus, *Alexandri* magni præfectus, aureis clauis suffigebat crepidas.

Antonius Sopus in cōtumeliam naturæ, vilitatē auro fecit. *Poppea* *Neronis* vxor iumentis suis soleas ex auro induebat.

C. Caligula opes immensas à *Tyberio* congestas ac vicies septies millies sestercium intra annum absumpsit. Idem *Liburnicarū* nauium

nium gemmatis puppibus vtebatur, & diuersi coloribus velis, in quibus thermas, porticus, & triclinia statuit magna laxitate, dispositis etiam pomiferis arbusculis.

Demetrius *Antigoni* & *Stratonices* filius ccl. talenta scortis dari iussit. Autore *Plutarcho*.

Tātus fuit *Agrigetinorum* in omni re luxus, ut *Plato* diceret, eos ædificare, ac si victuri perpetuū foret: ita demum conuiuari, velut semper morituri. Vtebantur lecythis & xistris argenteis. Habebat & lecticas totas ex obore.

Græci adeo sibi indulserunt, ut mixtum vnguento vinum (quod dicebatur *Myrites*) largius haurirent.

Batilli populi vnguentis madent, autore *Plinio*, ut *Cyprii*, *Cicizeni*, *Corinthij*, & *Parthi*.

De *Luculli* prodigo luxu iam diximus in diuitibus.

Omnium ferè luxum & prodigiam nepotinis helluationibus superauit *Apicius*, de quo *Mart.* lib. 5. Dederas *Apici* bis trecenties vetri. Sed adhuc supererat centies tibi laxum. Hoc tu grauatus, ne sitim & famem ferres, Summa venenum potione duxisti. Quod sic interpretatur *Budaus*: *Apici* sex ceteris sestercium, id est quindecies centena aureorum coronatorum millia inexplibili illa ingluvie helluatus quum posses adhuc ccl. millibus (quod centies laxum appellat (vitam lauto & eleganti victu producere: tamen venenum miser hausit), ne patrimonio tanto superesses, quod iam tu te deserturum videbatur.

Cleopatra vltima *Aegypti* regina cœnam parauit *Antonio*, in qua centies sestercium, id est ccl. millia aureorum vno ferculo secundæ mensæ consumpta sunt. Vnde *Sidonius* *Cleopatricas* dapēs vocat.

Singuli *Vitellij* apparatus non minus quadringentis millibus cōstituerunt. In cœna eidem à fratre data duo millia lectissimorum piscium, septem autum apposita traduntur. Idem *Vitellius* in suo principatu ducentis sestercis condidit parinam, cui faciendæ fornax in campis edificata erat. Habuit autem in ea patina scarorum iecinora. *Phasianorum* & pauonum cerebella linguas *Phœnicopte*rum, murenarum lactes, à *Carpathia* vsque fretoque *Hispaniæ* petitarum, Autor *Suetonius*.

Licinius *Crassus* quum omnia decoxisset, occurrentium tamen tachinnis vocabatur diues his verbis: Qui in *Parthos* militauit, non fuit appellatus diues primus, sed hic.

Heliogabalus inuitatis ad prandium summis viris, croco mēsam sternebat, dicens se scænum pro eorum dignitate exhibere. Idē triclinia, lectos, & porticus omni florum genere strauit. *Liliis*, *violis*,

hyacinthis, & narcissis, quos flores pedibus conculcabat. Naves pretiosis mercibus onustas mergi in portu iussit. Aureo utebatur vase ad corporis excrementa Gemmas ab optimis sculptas artificibus in calceamentis ferebat quæ nunquam iterabat. Pretiosas vestes sæpe cõscidit. Minxit etiam in Myrthinis & onychinis vas. Omnibus meretricibus sine effectu libidinis multos quandoque dedit aureos nummos.

L. Neratius, homo egregiè improbus, autore Gellio, quum pro delectamento haberet, os hominis liberi manus suæ palma verberare: seruum comitem habebat, crumenâ plenam assium portitantem. Et quæcunque depalmauerat, numerari statim secundum duodecim tabulas xxv. asses eidem iubebat.

Callias fuit quidam, qui consecrandis meretricibus vniuersum dilapidauit patrimonium. Hinc per iocum dicebatur à scortis depulmatus.

Phocus, Phocionis filius, quum paternas opes prodigo luxu dilapidasset, Atheniësis vique aded factus est odiosus, vt occurrentes omnes diffamatorem sui generis illum nuncuparent.

Alphonsus rex Neapolitanorum quum multa per luxum prodigisset, cõstat quoque ingenti aere alieno, iam non haberet, vnde creditoribus satisfaceret, dolore & ira permotus plerosque suis spoliavit bonis.

Alexander Macedo Promachum bibacissimum hominem victorem in vini certamine, aurea corona donauit.

Bellorius Siculus, homo priuatus domum inchoauit tanto sumptu, vt fundamētis modicè adhuc ab humo extratibus pecunia sit exhausta, quâ tamē multis annis improbo labore sibi cõparauerat.

Iam diximus **Cleopem** Ægypti regem sumptu Pyramidis eò redactum inopiâ, vt coactus sit filiam exponere venalem ad meretricium quæstum.

C. Curio tribunus plebis sexcenta aris alieni sestercia debuisse fertur. Autor Val. Max.

Galenus Imp. Valeriani filius gemmatas ferebat caligas, exemplo Caligulæ, qui inde traxit nomen.

Petrus præbyter Cardinalis sedente in pontificatu Sixto, duobus annis trecenta aureorum millia luxu prodegit, & vanitatibus.

Cæsar, Alexandri pontificis filius quotidianis epulis ducentos aureos dcauit. Parasitis vestes duorum millium donauit. Exitum octo millium hominum viuentis patre semper aluit.

Galeatius, filius Ioannis Galeatij primi Insubrium ducis, in filie nuptiis (quibus interfuit Petrarcha) ad centum millia nummum erogasse fertur.

Marcus Apitius nepotum omnium fuit altissimus gurgis, vt iam diximus. Is quum audiisset grandes caricas nasci in Lybia, nauigauit illuc: quod demum quum falsum deprehendisset, Lybiæ eiusque habitatores diris imprecationibus deuouit. Hic omnium primus iudicauit linguam phœnicopteri esse optimi saporis. De Apitio Martia. lib. 2. Ipse quoque ad cœnam gaudebat Apitius ire, Quum cœnaret, erat tristior ille, domi. Hic & congiaria principum, & ingens Capitolij vestigal comestrationibus haurit.

Aristoxenus Cyrenæus aded gulæ studiosus extitit, vt hortenses lactucas vespere mulso irrogaret, quò luxuriosius cresceret, & saporis essent delicatioris.

Senctra nomen est gulosi, de quo Mart. lib. 7. scribit: Nihil est miserius, nec gulosius Sanctra.

Vitellius epulas trifariam aut quadrifariam partiebatur. In iëta-cula, prandia, cœnas & commestrationes, solus omnibus sufficiens vomitandi consuetudine. Suetonius testis est, eum fuisse non profundæ modò, sed intempestiuæ, & aded sordidæ gulæ, vt carnes holocaustorum non peractis sacrificiis ante aras absumeret. Sidorius: Mihi sorda Vitelli Intulit ingluuies ventrem.

Iam locuti sumus de luxu **Aesopi**, qui tragædi fuit filius. **Aristippus** Cyrenæus summum bonum locabat in voluptate. Idem principes solebat comitari, vt parasitus, & amicus mēsa. Propterea Diogenes Canem regium eum appellabat.

Clodius Albinus tam profunda fuit ventris ingluuie, vt quingentis ficus centum Campana perfica, melones Ostiensis decem vuarum Labicanarum pondo viginti, ficedulas c. ostrea xl. vna denoraret cœna.

Domitium Afrum Eusebius prodiit cibi præter modum accepti superfluitate redundantem in cœna peruisse.

Q. Hortensius orator studio gulæ primus omnium Romanorum Pauonem apposuit mensis.

Maximinus iunior bibebat vini amphoram, Carnis libras vnde-cim comedebat.

Theodorus scribit **Milonem Crotoniatem** carniū minas xx. deglutisse, & panis totidem. Vini choas perficasse tres. Idem in Olympiæ quadrum solus absumpsit taurum, quem per stadium retento anhelitu portauerat suis humeris.

Astidamas Milesius à Persa Ariobarzane vocatus ad conuiuium solus deuorauit, quicquid conuiuuiis omnibus fuerat præparatum.

Cambles rex Lydorum eò voracitatis euectus est, vt nocte quadam

uxorem absumpserit.

Vedius Pollio seruos coniciebat in piscinas, vt pisces ipsi humano cratere pasti delicatiores essent.

Abronis luxus & delictis trito vulgariq; adagio locum fecerunt. *Caligula* maximam partem thesauri à *Tyberio* relictis cœnis & comestitionibus cum lenonibus & scortis deuorauit.

Herculem & *Vlysses* polyphagiarum & edacitatis nota famulos fuisse scribit *Cælius*.

Theagenes Athleta taurum vorabat solus.

Aglaïs tibia Megacis filia decem carniū minas, & quatuor panum chœnicias absumebat. Hauriebat & choam vini.

Thessalis iniusta est voracitatis nota, vt etiā *Pharsalis*, *Mnesimachus* apud *Cælium*. *Pharsalorum* venit aliquis vt mēsas voret ipsas.

Philoxenum *Erydixis* & *Gnathonem* Siculum inter gulæ proceres & cupedi uoros posuit antiquitas, quod conuiuiis adhibiti sese in paropides emungerent, vt abstinentibus cæteris largius soli fruerentur. Aiunt & *Philoxenum* ipsum optasse sibi collum græuis, quod maiorem in bibendo perciperet voluptatem. Hoc tamen nonnulli tribuunt *Melanthio*, vt apud *Cælium* *Clarchus*.

Philoxenus *Dithyrambichus* polypum edit duūm cubitorum.

Inter Polyphagos & edaces etiam numerantur *Pityreus* *Phyx*, *Cleomenes*, *Pisander*, *Charippus*, *Mithridates* rex Ponti, & *Erisichthon*, qui sua ipse membra corrodit.

Alcman poëta suis verbis sese pamphagum nominauit.

Ferunt *Mithridatem* illis certa constituisse prēmia qui plures cibos ventri destinaissent, aut maiore se ingurgitassent vino, vt sui similes haberet. Idem omnes sui temporis mortales haustu vini longè excessit.

Heraclides *Pyctes* infiniti propè cibi, potusq; fuit capax. Nec parrem reperit in bibendo. Alios ad ientaculum inuitabat, alios ad prandium, quosdam ad cœnam, quibus omnibus sine interstitio sufficiebat solus.

Pub. Gallonius homo fuit postremæ gulæ in cupediis assidue versatus, unde à *Lælio* gurgis dictus est. Hunc præconem fuisse scribit *Horatius*. Cuius mensam ac pensare magno infame notat *Lucilius* his verbis: *Lælius* præclare, & rectè *Sophos*, illeq; verè, *Opti* *bli* *Gurgis* *Gallonius*, es homo miser inquit. Cœnasti in vita nunquam bene, quum omnia in isto Consumis *Isquilla*, atque acipensere cum decumano. *Tertulianus* *Curij* *alcam*, *Apicij* gulam, *Gallonij* sumptum & *Anthoni* ebrietatem incessit.

Heterognathus ob voracitatem vtraque mandibula alternatim commandebat.

Phago

Phago fuit quispiam adeo gulosus, vt adhibitis mensæ *Aureliani*, aprum integrum, centum panes, veruecem, & porcellum vno die comedit, biberitque *Orcam* vini. *Auror* *Flauius* *Vopiscus*.

Erat *Galba* imp. cibi plurimi, quem hyberno tempore capiebat ante lucem. Inter cœnam verò vsque eo abundanti, vt congestas per manus reliquias circūferri iuberet, spargiq; ad pedes statibus.

Gnosippus hac voracitatis infamia adeo laborauit, vt *Atheniensis* liberis suis interdixerint, ne cum eo vescerentur.

Ferunt *Neronem* quandoque à meridie ad mediam noctem vsq; epulas protrahere consueisse ad inexplibilem ventris ingluuiem. Cœnabat inter scortorum, ambubiarumque ministeria.

Andebuntus, rex Anglorum, conuiuium quodam tantum cibi deglutit, & vini, vt eo suffocatus repente animam efflauerit.

Demetrius *Phalereus* ducenta quotannis talenta absumebat in luxu & comotationibus.

Helioabalus nunquam minus centum festerijs epulatus est.

Galba regina *Syriæ* edicto cauit, ne quis piscem comederet quin ipsa adesset.

Aristoteles Philosophus ab initio opophagus & decoctor fuit.

Hercules cum *Leprea* rege de gula contendit, vicitque tauro toto paulatim deuorato.

Syri populi & *Asiatici* continuo erant in conuiuiis, balneis, & vnguentis.

Prusias rex *Bithyniæ* popinas semper adamabat.

NUNC DE VINOLENTIS DICENDVM.

Elpenor vino largius hausto impos animi factus, scalarum lapsu exanimatus est. *Ouid.* lib. 14. *Eurilochumq;* simul, nimisque *Elpheora* vini.

Erycion fuit quispiā centaurus, ebrietatis infamia notatus. *Ouid.* lib. 2. de *Arte*: Occidit *Eurycion* stulte data vina bibendo.

Anacreon Teius poëta arguitur vt deditus vino, cui quum liberalius indulgeret, vix acino suffocatus dicitur. *Ouid.* lib. 3. de *arte*: Sit quoque vinosi Teia mufa senis.

Hileus centaurus deditus fuit ebrietati. *Hora.* lib. 2. *Car.* Nec sacuos *Lapithas* & nimium mero *Hileum*.

Cato minor (qui proauum habuit *Catonem* maiorem) quamuis omni virtute esset cumulatus, interdum tamen cum amicis dabat operam cōpotationibus tota nocte ad auroram. *Hor.* lib. 3. *Car.* Narratur & prius *Catonis* sæpe mero caluisse virtus. Hoc ebrietatis vitium præcipue illi obiecit *Cæsar* duobus libris, quos vocauit *Anticatones*.

Homerum vinolentum fuisse arguit *Hor.* lib. 1. *Epist.* dicens. Lau-

T 5

didus arguitur vini, vinosus Homerus.

Ennius poeta nunquam accingebat se scribendis carminibus, nisi multo madidus vino. Idem *Horatius*: *Ennius* ipse pater nunquam nisi potus ad arma Profuit dicenda.

Diotimus Atheniensis infundibulo ori admoto incessanter vinum hauriebat.

Xenarchus Rhodius ex bibacitate Metretes cognominatus est. *Fescenniam* Martialis lib. 1. arguit ut vinolentam dicens: Ne grauis hesterno fragres Fescennia vino Pastillos Gofini luxuriosa voras.

Myrtale vinolenta mulier vino commiscebat folia lauri, ne vinum oleret. Mart. lib. 3. Fortiter multo Myrtale solet vino: Sed fallat ut nos, folia deuorat lauri.

Idem lib. 6. arguit *Panaretum* potorem, quod solus amplissimam vini lagœnam exsicasset.

Philostratus quum esset in balneis Sinuessanis, tantum vini potuit, ut ebrius factus, scalarum lapsu penè extinctus sit. Mart. lib. 11. A Sinuessanis conuiuia Philostratus vndis Conductu repetens nocte iubente larè, Pene imitatus obit sæuis Elpenora fatis, Præceps per longos dum ruit vsque gradus.

Polyphemus cyclops hausto largius vino dum in somnum concidisset, ab *Vlyse* ex cæcatus est.

Lausellam Iuuenalis ut tumultentam incessit.

Vidēs *Androcides Alexandrum* procliuiem in pocula, intemperantiam eius his verbis cohibebat, Vinum potaturus rex memeto bibere terre sanguinem. Nam sicut venenum est homini cicuta, sic & vinum. Quibus præceptis si ille obtèperasset, amicos in temulentia non interemisset, ut fecit. Idem *Alexander* ex hac vinolentia biduum sæpe obdormiuit integrum. Hinc prouerbium natum, *Alexandrum* bibendo regem Præcellis. Inter pocula amicos indignatione rapida ferro transuerberabat.

Archefilaus philosophus immodico vini haustu excessit.

Cleomenes, rex Spartatorum, quum *Scytharum* vinolentiam imitari cuperet, in insipientiam redactus est. Solèr autem *Scythæ* & *Thracæ* liberius compotare vsque ad certamen temulentiae. Vnde *Horatius*: Natis in vsum latitiæ scyphis Pugnare Thracum est.

Novellius Tricongius Mediolanensis meruit cognomen à tribus vini congiis, quos vno impetu hauriebat spectante miraculi causa *Tiberio* principe. Autor *Plinius* lib. 14.

L. Piso maiorem noctis partem conuiujs & temulentiae impendebat. Biduo per potationem continuauit apud *Tiberium* principem.

Famam apud Græcos ex ebrietate meruit *Alcibiades*. Autor *Pl. Cicero*

Cicero iunior. *M. Tullij* filius binos congios simul hauriebat.

Bibit *Bonofus*, autore *Flauio Vopisco*, quantum hominum nemo. De hoc *Aurelianus* dicebat: non ut viuat natus est, sed ut bibat. Si quando legati barbarorum ad eum venissent, ipsis propinabat, ut eos inebriaret, & ab his per vinum omnia cognosceret, & extorqueret veritatem. Quatumlibet bibisset, semper securus videbatur & sobrius. Præterea tantum mingeat, quantum biberat, sic ut eius vesica nunquam grauaretur. Postea quum à *Probo* superatus laqueo vitam clausisset, emanauit iocus, amphoram pendere non hominem. *Cambyfes* quum per temulentiam quandoque ratione excideret, monitus à *Prexaspe* domestico, ut tantam caueret infamiam, eius filium percitus furore, iaculo confodit.

Lacydes philosophus ex nimia comotatione concidit in paralytum, qua mortuus est.

Armitus & *Cyanippus* Syracusani potu nimio in ebrietate lapsi, filias stupro contaminauerunt. Autor *Plutarchus*.

M. V. arro apud *Plinium* testis est Mezentium regem *Hetruriae* auxilium *Rutulorum* contra *Latinos* tulisse, mercede vini.

M. Antonius librum edidit de sua ebrietate, quo patrocinari sibi voluit, ut ea probaret mala, quae per temulentiam orbi intulisset. *Plinius* ait, tanto magis fitire *Parithos*, quanto plus biberint.

Promachus fuit homo bibacissimus, quem *Alexander* talenti corona donauit, quod in vini certamine euassisset victor, testis *Plutarchus*.

Xenocrates vini choam hausit, quum *Dionysius* præmium obtulisset ei qui hoc faceret.

Dionysius iunior vsque ad oculorum vitium maciparus est ebrietati.

Aristoteles tradit ebrietatem in Syracusanarum luxu diebus quadoque nonaginta non fuisse interpellatam.

Coma tibicen fuit vinosus, qui in conuiujs coronatus potabat assidue.

Tiberius Nero propter nimiam vini auiditatem in castris pro *Tiberio* Biberius, pro *Claudio* Caldus, pro *Nerone* Mero vocabatur. Idem cum *Pomponio Flacco* & *L. Pisone* noctem continuuque biduum epulando potandoque consumpsit. A *Sellio* Sabino sestercia ducenta donauit pro dialogo, in quo *Boleti*, & *Ficedulae*, & *Ostreæ*, & *Turdi* certamen induxerat.

Claudius Cæsar conuiuia celebrauit palam, tanta populi frequentia, ut plerunque sexcenti simul discumberent. Cibi & vini fuit appetentissimus. Sedens in tribunali quum olfecisset nidore prædij, quod in proxima Martis aede parabatur à *Salis*, deserto foro comieuit ad *Salios* ipsos & vna discubuit. Nec vnquam à triclinio abscellit nisi distentus & madens.

Nisus Syracusarum tyrānis ubi ab aruspiciis didicisset, brevis se periturum, quicquid superuit vitæ, comestationibus impendit & ebrietati.

Apud *Didonem* Vergilianam Bitias sic hausit merum, ut eo se totum proluerit.

Antiochus Magnus dies totos dormire solebat ob vinolentiam. Pugnaturus in Rhodios captus amore puellæ Chalcidensis, nuptias etiā ipso belli tēpore celebravit, & totam hyemem cum ea vino indulgit & Veneri.

Darius vinolentum fuisse arguit inscriptio sepulchri eiusdem, quæ talis erat: Potui & multum vini potare, & hoc probe ferre.

Alcaus, *Aristophanes*, & *Cratinus* quum ebrij forent, erant tamē ad scribendum carmen idonei.

Timocreon Rhodio propter cibi & vini aviditatem epitaphiū sequens inditum est: Multa bibens, tum multa vorans, malē denique dicens Multis, hic iaceo *Timocreon* Rhodius.

Lacedæmonij eundem calicem in conuiuiis circum agebant, ut sitim & vini aviditatem irritarent.

Bixantios Menander poëta notauit ut ebrios.

Bela II. Almi filius, Pannoniæ rex, corruptissimæ fuit temulentie.

Nicolaus quintus Pōt. Maximo nimio bibēdi studio tenebatur. Exigebat enim diuersa vinorū genera, & quæ magis ad palatum facerent, eligebat.

Holofernes ebrius ab *Iudith* interfectus est.

Bæotij ab Atheniensibus vocabantur fatui, pingues, & crudes, propter inexplabilem edendi aviditatem.

A B S T E M I I.

Pollonius Tyaneus à vino & carnibus abstinebat. *Fulgentius*, episcopus Ruspensis, nulla vnquam necessitate adduci potuit aut cogi, ut esset carnes, aut vinum biberet.

Iacobus minor vinum aut siceram non bibit, Carnes nunquam manducauit, oleo nunquam vinctus est, nunquam vsus balneo, nunquam nouacula rasus.

Anchimolus & *Moschus*, sophistæ Elienses, tota vita hydropotæ fuerunt, solisque ficis desiderio ventris saties fecerunt.

Emericus filius S. Stephani regis Pannoniæ, vinum tota vita non degustauit.

Locrenses Zepharij vino uti capitale ducebant.

S O B R I I, E T T E M P E R A N T E S.

Porux rex Indorum aqua & pane vivebat contentus.

Masmisa rex Numidarum iam nonagenarius, semel tantum interdū vescabatur, sine pulmento.

Mithri-

Mithridates rex Ponti iam senex cibum capturus non accubebat, verum stans vescabatur.

Viriatus, princeps Lusitaniæ, ubi bellum aliquod mente conceperat, non prius accubebat mensæ, aut in lecto quiescebat, quam propositum absolueret.

Fuit *Augustus* breuissimi cibi. Ad medias interdum epulas satias iam conuictoribus accedebat, primusque surgebat mensa.

Lacedæmonij nullam disciplinam abstinentia habuerunt potiorum. Pinguis & obesi ventris adolecentes inedia macerabant.

Egyptia iuuentus Amasis edicto non prius cibum capiebat, quam CLXXX stadia percurrisset.

Platonis frugales erant cœnæ. Propterea dicebat *Timotheus* bene cum his fore, quos *Plato* exceperat conuiuiis. Delicatiores epulas & opipara spreuit conuiuiis. Vivebat contentus oliuis academicis, pane item & aqua.

Hieronymus annos ferè LX. duravit incredibili abstinentia.

Hilarion modicis ficibus aridis & exiguo pane decrepitam fovit senectutem.

Nicolaus quidam inter Heluetios, sine vlllo penitus cibo multis annis duravit inter vastas solitudines, incredibili sanctitatis fama.

Columba virgo Perusina solis fructibus reprimebat famem.

Demetrius Chidonius vir Græcus, abstinentia singulari multos dies persistebat ieiunus.

Socrates minimo vivebat sumptu. Vescabatur pane & lacte.

Anacharsis apud Ciceronem, Mihi (inquit) pulpa metum famæ cubile solum, vestis Scytharum tegmen.

Epictetum sunt qui putent deliciis, & voluptati semper indulgisse, fuit tamen temperans.

Venerius monachus herbis diu victitavit.

Zeno crudis duntaxat vescabatur, & pallium prætenue ferebat. Aquam bibebat loco vini, ut discipulos suo exemplo ad temperantiam inuicaret. Hinc exiit proverbiū, Zenone temperantior.

Temelachus Acarnensis victitabat fabis.

Socrates tanta fuit temperantia, ut omnia ferè vitæ suæ tempora valetudine inoffensa vixerit.

Rogatianus senator semel tantum interdū dabat operam cibo.

Erat *Epaminondas* Thebanus obesitas & corpulentis adeo infestus, ut quendā aqualiculo portentoso summoueret ab exercitu, quod ad regendum eius ventrem vix clypei tres sufficerent. Ipse verò victu fuit adeo parco & tenui, ut à vicino ad cœnam inuitatus, quum dapilem & affluentem deliciis mensam reperisset iratus recesserit, dicens: Ego te opinabar rei diuinæ operam dare non

non de contumelia cogitare.

Lycurgus dicebat non esse vitandum maiore cibo, quam qui ad repellendam famem sufficeret, amota crapula.

Aegyptiorum sacerdotes præparci erant in victu vsque ad stuporem. Carnibus & vino abstinebant. Pane etiam raro vesciebantur, ne onerarent stomachum. Oleum tantum in oleribus nouerant. Ouum quoque & lac victitabant pro carnibus. Triduique inediam sustinebant.

Persarum Magi nihil in cibum præter farinam & olera recipiebant. *Indorum* Gymnosophistæ alebantur pomis aut farina.

Diogenes nunquam pendebat de crastino, sed in præsentem modum horam sibi corrogabat cibum.

Constantium Imperatorem Marcellinus scribit nunquam gustasse pomum, nunquam naves in publico extersisse, nunquam spuisse. Idem superatus à Persis frusto panis à quadam vetula porrecto inediam repulit.

Iulium Cæsarem vini parcissimum fuisse, nec inimici negauerunt. Vnde dicebat M. Cato, Vnum ex omnibus Cæsarem ad euerendam Rempublicam sobrium accessisse. Fuit & circa victum adeo indifferens, ut quondam ab hospite conditum oleum pro viridi appositum, aspernantibus cæteris, solus largius accepit, ne hospitem aut negligentiam, aut rusticitatis videretur arguere.

Pericles Atheniensis à cœnarum & cœniuiorum apparatusibus abhorrebat adeo, ut nec apud amicos cœnaret.

ALII HOMINES TEMPERATISSIMI, vitæque austeræ ac solitariae.

H *Elias* prope torrètem Carith vixit in solitudine, pastus coruorum ministerio.

Primus heremita *Paulus* annos XVI. natus secessit in latebras nemorum, in quibus durauit annos XCII. spelunca breui contentus. Esitabat fructus palmarum, bibebat aquam, palmaceæ tunicæ nudum cõtegebat corpus. Nullum in solitudine hominem videre voluit, præter Antonium. Vfus est ministerio corui, dimidiatum panem quotidie afferentis.

Antonius qui Paulum hunc tumultauit, vixit etiam in solitudine annos XX. pane & aqua famem refocillans.

Hilarion in desertis Syriæ locis breuissimum habitauit tuguriũ, iunco & caricibus contextum. Denos demum annos arctissima cellula & sepulchro similima vfus est.

Onophrius adeo solitariae vitæ fuit studiosus, ut annos LX. hominem non viderit. Vnde & ex illa solitudine agrestis adeo factus est, ut in superiore corporis parte barba totus & capillis integretur,

tur, vereda foliis & arborum cortice adoptus. Vixit annos XXX, herbis & bæccis syluestribus contentus. Eidem coelitus quotidie dimidiatus panis afferebatur ut Paulo. Hunc quum reperisset Pannutius extimuit, Satyrum esse suspicatus.

Conuentus hominum & populi frequentiam *Hieronymus* habebat carceris loco, solitudinem verò pro paradiso. Vnde sacco vili amictus Syriæ latebras, feris & scorpionibus infestas, numerosis prætulit ciuitatibus, humi cubans, herbisque victitans, & aqua.

Maria Magdalena XXX. annos heremum incoluit, coelesti cibo refocillata. Nec interim hominem vidit, aut ab ullo visa est.

Maria Aegyptiaca heremi cultrix durauit etiã in solitudine incredibili vitæ abstinentia, ubi cubitali altitudine inter orandum sublimis à terra in vacuo pendere visa est.

Amonius tanta fuit abstinentia, ut nunquam nisi panem assumeret, nunquam iratus, nunquam mentitus fuerit.

Hospitius apud Nicensẽm urbem antro se intrusit, perpetuo cilicio carnem macerans, corpore ferreis catenis ligato. Vesciebatur pane. Tempore quadragesimæ solas herbarum radices esitabat.

Patroclus Anachoreta vsque adeo quandoque ieiuniis corpus atterebat, ut diuturna inedia incideret in morbum. Abstinebat vino, bibebat aquam melle perfusam. Cilicium ferebat acutissimũ, & proximum corpori.

Menas inter Samnites natus, solitudines mirè amabat, in qua ne quid per otium perperam faceret, apes curabat.

Amos Aegyptius, pater fuit CL. monachorum, quos ore aperto mensæ iubebat accumbere, ne parce comedèrium virtus appareret. Vxorem quam inuitus duxerat nunquam attigit.

Agatho lapidem in ore triennio continuit, ut tacere disceret. Dicebat tria esse necessaria ad Dei cultum, Silentium, orationem, mansuetudinem.

Andreas & *Thadæus* heremitarum durauerunt in solitudine annis quinquaginta.

Arnulphus Metensis episcopus relicto Lotharingiæ principatu heremum ingressus est.

Alcippiades martyr omnem cibum auersabatur. Aquam bibebat insperso sale, ne corpori esset perniciofa.

Tora virgo, nunquam uti voluit noua tunica, nunquam nouis calcamentis.

Amata verò limen cœnobij (quo se incluserat) annos XL. nunquam egressa est. Pane vivebat & oleribus.

Artebius præsul Pamphilienfis vitam solitariam in Episcopatu non deseruit.

Eribinus honestissimis parētibus inter Britannos natus, tuguriū sibi fecit in sylua, in quo ad finem vitæ durauit constantissimē.
Paulus Simplex Antonij fuit discipulus, cuius mandato tacuit triennium, nemini loquens.

Paulus Abbas pater fuit quingētorum monachorum in Lybia. Nūquā vefcebat, quin prius e c. orationes exoluiffet domino.

Phyllorhomus presbyter extruxit sibi cellā in solitudine, in qua fortissimē cōfixit aduersus voluptates & illecebras corporis. Nā annos xviii. catenis ferreis corpus maceravit, cōque tempore abstinuit pane cocto. Annos xxxii. nullo pomorum genere vīsus est. Metu mortis per sex annos sepulchro se inclufit. Pauit pauperes, & affectos morbo, labore suarum manuum.

Sylvia virgo filia Ruffini præfecti Alexandriæ annos lx. abfoluit in solitudine, quo tempore nullam corporis partem lauit, præter digitos. Non in lecto iacuit, sed humi tantum.

Diocles heremum quandam Thebaidis habitauit, ibique multos annos cella conclusus delituit.

Capiton latro scelerum pœnitentia ad heremiticam vitam conuerfus, antro latuit inclusus annis lxxx.

Vacchoris, rex Ægypti relictis diuitiis, humi iacuit.

Venceslaus, filius Vratislai regis Bohemorum, per mediam brumam, & medias niues discalceatus petebat templum, horāque obibat canonicas.

Nicolas Tollentinas abstinentissimus omnium sui temporis, pane & aqua semel tantum in die vefcebat, procul ab omni otio, & verborum vanitate.

Nathanæl Anachoreta studio vitæ solitarię inclufit se cellę, qua annis triginta septem nunquam egressus est.

Liberals confessor singulis diebus dominicis sacram sumebat eucharistiam, qua refocillatus, nihil ferē aut parum cibi capiebat tota hebdomade.

Maxentius abbas Pictauiensis pane ordeaceo tantum & aqua vefcebat.

Medericus Eduensis semel tantum in hebdomade cibum capiebat, & perpetuo cilicio carnem domabat.

Marinus confessor annum integrum in spelunca delituit nec faciem hominis vidit. Aqua erat illi potus, agrestes herbarum cibis.

Richarius cōfessor panē comedebat ordeaceum, quē aspergebat cinere, ne præ se ferret suauitatem. Aquā lachrymis suis tepefaciebat eāque faciebat balnea, quibus abluebat leprofos, & se postremum.

Timon Athenienfis congressus & societatem hominum refugiebat. Auctor Cicero in libello de amicitia.

Artolaganum genus est panis, seu placentæ ex simila in oleo coctæ. Ei infunditur modicum vini cum pipere vel adipē. Hic panis quondam habebatur in deliciis.

Bellaria, cibi dicuntur secundæ mensæ. Apponuntur ad irritandam gulam. Vocantur à Græcis Tragemata, & Pemmata.

Botulus, seu Botellus, genus farciminis ex suilla carne. Mart. lib. ii.

Botellos imitatur & boletos. Fiebat Botulus initio hyemis gratus quidem omnibus mensis, sed maximē celebratus in Saturnalibus. Idem Mart. Qui venit Botulus medio tibi tempore brumæ; Saturni septem venerat ante dies.

Carica genus est ficuum, vel ficus sicca Ouidius lib. i. Fast. Quid vult fama sibi rugosāque carica dixi. Caricas antiqui vocabant esculentum lautum, & variis conditū capediis Carica enim genus erat cibi Lydij, multiugis lautitiis, & sanguine confectum.

Cocentum edulium erat ex mellē & papauere.

Coliphium genus panis. Plautus. Coliphia mihi ne incocta detis.

Conchu edulium est ex faba, vel leguminis genus. Vocatur aliter Cōcha, & Cōchus. Iuue. Sat. i. 4. Alterius concham æstiu cum parte lacerti Signatam.

Epirum genus est edulij, seu casei Siculi.

Est etiam *Minutal* genus edulij, quod Persius Minutum vocat. Fiebat Cero marino pisce, liquamine, oleo, vino, porris & coriandro. Iuue. Sat. i. 4. Hesternū solitus medio seruire minutal Septembri. Vocatur autem Minutal, quod minutatim cōcideretur, & particulatim.

Farreum, genus est libi ex farre. Plinius: Nouæ nuptæ farreum præferbant.

Forbea erat quidam cibus, qui calidus absolvebatur.

Frūilla cibus erat ex pulte.

Ircæus genus erat farciminis.

Laganum cibus est ex farina & aqua distentus in modum membranulæ. Condiebatur olim caseo, pipere, croco, cynamomo.

Artoceia fiebat ex pane & carne. Nā artos panis, creos caro dicitur. Persius Saty. 6. Ve nisi cōminues oleum artoceiaque popello.

Libum fiebat ex farre, melle & oleo. Ouidius: Liba Deo hūc succis quia dulcibus ille Gaudet, & à Baccho mella reperta ferunt.

Lucanica genus farciminis, quod potina carne fieri consuevit. Martialis lib. 4. De Lucania ventre fassisco.

Est & *Venter Faliscus* genus farciminis, inuentum à Faliscis populis. Statius lib. 4. Syl. non lucanica, non graues falisci.

Vernam antiqui, & lardum, & Pefasem sumebant ex porco.

Idem Statius: Non lardum graue, debilis ve perna.

Mercenda vocatur cibus postmeridianus. Calphurn. Serap. videbitur hora merendæ.

Ozimum edulium erat redolens, quod fiebat ex intestinis. Aliqui ozimum vocant ab eiusdem nominis herba cito in hortis crescente. Persius Saty. 4. Cum bene discincto cantauerit ozima vernæ.

Placenta, libum farinaceum, caseo & melle cōditum, cuius pistores vocantur Placentarij. Martialis lib. 4. Nec te liba iuuant, nec scētæ quadra placentæ.

Popanum erat lata placenta, quam veteres offerebant diis. Iuue. Satyr. 6. Scilicet & tenui popano corruptus Osyris.

Pulmentum capitur pro pulte, aut cibo aliquo facto instar pulcis. Plautus in Pseud. Ego pulmento vtor magis vincti iusculo.

Pulpamentum capitur pro cibo lautiore. Terent. in Eunuch. Tute lepus es & pulpamentum quæris.

Sagina
21.

Sagina vocatur cibus pinguefaciens, & reddens obesum corpus. Hinc Saginare verbum Pontanus in pompa Lepidina: Ecce venit pingui multum saturata sagina.

Scribilita erat cibus omnino placētæ similis, præter quam quod sine melle coqueretur, & absumeretur adhuc calida. Martialis lib. 3. Circumlata diu mensis scribilita secundis, Vrebat nimio sæua calore manus.

Summanalia erant liba farinacea facta in modum rotæ.

Tomacula edulia fiunt iecore porcino semicocto, & minutatim cōciso, permixtis ouis crudis, caseo, liquamine, pipere, aniso, & gingibere, tegunturq; tomento suillo. Iuuenalis Satyr. 10. Extæ & candiduli diuina tomacula porci.

Tuceta vocantur cibi regij sapore præstantes. Apul. lib. 2. Metæ. Abacum pascue vinulētum & quidem naribus iana mihi ariolabar Tucetum perquam sapidissimum.

Bucellatum cibus erat militaris, ita dictus, quod in bucellas & frusta confectus esset. Ammianus: Frumētum ad vsus diuturnitatem excoctum, Bucellatum, vt vulgò appellant, humero imposuit libentium militum.

Pulpa cibus est minutatim concisus, qui & minural dicitur. Apuleius: Quæ suis dominis parabat iusculum fartim circūcisum, & pulpam frustatim confectam.

Mattrya condimentum est carniū vinctū, a verbo Græco mattrō, id est, obolino. Hoc genus edulij excogitauerunt Macedones. Mar. lib. 10. Diues, & ex omni posita est instructa macello cœna tibi, sed te mattrya sola iuuant.

Lagunculi, & *Gaioli* cibi erant deliciarj, in quibus signa & effigies

Gai &

Gai & Lagonis puerulorum repræsentabatur, vt nunc nostro tempore videmus placentas formari in rosas & lilia. Statius lib. 1. Sylvarum: Molles Gaioli, Lagunculique.

Caryotides dicuntur palmarum fructus, qui delicatis olim mensis adhibebantur. Statius, Et mustaceus, & latente palma Pregrades Caryotides cadebant. Nam Caryota species est palmarum.

Epidipnides appellantur dapes, quæ post dipnon, id est cœnā, apponuntur. Idem Martialis: Hic seras epidipnidas parabit, hinc pistos farreas facit placentas.

Mustaceus, seu Mustaceum, erat libum, quod fiebat ex farina filiginis multo conspersa. Iuuen. Causa nec est, quare cœnā & mustacea perdas.

Fersum, genus est libi, sacris adhiberi solitum. Flavius Vopiscus Farratum vocat. Persius: Attamen hic extis & opimo vincere ferro Intendit.

Artoptesia, panis erat quem faciebant quirites, priusquam vsus pistorum esset Romæ.

Varia panis genera ponuntur à Plin. lib. 8. vt Artolagani à deliciis, Specusici à festinatione. Furnacei vel artoptesij à coquendi ratione. Picentini panes fiebat ex alicæ materia nouem diebus macerata, decimo ad speciem tracta, & subacta vix pisse succo.

Secundarius, seu Secundus panis, dicitur plebeius. Horat. Pastus si liquis, & pane secundo. Suetonius de Augusto: Cibi minimi erat atque vulgaris: Secundarium panem & pisciculos minutos, & caseū bubulū manu pressum, & ficos virides biseras maxime appetebat.

Panes hi probantur Iulio Polluci, Cribanitæ, Obeliat, Collices, Collabi, Nasti, Amyli, Collyre, Zimetes, Siganitæ, Charisis, Canthridæ, Maza, Melistuti, Hyglea, Anthema, Thridacine, Phystæ, Oemita, Ephieras, Dandalis, Loledia, Comon, lupe.

Placentarum species sunt Ames, Ametida, Pyramus, Sextamius, Erychytus, Erithya, Strecta, Cotyliscus, Phthordia, Crepis.

Tragemata quæ Latini vocant bellaria, constabant ex Crocco, Faba, Chondro, Caseo, Melle, Sifamide.

Obsonium dicitur omnis cibus, qui per ignem præparatur.

Maxa vocatur rigidus panis, qualis est quo vtuntur nautæ. Plebecula Biscoctum vocat. Fuit tamē species præstantis edulij. Hic adagium Græcis vsurpatum, Supra mazam. In eos qui diffuissent deliciis. Fiebat ex farina, oleo, aqua, & lacte.

Pyritæ panes sunt viliores, vt fursurei. Triticej appellantur Pyritæ, Sitanij qui fiunt ex quadrimestri tritico. Callistei apud Egyptios vocantur panes in acutum formati.

Orinda panis est factus ex orindio semine Æthiopico.

Orthostrates erat sacer panis.
Nasti panes *Sacti*, hebant ex melle, uvis passis, & aromatis
 quorum artifices vocabantur *Nastocopi*.
Obelia offerebantur *Dionysio*.
Pelani communes erant diis omnibus. Fiebant ex tenuissima farina.
 Erant & boues panes nuncupati, quod cornua haberet præfixa.
 Offerebantur *Apollini* *Diana*, *Hecata*, & *Luna*.
Mystile vocabatur panis sortitionis gratia excavatus.
Collyra minuti erant panes.
Phacinus panis dicebatur a lente.
Collabi a similitudine quadam *Collaborum* in cithara. Sunt autem
 tem clauiculi quibus circumnectuntur fides.
Colix panis quem subcineritium nonnulli interpretantur.
Bucellam panis *Pfomon*, *Enthein*, & *Blomon* vocant.
Elaphus placenta fiebat ex Sesamo & flore farinae.
Choria erant cibaria ex lacte & melle.
 Alia placentarum genera numerantur a *Cælio*: ut *Tarentinum*,
Crassianum, *Siculum*, *Clustrum*, *Plicium*, *Guttatum*, *Montianum*,
 ex vino & caseo. Erant & *Tyroscimon*, *Coptoplacus*, *Pæcarpia*,
Polton, *Pyanion*.
Conos fiebat ex uvis passis & amygdalis.
Echinus & *Escharites* habebantur inter placentas.
Thiagones in *Ætholia* dicuntur panes Deo dicati.
 Arcam panariam *Aristophanes* *Sypiam* vocat. Instrumētum sub
 bigenda farinae idoneum *Mastram*.
Artoptium est officina coquendi panes.
Tripodes, & *Magades* vocantur mensarum fulcra.
 In castris mēnas habebant quadratas, quas *Cibilas* vocabant, dor
 mi verò rotundas.
Monapodia dicuntur mēnsæ, quæ vnico pede fulciuntur.
Abacus mensa vascularia & vinaria.
 Antiquitus tres tantum adhibebantur cōuiuij ex numero *Grati*
 tarum. Deinde nouem ex numero *Musarum*.
Cyrus cōuiuius sinistro lateri admouebat, ut cordi propinquo
 res & chariores.
 Antiquitus *Prædere* & *Cenare* in propatulo verecūdiæ nō erat.
 Cōuiuij locus vocatur *Symposium*, *Andron*, *Syllitio*, *Tricliniū*.
 Cōuiuius *Græci* *Symptosis*, *Homositos*, *Syllitos*, *Sinuastatas*, *Thia*
fotos, *Thiustas*, *Illapinastas*, & *Eraniastas*, vocant. Sunt prouerbiales
 quædam locutiones quibus delicatū cibum possumus exprimere,
 cuiusmodi sunt istæ, *Deorum* *cibus*, *Deorum* *amboia*, *Cælestis*
manna, *Iouis* *cerebrū*. Qualia *purpurei* cum edunt *obsonia* reges.
 Pont-

Pontificalis ecclesia, opipara, dapnosa, adicialis, dubia, saliaris.

CIBI ELECTILES, ET DELICATI.

*G*enera eduliorum aliis præstantia hæc ponuntur a *Gellio*, ex
 testimonio *Varronis*. *Pauus* è *Samo*, *Phrygia* *Attigena*, *Ories*
Melica. *Hædus* ex *Ambracia*, *Pelamis* *Chalcedonia*, *Helops* *Rho*
dus, *Scari* *Cilices*, *Palma* *Ægyptia*, *Glans* *Iberica*.
Horatius electiles cibos enumerat his verbis: Non me *Lucrina*
 inuenerint *conchylia* *Magisve* *rhombus* aut *Scari*, Si quos *Eois* in
 tonata fluctibus *Hyems* ad hoc vertat mare. Non *Afra* auis descen
 dat in ventrem meum, non *Attagen* *Ionius* iucundior.
Statius lib. i. *Syl.* inter mensarum delicias ponit *Adoria* *Bellaria*
noces *Poticas*, *palmas* *Idumæas*, *Pruna* *Damascena*, *Ebosia* *Zacha*
rū, *Haiolos* & *Lagūculos*, *Pyra* *Amerina*, *Mustaceū* & *Caryotides*.
 His annumerandæ sunt lauticiæ, quas habuit *Vitellius* in sua pa
 tina. *Tranquillus* ait, fuisse *Scarorum* *iecinora*, *Phasianorū* & *Pa*
nonum *cerebella*, *linguas* *Phœnicopternum*, *Murenarum* *lactes* a
Carpathio vsque *freto* per *Nauchos* *petitarum*.
 In veterum quoque luxu fuerunt *Rhombus*, *Placeta* *Samia*, *Mu*
rena *Tartessia*, *Tynnus* *Tyrius*, *Cestrus*, ex *Sciatho*, *Concha* *Pelo*
rina, *Menidus* ex *Lipara*, *Rapæ* apud *Mantineam*, *Crenes* *Me*
thymingi, *Galeus* *Rhodius*, *Pfere* *Eleusina*, *Cythynius* & *Siculum*
caseus, *Sal* *Tragaseus*, a *Tragasa* *Epyri* loco, *Faba* *Ægyptia*.
Scriptorum monumentis probantur *Rauennæ* *Asparagi*, *Ægy*
ptium *acetū*, *Attilius* *Padi*, *Anguille* *Benaci* *Gangis*, & *Timau*,
Auracæ *Actiacæ*, *Anthiæ* *maris* *Rubri*, *Alosæ* *Tyberis*, *Bulbi* *Me*
garici, *Casei*, *Lunenses* & *Vestini*, *Lucrinæ* *Conchæ*, *Cumarum* cę
pę, *Benaci*, *Carpiones*, *Petragicorum* *Castaneę*, *Gallinę* *Numy*
dicæ, *Veneriarum* *Gobijs*, *Circellarum* *lactuce*, *lac* *Sassina*, *Arca*
diæ *Musculi*, *Melones* *Ostieses*, *Auellanæ* *noces* & *Tarentinæ*, *Na*
pi *Amiterni*, *Oleum* *Venafranum*, *Velitarum* *Oua*, *Poma* *Phęa*
cum & *phaliscorum*, *porri* *Arici* & *Tarenti*, *placentæ* *Picentina*,
Capuæ *pepones* *Rhombus* *Adriaticus*. *Germaniæ* *Raphani*, *Ra*
pa *Nursina*, *Salmo* *Aquitanicus*.
 CIBI QUIEVS DAM HOMINIBVS
 Grati, cum diuerso populorum victu.
Claudius imp. gaudebat *Scaro* *silce*. *Iulius*, quotidie *inula* her
 ba vescabatur.
Plato gaudebat *sicibus*, vnde & *philosycō* eum dixerūt nonnulli.
Philippus, & *Alexander* dicti sunt *philomeli*, a pomis, quæ auidē
 esitabant.
Nero, gaudebat *porris*, quibus vocis gratia omnibus ætatis die
 bus permixto vescabatur *oleo*, *Nihilq;* aliud præter panē esitabat.

Autor Plinius lib. 19.

Gaudebat lupinis *Protophages*.

Ante usum frugum *Arcades* vescébatur glandibus: *Argæi* pyris, *sicubus* Athenienses, pyris sylvestribus *Tirynthij*, *Palmulis* *Carmani*, milio *Mæotici* & *Sauromatæ*, *Perfæ* cardamo.

Nomades *Æthopiæ* vescuntur elephātis, vt *Symbari*: *Cynocphali* populi lacte: *Agriophagi* pantheris & leonibus: *Antropophagi* humana carne: *Mædi* locustis, vt etiā *Parthi*. *Solitæ* piscibus, *Ophiophagi* serpentibus. *Arpæi* baccis.

Ætate *Hieronymi* carnes humanas esitabant *Scoti*.

Amazones lacertis olim vescébatur, vnde & *Sauropatidas* *Græci* eas appellarunt, nam & *Sauras* lacertas vocant.

SVBSELLIORVM GENERA.

Subselliorum vocabula sunt *Tripodes*, *Stratum*, *Hemicyclum*, *Troculus*, *Exhedra*, *Lectica*, *Cathedra*, *Hyppodiō*, *Torus*, *Segestria*, *Scabellum*, vel vt alij malunt *Scamellum*, *Silicestrū*, *Sella*, *Bisfellum*, *Scimpodium*, *Gellius* *Græciense* vocat, quoddā frequēs fuerit in *Græciā*: *Offendimus*, inquit, *Frontonē* *Cornelium* in *scimpodio* *Græciensi* cubantem, quum pedes grauiter ægrotaret. Erāt & *Stribadiatori* humi iacentes, ex lignis, ramisque structi. *Accubita* & *Accubita* sedilia sunt *accumbentium*, vt etiam *Sponda*. *Vergili*. *Aulæis* iam *serregina* *superbis* *Aurea* composuit *sponda*.

HOSPITALES.

A*riedna* suscepit hospitio *Theseum* profectum in *Cretam*, & *Minotauro* destinatum.

Phyllis, *Lycurgi* regis *Thracum* filia, *Demophoonem* ab expeditione *Troiana* redeuntem, & ventis pulsum in *Thraciam*. *Propercius*: *Paruo* dilexit spatio *Minoida* *Theseus*, *Phyllida* *Demophoon* hospes vterque malus.

Hyppisphile, *Thoantis* filia, & *Medea* filia *Ætæ* regis *Colchorum* *Iasonem* susceperunt hospitio. *Prop.* Nec sic *Æsonidem* rapiētibz anxia ventis, *Hyppisphile* vacuo constitit in thalamo. *Hyppisphile* nullos post illos sensit amores, Vt semel *Hæmonio* tabuit hospitio.

Alcinous, rex *Phæacum* *Vlysssem* *Troia* redeuntem suscepit hospitio.

Melorchus pastor. *Herculē*. *Mart.* l. 4. Tā comi patet hospitalitate, *Credas* *Alcinoui* pios penates, Aut facti modo diuitis *Molorechi*.

Pholus Centaurus fuit *Herculis* Hospes. *Lucanus* libr. 6. Hospes & *Aleida* magni *Phole*.

Fuit & *Midas* hospes *Bacchi*, teste *Ouidio*.

Calypso naufragum *Vlysssem* suscepit in *Ogygia* insula. *Propert.* lib. 1

lib. 1. At non sit *Ithaci* digressu nota *Calypso* *Desertis* olim fleuerat æquoribus.

Eodem modo *Ianus* excepit *Saturnum*: *Euander* *Æneam*: *Canisina*, *Romanos* à clade *Cannenſi* redeuntes: *Raab* apud *Hebræos* *Dei* populum.

Contra verò inhospitales fuerunt *Thracæ*, *Polymestor*, *Dio-medes*, *Buſyris* *Scythæ*.

NUNTII, ET LEGATI.

I*ris*, fertur esse nuntia *Iunonis*. *Vergilius*: *Irin* de cælo misit *Saturnia* *Iuno*.

Mercurius, *Iouis* & omnium deorum. *Ouid.* lib. 2. *Metam.* Hinc se sustulerat paribus caducifer alis.

Cyneas, legatus fuit *Pyrri*. *Idmon*, *Æneæ*. *Idmon*, *Turni*. *Vergil.* libro 12. Nuntius hæc *Idmon* *Phrygio* mea dicta tyranno *Haud* placitura refer.

Pontius *Caij* principis. *Plin.* *Pontius* legatus *Caij* principis eas tollere conatus est libidine accensus.

Longinus legatus fuit *Traiani*. Autor *Dion* *Cassius*.

Agis legatus fuit *Arſacis* regis *Parthorum*. Autor *Plutarchus* in *Crallo*.

Proculeius *Augusti* *Cæsaris*, vt etiam *Tyrens*, quem *Antonius* post mutuum cum *Gleopatra* sermonē verberari iussit doli suspiciōe.

Clathis, *Darij*. *Hippocrates*. *Chalcidoni*: *Thasiles*, & *Isidorus*, *Mithri* datis: *Syllas*, *Agelilai*: *Turullius* *Antonij* fuerunt legati & præfecti copiarum.

LEGISLATORES.

M*inos* dedit leges *Cretensibus*.

Charondes *Tyrius* apud *Athenienses* legem tulit, ne quis armatus veniret in concionem.

Corn. Cinna *Tribunus* pl. legem tulit de reuocandis exilibz. Vnde à *Cn. Octauio* collega pulsus, bellum vrbis inulit.

Clisthenes *Atheniensis* primus tulit legem de exilio, primusque exulauit.

Cotta orator legem tulit vt liceret *Tribunis* pl. alios accipere magistratus.

Tiberius *Gracchus* legem tulit, ne quis plus mille agri haberet iugera.

Licinius *Stolo*, gener *Fabij* *Ambusti*, legem tulit, ne quis plus quam quingenta agri iugera possideret. Quā quum postea infregisset cōparatis mille iugeribus accusatus est à *M. Popilio* *Lenate*.

Fuit & *Masurius* legislator. *Persius*: *Masuri* rubrica notauit.

Metellus *Macedonicus* in censura legem tulit, vt omnes vxorem

ducere cogerentur.

Cn. Oppius Tribunus pl. legem tulit de comprimendo matronarum cultu.

L. Calphurnius Tribunus pl. primus legem tulit de repetundis pecuniis, *Censorino*, & *Manlio* consulibus.

Philolaus Corinthius leges dedit Thebanis.

Roscius Ortho Tribunus pl. legem tulit ut equitibus Romanis in theatro XIII. gradus primi assignaretur, neque esset quisquam, qui auderet præripere. Unde lex ipsa vocatur *Rosciana*, ab *Horatio*.

Q. Volturnus, Tribunus pl. legem tulit ne quis mulierem heredem instituere.

Androdamus Rheginus leges condidit Chalcidensibus.

Acilius Glabrio, de repetundis pecuniis legem tulit, quæ *Acilia* vocata est.

Plotius Tribunus pl. legem tulit, ut qui cum *Lepido* fuerant, redire in patriam possent impune.

Icyrgus leges dedit Lacedæmoniiis, quibus fecit, ut agri æquè diuiderentur, causa vitæ inuidiæ. Sustulit conuiuiorum apparatus & mensarum lautitias, de quibus ortu & torpore nasci cognoscebat. Unde opulentis adeo infensus factus est, ut *Alcæder* adolescens alterum oculorum eidem effoderit. Iubebat pueros quæ attigissent XII. annu, discalceatos ambulare, & in aridine palustri cubitare.

Plato suis legibus docuit, quales deberent esse in Rep. ciues. Instituit & *Remp.* imaginariam, inuentu difficillimam, ut esset perfectus orator *Fabij*. Vini usum vsque ad annum XVIII. non probabat. Iubebat ut iuuenes coram senibus vino vterentur, ut carperetur si indulgentius potassent. Volebat pueros operam dare musicæ, ut seria negotia honesto recrearent otio. Laudabat Veritatem ut omnium bonorum ducem.

Indi leges dederunt *Gymnosophistæ* ut *Ægyptiis* Prophetæ, *Chaldæi* *Babyloniis*, *Magi* *Persis*, *Druidæ* *Gallis*, *Moses* *Hebræis*, *Phido* *Corinthiis*, *Zamolxis* *Scythiis*, *Hippodamus* *Milesiis*, *Phaleas* *Carthaginensibus*.

Draco suis legibus (quas *Atheniensibus* dedit) unicuique vel minimo furto extremum supplicium irrogauit. Unde dicebat *Demades*, eum sanguine, non atramento leges conscripisse.

Bocchorus Dynastes *Ægyptiis* iura constituit.

Solon, *Atheniensibus* leges dedit, abrogatis illis quas *Draco* tulerat. Legem tulit *Sisachthea*, qua prohibebat ne creditores ius haberent in corpora debitorum, sed bona duntaxat.

Ceres, dea frugum, legem dedit *Siculis*; unde & *Legifera* vocatur à poetis.

Apud

Apud Romanos *Papirius* regias leges in vnum volumen contulit. *Cl. Regillanus* decemuir autor fuit conscribendarum duodecim tabularum. *M. Mutius*, *L. Brutus*, & *P. Manilius* ius civile fundauerunt. *Q. Mutius* pontifex maximus ius civile in XVII. libros redegit. *Seruius Sulp.* CLXX. libros de iure civili reliquit.

Leges sumptuariae institutæ sunt, ad cohibendum rerum omnium luxum, & prodigas impensas. Primam tulit, *C. Orchius* Tribunus pl. qua numerum conuiuiarum præscribebat, iubebatque ut ianuis patentibus cœnaretur.

Licinia (quam *L. Crassus* diues tulit) erat, ut *Calendis*, *Nonis*, & *Nundinis*, cuique liceret triginta tantum asses in cibis consumere reliquis autem diebus ne amplius proponeretur, quam carnis aride pondo tria, & fassamentorum libra.

Sylla, pretium rebus venalibus imminuit.

C. Fannio, & *M. Valerio Messala* consulibus principes ciuitatis iuramento adacti sunt, verbisque conceptis obligati, non amplius in singulas cœnas sumptus facere, quam centenos vicensque æris, præter olus, far, & vinum; neque vino alienigena, sed patrio uti. Neque argenti in conuiuio plus pondo quam libras centum inferre.

Post hoc senatusconsultum lata est lex *Fannia*, quæ ludis Romanis, item *Plebeis* & *Saturâlibus*, in singulos dies centenos æris infumi concessit, decemque aliis diebus, in singulis mensibus tricenos. Cæteris autem omnibus diebus denos.

Aemilia legem non solum cœnarum sumptus, sed ciborum genus & modus præfinitus est.

Lex Talionis iubebat reos eadem puniri pœna, quam aliis intulerant, si dedita fecissent opera. Ictus enim consultus & fortuitus, non cadebant sub eiusdem talionis similitudine.

Lex papia cauebatur, ut pontificis maximi arbitratu virgines de populo viginti legerentur, fortitioque in concione, ex eo numero fieret in contrahendis matrimoniis.

SEVERISSIMI, ET MAXIME TETRICI.

Æacum, *Rhadamantum*, & *Minoam*, poëtæ fecerunt iudices inferorum, ob incorruptam & inexorabilem seueritatem. *Ouid.* lib. 9. Quum videat fello *Rhadamanton*, & *Æacon*, annis, Et *Minoam* quæri, &c.

M. Crassus, tanto fuit animi rigore, ut semel tantum in vita riserit. *Sidonius*: Tam censorius haud fuit vel ille, Quem risisse semel ferunt in æuo.

Fuit *Socrates* eodè sæper vultu, nec aut hilari magis aut turbato. *Zaleucus*, legem statuit *Locris*, ut in adulterio deprehensis eruerentur oculi. Quam legem quum filius eius temerasset, eidem oculum ex cuti

executi iussit, & sibi alterum, vt eam probaret firmitus. Hinc *Zaleu-*
ci lex abiit in prouerbium, de tetrico nimis edicto.

Sextus Aurelianus scribit, *Philippum* imper. (qui *Gordiano* suc-
cessit) tam seueri & tristis fuisse animi, vt iam tum à quinquenni
etate nullo cuiusquam commento ad risum solui potuerit, aut ab
inflexibili naturæ toruitate dimoueri.

Orbilus Beneuentanus, ludimagister fuit Romæ, tanta in disci-
pulos seueritate, vt plagosus appellaretur, & vulnerarius.

Tenes, fuit quispiam, qui legem indixit, vt à tergo iudicis astaret
spiculator, securum tenens, vt qui perperam aliquid in iudicio di-
xisset, eum protinus securi percuteret. Hinc orta parcemia. *Tene-*
dus homo.

Aelianus scribit, *Anaxagoram* Clazomenium nunquam risisse.
Epaminondas victorem filium interfecit, quod præter edictum
congressus esset inimicis.

Lucius Brutus filios suos, *Tarquini* dominationem à se expul-
sam, reducentes, comprehensos primum virgis cedi iussit, hinc ad
palum ligatos securi percuti. *Vergil.* libro 6. Natòsq; pater noua
bella mouentes. Ad poenam pulchra pro libertate vocabit.

Sp. Cassius filium itidem verberibus affectum necari iussit, quod
quom esset *Tribunus* spl. legem agrariam primus tulisset, multaq;
largitione animos hominum sibi conciliauisset, senatus propterea
& populo suspectus affectatæ tyrannidis.

T. Manlius Torquatus filium *Syllanum* expilatæ *Macedoniæ*,
quam habebat prouinciam, accusatum, & conuictum, sua sententia
publice damnauit, ac deuouit morti.

Dum apud *Athesim* Romani impetu *Cimbrorum* exterriti dis-
fugerent, *M. Scaurus* filio suo illius consternationis & fugæ parti-
cipi misit, qui dicerent, se libentius in acie eius interfecti ossibus
occursum, quam ipsum tam deformis fugæ reum visurum. Quo
audito, filius animi dolore gladio suo se confodit.

Aulus Fuluius filium suum, prauo consilio amicitiam *Catilinæ*
secutum, & in eius castra temerario impetu ruentem, itinere ab-
stractum, supplicio mortis affecit; præfatus, non se *Catilinæ* filium
aduersus patriam, sed patriæ aduersus *Catilinam* genuisse.

Artaxerxes rex Persarum quæ sensisset parari sibi insidias à quin-
quaginta filiis, *Darij* suasi, omnes extremo affecit supplicio.

Phenix, *Amyntoris* filius, patri gratificaturus patris interfecit
pellicem.

Simili exemplo *Orestes* matræ *Clitemnestræ* interfecit, quod illa
Agamemnonem eiusdem *Orestis* patrem occidisset maritum suum.
Fuit in *Tamburlano* Scytharum rege tanta maiestas, & in cœr-
cendis

tendis militibus seueritas, vt gregarium militem (qui mulierculæ
cuidam lac furto sustulisse ferebatur) mandauerit interfici; aper-
tisq; intestinis & visceribus lac epotum extrahi.

Apud *Tircas Ioannis* Huniadis ducis fortissimi nomen vsque
adeo terrificum, vt nutrices ad comprimendos infantulorum va-
gius Huniadem adesse semper confingant.

Augustus *Herodoten* *Ægypti* procuratorem malo naui iussit
conigi, quod coturnicem aliarum victricem comedisset.

Pescennius Niger quum Galliam regeret, imperante *Septimio*,
tribunum quendam lapidibus obrui iussit, quod is militum sti-
pendia decimaret.

Matthias *Coruinus*, rex *Hungariæ*, tonsori suo barbam & na-
sum defecuit, quod vxoris suæ posteriores vestium partes per io-
cum mutilasset.

Damatriona, *Spartana* mulier, filium occidit quod eum ignauo
esse animo, & inutilem bello accepisset.

Talanta, alia *Spartana*, quum audiuisset filium suum *Pedaretum*,
iniquè apud *Chios* principari, his ad eum verbis scripsit: Aut te
melius in *Chij* administratione gerito, aut istic maneto. Nam si
Spartam redieris, non est quod vitra te speres victurum.

Tigranes, rex *Armenia*, collapsus equo suo inter venandum, sta-
tim vt surrexit, alterum ex filiis maiorem natu interfecit, quod
parenti dextram non potrexisset.

Mithridates, rex *Ponti*, filium suum catenis vinctum mori coegit,
quod eius opera *Bosphoranos* & *Colchos* putabat defecisse.

Herodes *Antipas* filios suos *Aristobulum* & *Alexandrum* falso
accusatos & suspectos insidiarum iussit interfici. Propterea dicebat
Augustus, Malle se *Herodis* porcum esse, quam filium.

Lenogildus, *Gorthorum* rex, & hæresis *Arrianæ* sectator, quum
rescisset filium suum *Hermogildum* ex *Arriano* catholicum effe-
ctum, eundem crudelissimè interfecit.

Federicus secundus Imper. filium suum *Henricum* peremit in car-
cere, quod suspicabatur eum fauere *Gregorio* pontifici, quo cum
bellum ipse susceperat.

V. sumecassanus rex *Persidis* & *Armenia* filium suum *Masubecum*
secum semper duxit catenatum, & ad extremum adexit ad mor-
tem, quia cum fratre ipsius regis *Gurlumonech* (qui ab eo desce-
derat) sensisse videbatur.

DE IRA, ET ODI.

Nero audita Galliarum defectione discumbens præ nimio do-
lore mensam subuertit, fregitq; duo immani pretij pocula,
& *Calpurnius* tyrannus tanto interdum furore correptus est, vt acce-
ptum

ptum in bello vulnus, frendens in morem sæuientis feræ vnguib; dilaniauerit.

Alexander ira percitus Clitum nutricis suæ filium cōiuiuo adhibitu ferro confodit.

Perſeus rex victus à Paulo Æmylio, duos ex domesticis victum solari volentes, ira & dolore præcipitantibus sensim morti dedit.

Mahometes Othomanus quum duos cucumeres in horto pubescentes foris rediens decerptos inuenisset, protinus duos iuuenes eleganti forma præditos (quos ad vsum nefariæ libidinis domi enutriebat) se decerpisse negantes gladio traiecit.

Saul quum audisset Dauidem sibi odiosum ab Abimelecho in Nobea ciuitate hospitio susceptu, ira & odio ciuitatem & hospitem incendit, hominibus vtriusque sexus interemptis.

Clotarius seruatis per decennium odij fauillis Galterum Yue totum Rothomagensem sanctissima illa die & parasceue (qua Christus pro nostra omnium salute mortē passus est) ad genua prouoluit, ira feruē, interfecit, in sacro illo sacello, quod est Lutetia.

Eurilochum (qui Eliensem Pyrrhonem audiuit) tam biliosum, & iracundum fuisse constat, vt quū in Elide variis quaestionibus ageretur, essetq; respondendo fatigatus, abiecto pallio Alpheum flumen traiecit. Interdum quoque sumpto cum carnibus veru ad forum vsque cucurrerit, coquum suum persequens.

Spensippus Eurymedontis filius ira aliquando percitus catulum in puteum deiecit.

Quanto Ciceronis odio deflagrauerint *M. Antonius & Fuluius*, iam diximus.

Quo die sacra Cineritia celebrantur à catholicis, quum presbyteri Cardinales ad genua *Bonifacij* pontificis de more se reclinassent ad excipiēdos cineres pontifex ipse paropsidem cum cineribus proiecit in faciem Procheti Genuenlis Archiepiscopi, cuius odio cōflagrabat, verbisq; immutatis dixit, Memēto homo, quia Gebellinus es, & cum Gebellinis morieris. Erat autē Gebellino- rum factio Guelphis (quos amabat Pontifex) inimica.

Hipponax poëta tanto odio Bubalum pictorem infectatus est, vt cum suis scriptis ad laqueum perpulerit.

Commodus Imp. ira percitus balneatorem in fornacem ardentem coniecit, quod balneum intraturus tepidiusculum inuenisset.

Anna, socer Cayphæ pontificis, audita à Christo veritate, veste à pectore dissecuit quasi blasphemiam audisset.

Q. Metellus quum vtranque Hispaniam consul, & demum proconsul subegisset, & referēs. Q. Pompeium cōsulem quem summe oderat) sibi successorem mitti ira percitus exercitū diminuit, com-

commeatus & horrea militibus reliquit diripienda, arcus & sagittas confregit, elephantis cibaria dari vetuit, nihil denique (quo se tueretur Pompeius) dimisit.

Semiramidi circa cultum capitis occupata, quum nūtiatum esset Babylonem defecisse, ira feruens, altera crinium parte incompta ad eam expugnandam cucurrit.

Olympias, Alexandri mater, tanta fuit iracundia, vt Iolam pincernam (qui Alexandro venenū præministrasse ferebatur) mortuum, & iam tumulatu refodi iusserit, ac refossum minutatim discerpi.

Cleomedes Athleta, post interfectum & exenteratum Lachum Epidamnium pugilem, quum à iudicibus in ius vocaretur, indignatus columnam, qua fulciebatur domus ludi literarij, deiecit: eaque ruina extinxit plurimos.

Horatius fatetur suapte natura iracundum fuisse, facile tamen placabilem, vt ait: Irasci facilem, tamen, vt placabilis essem.

Cotta apud Romanos dicti sunt ab iracundia & exenteratum.

Fuit *Ansonius* poëta in iram propensus, quod suo ipse fatetur testimonio dicens: Irasci promptus properavi condere motum, Atque mihi pœnas pro leuitate dedi.

Malacho poëta Syracusano immoderata bilis plerunque vsum rationis auferebat. Eratq; tum præstantior in abfoluendo carmine dum erat alienatus mente.

Archelaus Macedonum rex sic attrabile afficiebatur, vt spei plenus sibi maiorem in modum consideret.

Philagrus sophista Cilix auditor Lolliani, fuit iracundus maximè. Nam & dormitanti quandoque auditori pugnum in malam fertur impegisse, & infregisse colaphum.

Cotys rex Thracum natura fuit prærapidus ad iram, & ad vltionem præceps & impetuosis in seruorum delictis. Propterea accepta à quodam fictilia vasa, pretiosa quidē, & tornatili opere conspicua, sed tamen fragilia, & obnoxia iniuriæ, pensauit collato precio, postea tamen fregit, ne si à ministris fracta essent, temperare non posset ab inferendo supplicio.

Vedius Pollio fuit vsq; adeo iracundus & præceps in cholera, vt seruū qui cristallinum ruperat, ad supplicium rapi iusserit, & murenis dari prædam. Et iam actum erat de seruo, nisi ad Cæsaris pedes se prouoluisset, non mortem deprecaturus, sed mortis genus. Demiratus crudelitatem Cæsar, veniam exorauit puero.

Cherophon, Atheniensis philosophus impetuosa fuisse fertur iracundia. Hinc adagium natum, In Palladis vestigijs nihil Charephontis gubernabis.

Hercules ob nimiam bilem sacro morbo fuit obnoxius.

Bellerophon ob mœsticiam solus in campis vagabatur.
Socrates quoque & *Plato* atra bile dicuntur laborasse.
Tantum fuit *Anibalis* in Romanos odium, ut annos octo natum, altaria tenens iurauerit, se quā per ætatem liceret, acerrimum hostem populo Romano futurum.

Martius Sabinus egrē ferens Hostilium sibi prælatum in regno, cui aspirabat, tanto furore exarsit, ut radio vitæ mortem sibi cōsciuerit.

Simili exēplo *Valerius Publicola*, dolēs *Lucretium Collatinum* collegam *Bryto* in consulatu fuisse designatum, senatoriæ dignitati, causarūque patrociniis & clientelis renuntiavit.

Septimius Seuerus *Clodium Albinum* prælio victum interemit. Nudū eius corpus pro palatio proiici iussit, ac postremo equum abhorrentem calcaribus adactum coëgit supinum cadauer cōculcare. Quā rabie nondum contentus ipsum retinuit quoad fectore compulsum, iusserit ad flumen præcipitari.

Stephanus sextus pontifex Formosum pōtificem (quem in petitione pōtificatus aduersum habuerat) mortuū iussit erui & sepulchro, ademptisque pontificis ornāmētis extra ecclesiam sepeliri, abscessis prius digitis.

Pari odio *Sergius* tertius pontifex formosum ipsum infectatus est. Eius enim corpus denuo erutum palām in foro capite multauit, ac deinde in Tyberim proiecit, in gratiam *Lotharij* Gallorum regis, cui Formosus ipse odiosus fuerat viuis.

Etheocles & *Polynices* mutuo odio in tantum exarserunt, ut mutuis quoque vulneribus, frustra renitente *Locasta* matre, se confecerint dominandi ambitione. Quinetiam pertinax ille odij tenor apparuit in cadaueribus: Nam dum cremaretur, rogi ipse in duas partes se diuisit. Vnde *Ouid.* Scinditur in partes, geminōque cactamine fugit. Scinditur in partes atra fauilla duas.

Æschines orator *Demosthenem* sibi inensum mordacissimis orationibus infectus est.

Vatinius propter flagitia adeo fuit odiosus Romanis, ut in protuberantia fluxerit, Odium *Vatinianum*. *Catullus*: Munere isto odifsem te odio *Vatiniano*.

Cornelius Sylla C. Marij reliquias, apud *Anienem* fitas, dissipari iussit, solo motus odio. Propterea moriens primus apud Romanos mari voluit, talionem veritus.

Promerus, domesticus *Archelai* regis *Macedoniæ*. *Euripidem* vsque adeo infectatus est, ut eidem à regis cœna redeūti furtum canes immiserit, qui pœtam ipsum dissiparunt.

Helioabalum populus Romanus ita odit, ut mortuum proiecerit in clo-

in cloacam, mox in Tyberim cum matre *Senide* traxerit, cuiusque nomen è publicis monumentis eraserit.

Mortuo quoque *Michaeli* Palæologo Imperatori populus Romanus sepultura locum denegauit.

I N V I D I.

Alex *Telamonius* inuidēs arma *Achillis* interfecti data in præmium *Vlyssi*, versus in furias se inferemit.

Cato *Vticensis* victoriam *Cæsaris* ægreferēs, eiusque principatui inuidens, se occidit.

Adrianus *Traiani* gloriam adeo iniquē tulit, ut *Armeniā*, *Assyriam*, *Mesopotamiam* ab illo acquisitas, *Parthis* cōcesserit, & pontem supra *Danubium* (quem ille magno construxerat impendio) furiosus euerterit.

Laborans hoc morbo *Zoilus* *Homerum* pœtarum maximū cōuiciis lacerare non destitit. *Martialis*: Ingenium magni liuor detrahit *Homeri*, Quisquis es ex illo *Zoile* nomen habes.

Didymus *Alexandrinus* liuore mortuus sex libros in *Marcum Tullium* edidit, dictus propterea *Ciceromastix*.

Nec mutua caruerunt inuidia *Sallust.* & *Cicero*, quum ille huic impingat, quod eloquentiam pudicitia iactura apud *M. Pisonem* perdidicerit, vxorēque sacrilegam, & filiam matris pellicem habuerit. Hic verò illi, quod impudicissimi corporis questu victum sibi parauerit, patrem mori coëgerit, quod eo nondum mortuo pro hærede omnia decoxerit, bis item ad iudicium subsellia tractus in extrema steterit fortuna.

Inter *Xenophontem* & *Platonem* tacita cuiusdam æmulationis liuor extitit, quum hic illius nusquam operum suorum meminerit. Contrā verò *Xenophon* ipsius *Platonis* libros de optimo statu reip. administrandæ multis scriptis impugnauerit.

Sunt qui dicant *Aristotelem* præceptori suo *Platoni* adeo inuidisse, ut bonam eius operum partem flammis & incendio dederit.

Ægreferens *Cæsar* *Catonem* sibi inuisum à *M. Tullio* multis celebratū laudibus, duos libros in eundem scripsit, qui ex re Anticatonones inscripti sunt, in quibus omnia propè *Catonis* vitia collegit, & inter alia ebrietatem, ut maximum probum, illi obiecit.

M. Varroni (quem *Maurus Terentianus* virum vndecunque doctissimū appellauit) adeo inuidit *Rhemnius Palemon* grammaticus, ut eum porcum appellauerit.

Inuidia motus *Caligula* *Torquato* torquē, *Cincinnato* crinē, & *Cn. Pompeio* stirpis antiquæ magni cognomentū abstulit. Esium quoque *Proculum* formosissimum adolescentem iugulari fecit.

Vidēs *Cain* *Abelis* fratris sui fortunas fœliciore semper incrementē.

to quàm suas angere, eundem gladio traiecit.

Eodem morbo laborantes *Dathan, Abirus*, Aaroni sacerdotium adimere conati sunt.

Fecit liuor vt *Herodes* multa puerorū millia morti dedit, ad intercipiendum virginis partum futuræ cuius gloriæ inuidebat.

Venditus est in seruum à fratribus Ioseph, quod patri esset charior illis.

Poëtæ fabulantur *Hyacinthum* liberali forma iuuenem, quum disce luderet, à Borea infectum, quod Apollinem charius diligeret, quàm ipsum Boream.

Simili figmēto aiunt fulminatum à Ioue *Æsculapium*; q̃ Hippolytum ad vitam reuocasse. Vnde *Quintianus* in *Cleopoli*: Iuppiter Hippolyto stygia à fornace redempto: Ecquid Apollineam retonanti fulmine prolem Opprimis?

Iudicium *Paridis*, & *Ganymedis* raptus tātā Iunoni inuidiam conflauerunt in Troianos, vt eosdem multis procellis naufragos semper agitauerit, & auerterit ab Italia, vt fabulatur Maro.

Circe venefica inuidens *Scyllam* nymphā à *Glauco* amari, fontem (in quo illa se lauabat) infecit veneno, cuius virtute *Scylla* in monstrum marinum mutata est.

Bauus & *Meuius* ineptissimi poëtæ, Vergilio suam inuiderunt gloriam. De quibus ipse Vergil. in *Buccol.* Qui Bauium non odit, amet tua carmina Meui.

Asinius Pollio adeo fuit infensus nomini *Ciceronis*, vt eius laudes audire nequiverit. Nam quum *Sextilius* poëta carmē hoc retulisset, *Descendus* Cicero, patriæque silentia linguæ, *Asinius* ea re permotus audire noluit.

Hyarbita Maurus, dum *Timagenem* philosophum inter pocula declamantem vellet imitari, & nō posset, inuidia crepuit. *Horat.* lib. i. Epist. Rupit Hyarbitam *Timagenis* æmula lingua, Dū studeat vrbānus tenditque disertus haberi.

Catullus poëta inuidiosus fuit cuidam *Siconio* quē his versibus infectatur: *Siconi* arbitrio populi tua cana senectus Spurcata impuris moribus intereat. Nō equidem dubito, quin primū inimica bonorum Lingua exerta auido sit data vulturio. Effoscos oculos voret atro gutture coruus. Intestina canes, cætera membra lupi.

Dædalus Telon discipulum suum interemit ob inuidiam, quod figuli rotam & ferram excogitasset.

Mutius fuit quispiam apud Romanos maleuolus & alienā prosperitatem adeo agreferens, vt quum *Publius* eum solito tristiorē aliquando vidisset, statim dixerit: Aut *Murio* nescio quid incommodi accessit, aut nescio cui aliquid boni.

Drances

Drances fuit *Rutulus*, qui *Turni* gloriæ semper inuidit. *Verg.* lib. ii. Tum *Drāces* idem infensus, quem gloria *Turni* Obliqua inuidia stimulisque agitabat amaris.

Illud porro aduciendū est, multos patria sponte excessisse, ad declinandam inuidiam, & in aliena terra vixisse: vt fecit *Iphicrates* in *Thracia*, *Conon* in *Copro*, *Timotheus* in *Lesbo*, *Chabrias* in *Ægypto*, *Chares* in *Sigæo*. Apud Romanos *Pōpeius* post tot triumphos, & Imperia, domi aut ruri se continebat, rarō in publicum prodians. *Syllius* lib. 17. de inuidia hoc modo scribit. Odium exitium mortalibus, & nihil vnquam Crescere, nec magnas patiens exurgere laudes Inuidia. Et *Ouid.* lib. 2. *Meta.* Pallor in ore sedet, macies in corpore toto, &c.

ALIENÆ LAVDIS AVT
virtutis æmulī.

Alexander viso *Achillis* sepulchro, propemodum collachrymari cœpit, studio gloriæ & æmulatione virtutis: cumque scelerem prædicare, cui contigisset habere laudem suarum præconem *Homerum*.

Iulius Cæsar quū venisset *Gades*, animaduersa apud *Herculis* templum *Alexandri Magni* imagine, ingemuit: & quasi pertæsus ignauiam suam, quod nihil tum à se memorabile actum esset in ætate, qua iam *Alexander* orbem terrarum subegisset.

Nihil maiore voto studuit *Thesens*, quā *Herculis* imitari virtutem. Quod vt faceret, monstra plurima confecit in terra Græcia: *Scyronem*, *Procustem*, & *Scinin* latrones, *Creontem* tyrānum, *Minotaurum* bicornem, & *Cætauros* oppressit, *Thebas* domuit, ad inferos penetrauit.

M. Crassus apud Romanos æmulus fuit rerū à *Pompeio* gestarū.

Themistocles Atheniensis *Mileiadis* trophæa somnum excutiebat.

Salmones apud *Elidem* Græciæ, & *Alladius* apud *Albam* Italiæ

Iouis fulmen & tonitrua mentiri & confingere voluerunt.

CONSTANTES, ET PATIENTES
in rebus aduersis.

Aristides quum improbus quidā os spurco coinquinasset, risit hominis improbitatem, satisque habuit eum monere, ne potest simile quicquam faceret.

Val. Homullus interrogatus ab *Antonio*, vnde colūnas porphiricas sibi comparasset, respondit: Imperator quum in domum alienā veneris, & surdus & mutus esto. Quod tamē insolens verbū

Antonius non tantum non moleste tulit, et etiam habuit præcepti loco.

Adrianus seruū, qui in se irruerat armatus, nō solū non puniuit,

X 2

verum & curri iussit, quod esset furiosus.

Bibulus audita duorum filiorum morte ita seipsum vicit, vt die postero ad solita reip. officia processerit.

Q. Martius rex amisso magnæ spei filio dolorem tanta animi magnitudine compressit, vt peractis exequiis curiâ statim petierit, & vocauerit senatum.

Dion in cubiculo cum amicis sedens, vbi audisset filium è summo culmine domus prolapsum, & exanimatum, nullo signo moris dato, illû ad sepulturam ferri iussit, sermonemq; institutum continuauit.

Rex *Antigonus* mortem *Alcionis* filij adeo constanter tulit, vt diceret, illum serius aliquanto, quam putasset occubuisse.

Cornelia quum post amissos duodecim partus, *Tyberiu* & *Caiu* caecos, & insepultos misera à matronis prædicaretur: Nûquam inquit, me ego felicem non dicam, quæ Græchos pepererim.

Rutilia post amissum filium *Cortam* (quæ in exiliu fuerat secuta) lachrymas nemo vidit.

Socrates vxoris suæ *Xantippes* cõiicia & iniurias domi cõstantissime ferebat, vt aliarû mulierum insolentiam foris pati disceret. Idem sitim & famem tolerantissime perferebat. Nudis pedibus glaciem & pruinâ calcabat facilius, quàm calceati milites. Quâcumque foret hyemis rigor, nihil addebat quotidianis vestimentis.

Lycurgus à temulento quodam iuvene, altero priuatus oculo non tantum non permisit eum à ciuibus puniri, at blandè submonuit.

Alphonfus Tarroconensis rex Siciliæ nunquam visus est iratus.

Gabriel Brixienfis, ordinis Minorum, & Cardinalis presbyter, iurare solebat, se annos xxx. nulli mortalium succensuisse.

Symphorosa *Gerulij* martyris vxor mortem septem filiorum pro catholica fide occumbentium patientissime tulit, quinetiam ad martyrium animauit.

Patrem filiorum numerum *Felicias* mulier Romana pro religione Christiana sub Antonio emori læta conspexit.

Sophia mulier tres filias sub Adriano iugulari vidit cum gaudio.

Theramenes philosophus iussu x x x. tyrannorum in carcerem missus venenum constantissime hausit, dicens: Propino hoc *Critia*. Fuerat is causa mortis eius. Iocabatur in morte vir ille fortissimus.

Thucydides Atheniensis historicus à suis in exiliu missus ob prodicionis suspicionem fortunam illâ æquo animo tulit, Neque vquam flere aut queri visus est, neque Brasidam exilij autorem scriptis suis carpere.

Asinius *Pollio* intra quartû diẽ, quàm filiû amiserat, declamauit.

Iob.

Iob mortalium omnium patiētissimus, amissis liberis, omnibusq; fortunis, satis habuit dicere: Nudus exiui è matris utero, nudus reuertor: Deus dedit, idem abstulit: Sit eius nomen benedictum.

Diuus *Hieronymus* in heremo degens, asinum sibi ablatum æquo animo tulit.

Excrementitia hirundinum fæce excecatus *Tobias*, sinistrum illum casum tulit constantissime.

Petrus Clareuallensis abbas, amisso ob egritudinẽ altero oculo, non solû non visus est conqueri, imò verò plurimû letari, quòd ex duabus corporis partibus sibi inimicissimis, alteram amisset.

Harpalo in conuiuio regis Persarû accito quum appositæ essent filij, huiusq; cœna rex interrogasset, an cœna ipsa fuisset opipara, vbi dolum & sæuitiam agnouit *Harpalus*, lachrymas tamẽ tenuit. dolorẽ suppressit, vocem coëruit, atque etiam placido vultu, & gratias agenti similis, cœnam laudauit.

Pigmenius presbyter Romanus Deo gratias egit, quòd utroque captus esset oculo, ne ecclesiæ inimicos videret.

Diogenes Cynicus in conuiuio quodam ab insolenti iuuenem cœtu cruentis affectus plagis, contumeliosam illam iniuriam tolerauit constantissime. Idem in maxima vi frigoris anciam statuâ frigidissimam solebat amplecti.

Gloriari solitum ferunt *Sertorium*, ducẽ Romanum, ob amissum in bello oculum, quòd (vt dicebat) ceteri fortes sua spolia bellica domireliquerent, ipse sua vbique haberet.

Esaïas propheta viuus in duas partes sectus, tam cõstanti fuit animo, vt nihil patienti similis videretur.

Ananias, *Azarias* & *Misael* pueri in fornacem ignis coniecti, hymnum domino ibidem cecinerunt.

Quum *Stephanus* protomartyr lapidibus obrueretur, non potuit tamen de percussorum salute non esse sollicitus.

Marcellinus martyr *Diocletiani* iussu stipitibus cum fratre affixus, Psalmum illum cecinit: Ecce quàm bonum, & quàm iucundum habitare fratres in vium.

Agata virginis *Cataneæ* quum mandato *Quintiani* Siciliæ proconsulis euellerentur mammæ: puella tortori pauca hæc verba satis habuit dicere: An te nõ pudet *Quintiane* in me laniasse, quòd te in matre aluit?

Mucius *Scauola* tam pertinacis fuit constantia, vt in conspectu *Porſenæ* *Hethruscorum* regis manum flammis dederit comburendam quòd regem ipsum non interfecisset. Luc. lib. 2. Te quoque neglectum violatẽ *Scauola* dextræ. De hac constantia. *Mart. lib. 1.* Dum peteret regem decepta satellite dextra, Iniecit sacris se

peritura focis, &c.

Anaxarchus quum in lapidea pila iussu *Anacreontis* Cyprij tanderetur ob veteres iniurias nullū doloris pre se tulit indicium: quin cōuersus ad carnifices, Tūdite, inquit, pilam *Anaxarchi* nam *Anaxarchum* non tunditis *Oui*. in *Ibin*: Aut *Anaxarchus* pila minuat in alta, lactāque pro solitis frugibus ossa sonent.

Scriptorum monumentis laudatur *Attilij* *Reguli* constantia, quod ad supplicium redire maluerit, quā in *Carthaginensium* captiuos redimi.

Ioannes *Aragonie* rex candens chirurgi ferrum adeo constanter tulit, vt supra quā oportebat vreretur.

Leana meretrix *Attica* nullis tormētis à *Pisistrato* cogi potuit, vt *Harmodium* & *Aristogitonem* tyrannicidas proderet.

Pascasius tyrannus quum *Lucia* *Syracusana* nuntiarī iussisset, se illius amore captum & oculorum pulchritudine illectū: nihil morata virgo, oculos sibi eruit, & tyranno misit.

Horatius *Pulvillus* pontifex, quum in *Capitolio* *Ioui* ædem dedicaret, atque inter sacra mortuum esse filium audisset neque tēpli dedicationem interrupit, neque vultum à publica religione ad priuatum dolorem flexit.

Paulus *Æmylius* quum quarto die ante triumphum suum *Macedonicum* alterum filiorum amisisset, alterum tertio post triūphum die iacturā illam æquo animo tulit. Progressū sūque ad populū, fortunæ gratias egit: deōsque precatus est, vt si quid discriminis Reip. immineret, sua esset calamitate decusum.

Pericles duobus filiis intra quadriduum spoliatus, iisdem diebus vultu pristinum habitum retinente concionatus est.

Xenophontis philosopho *Grylli* *Atheniensis* filio sacrificanti quū nuntiātū esset alterū ex filiis natū maiorem in acie cecidisse coronam tātum deposuit. Percontatus demum, quonam modo occubisset, vt audīt fortissimē pugnantem cecidisse, depositam capiti reposuit, numina testatus, se maiorem ex filij virtute lætitiā, quā ex morte mœrorem sentire.

Anaxagoras audita filij morte nuntianti, Nihil, inquit, nouum memoras. Ego enim illum ex me natum sciebam esse mortalem *Stroza* pater: Viderat hoc celebris *Samie* telluris alumnus, Hoc & magnanimus sensit *Anaxagoras* Hoc *Xenophon* sensit, quem nō reuocauit ab aris Filius extinctus, nec doluisse ferunt.

Pompeius à *Gentio* rege interceptus, quum senatus consilia prodere cōminationibus tormentorū sollicitaretur, digitum lucernę admouit comburendū. Qua patiētia regi spem quicquam cognoscēdi abstulit, & expectendę populi *Romani* amicitie cupiditatem

tamen ingenerauit.

Galieno Imperatori tāta fuit in acceptis cladib. patiētia, vt in his etiam iocari non dubitauerit. Nā quum accepisset, *Ægyptum* à *Romano* imperio descivisse: Quid, inquit, sine lino *Ægyptio* esse non possumus? *Perdita* *Gallia*, ridēs, Et nō est, inquit, tuta *Resp.* si ne trabeatis sagis? *Asia* *Alemanorum* & *Scytharum* incurrationibus vastata, Quid, inquit, sine *Aphronitis* esse non possumus?

Zeno *Eleates* à *Phalaride* tyranno corruptus, atque in foro cruciatus, vt cōiurationis participes aperiret, constantissimē reluctatus est sociōsque tyranni amicos eius facti suspectos reddidit.

Theodorus nullis verberibus aut tormentis ab *Hieronymo* tyranno cogi potuit, vt tyrannicidij conscios proderet. Fingens tamē se cruciatibus tandem conuictum, *Thrasionem* tortorē cōiurationis ignarum declarauit qui protinus ad supplicium raptus est.

Q. Fabius *Maximus* fraudatus pecunia quam pro captiuis *Annibali* publicē numerauerat, publicē tacuit. Compluribus etiam la-cessitus iniuriis semper eodem vultu mansit.

Augustus sparfos de se in curia famosos libellos nec expauit, nec eorundem autores requisit. Ei etiam in senatu verba facienti, quum à multis reclamatum esset, id mansuetissimē pertulit.

Tiberius *Cæsar* auditis quibusdam maledicorum conuiciis, respondit, In ciuitate libera, liberas esse linguas oportere.

Aristippus cuidam, qui ob iram in verba venerat, dixit, Ne quēlo à verbis propter irā discedamus, sed potius ab ira propter verba. Idem cuidā maledicēti ait: Tu maledicēdi dominus, Ego audiēdi.

Agessilaus, *Lacedemoniorū* dux, in castra *Xerxis* regis profectus *Mardonium* *Persam* occidit putans se regem occidisse. Raptus igitur ad supplicium, quū post varia tormentorum genera nullū suppirium prorsus emitteret, constantia illa meruit impunitatem.

Thrasea *Stoicę* disciplinę studiosus, quum damnatus à *Nerone* solutis venis moreretur, magna constantia suorum fletum compescuit, libauitque sanguinē *Ioui* liberatori. Huius meminit *Mar.* lib. 1. dicens: *Diuitior* *Crispo*, *Thrasea* constantior ipso.

Plinius scribit *Gymnosophistas* *Indorum* philosophos ab exortu ad accasum perstitisse contuētes solē immobilibus oculis, atque etiam feruentibus arenis toto die alternis pedibus instillisse.

Phormio dux fuit quispiam in perferendis militiæ incōmodis notę patientiæ Hinc natum adagium *Erasmo* positum, *Phormionis* tori De stratis minimē delicatis.

Phocion *Atheniēsis* ruri ac militiæ nudis semper incescit pedib.

Aristodemus *Cyathengus* nudo itidem pede semper vltus est.

Lygus scemina quum metu militum filium occultasset, & illi per

cruciatus interrogarent, vbinam oculuisset, vterum ostendens, ibidem respondit latere: nec vllis tormentis cogi potuit, vt constantiam vocis egregia mutaret. Autor Cor. Tacitus.

Masnissus, rex Numydarum, nonaginta natus annos, nudis pedibus incescit, nec imbre vlllo aut frigore potuit adduci, vt operto esset capite. Autor Cic. de Senectute.

C. Marius Rusticanus vir, quum secaretur, vetuit se alligari, tormentumq; solutus pertulit constantissimè, nec vlllo rigore supplicij corpus immutauit. Idem autor lib. 2. Quæst. Tusculana.

Herodianus scribit *Seuerum* imperatorè iter facere solitum sine vlla intermissione, neque labores vlllos curasse. Fuisse insuper frigoris & æstus patientissimū, media quandoque bruma, & agris omnibus gelu constrictis, aut niue & pruina albicantibus, in montes altissimos iuisse aperto capite, vt suo exemplo milites ad laborem & alicritatem induceret.

Auditis Atheniensium legatis & iam Athenas remigraturis, quum Philippus rex dixisset: Est ne aliquid obsequij, quod à me proficisci valeat in ciuitatem vestram? Demochares legatorum vnus, Si te, inquit, suspenderis. Quod verbum procax & ingratusissimum Philippus ipse quieto pertulit animo, quum tamen posset vlciisci, & deberet iure.

M. Antonius tanta fuit animi constantia, vt nullo vnquam affectu, nullis rerum fortunis vultum immutauerit.

Cato quoque nullis casibus vnquam mutatus est, nulli succubuit calamitati.

Dion Alexandrinus in conuiuioprobris cuiusdam locaculi, & infamibus verbis multum lacescit, maledictis nihil penitus respondit. Cæterum vbi rediit domū comitantibus plerisq; & conuiciorum contemptum suadentibus respondit, Ne Gry quidem. Quod agreferens conuicator iuuenis, laqueo se prefocauit.

Turbo, præfectus prætorianorum sub Adriano tanta fuit cōstantia & animi magnitudine, vt nec morbo laborans domi se contineret, præpositos rerum stantes mori oporteret dicens.

Seuerianus Adrianus iussu moriens, ignem petiit, & accenso ture, Vos inquit, dii testes estote, nihil à me morte dignum esse commissum. Tantum hoc precor, ne quum mori velit possit.

Clitomachus Cartaginienensis non tantum forti animo tulit excidium patriæ, sed ciues quoque cohortatus est ad perferendum.

Stilbon Megarensis patria capta, ac direpta, interroganti Demetrio, quid perdidisset, Nihil se amisisse respondit.

Metellus in exilium ire quam Saturnini tribunipl. iniquissimas leges ferre maluit.

Albutius

Albutius æquissimo animo Athenis philosophabatur, *Marcellus* Mytlenis.

P. Ouidius exilium non tantum fortiter tulit, at etiam multa in eo scripsit.

Pallas Stroctia Florentia pulsus, Paduæ ita vixit, vt exilium ad otium literarum conuertisse videretur.

Ingiurtha regno amisso Romam captiuus ductus ad carceris ostium vocatus dicitur.

Carolus Malatesta victus, captusq; à Philippo Maria Mediolanensis militibus, admirabilem in captiuitate animi firmitatē retinuit.

Alphonsus rex Neapolitanorum captiuus, ea fuit constantia, vt libertatem non videretur amisisse.

Aesopo ineruo apud iudices captiuitas animi firmitatē nō abstulit.

M. Iurcius seruus quum à Neapolitano prætore candenti forcipe concideretur, trahereturque per urbem ad maius supplicium, quod liberum hominem occidisset, nullos vnquam eiulatus misit, neque vultum mutauit, neque statum corporis.

Æmilia Scipionis vxor non modò dissimulanter tulit ancillam suā haberi à viro in deliciis: verum Scipione mortuo manumissam eam liberto suo dedit vxorem.

Federicus Vrbinas tam æquo ferebat animo alterum oculū sibi deesse, vt interdum in deformitatem illam iocaretur.

Antonius Panhormita multos annos tormina & vrinæ difficultatem tam patienter tulit, vt etiam dissimularet ægitudinem.

Fran. Foscarus, Venetorum princeps, filium flagitiosis criminationibus infamem relegari constantissimè passus est.

Scipionem Africanum tanta in exilio comitata est patientia, vt audita fratris morte animum retinuerit.

Mors filij non deterruit L. Syllam, quominus aduersus hostem, rem egregiè gereret.

Femella Amatriciana quum intellexisset filium demisso minus animo ad supplicium trahi, eidem occurrens iussit vt exuto periculi metu cælum & solem suspiceret. Quod quum fecisset, An, inquit, ignoras filite confestim arces illas emigraturum?

Romulus quidam quum Romæ causam ageret, audita filij morte institutum non interruptit sermonem.

Quum *Cambyses* rex Persarum, filium Prexaspis (à quo monitus fuerat vitandæ ebrietatis) sagitta cōfodisset, pater dolore suppressit, atque etiam regem laudauit, vt peritum artis sagittariæ.

M A G N A N I M I.

H *Oratius* *Cocles* Personæ regis Tuscorum tumultu repētino & insperato Romam inuadētis, solus impetum sustinuit, donec

à tergo pons solueretur à sociis: quo soluto, armatus & vulneratus in Tyberim se coniecit.

Chlælia eidem regi ad conditionem pacis obses data, traiecit Tyberi Romam rediit, seq; exemit captiuitate. De hac puella & *Cochite*. Vergil. lib. 8. *Æn.* Pontem auderet quod vellere *Cocles*. Et fluium vinculis innaret *Chlælia* ruptis.

Antigonus Philippi regis miles fortissimus in obsidione Perinthi catapultis confossus, non prius eam euelli passus est quam hostem fugatum intra mœnia compulisset.

Maluit *Metellus* exulare, vt iam diximus, quam in perniciosas Apuleij Saturni leges iurare.

M. Scæne Centurionis fortitudinem iam diximus in capite de Bellicosis.

Iuba rex Mauritanie superatus à Cæsare mortem sibi conscivit ne in triumphum raperetur.

Asdrubal capta Sicilia Romanis bellū indicit, in quo *L. Glaucus* vir præcipua nobilitate comprehensam *Asdrubalis* nauē non prius dimisit quam vtrunque amisit manum testis, *Plut.*

L. Posthumius Albinus dum in cōsiliū contra Samnites accepto vulnere cecidisset, nocte concubia accepto spiritu surrexit, & ex interfectōrū hostiū clypeis trophæum erexit, tinctaq; cruore dextera titulum inscripsit; Romani de Samnitibus Ioui, in cuius Potestate sunt trophæa. Auctor apud *Plutarchum* *Aristides*.

Fabius Maximus dum in cōsiliū contra Pœnos suos omnes quingētos numero amisisset, ipse mortifero accepto vulnere vehementi cursu irruit in *Annibalem*, eique diadema abstulit, demum iacuit supinus.

Cn. Popilius legatus ad *Antiochum* missus, regem ipsum differētem responsum, virga circumscripsit, & priusquam egredereetur circulo illo respondere compulit, magno dubium fortitudinis aut temeritatis argumento. Auctore *Plinio*.

Epanimundus quum vicisset *Lacedæmonios* apud *Mantineā*, vbi accepto ibidem vulnere exanimē & iam morti proximū se vidit, percontari cepit, an saluus esset clypeus, & fusi hostes. Quum autem audiuisset quod cupiebat, auelli iussit eam (qua erat transfixus) hastam, & ita multo sanguine profuso in læticia & victoria mortuus est.

Leonidas rex *Lacedæmoniorum* se in *Thermopylis*, trecentōsq; alios quos eduxerat *Sparta*, opposuit hostib. quū proposita esset aut fuga turpis, aut gloriosa mors. Auctor *Cicero* lib. 2. de Finibus.

Socrates accusatus *Anyto*, nec patronum quæsiuit ad iudiciū capitis, nec iudicibus supplex fuit, adhibuitq; liberam cōtumaciā à magni-

à magnitudine animi ductam, non à superbia. Et paucis antè diebus quum facile potuisset educi à custodia, noluit. Quumq; mortiferum in manu poculum iam teneret, ita locutus est, vt non ad mortem trudi, sed in cœlum videretur ascendere. Auctor idē *Cicero* lib. 1. *Quæst. Tuscula*.

Quintus Sertorius accepto in bello vulnere, deformatus gloriabatur, atque hoc ipsum tribuebat laudi, & æterno fortitudinis monumento.

Mithridates rex *Ponti* tanta fuit animi magnitudine, vt filius, præsidii, & vniuerso principatu destitutus, quū nec amplius Romanorū virtuti posset obistere, nihil tamen humile aut abiectū conceperit animo. Quinimò ad *Celras* profectus, cogitauit vnā cum illis in *Italiam* irrumpere.

Ea fuit animi fortitudine *Scytharum* regina *Tomiris*, vt amisso exercitu & filio, quem *Cyrus* interfecerat, animum tamen nō remiserit, aut desperauerit victoriam. Nam quo tempore lugendus erat filius, & exequiis vacādum, incredibili virtute fœmina victorem iam gloriosum, & nihil sibi non promittentem, regno iussit excedere per legatos. Quod mandatum quū nihili fecisset *Cyrus*, non prius suos hortari, & ad profigandum barbarū desit animare, quam simulata fuga, hostem in meditulliu regni sui pellexerit, pellectum numerosa militum caterua circūseperit, circūseptū vicerit, victū interfecerit, interfectum cōiecit in vrē plenū sanguinis, vt eo se saturaret, quē tantopere sitiuerat. *Herodotus* hæc.

Boges *Perse*, *Xerxi* charissimus, quū ab *Atheniensibus* & *Cimonis* *Milciadis* filio obsideretur, liceretq; ei accepta fide egredi, & in *Asiam* remeare, tamen abnuit, ne regi præ metu superfuisset videretur: propterea ad extremum vsque perstitit. Atque vbi nihil in mœnibus commeatus reliquum fuit rogi accendit, cui liberos, coniuges, concubinas, familiam iniecit, totūque vrbs aurum & argentum ē muris proiecit in *Strymonem*. Quo facto se ipsum postremum incendio dedit.

Hegesistratus *Elaus*, captus à *Lacedæmoniiis*, & in vincula cōiectus, rem fecit vniuersæ posteritati commendabilem. Nam quum ferratis soleis vinctus esset, dimidium pedem præcidit, vt se cōpedibus illis eximeret: demū subruo muro periculum effugit, deceptis excubitoribus. Auctor *Herodotus* in *Calliope*.

Alcibiades *Atheniensis*, dum vnā cū sociis in via Iustaret, accedentem cum quadriga bubulcum monuit, vt plaustrum sisteret, dum absolueretur ludus. Quod quū ille recusasset facere, *Alcibiades* in terram se ante boues strauit. bubulco monito, vt si veller spinum corpus bouū pedibus & rotis quadrigæ conculcaret. Idem quum

quum à ludi literarij magistro Homericū aliquod opus petiisset, atque is respōdisset, nō esse sibi, colaphū eidē infregit, dictitās nō oportere bibliothecā literati hominis tātis operib⁹ esse immunē.

Cyrus adhuc puerulus, rex per iocum inter pastores creatus, eos qui errassent, verberibus seuerē castigabat. Propterea accusatus à quodam (quem acerbius depalmauerat) apud *Astyagem* regem Medorum, quum ab eodem carperetur, quōd in tam tenera etate vilib⁹que pannis iam imperium exerceret, respondit, regum interesse, vt delinquentes corripere: vnde & ex eo tempore *Astyagi* factus est suspectus.

Ariarathes, rex Cappadocia, à *Perdica* obsessus quum iam desperaret effugium, ne quid fructus aut trophæorum accederet inimicis, urbem incendit, sibi que & suis omnibus conscivit mortem.

Leonidas Spartanus ad *Thermopylas* Persarum expectans congressum, *Eurychum* militem domum remisit, propter cecitatem, quam is quodam oculorum morbo cōtraxerat. Discedēs *Eutychnus* perhilitia & rubore cepit affici, quōd sociis periculum expectantibus solus subterfugiū videretur inquirere. Propterea seruo duce regressus in prælium vtunque poterat pugnando interiit.

Thelesis Argiua mulier Argos, oppidū Græciæ, à *Cleomene* Spartanorum rege obsessum, vnā cum cæteris mulieribus, quum deessent viri, tutata est.

Alia fortitudinis & magnanimitatis exēpla iam posui diuersis in locis. Superfunt tamen plurima quæ omittenda putauimus, quoniam nullus est delectus, vbi de multitudine certatur.

DE CHARITATE IN PATRIAM EXEMPLA.

Regnante apud Phrygios *Mida*, quum prope *Celenas* urbem aquarum plurima propinquas domos eruens, rex oraculo cōsul- to, quid ea in re faciendum esset, responsum habuit, hiatus illum non prius clausum iri, quā quis intrō se demitteret ad pacādam iram numinum. Quod videns *Ancurus* *Mida* filius, dato patri & uxori osculo in voraginem præceps desiliit. Auctor *Plutarchus*. Eodem exemplo quum in vrbe Roma hiatus terræ paulatim ex- crefcens accidisset, *Curtius* amore patriæ intrō se demisit.

Quum *Lacedæmonij* ob interfectum contra ius gentium *Xer- xis* legatum peste laborarent, ad finem mali reperiendum vtile fo- re dixerunt, si quis ex *Lacedæmone* facinus indignū sua pensaret morte. Quod audiētes *Sparti⁹* & *Bulides* leti se obrulerūt, & ad *Xer- xē* profecti cultris deuouerūt iugulos, vt violato iuri satisfacerēt.

Monitus in somnis *C. Marius* consul, se ex *Cimbris* victoriā re- portarum, si filiam *Calphurniam* sacrificasset, arrepto cultro pa-

ruit

ruit nocturnis phātasmatibus, & filiam immolauit. Auctor *Plutar- chus* ex testimonio *Dositheai* Græci.

Erectus in *Eumolpum* bello contēdens cōsultis oraculis respō- sum habuit, futuram sibi & patriæ victoriā, si filiam immolasset. Quod quū audisset, filia vitam abstulit, vt afferret salutem patriæ.

Cleomenes, dux Spartanorum, contracto cum *Ptolemæo* fœdere aduersus *Antigonū* & *Achæos*, in pignus fidei perpetuæ marrem eidem *Ptolemæo* dedit obsidem. Quæ cū rescisset honestissimas pacis conditiones *Cleomeni* filio offerri ab *Achæis*, literis eum monuit, ne propter carissimum verulæ corpus pacem illam renue- ret, quam intelligeret esset vtilem patriæ.

Quum *Cæsar* odio *Pōpeij* patriam vellet opprimere, *M. Brutus* ipsū *Pōpeio* adhaesit, à quo tamen sciebat patrē suū bello *Syllano* interfectū fuisse *Mutinæ*, condonauitq; priuatas iniurias patriæ.

Nihil *Cassium* *Cherream* compulsi ad inferendam *Caligulæ* san- guinario principi mortem, præter charitatem patriæ, quam ille multis homicidiis probrosisque flagitiis contaminabat.

P. Rutilium pulsum Roma & exulantem, quum nescio quis mo- nuisset ad inferendū patriæ bellum, quo facilius reditum asseque- retur, respondit, se ciuium salutem pluri facere, quam reditum suum, & malle vt exilij sui puderet Romanos, quā propter redi- tum desereret patriam.

V. Iysse apud *Calipso*, patriam prætulit immortalitati: auctor *Ci- cero* in orationibus his verbis: At si nos patria delectat, *Quirites*, cuius est tantus amor, vt *Itacham* vir præstantissimus, nidulū- que illum affixum saxi immortalitati prætulit, multi tamen ex- tra patriam melius rem gessere.

Cretinus *Magnesi* bello *Mithridatico* aduersus ipsum *Mithri- datem* delegit Imperatorem *Hermiam* quō cum tamen priuatas gerebat inimicitias, professus se interim iturum in exilium, ne quis tumultus ob illam duorum factionem suboriretur. Quod si patria mallet *Cretinum* Imperatorem, quam *Hermiam*, orauit vt interim exularet *Hermias*. Aduersarij modestia permotus *Hermias*, sponte exulauit.

M. Lepidus Pont. Maximus, & *M. Fuluius* in censura collegæ pri- uatas inimicitias ad patriæ vtilitatem posuerunt.

P. Seruilius, & *M. Lucullus* priuata quoque odia reliquerunt in ad- ministracione Reip.

Tres fuerunt *Decij*, qui pro salute patriæ sese deuouere. Pater quum Latino bello Romanorū aciem inclinatā penē, & iam pro- stratā videret, seipsum deuouit, ac protinus cōcitato equo in me- diū hostiū agmē ob patriæ salutē, sibi mortē petēs irrupit. Fili⁹ in quarto

quarto consulatu Q. Fabij collega aduersus Gallos & Săntes profectus pro patria fortissimē pugnans occubuit. Nepos perit in bello Pyrrhi, quod gessit pro Tarentinis. De his Cicero libro. 1. Quest. Tusc. Si mors, inquit, timeretur, nō cu Latinis pater Decius decertās, cū Etruscis filius, cum Pyrrho nepos hostium telis occubissent. Idem in primo Paradoxo de his & quibusdam aliis.

Romanus populus Cannēsī clade atritus, quum nihil nisi defuga, & patriæ cogitaret exilio, *Scipio Africanus* adhuc admodū iuuenis stricto gladio mortem vnicuique minitans, iurare omnes, nunquā se relicturos patriam coēgit.

Quum Athenienses a Dorienſibus bello premerentur, adeo vt resistere non possent, diffidentia humani auxiliā ad Apollinis oraculum confugerunt. Cōsultus Deus super futuro rerū statu, & victoria, respondit, Partē illam victricem fore, cuius rex occubert in ipso bello. Quod responsū quū vtrique exercitui innotuisset, vtrinque edictū est, ne quis regē hostē interficeret. Id vbi cognouit *Codrus* Atheniēsium rex, depositis insignibus Imperij, familiarē & abiectū cultum induit, & diffusis hostibus se obiciens, vnum ex his falce percussū in eadem suā compulit. Quo facto, victoriam suis reliquit. Horatius lib. 3. Car. Codrus pro patria non timidus mori.

Thraſybulus tāta fuit in Athenas charitate, vt parua stipatus milium manu animum adiecerit ad eam liberandā a triginta tyrānorum teterrima dominatione. Cui intēctum operi quum quidam interrogasset hoc modo, Quantas tandem tibi Athenæ per te libertatem consecutæ gratias debebunt *Thraſybule*? Respondit: *Dij* faciant vt quantas ipse illis debeo, videar retulisse.

Themistocles Athenis patria pulsus, coactus est se recipere ad *Xerxē* Periarū regē, quē prius debellauerat. A quo mira exceptus beneuolentiā, & hospitalitate, quū postea sollicitaretur ad inferendū ingrātā patriæ bellū, mortē sibi cōseuit, epoto sanguine tarino.

Quum Carthaginienses & Cyrenenses, disceptantes de finibus agrorum, mutuis bellorum cladibus se attriuisent, ad dirimendā armorū causā in hoc sœdus conuerſi, vt certo die vtrinque legati domo proficiscerentur, & quo in loco obuī inter se fuissent, cōmunis vtriusque populi finis haberetur. Missi sunt igitur ex Carthaginiensibus duo fratres, nomine *Phileni*, qui quum seu festinantissima celeritate, seu gressu citra horam constitutam maturato in longius terminos promouissent, Cyrenensium iuuenes de fallacia eorum questi optionem fecerunt Carthaginiensibus, vt vel illi quo fines populo suo pererent, ibi viui obruerentur, vel conditionem hanc sibi relinquerent. *Phileni* conditione probata, vitā suā Reip. condo-

edonauere, & viui obruti sunt. Carthaginienses in rei memoriā mortui aras posuerūt, hisque honores diuinos domi cōstituerunt.

Aristoteles Athenis in lectulo iacens non potuit tamen non esse sollicitus de patria. Quam quū euertisset *Alexander*, ab eodem literis obtinuit, vt instauraretur.

Theseus, quanuis *Agei* Athenarum regis (aut, vt placet *Cicero* & *Plutarcho*, *Neptuni*) esset filius, non grauatus est tamen deuouere se Minotaurō vt patriā seruitute eximeret. Catullus: Ipse sum *Theseus* pro charis corpus Athenis proicere optauit, potius quā Italian Creram Funera Cecropiæ, nec funera portarentur.

Protogenia & *Pandora* filiæ *Erichthei* Athenarum regis ingruēti *Bœotio* bello, se pro patriæ salute vtrō iuguladas obtulerunt, & immolandas. Quod factum est in pago *Hyacintho*: vnde & virgines *Hyacinthides* sunt cognominatæ.

Quodam tempore quū annonæ caritas Atticam premeret cōsulta oracula cecinere finem malo non prius futurum, quā aliqua immolaretur puella. Id vbi rescivit *Leos* Orphei filius, publico permotus bono, filias suas *Phasitheam*, *Theopem* & *Eubulem*, exhibuit immolandas.

Macatia quoque *Herculis* filia pro incolumitate publica se deuouit.

De *Attilio* Regulo, *Coclite*, *Fabiis*, *Epaminunda*, & *Lysandro* variis in locis, vt res postulauit, locuti sumus.

Arginus Thebas obsidentibus *Mencæceus* Thebanus pro patriæ salute se ē muris præcipitem dedit, gladio iam perfoſsus. *Statius* lib. 10. Insignemque animam mucrone corusco Deditatē artus pridem, mœstāque teneri Arripit, atque vno quaſitam vulnere rumpit. Sanguine tunc spargit tures & mœnia lustrat, Sēque super medias acies nondum ense remisso Iecit, & in seuos cadere est conatus *Achuios*.

Petronius *Granius*, centurio octauæ legionis, sub *Cæsare* Gallico bello militās, *Gorgoniæ* portus tātis per ab hostili protexit impetu, dum focis ad fugā tempus dederit. Reuertentibus demum iisdem ad subsidium, vulneribus deficiens, Ite nunc, ait, incolumes.

Agésilas filium suū *Pausaniā* inedia consumpsit, quā quingenta auri talenta accepiſſet a *Xerxe*, vt Spartam proderet.

Eadem ratio impulit *Cassium* ad inferendam *Crasso* *Bruto* filio suo mortem, quod is portas vr̄bis Romæ dicta mercede Latinis voluisset aperire Vtriusque exempli testis est *Plutarchus*.

Dion Syraculanus vsque adeo patriæ studiosus habitus est, vt animum semper adiecerit ad eam liberandā a *Dionysij* tyrannide. Quod tandem fecit virtute, pulso in exilium tyranno.

Dema-

Demarathus Lacedæmonius patria pulsus quum Athenis exularet, nō potuit tamen suos non monere belli, quod tacite parabant Athenienses.

Aratus Sicyonius patriam liberauit à Tyrannide.

TYRANNI PLERIQUE.

A *Gatholus* tyrannus fuit Syracusanus.
Alexander Pheræus tyrāidem exercuit in Thessalia: *Bu-lyris* in Ægypto: Vterq; *Dionysius*, Syraculis: *Hieronymus*, in Sicilia: *Hipparchus*, & *Pylistratus* eius pater, Athenis: *Periander*, Corinthi: *Melanus* eius filius, Ephesi: *Polycrates*, & *Syloson* fratres in Samo: *Procopius*, Cōstantinopoli: *Phalaris*, Agrigenti: *Cadav-les*, Sardibus: *Creō*, Thebis: *Clearchus*, Heracleæ: *Crabrinus*, Cremonæ: *Milo*, Piside quo *Ouid.* in Ibin: Vtq; *Milo*, sub quo cruciata est Pisa Tyranno, Cæsus in æquoreas præcipites aquas. Cælon, & *Hiero*, in Sicilia: *Aristoclides*, & *Erginus*, in Orcomeno: *Cypselus*, Corinthi: *Aristomachus*, & *Aristippus* fuerunt Argiuorum tyranni, autor *Plutarchus* in *Arato*: *Critias*, tyrannus Atheniensis. *Hecateus*, Cardianorum: *Hippo*, Messanæ vrbis: *Machanidas*, Lacedæmoniorum: *Mamercus*, Catanz vrbis Sicilia: *Nicoclos* Sicyoniorum: *Onabis*, Lacedæmoniorum: *Arideus*, Pamphiliæ: *Aristagoras*, Mileti: *Clisthenes*, Sicyonis: *Anaxileus*, Rhegiorum Inter tyrannos numerantur *Tetrici* xi i. *Ecelinus*, *Histiens*, *Mnason*, *Nabis*, *Aristonicus*, *Nicocreon*, *Hegeisistratus*. *Stefenor*, *Cleander*, *Sabyllus*, *Strates*, *Aristratus*.

AMICI ARCTISSIMI ET QVORUNDAM SERVORUM IN DOMINOS FIDELITAS.

QUUM *Orestes* & *Pylades* venissent in regionē Tauricā ad depōnendas furias, quibus *Orestes* laborabat propter matrem occisā, essentq; à rege cōprehēsi, q̃ simulachrū *Palladis* inde auferre voluissent, rex *Orestē* (quē audiuerat esse autōrē furti) dānavit capitis. Quū verō nesciret vter esset *Orestes*. *Pylades* cum se esse affirmabat, cōtendebātq; vt pro socio interficeretur. *Orestes* verō volebat irrogari sibi supplicium, nomē suum accusans & furtum. *Cic.* in *Lælio*. Quum ignorante rege, inquit, vter esset *Orestes*, *Pylades* se *Orestē* esse diceret, vt pro illo necaretur. *Orestes* autem ita vt erat, *Orestem* se esse perseveraret, stantes plaudebant in re ficta. *Ouid.* lib. 4. de trist. & lib. 2. de Ponto.

Theſeus cum *Pyrrithoo* amicitiam iureiurando cōfirmavit, autore *Plutarcho*, quæ nunquam diuelli potuit. Propterea finguntur à poëtis comitatu indissolubili ad inferos descendisse ad rapiendam *Proserpinam*. *Ouidius*: *Pyrrithoum Theſeus Stygias comitatur* ad

ad vmbas. *Horatius*: Nec *Lethæa* valet *Theſeus* abrumpere fidē Vincula *Pyrrithoo*.

Constituerat *Achilles* nunquam redire ad bellum Troianum; propter ereptam sibi ab *Agamemnone* *Briseidē*: vbi tamē intellexit *Patroclum* amicum ab *Hectore* fuisse peremptū, mutato proposito bellum adiit: nec prius quieuit ex animo quā, socij mortem vindicauerit. Vnde mortuo *Patroclo*, sic apud *Homerum* loquitur: Nunquam paridum viam, dolore afficiar. *Prop.* lib. 2. Et *Sat.* lib. 4. *Syl.* Et lacerum qui circa mœnia Troiæ *Priamidem* cœso solatia traxit amico.

Nysus Hyrtaci filius, & *Euryalus* amici fuerūt arctissimi, qui pro *Ænea* certauerūt in Turnum, quorum alterum *Euryalum* quum *Rutuli* interfecissent, *Nysus* qui periculum cursu euaserat, rediit tamen ad vlciscendam socij mortem. Quod quum fecisset, super mortui corpus se cōfodit, & exanimē proiecit. De his *Verg.* lib. 9. His amor vnus erat, pariterque in bella ruebant. Idem de *Nysotum* super exanimem sese proiecit amicum *Conſollus*, placidāque ibi demum morte quieuit.

Castor & *Pollux* fratres fuerūt, filij *Lædæ*: hic ex *Ioue*, ille ex *Tyndaro*. Propterea poëtæ fabulātur, *Castorem* fuisse mortalem, quē immortalis *Pollux* suo interitu fraterna redemerit pietate. Quōd ideo fingitur, quia eorū stellæ sic se habēt, vt vna occidēte, oriatur altera, *Serui* teste. *Verg.* lib. 6. *Æn.* Si fratrem *Pollux* alterna morte redemit, Itq̃ue reditque viam toties.

Damon & *Pythias* *Pythagoræ* condiscipuli, arctissima inter se amicitia coaluerunt. Nam quū alterum eorum *Dionysius* Syracusanus interficere vellet ob suspiciōē proditiōis, alter se mortis vadem præstare non dubitauerit, tātisper dū is qui rapiendus erat ad supplicium, reuerteretur à cōponendis rebus domesticis. Quū autē adesset hora mortis destinata, & iā obses proximus esset supplicio, vnusquisque stultitiæ tam temerariū sponsores dānavit. At is nihil se de fide amici dubitare prædicabat. Eodē autem momento quo supplicium tyrānus indixerat qui discescerat, superuenit, obidem liberaturus. De his *Cicero* in *Officiis*.

Achates perpetuus *Æneæ* comes & socius fingitur à *Virgilio*, sicut alter altero semper comitatus abeat. *Stroza* pater: Nec minus hūc colui, quā dux Troianus *Achatem*, Quā rector *Graie Nestora* militiæ. Nam & maxima fuisse fertur amicitia inter *Nestorem* & *Agamemnonem*.

Inter paria amicorum numerantur etiam *Hercules* & *Theſeus*: Nam hic illius virtutē & facta semper imitatus est: & hūc in inferis captiū redimere conatus est ille. Ambo in *Amazones* armati

sunt in Scythiam Phrygiamque una profecti, eisdem armis instructi, eodem telorum genere muniti, similibus studiis paribusque exercitationibus usi, ex geminis fratribus geniti, Hercules ex Ioue, Theseus ex Neptuno, secundum Plutarchum.

Fuit & mutuus amor inter *Herculem* & *Nestorem*. Nam Hercules Messenem dedit Nestori, & Nestor primum instituit iuramentum per Herculem.

Stattius *Dimanta* & *Hoppleum* amicitia insignes fuisse memorat. Syllius *Marium* & *Casprum* lib. 9. dicens. Sacro iuvenes Præneste creati. Miscuerant studia, & iuncta tellure serebant. Velle ac nolle ambobus idem, sociatæque toto Mens ævo, ac parvis diues concordia rebus, Occubere simul, votisque ex omnibus vnum. Id fortuna dedit iunctam inter prælia mortem.

Alexander tanta fide coluit *Ephestionem*, ut eo mortuo propugnacula urbium diripi, equos mulosque tondere, plerosque gregarios homines interfici ad mæoris argumentum iusserit, idque vocauerit, Ephestionis inferias. In eius quoque exequiis decem millia talentum profudit. Autores Plutarchus & Arrianus.

Quum Senatus Ro. *Caium* & *Tiberium Gracchos*, ob grauissimas seditiones, quas in populo concitauerant hostes patriæ iudicasset, inissetque comprehendi, & interfici cum omnibus eorum affecisset. Blossius qui Tiberium secutus fuerat, in senatū venit, culpā deprecaturus apud *Laelium*, quod tanti Gracchū fecisset, ut quicquid ille vellet, sibi faciendum esse putaret. Cui *Laelius*: Dic inquit. Si Gracchus te in Capitolium faces ferre voluisset, nūquid fecisses? Tum ille: Nunquam id quidem voluisset, Gracchus: sed si voluisset, paruissem. Quæ vox quantam vim amicitia promittat, unicuique relinquitur.

Pomponius & *Lectorius* tanta fide C. Graccho adhæserunt, ut ad eius salutem morti sese obtulerint. Nam quum L. Opimius Gracchū ipsum fugientem cum armata manu velut hostem patriæ insectaretur, Pomponius, & Lectorius persequentium furori sese obtulerunt, ut ille salutem fuga sibi quæreretur. Nec prius cesserunt impetui, quam telis & vulneribus undique profossi expirarent.

Servilius Cepionem in vincula coniectum L. Reginus, vi amoris impulsus, custodia liberauit, & fugæ illi se comitem dedit.

Volumnius tam effulsis charitatis habenis *M. Lucillum* complexus est, ut quum Antonius Lucillum interfecisset, quod adhæsisset *Cassio* & *Bruto* Cæsaris interfectores, Volumnius amico mortuo noluerit superesse, quum tamen facile posset euadere.

Calius à *Cinna* & *Mario* Placetiæ obfessus, ne in eorum potestatem veniret, *Petronium* amicum suum orauit, ut inferret sibi mortem.

tam. *Petronius* quum ab ea sententia amicum non posset auertere, interfecit, seque illi comitem dedit.

Non minora beneuolentiæ indicia præstitit *Terentius Decio Bruto*: nam quum Antonius speculatores misisset, qui Brutū interficerent, *Seruius Terentius*, ut eum à morte liberaret, seipsum interfectores obtulit nomen Bruti mentitus. Re tamen cognita, Terentium dimiserunt incolumem, tracto ad supplicium Bruto.

C. Lælius & *Africanus Scipio* inter raras amicitias numerati sunt. *Metodorus* Lapsacenus annis xv. nunquā discessit ab *Epicuro*.

Pomponius Atticus tanta beneuolentia iunctus fuit *Ciceroni*, ut *Ciceronis* Atticus diceretur.

Phydias statuarius *Agorantem* Parium discipulum suum adeo dilexit, ut nomen eius suis operibus inscripserit plerumque.

Nicomedes, rex Bithyniæ, tam propenso fuit in *Romanos* animo, ut raso capite pileum sumpserit, & se Romanorum liberum vocauerit.

Iulius Cæsar, Syllanæ factionis inimicus, adeo fauit *Mario*, ut delecta eius trophæa restituerit, statuæque noctu erexerit in Capitolio.

Gæletes puer usque adeo amatus est à *Ptolemaeo*, ut quum videret reos ad supplicium trahi, salutem eis & impunitatem exorauerit à rege.

Hispides Menedemus socio à Spitamene inimicis occidendum se præbuit, quum tamen liberum esset periculum declinare. Autor *Curtius*.

Timagoras Meletem Atheniensem usque adeo dilexit, ut eo iubente se præcipitauerit.

Cyziceni adeo fideles *Romanis* extiterunt, ut in bello Mithridatico diutissime obsessi, neque fame, neque tormentis ullis ad ditionem cogi potuerint. Autore Plutarcho.

Amelius cum *Pletino* philosopho annos supra viginti summa familiaritate vixit.

Darius usque adeo amauit *Megabyzum* Persam, ut diducto malo punice optauerit sibi tot *Megabyzos*, quot illic essent acinorū. Testis *Herodotus*.

Iam docuimus quanta in *Xerxem* regem Persarum beneuolentia fuerit *Boges*, quoque modo eius causa se, suæque omnia morti & flammis deuouerit.

Licinius Sulla tanta familiaritate & beneuolentia coniunctus fuit *Traiano*, ut imperator ipse post delationem domū eius venerit, pransusque cū illo eius medico oculos tentados exhibuerit torori operam dedit. Mox ad amicos conuersus, quid accusare

Surram amplius potestis, inquit? Eidem mortuo sepulchrū fieri, & statuam poni iussit.

Memorabilis est amicitia duorum hominum, quos Saxo Grammaticus *Afinundum* & *Ajutum* vocat: quorum quū Afinus morbo consumptus esset, alter Afinundus ob amicitia iusiurandum viuis cum eo tumulari voluit.

Vrbium in agro Reatino delitescem quum milites ad mortem inquirerent, seruis eius domini ornamenti indutus in eiusdē cubile se reclinauit, vt irruentes hostes Vrbium esse suspiceretur, & ita primo impetu iugularent. In cuius rei monumentum Vrbium mortuo erexit statuam, cū titulo & inscriptione, quæ tam memorabilem testaretur fidelitatem.

Alepus libertus Demosthenis patronum suum adeo dilexit, vt nullo tormenti genere potuerit cogi ad reuelandum adulterium domini. Autor Macrobius.

Antium Restionem proscriptum, & noctu fugientem seruis eiusdem secutus est abditumque ministerio suo aluit. Quū deinde persequentes adesse sensisset, senē (quem casus primum obrulit) iugulauit, & in constructā pyram coniecit. Eadem accēsa eis occurrit, qui Restionem inquirebant, dicens: damnatum sibi pœnas luisse, multoq; acrius à se vexatum, quàm ipse vexabat. Quo factum est vt Restio liberatus effugeret.

Cepionem morti adiudicatū quod insidias parasset Augusto, seruus ad Tyberim in cista detulit, peruectūque Hostiam in agrū Laurētem ad villā patris nocturno itinere perduxit Cuius deinde nauigationis naufragio vnā expulsum dominum Neapoli dissimulanter occuluit, exceptūque à Ceturione nec pretio nec mīnis potuit adducī, vt dominum proderet.

Cluentium Pelignum Italicensem, cōprehensum ab inimicis, seruus occidit, ne traderetur Pōpcio hostiæ se, ne domino superstes fieret, interemit.

C. Gracchum ex Auentino fugiētem *Euporus* seruus qua potuit ratione tutatus est. Super occisum deinde animā scissis proprio vulnere visceribus effudit.

Selenci seruus quū seruiret amico eius, à quo dominus fuerat interemptus, cœnantem in vltionem domini confodit.

Myctibus seruus Anaxilai Messenij acceptum à domino regnū ciuilem liberis vbi adoleuerunt, restituit, sumptoque exili viatico cum summa tranquillitate consenuit Olympiæ.

Neera & *Charmione* ancillæ fuerunt *Cleopatæ* reginæ, quæ spontaneā dominæ mortem imitata sunt, ac femiuæ reperta, dominæ iam mortuæ coronam capite delapsam reponentes.

Solebant

Solebant *Spartia* & *Messenij* virgines ad sese mutuò mittere, ad conuendendas semper amicitias.

Quædam amicorū paria numerantur à Politiano his verbis: Vt tibi collatus iuuenis Phocæus Orestem Oderit, & spernat Theſſea Pirithous. Sicanium Pyladem credatur fallere Damon, Vixque bonum fratris Castora frater amet.

AMOR CONIUGALIS.

Orpheus, vt fabulantur poëte, descendit ad inferos, nō alia causa, quàm ad repetendā Eurydicem vxorem, quā prius multis lachrymis defleuerat Ver. lib. 4. Georg. Ipse causa calans agrum testudine amorem, Te dulcis coniunx te solo in littore secum, Te veniente die, te decedente canebat.

Alceſtis maritum suum *Admetum* regem Theſſaliæ tāto amore dilexit, vt quum Admetus ipse morbo laboraret, consultaque oracula respondissent, futurum eum incolumen, si quis amicorum pro eo mori velleret, sola vxor recusantibus pietatem illam cæteris amicis, pro viri salute mori se deuouerit. Propterea poëta fabulati sunt reuiuiscendi munus ei à Diis concessum. Admetus verò beneficij memor, perpetuas defunctæ nēnias instituit. Iuue. Sat. 6. Spectant subeuntem fata mariti Alceſtim.

Tantis fuit *Penelopes* in *Vlyſſem* amor, vt eo absente per annos viginti castitatem seruauerit impollutam, nullis que procorū blandimentis succubuerit. Prop. lib. 2. Fœlix Admeti coniunx, & lectus Vlyſſis.

Capanei apud Thebas mortui dum celebrarentur exequiæ, vxor *Euadne* in rogam mariti se coniecit, Ouid. lib. 3. Arte: Accipe me Capaneu, cineres miscebimus inquit Iphias in medios desiluitq; rogos. Martial. Arserit Euadne flammis iniecta mariti.

Quum Belides omnes facta cōiuratione maritos interfecissent, sola *Hypermeſtra* pepercit marito *Lino*, seu Linceo.

Protesilaus, sub cuius imperio fuerunt Antrōn, Phylaca, & Larissa vrbes Theſſaliæ, primus Græcorum interfectus est apud Troiam à Dardano quodā. Quod quum rescuiſſet *Laodamia*, in solatium meroris optauit, vt mortui vmbra videret. Quod quum impetrasset, in illius amplexibus expirauit. Propertius, illic Phylacides iucundæ coniugis Heros Nō potuit cæcis immemor esse locis. Sed cupidus falsis attingere gaudia palmis, Theſſalis antiquam venerat vmbra domum.

Portia, Catonis filia quum audisset maritum *Brutum* apud Philippos interfectum, huius carbonibus se suffocauit. Pamphilus: Vixisset Brutus, tunc non tam clara fuisset Portia.

Hippiſtratea Mithridati marito in omni bellorum discrimine

fuit adiutrix, eumque armata in expeditionibus secuta est, rasis etiam capillis, quo commodius vteretur galea. Stroza pater: Nec Mithridates que comitata vias.

Pericles *Aspasia* vxorem adeo dilexit, ut nunquam egrederetur domo, quum eam disfluauaretur. Vnde veteres comædiographi *Deianiram* & *lunonem* eam vocabant.

Vxorem adeo dilexit *Periander* *Corinthus*, ut etiam mortuæ se commisisset.

M. Plautius in *Asiam* cum *x. nauibus* proficiscens, quum *Tarentum* venisset, *Orestillam* vxorem (quam secum duxerat) ibidem morbo absumptam amittit. Cuius dum celebrarentur exequia, iam patiens mororis *Plautius* pugione se confodit.

Antimachus poeta Græcus *Lisidem* vxorē adeo dilexit, ut eius mortem lamentabili defleuerit elegia, qua omnes Heroum calamitates enumerabat.

Antonium quum superasset *Augustus*, *Cleopatra* animi dolores mortem sibi consciuit.

Saxo Grammaticus ait, *Gumildam* fuisse mulierem que quum videret exequias *Asimundi* mariti sui spiritū ferro sibi surripuerit.

Publius *Rubrius* *Celer* vixit cum *cata* *Ennia* vxore sua annos *XLIII.* menses *VII.* sine vlla querela.

Albutius vixit in coniugio cum *Terentiana* *Valentiana* annos *xxv.* sine vilo iurgio.

Antonius *Pius* vxorem *Faustinam* tanta dilexit fide ut mortuæ diuinos honores instituerit, & statuas erexerit.

Idas ausus est in *Apollinem* certare, propter ereptam sibi *Marpissam* vxorem.

Aemilius adolescens seipsum interfecit, quod delitescens in verpibus vxorem, pro fera interfecisset *Autor* *Plutarchus*.

Idem quoque fecit *Cyanippus* *Thessalus* propter vxorem à canibus dilaniatam *Autor* idem.

M. Lepidus, *Apuleiæ* vxoris charitate, post repudium obiit.

Julia *Cæsaris* filia, & vxor *pompeij*, quum vidisset vestem mariti sui cruentam, & infectam sanguine, quorundam qui iuxta *Pompeium* ipsum mutuis vulneribus se læserant, subito pauore consternata, & exanimis collapsa est, ex eaque turbatione partum edidit immatuum. *Autor* *Plutarchus*.

Artemisia *Mausolo* marito superstes, in perpetuo luctu & more vixit, quo etiam cōfecta cōtabuit. Amoris eius fide facit sepulchrum illud memorabile, quod exeret mortuo. Sūt q̄ velis eā cineres cadaueris vino mixto hausisse: quorū opinio aridet *Architrenio*.

Parius existimās vxorem suā ab *Alexandro* victore fuisse interfecit.

factā, eiulatibus impleuit astra, atque in hæc verba prorupit: Quod ego tantum nefas commisi *Alexander*? Quem tuorū propinquorum necavi, ut hanc vicem sœuitiæ meæ reddas? Odisti me non quidem prouocatus. Sed finge iustum intulisse te bellum. Cū sœminis ergo agere debueras? Quibus verbis cōiicere est quātus fuerit *Darij* amor in vxorem.

Panthea, vxor *Abadata* viri persæ quum audiisset maritum, in bello periisse, arrepto pugione seipsam interfecit.

DE MUTVO FRATRVM ET
sororum Amore.

*S*orores *Phaëthontis* quæ *Helliades*, & *Phaëthontides* appellatur fratrem cœlo deturbatū tātis lachrymis deplorauerūt, ut deorum commiseratione in arbores cōmutatæ sint *Verg.* in *Culice*. At quibus insigni curru proiectus equorū Ambustos *Phaëthō* luctu mutauerat artus: *Heliades* teneris amplexæ brachia truncis, *Candida* fundebant lentis velamina ramis.

Anna apud *Virgilium* conqueritur, quod sorori suæ *Didoni* comes non fuerit in morte ad simile genus mortis sibi consciscendū. Hæc autem *Anne* verba ad *Didonem* ex *4. Ænei*. Comitē me sororem Spreuisti moriens? Eadem me ad fata vocasses. Idem ambas ferro dolor, atque eadem hora tulisset.

Antigone, *Oedipi* filia, fratrem suum *Etheoclem* in bello peremptum sepeliuit inuito *Creonte* tyrāno. *Ouid. lib. 3. Trist.* Fratrem *Thebana* peremptum Supposuit tumulo rege vetante soror.

Dagobertus *Franconum* rex, consortem regni fratrem *Aripertum* constituit, donata ei *Aquitania*.

Ramyrus *Veremundi* filius, *Hispaniæ* rex consortem regni assumptit *Garfiam* fratrem adhuc impuberem.

P. Rutilius leui morbo impeditus nuntiata fratris repulsa in petitione consulatus, illico expirauit. *Autore* *Plin.*

Cleomenes *Lacædemonius*, fratrem *Euclidam* secum regnare permisit. *Autore* *Plutarcho*.

Contra verò mutuo conflagrarunt odio, *Romulus* & *Remus*, *Etheodes* & *Polynices*, *Amus* & *Thyestes*, *Acta* & *Perfes*.

Hyam à leone deuoratum sorores *Hyades* lamentatione miserabili prosecutæ sunt adeo ut more vitæ finiuerint. Deorū demum commiseratione relatæ sunt in stellas. *Ponta*. Mox *Hyadum* chorus *Eois* emergit ab vadis, *Fratri* *Hyæ* quas perpetuus dolor indidit astris.

Fuit maximus amor inter *Castorem* & *Pollucem*, ut iam diximus. Stroza pater: Talis *Amyclæos* non iunxit gratia fratres, *Alternæ* quorum vita redempta nece est.

ANtiocus Soter rex Syrae, Stratonice nouerca, cuius amore pruriebat, indulgentia patris *Seleuci Nicanoris* obtinuit.

Hippo & *Miletia*, filiae fuerant cuiusdam *Scedasi* inter Bæotios, ditissimi, quas quum impudici adolescentes per vim constuprassent, ac demum occultandi sceleris causa in puteum demerissent, pater impatiens mœroris ad earum tumulos seipsum confecit.

Gordianus senior, audita filij morte, seipsum suffocauit laqueo.

Orodes rex Parthorum ubi rescivit Pacorum filium in bello contra Ventidium perisse, animi dolore versus est in rabiem.

Niobe filios suos ab Apolline interfectos tantis defleuit lachrymis, ut in scopulum dirigerit *Proper.* lib. 2. Nec tantum *Niobe* bis sex ad busta superba sollicito lachrymas defluit à *Sipulo*.

Hecuba Polymestori regi Thraciae genero suo oculos eruit, quod Polydorum eius filium interfecisset.

Valerius Bestius simili modo excecatus est à *L. Imbrico* socero suo, quod eius filium *Ruscium* interfecisset.

Anius, Tuscorum rex; filiam habuit *Saliā* nomine, quam quum rapuisset *Catheus* adolescens, iratus pater, in flumen *Anienem*, inde cognominatum, sese proiecit. Auctor *Plutarchus*.

Artaxerxes Darium filium adhuc viuens regem constituit, contra morem Persarum.

Pythius Bithynus animi dolore quem conceperat ex morte filij, à *Xerxe* interfecti, relicto uxori regno in mortui monumentum se coniecit, atque inibi quod supererat vitae, flebiliter compleuit.

Nauiganti in Cretam *Theseo* quum *Aegens* pater iussisset, ut si confecto *Minotauro* reuerteretur incolumis, albis vteretur velis, ac *Theseus* verborum patris immemor, reuertens nigrum tetendisset lintheum, pater eo procul viso in mare se coniecit, quod putaret actum esse filio. Fabulam hanc, seu si mauis, historiam fidelissimè describit *Catullus*.

Nihil magis curabat *Aeneas* quam *Ascanium* suum. Vnde *Verg.* lib. 1. *Æneid.* Omnis in *Ascanio* chari stat cura parentis.

Confectum senio *Priamus* ubi vidit filium suum *Polyten* à *Pyrro* *Achillis* filio interfectum, non potuit iræ aut voci parcere, quin homicidam insectaretur conuiciis, licet in eadem esset alea, ut docet *Verg.* lib. 2. *Æn.*

Anticholia *Sinonis* filia & uxor *Laërtae* quum falso nuntio intellexisset *Vlysem* filium apud Troiam in bello decubuisse, impatentia mœroris vitam proiecit.

Iam

Iam diximus *Nioben* in scopulum diriguisse, propter liberos suos ab Apolline interfectos. Idè quoque dolor impulit *Amphionem* *Niobes* maritum mortem sibi conciscere. Quia in *Ibin*. Addidit ut fidicem miseris sua funera natis. Sic tibi sint vitæ tædia iusta tuæ.

Euenus *Martis* & *Steropæ* filius quum stupratorem filiae *Marpillæ* *Apharetum* nomine comprehendere non posset ad supplicium coniecit se in *Lycormam* fluuium animi dolore. *Plutarchus*.

Thomyris *Scytharum* regina filium suum *Sargapiscem* adeo dilexit ut non prius sibi constiterit, quam mortè eius ulta sit seuerissimè *Comprehensum* enim interfectore *Cyrum*, cruci affixit, teste *Diodoro*, & ablatum mortui caput, demerit in utrem sanguinis.

Mycerina rex *Ægypti* filiam quam habebat vnicam, adeo dilexit, ut mortuæ cadaver incluserit aureo bouis simulachro, quod in templis proximè deos posuit, floribusque ornauit, quotidie ad matutina noctu perpetua lucerna. Auctor *Herodotus*.

Attedius Melior duos habuit liberos, *Blesum*, & *Glauciam* nomine, quos adeo dilexit, ut diè *Blesi* mortui natalè singulis annis celebraret. *Mart.* li. 8. Præstas hoc Melior sciète fama. Qui solenibus anxius sepulti Nomen non finis interire *Blesi*. Et de munificaprofusius arca Ad natalitium diem colendum *Scribarum* memori præq; turbæ Quod donas, facis ipse *Blesiarum*.

Mater *Antistia*, quum vidisset filiam à *Cn. Pompeio* repudiatam superinducta *Æmylia*, mortem sibi consciiuit.

Blauus quum audisset filium à *Triumuiris* interfectum, ab iisdem impetravit, ut interficeretur, & filio mitteretur comes.

AMOR LIBERORVM IN PARENTES.

A*Rtaxerxes*, rex Persarum patris sui interfectorem dedit morti, mutata de industria cum eo lorica.

Icarum patrem *Erigones* quum agrestes Attici interfecissent, filia doloris impatiens laqueum implicuit collo. Ouidi in *Ibin*. Quodque dolore necis patris pia filia fecit, Vincula per laquei fac quoque guttur eat.

Atis, filius *Croesi* quum esset natura mutus, ubi tamè vidit hostilem gladium imminètem paterno iugulo, solutis dentiù clastris, prorupit in verba quibus docuit affectum animi sui. *Gellius*.

Amphinomus & *Anapins*, Siculi fratres, quum *Ætnæ* incendio *Catana* urbs, & omnia propè *Siciliæ* loca deflagarent: parètes humeris superpositos, periculo subdixerunt. *Syllius*. Tum *Catana* nimium ardenti vicina *Typhæo*, Et glomerasse pios quondam celeberrima fratres. Auctor *Ætnæ*. *Amphinomus* fratèrque pari sub munere fratres, Quum iam vicinis streperent incendia tectis, Accipiunt pigrumque patrem, matremque senilem, &c.

Y 5

Simili exemplo laudatur pietas *Aeneas*, quod flammis vniuersam Troiam populatibus, inualido patri humeros subincurauerit, relictisque diuitiis, vnicum pignus redemerit ab incendio. *Claud.* Quod si notus amor prouexit in astra *Lacones*, *Aeneam* Phrygio raptus ab igne pater.

Scipio adhuc puer patrem *Pœnis* hostibus circunseptū, liberauit apud *Tycinum*, seu *Trebiam*. Autore *Liui.* *Stadius* lib. 3. *Sylua.* Quique tener *ſauis* genitorem *Scipio* *Pœnis* Abstulit.

Lausus, *Mezentij* *Tyrreni* filius, patrem in bello aduersus *Aeneā* seruauit, eoque liberato ipse ab *Aenea* interfectus est *Stadius*. Et *Lydi* pietas temeraria *Laudi*.

Appium à triumphis proscriptum (dum ad supplicium quæretur) filius humeris extulit, & incolumem peruexit in *Siciliam*.

Antigonus quum ingenti prælio superasset hostem, præmium belli traiecit ad patrem, & imperium illi tradidit *Cypri*.

Antigona patri suo *Oedipo* ex oculato ducem se præbuit.

Rosmunda filia *Cunimundi* *Gepidarum* regis, maritum suum *Alboinum* regem *Longobardorum* veneno suffocauit quod is *Cunimundum* bello victum interfecisset, & ex interfecti ceruice fecisset sibi poculum.

Leo iunior, quum annum vnicum præfuisset imperio, *Zenoni* patri manibus suis diadema imposuit, ipsumque deinceps imperare iussit.

Alphosus patrem suum *Ferdinandum* decem ac septem aureorum millibus funeravit magno pietatis argumento.

Cleobis, & *Biton* fratres, *Argiam* sacerdotem matrem suam curru infidentem equorum penuria ab oppido traxerunt ad phanū, sed iugo alligarunt, quod ius esset sacerdoti ipsam ad sacrificium curru vehi. Autor *Cicero* lib. 1. *Quest. Tuscul.* *Claud.* Si verus *Argolicos* illustrat gloria fratres, Qui sua materno colla dedere iugo.

ARROGANTES, SUPERBI,
gloriosi & ambitiosi.

Dares, vt est apud *Vergilium*, fuit nescio quis gloriosus qui in ludis & certaminibus (quæ *Aeneas* ad *Anchisæ* patris tumulū celebrauit in *Sicilia*) inani brachiorum ostentatione gloriabatur, & immodicis laudibus se prædicabat: vnumquēque ad duellum prouocans, & suam vnius virtutem extollens immodicè *Ver.* li. 5. *Aeneidos*: Nec mora continuo vastis cum viribus effert. Ora *Dares*, magnōque virum se murmure tollit.

Misenus fuit *Aeneæ* tibicen qui deos marinos ad certamen tubæ ausus est irritare.

Numanus *Remulus* fuit quispiam *Rutulus*, qui quū multum sibi tribueret

tribueret, & immodicè placeret, *Troianos* in *Italia* obfessos arguebat imbelliæ, & mollietiei. Verba *Verg.* sunt hæc: is primam ante aciem digna atque indigna relatu Vociferans, tumidusque nouo præcordia regno lbat, & ingentē sese clamore ferebat. Eodē teste.

Murrhanus fuit quispiam, qui antiqua generis nobilitate gloriabatur. Sic autem ait *li. 12.* *Murrhanum* hic atavos & auorum antiqua sonantem Nomina per reges actum genus omne Latinum Præcipitem scopulo, atque ingenti turbine saxi Excutit.

Narcissus puer liberali forma tantæ fuit superbiæ, vt pueros oēs & puellas à quibus adamabatur, nihil faceret. *Oui.* li. 3. *Met.* Multi illum iuuenes, multæ cupiere puellæ. Sed sunt in tenera tā dura superbia forma. Nulli illum iuuenes, nullæ tetigere puellæ.

Martialis illudit cuidam *Sosibiano*, quod patrē appellaret dominum, qui tamen erat seruus: Sic autem ait: Et seruo scis te genitum blandēq; faveris Quum dicis dominum *Sosibiane* patrem.

Appian *Grammaticus* *Alexandrinus* tanta fuit arrogantia, vt ei immortalitatem polliceretur, cui opera sua nuncupasset.

Demetrius *Polioreetes*, *Antigoni* *Macedoniæ* regis filius, tanta fuit insolentia, vt *Atheniensium* legatos biennium suspensos tenuerit sine colloquio: ac demum re infecta, reuerti iussit.

Marsyas tibiç notatur hoc vicio, quod *Apollinem* ad tibiæ certamen prouocauerit, vt fabulantur poëtæ.

Menecrates medicus nullam ab his mercedem solebat accipere, quibus medebatur. Sed hoc tantum petebat, vt liberati se ipsius seruos esse faterentur, eumque louem dicerent.

Nestorius hæreticus factus præsul *Constantinopolitanus*, orationem postero die habuit ad populum arrogantie plenam & superbiæ, quæ cælum se vnicuique daturum promittebat.

C. Neuius, *Comædiographus* superbiā suam testatus est Epitaphio, quod sepulchro suo iussit inscribi. Erat autē tale: Immortales mortales si foret fas flere, Flerēt diuæ camœnæ *Neuium* poëtam. Itaque postquam orci traditus est thesauro, Obliti sunt *Romæ* *Latina* loquier lingua. Autor *Gellius*.

Rhemius *Palæmon* grammatices gloriabatur secum natus esse literas, ac secum demum morituras *Idem* *M. Varronem* porcum appellare non veritus est.

Paulus *Samosatensis* hæreticus, diues factus è paupere, excreuit in superbiā intolerabilem. Nam incedens per vicos & compita, doctrinam & literas ostentabat publicè, & notariis in propatulo, quicquid primum in buccam venisset, dictabat.

Polydamas athleta, ea fuit animi confidentia, & temeritate, vt ruinam scopuli, quem præuidebat casurū: expectauerit, existimās se posse

se posse resistere: quo tamen obrutus est, ut iam diximus.

Tamyras poeta, Thrac natione, ausus est cum Musis de cætu certamen suscipere, ab eisdem propterea ex oculatus.

Iam diximus *Theagenem* Caprum pauperem fuisse, qui haberi volebat diues.

Timæus Siculus historicus gloriabatur sese Thucydidem & Philistum in historia superaturos. Autor Plutarchus.

Ausa est *Arachne* certare cum Minerua de lanificio, ut testantur Poëtarum fabula.

Erat *Achilla* rex Pannoniæ superbus in cessu, huc atque illuc oculos circumferens, ut elata potetia in ipso corporis motu appareret.

Poëta fabulantur *Cassiope*, Cephei filiam, Nereidibus se prætulisse, ut Nioben Latonæ, Antigonam filiam Laomedontis Iunoni, Lychionem filiam Dedalionis, Dianæ.

Domitianus iactabat in senatu patri se & fratri imperium dedisse, illos sibi reddidisse. Gaudebat appellatione Domini, atque etiam Dei. Vnde Eusebius: Primus, inquit, Domitianus Dominum se & Deum appellari iussit. Hinc fluxerunt duo versiculi cuiusdam poëte assentatoris, Edictū Domini, Deique nostri. Quo subsellia certiora fiunt. Vnde institutum est ab eo, ut ne scripto quidē, aut sermone cuiusquam aliter appellaretur. Statuas sibi in Capitolio non nisi aureas, & argenteas poni permisit. Septembrem & Octobrem menses ex appellationibus suis Germanicū, Domitianūq; transnominavit, quod altero suscepisset imperium, altero natus esset.

Heracles philosophus Pontius draconē aluit, quem feretro suo post mortem imponi iussit, ut ex hoc putaretur ad deos migrasse.

Maximinus iunior tanta fuit arrogantia, ut manus & pedes senatoribus præberet osculandos.

Aelius poëta in Camænarum æde maxima forma statuam sibi posuit, quum tamen brevis admodum esset. Plinius lib. 34.

Suffenus fuit ineptissimus poëta, qui in suis operibus mirabatur se plurimum sibi blandiebatur, & aridebat. Catullus: Quem non in aliqua re videre Suffenum possis.

Sesostris rex Ægypti fuit adeo superbus, ut domitos reges ad currum iungeret, eoque modo triumpharet.

Marius quidam ex plebe Boiorum ausus est se Deum facere. Autore Cornelio Tacito.

Caius princeps seipsum inter Diuos retulit, & Iouis maximi nomine statuas erigi sibi imperavit.

Myxus fuit Dianæ sacerdos gloriosus, & virtutum suarum eximius præco.

Senectio fuit quispiam, qui grandia semper cupiebat dicere. Idem servos

servos nolebat habere, nisi grandes, & argentea vasa non nisi grandia Concubinam habebat ingentis stature. Summis insistebat digitis, quum diceret, quò grandior videretur.

Themison Cyprius Hercules dici volebat, eoque nomine rem sibi diuinam fieri patiebatur.

Callipides Græcus fuit Tragædiarum histrio, qui in ea re plurimū se mirabatur. Propterea quū Agefilao regi occurrisset, arrogatius eum salutavit, subinde in se ostentans, & inter astantes sese intrudens, arbitratus fore, ut comiter à rege exciperetur. Verum is quum grauioribus intenderet, ac ne Callipidem respectaret. Non admodū inquit, nosse me videris, o rex, nec qui sim inaudisse. Ridens Agefilao Annon es, inquit, Callipides ille mimus?

Varrus Pergæus fuit quispiam qui verbis assentatorū corruptus, persuasit sibi se esse omnium formosissimū, arte quoque & robore in palestra omnes excellere, imò ne musas quidē cantare suauius. Iam diximus quonam modo *Salmonius* tonitrua mentiretur, Deitatis opinionem sibi vendicaret.

Acco mulier ad speculum ineptē sibi blandiebatur.

Sapor rex Persarum vocabat se regem regum, participem syderum, fratrem Solis & Lunæ.

Iulius Cæsar dicebat debere homines pro legibus habere quæcūque diceret, eoque arrogantiæ progressus est, ut aruspice tristitia & sine corde exta quondā nutiante futura diceret latiores, quum veller.

Zeusis adeo sibi placuit in Helena, quam pinxit, ut non expectato aliorum testimonio, hos versus ipse adiecerit: Haud turpe est Troas, fulgentēque ære Pelasgos Cōiuge pro tali diuturnos ferre labores: Æternis facies nimis est æquanda deabus.

Marcus Drusus tāta fuit arrogantia, ut L. Philippum Consulem, quia se interpellare concionantem ausus fuerat, obrorta gula per clientem suum adeo violenter in carcerē detruserit, ut multus è naribus eius cruor profunderetur. Quū senatus ad eum misisset, ut in curiam veniret: Quare non potius, inquit, ipse ad me veniet? *Cn. Pompeius* balneo egressus ante pedes suos prostratū Hipsicū ambitus reum nobilem ac sibi amicū, iacentem reliquit contumeliosa voce proculcatum.

Alexander Macedo Iouis Ammonis filius dici voluit.

Annib. il Cannensis pugnae successu elatus, neminem suorum civium admitti in Castra, nec ulli responsū dedit nisi per interpretē.

Hanno Carthaginienfis aues capere solebat, quas hanc edocebat vocem: Deus est Hāno. Adultas demum & doctas quaquaversum emittebat ut eandem emitterent vocem. Hoc Erasmus refert in quēdam Psaphonem.

Herostratus nominis & famæ libidine templum *Dianæ Ephesiæ* incendio dedit *Autor* *Gellius*.

Manes hæreticus prædicabat se natum virgine, deitatisque nomen sibi vendicabat.

Perpenna Consul regnandi cupiditate *Sertorium* inter epulas incautum occidit, ut solus principaretur in *Hispania*.

Annulus Numitorem, *Artabanus* Xerxem, *Athalia* vniuersum *Dauidis* semen interfecerunt, ut apud suos dominarentur.

Spitigneus rex *Bohemorum* dominandi libidine bellum gessit cum fratre *Vratislao*.

Empedocles, *Agrigentinus* poeta, in *Aetnam* se coniecit, ut ad superos conuolasse putaretur.

Heraclius *Phocam* interfecit, ut solus imperaret.

Iugurtha fratres suos *Hempsalem* & *Adherbalem* morti dedit, ut *Numidarum* regno solus potiretur.

Constantinus Imperator *Irenē* matrem expulit, ut imperaret solus.

Sellus fuit quispiam, qui quum esset pertenui fortuna, volebat, tamen haberi diues.

Solebat *Calliphanes* poeta diuerforum carminum & orationum initia conscribere, ad tres aut quatuor versus, eaque pronuntiare & ostendere, ut commentum ignorantibus multis & eruditus videretur.

Adrianus fuit adeo cupidus famæ & laudis, ut libros à se scriptos de sua vita, libertis suis literatis dederit, qui eos suis nominibus publicarent. *Autor* *Aelius Spart.*

Ducebatur *Nero* æternitatis perpetuæque famæ cupidine: unde & mensem *Aprilem* *Neronem* appellauit, & *Romam* *Neropolim* constituit appellare. *Autor* *Sueton.*

AVDACES, ET TEMERARII.

Poeta *Phaethontis* arguunt temeritatem, quod patris currum. Aceperit regendum, quum tamen non esset idoneus auriga. *Ouid. lib. i. Trist.* Vitaret cælum *Phaethon* si viueret, & quos *Opta* uit stulte, tangere nollet equos.

Ausi sunt Gigantes *Iouis* armis laceffere & in eum scopulos iaculi, ut volunt *Mythologorum* fabulæ. *Autor* *Aetnæ*: Tentare (nefas) olim detrudere mundo *Sidera*, captiuique *Iouis* transferre *Gigantes* Imperium, & victo leges imponere mundo.

Fuit & in primis temerarium *Sinonis* facinus, qui fatalem machinam in medios *Troianos* duxerit solus, in utraque paratus aleam. *Autore* *Vergilio*.

Finguntur *Thesæus* & *Pyrithon* irremediabiles umbrarum domos irrupisse,

irrupisse, ut dominam *Ditis* thalamo deducerent.

Icarus confectis à patre *Dædalo* pennis supra modum intumescens, ausus est mediocrem parentis volatū deferere, & in sublime niti, donec liquefactis à sole pennis, præceps deciderit in mare. *Ouid. lib. i. Trist.* Dum petit infirmis nimium sublimia pennis *Icarus*, *Icariis* nomina fecit aquis.

Crotoniates Milo nimia roboris confidentia tentauit arbores diducere.

Bellorophon insidens *Pægaso* per medium aërem ferri voluit.

Iason & *Typhis* vitam ventis primi commiserunt, & vias maris (quas natura negat, teste *Claudio*) aggressi sunt, *Tristes Hyadas* rapiēq; noti infames scopulos, *Acroceraunia*, & mare turbinū, ut ille, sicis oculis prospicientes.

TIMIDI ET METICVLOSI.

*A*rchilochus scripsit, latius esse clypeū abicere, quam interire. Unde & *Lacedæmonij* suis cum finibus iusserunt excedere. Notatur apud *Aristophanem* *Cleonimus*, quod abiecerit clypeum.

Theagenis fuit adeo superstitiose timidus, ut domi haberet *Hecathes* simulacrum, nec usquam pedem moueret, nisi illo consulto.

Artemon apud Græcos metu fractus & stupidus, diu intra domū sepra se continuit duobus seruis aëreū scutum supra eius caput sustinentibus, ne quod noxium superne excideret. Si quando autem tecto egredi cogeretur, lectica tecto adoperta gestabatur.

Cn. Vacienus sinistrae manus digitos sibi amputauit, ne bello Italico militaret.

Timebat *Pisander*, necubi animæ suæ occurreret, à qua viuus esset destitutus.

Dionysius eo formidinis progressus est, ut cultros metuens tonforios, candente carbone sibi adureret capillum. Quin & tondere filias docuit, ferro tamen remoto: instituitque, ut candentibus iuglandium putaminibus barbam adurerent.

Aristogiton fuit Atheniensis quidam sycophanta, qui Martē habebat in lingua & nunquā non loquebatur de bellis, ut propterea bellicosus appareret, quū tamē re ipsa foret meticulosus. Proinde quum die quadam intellexisset exercitum parari, & conuocari milites, simulata valetudine crus obligauit, & baculo innixus in publicum se protulit claudicantem simulans. Quod ubi primum conspicatus est *Phocio*, cognita primo intuitu hominis vasticia, exclamauit: *Aristogiton* claudicat.

Aristophanes & *Lucianus* induxerunt *Plutum* quendam omnia formidantem.

Demosthe.

Demosthenes pro ignauo & maxime timido accusatus est, quod in propria causa dicturus prius aufugerit, quam deueniret in iudicium.

Lycas furem fugiens *Herculem* complexus aras tremebunda manu mortem metu consumpsit, vt nullo de metu exanimatus mortem sentisse non videatur.

Taurica Campanus, verbis quam re ferocior, *Claudium* Asellum militem Romanum superbis comminationibus ad duellum irritauit vltro: vbi autem ventum est ad conflictum, repente concitato equo fugam arripuit, & aufugit Capuam.

Athanasius Alexandrinus antistes, impar *Arrianorum* inuidia sex annos in profundissimo cisternae lacu metu mortis delituit.

Quum *Diocletianus* multos idolis sacrificare nolentes morti dedisset, vnus omnium *Marcellinus* pontifex ad simulachra demonum metu mortis immolauit.

Iurauit *Petrus* apostolus, se non defecturum a Domino, etiam si Apostoli omnes hoc fecissent: vbi tamen ventum ad discrimen, subdedit se periculo, & secutus est a longe, captumque ter ante gallicinium negauit, impietatis Iudaicae metu.

Perses rex Macedoniae fractis opibus regni humiliter & abiectè prostratus iacuit ad *Aemilij* pedes.

LITIGIOSI.

Parnus fuit quispiam, qui ob amissam nauiculam obuiis quibuscunque litigabat. Hinc adagium, Disceptare ob Parni scaphulam, id est, ob res minutulas, multum mouere litium & querelarum.

Solebat *Patacion* bonis viris calumnias struere, eoque turpi questu rem domesticam augere. Hinc adagium, Patacione caluniosior.

Anus quæpiam fuit *Ptolemæus* quæ quoad vixit, lites agitabat, nec vnquam ab agendis causis feriebatur. Autor *Diogenianus* apud *Erasinum*.

Eurymnus fuit calumniator, qui dissidium inter *Castore* & *Pollicem* conatus est serere, alterum apud alterum insimulans.

Hyperbolus fuit quispiam mirum in modum appetens litium. Hinc adagium, Ultra *Hyperbolum*.

Gellius scribit *Xanthippen* Socratis vxorem morosam fuisse admodum, & iurgiosam: quod etiam de altera eius vxore *Myrtho* Aristidis filia prædicatur. Ambæ enim in muliebres contentiones propter ipsum Socratem deueniebant.

Herodotus scribit *Euristhenem* & *Procle* fratres vbi adoleuerunt, per omne vitæ tempus inter se dissensisse, & eorum posteros itidem perseverasse.

Empedoclem aiunt iis fuisse moribus, vt assidue similitudinem cum aliquibus

aliquibus susciperet, easque pertinacissime exercebat.

Notum est quemadmodum *Etheocles* & *Polynices* fratres mutuo dissidio ad certamen, & mutuam mortem venerint regnandi libidine.

Cornelius Tacitus ait *Verginium* seditionibus obnoxium fuisse. *Plinius* scribit discordiam ignotam esse *Hyperboreis* viris, gratumque degentibus.

Fuit *Pomponius* Atticus tanta erga domesticos facilitate, vt iurauerit se cum matre nonagenaria nunquam in gratiam rediisse, cum sorore pariter nullam gessisse similitudinem.

TACITURNI.

Paulus Simplex, *Pauli* primi Anachoretæ discipulus, magistro iubente, integrum triennium obstinatissime tacuit.

Discipulorum *Pythagore* nemo minus biennio conticuit.

Agatho lapidem in ore tenuit per triennium, vt silere disceret.

Thomam Aquinatem condiscipuli bouem appellabant, quod semper taceret, audiretque tantum.

De silentio secundi philosophiam diximus in capite de Inuestuosis.

Zeno quum legatos *Antigoni* regis missos Athenas cum nonnullis philosophis ad cenam inuissset, ac ceteri omnes verborum multitudine doctrinam suam ostentarent, solus ipse tacuit. Silentij causam percontantibus legatis, respondit, difficillimum omnium esse, retinere sermonem.

HOMINES LIBERÆ, ET

importunæ loquacitatis.

Lara fuit nympha, cui *Iupiter* linguam abstulit, quod furtiuos *Leius* maiores *Iunoni* reuclasset. *Ouid.* lib. 2. *Fast.* *Iuppiter* intumuit, quæque est non via modestè *Eripit* huic linguam, &c.

Tantalum apud inferos damnatum aiunt, quod deorum secreta hominibus reuclasset. *Ouid.* Quærit aquas in aquis, & poma fugacia captat *Tantalus*, hoc illi garrula lingua dedit.

Daphnis grammaticus in Thorace morte cruci affixus est, quod regem maledicis carminibus incesselet.

Anaxarchum ob petulantes iniurias *Anacreon* Cyprius in pila contundi iussit.

Calisthenes liberius cum *Alexandro* locutus, eiusdem mado ad iudicatus est morti. Hæc autem eius verba ad *Alexandrum* fuisse feruntur. Si deus es, beneficia largiri mortalibus, non sua debes eripere. Si homo, id quod es, semper te esse cogita.

Lacedæmonij libros *Archiloci* ob solam dicacitatem, & ingenij virulentiam ab vrbe sua summoouerunt, ne illorum lectione corru-

prum aliquid imberberent lectores.

Dionysio inquirenti, vbi nam terrarum exquisitius haberetur: *Antiphon* Sophistes respondit, optimū se nosse Athenis, vbi stultas habebant *Armodius* & *Aristogiton* tyrānicidae. Innuebat autem *Antiphon* *Dionysium* esse dignum, qui ab huiusmodi hominibus interficeretur. Quae petulans & verbosa dicacitas homini male cecidit.

Susarion, *Maeches*, *Cratinus*, *Aristophanes*, & *Eupolis*, Graeci poëtae, flagitia hominum tanta libertate insectabantur, ut opus fuerit leges, quae maledicam illam & effraenem mordendi licentiam cohiberet, & comprimeret. De quibusdam horum meminit *Horatius* dicens: *Eupolis* atque *Cratinus*, *Aristophanes*que poëtae, Atque *Allij*, quorum comœdia prisca virorum est. Si quis erat dignus describi, quod malus aut fur, Quod mœchus foret aut ficiarius, aut alioqui famosus, multa cum libertate notabant.

Menius poëta *Metellos* ac *Scipiones* suis versibus ausus est proscindere. Propterea *Metellus* cōsul hoc ei versiculo respondit: Dabunt mallum *Metelli* *Meuio* poëtae. Tandem autē propter nimiam illam in scribendo maledicentiam à triumuiris in vincula coniectus est, & in carcerem detrusus.

Audax fuit & licentiosus *C. Memmij* verbum, qui ausus est obicere *Cæsari*, tanquam pathico, quod steteret ad cyathum *Nicomedi* regi inter exoletos.

Antigonus rex *Theocritū* *Chiu* occidit propter falsum & mordax scœmnia ab eo de se dictum. Quum enim quasi puniendus ad *Antigonum* raperetur, solantibus eum amicis ac spem pollicetibus, quod omnino elementiam regis experturus esset, quum ad eius oculos venisset: respondit, Ergo impossibile mihi dicitis spem salutis. Quo verbo illudebat regi, quod altero orbatu esset ocu- lo. Sutor *Macrobius*.

Nullum opus tam absolutum esse poterat: quod non calumniaretur *Momus*. Idem *Sandalium* *Veneris* *Praxitelicae* culpauit, quā Venerem ipsam non posset.

Ofcus fuit quispiam natus ad contumelias omnium ingeniis impingendas. Nulli non inuisit notam Auctor *Seneca*.

Medius fuit quidam ex *Alexandri* adulatoribus, qui calumnias in quemuis iactabat, & alios ad idem opus hortabatur.

Iam docuimus quā liber & petulans *Demochares* Atheniensis legatus in sermone apud *Philippum* regem fuerit.

Timagenes historicus *Augustum* & vniuersam eius familiā maledicis verbis, probrosisque conuiciis, ausus est denigrare. *Benignus* tamē Imperator ad vindictam satis habuit ei domo sua interdi-

terdicere.

Staterius ætate *Marci Tullij*, ob cōuiciosa verba & mordaculos sermones rei capitalis iure damnatus est.

Theon fuit poëta quispiam rabiose loquacitatis, petulantisimæque maledicentiae. Hinc Adagium, Dente *Theonino* rodi.

Hipponax poëta fuit *Iambographus* amarulentus, & doctæ mordacitatis. Hinc *Hipponactum* præconium cecidit in paræmiam.

Zuili quoque mordacitas prouerbio locum fecit. Nam & poëtarum principem *Homerum* ausus est suis scriptis lacessere.

Aesopus *Delphos* profectus gentis illius iram in se conuiciis & contumeliis apologis concitauit.

VERACISSIMI.

Pomponius *Atticus* nec mendacium dicebat, nec pati poterat.

Benius abbas qui in *Thebaidis* solitudine vixit, nunquam visus est iurare, nunquam mentiri, nunquam irasci, nunquam verbū otiosum dicere.

Hor abbas nunquam mentitus est, nūquam cuiquam maledixit. ASTVTI, ET FRAVDVLENTI.

Ismenias *Thebanus* legatus ad regem *Persarum* missus, quā sciret ex cōsuetudine gentis nihil ab ipso rege impetrari posse, nisi prius quis adorans procumberet: vbi in eius fuit conspectu, annulum de industria ad pedes cadere permisit, ut in eo colligendo reclinatus, videretur adorasse regem.

Atheniensibus in expeditionem *Siciliæ* nauigaturis *Manson* Astrologus insaniam mentitus est, ut onus detractaret.

Papyrius Prætexatus ductus à patre in senatum, quum arcana quædam illic audisset, reuersus domum, & interrogatus à matre quidnam actum esset in senatu: ad declinandas importunas eius preces, respondit, constitutum esse ut vni viro duæ nuberet uxores. Auctor *Gellius*.

Pyssistratus timens primores *Atheniensium*, voluntariis affectus plagis in publicum processit, vbi de principum crudelitate quæsus populum concitauit ad vlciscendam fictam iniuriam.

Quo actu vltima sit *Phryne* meretrix in *Apellem*, iam diximus in capite de Meretricibus.

Scyllis *Sicyonius* tanto astu elaruit, ut quo tempore *Xerxes* imminebat *Græciæ*, *Persarum* nauium rudetes & anchoras natando & vrinando præscinderet.

Ladislans, rex *Poloniæ*, *Craconiā* oppidum obsessum ad dedicationem cōpulit opinione castris copie, *Stratagemate* deceptum, quum montes farina integri mandauisset.

Theopompus *Lacedæmonius* permutato cum uxore habitu euasit

è carcere vt mulier.

Pyrrhandes fuit sycophanta quispiam egregie versutus, notèque malitiae. *Aristophanes* apud *Erasmum*: Ac per Iouem fuit quidem *Pyrrhandrica* ista techna.

Quum mortuo *Cambyse* septem Persarum magi inter se conuenissent, vt cuius equus primis soli orienti adhiueret, rex salutaretur, *Oebares* (seu vt aliqui scribunt) *Oebares* Darij equis admittam intra equarum genitalia manum naribus equi Darij admouit. Quo odore irritatus equus, ante omnes hinnitum dedit.

Eucrates fuit versutus quispiam, qui aliquo prae-textu suffugiebat semper, si quando fides esset praestanda. Hinc adagium natum, Vias nouit quibus effugit *Eucrates*.

Cantharus fuit quispiam impostor & maleficus apud Athenienses. *Phrynonas* fuit etiam versutus & maleficus, summusque malarum rerum artifex. Vnde quotiescunque hominem insigniter malum volebant innuere, *Phrynonam* appellabant *Aristophanes* apud *Erasmum*: Scelerate tu, ac *Phrynona* & impurissime.

Vlysses & *Sisyphus* vafros admodum fuisse pro comperto est. Vnde *Homerus* apud *Erasmum*: *Sisyphus* in terris, quo non astutior alter.

Ciphissodorus, *Pantoleon*, & *Maireas* impostores fuerunt apud *Alexandriam*, qui vafros quibusdam commentis spectantes eludebant.

Sertorius, vt est apud *Gellium*, in temporibus difficillimis mercebatur ad milites, si mendacium prodesset, & literas compositas pro veris legebat, & somnium simulabat, & falsas religiones conferebat, vt his rebus militum animos quoque velle induceret.

Dionysius tyrannus citharædo cuidam sibi plurimum grato, in spectaculis multa pollicitus est: neque tamen sequenti die erogauit quicquam: mercedem vero reposcenti, hoc modo respondit, Abunde tibi gratiam retuli citharæde. Quanto enim tempore oblectasti canens, tanto etiam sperans es oblectatus.

Hyperbolus fuit quispiam *Chremidis* filius, versutia in fallendo prægnans. Nam quum lucernas factitaret, plumbum immiscebat auri, vt ponderosiores factæ maius demererentur pretium.

Antonio Athenis intrati quum ciues vrbs obuiam processissent, dixissentque, esse sibi *Minervam* nubilem, quam *Libero* patri (ita enim eum vocabant assentandi studio) despondere vellent, arrepta occasione ducturum se respondit, sed oportere futuræ nuptiæ nulle dari talenta nomine dotis.

Iulius Cæsar in obediendis expeditionibus exercitum nunquam duxit per insidiosa itinera, quin prius locorum situs experiretur, nec ante

ante in Britanniam transuexit, quam portus & nauigationem, & cessum ad insulam explorasset.

Cyrus Massagetis in se irruentibus castra reliquit diripienda, vt cibo potuque graues & somno, deditos postmodum aggredere-tur, & vinceret, vt accidit.

Annibal Romanam Classem adortus, serpentes fictilibus valis melusos in hostem nihil tale sperantem eiacularus est, & inspe-rata formidine concussos in fugam vertit.

Alexander tertius Pont. Max. Venetias habitu serui fugiens, ma-nus *Federici* subterfugit.

Boemundus *Robertus* regis Siciliæ frater ab expeditione *Hieroso-lymitana* rediens, quum per fines *Alexij* imperatoris inimici tra-sire cogeretur, se clauum in loculo vt mortuum ferri iussit, eoque modo manus hostiles euasit.

VERSIFORMES, SEU IN VARIAS

Formas mutabiles.

Metra filia *Erisichthonis*, vt fabulantur poëtae, in varias for-mas sese commutabat *Ouid.* lib. 8.

Nunc equa nunc ales, modo bos, modo ceruus abiit. Hinc adagium. Mutabilior *Metra* *Erisichthonis*.

Achelus dimicans in *Herculem* pro *Deianira*, quum videret se multo inferiorem viribus, in serpentem primo, deinde in taurum, postremo in fluuium sese transformauit. Vnde apud *Ouid.* lib. 9. sic loquitur: Inferior virtute meas diuertor ad artes, Elaboroque viro longum formatus in anguem.

Petichymenus Nestoris frater beneficio *Neptuni* in quasunque formas se commutabat *Idem* lib. 12. Mira *Petichymeni* mors est cui posse figuras Sumere quas vellet, rursusque reponere sumptas *Neptunus* dederat.

Eadem transformatio tribuitur *Protheo* *Oceani* & *Tetyos* filio. Hinc adagium *Protheo* mutabilior *Vertumnus* dicitur à Latinis. *Ouid.* lib. 1. Fast. Ille suam faciem transformat, & alterat, arte: Mox domitus vinculis in sua membra redit.

INGRATI

Thesus *Ariadnam* *Minois* filiam cuius beneficio labyrinthum euaserat, reliquit in *Chio* insula. *Quidius* lib. 8. Comitumque suam crudelis in illo Luctore destituit.

M. Porcius Cato seruos senio confectos, tanquam bruta solebat eicere & exponere venales.

Crasus *Lydonum* rex *Cyrum* *Persarum* regem, à quo primum victus, & impunitatem & veniam acceperat, armis iterum lacessiuit.

Pharnaces in amicitiam à *Pompeio* receptus, *Mithridati* patri

suo bellum intulit.

Romani *Scipionem* illum Africanum, cuius auspicio æmulam imperij sui Carthaginem sub iugū redegerant, & *Asdrubalē* superauerant, accusatū à Perilio in ius vocauerunt, atque proscripterūt, quodd pecuniam Asiaticam non totam in ærarium retulisset.

Ludovicus Pius, caroli magni filius, à filiis in carcere cōiectus est. *Amalasuntha*, Gotthorum regina interfecta est opera cuiusdam Theodori, quem tamen regni consortem delegerat.

Iustinianus Imp. Belisariū ducē exoculauit, cuius tamē ductu Persas in oriēte, Vandalos in Africa, & Gotthos in Italia superauerat.

Demophon Theſei filius Phyllidem reliquit, & ad laqueū impulit, cuius tamen hospitio fuerat vsus, quum ab expeditione Troiana rediens, delatus esset in Thraciam.

Iason quoque Medeam: cuius opera vellus aureum surripuerat, & draconem effugerat, abdicauit, superinducta Creusa filia regis Creontis.

Decabalus, rex Dacorum, victus à Traiano, & venia donatus, Imperatorem denuo sollicitauit ad Bellum.

Priscus, Filius Actij Ferrariæ principis, patrem in carcerem cōiectum ibidem mori coëgit, ob inductam nouercam.

Cicero iussu M. Antonij Triumuii interfectus est à *Pompilio*, quem tamen capitis reum defenderat.

Lucius Ostius tempore bellorum ciuiliū patrem suum Annalim proscriptum, quem triumuii ad supplicium perquirebant, latentem prodidit, vt eius bona acciperet.

Darius consiliū cepit de interficiendo patre Artaxerxe, à quo tamen rex per indulgentiam creatus fuerat.

Imperator *Henricus* quintus Henricū patrem maceravit carcere. *Alphonſus* primus rex Lusitanæ, Tiresiam matrem coniecit in vincula, quodd post mariti mortem secundas tentasset nuptias.

Phraates patrem suum Orodem regem Parthorum interfecit.

Romanus iunior matrem à se reiecit, & animi dolore, quem illa de filij ingratitudine conceperat, ad mortem compulſit.

Michael Calaphates Imp. Zoen matrem imperio spoliavit.

Michael Thraulus Leonem Imp. de medio sustulit, cuius tamen beneficio multas dignitates fuerat affecutus.

Diomedes Direpta Troia rediens in patriam, ventis delatus est in Libyā, vbi *Lycus* rex Marti hospites immolabat. *Calirrhoe* vero Lyci filia, Diomedem, cuius amore flagrabat, liberauit ab insidiis patennis. At ille spreto salutis autore enauigauit, vnde puella dolore animi se suspendit.

Eodem modo *Calphurnius* Crassus Balsacciam puellam reliquit, cuius

cuius tamen beneficio mortem euaserat in Massilia.

Xerxes filium Pychij Bithynij medium discindi iussit, quum tamen pater regem ipsum cū toto exercitu hospitio suscepisset.

Tatius, rex Sabiorum, Tarpeiam puellam viam defodit, cuius tamen beneficio Capitolium expugnauerat.

Alexander, immemor primæ nutritionis, & lactis, quodd ab Hellanice nutrice infans biberat, eius filium Clitum interfecit.

Commodus Imp. interfectus est insidiis Martiæ concubinae suæ.

Constantinus Leonis filius Irenem matrem imperio deiecit.

Uacius Angelius imp. ab *Alexio* fratre quem caprum à Turcis redemerat, per summum scelus oculis imperioque priuatus est.

Alexius demum interfectus est à Muziphlo quodam ignobili, quem tamen ad summum dignitatis gradum extulerat.

Magna fuisset *Aeneæ* in Didone ingratitudo si post benignum, eius hospitium oblataeque vltro nuptias eam reliquisset, vt Verg. fabulatur.

Cæsar Tyberius toto triennio quo viuente matre abfuit ab urbe Roma, & moram traxit in secessu. Caprearum, semel omnino matrem, nec amplius quā vno die paucissimis vidit horis. Mortuā demū quum intellexit, non prius accessit ad exequias, quā corrupto & tabido corpore. Funeratam probuit consecrari, eiusque testamentum pro irrito habuit, atque vnū ex his interfecit, quibus illa moriens funeris sui curam demandauerat.

Thrasimundus Pharoaldo patri suo, Spoletanorum duci, caput in modum presbyteri rasi, vt principatum arriperet. Autor Paulus Diaconus.

Hercules adhuc puerulus præceptorem Linum interfecit, quū ab eo ob tardius ingeniū culparetur. Autor Ioā. Annii in Berosum.

Quā ingiata fuerit *Tullia* in parentem atque inhumana, iam in capite de Crudelitate diximus.

Paris Helenam vxorem Menelai, à quo tamen benigno susceptus fuerat hospitio.

Athenienses Miciadem pro Marathonis trophæis carcere macerarunt.

Syracusan Dionem, cuius opera libertatem receperant, eiecerunt ac deinde reuocatum interfecerunt.

Aristidem Athenienses in exilium miserunt beneficiorum eius immemores.

IUSTISSIMI.

Ripheus Troianus fuit quispiam, quem Vergil. li. 2. En. iustissimū fuisse ait his verbis: Cadit & Ripheus iustissimus vnus, Qui fuit in Teucris, & seruantissimus æqui.

De *Emathione* Ouid. lib. 8. Met. *Emathion* æqui cultor, timidusq; deorum.

Idem lib. 6. Met. de *Erichtheo* sic meminit: Sceptra loci rerumq; caput moderamen *Erichtheus*; iustitia dubium est validiusne potestior armis.

Hermes Ægyptius tanta fuit equitate & iustitia, ut quum quid emeret, iustum semper exolueret pretium, cariusque emeret quam venditor æstimaret.

Bocchyrus rex fuit Ægyptiorum, adeo incorruptus in iudicandis litibus iustitia, ut si quem magnopere iustum significare vellent, *Bocchyrum* appellarent. Autor *Suidas* apud *Erasmum*.

Chiron fuit Centaurorum iustissimus. *Germanicus* in *Arato*: Hic erit ille pius *Chiro* iustissimus omnes inter nubigenas, & magni doctor *Achillis*.

Aristophanes *Messenius* tanta fuit equitate, ut quosdam ex sociis interfecerit, quod puellas virgines stuprare voluissent.

Marius philosophus ex *Laodicea* fuit omnium grati sue iustissimus. De *Zaleuci* equitate iam diximus capite de Severissimis hominibus.

Quum *Philippus* in tribunali dormitans adversus *Machetam* quendam pronuntiasset, ubi vigilantior factus cognovit factam *Machetæ* iniuriam, non rescidit quidam iudicium, sed iniustum ipse exoluit multam.

Idem rogatus ab *Harpalo*, ut Cratera eius familiarem iudicio liberaret, eum, inquit, rectius est, quam nos ob ipsum male audire.

Aristides ab incorrupta equitate iusti cognomen apud *Athenienses* meruit. Idem interrogatus, quid esset iustitia: Nihil, inquit, alienum desiderare.

Aium *Bibulum* fuisse virum tantæ integritatis & abstinentiæ, ut quum inter eundem reperisset aliquid alienum, omnino intantum præteriret.

Philoxenus poeta maluit reduci ad fodinas lapidarias, quam contra animi iudicium carmina *Dionysij* probare.

Biantis *Prienæ* integritas in iudicandis causis sequenti proverbio locum fecit, *Priensis* pollere iustitia.

Prodicus fuit quispiam apud Græcos in iudicandis litibus & arbitris inter dissidentes amicos acerrimi iudicij.

Alexander *Severus* Imp. tanta fuit equitate, nullas unquam sanciret leges, nullam constitutionem sacraret sine viginti iuris peritis, & doctissimis ac sapientibus viris: nec vlla in re iudicij ferret quin prius iret per sententias singulorum, & scriberetur quid quisque dixisset. Quæ de iure aut negotiis tractabat, solos adhibebat doctos

ctos & disertos. Si de re militari milites veteres & senes. Si unquam furæ vidisset iudicem, paratū habebat digitum, ut illi oculū crueret. Tanto odio prosequeretur iudices, qui furtorū fama laborassent, ut si eos casu aliquo videret, commotione animi choleram stomacho enumeret, toto vultu inardescente. Autor *Lampridius*.

Vrsus *Nolanus* tanta fuit iustitia, ut ne lapis quidē vnus in *Nolanæ* ades (quas inchoauerat) nisi soluta mercede cōnecti fuerit. *Herodotus* scribit, *Mycesium* *Cleopis* filium omnes Ægypti reges equitate & iustitia superasse. Si quis apud eum conquereretur de re aliqua furto sibi sublata, sua ipse pecunia iacturam conquerentis refarciebat & iniuriam.

Darius *Scithen* *Zancleorum* regem censuit omnium quos vidisset, iustissimum, Autor *Herodotus*.

Idem ait *Glaucom* *Lacedæmonium* *Epycidis* filium tam celebri & incorrupta fuisse iustitia, ut ad eum videndum multi alienigenæ *Spartam* convenirent.

T. Manlius iuris pontificalis peritus, iudex inter *Macedonas* accusatores & filij constitutus: audita causa, ita pronuntiavit: Quum probatum sit *Silanum* filium meum pecuniam accepisse, ipsum repudio, & prole mea indignum iudico, protinusque à conspectu meo abire iubeo.

Tranquillus ait *Augustum* tanta fuisse equitate, ut nulli unquam genti sine iustis, necessariis causis bellum intulerit.

Camillo *Phaliscos* obsidenti ludimagister liberos *Phaliscorum*, tanquam spoliandi causa extra murum eductos tradidit: dicēs, repetendis obsidibus ciuitatem imperata facturam. *Camillus* non solum spreuit perfidiam, at magistrum reuinctis post terga manibus, pueris dedit verberandum, & ad parentes cum plagis redtendum. *Phalisci* ob hanc iustitiam sponte deditionem fecerunt. *Claudius* in *Rufinum*: Ductosq; *Camillus* *Trans murum* pueros obfessa reddidit urbi.

Timocharis, seu, ut aliis placet, *Nicias*, *Pyrri* *Epirotarum* regis medicus, quum ad *Fabricium* accessisset, promississetque se pacta mercede præministraturum *Pyrro* venenum: *Fabricios* non tantum aduersatus est facinus, at etiam *Pyrri* um hostem literis in omittit, ut à domesticis cauere insidias. Autor *Valerius* & *Antias* apud *Gellium*.

Cato & *Phocion* præcipuis amicis quand oq; aduersabantur causa seruanda equitatis. Autor *Plu*.

Tinoleon *Corinthius*, quum nullis precibus fratrem posset inducere ad exuendam tyrannidem, eius intersectoribus adiutorem se præbuit.

Cambyfes iudicem sibi charissimum, quod perperam & iniquam sententiā tulisset, corruptus pecunia, euestigio comprehendi iussit, & pelle ex toto eius corpore detracta tribunal iudicum insterni, ut aliena fruerentur infamia, eoque periculo rectius iudicarent.

INIVSTI.

Vltimus regum Romanorum *Tarquinius* vir fuit iniustus, ut docet *Oui.* libro 1. *Fast.* dicens: Vltima *Tarquinius* Romanae gentis habebat Regna, vi, iniustus, fortis ad arma tamen.

Amulius Numitorem fratrem regno expulit, & paruulos nepotes perdendos in *Tyberim* deuouit. *Oui.* li. 3. *Fast.* Hoc ubi cognouit contemptor *Amulius* æqui, Nam raptas fratri victor habebat opes, Amne iubet mergi geminos.

Themistocles monitus à quodam ut aequalem se præstaret in iudicio: Absit, inquit, ut ego dum potero, non magis amicis faueam cunctis in rebus.

Panis rex *Chalcidis* Hesiodum Homero prætulit, ut *Midas* agrestem *Panos* cantilenam *Apollinis* musicae.

Sisamnes nomen est illius iudicis, quem ob iniquam sententiam à *Cambyse* excoiatum prædiximus. Eius verò filius vocabatur *Othanes*, testis *Herodotus*.

Pilatus Hierosolymorum præses autor em nostræ salutis adiudicauit morti, ne in *Cæsaris* offensionem impingeret.

PRODITORES, PERIURI,
& perfidi.

L*aoedon* Neptuno & *Apollini* mutorum *Troia* conditoribus pactam denegauit mercedem. *Verg.* lib. 4. *Laomedontæ* se-
tis periuria gentis.

Metius Suffetius, quum apud *Albanos* summam rerum teneret, à Romanis in auxilium contra *Fidenates* vocatus iure societatis, venit quidē, sed in ipso prælio ad hostes defecit. Propterea *Tullius* *Hostilius* parta victoria eum religauit ad binas quadrigas, hisq; in diuersa rapicibus mebratim discepit. De perfidia *Theses* in *Ariadnam*, *Iasonis* in *Medeam*, *Demophoontis* in *Phyllidem*, *Aeneæ* in *Didonem*, iam diximus in capite de ingratis.

Sinonem *Vergilius* fabulatur fuisse Græcum nescio quæ periurū qui suis mēdaciis & perfidia *Troianos* eluserit, & fatale machinā vatibus nequicquam reclamantibus intra muros duxerit. *Vergili.* li. 2. Talibus insidiis periuri quæ arte *Sinonis* Credita res, &c.

Curio quū prius esset inimicissimus *Cæsari*, mutata postea voluntate, factus est acerrimus eius propugnator, quum ab eo liberatus esset maximo ære alieno. Vnde *Lucanus*: Audax venali comitatur *Curio*

Curio lingua. Et alibi de eodem: Gallorum captus spoliis & *Cæsaris* auro. *Seruius* ait *Curionem* vendidisse Romæ *Cæsari* x xvi. millibus aureorum.

Qua perfidia *Paris* *Menelaum* hospitem eluserit rapta eiusdem uxore, iam diximus. *Hora.* Pastor quum traheret per freta nauius *Idæis* *Helenam* perfidus hospitem.

Eriphyle capta aureo monili, quod ferebat *Adrastus*, maritum suum *Amphiarum* delitescens prodidit, ut prius dictum est.

Qua perfidia *Polymnestor* rex *Thraciæ* *Polydorum* interfecit, dictum est in capite de *Auaris*.

Conuenit inter historiographos, *Troiam* ab *Aenea*, *Antenore*, & aliquot aliis, qui postea profugi multis fuerunt annis, proditam fuisse Græcis.

Annibal senior appellatus *Asdrubalis* filius, quum primo bello *Punico* totam *Italiam* vastaret, *Cornelium* *Asinam* consulem spe pacis vocatum ad colloquium *Punica* fraude interfecit.

Cn. Domitius *Biturum* *Aruernorum* regem specie colloquij comiter inuitatum vinxit, ligatumque Romam misit.

Fl. Fimbria *Valerium* *Flaccum* in *Asia* cūrauit interficiendū corrupto exercitu.

M. L. Drusus *Magulsam* *Mauritanæ* principem, quem hospitio susceperat, *Baccho* prodidit, pecunia corruptus.

L. Magius & *L. Fannius* legati à *Mithridate* ad *Sertorium* missi, defecerunt ad populum Romanum.

De *Necia* *Pyrri* medico, eiusque in dominum proditione iam diximus.

Perperna consul *Marianarum* partiū, *Quintum* *Sertorium*, quo eum prius magna amicitia dimicauerat, inter epulas nihil sibi timentem interfecit, ut solus Imperio potiretur in *Hispania*.

Aulus *Posthumius* *Albinus* missus ad bellandum *Iugurtham*, pecunia ab eodem corruptus, scdissimam contraxit pacem.

Ptolemaus *Iudæus*, *Abobi* filius, socerum suum *Simonem* *Iudæorum* principem, conuiuii exceptum cum duobus filiis interfecit regnandi cupiditate.

Zopyrus *Persa* benignè à *Babyloniis* exceptus urbe eorum *Dario* prodidit.

Tarpeia puella *Capitolium* *Tatio* regi *Sabinorum* tradidit. *Boleslaus* tertius rex *Bohemorum* *Moscho* nem regem *Poloniæ* simulatione colloquij exoculauit.

Cethegus Romanus cum *Catiliana* in *Remp.* coniurauit. *Dion* *Syracusanus* interfecit proditione cuiusdam *Callicratidis*, quo cum summa familiaritate prius vixerat.

Cocalus rex Siciliae Minoem regem Creta, qui Dardalum persequabatur, ad colloquium praetextu amicitiae inuitatum per prodicionem in thermis suffocauit.

Grimoaldus, Pipini filius, Dagobertum, Sigisberti secundi filium, fidei suae post mortem patris eius commissum, interfecit, ut Austrasiae regnum, cui praeerat pupillus, sibi vendicaret.

Helena Deiphobum Troianum, qui post mortem Paridis nupserrat, dormientem Graecis prodidit, foribus eius apertis. Autore Verg.

Iolas Alexandri pincerna dominum suum veneno suffocauit.

To. Galeatius dux insubrium Barnabam socerum suum, quem simulabat se salutare velle, obuiam prodeuntem in itinere per prodicionem cepit, coniecitque in carcerem.

Myrtilus Hippodamiam Oenomai filiam curruli certamine dimicantem prodidit pacta mercede corruptus a Pelope. Seneca: Deceptor dominae Myrtilus.

De perfidia *Septimuley* in T. Gracchum iam diximus in capite de Auaris.

Cillicon Milesius prodita Prieniensibus Mileto patria, inhoneste ditatus est.

Lashenes Olynthum prodidit Philippo Macedoni.

Cleomenes Spartanus Argiuos induciarum fiducia consopitos noctu inuasit, aliosque contrucidauit, alios duxit captiuos.

Phrynicus fuit quispiam Lacedaemoniorum proditor.

Euribatus milis a Creso cum multa pecuniarum vi, ut contraheret exercitum, ad Cyrum Croli hostem defecit.

Sedechias medicus Carolo Caluo regi ac domino suo venenum praeiunxit.

Harpagus Astyagem dominum suum prodidit Cyro regi Persarum.

Milo Epirotarum vrbe Papyrio Cursori spe mercedis prodidit.

Apollonius Samios quib. erat praefectus, Philippo dedit occidendos.

Vlysses Calypso nympham, cuius hospitio septem annos fuerat vsus, fide violata deseruit Propertius lib. 2. Sic a Dulychio iuuenis est elusa Calypso, vidi amatorem pandere vela suum.

Pelops filius Tantali periurio decepit Myrtilum in Hippodamiae certamine, ut fabulantur poetae. Catullus: Periuri Pelopis vastabit tertius haeres.

FIDELISSIMI.

M Aluit *Attilius* Regulus ad supplicium redire, quam datam Carthaginensibus fidem violare, ut iam docuimus. Sy. li. 6. Seranus clarum nomen, tua Regule proles. Qui longum semper fama gliscente per aeuum, infidis seruasse fidem memorabere Poetis.

De fide

De fide Penelope in Vlysses, & Zopyri in Darium suis locis iam diximus.

MEMORIA CLARI.

C *Tneas* Pyrrhi legatus Romam a domino missus, omnium senatorum nomina edidit vno die, quorum concessum totidem regum sibi videri tulit Pyrrho.

Aethydates duarum & viginti gentium, quas habuit sub ditio- ne, linguas percalluit, earumque gentium viris sine interprete locutus est. Autores. Plinius & Gellius.

Themistocles tanta fuit memoria, ut Simonidi artem memoriae pollicenti, dixerit se malle arte obliuionis, quod etiam meminisset, quae noller, & obliuisci non posset quae veller. Autor Cicero lib. 2. de Finibus.

Iulius Caesar eodem tempore quaternas dictabat epistolas. Plinius scribit eum legere, simul dictare, & audire consueisse.

Amunt & *Themistoclem* Arist. discipulum multae fuisse memoriae.

Habuit *Lucullus* diuinam quandam rerum memoriam, maiore verborum Hortensius, autor Cic. lib. 4. Quae. Acad.

Seneca scribit memoriam in seipso adeo excelluisse, ut non ad vltimum modo sufficeret, sed in miraculum vsque procederet. Nam duo millia nominum recitata, quo ordine erant dicta, referebat, Ducentos versus ab vltimo incipiens recitabat.

Aelius Adrianus tanta fuit memoria, ut locos, negotia, milites absentes quoque nominibus recenseret.

Cyrus rex nomina cunctorum militum in exercitu tenebat.

Hortensius orationem iisdem verbis scriptitabat & pronuntiabat, quibus meditabatur.

Carmides in Graecia quae quis exegisset volumina in bibliothecis, legentis modo representabat. Autor Plinius.

Esdras sacerdos vniuersas Hebraeorum doctrinas habuit in memoria.

Tanta fuit *Portio* Latroni memoria, ut quae dicturus erat, ediscendi causa nunquam relegeret. Edidicerat quae scribebat. Dicebat ita, ut in nullo vnquam verbo memoria ei deciperet. lubeat aliquem nominari ducem statim illius gesta ad vnguem reddebat. *Antonius* Rauennas aetate Antonij Sabellici multa rerum millia stans percipiebat animo.

Scipio in exercitu Romanorum tenebat nomina.

OBLIVOSI ET QUI MEMO-

ria exciderunt.

M *Essala* Coruinus morbi diritate sui nominis oblitus est. Autore Plinio.

Samba

Bamba rex Gothorum haustu veneni ab *Heringio* successore dati memoriam amisit.

Franciscus Barbarus, *Hermolai* amicus Græcas literas (quarum prius erat doctissimus) in extrema senectute oblitus est.

Seneca scribit *Clauisium* Sabinum tam fragili, aut nulla potius extitisse memoria, ut illi modò *Yllysis*, modò *Achillis*, modò *Priami* nomen excideret quos tamen nouerat optimè.

Thracæ tam obruto sunt ingenio, & adeò infœcunda memoria, ut quaternarium numerando nequeant transcendere.

Atticus, *Herodis* Sophistæ filius tanta fuit ingenij hebetudine, ut ne elementorum quidem nomina perdiscere, aut retinere vnamquam potuerit.

Orbilius Bencuentanus in extrema senectute excidit memoria, Vnde bibaculus: Orbili vbinam est literarum obliuio?

Georgius Trapezuntius in extrema senectute oblitus est literarum.

Curio pater tam nulla fuit memoria, ut olim totam causam in iudicio sit oblitus, teste *Cicerone*.

ALII, QUI VERBA FACTV-
ri, memoria exciderunt.

T*heophrastus* apud Atheniensem populum dicturus præ pudore obticuit.

Demosthenes apud *Philippum* regem *Amyntæ* filium.

Herodes *Atticus* corà *M. Antonio*, *Heraditus* *Lycius* sophista coram *Seuero* principe verba facturi præter spem obmutuerunt.

Bartholomæus *Sorhinus* nomine suæ ciuitatis *Alexandro* Pontifici maximo gratulaturus, in media propè oratione excidit: ut *Franciscus* *Barbarus* apud *Philippum* *Insubrium* ducem.

Hipparchion veniens in certamen cum *Ruffino* citharædo, spe omnium elusa conticuit: Hinc adagium, *Mutus Hipparchion*.

FORTVNATI, ET FOELICES.

T*yrannus* *Samiorum* *Polyrates* tanta visus est felicitàte, ut nullum vnquam meroris argumentum in tota vita potuerit reperire. Nam quum ad excitandum sibi dolorem anulum ingens pretij coniecisset in mare, eundem postmodum reperit in pisce oblato sibi à piscatore. Ad extremum verò affixus est cruci, ut ià diximus.

Gyges rex *Lydorum* gemmâ habuit tantę virtutis in annulo ut ea ad se versa videret quoscunque velleret, nemini cōspiciuus. Vnde beneficio annuli omnia consequbatur ex animi voto.

Xenophilus musicus vixit c. v. annos sine vilo corporis incommodo. Autore *Plinio*.

Antiquitas

Antiquitas nō parua adscribit felicitàti, quod *Diagoras* *Rhodus* duos *Olympionicas* filios eodem die victores coronari conspexerit. Autor *Cic. lib. i. Quæst. Tuscul.*

Marius post septem cōsulatus domi suæ senex mortuus est. Autor *Cic. lib. 3. De natura deorum.*

Timotheo Atheniensiu duci foelix adeò risit fortuna, ut in omni bello facilem ac velut certam referret victoriam. Cui prosperitati inuidentes æmuli Fortunā pinxerunt, quæ in eius dormientis nasam & rhetia vrbes immitteret vltro. Quod conspiciat: Si dormiēs, inquit, vrbes capio, quid putatis me facturā, quum vigilaro?

Quandiu *Lydis* principatus est *Alcimus*, perpetua vsus est tranquillitate, habuitque diuitias quantas voluit.

Apollo foelicem pronuntiavit *Aglanum* *Psofidium*, qui tamen in angustissimo *Arcadiæ* angulo consenuerat, prædoli sui fructibus contentus.

Datylus fuit quispiam apud Athenienses, adeo fortunatus, ut illi quotidie nouus honor accresceret.

Herodotus scribit *Aminoclem* virum fuisse *Magnesiū* qui in excauanda terra multa pocula aurea & argentea, thesaurōq; Persarum inuenerit.

Lucius *Sylla* apud Romanos foelicis cognomen sibi adoptauit.

Plinius tribuit magnæ felicitàti. q. *Lampedo* mulier *Lacedæmo* niæ regis filia, regis vxor, & regis mater fuerit.

Berenice vocatur foelix à *Plinio*, quod filia soror & mater fuerit *Olympionicarum*.

In familia *Curionum* tres continua serie oratores extiterunt.

In *Abiorum* familia tres continui principes senatus, *M. Fabius Ambustus*, *Fabius Rutilianus*, & *Q. Fabius Gurgæ*.

Q. Metello contigit, quod optauerat, ut foelicet primarius esset bellator, optimus orator, fortissimus imperator, auspicio suo maximas res gereret, maximo honore vteretur, summa esset sapiētia summus haberetur senator, pecuniam magnā bono modo inueniret, multos liberos relinqueret, & clarissimus esset in ciuitate.

Antonius *Castor* centesimum ætatis annum excedens, nullum adhuc corporis malum expertus erat, atque ne ætate quidem memoria, aut vigore concussus.

Enhippus rex fuit *Arginorum* miræ felicitàti, cuius clypeum qui apud Græcos rem præclare gelliissent, per urbem incedentes, ferebant honestamenti causa.

Cōtra verò inter infœlicissimos iusta causa numerādus est *Oedipus*, qui patre interfecto matri se cōmiscuerit, & ex ea liberos susceperit, qui mutuis vulueribus seipsos interfecerint.

Fr. Busa

Fr. Bufalus cuius Romanus duos filios mutuis vulneribus se petentes vidit, totidem obfessionē securi percussos, aliū qui nouerca interfecerit, filiam verō quæ præfente marito venenum hauferit.

RELIGIOSI.

L*Abinus* vxorem & liberos in via pedibus ire iussit, vt Vestales cum sacris currii suo imponeret.

Alexander Macedo mane ante omnia diis sacra faciebat.

Indouicius Crassus, Francorum rex, sacerdoti Eucharistiam afferenti obuiā proficiēci voluit, quantum grauisimo affectus morbo.

Numa instituit deos fruge colere, & mola salsa supplicare. Tempore bellorum *Sylla* Apollinis imagunculam ferebat in sinu quam imminente discrimine osculabatur, & velut adiutricem inuocabat, autore Plutarcho.

Pericles suggestum assensurus diis vota faciebat, ne verbum ali-quod inconsultē & imprudenter euomeret.

FLVII PRÆCIPVI NOMINIS.

A*cis* fluuius est Sicilia ex Aetna scaturiens, de quo Ouid. lib. 4. Fast. Præterit & ripas herbifer Acituas.

Albis fluuius Germania: Luca Fundat ab extremo fluuio Aquilone Sueuos Albis, & indomitum Rhēni caput.

Amphrysus fluuius Thessalia: apud quē Apollo diuinitate pri-natus paut armenta Admeti regis Lucanus: Irrigat Amphrysus famulantis pascua Phœbī.

Anauros fluuius Thessalia: ex Pelio mōte defluēs, & nullas spirās auras, vt docet ratio nominis. Lucanus: Quiq; nec humentes nebulas, nec rore madēt Aëra, nec vētos tenues expirat Anauros.

Apidanus fluuius Thessalia: velocissimus. Lucanus: & gurgite rapto Apidanus.

Anio, seu Anienus fluuius Italia: nomen sumpsit ab Anio rege ibidem submerso: cadit in Tyberim. Syllius lib. 12. Ad genitorē Anio labens, sine murmure Tybrim.

Arar fluuius Gallia: Narbonensis, defluens in Rhodanum, adeo lentus, vt difficile sit iudicare, vtram in partem defluat. Syll. lib. 15. Quorū serpit Arar per rura pigerrimus vnde. Dicimus etiam Araris in recto casu Claudian. Quos Araris velox, Rhodanus quos tardior ambit Nostro tempore vocatur Sagona.

Araxes fluuius Armenia: ortū habet à quodā monte, qui Abon, seu Aban dicitur. Lucan. Armeniūque bibit Romanus Araxem.

Atax fluuius ortum habet in montibus Pyrenæis, & defluit in mare Tyrrhenum. Lucanus lib. 1. Mitis Atax Latias gaudet non ferre carinas.

Athesis fluuius Italia: celeriter fluens, effunditur in Adriaticum mare.

mare. Luc. lib. 1. Siue Padi ripis, Athesim seu propter amœnum.

Amasenus Volscorū fluuius. Verg. lib. 12. Ecce fugæ medio sum-mis Amasenum abundans Spumabat ripis.

Ansidus fluuius Appulia: Horatius: Dicar, quā violens obstre-pit Anidus.

Albula fluuius est, quem nunc Tyberim dicimus. Vergil. lib. 8. Amisit verum vetus Albula nomen.

Almo fluuius Italia: in quo simulachrum Cybeles abluebatur. Luc. Et lotam paruo reuocant Almone Cybelem.

Arnus fluuius Thuscæ in mare Tyrrhenum influēs. Marullus: Exul Hetrusci streperem sonanda Vallibus Arni.

Achelous fluuius Græcia: è Pindo Thessalia: monte scaturiens, Etoliam ab Armenia diuidit.

Bragada fluuius est Africa: apud quem M. Attilius serpentem ex x. pedum longitudine ballistis & tormentis expugnavit: le-niter fluit. Vnde Luca. lib. 4. - Quā se Bragada lentus agit.

Betis fluuius Hispania: dedit nomen regioni Betica: Stat. lib. 2. Syl. Graio nobilior Melete Betis. Lucan. lib. 2. - Thetique fuga-cem. Qui ferit Hesperius post omnia flumina Betis.

Borysthenes fluuius est Thracia: multis fontibus copiosus, & con-cursu multorum amnium adolescens. Ab eo Thraces vocantur Borysthenidæ.

Bactros fluuius est in sinibus Scythia: Asiaticæ, à quo Bactra re-gio & vrbs nomen sumpsit. Luc. lib. 3. Errantes Scythia: populi, Quos gurgite Bactros Includit gelido.

Cinga fluuius est rapacissimus, & Pyrenæis montibus in Iberum fluens. Luca. Qua Cinga pererrat Gurgite.

Caycus fluuius est Mylia: à Teutrantia Troadis parte defluens. Luca. lib. 3. - Et gelido tellus perfusa Cayco.

Chalybs fluuius Hispania: cuius accolæ vocantur Chalybes, qui ferrum effodiunt, & ibidem temperant. Luca. lib. 4. Non Chaly-bem gentes penitus, &c.

Caystes fluuius Lycia: cygnis abundat. Propertius: Si quæve olo-ri geri viscenda est ora Caystri.

Cephisus fluuius Bœotia: ortū habet in radicibus Parnasi, in eius ripa fuit olim tēplum Themidis, ad quod accesserūt Deucaliō & Pyrrha deam cōsultori super humani generis reparatione. Vnde ab ore culo illo fluuius vocatur fatidicus. Lucanus lib. 3. Bœoti co-iere duces quos impiger ambit Fatidica Cephisus aqua.

Cynips Libya: abundat hircis, qui propterea vocantur Cinyphj. Claudian. de laudibus Stiliconis: Quos vagus humectat Cinyphs.

Cynus fluuius Cilicia: Tarsum urbem præterfluit. Nomen

sumpsit à candido colore, quem Syri Cydnum vocât. Solinus alio
ortum eius esse ignotum. Strabo verò ait nasci in Tauro. Tibul-
lus libro 1. At te Cydne canam, tacitis qui leniter vndis Ceruleus
placidis per vada serpis aquis.

Clitumnus fluuius est Umbriæ, cuius aqua pota candidos boues
reddit. Propert. lib. 3. Hic Anio Tyburne fluis, Clitumnus ab Um-
bro Tramite.

Cremeta fluuius Italiæ, apud quem cccv. Fabij pugnantès à
Venentibus interfecti sunt.

Danubius fluuius Scythiæ, ortu habet in quodã Germaniæ mon-
te. Acceptis lxx. annibus euoluitur in mare. Alio nomine vocatur
Ister. Horatius: Non qui profundum Danubium bibunt.

Danuvius fluuius Appuliæ. Horatius. Et qua pauper aquæ Danuvius
agrestum Regnator populorum.

Eridanus fluuius est nulli amnium claritate inferior, autore Pli-
nio. Nascitur in imis radicibus Vesuli môtis, Mox paruis fontibus
adulescens, ita demum augetur aliis amnibus vt se per septem ostia
effundat. Velocissimus est. Alio nomine vocatur Padus. Verg. lib.
3. Georg. Et gemina auratus taurino cornua vultu Eridanus.

Enipeus Thessaliæ fluuius, apud quem Cæsar, & Pompeius con-
gressi sunt bello: lentus est, sed mixtus Apidano fit velocissimus
Lucanus: Nunquàmque celer nisi mixtus Enipeus.

Euenus fluuius descendens à Thracia, nomen sumpsit ab Eueno
homine ibidem submerso. Calydoniâ præterfluit. De hoc Ouid.
lib. 9. Met. Venerat. Eueni rapidas Ioue natus ad vndas.

Euphrates fluuius Mesopotamiæ ortum habet in paradiso terre-
stri. Secundum Strabonem in Niphate monte Armeniæ. Celeri
cursu Armenios, & Cappadoces determinat. Nomen interim mu-
tat, pro varietate locorum. Sunt qui opinentur eum suo alueo non-
nunquã egredi, & instar Nili Mesopotamiam irrigare. Vnde sum-
psit nomẽ à fertilitate, quæ accolarum lingua vocatur Euphrata.
Eurotas fluuius Laconia Spartam alluens. Ouid. lib. 2. Met.

Gallus fluuius Lyconiæ aqua sua potos in furorem vertit. Ouid.
lib. 4. Fast. Inter ait viridem Cybelem, altâsq; Celenas Amnis it in
fana nomine Gallus aqua.

Galesus fluuius Calabriæ quinq; millibus passuum distans à Ta-
rento. Stat. lib. 2. Syl. Blanda Therapnæ placeant vineta Galesi.

Ganges fluuius est Indiæ, cuius origo dubia est. Tendit in Oriën-
tem, augetur xix. fluuiis nauigabilibus, demum septem ostiis erip-
it in mare. Tantę magnitudinis est, vt vbi minus occupat latitu-
dinis, octo millia passuum contineat, vbi plurimũ, centum altitudi-
nis, nusquam minus viginti passibus reperitur. Hunc Cyrus rex
Persarum

Persarum in cccclxx. alueos diuisit ob amissum ibidem equum
præcipua bonitate, Luc. lib. 3. Qua rapidus Ganges, & qua Mylæus
Idaspes.

Garumna fluuius à Pyrenæis montibus defluens, Celtas ab Aqu-
itanis dirimit Aufonius: Ac quoream reliqui te propter amice Ga-
rumnam.

Chalybs fluuius ex radicibus Tauri monti scaturiens, Syros, & Pa-
phlagonas interluit & in Euxinum mare euoluitur.

Hebrus fluuius Thraciæ, ortu habet ab Oeagro flumine, à quo
vocatur Oeagrius. Vergil. lib. 4. Georg. Gurgite quum medio por-
tans Oeagrius Hebrus.

Hypanis fluuius Scythiæ ex magna palude profluens. Propertius:
Quantum Hypanis Veneto dissidet Eridano. Hic fluuius fert fol-
liculos quosdam acinis maiores, quibus quadrupes volucres e-
rumpunt quæ in post meridianum tempus vsque viuunt, & vo-
lant: mox declinante sole marcescunt, & languent: occidente verò
emoriuntur. vita non vltra vnum diem peracta.

Iberus fluuius vltioris Hispaniæ, nomen imposuit regioni. Cã-
tabros alluit, & Balearicum ingreditur mare.

Idaspes fluuius Indorum celebratissimus, aurum, & gemmas ha-
bere dicitur. Statius lib. 8. Theb. Ceu modo gemmiferum thyrsos
populatus Idaspem. Parthiam alluit: multas facit insulas: Nomen
sumpsit ab Idaspe, antiquissimo Indorum rege.

Indus, maximus est fluuius in iugo Caucasi môtis, quod vocatur
Paropanysus, aduersus solis ortu effusus. Sandus ab incolis appel-
latur, autore Pli. Vnde viginti recipit amnes, sed clarissimos: Ida-
spe quatuor alios afferentẽ, & Cantabratres. Per se verò nauiga-
biles Accelinum, & Hypasin. Nusquã latior est quinquaginta stadiis
aut altior xxv. passibus. In occasum versus Oceano infunditur.

Iordanis fluuius in Iudæa est, eximie suauitatis. Oritur ad radi-
ces Libani ex duobus fontibus Ior, & Dan, nomine, qui simul iun-
cti & fluuium & fluuij nomen perficiunt.

Istara fluuius Rhodano se commiscet.

Imera fluuius Siciliæ in duos alueos diuiditur, quorũ alter aquas
voluit suaves, & optimi saporis, tenditque in mare Thyrrænum:
Alter amarus decurrit in Libycum mare.

Inachus fluuius Argiuorum nomen sumpsit ab Inacho rege. De
hoc Lucan. lib. 6. Nec fortior vndis Labitur aucter pater Iliadis.

Ister, vt iam diximus, aliõ nomine vocatur Danubius. Propterea
à poetis vocatur Binominis à duobus nominibus. Oui. lib. de Pon-
te: Srat vetus vrbs ripæ vicina binominis Istri.

Ladon fluuius est Arcadiæ, Apollini sacer, de quo Claudianus:

Plurima Parthasius tunc inter corpora Ladon Hæsit.

Liger, seu *Ligeris*, fluuius est. Aquitanos à Celtis dirimens, vt aliqui volunt. Sunt enim qui Galliam Celticam ad Garumnâ vsq; protendant. Hic fluuius nauigabilis est, multumque absumit terræ solito non cõtentus alueo. Maior est eius latitudo quàm Sequanæ, sed minor multo profunditas.

Lincestus fluuius aquas habet tantæ virtutis, vt inebrient instar vini.

Linternus, & *Lyrus*, fluuij sunt Campaniæ. Verg. Et ambrosæ Lyris per regna Maricæ. Labitur Lyrus ex Apœninis montibus: Fregellas alluit, demum labitur in lucum sacrum, quem Minturnenses religiosissimè colunt.

Lycornas fluuius est Aetoliæ. Seneca, Nec præcipitem volueret amnem Flauus rapido fonte Lycornas.

Marsia fluuius, nomen sumpsit ab illo tibicine, qui in Apollinem certare ausus est. Commiscet se Mæandro, quo cum Icareo infunditur mari.

Matrona fluuius, Celtas à Belgis dirimit: leniter satis effluit. Sequanam ingreditur prope Luteciam, & vna Occidentalem intrat Oceanum. Octauo à Parrhisii militari Septentrionè versus contingit & alluit celebre multique nominis cœnobium, Gorneiū nomine. Vulgares aiunt hunc fluuium eo esse fato seu periculo, vt quotidie prædam aliquam sibi corripit: quod accidit ex vorticosis foueis & voraginibus, quibus vbique scæter.

Mæander fluuius est Phrygiæ, seu Mæoniæ, adeo flexuosus & reciprocus, vt in fontem reuerti videatur. Lydiam determinat à Caria. De hoc Ouid. lib. 9. Non secus ac liquidis Phrygius Mæander in vndis.

Melas Bœotici fluuius, Mineræ sacer, abundat oliuetis. Potos greges si albi fuerint, nigros reddit, in hoc contrarius & dissimilis Cephiso.

Meles fluuius est Asiaticus, Smyrnam alluens.

Metaurus fluuius Vmbriæ, descendens in Adriaticum sinum.

Mintius Venetiarum fluuius ex Benaco scaturiens, delabitur Mantuam. Polit. O sacris Minci celebrate Musis.

Mosella fluuius Gallici Belgicæ.

Narabinorum, seu Vmbrorum fluuius, aquas habet velut sulphureas.

Nilus Aegypti fluuius plurimum trahit limi, quo arua fecundat: Incepta est eius origo: Vnde Claudianus: Et arcanos Nili deprendite fontes. Ecclesiastici dicunt eū à paradiso terrestri scaturire. Variis in locis mutat nomina. Septem ostiis infunditur Oceano

Oceano. Ouid. lib. 1. Metam. Sic vbi deseruit madidos septemfluus agros Nilus. Arundines profert, quarum membranulæ similes sunt papyro. Vnde Oui. lib. 15. Perque papyriferi septemflua flumina Nili. Crocodilos habet, & Hippotamos: Alueum egreditur, & totam Aegyptum stagnantibus vndis alluit.

Nymphætes Mædorum, seu Armeniorum fluuius, cadit ab eiusdem nominis monte. Sidonius: Aut vt Triferi pharetrata per arua Nymphætis.

Numicius fluuius est Italiæ, in quo Aeneam submersum ferunt nonnulli.

Oaxes fluuius Crætiæ, de quo Vergil. Pars Scythiam & rapidi Crætiæ veniemus Oaxem.

Orontes fluuius Syriæ de quo Ouid. lib. 2. Meta. Arsit & Euphrates. Babylonius arsit Orontes.

Pactolus Lydiæ, aureas voluens arenas.

Padus Italiæ, qui alio nomine vocatur Erydanus, Poëtæ fabulantur in hunc cecidisse Phaëtonem excussum polo. vnde & Phaëthonteus dicitur. Martia. lib. 10. Et Phaëtonem qui petis arua Padi.

Peneus flu. Thessaliæ, Macedoniam dirimit à Magnesiâ. In eius ripa poëtæ fabulantur Daphnem in laurum fuisse conuersam, quæ propterea vocabatur Peneia.

Permessus fluuius Bœoticiæ, sacer Musis, à cuius nomine vocantur Permessides.

Phasis celebratissimus est Colchorum fluuius. Lucan. Colchorum qui rura facit ditissima Phasis.

Rhenus Belgas diuidit à Germanis. Mirabile est, quod de huius natura scriptum legitur. Aiunt enim fluuium hunc Celtarum infantes intra suum sinum coniectos, si polluta matris pudicitia essent suscepti, tanquam impuri lecti vindicæ rapidis vorticibus suffocare cõsueisse. Quos autem sensisset legitimo & impoluto natos matrimonio, in portum placidis aquis extulisse. Hoc legitur in quadam Politiani epistola ad Iacobum Cardinalem Papiensem.

Rhodanus fluuius velocissimus, ortum capit in Alpibus: tardum Ararim proximè Lugdunum secum arripit: auctus demum Iara & Druentia, duobus ostiis in Tyrrenum mare diffunditur.

Rubicon flu. Italiæ, de quo Luca. Fonte cadit modico, paruisque impellitur vndis Puniceus Rubicon.

Sarnus, & *Sebetus*, fluuij sunt Campaniæ.

Sequana fluuius Galliæ, Celtas dirimit à Belgis. Parthistorum Luteciam alluit, multisque afficit commoditatibus. Eo enim comportantur ligna, vina, & cætera quæ vbi conducunt.

Sicoris fluuius Hispaniæ iuxta Ilerdâ, Lucanus libro 4. in Pla-

cidis prelabitur vndis Hesperios inter Sicoris nō vltimus amnes.
Simon fluuius Troadis, apud quem Venus ex concubitu Anchisæ genuit *Aeneam*. Vergilius: Tu ne ille *Aeneas*, quem Dardanio Anchisæ Alma Venus Phrygiæ genuit Simoentis ad vnam?

Strymon fluuius Thraciæ, à cuius nomine Thraces vocantur Strymonij.

Sperchius flu. Thessaliæ, de quo Ouid. lib. 1. Meta. Populifer *Sperchius*, & irrequietus Enipheus.

Tagus fluuius Hispaniæ aurifer.

Tanais flu. Scythiæ ex Riphæis montibus defluens.

Thermodon flu. est eiusdem regionis, ad cuius ripas Amazones feruntur habitasse. Ouid. lib. 4. de Ponto: Et tu formiæ Thermodon cognite turbæ.

Tybris, quum prius Albula diceretur, nomen sumpsit à Tyberino rege ibidem submerso.

Ticinus fluuius Italiæ.

Tygris fluuius Armoniæ maioris.

Timaus Venetorum, de quo Lucanus lib. 7. Atque Antenorei disperguntur vnda Timæi.

Trebia fluuius Italiæ, ex Apennino in Rhodanum influens, nobilitatus secūda Annibalis victoria & clade L. Sempronij cōsulis.
Vfens fluuius Italiæ, ex Alpibus decidit in Padum.

Xanthus fluuius Troadis. Vergil. Non Simois tibi, nec Xanthus, nec Dorica castra defuerint. Hæc sunt nomina fluuiorum præcipui nominis. Infinitam aliorum turbam omisimus de industria.

FLVVI AVRIFERI ET GEMMIFERI.

Tagus Hispaniæ. Iuuenalis: Quod Tagus & rutila Pactolus voluit arena.

Hermus Lydiæ. Stroza filius: Quodve Metalliferis egerit Hermus aquis.

Idaspes Indiæ. Claudianus: Auriferum veniam poturus Idaspem. Statius libro 8. Ceu modo gemmiferum Thryso populatus Idaspem.

Pactolus Asiæ. Lucanus lib. 3. Passaq; ab auriferis tellus exire metallis Pactolon. Verg. lib. 10. Pactolusque irrigat auro.

Arimasps Scythiæ fluuius, aureas quondam habuit arenas.

De fluuiis quibusdam auriferis Claudianus: Non Tartessiacis illum satiaret arenis Tempestas pretiosa Tagi, nō stagna rubentis Aurea Pactoli, totumq; exhausit Hermum, Ardebat maiore siti.

FLVVI INFERNALES.

Styx, Lethe, Cocytus, Phlegeton. De his Syllius lib. 13. Læte exundantibus vrit ripas sæuus aquis Phlegeton, & turbine anhelo

anhelo Flammarū resonans saxosa incēdia torquet. Parte alia torrens Cocytus sanguinis atrii Vorticibus furit, & spumati gurgite fertur. At magnis semper diuis, regi; deorū lurari dignata palus, picis horrida riuo, Fumiferū voluit Styx inter sulphura limū Tristior his Acherō sanie, crassōq; veneno Aestuare, & gelidā eructas cū murmure arenam: Descendit nigra lentus per stagna palude.

AQV ARVM MIRABILIS NATVRA.

Aque *Sinuessane* in Campaniæ regione sterilitatem foeminarum & virorum insaniam abolere produntur.

In *Aenaria* insula calculosis mederi.

Iuxta Romam *Albula* aquæ vulneribus medentur. Plinius.

Lacus *Amphion* vitiliginis tollit.

Cydneus Ciliciæ amnis podagricis medetur.

Leucogei fontes inter Putolos & Neapolim oculis & vulneribus medentur.

Reatinus paludibus vngulæ iumentorum indurantur.

Cerome fons est, ex quo bibentes oues nigrae fiunt: ex *Mele* verò alio fonte albae. Si ex utroque biberint, fiunt varia. Testis Eudicus apud Plinium.

Crathis fluuius candorem facit bobus, ac pecoribus: *Sybara* nigritiam. Sybarim quoq; si bibant homines, nigriores fient, & crispo capillo: si ex *Crathide*, fient candidi & porrecta coma.

In *Lusis* Arcadiæ fonte mures viuunt, & conuersantur.

Enirthis Aleos amnis pilos gignit in corporibus.

Qui ex *Clitorio* Arcadiæ fonte bibunt, vini tædio afficiuntur.

Marfia fons in Phrygia ad Celenarum oppidum saxa egerit. Ex

Cyzice fonte potantes, amorem deponunt.

Gramone fons est calidus, qui in vinum additus triduo calorem potionis custodit in vasis.

Moguntiaci fontes sunt calidi in Germania, quorum haustus triduo feruet.

In *Silia* Indorum stagno nihil innatat, sed omnia merguntur.

Auernus lacus superuolantes aues enecat, & arboribus folia decurrit.

In Africa lacu *Apustidamo* omnia fluitant, & nihil immergitur, vt in *Phintia* Siciliæ fonte.

Olachas fluuius est in Bithynia, cuius gurgite periurino tantur pati velut flammam vrentem.

In Cantabria *Tamarici* fontes habentur in augurio.

Lycus fluuius in Leontinis tertio die necat, si quisquam biberit.

Coaspes, & *Eyleq* fluuiorum suaves adeo sunt aquæ, vt reges Parthorum ex his bibant.

Cobura fons est Mesopotamiae, cuius aqua iucundè olet.

Apud Baëtros amnis *Ochus*, & *Taxartes* deferunt salis ramenta. Præcedentia hæc sumpta sunt ex Plinio.

Clytumnus fluvius est Mevianæ, cuius aqua pota, candidos boues reddit. Propert. li. 2. Quæ formosa suo Clytumnus flumina luco Integit, & niueos abluuit vnda boues.

In *Carysto* Euboiae aquæ feruntur esse calidæ, quæ vocantur *Alonizæ*. Tibullus lib. 4. Crætais ardens aut vnda Carystia campis.

Anigri aqua in Poloponneso admodum sætet.

Afrodissus fluvius steriles reddit mulieres.

Axus fluvius est Macedonum, cuius aquam si biberint greges armentorum nigros pariunt fœtus.

Belus Phœniciae flu. arenas habet accommodas vitro.

Croconus, seu *Crocaculus* flu. est Brutiorum, in quem si quid coniciatur, Lapideo durescit cortice.

In *Meandro* fluuio nascitur nescio quis lapis, qui pectori alligatus infaniam parit.

Melas flu. Bœotiae potos greges si albi sint, nigros facit. *Cephisus* verò, ex nigris albos reddit. *Gassinitius* flu. Thraciae, equos aqua sua potos efferat.

Virgulta in *Silarum* fluuium Samnitum demissa, lapidescunt. Syl. li. 8. Nunc Silaris quos nutrit aquis, quo gurgite tradunt Duritiem lapidum meritis inolescere ramis.

Pontus flu. Thraciae ardentes habet lapides, qui contrariam carbonibus retinent naturam. Vento enim extinguuntur, in aqua verò flagrant, odoremque instar bituminis tetrum adedò reddunt, ut nulla reptilia propè consistent.

Salmacis fons est in Caria cuius aqua qui potauerit, mollis fieri dicitur. De mirabili aquarum virtute Ouid. lib. 15. scribit: Mediotua corniger Ammon Vnda die gelida est, ortuque calescit, &c.

Pontanus in libro Meteororum: Videas lapidescere Sarni Ceryleo sub fonte alnum silicisque maniplos, Et paleæ intortos lento cum vimine culmos. Idem de fonte Ammonis sic ait: Ammonem fama est mediis sub noctibus altum Feruere, & in mediis rursus frigere diebus.

Nihil in *Asphaltite* Iudeæ lacu, qui bitumē gignit, mergi potest.

AVCTARIUM.

Fluuij reciproci sunt *Maander*, & *Eurippus*, De *Maandro* Propertius lib. 2. atque etiam ut Phrygio fallax *Maendria* cæpo Errat, & ipsa suas decipit vnda vias De *Eurippo* Seneca: Eurippus vndas flectit instabilis vagas, Septemque cursus flectit, ac totidem refert, Dum lassæ Titan mergat Oceano iuga.

Fluuij

Fluuij subeuntes terras, & rursus emergentes sunt, *Lycus* in Asia, *Erasmus* in Argolica, *Tygris* in Mesopotamia.

Fluuij paradisi terrestres sunt quatuor: *Ganges*, *Nilus*, *Tygris*, *Euphrates*.

Ostia *Nili* sunt Canopicum, Bolbiticū, Sebenniticum, Pelusiacum, Mendelicum, Taniticum, Phatniticum.

Ostia *Danubij* sunt, Peuse insula, Naracustoma, Calostoma, Pseudostomon, Boreostoma, Stenostoma. Autor Ammianus Marcellinus.

FONTIUM QUORUNDAM NOMINA.

Hippocrene fons est Bœotiae, quem poëtae fabulantur equi vngula natum Ouid. lib. 5. Met. Fœma noui fontis nostras pertinet ad aures, Dura Medusæi quem Prepetis vngula rupit.

Cymothoe fons est Achaiae. Autore Plinio.

Nigris fons est apud Hesperios Ætiopas. Autore Plinio.

Cabura fons est Mesopotamiae, cuius aqua iucundè olet, ut iam diximus.

Acidalus fons est in Orcomeno oppido Bœotiae, Veneri sacer, qui propterea vocatur Acidalia.

Aganippe fons est itidem Bœotiae, sacer Musis, quæ inde vocantur Aganippides. Ouid. lib. 5. Metam. Fonte Medusæo & Hyanthæa Aganippe.

Albunea fons iuxta Tibur. Verg. Lucòsq; sub alta Consulit Albunea nemorum quæ maxima sacro Fonte sonat.

Callirhoe fons Athenis propinquus, Stat. li. 12. Et quos Callirhoe nouies errantibus vndis Implicat.

Castalius fons est in radicib. parnasi sacer Musis, qui alio nomine Caballinus dicitur, à Caballo, id est equo, cuius vngula excus- sus est.

Clitorius fons est Arcadiae, qui potus vini tædiū afferre dicitur.

Crimos fons est in Attica, ut etiam Larine.

Margia fons Siciliae in agro Syracusano.

Margea nomen est fontis apud Plinium.

Salmacis fons est in Caria.

Sebetos fons prope Neapolim. Statius li. 1. Syl. Et pulchra tumeat Sebetos alumna.

Telpissa nomen est fontis frigidissimi, cuius aqua Tyresiam extinxit ille dicitur.

Lymira, *Scelethirbe*, & *Stomocæte* nomina sunt fontium apud Plinium.

Cissusa fons est, in quo obstetrices Bacchum infantem lauerunt, Autor Plutarchus in Lyfandro.

Eodem teste *Palma* & *Oliua* duo sunt fontes prope Delon. *Dircenna* & *Nemeta* nomina sunt fontium apud Martialem libr. 1. scribentem: Auidam rigens Dircenna placabit sitim: Et Nemeta, quæ vincit niues.

Dirce fons est Thebanus, in quem Dirce Lyci vxor cõuersa est. Lucanus lib. 3. Fatidica Cephisus aqua, Cadmeaque Dirce.

Arethusa fons est aquæ dulcis prope Syraculas, vt *Cyane*.

Zame fons est in Africa, ex quo canoras effici voces prodidit. Varro.

Chrysorhois fons fuit apud Trœzenios.

Berbius & *Gargaphius* nomina sunt fontium apud Herodotum.

LACVS, PALVDES, ET STAGNA.

Avernus lacus est Cápania: Diti facer. *Banacus* lacus est Italia: *Babes* Thessalia: *Cocanicus* Sicilia: *Cyminus* Etruria: *Eupilius* & *Fucinus* Italia: Mart. *Fucinus* & pigri taceantur stagna Neronis *Oygeus* Lydia: *Lemamius* lacus prope Gebennas. Lucan. lib. 1. Deferruere cauo tentoria fixa Lemanno. *Marcotis* Egypti: *Semans* Asia: qui circumnascente absynthio inficitur. Autor Plin. *Spartha* Atropatia: salicis ferax. *Stymphalus* Arcadia: *Thesbitis* lacus per quem transit Tygris fluius: *Thrasimenus* lacus agri Perusini. Syllius: Thrasimenus in altos Ascendat citus colles. *Zoroanda* lacus est quem efficit Tygris fluius. *Eptabolus* nomē est lacus apud Vitruuium. *Genesareth* apud Cor. Tacitum. *Acronius* lacus est Alpinus *Aeticius* Apollonia: *Albanus*, Albani montis, *Aconius*, Bithynia: *Amfanctus* Lucania: *Caulas* Iudea: *Licomedes* Æthiopia: *Lucrinus* Cápania: *Pergusa* Sicilia: *Tesprotie* Ambracia: *Velinus* agri Vesulani. *Archerusia* palus est Campania: *Candebœa* Syria: *Maotis* Scythie: *Serbanis* palus prope montem Casiu. *Dastylitis* & *Loncanidis* nomina sunt paludum apud Plutarchum: *Lerna* palus Craciae inter Argos & Mycenae: *Salapia* palus Appulia: *Sipus* palus ad Sipuntē Diomedis ædificium. *Myris*, palus fuit Egypti.

MONTES PRÆCIPVI NOMINIS.

Abila, mons est Mauritania: oppositus Calpe Hispania: *Acan-tius*, Magnesia: *Acaton*, Ætolia: *Aetium*, Epyri, vbi Antonius & Cleopatra superati sunt ab Augusto: *Acontius*, Magnesia: *Acrocerauni*, montes sunt inter Armenia & Hiberiam. Horatius: Infames scopulos Acroceraunia. *Acrocorinthus*, Peloponnesi: *Agas*, maioris Armenia: *Agolonius*, Arcadia: *Agragas*, Sicilia: *Alburnus*, Lusitania: *Ancoratus*, Mauritania: *Apenninus*, dicitur, totus Alpium globus: *Aracynthus* mons Ætolia: *Minerua* facer. Verg. *Amphion* Dirceus in Actæo *Aracyntho*. *Argeus* Cappadocia: *Arpendus*, Pamphilia: *Artemisius*, Arcadia: *Ascræus*, Bœotia: *Atlas*, Mauri-

Mauritania: *Athos*, Macedonia: *Aruisium*, Campania: *Andriceis*, Cilicia: *Ætna*, Sicilia: *Aulon*, Calabria.

Balbus, Africa: *Bebius*, Campania: *Berecynthus*, Phrygia: *Brile-sus*, Attica.

Caphareus, Eubolia: *Calpe*, Hispania: *Capitolinus*, vrbis Romæ: *Carina*, Creta: *Carmelus*, Phœnicia: *Casinus*, Campania: *Casyrus*, Persidis: *Casius*, Syria: *Caucasus*, Scythia: *Caulon*, Calabria: *Chimæra*, Lycia: *Cillene*, Arcadia: *Cynthus*, Deli: *Cyrra*, Phocidis: *Citheron*, Bœotia: *Citorius*, Paphlagonia: *Clarius*, Colophania: *Cophantus*, Bactrianorum: *Corax*, Ætolia: *Corycus*, Cylicia: *Caphareus*, Eubolia.

Dardanus, Appulia: *Dindymus*, Phrygia: *Dodona*, Chaonia: *Dyr-rhachium*, Epyri.

Ebron, Palæstina: *Esmiar*, Iudæa: *Eleome*, Macedonia: *Eryman-thus*, Arcadia: *Eryx*, Sicilia.

Falerus, Campania: *Ferraria*, Hispania: *Gagus*, minoris Asia: *Gargarus*, Phrygia: *Garganus*, Appulia: *Gaurus*, Campania: *Gebenna*, Aruernorum.

Hæmus, Thessalia: *Hymettus*, Attica: *Helicon*, Bœotia: *Ida*, Phrygia: *Idalius*, Cypri: *Inarime*, Prochyta insula: *Ismarus*, Thracia.

Lacinium, Italia: *Lathmus*, Caria: *Libanus*, Phœnicia: *Lycabefos*, Attica: *Libethrus*, Ætolia: *Musis* facer: *Lycæus*, Arcadia: *Lilybeus*, Sicilia.

Maalea, Laconia: *Marathon*, Attica: *Mænalus*, Arcadia: *Misennus*, Campania.

Neptunus, Sicilia: *Niphates*, Armenia: *Nysa*, India.

Oeta, Thessalia: *Olympus*, Macedonia: *Ossa*, & *Othrys*, Thessalia.

Pachynus, Sicilia: *Palatinus*, vrbis Romæ: *Pangæus*, Thracia: *Par-nassus*, Phocidis: *Parthenius*, Arcadia: *Pelion*, Thessalia: *Pelorus*, Sicilia: *Pindus*, Thessalia: *Pireneus*, mons Hispaniam dirimens à Gallia: *Pholoe*, Thessalia.

Quirinus, vrbis Romæ.

Reticus, Germania: *Riphæi*, Scythia: *Rhodope*, Thracia.

Scillacum, Italia: *Sigæum*, Asia: *Sipylus*, mons inter Lydiam & Phrygiam: *Sithon*, Thracia: *Silanius*, Hypernia: *Somorus*, Syria.

Tabor, Galilæa: *Taburnus*, mons in Samnio: *Taygetus*, Laconia: *Tarpeius*, vrbis Romæ: *Taurus*, Scythia: *Tetricus*, Sabinorū *Tmolus*, Cilicia: *Tempe*, Thessalia.

Vesennus, Campania.

MONTES FLAMMIFERI.

Aetna Siciliae. Stat. lib. 5. Theb. Vbi ignifera fessus suspirat ab Aetna Mulciber. Luc. li. 1. Et ardenti seruida bella sub Aetna. *Lypara*, quae est vna ex Aëoliis insulis Syllius lib. 14. Nam *Lyparae* vastis subter depasta caminis Sulphureū vomit exeso de vertice fumum: Ast Aetna eructat tremefactis cautibus ignes.

Amocauma, mons est aeternis ardens ignibus. Autore Plinio.

Chimara, mons Lycius. Pontanus: Oraque flammia roma rutilent afflata Chimara. Hora. Me nec Chimara spiritus igneae Diuillet vnquam.

Vesbius, seu Veseus. Valer. Flac. lib. 3. Arg. Vt magis Inarime, magis vt mugitor anhelat Vesbius.

HISTORIOGRAPHI PLAERIQUE
Græci & Latini.

Ablabius Gotthus, scripsit de bello Gotthorum.

Aeliodorus, praeful Tricentis, quae ciuitas est Thessaliæ, scripsit Aethiopicam historiam lib. 11.

Anastasi Lateranensis, scripsit historiam ecclesiasticam vsque ad sua tempora.

Andronicus, scripsit res Alexandri.

Antipater Iolai fili⁹, & Philippi Macedonis miles, scripsit historiam Perdicæ, & res Illyricas.

Appianus Alexandrinus xxi. libros historiae Romanae composuit, & gesta Imperatorum.

Apollonius Aphrodisæus, scripsit res Carias, de Trallibus, de Orpheo, eiusque ministeriis.

Arrianus scripsit historiam Alexandri magni v. libris. Emicit Romæ sub M. Antonio, & Adiano principibus: a quibus ob literas consularem meruit dignitatem.

Aselius Sempromius, scripsit bellum Numantinum.

Bairon historicus, scripsit breuiarū rerū ab Alexandro gestarum:

Ausidius Bassus, ætate Quintiliani scripsit bellum Germanicū,

Bemarchus Cæsariensis, scripsit res gestas Constantini principis, libris decem.

Cadmus Milesius scripsit historiam de Mileto, ac totius Ioniæ regione, libris 111.

Calimachus Syrius, de gestis Alexandri: vt etiam Calisthenes Olynthius.

Calistus, scripsit heroico versu historiam Iuliani principis.

Charon Lampfacenus, ætate Darij primi scripsit Aethiopica libris duobus. Cretensia item, & Græcica.

Charon Carthaginiensis, scripsit tyrānos quotquot in Asia atque in Europa

in Europa fuere. Item vitas clarorum virorum libris 1111. Illustriū sceminarum libris totidem.

Charon Naucratica, sacerdotes Aegypti, & reges qui fuere ab initio in qualibet gente.

Capton Lycius, composuit historiam Isauricam lib. viii.

Cherilus Samius, scripsit Atheniensium victoriam contra Xerxem: & pro singulis versibus singulos stateres aureos recepit.

Clearchus Solensis scripsit de Varia historia.

Clitarchus comes fuit Alexandri, qui eius gesta conscripsit.

Iulius Cordus, scripsit vitas Imperatorum.

Crito Pieriora (ciuitas est enim Macedoniae Pieria) scripsit res Persicas, Siculas, & Macedonicas.

Q. Curtius scripsit de gestis Alexandri magni: sed opus eius mancum est, & imperfectum.

Damascius Sigæus, scripsit de rebus in Græcia gestis. Præterea de parentibus eorum, qui ad Troiam profecti sunt. Item de poetis & Sophistis.

Dares Phrygius, Græcè scripsit bellū Troianū, cui ipse interfuit.

Dexter Barcinonensis, scripsit omnimodam historiam.

Dion Cassius, scripsit Romanam historiam libris lxxx. Præterea gesta Traiani principis, & vitam Arriani philosophi. Historiam eius integram non habemus.

Dion Prusæus, scripsit de virtutibus Alexandri magni libros decem.

Diogenes Laërtius, scripsit de vita & moribus philosophorum.

Diodorus Siculus, scripsit historiam quam bibliotheca inscripsit. Continet autem res, Romanas & varias libris x l. Floruit Augusti seculo.

Dionysius Milesius, scripsit res Persicas, & quæ post Dariū secuta sunt.

Dionysius Halicarnassæus Augusti tempore Romanam scripsit historiam.

Egestippus scripsit historiam ecclesiasticam lib. quinque.

Ephippus Cumæus, auditor Isocratis scripsit historiam ab excidio Troiae, vsque ad sua tempora libris xxx.

Ephorus Cumæus, scripsit Galeni principis historiae libris xxvii. Præterea Corinthiaca, & quædam alia.

Herodotus scripsit historiam libris nonem, ex numero, & nominibus Musarum, incipiens à Cyro Persarum rege.

Herodianus Alexandrinus, scripsit imperatorum historiam, quæ ad nos integra non peruenit.

Hesychius Milesius, composuit historiam libris sex, in quibus cōplectitur Romanorum imperatorum, tyrannorum, & diuersarum gentium

gentium res gestas, vsque ad sua tempora.

Eumerus Messianus historiam finxit ex titulis & inscriptionibus sacris.

Eutropius Afer, discipulus Augustini, scripsit Epitomen Romanæ historiæ ab vrbe condita vsque ad valentem principem, & Iouinianum.

Eustathius Epiphanius scripsit temporum Epitomen ab *Ænea* vsque ad *Anastadium* principem.

Eusebius, scripsit historiæ libros decem, de Præparatione Evangelica, & Epitomen temporum.

Florus scripsit historiam Romanam succincta breuitate. Item Epitomen in libros *Liuij*.

Fortunatus præsul Pictauiensis, gesta sanctorum partim pedestri, partim soluta conscripsit oratione.

Gemadius Massiliensis, scripsit de Viris illustribus Theodosij tempore.

Ibicus Rheginus historicus, vixit apud Polycratem Samiorum tyrannum.

Hieronymus Rhodius, scripsit res gestas à *Demetrio Poliorecte*.

Ioannes Scilax, scripsit de Imperatoribus Constantinopolitanis.

Iosephus Iudæus conscripsit Græcè antiquitatis Iudæorum historiam libris viginti, ab exordio mundi vsque ad x i i i . annum Domitiani. Bellum verò Iudaicum cum Romanis gestum libris 7.

Irenæus præsul Lugdunensis historiam scripsit ecclesiasticam.

Isidorus præsul Hispalensis, scripsit de Viris illustribus, Historiâ præterea ab Adamo vsque ad sua tempora, & res Longobardorum & breuem quandam Cosmographiam.

C. Iulius senator res Romanas Græcè scripsit.

Iustus Tiberiensis texuit historiam rerum Iudaicarum.

Iustinus fecit epitomè in Trogum tanta styli felicitate, vt alienum propè inuentum sibi vendicavit.

Ælius Lampridius scripsit de Gestis Imperatorum ad Constantinum magnum.

Leo Bizantius, scripsit res Bizantiæ à Philippo gestas.

Leo Alabādæus, scripsit historiam de Caribus libris 4. De Liciis, duobus. Artem Rhetoricam bellum Phocensium, & Bæotiorum.

Liuius Patauius, scripsit historiam Romanam.

Amnians Marcellinus vitam quorundam Imperatorum.

Marius historicus, scripsit principum Romanorum vitas.

Gargilius Martialis vitas Imperatorum tempore Alexandri principis, cuius vitam diligentius persecutus est.

Marfyas Pellæus, scripsit res Macedonicas lib. 10. à primæ rege vsque

vsque ad Alexandrum. Item & de rebus Atticis libros 11.

Melissandrus Miletius scripsit bellum Lapitharū, & Cætaurorum

Menechmus Sicyonius, scripsit historiam Alexandri magni.

Nicolaus Damascenus, scripsit historiam vniuersalem libris 70. & vitâ Augusti separatim: apud quem in tanta fuit dignatione, vt

Imperator ipse Placentas ab amicis acceptas vocaret Nicolaos.

Nymphis Heracleotes, scripsit historiam Alexandri, & eius successorum, libris x x i i i de Heraclea x i i i vsque ad euerfionem tyrannorum.

Onesicritus Alexandri incunabula & originem scripsit.

C. Oppius commentarios Iulij Cæsaris continuauit, scripsitque bellum Hispaniense.

Palaephatus Abydenus scripsit Ciprica, Attica & Arabica.

Paulus Orosius, reliquit historiam ab initio mundi vsque ad Honorij principis tempora præscribens.

Paulus Foroliuiensis, historiam scripsit Longobardorum.

Pausanias Cæsariensis, scripsit vniuersæ Græciæ geographiam cum eius historiis.

Pisandrus Larandæus, sub Alexandro Mammeæ scripsit variam historiam versibus & libris x l.

Pyssistratus Larissæus fuit historiarum scriptor.

Plinius Secundus, scripsit historiam naturalem opus apprimè

utile, si careret mendis.

Plutarchus Cheronæus, scripsit vitas multorum illustrium virorum. Item Apophthegmata, Parallelas, & alia plurima.

Polybius Scipionis Africani præceptor, scripsit Romanam historiam libris 40. quorum pauci ad nos peruenerunt.

Polemon Helladicus, scripsit de origine ciuitatum Phocidis, Pæti, Lacedæmoniae geographiam, de cursu solis libros i i i.

Posidonius Olbiopolita, scripsit post Polybium historiam libris l i i . vsque ad bellum Cyrenaicum, & Ptolemæi. Præterea declamationes rhetoricas, & argumenta in orationes Demosthenis.

Floruit ætate Strabonis.

Priscus Panites, magister epistolarum Theodosij iunioris scripsit historiam Constantinopolitanam & Athilæ libris 8. Præterea declamationes & epistolas.

Prosper, præsul Rheginus, scripsit de vita solitaria, de temporibus ab Adam vsque ad suum sæculum.

Prudentius quoque historiam ab Adam carmine exorsus est.

Ptolemæus Lucensis, scripsit historiam pôticum vsque ad Celestinum quintum, cuius tempore ipse floruit.

Phereides Lerijs, scripsit de Cleo, de Iphigenia, de Festis.

Philo Herennius Biblius genere, grammaticus scripsit de ciuitatibus. & viris claris, libros x x x.

Philochorus Atheniensis scripsit libros Attidis xvii. qui continent res Atheniensium, & reges, & magistratus, vsque ad Antiochum. Deum cognomento.

Philistus Syracusanus propinquus Dionysij tyranni scripsit res Siculas libris xii.

Phlegon Trallianus libertus Augusti, scripsit historiam Olympiadum libris xvi. vsque ad Olympi. xxix. De fastis Romanorum libros iiii. Idem de nominibus locorum vrbis Romæ, & Epitomen Olympionicarum, libris duobus.

Festus Rustus scripsit Epitomen rerum Romanarum.

Sabinus Masurius, scripsit Fastorum & rerum memorabilium libros.

Crispus Salustius scripsit bellum Catilinarium, & Iugurtinum, & Romanas historias instar Liiij. in quo opere citatur sapenumero ab antiquis. De hoc Martialis. Crispus Romana primus in historia.

Secundus Tridentinus scripsit Longobardorum historiam.

Socrates Constantinopolitanus, historiam ecclesiasticam à tempore Apostolorum vsque ad Chrysostomum composuit.

Sozomenus, presbyter Pistoriensis, historiam vniuersalem amplissimum edidit volumen.

Stephambrotus Tharsius, scripsit res gestas Cimonis ducis Atheniensium.

Suetonius Tranquillus vitas duodecim Cæsarum.

Theocritus Chius scripsit historiam Libycam & epistolas quasdam.

Theodorus Gothus scripsit historiam suorum temporum.

Theodorus Constantinopolitanus scripsit historiam ecclesiasticam à tempore Constantini vsque ad Iustinianum.

Themistogenes Syracusanus historiam Cyri regis Persarum.

Timæus Siculus, res Græcas & bellum Thebanum.

Traianus patricius sub Iustiniano principe scripsit temporum epitomen.

Thucydides Atheniensis patrem habuit Olorum, matrem Ege-sipylam. Scripsit bellum Peloponnesiacum. Fuit adeo studiosus inquirenda veritatis historica, vt iis mercedem præberet, qui nuntiarent quæ acta essent in bello.

Val. Ancias, historicus, plerumque citatur ab antiquis autoribus.

Val. Maximus, scripsit dicta & facta memorabilia ad Tiberium Cæsarem.

Theophanes Lesbicus, scripsit res à Pompeio gestas.

Timagenes Milesius scripsit de Heraclea Ponti, & viris in ea claris libros

ris libros tres.

Thimostenes, præfectus classis Ptolemæi Philadelphi, scripsit de Portubus libros decem.

Vincencius, ordinis prædicatorum, scripsit historiam vniuersalem, ab exordio mundi vsque ad Hierosolymitanam expeditionem Ludouici regis Gallorum.

Vulcatius Gallicanus, scripsit vitas Imperatorum & Diocletianum.

Vulcatius Terentianus, scripsit historiam Gordianorum.

Xanthus scripsit historiam Lydorum libris xii.

Zeno Rhodius scripsit historiam Rhodiorum. Fuit & alter *Zeno*, qui Pyrrhi gesta in Italia, Epitomenq; Romanorum & Carthaginensium composuit.

Zonaras scripsit historiam vniuersalem ab exordio mundi vsque ad tempora Michaelis Imperatoris Constantinopolitani.

Saxo Grammaticus, ab hinc paucos annos scripsit historiam regum Danorum, magna verborum elegantia.

Robertus Gaguinus, historiam Gallorum regum, quem nostra ætate imitatur Paulus Æmylius.

Boccacius scripsit de Calibus virorum illustrium.

Solinus de mirabilibus mundi.

Blondus Foroliuensis de Roma triumphante.

Sabellicus historiam vniuersalem ab exordio mundi ad sua tempora.

Volaterranus Geographiam, Anthropologiam, & Philologiam.

Agathias Græcus historiam Francorum.

Pontificum Romanorum historiam scripserunt Anastasius, Paulus Diaconus, Guido Rauenas, Sigisbertus monachus, Hugo Florianus, Sicardus præsul Cremonensis, Gotfredus Viterbiensis.

Vincencius præsul, Martinus Carfulanus, Landolphus canonicus Cantotenensis, Sozomenus, Geruasius Ricobaldus, Ptolemæus Lucensis, Antonius præsul Florentinus, Platina.

Vitas Imperatorum scripsere Cor. Tacitus, Marius Maximus, Iulius Cordus, Traquillus Suetonius, Optatianus, Gargilius Martialis, Fabius Marcellus, Iul. Capitolinus, Ælius Lampridius, Flauius Vopiscus, Eutropius, Orosius. Ex Græcis Herodianus, Dion, Ap-pianus.

GRAMMATICI.

A Cron Grammaticus Horatium poetam enarrauit.

Aelius Preconius Grammaticus nobilissimus, orationes ad vnumquemque scribebat. Hic Metellum Numydicum in exilium comitatus est.

Aelius Melissus, librum edidit de loquendi proprietate.

Alexander Milesius, Polyhistor cognominatus, libertus Cor. LE.

tuli, Grammaticus fuit qui docuit Romæ Syllæ temporibus.

M. Popilius Andronicus scripsit opusculum annalium.

Andromachus Grammaticus docuit Nicomediæ, Diocletiani tempore.

Appion Alexandrinus, Didymi magni alumnus, docuit Romæ Tiberij & Claudij temporibus: scripsit annales, & alia complura.

Apollodorus Atheniensis Grammaticus, discipulus Panetij Rhodij & Aristarchi Grammatici, scripsit historiam Atheniensem.

Apollonius Alexandrinus scripsit de cōpositione partiū orationis.

Archimedes Trallianus, scripsit mechanica, & commentarios in Homerum.

Archibius Alexandrinus, docuit Romæ sub Traiano principe. Scripsit commentarios in epigrammata Callimachi.

Aristarchus Alexandrinus, floruit sub Ptolemæo Philometore, cuius filium, erudit. Scripsit commentarios supra mille. Discipulus fuit Aristophanis Grammatici.

Aristophanes Bizatiensis grammaticus discipulus fuit Callimachi.

Aristonicus grammaticus Alexandrinus, scripsit in Theogoniâ Hesiodi.

Acadius Antiochenus, scripsit nonnulla in grammatica.

Asclepiades Anazarbæus grammaticus, scripsit de fluminibus.

Asinus Pollio Trallianus, docuit Romæ tempore Pompei magni. Successit scholæ Timagenis. Scripsit bellum ciuile Cæsaris & Pompeij.

Asinius Capito, Grammaticus, reliquit librum epistolarum.

Callias Merhymnæus, Grammaticus, Alcei & Sapphus poemata enarrauit.

Spartus Carbilus, Romæ ludum grammaticæ aperuit, mercede docēs. Idem G, literā primus inuenit, quum pro ea C, litera prius vterentur.

Val. Cato, Grammaticus, Romæ docuit multos, & nobiles, tempore Syllæ: tantumque nominis sibi comparauit, vt sequētes verius in eius laudem vulgō prædicarentur. Cato grammaticus Latina Sytem, Qui solus legit & facit poētas.

Lucretius Daphnis, Quinti Catuli libertus professus est Romæ.

L. Cælius, Epyrota. Attici libertus, ludum grammaticæ Romæ aperuit, primūque Vergiliū, & alios nouos poētas cœpit profiteri. Vnde Domitius Marsus, indicat Epyrota tencellorum nutricula vatum.

Crates Malotes, æqualis Aristophanis, floruit sub Ptolemæo Philometore. Scripsit in Homeri Iliada, & Odysseam libros ix. commentariorum. Primus studium grāmaticæ Romæ intulit, eo ferè tempore

tempore, quo mortuus est Ennius.

Crasitius, cognomento Pascales, Romæ ludum Grammaticæ aperuit. Docuit Iulianum Antonium, Antonij Triumuii filium.

Demetrius Ixion, Adramitenus, docuit Pergami. Discipulus fuit Aristarchi, Scripsit enarrationem in Homerum.

Dicaarchus Lacedæmonius, grāmaticus, fuit Aristarchi auditor.

Didymus Galchentorus, Grammaticus Alexandrinus, scripsit libros sup. M M M D.

Discorius Mireus, Grāmaticus, præfectus fuit prætorij Leonis imperatoris, & præceptor filiorum eius.

Diomedes scripsit quædam in Grammatica, quæ adhuc extant.

Diogenianus ex Heraclea, Grammaticus sub Adriano principe, scripsit dictionarium per ordinem literarum, & quædam alia.

Dionysius Alexandrinus Grammaticus, præfuit bibliothecæ, & epistolis Traiani, habuitque præceptorem Chæremone philosophum.

Domitianus insanus Grammaticus in vrbe Romæ, id cognomen adeptus est, quod esset intractabilis, & valde morosus.

Donatus Grammaticus, præceptor Hieronymi scripsit libellū, quem pueri habet in manibus. Cōmentarios item in Terentium & Vergiliū.

Demosthenes Thrax, Grammaticus, Iliada Homeri, & Hesiodi Theogoniam in solutam vertit orationem.

Helladius grammaticus Alexandrinus, sub Theodosio iuniore, scripsit lexicon ex ordine literarum. Item de laudibus Theodosij, & quædam alia.

Emmianus grāmaticus duos libellos de literis & syllabis, ac metris, conscripsit.

Epitherses Bithynicus, scripsit de Atticis dictionibus.

Heracleon Aegyptius, docuit Romæ, scripsit enarrationem in Homerum, & Lyricos.

Herodianus Alexandrinus, Grammaticus, Apollonij grammatici filius, & discipulus, floruit sub M. Antonio principe. Scripsit de grammatica, & Imperatorum historiam.

Hermolans Constantinopolitanus grammaticus scripsit ad Iustinianum Imperatorem Epitomen in librum Stephani grammatici de Urbibus.

Eugenius Phrysius docuit Constantinopoli, imperāte Anastasio.

Verrius Flaccus, Romæ docuit Augusti nepotes. Professus est in atrio domus Catilinæ tanta omnium beneuolentia, vt statuam meruerit.

Jul. Gellius tempore Traiani scripsit noctes Atticas. Fauorinū

maximè coluit.

Hyperichus Alexandrinus grammaticus, sub Martino Imper. scripsit de Verbis, & nominibus, & Orthographia.

C. Melissus Spoletinus, à Mecenate ob ingenium libertate donatus est.

Mithæus Grammaticus scripsit de Obsoniis, & de Canibus.

Moschus Grammaticus scripsit carmen bucolicon.

Nestor Alexandrinus grammaticus, Marcellum Augusti sororis filium erudiit.

Nicias Grammaticus docuit Romæ, fuitq; familiaris Pompeio & Ciceroni.

Orbilius Beneventanus profitabatur Romæ Ciceronis tempore vir in discipulos plagosus.

Pacatus Minutius, scripsit de lingua Alexandrinorum. Item de proprietate Atticæ & Doricæ linguæ.

Palamedes Eleates scripsit de Tragicis & comicis dictionibus, & commentarios in Pindarum.

Rhemmius Palemon, professor est Romæ sub Tiberio & Claudio principibus.

Pamphilus Sicyonius, scripsit de pictura, & claris pictoribus.

Pamphilus Alexandrinus, scripsit dictionarium quod vocavit Præcum.

Papias scripsit dictionarium Latinum ex ordine literarum.

Pausanias Cæsariensis scripsit de constructione. Vixit Romæ Adriani principis tempore.

Naukratita Grammaticus docuit Athenis sub Commodo principe, ad quem scripsit Onomasticon libris x.

Pompeius Leneus, Pompeij magni libertus, scripsit de herbis & plantis.

Priscianus Cæsariensis claruit Athenis tempore Iustiniani principis, scripsit de arte grammatica ad Iulianum consulem, & ad Cosroem Persarum regem de naturalibus questionibus.

M. Val. Probus Romæ docuit. Scripsit Syluam observationum Latini sermonis.

Phidrus Coss Grammaticus fuit admodum Criticus, tempore Philippi & Alexandri, præceptor Ptolemæi Philadelphi. Scripsit elegias & epigrammata.

Philoxenus Alexandrinus, Romæ scripsit de verbis monosyllabis & de Græcismo, & de genere linguarum.

Scribonius discipulus Orbili, docuit eodè tempore, quo Verrius.

Sophocles Grammaticus enarrauit Lycophronem & quosdam alios poetas.

Sossius

Sossius Grammaticus fuit Laonicus.

Thelephus Pergamensis scripsit ferè omnia, quæ ad grammaticâ pertinent. Inter cætera collationes Epithetorum vnicuique rei congruentium ad paratam elocutionis copiam.

Terentius Scaurus floruit Adriani temporibus, scripsitque librum de Cæselij Vindiciis erroribus.

Timogenes Alexandrinus, sub Pompeio magno captiuus, Romæ ductus, emptus est à Gabinio. Docuit Romæ usque ad Augusti tempora.

Timotheus Gazeus floruit ætate Anastasij principis.

Tyrannion docuit Romæ ætate Magni Pompeij. Habuit tria libronum millia in bibliotheca.

Tryphon Alexandrinus, Augusti tempore scripsit de Copia orationis, de Orthographia, & quædam alia.

Verrius Cloacius scripsit de verbis Græcis.

Volcatius Epidius Grammaticus, scripsit res gestas Pompeij Magni, & eius patris. Ludum aperuit, docuitq; M. Antonium & Augustum.

Zenodorus Ephesius, docuit filios Ptolemæi primi ac præfuit Alexandrinæ bibliothecæ: primus qui Homeri libros correxit, & in ordinem redegit.

Nicanor Alexandrinus grammaticus scripsit de punctis, & dictionibus quibus utimur in scribendo.

Inter neotericos numerantur Seruius, Valla, Nebrissenfis, Nicolaus Perottus, Calepinus, Torrentinus, Bebelius, & Despauterius, & bonæ (si diis placeat) doctrinæ Alexander Theopagita.

ORATORVM QVORVNDAM NOMINA.

Actius Pisauriensis: Acati' è Cæsarea Palæstina, sodalis Libanij sophistæ: M. Aemilius Lepidus: Æschines Atheniensis: Sp. & L. Albinus Mumij filij. C. Albutius Silus, Nouariensis: Alexander Ephesius: Anaximenes Lampfacenus, discipulus Diogenis Cynici, præceptor Alexandri magni, & in expeditionibus comes: Andocides Atheniensis, Leogori filius: Antipho Rhamnusius, qui Athenis præcepta dicendi tradidit: M. Antonius auus triumviri. Aristides Atheniensis Aristogiton Atheniensis impudens, qui scripsit apologiâ ad Demosthenem ducem contra Timotheum, ad Lycurgum contra Timarchum, & contra Hyperidæ: Asinius Pollio, Augusti amicus, qui declamationes suas nunquam populo comisit, vir alioqui nasutiore iudicio: carpebat enim in Liuii Patavinitatem, in Cæsaris commentariis inhi delitatem, in Salustio verba obsoleta, in Cicerone stylum nimia exanguem, & elixum Hic primus Romæ Bibliothecam publicauit.

Licinius Caluus: Carbones duo: Charisius Atheniensis filius so-

roris Demosthenis, qui multas scripsit orationes Attico genere: Cassius Seuerus eloquentissimus in agēdo, sed minoris multo virtutis in declamando: Q. Lucrati Catulus Marij Collega in cōsulatu: M. Caelius Ciceronis discipulus, acri turbulentōque ingenio: Cephalus Atheniensis, qui primus proemia & epilogos induxit. C. Cæsar: M. Corn. Cethegus: P. Cor. Cethegus: Cyneas legatus Pyrrhi: Cleon. Halycarnassæus: Cleomachus Magnesijs: Clodius pulcher: Clodius Quirinalis: Cordus Cremutius declamator: C. Corta pressus in dicendo, in cuius oratione nihil erat nisi syncerum, nihil nisi sicum & sanum: L. Crassus, in quo, teste Tullio, erat cum grauitate iunctus facetiarum & vrbauitatis lepos: Curiones tres, continua serie in vna familia.

Demades Atheniensis: Demetrius phalereus auditor Theophrasti: Demochares nepos Demosthenis: Dexippus Herennius Atheniensis. Domitius Apher: Demosthenes Atheniensis. Hic quum multitudinem & tumultum in theatro expauesceret & excideret mēte, prope sonitū littoris marini assuescebat dicere: Literā R. difficile enuntiabat, quam calculis in os cōiectis pronuntiare conabatur. Nunquā dicebat nisi p̄meditatus. propterea pytheas dicebat Demosthenis Enthyememata lucernam olere.

Egeſias Magnesijs: Epicrates Atheniensis, qui barbam ad pectus, propensam solebat ferre: Hermagoras rhetor, qui scripsit de Rhetorica libros VI. de diligentia orationis, de decore, de elocutione, de figuris: Herodes Atticus: Eudemus, p̄ceptor philippomenis. Sergius Galba temporum suorum eloquentissimus: L. Gellius Caius & Tyberius Gracchi. Gregorius Nissenus.

Hyperides Atheniensis emulus Demosthenis.

Isocrates Atheniensis, dulcis, & numerosus in dicendo: Iſeus Asſyrius: Isocrates Amyclas: Iulius Africanus, concitatus & in cura verborum nimius.

Latro portius: Cn. Lentulus: P. Lentulus: C. Lelius: Lysias Syracusanus, æqualis Demostheni.

L. Magius, T. Liuij generi: L. Mālius Torquatus: Marcellus nerga meus, qui scripsit libri de regno, quem Adriano principi nuncupauit: Marius Aterius declamator: Marinus Neapolitanus, procli discipulus: Melitus Atheniensis emulus periclis in Rep. Menippus Stratonicensis, p̄ceptor Ciceronis: Metellus Macedonicus: Messala duo: Montanus Narbonensis, relegatus à Tyberio principe: Q. Mutius Scævola iuriconsultorum eloquentissimus.

Nicostratus Macedo æqualis Aristidis: Numius, qui scripsit ad Adrianum orationem consolatoriam de Antinoo. Onesimus Cyprius, qui tempore Constantini magni scripsit in Rhetorica, itē de statuum

statuum differentia, p̄exercitationes, & Declamationes.

Q. Hortensius.

Pencles Atheniensis, quem veteres poëtæ Olympum vocabāt, quod tonare in concionibus videretur, & fulminare: M. Calpurnius Piso: Pyſistratus Atheniensis: Pytheas Atheniensis: Plato: L. Numacius Plancus: Plorius Gallus: Polyænus Sardinus: Cn. Pōpōnius: Potamon Mytilenæus: Procopius: Pherecydes Syrus: Philostratus senior: Philithus Milesius, Isocratis discipulus, qui scripsit de Rhetorica, & orationes nonnullas: L. Philippus.

Quintilianus rhetor, qui institutiones oratorias scripsit.

Virginius Rufus: Rutilius Geminus, qui fecit libros p̄ficiales.

Clodius Sabinus declamator: Serapiō Alexandrinus, qui scripsit orationes in genere deliberatio: Symmachus Ro. L. Sifenna Ro.

Sophron Syracusanus P. Sulpicius.

Corn. Tacitus: Theodectes Cilix: Theopompus Gnidius: Theodoros Gadareus: Sex. Titius: Titianus, p̄ceptor maximini principis, qui scripsit libros prouinciarum. Hic vocatus est simia sui temporis, quod omnia probē imitaretur: Trachalus: M. Tullius Cicero pater eloquentiæ Romanæ.

Q. Varius: Varus Geminus declamator, qui Cæsari dixisse fertur, Cæsar qui apud te audent dicere, magnitudinem tuam ignorant.

Qui non audent, humanitatem, Zenodotus Adramytenus.

Vide aliorum nomina apud Ciceronem de perfecto oratore.

DE POETIS GRÆCIS ET LATINIS.

Petrus Crinitus homo non p̄nitenda, neq; aspernabili doctrina iam scripsit opusculū de latinis poëtis, doctē satis, & eruditē. Propterea ne acta agere videamur, in compendiosam redigimus epitomen, quod multis ille verbis consecutus est. Latinis deum adiiciemus Græcorum nomina.

Linus Andronicus Epicus poëta Latinas fabulas primus docuit Romæ annis CLX. post obitū Sophoclis & Euripidis, secundo bello punico. Eius carmina per vrbem decantantur virgines ad iram deorum placandam. Gesta populi Rom. XVIII. libris complexus est. Scripsit & hymnos deorum.

Ennius poëta, natus Rudis Salentinorum oppido. Romā venit ætate M. Plauti, & M. Caronis oratoris clarissimi. Dicebat tria esse sibi corda, quod Græcā linguā, Oscā, & Latinā calleret. Domū habuit in Auētino colle. Vixit parco & tenui victu, cōtētus vnus ancille ministerio. Scripsit libros Annaliū, Satyras, Comædias, & Tragedias. Nomina quarundam fabularum eius sunt: Telephus, Ambracia, Eumenides, Alemeon, Andromacha, Thyestes, Medea, Phoenix, Telamon, Hecuba, Achilles, Panoraſta, Epicarmus.

Ctesiphon. Idem in Latinum sermonē transtulit Euhemerū poetam Graecum. Primus apud Latinos coronam ex Helycone assumpsit. Proclivis fuit in pocula. Scipionem Africanū maximē coluit, mutuūq; ab eo benevolentia redamatus est, ut iam docuimus. Mortuus est articulo morbo, septuagenario maior, sepultūque est in monumento Scipionis.

M. Plautus natus est in vrbe Vmbriae, cui nomē Sassinā. Operam primum pistori locavit ad camparandum victum in agendis molis illis, quas trufatiles vocant. Composuit in ipso pistino quādam fabulas. Eius xxv. commediae numerantur à veteribus, cum paucis aliis. Secutus est Graecos Demophilū, Philemonem, & Epicharmum Siculum. Scribendi elegantia claruit in tantū, ut Epus Stolo, dixerit Musas Plautino sermone fuisse locuturas, si Latine loqui voluissent. Volcatius Sedigitus de ordine Comicoꝝ scribens primas tribuit Caelio, Plautum ceteris omnibus praeponeus. Mortuus est paucis annis post Ennium.

Cn. Navius Comœdiographus patria fuit Campanus. Tertius in ordine Comicoꝝ ponitur à Volcatio. Stipendia fecit bellis Punicis. Eius volumen Octavius Lampadio grammaticus diuisit in vii. libros. Scripsit praeter punicum bellū Tragoedias & Comœdias. Nimia in carpendis hominū, praecipue Metellorū vitiis, vsus est licetia. Propterea ob immoderatam verborum petulantia cōiectus est in vincula. Mortuus est Vtica, quum factione nobilium Roma fuisset eiectus.

M. Pacuvius nepos Q. Ennii, fuit ex Brūdusio Calabriae vrbe. Secutus est amplum ac sonorum dicendi genus, clarissimum gravitate sententiarum, verborum pondere, & autoritate personarū. Nomina tragoediarū eius sunt Peribea, Hermiona, Atalanta, Iliona, Antiopa, Teucer, Medea. Citatur etiā in Chryse, Oreste, & armorum iudicio. Senior fuit Accio, docuitque isdem aedibus quibus Aetius ipse. Mortuus est Tarenti propē nonagenarius.

Statius Caecilius natus est in Gallia, principē inter Comicos locū, iudicio Volcatij sibi meruit. Vixit summa familiaritate cū Ennio. Amatus est etiā à Terentio. Scripsit commœdias xxx. & amplius quarū hae praecipue citantur: Nauclerus, Syracusa, Pausimachus, Hippobolymeus, Epiclerus, Gratinus, Plocius, Afotus, Ephestion, Fallacia Andria, Annales, Eccegenator, & quādam aliae. Mortuus est vno anno post Ennium.

Atilius Tragoediographus iunior Pacuvio, natus est parentibus libertinis, Marcino & Serano consulibus. Decius Brutus tanti eū aestimavit, ut eius versibus templa & monumēta ornauerit. Idem quum Pacuvio suam Atreum ostēdisset, & ille laudasset quidē, sed

tamen

tamen dixisset quādam videri sibi duriuscula, & subacida. Accius verū esse confessus est, nec tamen se propterea poenitere: quoniam idem sermē ingentis solet accidere, quod pomis, quae dura admodum & acerba nascuntur, post sunt mitia & matura. Ceterū Accius imaginem suam collocavit in aede Camœnarum praegrandi forma, quum tamen esset statura admodum brevis.

Terentius Comicus patria Carthaginiensis Romam puer ductus, diligentia Terētij Lucani patroni accuratē liberalibus disciplinis eruditus est, ac propter ingenium ab eodem manumissus. Amavit Statium Caecilium cui & suas commœdias recitavit, Sex autem composuit quas ab Apollodoro & Menandro Graecis in sermonē Latinum cōvertit. Tāta in fabulis vsus est arte, ut neq; ad tragicā magnitudinem intumescat, neque abiciatur ad historicam. Sunt qui dicant eum periisse in Arcadia dolore amissarum commœdiarum.

Lucullus Satyroglyphus, ex Arūca vrbe Italiae, fuit primus apud Rom. qui cepit scribere Satyras, quib; maximē insectatus est Rutilium Lupum, Carbonem, & L. Tubulum. Scripsit Satyrarū libros 30. & amplius. Vocatur ab Horatio lutulētus. Adrianus tamē eum omnibus Satyroglyphis praeponebat. Metrophanem seruum habuit, cuius fidem commendavit in Satyris. Mortuus est Neapoli, quum annum ætatis xlv. implevisset.

Sex. Turpilii Comœdiographus, floruit seculo Terentij, cuius familiaritate vsus est. Septimum locum inter comicos meruit iudicio Sedegiti. Perit in vrbe Sinuessana isdem temporibus, quibus natus est Furius Bibaculus.

Cn. Matius Mimographus scripsit opus versibus hexametris de Iliade. Praeterea Mimos quorum hi citantur, iam tonsiles tapetes ebrij fuco, Quos concha purpura imbuens venenavit. Item: Sinu amicam reficere frigidam caldo, Columbatim labra conferens labris, Quapropter edulcare convenit vitam, Curasque acerbas sensibus gubernare.

L. Africani Comicus Romae floruit Terētij ætate. Scripsit Togatas, fabulas in quibus primum obtinuit locum. Imitatus est Menandrum, à quo multa sumpsit. Culpatur à Quintiliano, quod in suis argumentis amores proprios paulo impudentius vulgaverit.

Fabius Drosenus numeratus est inter comœdiographos.

M. Atilius fuit tragoediographus, quem Licinius scriptorē ferreum appellavit.

Q. Trabeas octavū locum obtinuit inter comicos autore Volcatio. Ex eius versibus hi praecipue cōmendantur, Lena delinita argento nutum observabit meū. Quid velim, quid studeā Adueniēs digito impellam ianuam, Fores patebūt: de improviso Chrysis vbi

me aspexit, Alacris obuiam mihi veniet, complexum exoptans meum, Mihi se dedit, fortunam ipsam anteibo fortunis meis.

Cn. *Aquilus* Comædiographus, plerâque comædiâs transtulit à Menandro.

Licinius Imbrex fuit Comædiographus, cuius hi afferuntur versus. Nolo ego Neeram te vocent: sed Nerienen, Quum quidē Marties in connubium data.

N. Nonius scriptor fuit Atellanarum.

T. *Lutretius* eques Mimographus floruit ætate Cæsaris. In suis Mimis habuit non minus sententiarum, quàm lepiditatis, quos egit non nisi magna hominum turba.

Q. Catulus scripsit epigrammata. Fuit animo facili & procliu ad amores, & delicias. Amatus est à Cor. Corta, & L. Crasso propter elegantiam ingenij, & morū suauitatem. Amauit Roscium & Theotimum puerulos, quorum formam suis versibus commendauit.

Q. Atta scriptor fuit togatarum. Perit Romæ, sepultusque est in via Prænestina.

Publius Sirus edidit mimos. Floruit ætate Ciceronis. Manumissus est à domino propter gratiā & decorē formæ. Iulius Cæsar mimos eius Laberianis prætulit. Præcipue eius sententiæ citantur istæ: Tam deest avaro quod habet, quàm quod non habet. Desunt luxuriæ multa, avaritiæ omnia. O vita misero longa, felici breuis. Pars beneficij est, quod petitur, si bellè neges. Beneficium dando accepit, qui digno dedit. Cui Plus licet quàm par est, plus vult quàm licet. Feras, non culpes, quod vitari non potes. Furor test. Nunquàm periculum sine periculo vincitur. Comes facundus in via pro vehiculo est. Hæredis fletus sub persona risus est. Ita amicum habeas posse ut hunc fieri inimicum putes. Improbè Neptunum accusat qui iterum naufragium facit. Veterem ferendo iniuriam inuitas nouam.

Porcius Licinius fuit epigrammatista. Ex eius versibus sequentes probantur maximè. Custodes omniū teneque propaginis agnum Quæritis ignem? ite huc, quæritis? ignis homo est. Si digito attingero, incendam sylvam simul omnem: Omne pecus flamma est: omnia quæ video.

Val. Aedituus scripsit epigrammata. Amauit Pamphilam, & Philerorem, quas suis celebravit carminibus.

Q. Val. Catulus natus est Veronæ, Terentij Varronis ætate. Scripsit de passere suæ Lesbiæ ad Verg. Iu. Celebravit nuptias Mallijam uit Ipsichillam & Clodiam quæ fisto nomine Lesbiâ vocat. Opus suū misit ad Cor. Nepotē, quod in tres partes diuiditur. In Lyricos, Elegiacos

Elegiacos, & Epigrammata. Elegiam de coma Berenices ex poetâ Callimacho conuertit in numeros Latinos. Præter ea quæ habemus, scripsit etiam Amatorium carmen de incantamentis, & carmen Ithyphallicum. Cæsarem, Mamurræ, & Nonium Strumam versibus maximè insectatus est. Mortuus est Romæ anno circiter trigesimo.

Cor. Licinius Calvus fuit breui statura & exiguo corpore. Amauit puellam Quintiliā. Excelluit in scribendis Iambicis. Inimicitias aliquandiu exercuit cum M. Tullio super eloquentiæ principatu.

Q. Cornificius Epigrammatista floruit ætate Sallustij. Versatus est in militia, in qua quum milites ignauos ad subeunda belli discrimina galeatos vocasset lepores, ab iisdem interfectus est.

Ætate Cornificij floruit *Heluius Cinna* scriptor Epigrammatum.

Scripsit opus titulo Smyrni, in quo nouem annos consumpsit.

M. Furius Bibaculus natus Cremonæ versatus est in carmine Iambico. Amicos habuit Gallum poetam & Valerium Catonem.

Terentius Varro Atacinus, natus est temporibus Ciceronis & Horatij. Scripsit Argonautica, secutus Apolloniū Rhodiū, quod opus libris 4. absoluit. Scripsit etiam Epigrammata, & carmē Elegiacum, in quo decatauit puellā nomine Leucadiā, quam præcipue dilexit.

Ticida scripsit Epigrammata tempore Val. Catulli. Amauit Metellam, quā mutato nomine vocauit Perillam.

Furius Antias composuit Annales versibus hexametris. Vtebatur quandoque verbis nouis, ut indicant sequentes eius versus: Sanguine diluitur tellus, caua terra lutescit, Omnia noctescunt tenebris caliginis atre, Inrescunt animi, virescit vulnere virtus, Spiritus Eutorum virides quū purpurat herbas: Quo magis in patriis possunt opulescere campis.

L. Iulius Calpurnius poetâ Romæ claruit ætate Pomponij Attici.

Laurea Tullius M. Tullij libertus, scripsit epigrammata. Quædam eius carmina citantur à Plinio.

Vergilius Maro natus est Māturi in vico, qui Andes vocatur, idibus octobris M. Crasso & Cn. Pompeio consulibus. Cremonæ prius, deinde Mediolani, postremo Neapoli vacauit literis, audiuitq; Orbiliū & Scriboniū Aphrodisium. Induit virile togā eo die quo mortuus est Lucretius. A modestia & verecundis moribus vocatus est parthenius. In Bucolicis imitatus est Theocritū, in Georgicis Hesiodum, in Æneide Parthenium, Pisandrum, Apponium Rhodium, sed præcipue Homerū. Idem scripsisse fertur quadam opuscula, ut Cyrin, Ænam, Moretū, Culicem, Catalecto, Priapeia Copā, Epigrammata, & Dyras. Eius carmina mirū in modū placebāt Augusto. Fabius vocat eū poetarū omniū lōge principē. Carbilus tamen

tamen grammaticus librum composuit de Virgilianis erroribus cui titulus fuit *Aneidomastix*. Moriens iusserat *Aneidē* suā cōburi vt incastigatam. Sed obstitit Augustus tantę literarū iacturę. Amauit Asinium, Pollionem, Corn. Gallum, Quintiliū Varū Horatium, & Mecœnatem. Eidē in theatro recitanti vniuersus populus Roma. assurrexit perinde ac Augusto. Habitauit in Esquilis prope hortos Mecœnatis. Tardus fuit in loquēdo, adeo vt indocti videretur, & agrestis. Perit Tarenti, vel vt alij volunt, Brundisij. Mortui cadaver delatum est Neap. ibique sepultus est.

Q. Horatius Flaccus natus est in Venusio Appulie oppido, patre libertino, duobus annis ante coniurationem Catilinæ. Puer dedit operam Orbilio Beneuentano. Prouectior factus Athenas se contulit, vt philosophiæ vacaret. Morib. fuit impudicis, natura in irā propensā, sed tamen facile placabili. Tribunitiam Romæ adeptus est dignitatem. Præter ceteros coluit Mecœnatem, à quo plurimū etiam amatus est. Composuit libros carminum IIII. Epodon, & Seculare carmē, libellum etiā de Poëtica, duo Satyrarū ac totidem Epistolarum volumina. In Satyris imitatus est Lucilium. Eius carminibus summē oblectabatur Ouid. Statura fuit breui, corpore obeso, oculis lippis. Mortuus est anno LVII. ætatis suæ.

T. Valgius Romæ natus scripsit elegias.

Albius Tibullus natus est etiam Romæ, Hircio & Pansa consulis. Parentes habuit ex equestri ordine. Forma fuit eleganti maximē amatus est à Messala Coruino, cuius etiā laudes celebrat. Amauit etiam Horatium & Maerum. Præterea Marathum & Cherintum puerulos, vt Deliam Sulpitiam, Neeram, Nemesim & Plautiam, quam ficto nomine vocauit Deliam. Scripsit elegiarum li. 4. Obiit adhuc iuuenis.

M. Manilius Romæ natus imperante Augusto, studium posuit in mathematicis disciplinis. Scripsit lib. 5. de astronomicis carmine hexametro, in quibus Hipparchum, Eudoxum, & Aratum secutus est.

Cor. Gallus patria Foroliuiensis fuit Elegiographus Augusti fauore confectus ad gradum Praturæ. Euphorionem Græcū in sermonem Latinum transtulit. Scripsit IIII. libros Amorum suorum de Cytheride. Fuit primum amicus Octauij. Postea tamen suspitione coniurationis, quum in eius odiū impigisset, consciuit sibi mortem, anno ætatis suæ XLIII. Cytheridem Volumnij libertant quam dilexit, mutato nomine vocauit Lycorim.

Sex. Auelius Propertius ex Meuania oppido Umbriæ oriundus, quum patrem puer amisisset, Romam se contulit, vbi propter ingenium statim emptus est à Cor. Gallo & Mecœnate. Magnam in elegiis

elegiis laudem promeruit, quarū I I I. lib. edidit. Hostiā puellam affectu dilexit incredibili, quam ficto nomine Cynthia appellauit. In suis operibus secutus est Callimachum & Philetam Græcos. Mortuus est anno ætatis suæ 41.

L. Varius poëta Epicus maximē præstitit in scribēdis tragædiis, Eius Thyestem laudat Cor. Tacitus. Vnus fuit eorū, quibus Octauius curam imposuit emendandę *Aneidis* Vergilianę.

C. Mecœnas è regibus Hetruscis oriundus scripsit Tragædias & alia varij generis poemata. Gratissimus fuit Octauio, & omnibus poëtis. Fuit molli animo, & vestibus solutis, nimiumq; sinuosis & fluentibus, non sine mollitiei suspitione. Scripsit tragædiā Prometheū, & elegias cōpures. Laudatur hoc eius carmen de contēnendo sepulchro: Nec tumulum curo, sepelit natura relictos. Hortos habuit pulcherrimos in Esquilis. Obiit ætate satis matura.

Ouidius Naso natus est in Sulmone Pelignorum oppido Aprilī mense, eodem die, quo Tibullus. Puer adhuc quum magnopere proclius esset ad carmen, ad oratoriā facultatem à patre diuersi non potuit, nisi per quædā interualla. Tres habuit vxores: Primā in adolescētia dimisit: & cum ea diuortij fecit. Secundam parum stabili connubio sibi coniunctā maturē dimisit. Tertia fuit Perilla, quā maximē omniū dilexit, & in Arte poëtica docuit. Scripsit varia poematum genera. In metamorphosi secutus est Partheniū Chium poëtā. Scripsit sex Fastorum libros quos ad Germanicum Drusū filium misit. Idem tamen ait duodecim à se cōpositos. De amoribus libros tres, libros Artium amandi & Remediorū Præterea in Ibin. De obitu Drusi. Epigrammata. Opus de natura piscium, & quædam alia. Scripsit & Tragædiam. Medeam nomine. Relegatus est ab Augusto in Pontum, vel propter libros de amoribus quod lasciuiores essent vel propter adulterium cum Iulia, imperatoris filia. Versatus est in exilio annos VII. & amplius, in quo tantum gratiæ apud barbaras gentes sibi meruit vt in eius obitu Geta Tomitani lachrymas cohibere nequuerint. Quum Geticum sermonē & Sarmaticum didicisset, poemata scripsit Getica lingua. Mortuus est in exilio.

Cassius Senerus, patria Parmensis, scripsit Elegias, & Epigrammata. *Domitius Marsus*, scriptor fuit epigrammatum. Idem cōposuit bellum Hercules contra Amazones. Dilexit Melanem puellam, quam suis celebrauit operibus.

Iulius Montanus scripsit poemata versibus hexametris, & pentametris. Nonnulli eius versus citantur à Crinito.

C. Germanicus Augustus. Drusi filius, Græcas Comædias reliquit, & opus Arati de rebus cœlestibus Latinum fecit. Nomen meruit è Germano.

Germanis deuictis. Autor fuisse fertur sequētis Epigrammatis de puero Thracensi. Thrax puer à stricto glacie dum luderet Hebro, Frigore cōcretas pōdere rupit aquas: Orba quod inuentum mater, dum conderet vrna. Hoc peperit flammis, cætera, dixit, aquis. *Cassius Cassius*, relatus est inter poëtas Lyricos, Floruit ætate Claudij principis. Scripsit aliquot libros vario, & multiplici carmine. Amauit Ouidium, & Persium. Conflagrauit in villa sua ardente Vesueo.

Æmilius Macer, Veronensis, floruit ætate Messalæ Coruini. Scripsit opus de bello Troiano libros de Venenatis animantibus, & de Herbis, secutus Nicandrum poëtam Colophonium. Obiit in Asia paucis annis post Verg.

C. Rabirius poëta Epicus Satyras scripsit.

L. Annæus Seneca Hispanus patria Cordubensis scripsit tragedias x. Euripidem, & Eschylum imitatus.

C. Asinius Gallus, Asinij Pollionis viri consularis filius fecit Epigrammata, & carmen de Pomponio grammatico. Dilexit Hippolytum puerum. Interfectus est à Tyberio principe.

Aulus Persius Flaccus, natus est Volaterris oppido Hetruriæ. Floruit imperante Domitio Nerone. In grammaticæ præceptorem habuit Rhemnium Palemonem, in Rhetoricæ Flauium Virginium. Probris fuit moribus, & egregia vitæ integritate. Cōposuit sex Satyras, in quibus testimonio Martialis maiorē promeruit laudem, quam Marcius in tota sua Amazonide. In his imitatus est Lucilium. Mortuus est nondum completis annis xxx.

Cor. Senerius poëta Epicus versatus est etiam in agendis declamationibus. Scripsit opus de bello Siculo, quod non absoluit, propter obitum importunum. Fecit etiam carmen de Ætna monte. Versus eius de obitu Ciceronis citantur à Crinito.

M. Annæus Lucanus, natione Hispanus, patria Cordubensis, natus est Cæsare Germanico, & L. Cæliano consulibus. Patrem habuit Anneum Melam. Præceptores Rhemnium Palemonē, & Flauium Virginium, sub quibus tantum profecit, vt Græcè ac Latine declamaret. Condiscipulos habuit Saleium Bassum, & Persium. Prouectus est ad dignitatem quaesturæ, & in augurū collegium ascitus. Vxorem habuit Pollam Argentariam, nobilem eruditione & doctrina. Præter opus de Bello Cæsaris & Pompeij, scripsit etiam Saturnalia, Sylvarum libros decem, Tragediam Medeam, de incēdio vrbs, de incēdio Troiæ cum Priami calamitate. Tres primos Pharsaliæ libros emendauit cum vxore, reliquos emendaturus, si per Neronem licuisset, cuius mandato venas medico secandas præbuit, quum annos xxx. nondum attigisset.

Pomponius Secundus scripsit Tragedias. C. plinius duos libros composuit de eius vita & moribus. Gratissimus fuit Germanico.

Cn. Getulicus scripsit Epigrammata. Amauit Cefenniam puellam. *Sexilius Hana* natione Hispanus, patria Gordubensis, scripsit inter alia carmen de laude & interitu M. Tullij.

Saleius Bassus ingenium exercuit in scribendis Heroicis carminibus. Modica fuit facultate.

Clodius Sabinus Elegiographus primum tempus posuit in causis & declamationibus. Scripsit opus de bello Troiano, & aliquot epistolas. Perijt immatura ætate.

C. Pedo Albinouanus floruit sub imperio Neronis. Scripsit Epigrammata. Ouidium maxime dilexit.

V. Volcatius Sedigitus librum composuit de poëtis Latinis, senariis versibus.

Pub. Statius Papinius heroicis poëta patrē habuit papinium ob virtutes Neapoli donatū, in qua vrbe natus est Statius: Vxorem habuit Claudiam doctam & eruditam. Scripsit Thebaidem libris xii. nuncupatam Cæsari Domitiano, in quo opere secutus est Antimachum. Scripsit & Achilleidem, & Sylvarum lib. v. Domitianus eum magnificis interdum, conuiuiis excepit, insignique corona, & aliis donauit muneribus. Filium amisit in ætate adhuc tenera, cuius interitum desleuit. Mortuus est ætate iam prouecta.

Syllius Italicus, ex Hispania oriundus, natus est Romæ, & educatus. Factus est proconsul Asiæ. Gratissimus fuit Domitiano, cuius fauore ad tertium consulatū perductus est. Vergilij natalem quotannis celebrabat. Opus composuit de secundo bello punico libris decem & septem. Prædium habuit in agro Neapolitano, in quo nonnunquam feriabatur. Septuagenario maior seipsum interfecit dolore clauiculi infatigabilis.

Val. Sertius patavinus, iuxta Aponā natus, scripsit a rgonautica ad Cæsarem Domitianum, multo plura scripturus, nisi immatura morte correptus fuisset. Imitatus est a pollonium Rhodiu. Censu fuit mediocri. Amauit Amazonicum puerum.

Decius Iunius Iuuenalis patria fuit Aquinas, Natus est patre libertino. Floruit imperante Domitiano. Præceptorem habuit Frontonem grammaticum. Operam dedit scribendis Satyris, & Carpedis hominum vitiis. Mutuo amore coluit Martialem.

Acutius Stella natus est familia consulari. Floruit eo tempore, quo Flauij Cæsares Romæ imperarunt. Violantillam puellā Neapolitanam in vxorem duxit, quam Martialis Ianthidem Græcè vocat, Scripsit elegias, & opus de Asteride, & poëma de Interitu columbæ, prætor Romæ creatus est, & diu vir.

M. P. al. Martialis genere Hispanus, ex Bibili oppido Celtiberiæ Romæ puer profectus, omne insumpsit operâ in scribendis Epigrammatibus. Acti fuit ingenio, habuitque in scribendo plurimum salis & fellis nec minus cadoris. *Ælius Verus* imperator vocabatur cum suum Vergilium Donatus est equestri dignitate, & Præture. Scripsit libros Epigrammatum xii. quibus adiecit Xenia, & Apophoreta. Eum tanti fecit Sterinius, ut eius adhuc viventis imaginem in sua bibliotheca posuerit. Mortuus est tandem in natali solo.

Sentius Augur, Romæ natus, scripsit Epigrammata, in quibus secutus est Val. Catullum, & Licinium Calpurnium.

Vestrius Spurinus, Lyricus, floruit ætate Vespasianorum. Idem factus est imperator in Breueternum regem, quo superato, honoratus est statua. Filium Cocceium adhuc iuvenem amisit. In suis lyricis imitatus est Horatium.

Vocionius Victor Romæ floruit Adriano imperante. Scripsit Elegias & Epigrammata. Amavit Testylum puerum. Huius poëtæ mortui sepulchrum. Adrianus sequenti ornavit carmine: Lascivus versu, mente pudicus erat.

L. Paulus Passienus, oriundus ex Umbria, claruit scribendis elegiis, in quibus Propertium secutus est. Scripsit & Lyricos. Prædium habuit in agro Vaticano.

T. Amianus composuit Fescenninos versus, variis iocis & salibus refertos.

M. Marullus Mimographus, Romæ floruit imperante Antonio Cæsare. Tanta fuit in scribendo licentia, ut non dubitaverit notare principes civitatis, eosque nominatim suis carminibus perstringere.

Aulus Serenus Lyricus, poemata scripsit vario & multiplici carmine.

Vergilius Romanus Comædiographus floruit imperantibus Adriano & Antonio. Scripsit mimos, in quibus secutus est Cn. Matium.

Rufus Festus Auienus floruit imperante Diocletiano. Aratum Græco in Latinos convertit numeros. Composuit etiam librum de orbe terrarum versibus hexametris, imitatus Dionysium Græcum de poetâ. Scripsit etiam de Maritimis, versibus iambicis. Præcipue secutus est Hecætheum Milesium, Hellanicum Lesbium, Philonem Atheniensem, & quoddam alios. Fecit & Vergilianas fabulas versibus iambicis.

Alphius Auitus libros fecit, qui inscripti sunt Excellentium, versibus diametris iambicis.

Septimius Afer librum composuit de laudibus Iani, in quo imitatus est Callimachum.

Calpurnius Siculus, scripsit carmen Bucolicum. Floruit imperante Domitiano.

Domitiano. Modicis vixit facultatibus.

Aur. Olympius Nemesianus, Afer genere, patria Carthaginiensis, floruit sub Numeriano & Diocletiano Cæsaribus. Scripsit Cynegetica, Nautica, & Alientica. Calpurnius eidem opus suum nuncupavit.

Maurus Terentianus, Afer natione, patria Carthaginiensis scripsit Iambos. Opus composuit vario multiplicique carminum genere de Literis, Syllabis, Pedibusque, & variis metris. Filium habuit Bassum & generum Novatium.

Claudianus, patria Alexandrinus, floruit sub Honorio & Arcadio. Scripsit de raptu Proserpinæ lib. i. & ii. Item epistolas in Rufinum, de laudibus Stiliconis, Panegyricos, Epigrammata de victoria Theodosij contra Eugenium Gallorum regem.

Decius Ausonius Gallus, patria Burdegalensis vixit imperantibus Valentino & Valentiniano. Gratianum Cæsarem literis & disciplinis erudit. Patrem habuit Ausonium professione medicum Gratiani patrocinio proventus est ad consularem dignitatem. Scripsit librum Epigrammatum ex Græcis in Latinos convertit numeros. Celebravit puellam nomine Bissulam. Scripsit de fluvio Mosæ. Factorum libros absolvit, auspiciatus à principio urbis conditæ usque ad sua tempora. Scripsit & quasdam epistolas.

Damasus, natione Hispanus, floruit eodem tempore quo Eutropius & Orosius. Creatus est Romæ Pont. max. Scripsit complures Hymnos, & librum de Romanis pontificibus oratione soluta. Perit sub Theodosio, quum annum lxx. x. ageret.

Innocentius, Hispanus, floruit imperantibus Constantino & Constante. Scripsit quatuor Evangelia versibus hexametris & Hymnos.

Aurelius Prudentius Clemens, genere Hispanus, primâ ætate posuit in agendis causis & civilibus officiis, demum ad Præfecturam Theodosij patrocinio cõscendit. Scripsit opus de his qui pro Christiana pictate se deo venerunt. Itē de Natali Domini, de gestis & miraculis Christi, de expiandis animis, de conflictu vitiorum & virtutum.

Petrus Paulinus, patria Burdegalensis, floruit sub Cæsare Gratiano. Scripsit hexametris versibus poemata de regibus, ex Suet. collecta.

Licentius Afer, patria Hipponentis, versatus est cum Augustino summa familiaritate. Scripsit Hymnos & Epistolas.

Venantius Honorius Fortunatus, Ravennæ eruditus ob eruditionem Pictanorum factus pontifex, scripsit hymnos & libros ii. de gestis beati Martini versibus hexametris.

Faustus Gallus floruit ætate Claudiani. Scripsit Epigrammata & Hymnos de rebus sacris. Probis fuit moribus, & magna in accusandis vitiis severitate.

Sidonius Apollinaris patria Arvernus, honesta & illustri natus fa-

millia, præceptorem habuit Flauium Nicerium, doctissimum tunc temporis grammaticum. Scripsit permulta & soluta oratione & vario carminum genere, Libros nouem epistolarum, Hendecasyllabos, Panegyricos, & versus hexametros.

Sunt & Neotericorum nonnulli qui in scribendis poematibus non mediocrem meruerunt laudem. Primus omnium *Iouianus Pontianus* scripsit tanta dexteritate, ut veteres proximo sequatur intervallo, præripereque laudem multis antiquis, nisi obstatet ridicula quorundam hominum opinio, quibus omnia ferent, quæ non o-
lent vetustatem. Scripsit hic poeta libros Amorum tres, Tumulo-
rum duos, de Diuinis laudibus libros, Baiarum duos, versus Iam-
bicos, & Lyricos, duos libros, qui inscribuntur Eridanus, libros de
Stellis v. Librum vnum Meteororum, duos de hortis Hesperidum,
Pompam Lepidinam, Melileum, Meonem, de Virtutibus, Gram-
matica, & multa alia.

Pontianum mea sententia subsequitur *Politianus*, utroque genere dicendi doctissimus.

Politianum, *Marullus* Tarchaniota.

Marullum, duo *Stroze*, pater & filius.

Strozas *Mantuanus*, cuius bucolica tanti facio, ut Vergilianis conferam.

Stare debebant in suo theatro *Philephus* & *Petrarcha*, quoniam modicum laudis sibi meruerunt in scribendis poematibus.

Sunt & nostro seculo nonnulli, qui magna sui nominis celebra-
tate poetice proficere, ut *Quintianus Stoa*, cuius familiaritate, &
colloquio usus sum aliquandiu, quum degeret Lutetia, ibique sua
Cleopolum excederet.

Nunc *Salmonius Macrinus* familiaris, & amicus meus, versus con-
finxit tanta dexteritate, tamque felici genio, ut nascens videatur ha-
buisse Musas obstetrices, quæ poetice manna eius labellis instilla-
uerint. Excellit maxime in scribendis hendecasyllabis, in quibus
tam similis est Pontano, ut eodem ovo prognati videantur.

Germamus quoque *Brixius* inter nostri temporis poetas merito co-
ferendus est. Scribit enim doctè, & eruditè, tersè & facili vena.

Omittendi non sunt duo ætatis nostræ doctissimi viri, & linguæ
Latinae principes vexillarii *Hellius Gemellus*, & *Baptista Candellarius*
Consul Rothomagensis.

Sed iam veniamus ad poetarum Graecorum nomina.

Acheus Erethriæus poeta Tragicus, paulo iunior Sophocle, flo-
ruit Olympiade LXXIII. docuit tragedias XLIII. vixit vna.

Aegemon poeta scripsit bellum Leuctricum, Thebanorum, &
Lacedæmoniorum.

Aeschro

Aeschro Mitylenæus, inter Alexandri comites, familiaris fuit
Aristoteli.

Aeschylus Atheniensis tragicus, primus grauitate personarum,
& coloris distinctione usus est. Primus in lucem protulit trage-
dias. De hoc Horatius. Post hunc personæ, pallæque; repertor hone-
sta Aeschylus & modicis instravit pulpita tignis, Et docuit ma-
gnūque loqui nitique cothurno. De eius interitu iam diximus.

Aleman Lyricus, inuentor carminis amatorij, floruit Olympia-
de XXVI. Scripsit lingua Dorica.

Alceus Atheniensis fuit Lyricus, de quo Horat. Lesbio primum
modulate cui. *Politianus* in Nutricia: Exactosque; canis pugna Al-
ceæ tyrannos. *Aeolium* docto pertentantes barbiton auro.

Alcimenes Megarensis, poeta fuit tragicus.

Alexis Terius, poeta comicus floruit ante Menandrum. Filium
habuit nomine Stephanum itidem comicum.

Alexander Aetolus poeta fuit tragicus.

Amipsias Atheniensis, comicus.

Anacreon Teius Lyricus, fuit in honore apud Polycratem Sa-
miorum regem. Eius poema fuit amatorij, Amant Bathyllū pue-
rum ut iam diximus. De hoc Ouid. lib. 2. Trist. Quid nisi cum mul-
to Venerem confundere vino Præcepit Lyrici Teia Musa lenis?

Anaxandrides Rhodius, poeta comicus, floruit ætate Philippi
Macedonis. Docuit fabulas LXV. vixit vna.

Anaxippus poeta nouæ comædiæ, floruit sub Antigono & De-
mocrato Poliorcete.

Antimachus poeta fuit Colophonius, qui dum quoddam poema
obscurum in auditorio recitaret, omnesque; propterea discederent,
excepto Platone. Legam, inquit, nihilominus, quoniam vnicus Pla-
to est mihi pro omnibus.

Antiphanes fuit poeta nouæ comædiæ.

Antipater Sidonius, versus faciebat ex tempore. Floruit orato-
ris Crassi temporibus.

Apollodorus Atheniensis Comædiographus floruit Menandri
tempore.

Apollodorus Tarsensis fuit Tragediographus.

Apollonius Rhodius Callimachi discipulus scripsit Argonautica.

Aratus Menecratis discipulus, floruit Olympiade CXXIII.
Scripsit Phænomena, Hymnos in Pana, de moribus, Epigrammata
quædam in Antigoni uxore, Epitædium in Cleombroti, Epistolas,
Comædians in Odysea, & pleraque alia. Culpatur tamē a Quintilia-
no his verbis: Arati materia motu caret, vi qua nulla varietas nul-
lus affectus, nulla persona, totusque in nominibus absistitur. Sufficit

CC.

tamen operi, cui se parem credidit vel aequalem.

Architas poeta fuit epigrammatum.

Archilochus Parius repertor fuit iambici carminis, quo Lycamben socerum ad mortem impulit. Horat. Archilochum proprio rabies armauit iambo. De Archilocho Quintilianus sic ait: Archilochus primus inter eos, qui Iambos scripsere. Summa in eo vis, elegantes sane vibrantesque sententiae, plurimum sanguinis, atque neruorum. Floruit principante Romulo.

Aristaeus Proconesius, scripsit tribus libris carmina quae vocantur Arimaspea. Praeterea Theogonia versibus mille. Floruit Creso & Cyro regnantibus. Inuulgata est de eo fabula, quod animam resumeret quotiescunque vellet.

Aristophanes, comicus poeta, inuentor fuit tetrametri & octometri. Docuit fabulas LIII. Emulus fuit Socratis. Tres habuit filios omnes comicos.

Aristomenes Atheniensis, scriptor fuit antiquae comediae.

Aristonymus comediographus, praefuit bibliothecae Philadelphicae post Apollonium. Mortuus est e stranguria annos natus LXXVII.

Arianus poeta scripsit Metaphysicum Georgicorum Vergili, opus de gestis Alexandri libris XXIII. & quaedam poemata in Attalum Pergamensem.

Achidicus comicus scripsit contra Democharem.

Archippus comicus Atheniensis, scriptor fuit antiquae comediae.

Aristarchus Tegeates floruit eodem tempore quo Euripides. Docuit tragedias LXX. vixit duabus, vixit annos LXX.

Astydamos senior Atheniensis Tragicus, docuit tragedias XLII. vixit v. Fuit & Astydamos iunior Tragediographus poeta.

Augeas fuit comicus Atheniensis.

Bacchilides Lyricus Cous.

Callias Atheniensibus fuit comicus filius Lysimachi.

Callimachus poeta Cyrenaeus, fuit filius Batti, discipulus Armochratis. Vixit apud Ptolemaeum Philadelphum, praefuitque regiae bibliothecae. Omne poematis genus attingit. Scripsit in aduersarium quem ficto nomine Ibin appellat, acerbissimum poema. Item Elegias, Epigrammata & Hymnos. Huius meminit Ouid. lib. 2. Trist. dicens: Nec tibi Bartiade nocuit, quod saepe legenti Delicias versu fallus es ipse tuas. Item Propertius lib. 2. Et non ioculati somnia Callimachi.

Carcinus Agrigentinus poeta Tragicus, floruit paulo ante Philippum Macedonem, docuit fabulas XCIII.

Cecilius Arginus scripsit de piscibus.

Charemon poeta fuit comicus.

Cherilus

Cherilus poeta Samius floruit Olympiade LXXV. Scripsit Atheniensium v. etoria contra Xerxem, singulorumque versuum singulos Stateres aureos accepit. Scripsit & res Lysandri Lacedaemonij, & Alexandri magni. Hunc Horatius ut malum inepum poetam culpatur, ubi ait: Gratus Alexandro magno regi fuit ille Cherilus, incultus qui versibus & male tortis Retulit acceptos regale numisma Philippis. Et in Arte, Sic mihi qui multum cessat, sit Cherilus ille, Quem bis terque bonum cum risu miror, & idem indignor.

Cherilus, Atheniensis fuit Tragediographus, qui docuit tragedias CLX. vixit XIII.

Cineas Thebanus scriptor fuit Dithyramborum, pigro corpore, & fracto crure.

Cleon Curicus scripsit argonautica.

Cleophon Atheniensis fuit tragicus.

Corinnus Iliensis scripsit Iliada ante Homerum, literis Doricis, tunc primus inueneris a Palamede, cuius fuit discipulus. Scripsit & bellum Dardani contra Paphlagonas. Floruit tempore belli Troiani.

Crates Atheniensis, Comicus antiquae Comediae, auditor fuit Platonis Philosophi.

Cratinus Atheniensis, veteris comediae scriptor, docuit fabulas XXI. vixit IX. Vir fuit voluptarius & amator puerorum.

Chrysodorus e Copto Aegypti urbe poeta Anastasij Imperatoris tempore scripsit Isaurica, ubi scribit Isauriam ab Anastasio fuisse capram.

Damaxon fuit Atheniensis comediographus.

Demolchus fuit Syracusanus comicus. Floruit Olympiade LXXIII. Filius fuit Epicharmi medici. Docuit fabulas XIII. lingua Dorica.

Dicaeognes poeta scripsit Tragedias & Dithyrambos.

Diodorus fuit Comicus poeta, ut Dioxippus & Diocles Atheniensis.

Egeon Carenus scripsit bellum Leuctricum, & Thebanorum & Lacedaemoniorum.

Epicrates poeta fuit Comicus, ut Eriphus.

Hermippus Atheniensis, poeta veteris Comediae, scripsit fabulas XI.

Hesiodus poeta Cumaeus, seu Ascreus, ab Ascrea Beotiae vico scripsit poemata, Theogoniam, Aspidam, Heroidum mulierum catalogum, Epicedium in quendam Bratachum, & quaedam alia. Ingulatus est ab Antipho & crimeno fratribus. Primus agriculturae pracepta tradidit. Primus fabulas scripsit.

Eubulus Cettus Atheniensis fuit comediographus.

Euangelus poeta comicus scripsit de Re militari.

Eumolpus Eleusinius filius fuit Musæi, & Orphei discipulus, poëta magni nominis.

Euphronius poëta scripsit carmen Priapi: ubi Deum Orneaten eum appellat.

Eutiches comicus fuit poëta.

Eupolis Atheniensis, scriptor fuit veteris comædiæ, qui mirâ vius est licentia in carpendis hominum vitiis, Horatio teste.

Euripides Atheniensis Tragediographus, natus est eo die, quo Xerxes ab Atheniensibus fugatus est. Discipulus fuit Prodicus in Rhe-torica, Socrates in Philosophia. Ad tragediam conuersus, secutus est Anaxagoram. Veneris fuit omnino abstinentis. Vixit in summa familiaritate apud Archelaum Macedoniæ regem, à cuius cœna dum noctu reuerteretur, iugulatus à canibus à quodâ amulo im-missis annum agens LXXV. Scripsit Dramata LXXV, vixit v. Matrem habuit agrestia vendentem olera. Annos natus XVII. Tragediam scribere aggressus est in quadam spelunca apud Salamina. Cicero eius verba totidem putauit sententias.

Idæus Rhodius, opus Homeri iterauit, carmen carmini reddens. Scripsit etiam res Rhodiorum tribus carminum millibus.

Hiero Ferreus Atheniensis, scripsit quædam poemata, quæ Plutar-chus in Nicia ad ætatem suam testatur peruenisse.

Hipparchus fuit comicus poëta.

Hippodamus Ephesus scriptor fuit Iamborum, qui patria pulsus ab Athenagora & Conia tyrannis, Clazomenis vixit.

Lalus Herminæus, primus scripsit de Musica, primusque Dithy-rambos in certamen protulit.

Lycophron Calchidenis poëta, scripsit Alexandram poemata val-de obscurum, in quo meminit de variciniis Castindæ. Exorsusque ab Hercule & rebus Troianis, prosequitur vsque ad Alexandrum Maædonem.

Magne Atheniensis, poëta veteris comædiæ, floruit Epicharmi tempore. Docuit fabulas XI.

Melanthus poëta fuit Elegiographus, Cimonis ducis Athenien-sium familiaris.

Melichus fuit Tragediographus, quem Aristophanes taxauit vt nimis durum.

Menander Atheniensis, comicus flagrauit amore mulierum. Scri-psit fabulas LXXXVII. & Epistolam vnam ad Ptolemæum re-gem. Fabius de eo sic meminit: Menander meo iudicio diligenter lectus ad cuncta quæ præcipimus, efficienda sufficit: ita omnē in vi-tâ imaginem expressit, tâta in eo inueniendi copia, eloquendi fa-cultas, ita est omnib⁹ rebus personis, affectibus accommodatus, vt omnibus

omnibus eiusdem operis autoribus tenebras induxerit. Porro tâ-to fuit in pretio, vt etiam inuitatus sit à regibus Ægypti, oblatiis magnis honoribus & diuitiis.

Menalippides Melicus scripsit Dithyrambicorum libros, poemata, Epica, & Elegias.

Huius nepos *Menalippides* iunior scripsit Lyrica & Dithyram-bica. Mortuus est apud Perdicam regem.

Menecrates fuit comædiographus.

Menelaus Ægeus scripsit Thebaida libris sex.

Mymnernus Colophonius poëta fuit elegiographus, qui decebat nihil esse iucundum sine amore & iocis. Horat. Si Mymnernus vt censet, sine amore iocisq; Nil est iucundum, viuas in amore iocis que Proper. lib. I. Plus in amore valet Mymnemi versus Homero.

Muesmachus scriptor fuit comædiæ.

Moschus Syracusanus scripsit carmen Bucolicum.

Morychus Tragicus fuit poëta, quem Aristophanes gula, & ni-miæ voluptatis notauit.

Mosimus fuit Tragicus quem Aristophanes infectus est.

Museus Eumolpi filius, primus omnium Athenis deorū genea-logiam versibus tradidit. Scripsit amores, Hero & Leandri versi-bus hexametris.

Museus Eleusinius, Antipheni filius, & discipulus Orphei, scri-psit vitæ præcepta ad Eumolpum filium tribus versuum millibus.

Museus Thebanus, filius Thamyra, poëta Melicus, scripsit Hy-mnos & Cantica.

Museus Ephesus, poëta Eumenis & Attali regum Pergamē tē-pore, scripsit res Pergamenses, & de Perside libros decem.

Nestor e Licia regione, pater Pylandri poëta, tempore Seueri principis, scripsit Iliada. Tryphiodorus vero Odysseam ad imita-tionem Homeri.

Nicandrus Colophonius edidit versib. Prognostica Hippocratis

Nicochares Atheniensis, Philonidis comici filius, coæuus Aristophanis, scripsit multas fabulas.

Nicostatus fuit Comicus.

Nicomachus Phrygius, scripsit Tragedias XI.

Nicomachus Alter Atheniensis fecit Euripidem & Theagenem.

Nomius Panopolita, scripsit Euageliū Ioannis, Græcis hexametris.

Olympius Mylias, poëta melicus, & Elegiographus, discipulus

Marsya, floruit ante bellum Troianum.

Homerus iunior, patria Bizantius, patrem habuit Andromachum,

Scripsit tragedias LVII.

Homerus poëtarum maximus, floruit Olymp. XXIII. annis post

Troiam captam quingentis, post Româ conditâ lxxvii. Patria fuit Maô. Natus est adulterio matris Critheidis virginis Cumana: apud fluvium Melé, vnde ab initio vocatus est Melesigenes Grammatica: præcepta primus dedit, quâ antea quisque sermone scriberet simul & loqueretur vernaculo. Puer literis imbutus est ab Aristeo Proconesio, seu Faunio Grammatico. Factus Paulô prouectior quâ flagraret desiderio visendarum regionum, ductus est per diuersa orbis loca à mercatore quodâ, qui dicebatur Menthès, à quo tamen relictus est apud Ithacâ, propter morbum oculorum, quo ibidè laborare cœperat. Conualescens demum Colophonè profectus est, ibique renascente eodè morbo, incidit in cecitatem, ac tum primû vocatus est Homerus, apud Cumæos, & Ionas, qui cæcos vocat Homeros. Vnde autè cecitatem illâ contraxerit, id diximus. Veniens Athenas in ætate iam matura quâ in litore quieuisset, sparsò protinus de eius aduentu rumore, hominum multitudo turmatim ad eum videndum conuolauit. Quò quum eandè ob causam diuertissent piscatores, littori appulsos statim rogauit haberentne aliquid. Illi verò per ænigma responderunt. Se quæcunque cepissent, reliquisset, quæ verò non cepissent, habere. Significabant enim sese purgasse pediculis, quorum captos in aquis reliquissent, non captos haberent in vestimentis. Quod intricatû & perplexû ænigma Homerus ad pisces tantum respiciens, quâ dissoluere nequiuisset, pudore nimio (vt nonnulli suspicantur) incidit in morbum, quo paulo post periit. Sed quid opus est causam mortis cõminisci, quâ iam matura esset ætate? Id enim vixerat annos cviii. Scripsit præcipua duo poemata, Iliadem, & Odysseam. Ilias continet bellum Græcorum in Troianos, propter Helenæ raptû. Odyssea Vlyssis in patriâ redeuntis labores. Duo hæc eius poemata in numerum versuum diuisa & distincta sunt ab Aristarcho grammatico. Sunt qui eidè tribuant Batrachomyomachiam, quorum opinioni repugnat Plutarchus. Habitus est apud antiquos in tanto pretio, vt septem vrbes, cum sibi vendicauerint, eiusque versus habiti sunt prouerbiorum loco.

Oppianus ex Anaxarbo Ciliciæ ciuitate, scripsit poemata de Piscibus, quod Antonio Seueri filio nuncupauit.

Orpheus Crotoniata, vixit apud Pylistratum tyrannum. Scripsit Argonautica.

Palephatus Atheniensis poëta, scripsit de situ orbis, & cõtèrione Mineræ cû Neptuneo ad mille versus. Veneris quoque & Amoris sermones quinq; milibus versuum. Itè de crine Latonæ, & quedâ alia.

Pamprepus Panopolita, floruit ætate Zenonis principis. Scripsit de Etymologiis & Isaurica soluta oratione.

Panobus fuit Epicus poëta.

Parthenius

Parthenius Nicaeus, poëta Elegiographus, captus est à Cinna in bello Mithridatico, & ob ingenium manumissus. Vixit vsq; ad Tiberium Cæsarem. Scripsit elegias in Venerem, & Epicedium in Aretem uxorem suam, deque eius laudibus libros tres.

Parthenius Chius, Thestoris filius scripsit versus in laudè patris.

Perfes Alcræus poëta, frater fuit Hesiodi.

Pigres Halicarnasseus, frater Artemisæ uxoris Mausoli, scripsit versus elegos in Iliadem Homeri.

Pindarus Thebanus Lyricorum princeps, floruit Æschyli tempore. Scripsit lingua Dorica Olympia, Pythia, Nemæa, Isthmia. De Pindaro sic meminit Horatius: Pindarum quisquis studet emulari Iule, caratis ope Dædalæa Nititur pennis, vitreo daturus Nomina ponto. Primas meruit inter nouem Lyricos, quorum hæc sunt nomina: Alcæus, Sappho, Stesichorus, Ibius, Bacchilides, Symonides, Alceus, Anacreon & Pindarus ipse.

Pisandrus Camiræus poëta antiquior Hesiodo, scripsit facta Hercules duobus libris.

Pisandrus Larandæus poëta, sub Alexandro Mammea, scripsit versibus variam historiam libris lxxvi.

Plato Atheniensis, poëta præcæ comœdiæ, floruit tempore Aristophanis & Eupolidis.

Polyxenus comicus fuit.

Posidippus Cessandæus comicus docuit anno tertio post mortem Menandri. Scripsit fabulas xxx.

Phedimus Bizantius fuit Elegiographus poëta.

Pherecrates Atheniensis comicus, militauit sub Alexandro magno. Docuit fabulas xxli.

Phidamus Epicuræus, poëta fuit admodum lasciuus.

Philemon Syracusanus, poëta nouæ comœdiæ, tempore Alexandri magni, scripsit sex fabulas. Vixit annos xvi. Perijt nimio risu.

Philemon iunior, eius filius, itidè comicus docuit fabulas lxi.

Philetas Cus floruit ætate Philippi & Alexandri Macedonum. Præceptor fuit Ptolemæi Philadelphi. Scripsit Elegias & epigrammata. Cõtèraneus fuit Hippocratis medici. De eo & Callimacho sic scribit Fabius: Elegiæ princeps habetur Callimachus: secundas confessione plurimorum Philetas occupauit. Propertius lib. 2. Tu satius memorem musis imitere Phileam.

Philocles Atheniësis, filius sororis Æschili. Tragicus fuit poëta.

Philoxenus Cytherius poëta Lyricus scripsit Dithyrambos xxiiii. Obijt Ephesi. Scripsit carmine Lyrico Æacidarum genealogiam. Coniectus est à Dionysio Syracusano in Latomias, quòd eius carmina & Tragœdiæ non probaret.

Philistus Cercyræus, Tragicus poëta, vixit apud Ptolemæum Philadelphum.

Philistion Nicaeus poëta Comicus, floruit ætate Socratis.

Philippides Comædiographus quum ætate iam prouecta in certamine poëtarum præter spem vicisset, inter illud gaudium repetente mortuus est. Autore Gellio.

Phormus Syracusanus Comicus, Geloni tyranno fuit familiaris, eiusque filios erudiuit. Docuit fabulas VII.

Phocylides Milesius, floruit post bellum Troianum. Olym. LVIII. Scripsit elegias, & quasdam Sententias ad vitæ institutionem.

Phocinordes fuit comicus.

Phrynus Atheniensis Tragicus, Thespiadis discipulus, primus vultum mulierum protulit in Scenam, & Tetrametrum reperit. Filium habuit Polyphradmonem poëtam tragicum. Docuit tragædias IX.

Phrynus Atheniensis fuit Comicus.

Simonides Ceus, poëta Melicus, floruit Olym. LV. Vixit annis LXXIX. Scripsit Dorica lingua Cæbylis & Darij res gestas, & Xerxis bellum maritimum. Præterea Threnos, Encomia, Epigrammata, Pæanas, Tragædias, Nantias, & quasdam alia. Primus etiam artem memorandi fertur inuenisse quum cœnaret in Thessalia apud Scopam opulentum hominem. Præcipua eius virtus fuit in commendanda commiseratione. Nam inter ceteras funebres laudationes singulari carminum commiseratione profecutus est cœuius suos apud Scopam illum, de quo nunc diximus, cœnaculi ruina collapsa. Catullus: Mœstius lacrymis Simonidæis.

Simonides Teius Iambicus, scripsit Græcorum apud Aulidem conuentum, & Trimetrorum libros duos.

Simonides Magnes, scripsit res gestas Antiochi magni, & bellum aduersus Galatas.

De *Sappho* poëtria iam diximus in capite de Mulieribus doctis.

Sophocles Atheniensis Tragicus, cœtaneus, & collega Periclis in prætura, docuit Tragædias XLIII. Decessit sex annis post Euripidem. Appellabatur *Apis*, ob linguæ dulcedinem. Filij eum ab administratione rei domesticæ summouerunt, ut dehratent: at ille Tragædiam protulit coram iudicibus, ut viderent an esset opus delicti senis. Propterea restitutus est, & sapiens iudicatus.

Fuit & *Sophocles* alter superioris nepos, qui docuit Tragædias quatuor. Atque etiam scripsit elegos.

Sophilus Sicyonius fuit comicus.

Sosibæus Syracusanus, æmulus fuit Homeri tragici.

Sotades Maronites, poëta fuit Isbographus impurissimus & plebeus lasciuus. Hinc Sotadicos versus vocamus pathicos, & libidinosos.

Sotericus

Sotericus Asites, scripsit Encomium Diocletiani, & Dionysiacæ, & vitam Apollonij Tyanei.

Stesichorus poëta Lyricus ex Hymera Siciliæ ciuitate, scripsit Helenæ vituperationem. Ob quam rem ex oculatus palinodiam cecinit, & visum recuperauit. Primus cum citharæ cantu chorum instituit. Vnde inditum illi nomen. In eius ore, quum infans esset, cantauit Lucinia.

Thales Cretensis, fuit Lyricus poëta, qui quum Spartam venisset, Lacedæmoniorum animos suis versibus adeo delinuit, ut feritate illam exuerint, quam ex seueris Lycurgi legibus imberant.

Thamyras Thrax poëta scripsit versus in theologia ad tria millia. Eximia fuit pulchritudine, & amore puerorum deslagauit.

Tellen fuit Melicus poëta.

Theognetus Comicus.

Theogenes Megarensis floruit Olym. LX. Scripsit Elegias, & alia poemata. Fuit alter Theogenes Trag.

Theodectes Cilix, discipulus Platonis, scripsit fabulas quinquaginta. Præterea artem Rhetoricam versibus, & quasdam alia.

Theodosius Tripolitanus, scripsit versibus in Ætatem.

Theocritus Syracusanus patrem habuit Praxagoram, Philinam matrem. Floruit sub Ptolemæo Lagi. Scripsit Dorica lingua Bucolicum poema.

Theophilus scriptor fuit priscæ comædiæ.

Terpander Lesbicus poëta Lyricus, Heptachordon & Lyrici carminis canonem scripsit.

Thespis Atticus, poëta Tragicus, primus instituit ut Tragædiæ agerentur in plaustris. Vnde Horatius. Ignotum tragice genus inuenisse cantænae dicitur, & plaustris vexisse poemata Thespis, Quæ canerent agerentque peruencti facibus ora.

Timon Apolloniates, scripsit Tragædias, Comædias, Satyras, & alia permulta.

Timolaus Larissæus, discipulus Anaximenis Lampfaceni, scripsit poemata de bello Troiano.

Timocles Atheniensis fuit comicus.

Timotheus Milesius, scripsit versibus de Musica lib. 17. Præterea Hymnos, Encomia, & Dithyrambos.

Tyrtæus Atheniensis poëta, quem quum Lacedæmonij certantes in Athenienses principem sibi delegissent, ita eorum animos inflammavit suis carminibus, ut omnes periculi & mortis immemor in hostem furiosi se coniecerint, eoque modo victoriam sibi pepererint. Horatius in Arte: Tyrtæusque mares animos in Martia bella Versibus exauit.

Triphid-

Triphiodorus Aegyptius scripsit *Marathoniam*, excidium *Ilij*, & poema de laboribus *Vlyssii*.

Xenophanes Colophonius, scripsit poema de *Pyllis*. Præterea *Elegias* & lambos contra *Hesiodum* & *Homerum*, improbandi, quæ de diis scripserunt.

Xenophanes Lesbicus fuit lambographus.

Xenarchus fuit poeta comædiographus.

Zenodotus Ephesius poeta discipulus fuit *Philetæ*. Floruit ætate *Ptolemæi* primi, cuius liberos erudit. Primus *Homeri* libros correxerit, & in ordinem redegit.

QVI DE MODICIS REBUS

opera scripserunt.

Sinesius Cyrenensis scripsit de laudibus *Caluitij*.

Dion, cognomento *Chrysostomus*, librum de comæ laudibus.

Batrachomyomachiam lusit *Homerus*.

Maro *Culicem* & *Moretum*, atque etiam de apibus animalium fere minimis scripsit fusissimè.

Buſiridem tyrannum laudauerunt *Polycrates* & *Iſocrates*.

Iniustitiam *Glauco*.

Therſiten & quartanam febrem, *Fauorinus*.

Muscæ & *Parasiticæ*, *Lucianus*.

Seneca *Claudij* apotheosim.

Scripsit *Plutarchus* *Gryllicum* *Vlyſſe* *Dialogum*.

Lucianus & *Apuleius* asinum.

Themison de laude *plantaginis* herba.

Homerus librum vnum de laudibus vini.

Ephren *Syrus* de vituperatione risus.

Marcion *Græcus* de *Raphano*.

Hippocrates librum vnum de laudibus *peſſanæ*.

Meſſala singulos libros de singulis literis.

Orpheus & *Hesiodus* de substitutionibus multa scripserunt.

Iuba rex de *Euphorbio* herba magno præconio volumine edidit.

Lyſimachiam herbam scriptis celebravit *Eraſſtratus*.

Anonymos herba ab *Ieſio* medico celebrata est.

Democritus numerum quaternarium volumine decorauit. Idem de *Cameleonte* animali aliud volumen conſcripſit.

Pythagoras librum vnum composuit de bulbis.

Cato *Brassicæ* laudes cecinit.

Diocles magnis laudibus rapam extulit.

Chriſippus medicus *brassicæ* volumine priuatim dicauit.

Museus & *Hesiodus* *Polion* herbam multis verbis commendauerunt.

Phanias

Phanias phyticus condidit laudes vrticæ,

Antemis herba magnis laudibus celebrata est ab *Aſclepiade*, idem librum vnum de muſto composuit.

SEPTEM MONTES IN QVIBVS

Roma ſita eſt.

Capitolinus, ſeu *Tarpeius*, *Auſtinus*, *Palatinus*, *Calius* maior, & minor, *Exquilinus*, *Viminalis*, & *Quirinalis*. De his *Tibullus* lib. 2. Carpite nunc tauri de ſeptem montibus herbas, Dum licet, hic magnæ iam locus urbis erit. *Proper*. Septem urbis alta iugis toto quæ præſidet orbi. *Verg.* Septemque vnâ ſibi muro circumdabit arces.

VENTI DIVERSI.

Veteres iuxta poſitionem cardinum tantum quatuor ventos principales à ſingulis cœli partibus flare credebant, autore *Vegetio*. Sed poſterior ætas experimēto duodecim comprehendit. Ab Orientali cardine oritur *Apeliotes*, id eſt *Subſolanus*, cui à dextra iungitur *Circius*, ſive *Chorus*, à ſiniſtra *Eurus*, ſive *Vultur*. Meridianum cardinem poſidet *Notus*, id eſt *Auſter*, habetque à dextra *Leuconotum*, à ſiniſtra *Libanotum*. Occidentalem cardinem tenet *Zephyrus*. Huic à dextra iungitur *Lips*, ſive *Africus*: à ſiniſtra *Lapis*, ſive *Fauonius*. Septentrionalē cardinem ſortitus eſt *Aparetias*, ſive *Septentrio*, cui à dextra hæret *Trasſus*, ſive *Græcias*: à ſiniſtra *Boreas*, id eſt *Aquilo*. Hi ſæpe flant ſinguli, interdum duo, & magnis quandoque reſpectatibus tres ſimul flare conſueverunt. Horum impetum maria quæ ſua ſponte tranquilla ſunt, vndis æſtuantibus ſæpiunt. Horum etiam ſtatu pro natura temporum vel locorum ſerenitas redditur, & rursus in procellas ſerena mutantur. Hæc præcedentia docent tres eſſe ventos vniuſcuſque cardinis. Nunc priuatim de quibuſdam loquendum eſt.

Boreas dicitur à boatu, Latine vocatur *Aquilo*: Flatus eſt violēti & ſonori. Nubes diſcutit, & ſerenū reddit ærē: vnde & *Sudificus* vocatur, & *Nubiſugus*. *Columel.* Nec tam nubifugo borea *Lætônia* *Phœbe* *Purpureo* radiat vultu. *Homerus* apud *Gellium*: *Sudificus*que ſimul boreas mala plucina voluens: *Hieronymus* vtrum huc appellat *Scopam* viarum, ſeu *ſcoparium*, quod diſſando perpurget, quicquid in via obiacet.

Vulturum, quod inter *Eurum* & *Notum* ſit nonnulli *Euronotum* vocant.

Cantum Græci *Argiſtim* vocant.

Fauonius Græcè vocatur *Zephyrus*, à poetis pater florum appellatur, & genitabilis.

Auſtrum aliter *Noton* vocant, quod nebuſoſus ſit, & humectus. Exitialis eſt hic ventus, & morboſus, potēſque ad exciranda fulmina:

vnde

unde Lucret. lib. 5. Altitonās Vulturū & Auster fulmine pollēs
Vergilius videtur innuere Ventum *Iapige* occidentalem esse,
quem dicat Cleopatram ē nauali praelio fugientem in *Aegyptum*
vento Iapige ferri.

Est & ventus nomine *Cacias*, nubes attrahens.

Atabulus nomen est etiam venti apud Horatium lib. 1. Ser. scri-
bentem: Incipit ex illo montes *Apulia* notos ostentare mihi, quos
torret *Atabulus*.

Sunt & alij, qui vocantur *Etesie*, & *Prodrumi*, qui in ortu Canicu-
lae statis anni temporibus spirare solent. Lucr. Puluerulenta Ceres
& *Etesia* flabra *Aquilonum*.

De regionibus quatuor vëtorum, qui præcipui dicuntur, sic scri-
bit *Manilius* lib. 4. *Astron.* - Toridem vëti de partibus iisdē Erū-
punt, secūmq; gerūt per inania bellum. *Asper* ab axe ruit *Boreas*,
fugit *Eurus* ab ortu, *Auster* amat medium solē, *Zephyrus*que pro-
fundū Quid. lib. 1. de *Trist.* Nā modo purpureo vires capit *Eurus*
ab ortu, Nūc *Zephyr* sero vespere missus adest. Nūc gelidus sicca
Boreas bacchatur ab arcto, Nūc Notus aduersa prelia frōte gerit.

SOPHISTARVM NOMINA.

A *Drianus* Phoenix patria Tyrius, docuit Athenis magno cul-
tus victusque sumptu. Amatus est magnopere a *M. Anto-*
nio, & Romam ab eodem ductus.

Ælianus Romanus sophista qui scripsit de animalibus, de varia
historia, & de re militari.

Antiochus fuit sophista securus in figuris, vehemens in accusa-
tionib. venustus in defensionibus, in demonstratiuis potens. In fo-
rensisbus sophistica, in sophisticis forensi utebatur oratione.

Aphthonius sophista scripsit præexercitationes in Rhetorica, &
in artem *Hermogenis*.

Apollonius Gadaræus Smyrne præceptorem habuit *Heraclidē* Ly-
cium, *Nicomediæ* Basilium. Docuit Romæ Maximiani tempore,
cuius beneficio adeptus est consulatum.

Aristides Mylius docuit Smyrnæ.

Aristocles Pergamensis sophista floruit sub Adriano. Scripsit de
arte Rhetorica, Epistolas & Declamationes. Secte fuit Peripateti-
cæ, horridus aspectu, voluptatibus tamen & lyrae postea indulgit.

Apollonius Rauēnas Demetriani filius, & auditor *Pausaniæ* profes-
sus est Romæ sub Alexandro Mameæ. Scripsit diuersas orationes
contra *Aristonem* & maledicos.

Alia sophistarum nomina sunt: *Asionius* quidam.

Bemarchus Cæsariensis, qui scripsit res gestas Constantini princi-
pis libris decē *Chrestus* Bizantius, qui quamuis esset deditus vino,
cæteris

cæteris tamen in rebus erat continens.

Damophilus, qui scripsit ad *Lollium* Maximū de vita præconū.
Damianus Ephesius.

Dias Ephesius qui floruit ætate *Philippi* Macedonis.

Dion Præsæus. Traiano familiaris qui scripsit pro *Homero* cō-
tra *Platonem* libros 1111. Item de virtutibus *Alexandri Magni*
libros decem, & laudem *Herculis*.

Ecebolius Constantinopolitanus.

Epiphanius Petreus qui scripsit præexercitationes, & declamatio-
nes in genere demonstratiuo.

Heraclides Lycius, qui Smyrnæ docuit.

Hermocrates Phocensis, qui floruit principante *Seuero*.

Hermogenes Euodians Smyrnæus, *Aristotelis* discipulus, qui
professus est Romæ.

Eusebius Aphrodisæus, qui scripsit declamationes.

Eustochius Cappadox qui scripsit ad Constantem principem de
Cappadocia, aliarumque gentium antiquitate.

Gorgias Leontinus artis sophisticae parens.

Hippodromus Larissæus, qui Athenis docuit.

Iseus Aslyrius, qui adolescentiam variis corporis voluptatibus
tradidit: deinde vir factus, frugalissimus omnium fuit.

Iulianus Cappadox, ad quem, dum Athenis proficeretur, grega-
tum omnes conuolabant.

Libanius Antiochenus, floruit sub *Iuliano* principe. Athenis au-
diuit *Diophantum* philosophum. Exercuit se in declamationibus.
Constantinopolim profectus ibidē ludum aperuit. Vnde propter
lasciuum in pueros amorem pulsus, *Nicomediā* venit, indeque
eandem ob causam reiectus. In patriam reuersus est. Scripsit de-
clamationes, Progymnasmata, orationes, & Epistolas.

Lucianus Samolatenus, floruit sub Traiano principe, primum
Christianus, demum fidei defector.

Marcus Bizantius, Isæi auditor.

Menander Laodiceus, qui scripsit commentarios in artem *Her-*
mogenis, & præexercitamenta *Minutiani*.

Minutianus Atheniensis scripsit artem Rhetoricam, Præexerci-
tamenta, & diuersas orationes.

Nicetes Smyrnæus, quem *Adrianus* *Aegyptio* Musæo ascripsit.

Plutarchus Atheniensis præceptor *Syrian*.

Polus Agrigentinus, auditor *Gorgiæ*, scripsit eorum genealogiā
& Catalogum, qui ad bellum *Troianum* profecti sunt.

Polemon Laodiceus æqualis *Herodis Attici*.

Prisus Panites, magister epistolarū *Theodori* junioris. Scripsit
hæc quædam

historiam Constantinopolitanam & Athaliae libros octo. Præterea declamationes & epistolas.

Procopius scriba & comes Iustiniani.

Protagoras Abderites discipulus Democriti, cuius meminit *Aulus Gellius*.

Phrynus Isthynicus qui scripsit de Atticis dictionibus.

Rufus Corinthius.

Sabinus, qui floruit sub Adriano.

Scopelianus Clazome. Herodis Attici præceptor.

Sopater Iamblici discipulus Constantini Magni consiliarius.

Theon Sidonius.

Theodorus, qui Herodis Attici tempore præfuit Atheniensium scholæ.

Thrasimachus Carthaginiensis Isocratis discipulus.

Varus Persa. *Zenodotus* docuit Romæ sub Adriano: scripsit epitomen prouerbiorum Didymi, & genealogicum in Adrianum. Præterea conuertit in Græcum sermonem historiam Sallustij.

Philagrus Cilix patria, auditor Lolliani, fuit sophistarum vehementissimus, maxime iracundus.

DE ANIMI SUBSTANTIA DIVER-
sæ philosophorum opiniones.

E*mpedocles* Animum esse censet cordi suffusum sanguinem.

Zeno Stoicus Ignem. Cic. I. Tusculana.

Aristoxenus musicus Corporis intentionem quandam, velut in cantu & fidibus quæ harmonia dicitur.

Xenocrates Numerum, cuius vis in natura maxima esset.

Plato Triplicem posuit animam, Rationem in capite, Cupiditatem subter præcordia, Iram in pectore.

Dicæarchus introducit differentem nihil esse animam, nomen inane, nullamque esse animam in homine, aut bestia. idem eodem.

Asclepiades Sensuum coercitamen, animam esse dicit.

Thales Naturam irrequietam.

Plato Substantiam intellectiuam. *Plutarchus* in de placitis philosophorum.

Heraclitus Humidiorum quæ in mundo sunt exurationem.

Euripides Deum. Cic. I. Tuscul.

Alij Cor ipsum. Idem eodem.

Alij Partem quandam cerebri. Idem eodem.

Aristoteles post quatuor principia quintam naturam ponit, & qua sit Mens. Idem eodem.

Essæi Iudæi philosophi aîas putant immortales, & de æthere subtilissimo

tilissimo instinctu naturali in corpora permeantes, à corporib. verò absolutas, vltra Oceanum degere in locis peramœnis. Cæl. lib. 3. c. 9.

Pythagoras numerum seipsum cientem. *Plutarchus* in placitis philosophorum.

Hiparchus animas nostras dixit partem esse cœli. *Plinius* libr. 2. cap. 26. *Cicero* corpus modò animæ sepulchrum, modò carcerem modò ergastulum vocat.

Aristoteles entelechiam Becichemus in *Plinium*.

Non tacendam interim duximus *Auerrois* sententiam, quæ toti hominum speciei vnicam esse animam adserit, & præter hanc hominem quemque vnâ habere sensitiuâ, brutali paulo perfectiorem. Multâque alia dixisse eundem & fœda, & falsa, quæ videbis apud *Cælium* libro lectionum antiquarum secundo cap. 2.

Sed præter hæc *Seruius* (in illud 4. *Ædeid.* Et nunc magna mei sub terras ibi imago.) non venit silentio prætereundus. Tria esse dicens, quibus homo cõstet, Animam, quæ supernam suam petit originem. Corpus quod in terram deficit. Vmbra, quam *Lucretius* sic definit, supra spoliatus luminis ær: quæ si ex corpore creetur, vnâ cum eo perit: deinde aliquod dicitur simulachrum, quod inferos petit. *Plutarchus* in placitis philosophorum.

ANIMÆ PRINCIPATVM IN QVA
corporis parte Philosophorum
iudicia ponant.

D*emocritus*, in toto capite esse censet.

Strato, in superciliorum interstitio.

Erasistratus, circa membranam cerebri.

Herophilus, in ventriculo cerebri.

Parmenides, in toto pectore.

Epicurus, in toto pectore. *Plutarchus* de plac. philoso.

Stoici, in corde.

Diogenes, in arteriaco ventriculo cordis.

Empedocles, in sanguinis concretionem.

Pythagoras, Viuificam vim circa cor, intellectuam verò circa caput posuit.

Xerxes Persarum rex animam dixit in auribus habitare. *Bero* in Apuleium.

Democritus & *Epicurus* rationem in pectore, irrationabilitatem verò per totius cõpaginæ sparsam esse dicunt. *Plut.* de plac. philo.

ANIMA QUID RECIPIT AB
influxu planetarum.

A Saturno, Ratiocinationem & intelligentiam.

A Jone, Vim agendi.

A Marte, Animositatis ardorem. Macrobius de Somn. Scipionis.

A Sole, Sentendi opinandique naturam.

A Venere, Deliderij motum.

A Mercurio, Pronuntiandi, & quæ sentiat interpretandi vim.

A Luna, Naturam plantandi, & augendi corpora.

ANIMA CORPORA ABSOLUTA
vinculis quò pergat, ex multiplici
veterum iudicio.

Democritus & Epicurus mortalem censent, & vnà cum corpore emorientem, quod & Plinius sentire videtur lib. 7. cap. 55. Plutarchus de Placitis philosoph.

Plato immortalem esse censuit. Idem eodem.

Stoici si inualidior sit, vnà cum cōcrementis subsistere, cuiusmodi sunt imperitorū animæ: sin strenua, quales sunt sapientum ad flagrantes vsque naturas euadere. Idem eodem.

Platonici animam viuere dixerunt, dum immutabili parte mundi consistit: mori verò quum ad partem mundi cecidit mutabile. Est autem Luna mutabilis & immutabilis cōfinium. Macrobius in somnium Scipionis.

Druidæ opinati sunt defunctorū animas non descendere ad inferos, sed in alio mudo aut parte eius alia corpus aliud informare: quam opinionē sic primò Pharsaliæ describit Lucanus. Vobis autoribus vmbra. Non tacitus Erebi sedes Disque pro fundi Pallida regna petunt, regit idem spiritus artus Orbe alio.

Pythagoras in alia post mortem corpora migrare. Vnde Plotinus eandem opinionē sequens dicit, Eos qui humanam proprietatem seruarunt, futuros iterum homines: qui verò sensibus defecerunt, in bruta redituros. Cri. lib. 11. cap. 3.

Alii iustorū animas ad campos Elysios migrare credunt. Verg. in 6. Defunctorum animæ quæ sepultura caruerunt, priusquam ad inferos vehantur, centum errant annos. Idem eodem.

Essæi ludæi philosophi animas à corpore absolutas vltra oceanum degere putant in locis peramœnis. Cael. lib. 2. cap. 2. Circulus est splendidissimo candore inter flammis elucens, quem vocant orbem lacteum, quæ sedes est heroum, & vbi beati sempiterno gēno fruuntur. Cic. de somnio Scipionis.

Aegyptij primi extiterūt, qui dicerēt animam hominis esse immortalem, quæ de mortuo in aliud atque aliud subinde corpus, vt quòdque gigneretur, introiret: Atque vbi per omnia se circūtulisset terrestria, marina & volucra, rursus in aliquod hominis corpus genitū, introire: hūncque ab ea circulum fieri intra tria annorū milia, quam opinionem vt suam, nonnulli Græcorum vsurpauerunt Herod.

Herod. lib. 2.

Zoroastrem, refert Cælius, dixisse, alutam esse animam, fractis alis in elementa ferri præcipitem, tum illis succrescētibus ad superos euolare. Cæl. lib. 9. cap. 38.

Porphyrus adserit vnā Animam Sensibus, Memoria, & Ratione præditam: & habere orationem interiorē exteriorēque, qua inter se loquatur animalia bruta, quorum verba à nobis nō intelligi, non mirum: quum barbarorum multorum sermonem nō discernamus neque tam loqui quā indistinctē vociferari putemus. Addidit veterum multos brutorum inter se colloquia & audiuisse & intellexisse. Idem eodem.

Qui per diuersas gentes in cōstituendis sacris cēmoniarū fuerunt autores, aliud esse negant inferos, quā ipsa corpora, quibus inclusæ animæ carcerem fœdū tenebris, horridū sordibus & cruore patiūtur: & omnia quæ illic sunt secundū fabulosam persuasione in ipsis humanis corporibus adsignare sunt conati. Lethæ nil aliud esse adserentes, quā errorē animæ, obliuiscētis maiestatem vitæ prioris qua fruebatur priusquā in corpora dilaberetur. Phlegētōntē ardore irarum, & cupiditatē. Acherontem, eorum quæ fecimus, aut diximus, penitentiam: Cocytū quicquid hominem ad luctū & lachrymas cōpellit. Stygē quicquid humanos inter se animos odiis dissidere facit. Vulturē immortale Tytij iecur rodentem, remordentis cōscientiæ tormēta intell. gentes, Tātulum inter cibum & potū fame & siti tabescētē, eos significare, quos magis atque magis acquirēdi desiderij cogit præsentē copiam nō videre, & in affluētia inopes, egestatis mala perpeti. Per Ixionā rotæ radiis distractum, eos qui ratione, virtute, & cōsilio nil moderantes, & actus suos fortunæ permittētes, fortuitis casibus semper rotantur. Per saxū ingens Sisyphi eos qui inefficacibus, laboriosisque conatibus vitam conterunt. Macrobius in somnium Scipionis.

ANIMARVM SEDES APVD
inferos nouem.

Prima, Infantium animas tenet.

Secunda, Eorum qui sibi per simplicitatem adesse nequiuērūt.

Tertia, Eorum qui euitantes arumnas sibi letum peperere.

Quarta, Eorum habet animas, qui amauerunt. Vergilius Per totum sextum Æneidos.

Quinta, Viro rum fortium.

Sexta, Nocentum, qui à iudicibus puniuntur.

Septima, Vbi purgantur animæ.

Octaua, Vbi animæ ita purgatæ sunt, vt redeant.

Nona, Est campus Elysij.

QVAS CORPORIS PARTES
vniuersi quilibet planeta regit.

Sol, Caput & Cor. Mercurius, Linguam & os. Saturnus, Splenē.
Iupiter, Epar. Mars, Sanguinē. Venus, Renes & genitale Semen.
Luna, Stomachum. Crini. lib. 12. cap. 2.

QVAE CORPORIS PARTES VNI-
cuique signo Zodiaci tribuuntur.

Arietis, Caput. Tauro, Ceruix. Geminis, Humeri. Cancro, Cor.
Leoni, pectus & Stomachus. Virgini, Vēter. Libra, Renes. ver-
tebraq; Scorpioni. Genitalia Sagittario, Femora. Capricorno, Ge-
nua. Aquario, Tibiē. Piscibus, Pedes. Manilius & Crinitus vbi suprà.

QVAE A QVIBVS ELEMENTIS
homini proueniunt.

Caro, à terra Humor, ab aqua. Anhelitus ab aëre. Feruor ab
igne. Ingenium, à Deo. Idem lib. 6. cap. 12.

EXEMPLA ALIQVOT HIEROGLY-
phicarum notarum, quibus
Ægyptij utebantur.

Serpens caudam sibi mordens, Annum, astra, eorūque discor-
sus significat. Figura Leonis, Furorem.

Antiores partes leonis, Fortitudinem denotant.
Mufca, Impudentem.

Formica, Cognitionem, & prouidentiam.

Caput leonis, Vigilantes, aut custodes.

Cælum pictum torē efficiens, Disciplinam vel artem. Apollonius
interprete Beroaldo.

Pellicani forma, Insidiantem.

Cuculæ effigies Gratiitudinem.

Ciconia, Parentum amantes designat.

Columba, Ingratiitudinem.

Vipera, Mulierem viro insidiantem.

Hyena picta, Inconstantem hominem.

Pellis Hyenæ, Fortunæ & calamitatis contemptorem.

Capræ figura, Optimè audientem.

Anguilla, Omnibus inuisum Camelus, Pigrum.

Apis effigies, Regem indicat. Crini. lib. 7. cap. 2.

Vultur, Genium & maiestatem. Idem eodem.

Bovis figura, Terram Macro. lib. 1. cap. 27.

Sceptrum cum oculi specie. Oÿrim seu Solem idem eod.

Perdices, Contumeliosos homines. Cæl. lib. 16. cap. 25.

Hippopotami vngulæ deorsum versæ, Impium iniustumq; signi-
ficant. Idem eodem.

Accipiter

Accipiter, Rem denotat cito factam.

Oculus, Iustitiæ seruator, & corporis custos interpretatur. Dio-
dorus lib. 4.

Dextera manus passis digitis, Libertatem designat.

Sinistra compressis, Tenacitatem. Hæc tamen quatuor vltima de
Æthiopibus Diodorus intelligit.

Crocodilus Malum notat. Bap. in anno. prioribus.

Literarum hieroglyphicarum meminit Lucanus lib. 3. his versi-
bus: Nondum flumineas Memphis contexere biblos Nouerat, &
saxis tantum volucresq; feraq; Sculptaq; seruabant magicas ani-
malia linguas. Et Apule. lib. vltimo Asini aurei his verbis: De oper-
tis adyti profert quosdam libros literis ignorabilibus prenotatos
partim figuris huiusmodi animalium concepti sermonis compen-
diola verba suggerētes, partim nodis & in modum rotæ tortuo-
sis, capreolatimque cōdēns ait curiositate prophanorum lectio-
ne munita. Vide Baptistæ Pij annotationes priores.

VARIJ APVD VARIOS TON-
dendi ritus.

Maxies Aphricę populi dextram capitis partem comatam ge-
stant, sinistram verò tondent.

Machlies occiput crinitum gestant, tonsa anteriori parte. Hero-
dor. lib. 4.

Anses (vel vt Strabo vult, *Anafes*) anteriorem partem crinitam
habent, occiput verò tonsam.

Mace summum capitis verticem radunt, in medio capillos cre-
scere sinentes hinc atque hinc in orbem.

Apud Athenienses vetus fuit consuetudo, vt qui ex ephēbis, ex-
cessissent, delati in Delphos de comis Deo primitias darent, ante-
riorem capitis partem abradendo. Plutar. in vita Thesēi.

Abantes ne villas hostibus ad capiēdum ansas darent, ante-
riorem capitis partem tondere consueverunt. Idem eodem.

Thrares quidem à re acrocomæ vocati, antias in frontem mulie-
riter demittunt. Cælius lib. 4. cap. 23.

Euboici comam per terga fulant alunt, atque idēd Opeithoco-
mæ vocantur. Idem eodem.

Romani ad cccc l. i. annum vsque intonsi fuēre, donec ad-
ducente P. Ticinio ex Sicilia tonfores venerint. Plin. lib. 7. cap. 59.

Alexander in exercitu suo nihil aliud desiderari dicebat, nisi vt
Macedonibus barbę raderentur: nullum esse meliorem in pugna,
quàm barbæ captum asserens. Plut. in Apoph.

Genas fœminis radi duodecim tabularum interdicto cautū est.
Plin. lib. 11. cap. 37.

Intonsi capitis consuetudo à Lycurgi legibus, vt multi arbitrat-
tur processit, qui dictitare solitus est, eorū qui honesta facie foret,
accedere coma, decorū magis augeriat iis, qui Deformes essent,
ex ea plus terroris inesse. Plutar. in vita Lylandri.

Tranquillus in vita C. Caligulae de eius inuidia cōtra omnes scri-
bens, eum ait, pulchros & comatos, quoties ei occurrerent, occi-
pitio raso solum deturpare.

APOPHTHEGMATA CON-
uitia retorquentium.

Iphicrates Harmodio ignobilitatem exprobrati, respon dit, Mei
generis nobilitas à me incipiet, tua autē in te desinet. Plutar-
chus in Apophtheg.

Agathocles, Siciliae rex quū urbem obsideret, & aliqui cōuitia-
rentur dicentes: O figule quomodo militibus stipendia solues?
Respondit. Quum urbem vestram cepero. Idem eodem.

Androclides increpatu à quodam, quōd claudus in aciem de-
scenderet, Pugnare, non fugere, propositum esse sibi respondit.
Vale. de fidu. sui.

Anacharsis exprobrati illi Attico, quōd Scythia esset respondit,
Mihī quidem probro ex patria, sed patriā tu Diogenes lib. 2.

Anthagoras cōgrum quum coqueret, & Antigonus illi adlites
dixisset, Putāne Homerum Agamemnonis & Graecorū descri-
bendis rebus intentū quomodo cōgri melius saperēt pēstrasse re-
spōdit, Opinariis (ō rex) Agamenonē sollicitius perstratū ecquis
in exercitu congrū coqueret? Plutar. in Apophthegmatibus.

Diogenes olera lauans, Aristippo dicenti. Si Dionysio adulari vel-
les, non ista esses: respondit, Imo tu, si ista esse velles, Dionysio nō
a dulteraris. Vale. de conti.

Cato cuiusdam probri vexatus, respondit Imper. mihī tecum
certandiconditio est: nam vt malē dicere, & malē audire tibi fa-
cillimum est: sic mihī malē dicere insuaue est, & malē audire, in-
suetum. Plut. in vitā eius.

TRIBVNITII MAGISTRATVS,
iura & potestates.

Tribuni soli magistratuum purpurati non sunt. Plutar. in
in Problematis.

Tribunorum ianua diu noctūque patet. Idem eodem.

Tribunis, non licebat vnum diē ab vrbe abesse. Gellius. li. 3. c. 2.

Tribuni senatū nō intrāt, sed positis subsellis ante valuas cu-
riae: decreta patrum attentissima cura examinant. Vale. titu. de
insti. antiquis.

Consulem à tribuno in carcerem duci posse constat. Liu. lib. 4.

1. decad.

1. decad.

Tribuni in ius vocandi potestatem non habent, sedprehendē-
di. Gelli. lib. 13. cap. 12.

Tempus comitiorum declarare in potestate tribuni est. Blon.
lib. 3. Rom. triumph.

Si alicui cum tribunalis intercessisset, iudices erant collega.
Gel. lib. 13. cap. 12.

Si quis tribuno nocuisset, eius caput Ioui sacrum erat familia ad
aedem Careris, liberi verō venundabantur. Bolon. lib. 4. Ro. triū.

Tribuni nec lictores habent, nec in sella curuli sedentius di-
cturi. Plut. in problem.

Tribuni signādorū nūmōrū habēt potestatem. Crin. lib. 17. cap. 7.
Senatusconsulta non prius valida sunt, quā interueniente tri-
buni consensu, quā subscripta, T, litera à tribuno visa & adpro-
bata ostenduntur.

IVRA. ET POTESTATES CENSORVM.

Censores creati ab anserum sacrorum cura incipiunt, alimē-
ta locando, & imaginum splendorem reparando. Plutar. in
in problem.

Populi partes in tribus distribuunt, & pecunias in ciuitatis or-
dines partiuntur. Cic. 2. legum.

Vitam hominum & morum disciplinam obseruant. Plut. in vi-
ta Catonis censorij.

Censura maximē omnium magistratuum reuerentiæ est, plu-
rimæque potestatis, cum in aliis rebus, tum maximē ad morum
emendationem. Plutar. in vita Pauli Æmiliij.

De nuptiis, de liberorum procreatione, de viuendi ratione, &
de conuiuiis diligenter inquirunt censura. Idē in vita Catonis cē-
sorij Sacrificiorum pretia curare Censorum est. Idem eodem.

Descriptionibus genera & reipublicæ officia distinguere pos-
sunt. Idem eodem.

Censorum est, eos qui maiores honores gesserunt, in ordinem
referri senatorum. Vale. de insti.

Vrbis templa, vias, aquas, ærarium, tuentur. Cic. 2. leg.

Equitum, peditūve sobolem censores distribuunt, & cœlibes
esse prohibent. Idem eodem.

Altero ex censoribus mortuo, alterum se oportet magistratu
abdicare. Blondus lib. 3. Ro. trium.

Completo quinquennio censores lustrabant & Taurilia sacri-
ficia de sire, one, & tauro faciebant. Pomp. Let. de mag.

Cum alij magistratuum Romanorum annui sint, cēsurā quin-
quennium durat. Vide Crinitum lib. 4. cap. 3. Cic. de legi.

DD 4

Censoria pœna: pondera.
CENSORIA POENA IN

QVOS ET QVALES
ferebatur.

Qui agrum passus fuisset sordescere, censoria animaduersione puniebatur.

Qui equum graciliorem, aut parum nitidum haberet.

Qui ioco Vius fuisset intempestiue.

Qui in Censorum auditorio sp̄norē nimis oscitasset. Gellius lib. 4. cap. 12.

Senator senatu abiicitur.

Eques publicum equum perdit.

Plebeius sit ararius, & capite census: Crin. lib. 4. cap. 3.

Huc spectat tabillas carites fuisse, in quas referri Cēsores iubebant, quos notæ causa suffragiis priuabant, vnde eruditē Flaccus in epistola ad Numicum dignos carite cara dicit Romanos, quoniam luxu & voluptatibus turpissimis tenerentur, autor Gellius lib. 16. cap. 17. & Crinitus lib. 7. pag. 6.

NOMINA ET VALORES PONDERYM.

Sliqua primum minimumque pōdus granum thecæ inclusum. *Scrypus*. Latine Obolus, sex siliquis constat. *Dragma* Tribus scrypulis conficitur. *Vncia* Octo dragms conflatur. *Libra* Italica vndecim habuit vncias. *Sextertium* antiquum Dipondius & semis. *Sextertium* antiquum parum, libras viginti quatuor habens.

Talentum *Aphricum* libras quinquaginta.

Talentum *Aegyptium* quindecim pōdo. Blond. libro 9. idque ex Varrone.

Talentum *Atticum* magnum, octoginta libras & quatuor vncias.

Deunx. vncias vndecim. *Dextans*. vncias decem. *Dodrans*. Nouem.

Bessus. Octo. *Septuunx*. Septem. *Seunx*. Sex. *Quincunx*. Quinque. *Triens* Quatuor. *Quadrans*. Tres. *Sextans*. duas. *Semuncia*. Dimidium vncie. *Sexticula*. vncie sexta pars.

Reliqua nomina ex compositione noscuntur satis, vt *Tressis*, *Decussis*, *Vicessis*, *Tricessis*, *Cētussis*. id est, tres, decē, viginti, triginta, centi asses contineps. Sed aduerte multa alia fuere talenta, vt *Rhodium*, *Euboicum*, *Anthiocheum*, *Babylonicum*, *Prolemaicum*, &c. quæ quia libræ apud alios maiores apud alios minores fuerūt non idē vbiq; valeor. Est q; de eorum valore opinionū confusa diuersitas: nec me fallit, Plinium libro naturalis historie 21. ca. 34. de Græcis ponderibus dixisse, *Dragma* denarii argentei pondus habet. *Denarius* sex continet obolos. *Obolus*, decem calchos. *Cyathus* pēder per se dragmas decē. *Hemina* dragmas sexaginta. *Mna*, quā Minam vocant, dragmas pendet Atticas centum. Præter hæc

Nota

Nota nummum argenteum Romanum quatuor scrupulis æquipollere, & inde reduc pondera ad nummorum vsum, & valorem. Hæc & multo plura tibi suggeret Budæi nostræ ætatis doctissimi lectio in libro, cui titulum fecit de Assē & partibus eius.

IUDICIORVM, ET SVFFRAGIORVM NOTÆ.

Calculus Albus in absolutione, in damnatione, Niger dicente Ouidio. Mos erat antiquis niueis atrisque lapillis, His dānare teos, illis absolvere culpa. Ouidius 15. *Metamor.*

Fabæ Sic. Plutarchus de liberis educandis.

Litera K. in damnatione nota fuit. Crin. lib. 6. cap. 6.

Litera A. in absolutione. Idem eodem.

Litera L. & N. in causæ ampliacione quibus notabatur Non liquet. Idem eodem.

Litera T. Quum tribuni senatus consulta sibi placere notabant Val. de instit. antiq.

Thita Damnationis nota (Persio dicente) Et potis es nigrum vitio præfigere Thita. Persi. Sat. 4.

In comitiis circumferri tabella consuevit, in qua puncta adposita significarent, cui candidatorum suffragarentur. Erasmus in adag. Omne tuli punctum.

T. olim absolutionis nota fuit. Asconius Padianus in suis commentariis.

Pollex præsus, fauoris signum est. Poll. in misc. cap. 17.

Pollex versus, Denegantium. Idem eodem.

Cerula miniatula, quæ parum probantur in librorum correctio ne, notari solita sunt. Cice. lib. 16. ad Atticum.

Creta notarunt veteres, quæ sequenda forent: quæ vicissim fugienda, carbone. Persius. Saty. 5.

Pedibus nonnunquam ferri iudicia solita sunt, quum a suo loco discedentes Senatores ad illorum sedes pedibus ibant, quorū sententiam volebant sectari. vnde Pedarij fortasse dicti sunt. quam nō me fallit aliter sentire Gellium, Blond. lib. 4. Romanum.

Obelo, id est signo oblongo in modum hastæ improbantur, & notantur codicum errores. Cicero epist. 162.

Signo vngui appposito vbi quid non placet obseruatur. Erasmus in Adagiis, Vngui notatur.

Aegyptij iudices sententiā ferunt, impresso Veritatis signo, quod aurea cathena ex iudicum principis collo pendet. Diodo. lib. 2.

Cicero consul (vt autor est Becichemus in præfatione facta in Plinium) docuit per signa quædam, & notas, mularum simul literarum vim habentes senatorum dicta colligere.

Britannicus, Persij interpret, à Criniti opinione multū recedit. Dicit enim K. in absolutione subscribi solere, quod interpretatur calonid est, bonum.

RITVS CANDIDATORVM,
scu Magistratus petentium.

Qui magistratus populi suffragiis petebāt, albam vestem induere, & urbem supplicantes ambire soliti sunt: quanquam legem à Tribuno in contrarium aliquando latam ait Linius lib. 4. Blon. lib. 3. Ro. triumph.

Absque interiore tunica in forum veste operi descendebant, vt eo habitu ad supplicandum modestiores accederent. Plutar. in vita Coriolani.

Deprehensos dextra ciues benignis orabant verbis. Idē eodem. Multi candidati nobiles fecerunt, vt quum minus suffragiis valuisse, prosternerent se populo, fracto animo, atque humili supplicarent. Cice. pro Plancio.

Candida veste induti ambiunt, ad animi integritatem denotanda: nam solus hic color syncerus, & purus, ac minimè inquinatus est. Blon. vbi suprā.

Qui consulum petiti in campum Martium candidati descendebant, deductores, suffragatorēque suos circa se habebant, Linius lib. 4. decados 2.

Cōsuevere candidati qui cicatrices haberēt ad allicienda populi suffragia, nudato corpore manifestē ostendere. Plutar. vbi suprā.

In candidatorum ambitum his versibus Luca. inuehitur: Hinc rapti fascēs pretio, sectōrque fauoris Ipse sui populus letalisque ambitus vrbī Annua venali referēs certamina campo. Vbi sectorem fauoris populum intelligit veditorem suffragiorum. Annua verò certamina, quia vt Plut. ait, non suffragiis, sed arcu, gladio, fundaque pro largitore ad comitia descendente, & decertare populum cerneret, & tribunalia sepe numero sanguine fœdant. Adde translatione admodum eleganti ad rerum aliarum petitionem transferri candidatum, vt annotauit Beroaldus in primum A sinī aurei, sicuti Plinio panegyrista gloriæ & immortalitatis candidatus, Hieronymo candidatus fidei, Quintiliano candidatus eloquentiæ, qui eloquentiam auspicatur: & Apuleio libro primo A sinī aurei lepido dicto candidatus crucis appellatur, qui petit crucem, quivē futurus est iamiam crucifixus.

FINIS.

LOCORVM INSIGNIVM

INDEX TOMI

SECVNDI.

A	Bstemij	500	Audaces & temerarij	380
	Adulatores, & Scurræ	136	Aues deorum	181
	Edificia sumptuosa	226	Auium nomina	164
	Æmuli alienæ laudis aut virtutis	323	Auium & aliorum animalium voces	181
	Ambitiosi, & Gloriosi	346	inimicitæ	180
	Amor conjugalī	341	B	
	Amici arctissimi	336	Bellicarum domitores	134
	Animalia diuersa	182	C	
	Animalia māsuefacta quorū misterio vti sunt homines	204	Calciamentorum genera	40
	de Animæ substantia diuersæ philosophorum opiniones	416	Candidatorum petentium ritus	426
	Animarum sedes apud inferos nouem	419	Charitatis in patriam exēpla	332
	Anima quid recipit ab influxu Planetarum	417	Censuram iura & potestates	423
	Animæ principatum in qua corporis parte philosophorū iudicia ponant	ibidem	Censoria pœna in quos & qualis ferebatur	424
	Anima corporeis absoluta vinculis, quo pergat, ex multiplici veterum iudicio	418	Calatores	211
	Anni partes quatuor	128	Centauroꝝ nomina	147
	Apophthegmata conuincia retorquentium	422	Clementes & humani	262
	Aquarum mirabilis natura	375	Cibi & panes diuersi	307
	Arbores diuersæ	230	Cibi electiles & delicati	311
	& dearum	243	Cibi quibusdam hominib. grati cū diuerso populorū ritu	ibi.
	Architecti nobiles	221	Citharædi, & Cantores	89
	Armentarij & pastores	250	Coci	248
	Atrogantes, & Superbi	346	Constantes & patientes in rebus aduersis	223
	Artifices & fabri	219	Conditores diuersorum locorū & ædificiorum	222
	Astrologi	85	Contemptores honorum & diuitiarum	266
	Astuti & fraudulentī	355	Corporis partes vnicuique signo zodiaci tribuuntur	420
	Augures & Aruspices	61	Corporis partes vnusquisque planetæ tribuit	ibidem
	Auari & Fœneratores	281	D	
			Deorum contemptores	58
			Heroum	

Index.

Heroum filij	110	Frumenta diuersa	246
Victimæ	118	Frutices diuersi & odorati ibid.	
Festa quib. vocentur nominib.	119	Fullones	140
Sacerdotes	124	G	
Deorum & dearū arbores	243	Gentium vestes propriæ	40
de Deis	102	Geometræ	88
Diuitiarum & honorum cõtem		Grammatici	385
ptores	266	Gulosi, & Edaces	295
Diuites	268	Gloriosi	346
E		H	
Edaces, & Gulosi	295	Harpyiæ	133
Elementa quatuor	135	Hæretici nonnulli	57
Excrementa & fæces diuersarum	132	Herbarum diuersa nomina	246
rerum	132	Herculis columnæ	140
Exempla Charitatis in patriâ	332	Heroum & deorum filij	110
Exules nonnulli	48	Hesperides	127
F		Hieroglyphicarū notarum	e-
Fabri & artifices	219	xempla aliquot, quibus Aegy-	
Famuli, & Serui	144	ptij utebantur	420
Fames memorabiles	140	Historiographi Græci & Latini	380
Fæces & excrementa diuersarum rerum	132	Homines crudelissimi	251
Festa deorum, quibus nominib. vocentur	119	ra & importuna loquacitatis	
Fidelissimi	364	353. Solitaria vitæ & austeræ	302
Flores & violæ	246	Honorum & diuitiarum contē-	
Fluuij infernales 374. Auriferi & gemmiferi ibid. Præcipui nominis	368	ptores	266
Fontium quorundam nomina 377 in Formas varias mutabiles	357	Horti celebres & memorab.	139
qui ex Fortuna humili clari aut diuites euaserunt	277	Hospitales	312
Fortunati, & felices	366	Humani & clementes	262
qui ex prospera Fortuna ad miseram redacti sunt	280	qui ex Humili fortuna clari & diuites euaserunt	277
in Formas varias mutati	130	Hyades	128
Fratrum & Sororum mutui amor	343	I	
Fœneratores, & auari	281	Ianitores	250
Fraudulenti & astuti	355	Illiberales, & auari	281
		Inferorum iudices	127
		Ingrati	357
		Inuidi	321
		de Ira & Odio	217
		Inuentores diuersarum rerū	97
		Iniusti	362
		Iudiciorum notæ	425
		Iura	

Index.

Iura & potestas Censurum	423	Montes flammiferi	379
Iustissimi	360	Munifici	296
L		Musici & cantores	89
Lacus & stagna	378	Mutati in varias formas	130
Latrones & sacrilegi	42	N	
Laudis alienæ, aut virtutis æ-		Nuntij & legati	313
muli	323	Nymphæ diuersæ	130
Legati & nuptij	313	O	
Legislatores	314	Obliuiofi	366
Legumina diuersa	246	Odium & ira	317
Liberatores quorūdam hominum à periculis	135	qui de modicis reb. Opera scri-	
Liberti & famuli	142	pserunt	412
Liberales	286	Oratorum quorundam nomina	389
Liberorum amor in parentes	345	Orbis miracula septem	223
Litigiosi	352	P	
Loca deis sacra	111	Paludes, & lacus	378
Locorum diuersorum conditores	222	Panes & cibi diuersi	307
Loquacitatis importuna & liberæ homines	351	Parcæ fatales deæ tres	127
M		Parentum indulgentia & amor in liberos	344
Macilenti	138	Pastores & armentarij	250
Magi, & alij venefici	83	Patientes in rebus aduersis	323
Magnanimi	329	Pauperes	273
Mangones & alia professionis homines	249	Pictores diuersi	216
Marmorarij, & cælatores	211	Pigmenta	219
Memoria qui exciderunt	366	Pingues & macilenti	138
Memoria clari	365	Pleiades	127
Menses anni	129	Poëtæ Græci & Latini	391
Mensuræ quædam	144	Ponderum nomina	422
Meticulosi	352	Potestates tribunorum	ibid.
Ministri somni	148	Præcones	139
Miracula quædam naturæ cum aliquot aliis prodigijs	74	Prodigi	291
Miracula orbis septem	223	Prodigia & portenta diuersa	71
Modesti	265	Proditores, perijuri & perfidi	
Monstrorum domitores & bel-luarum	134	R	
Montes præcipui nominis	378	Religiosi	368
		Ritus candidatorum, seu magi-	

Index.

stratus petentium	420	Temerarij	309
S		Tetrici	315
Sacrilegi	42	Tibicines	89
Sacrificiorum genera diuersa		Timidi	351
320		Tondendi ritus varij apud va-	
Sacerdotes deorum	124	rios	421
Sculptores	211	Tribunitij magistratus iura	422
Septem orbis miracula	223	Tubicines	96
Septem montes in quibus Ro-		Tyranni plerique	336
ma sita est	413	V	
Serpentum quorundam nomi-		Vates & Augures	61
na	3	Vasorum genera	13
Serui diuersi, & liberti	141	Vehiculorum genera	9
Seruorum in dominos fide-		Venti diuersi	413
tas	336	Venefici	79.83
Seuerissimi, & tetrici.	315	Veracissimi	355
Sirenes	148	Verba qui facturi memoria ex-	
Sobrii, & temperantes	300	ciderunt	366
Somni ministri	148	Verecundi.	265
Solitariae vitae homines	302	Vermes diuersi	208
Sororum & fratrum mutui a-		Versiformes	357
mor	343	Vespillones	247
Sophistarum nomina.	414	Vestimentorum genera	25
Somnolenti	119	Vestes gentium propriae	40
Statuarij	211	Vestes quaedam memorabiles	
Stagna & paludes	378	ibidem	
Suppliciorum diuersa genera	45	Victimae deorum	118
Subselliorum genera	312	Victimarum genera diuersa	
Suffragiorum notae	425	320	
Superbi & arrogantēs	346	Vinolenti	395
Syluae	244	Vincula diuersa	146
Synonyma quaedam poetica	149	Viri celebres mortui in aliena	
T		terra	51
Taciturni.	353	Violae flores	246
Temperantes	300	Virtutis alienae æmuli.	323
Temperatissimi	302	Henrici	

HENRICI LABERII

NVCERRIANI

De morte sui Textoris ad Ludouicum
Miletium Querimonia.

Quis mihi Neptunus violentis ignibus unda
Suggeret? irato quis mihi fræna dabit?
Quæ mihi Pleiades poterunt extinguere flammam,
Quam motus calido pectore sanguis alit?
Nulla racundis vacua est singulibus hora,
Vitæque placatum non habet ista diem.
Multoties renouat miserabilis ira dolorem,
Ira inquam ad luctus ingeniosa meos.
Ter mihi quotidie presentes postulo furcas,
Quæ vitam secum tristitiamque ferant.
Ter quaesita die mihi sunt longa æquora ponti,
Ossa ubi penmati lufor amoris habet.
Deuoni roties madidis hoc corpus arenis,
Frigida ut amnigenis piscilus esca forem.
A Ioue septrigero petij reuolubile saxum,
Quod miser Æolides per inga montis agit.
Sed luctus, video, nec dū nec vota lauabunt,
Sorbebuntque meas ventus & aura preces.
Ipse nisi satyras, dirūque exprompsit o virus,
Et male caliculis, hyderibique precer.
Sed fallor, nihil est quod hydera & astra laceffam,
Sunt vertenda alio carminis arma mei.
Vos igitur Musæ quibus est permissa potestas
Laurigera vatum cingere fronde caput:
Et quas seruandis commisit vatibus Orpheus,
Sollicitus vestri dūxque patēque chori:
Cur non seruastis Textorem, dicite Musæ,
Præcipuum clara Palladis arte ducem?
Non illum Argolici terrebant ora Periclis,
Nec cessurus erat Socratis ingenio,
Quis melius dicit lingua exarmare leones.
Et faciles sola reddere voce feras?
Quis potuit melius verbis lenire furem,
Et dure præcipiti fræna modūque viro?
Carmina Dirceus canere dum musica ratet,

De morte Textoris.

Et resonam digitis sollicitaret ebur:
Ad citharæ pulsum mouere cacumina montes,
Atque sua letus sponte saluuit aper.
Haud aliter Textor vibras laxante camæna,
Tardipedi potuit subdere calcar equo.
Atque soporatos à somno pellere glives,
Et bello insuetas cogere ad arma manus.
Pertigerat Latios Textoris gloria fines,
Ereptura tibi Quintiliane togam,
Quum subito exarsit miseros qui regibus equat,
Parcarum impatiens sanguineusque furor.
Textorem nostræ inuiderunt fata Nauarra,
Fata inquam doctis insidiosa uiris.
Sed nōme hac causa culpam excusabo Sorores?
Digna est compedibus dignaque culpa focis.
Si vox integritas fides non mouerit, atque
Inter nos iuncta fœdus amicitie,
Flectere vos hominis potuit doctrina sepulsi,
Et multis probitas discentiunda modis,
Quodque magis crucior, vel quod mihi suscitât iras,
Nondum finierat Dia inuenta iocos,
Nec primum complerat iter reuolubilis ætas,
Quum dedit extremum mors inimica diem.
Ecquid vos igitur sceleris patresse putabo?
Iacturamne unius creditis esse pili?
Si vos supplicio Rhadamanti traxerit ira,
Non satis ad pœnas Tartarus unus erit.
Sed quoniam nihil hic luctus nec proficit ira,
Nec motus animos uerba cruenta leuant
Textoris cinerem muse seruate, reliquit
Ingenij factum Textor, opesque sui.
Interea ablatum nobis tutabere ratem
Mileti Aonijs prima lucerna gregis
Si te celsus amor studiorum allegerit inquam
Hæc tibi seruandi cura parentis erit.
Vos quibus ingenium Textor suffecit & artem,
Huic cineres violas, turra, facisque date.
Quando etiam ante oculos uersabitur umbra sepulsi,
Dicite, Textoris moliter ossa cubent.

FINIS

